Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (209) Reedel, 8. jaanuaril 1954. a. VII aastakäik

Heade tulemuste eest eksamisessioonil

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ees seisab praegusel momendil üks tähtsamaid ülesandeid — eksamisessiooni edukas läbiviimine. Selle ülesande lahendamise tulemused sõltuvad üliõpilaste ja õppejõudude ühisest pingutusest ja organiseerimisoskusest.

Eksamisessiooni organisatoorseks aluseks on TRÜ rektori käskkiri 1953/54. õppeaasta talvise eksamisessiooni läbiviimisest. Vastavalt sellele on kõigi teaduskondade dekanaatides õigeaegselt valminud eksamisessiooni plaanid. Teaduskondade kateedrite poolt loodi üliõpilastele võimalused eksamiteks ette valmistuda kateedrite ruumides, kasutada vajalikku kirjandust ning saada õppejõududelt konsultatsioone. TRÜ pearaamatukogu on üliõpilastele avatud kuni kella 23-ni. Eksamisessiooni eelse perioodi kulgu võib pidada enam-vähem kordaläinuks. Samal ajal sooritati ka õppeplaanis ettenähtud arvestusi. Selle töölõigu osas ilmnes aga, et enamikel juhtumeil puudub igasugune ajaline planeerimine ja õppejõud määravad meelevaldselt arvestuste tähtpäevi, millest tingituna need kuhjuvad kõige viimastele, eksamisessiooni eelsetele päevadele. Üliõpilane, olles «maha masindanud» nädala jooksul 5—6 arvestust, millistest kõige viimane toimub sageli õhtupoolikul enne eksamite algust, asub eksamite õiendamisele juba väsinuna. Pealegi leidub ka õppejõude, kes ei tee erilist vahet arvestuse ja eksami vahel, muutes arvestused «proovieksameiks» (assistent A. Kukk biokeemia kat.). Tegelikult õppejõud peaks aga juba niipalju tundma oma üliõpilasi nende iseseisva töö käigus kogu semestri kestel seminaride, harjutuste, kollokviumide, kontrolltööde jne. kaudu, et tunda end õigustatud arvestada paremate üliõpilaste seda tööd erilist kontrolli korraldamata. See võimalus virgutab üliõpilasi pidevale õppimisele semestri vältel ja sunnib mahajäänuid, kellele ei olnud võimalik arvestust anda semestri töö põhjal, veel kord ainesse süvenema.

Vaadeldes viimaseid eksamisessioone tuleb tähendada, et neil esines lubamatult palju kõrvalekaldumisi üleliiduliselt kehtivatest kursuseeksamite läbiviimise määrusest. Nii eksamineeriti üliõpilasi, kellel ei olnud kõik arvestused sooritatud (van.-õpetaja K. Aben jt.), kuigi see on otsekohe üliõpilase õpinguraamatust näha. Tuli ette omavolilisi eksamitähtaegade muudatusi üksikute üliõpilaste suhtes, pikendati isegi eksamisessiooni kestvust. Esines juhtumeid, kus õppejõud «heamehe poolest» omal algatusel eksamineerisid üliõpilasi teistkordselt hinde tõstmise otstarbel järgmise päeva hommikul, s. o. enne protokolli ärasaatmist dekanaati (van.-õpetaja Pulk). Ja imekombel järgmisel päeval üliõpilased «suutsid vastata» juba vähemalt heale, kuigi eelmisel päeval nende teadmised ei andnud rahuldava mõõtugi välja. Ilmnes teisigi eksimusi eksamikorra vastu õppejõudude poolt.

Käesoleva sessiooni jooksul ei tohi enam esineda mingisuguseid kõrvalekaldumisi kehtivast eksamikorrast.

Üliõpilaste teadmiste taseme mõõdupuuks eksameil on eksamihinne. Kuid selle mõõdupuu skaala on liialt kõikuvate vahemikkudega, sest meil leidub asjaliku nõudlikkuse kõrval eksameil ka lubamatut liberaalitsemist terve rea õppejõudude poolt, kes hindavad mitte nelja, vaid kahe hinde süsteemis. Väga hea või äärmisel juhul hea on nende «standardiseeritud» hindeks.

Üheks liberalismi avaldusvormiks on mitteküllaldane võitlus tänini kahjuks kodanliku igandina säilinud alatute katsete vastu eksameid pettuse teel sooritada. Sellised juhud ei tule ette kuigi sagedasti, kuid iga üksikjuhtumi puhul on õppejõud kohustatud sellele täie väljuse ja teravusega reageerima, kõrvaldades niisugused üliõpilase nimetust mitteväärivad isikud viibimata eksamilt. Samas leidub aga kateedreid (näit. mat.-loodusteaduskonnas), kus järelevalve eksamitöö kirjutamise ajal on niivõrd nõrk, et see faktiliselt loob otseseid eeldusi mahakirjutamiseks. Nii näiteks eksamineerib õppejõud üliõpilasi ühes ruumis, kuna eksamitöö kirjutatakse sootuks teises ruumis — laborandi «järelevalve» all. Kahjuks näitavad kogemused, et selline järelevalve on osutunud mõningail juhtumeil vaid õppejõu südant rahustavaks sirmiks poollegaliseeritud mahakirjutamise puhul. Kogu eksami käik algusest lõpuni peab kulgema õppejõu valvsa tähelepanu all. Õppetöö sisuliste tulemuste suhtes on vastutavaks kõigepealt õppejõud ise, mitte mingil viisil aga laborant.

Kõigi niisuguste väärnähtuste likvideerimise eest peavad kindlalt võitlema kateedrite juhatajad, dekaanid (sm-d E. Laugaste, K. Püss, A. Tomingas, A. Mitt, F. Kudu), õppeosakond (sm. R. Issakova) ja meie ühiskondlikud organisatsioonid, eriti teaduskondade partei-algorganisatsioonid.

Üliõpilased, minnes eksameile, peavad olema kindlad, et nende teadmisi rangelt kontrollitakse ning õiglaselt hinnatakse. Eksam on semestri kestel üliõpilase poolt tehtud iseseisva töö peegel. Meie riik toetab kahel käel noorte edasijõudmist, kuid ainult nende, kes tõepoolest edasi jõuavad. Logelejad toetust ei vääri.

Mitte millegagi ei saa õigustada varematel sessioonidel praktiseeritud liberalismi eksamite massilise ümbertegemise näol. Kevadisel sesioonil tehti tervelt 200 eksamit teistkordselt. Faktiliselt kõigile, kes sooritasid eksami rahuldavale või mitterahuldavale hindele, lubati eksam teistkordselt sooritada, olenemata sellest, kuidas selline madal hinne saadi, s. t. kas on tegemist mõne hoolsa, püüdliku, andeka üliõpilase juhusliku ebaõnnestumisega mõningail kaaluvail põhjusil või lubatakse niisugune soodustus mõnele laisklejale või distsipliinirikkujale.

Mis puutub eksami teistkordse sooritamise tähtaja andmisse, siis sõltub see ilmselt vastava kursuse eksamiplaanist. Üldiselt on otstarbekohasem lubada teostada eksamite ümbersooritamist sessiooni viimastel päevadel, millal kõik teised eksamid on juba sooritatud, selleks et kordamisele tulev eksam ei põhjustaks uusi äpardusi.

On selge, et kogu TRÜ õppepersonal ja üliõpilaste kollektiiv, mõistes NLKP KK septembripleenumile järgneva esimese eksamisessiooni suurt riiklikku tähtsust, ei säästa oma jõudu, et viia sessioon läbi kõrgel teaduslikul ning ideelis-poliitilisel tasemel, mis oleks parimaks vastuseks kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele meie kõrgemate õppeasutuste eest.

PARTEI ELU

Iga algatus on vaja viia lõpule

Hiljuti toimus õigusteaduskonnas lahtine parteikoosolek, kus arutati teaduskonna valmisolekut eksamisessiooniks. Sellise küsimuse ülesseadmine ja päevakorda võtmine oli õigusteaduskonna partei-algorganisatsiooni büroo poolt õige samm, sest I, II ja III kursusel polnud eksamisessioon veel alanud, vanemate kursuste eksamid aga võimaldasid teha mõningaid kokkuvõtteid ning välja selgitada üksikuid kitsaskohti. Samuti oli õige see, et küsimust arutati lahtisel koosolekul, kus ettekandega esines teaduskonna dekaan sm. Püss.

Nagu juba ette arvata võis, kujunes koosolek sõnavahetusrohkeks. Üle kümne seltsimehe esines oma ettepanekute ja arvamustega. Koosolek naelutas häbiposti kommunisti Mukossejevi käitumise, kes korduvalt on rikkunud õppedistsipliini, samuti tõstatati koosolekul rida küsimusi, millele seni ei oldud pühendatud küllaldast tähelepanu. Erilist tähelepanu pühendati ühiskondlike organisatsioonide tööle eksamisessioonil. Komsomoliorganisatsiooni ülesandeks jäi kindlustada üliõpilaste distsiplineeritud ilmumine eksamitele ning vastav näitlik agitatsioon (välk- ja seinalehed jne.). Ametiühinguorganisatsiooni poolt kindlustatakse regulaarne ühiselamute külastamine õppejõudude poolt eksamisessioonil, samuti seisab ametiühing valvel selle eest, et üliõpilastel oleksid eksamisessioonil vastavad töötingimused — lisaauditooriumid õppimiseks, raamatukogu kasutamise ulatuslikud võimalused jne. Koosolek võttis ühtlasi seisukoha, et iga ebaõnnestunud eksam ja arvestus tuleb läbi arutada vastavas kollektiivis — kommunistidel parteigrupis, kommunistlikel noortel komsomoligrupis jne., kusjuures tuleb hoolikalt välja selgitada põhjused, et järgmisel eksamisessioonil esinenud vigu vältida.

Tundub, et koosolekut võib lugeda kõigiti õnnestunuks. Kahjuks tuleb aga märkida seda, et teaduskonna partei-algorganisatsiooni büroo (sekretär sm. J. Adojaan) algatas küll hea ürituse, kuid ei võidelnud selle ürituse kordamineku eest lõpuni. Tõsiseks ja lubamatuks puuduseks oli see, et lahtine koosolek osutus praktiliselt tavaliseks parteikoosolekuks, sest koosolekust võtsid osa ainult kaks parteitut õppejõudu ja üks üliõpilane. Koosolekult puudus täielikult ametiühingu parteitu aktiiv, samuti oli teaduskonna komsomoliorganisatsioon esindatud ainult ühe inimesega, kes tuli kohale selleks, et talle võib-olla esitatakse küsimusi. Tegelikult aga ei esitatud talle koosolekul ainult küsimusi, vaid komsomoliorganisatsioonil soovitati läbi viia I kursusel uued komsomoliorganisatsiooni büroo valimised, sest büroo koosseisus olevad noored osutusid õppetöös mahajäänuiks. Õigusteaduskonna partei-algorganisatsiooni büroo viga seisneb selles, et ta, rahuldudes informatsiooniga koosoleku toimumise kohta, ei suutnud kindlustada koosolekust arvukat osavõttu. See puudus ettevalmistamise osas andis end tunda ka koosoleku käigus, kus mõned sõnavõtud kaldusid teemast kõrvale ja kandsid juhusliku mõttevälgatuse iseloomu, nii et koosoleku toimumine sellise päevakorra kohaselt oli mõnevõrra uudiseks ka kommunistidele.

Võib õigusega öelda, et koosolek ei saavutanud neid eesmärke, mida ta tegelikult oleks pidanud saavutama oma suure ülesande teostamisel — mobiliseerida kogu teaduskonna kollektiiv järjekordse tähtsa riikliku ülesande, eksamisessiooni edukale läbiviimisele.

Meil on vaja, et iga algatatud üritus, iga koosolek annaks maksimaalseid tulemusi. Kui see pole nii, siis sellest kõrvalekaldujaid tuleb vaadelda kui inimesi, kes veel lohakalt suhtuvad sellisesse kallisse varasse, nagu on iga üliõpilase ja õppejõu jaoks aeg. Aja kokkuhoiu eesmärgil me oleme piiranud oma koosolekute arvu, aja kokkuhoiu eesmärgil tuleb alati jälgida, et iga algatatud üritus oleks kindlustatud lõpuni. Seda tuleb arvesse võtta eeskätt õigusteaduskonna partei-algorganisatsiooni bürool, samuti peab seda loosungit au sees hoidma ka iga organ ja ühiskondlik organisatsioon meie ülikoolis.

Võidelge väärnähete vastu eksamisessioonil

Eksamisessiooniks ettevalmistumine on lõppenud. Nüüd toimub semestri jooksul tehtud õppe- ja kasvatustöö tulemuste kokkuvõte, iga teaduskonna ja õpperühma ning iga üliõpilase saavutuste kokkuvõte.

Semestri jooksul töötas rõhuv enamus üliõpilasi keskendatult ja püsivalt, sidudes iseseisva töö teadmiste omandamisel ühiskondlike ülesannete täitmisega. Seda kinnitavad sooritatud arvestused ja juba mõnedel kursustel (õigusteaduskonna V ja IV k., ajaloo-keeleteaduskonna III k., loogika-psühholoogia osakond) toimunud eksamid. Nii sooritati õigusteaduskonna V kursusel, kus 39 üliõpilasest on 34 kommunistlikud noored, 118 eksamit, neist väga heale hindele 97 ja heale 21. Pidev iseseisev töö, kõigi õppetöö vormide ärakasutamine, nõudlikkus enda ja kollektiivi liikmete suhtes — selles on saavutuste põhjused.

Kuid meil pole õigust öelda, et on tehtud kõik iga üliõpilase poolt eksamite edukaks sooritamiseks. Reas õpperühmades ja kursustel, nagu ajaloo-keeleteaduskonna IV, arstiteaduskonna II ja I, õigusteaduskonna I kursusel ei osutanud komsomoli ja ametiühingu aktiiv vajalikku abi õppejõududele õppe- ja kasvatustöö teostamisel ning piirdus nende küsimuste pinnapealse ja formaalse arutamisega. Puudus individuaalne töö iga üliõpilasega.

On ju selge, et üheks tingimuseks eksamite edukal läbiviimisel on eeskujulik töödistsipliin. Vaatamata selle küsimuse korduvale arutamisele ja rea üliõpilaste suhtes distsiplinaarkaristuste rakendamisele ei taha sellest osa meie kollektiivi liikmeid aru saada. Arvestuste käigus osa üliõpilasi ja isegi õpperühmi ei ilmunud õigeaegselt arvestustele. Nii näiteks ilmusid õigusteaduskonna I kursuse üliõpilased 5. jaanuaril arvestusele marksismi-leninismi alustes tunniajalise hilinemisega.

Komsomoli ja ametiühingu aktiivil tuleb võtta otsekohe tarvitusele abinõud niisuguste juhtude vältimiseks eksamisessioonil. On vajalik, et õpperühma kolmik koos õppejõududega määraksid kindlaks üliõpilaste eksamitele ilmumise järjekorra.

Komsomoli ja ametiühingu aktiiv peab õppejõudude kollektiivi abistamisel oma tööd organiseerima nii, et iga üliõpilane töötaks läbi igaks eksamiks vajaliku materjali, kasutaks selleks raamatukogu- ja kateedrite õpperuume, õppekirjandust jne. On vaja organiseerida probleemide kollektiivset läbiarutamist ja üliõpilaste korrapärast osavõttu eksamieelsetest konsultatsioonidest.

Rida fakte räägivad sellest, et paljudel juhtudel õpperühmade ja kursuste aktiiv ei tunne huvi, kuidas üliõpilased valmistuvad eksameiks, kuidas nad suhtuvad oma ülesannetesse. Ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse kollektiiv pole midagi ette võtnud kommunistliku noore A. Ovsjannikovi kui õppetöösse vastutustundetult suhtuja ja õppedistsipliini rikkuja korralekutsumiseks.

Arstiteaduskonna II kursusel loeb komsomoli ja ametiühingu aktiiv lahendamatuks ülesandeks üliõpilaste M. ja O. Karu ning Koljoli korduva vastutustundetu õppetöösse suhtumise likvideerimise ega loo nende ümber hukkamõistvat ühiskondlikku arvamust.

Nõukogude üliõpilastelt nõutakse ausat suhtumist oma töösse. Kuid meil esineb ikkagi veel mitteküllaldase eksamiteks ettevalmistumise tõttu üksikute üliõpilaste poolt «spikerdamist» (geoloogiaosak. I k. üliõp. Liiv, arstiteadusk. I k. üliõp. Barkova jt.), etteütlemist või siis igasuguste objektiivsete põhjuste otsimist halva vastuse põhjendamiseks.

Ebaaususel ei ole midagi ühist nõukogude üliõpilasega ja sellistel faktidel ei tohi olla kohta meie kollektiivis. Me peame võitlema eksamite edukaks sooritamiseks loodud võimaluste maksimaalse ärakasutamise eest, peame jõudma selleni, et kõik meie kollektiivi liikmed suhtuksid oma ülesannetesse nõukogude üliõpilasele kohase väärikuse ja tähelepanelikkusega.

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Laualehe „Loov Mõte" veergudelt

ÜLIKOOLISÕPRUS

Me väljume koos ülikoolihoonest.
Suur,
töökas päev on seljataga meil.
Koos lähme üle hämarduva Toome,
kus sügiskuldsed lehed pargiteil.

Teel talle jõuan tuhat uudist vesta...
Mind kuulab Pavel —
vene filoloog.
Tee koos meil Tiigi tänavani kestab,
ja internaadis elame me koos.
On õhtu Tartus...
Praegu ma ei näegi
neid karme jooni ümber sõbra suu,
kuid mõistan juttu,
mida Pavel räägib,
nüüd tean,
mis tähendavad sõjakuud!
Ja tundub:
ise võitlen Leningradis,
turmtules, lõhkemistes väsib kivisein...
Linn terashaardes, külmas ja blokaadis...
Ei väsind kaitsjad,
sinu sõdur! Ei!
Me kõnnime...
Me eel on valged tuled.
On rahulikud Tartu kaunid ööd.
Nüüd teaduskindlus vallutada tuleb,
on üliõpilasel palju tööd!
...On Spasski öised kellad löönud Moskvas
— veel kiirgab valgust roosas varjus lamp.
Tööd raamatuga Pavel teha oskab.
Ta õpib hästi.
Mina õpin talt.
...Suur Lenin.
Teosed — surematud mõtted...
Siin Majakovski — andekaim poeet!...
Ma hingelt sirgun
kirkaid mõtteid võttes.
Ma õpin suurt ning võimsat vene keelt.
Ma hindan Pavelit,
sest olen noorem,
ma pole talland raskeid rindeteid.
Nüüd sama visalt tungin sihi poole,
sest ühised on siht ja mõtted meil.
Berliini Pavel kandis võidulipu.
On õping täna
sõja vastu — tääk!
Koos omandame raamatute rikkust.
Meil eksamid on ainult väga hääd.
On töökas lihtsus ülikoolipäevas,
ta õping,
sõprus kaunilt haarab mind,
siit meelde mulle kogu eluks jäävad
aus vene süda,
vene avar hing!

VALTER KRUUT
ajaloo-keeleteaduskonna
I kursuse üliõpilane

ARTUR LUHA

29. detsembril 1953. aastal suri Tallinnas pikema haiguse järele Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliige, geoloogia-mineraloogia teaduste doktor, Tartu Riikliku Ülikooli kauaaegne professor Artur Luha.

A. Luha sündis 9. juulil 1892. aastal Keila lähedal. Lõpetanud Tallinnas keskkooli, astus ta 1912. aastal Tartu ülikooli loodusteadusi õppima. Tartu ülikoolis on ta õppejõuna töötanud aastail 1922—1931, eradotsendina 1932.—1938. a. ja 1945.—1951. a. kateedrijuhataja-professorina. 1938. aastast alates ta töötas geoloogiliste uurimisasutuste juhatajana: 1938. aastast alates Geoloogia Komitees, 1940. a. alates maavarade osakonna juhatajana, alates 1947. aastast kuni elu lõpuni ENSV TA Geoloogia Instituudi direktorina.

Professor A. Luha oli silmapaistev teadlane, kellel olid suured teadmised ja rikkalikud kogemused ENSV geoloogiast ja kes oli tuntud noorte geoloogide kasvatamisel kui andekas pedagoog.

Tartu ülikooliga oli professor A. Luha seotud pikemat aega. Siin omandas ta kõrgema hariduse, siin sai ta ka oma teaduslikud kraadid ning alustas iseseisvaid teaduslikke uurimisi oma üliõpilaspõlves.

Professor A. Luha teaduslik töö ENSV maa-ala uurimisel algas 1922. aastal, millal ta asus õppejõuna tööle Tartu ülikooli. Töötades ülikoolis valmisid tal mitmed tööd, mis oluliselt rikastasid Eesti NSV geoloogia tundmist. Alates 1938. aastast, mis ajast peale A. Luha on juhtinud geoloogilist uurimistööd Eesti NSV-s, oli tema teaduslik töö suunatud mitmete meie maavarade uurimisele. Prof. A. Luha teaduslik pärand on suure väärtusega Eesti NSV geoloogia edasisel uurimisel. Tal on hindamatud teened geoloogiliste teadmiste õpetamisel Tartu ülikoolis nii loodusteadlastele kui ka geoloogia eriteadlastele. Silmapaistva pedagoogina oskas ta üliõpilasi alati suunata iseseisvale tööle. Loova teadlasena ta oli heaks eeskujuks noortele. Kõik need, kes on võinud tema juures õppida, mäletavad teda õppejõuna, kes innustavalt ja seltsimehelikult abistas kõiki geoloogiliste teadmiste omandamisel ning esimeste uurimistööde teostamisel geoloogia alal. Pärast professor H. Bekkeri surma 1925. aastal juhtis A. Luha geoloogia kabinetti ja -muuseumi ning pidas loenguid geoloogilistes ainetes, täites sellega lünga, mis tekkis geoloogiliste teaduste õpetamise ja uurimistöö juhtimise alal ülikoolis professor H. Bekkeri surma tõttu.

Kui pärast Suure Isamaasõja võidukat lõppu Tartu Riiklikus Ülikoolis avati iseseisev geoloogia-osakond, siis valiti A. Luha paleontoloogia ja stratigraafia kateedri juhatajaks ning professoriks. Samal ajal töötas ta geoloogiliste uurimisasutuste juhatajana Tallinnas. Kui 1946. aastal asutati Eesti NSV Teaduste Akadeemia, siis valiti A. Luha akadeemia tegevliikmeks ning 1947. a. algul usaldati talle ENSV TA Geoloogia Instituudi organiseerimine ja juhtimine.

Need esimesed sõjajärgsed aastad oli prof. A. Luhale väga pingerikkad. Rea aastate vältel tuli A. Luha suurepäraselt toime selle kahekordse töökoormusega. Ainult järjest süvenev haigus sundis teda loobuma talle armsaks ja südamelähedaseks saanud noorte geoloogiaeriteadlaste kasvatamisest ülikoolis.

Prof. A. Luha on paljude aastate jooksul andnud oma parima selleks, et edasi viia teaduslikku uurimistööd ja kasvatada noori geoloogia eriteadlasi Tartu ülikoolis. Tema poolt teostatud töö teaduslikul ja pedagoogilisel alal ülikoolis on suureks virgutavaks eeskujuks neile, kes jatkavad Tartu Riiklikus Ülikoolis teaduslikku ja õppetööd ja neile, kes omandavad siin geoloogi vastutusrikast elukutset.

K. Orviku,
geoloogia kateedri juhataja

TRÜ ametiühingukomitee presiidiumis

Neil päevil arutati TRÜ ametiühingukomitee presiidiumis küsimust poliitkasvatusliku ja massilise kultuurilise töö olukorrast ajaloo-keeleteaduskonnas. Käesolevas semestris võib märkida selle töö mõningat paranemist. Hästi töötab sm. H. Moosbergi juhtimisel õppejõudude filosoofiline seminar, abiõppepersonal võtab aktiivselt osa poliitilise ökonoomia ringi tööst. Oma poliitiliste teadmiste täiendamisele ei ole veel asunud aga vene keele kateedri õppejõud, milles suur süü langeb seminari juhendajale sm. B. Jegorovile.

Soovida jätab üliõpilasrühmades poliitvestluste läbiviimine. Paljudel juhtudel kannavad need formaalset iseloomu, puudub elav ja loov vestlus, viimane asendub lihtsalt küsimuste-vastustega. Täiel määral ei või rahule jääda ka poliitvestluste temaatikaga, mis on väga laialdane, nii et paljude küsimuste arutamine muutub raskeks 45 minuti jooksul.

Loiult ja osalt stiihiliselt areneb teaduskonnas kunstiline isetegevus, ehkki selleks on head võimalused. Sellele tuleb pöörata eriti suurt tähelepanu, sest läheneb üleülikooliline kunstilise isetegevuse ülevaatus.

Vähe tellitakse veel ajalehti ja ajakirju. Keskmiselt tuleb teaduskonnas iga üliõpilase kohta ainult üks ajaleht. Vähe tellitakse «Noorte Häält» (detsembri kuuks ainult 69 eksemplari). Ei tule siis ka imestada, et üksikud üliõpilased nõrgalt orienteeruvad sise- ja välispoliitilistes küsimustes.

Presiidiumi istungil märgiti veel vajadust tõhustada kasvatuslikku tööd üliõpilaste seas. Esineb rohkesti distsipliini rikkumise juhtumeid (vene filoloogia II ja IV kursusel, loogika-psühholoogia IV kursusel, ajaloo-osakonna IV kursusel), viisakuse reeglite ignoreerimist.

Kõik need puudused on kiiresti kõrvaldatavad, kui teaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid üksmeelselt juhivad oma kollektiivi kasvatuslikku ja massilist kultuurilist tööd.

L. Erington

Kehakultuur ja sport

Ettevalmistused on täies hoos

Käesoleval aastal toimuvad ülikoolide vahelised võistlused kergejõustikus, ujumises, võrk- ja korvpallis esmakordselt talvisel õppetöö vaheajal. Meie ülikooli sportlaspere valmistub nendeks võistlusteks täie tõsidusega, et väärikalt kaitsta oma õppeasutuse spordiau. Meie ülikooli parimad kergejõustiklased on pidevas treeningus. Tallinna tänava staadionil, mis on spetsiaalselt kohandatud talviseks treeninguks, näeme sageli harjutamas meistersportlast Lea Maremäed, Heino Tiiki, Jaan Jürgensteini, Maret Pilli, Vahta Juurikat jt., kes treenerite sm-te Kudu ja Ungeri juhtimisel tõstavad oma spordimeisterlikkust valitud spordialal.

Tähtvere pargis harjutavad väsimatult vastupidavust keskmaajooksjad, nende hulgas näeme vabariigi paremaid Elmot Heidot, Meinhard Pukki ja Alfred Pisukest.

Üle kolmekümne kergejõustiklase võtab hoolega osa saalitreeningutest.

Süstemaatilises treeningtöös on ka meie ülikooli käsipallivõistkonnad, et edukalt kaitsta eelmistel aastatel võidetud positsiooni.

Ülikoolis leidub aga veel terve rida kergejõustiklasi, kes vastutustundetult on eemale jäänud treeningtööst. Ülikooli sportlaste paremik küsib õigustatult, millal asuvad regulaarselt treeningule keskmaajooksjad Urb ja Kesa, kõrgusehüppajad Sõrmus ja Erik, kaugusehüppaja Reidla, sprinter Reisberg jt.

Sm-d sportlased, kasutage võistlusteni jäänud väheseid päevi hoolikaks treeninguks, sellega tagame eduka esinemise võistlustel!

J. Unger

EKSAMISESSIOONILT

Sooritasime arvestused

Füüsika IV kursuse geofüüsika eriharu üliõpilased sooritasid käesoleva nädala alguseks arvestused vene keeles, hüdromehhaanikas ja füüsika eripraktikumis. Hüdromehhaanika arvestuses vanem-õpetaja P. Müürsepa juures andsid häid vastuseid kursusevanem M. Ardve ja üliõpilane J. Kõiv. Füüsika eripraktikum koosnes kahest osast: elektromagneetilised lained ja vaakumtehnika. Üliõpilane O. Milve töötas kogu semestri järjekindlalt ja sooritas sellegi arvestuse hästi.

5. jaanuaril sooritasid sama eriharu üliõpilased koos füüsikutega eksami poliitilises ökonoomias. Hea ettevalmistus tagas vastavad tulemused. Eksami sooritanud 9 üliõpilasest vastasid väga heale hindele 4, nende hulgas kogu õppetöö vältel tuntud õppetöö eesrindlased N. Kristoffel ja U. Nõmm.

H. Niilisk

ETTEVALMISTATULT VASTU EKSAMITELE

Keemia IV kursuse üliõpilastel on käesoleval eksamisessioonil sooritada neli eksamit. Nendest kaks, füüsikaline keemia ja molekulstruktuurteooria, on aine iseloomult ja ulatuselt eriti komplitseeritud. Sellepärast hakkasid keemiaosakonna IV kursuse üliõpilased juba aegsasti enne eksamisessiooni ettevalmistusi tegema eksamite edukaks sooritamiseks. Nii hakati juba detsembri algusest kordama füüsikalist keemiat. Igaks nädalaks töötati läbi teatud kursuse osa ja arutati seda ühiselt, kusjuures raskemaid probleeme aitas lahendada õppejõud sm. Nikolajeva. Molekulstruktuurteoorias, kus on läbi töötada küllalt ulatuslik kirjandus, valmistas üliõpilastele raskusi õpikute vähesus (ainult 2—3 eksemplari kursuse kohta). Seepärast valmistati üliõpilaste poolt ette põhiküsimuste kohta rida referaate ja kanti need ette kogu kursuse üliõpilastele. Sellega lahendati ka see kitsaskoht eksamiks ettevalmistumisel.

H. Kuus

Põhjalikud teadmised

Kehakultuuriteaduskonna III kursus algas oma eksamisessiooni arvestustega poliitökonoomias, vene keeles, hügieenis ja kohalikus õhukaitses. Sügavaid teadmisi poliitökonoomias näitasid A. Viru, L. Saarsoo ja E. Rusi. Hästi sooritati arvestus ka hügieenis. Osa üliõpilastest on sooritanud ka sportmängude eksami vanem-õpetaja M. Viirmäe juures.

M. Kanarbik

Toimub kirjandusvõistlus

Viimastel aastatel on märgata meie kollektiivi liikmete kirjandusliku omaloomingu langust. Rida autoreid on ülikooli lõpetanud ja siirdunud oma töökohtadele, teised (V. Verev, L. Vaher jt.) kirjutavad vähe.

Et virgutada seniseid autoreid elavamale kirjanduslikule tegevusele ja avastada uusi talente, otsustas TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring välja kuulutada üleülikoolilise kirjandusvõistluse.

Kirjandusvõistlusel tulevad auhindamisele luuletused, proosateosed (jutustused, näidendid) ja följetonid. Igas žanris on ette nähtud 3 rahalist auhinda. Võistlustööde esitamise viimaseks tähtajaks on 1. aprill 1954. a.

Üksikasjalised tingimused võistluse kohta teatatakse veebruaris ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatus

Sotsialistlik võistlus elamukultuuri tõstmise eesmärgil

Igakülgse elamu-heaolu parandamise ja elamukultuuri pideva tõstmise eesmärgil on Tiigi tänava ühiselamu üliõpilaskollektiiv aktiivselt lülitunud tubadevahelisse sotsialistlikku võistlusse.

Märkides sotsialistliku võistluse aktiivset ja innustavat osa on ühiselamu nõukogu poolt sotsialistliku võistluse innustamiseks välja pandud rändpunalipp «Parimale ja eeskujulikumale toale». Õigusteaduskonna dekanaadi poolt on välja pandud eriauhind teaduskonna üliõpilaste parima toa nimele.

Ühiselamu nõukogu poolt on sisse seatud regulaarne kontroll sotsialistliku võistluse teostamise käigu üle. Vähemalt üks kord kuus viiakse läbi üldine kontroll kogu ühiselamu ulatuses. Üksikute korruste osas teostatakse kontrolli sagedamini.

Sotsialistliku võistluse tulemused avaldatakse vastavas graafikus. Parimaks korruseks on osutunud III A korrus (korrusevanem sm. Blumberg, sanitaarvolinik sm. Alatoa); majas nr. 80 II korrus (korrusevanem sm. Potter, san.-vol. sm. Hunt). Parimaiks tubadeks on olnud toad nr. 64, 113 jt. Halvem korrus on olnud seni I A korrus (korrusevanem sm. Kukk).

Sotsialistliku võistluse eesrindlaste esiletõstmiseks ja mahajääjate kritiseerimiseks on kasutatud ühiselamu seinalehte. Pidevalt on ilmunud sellekohaseid artikleid ja karikatuure.

Ühiselamu nõukogu poolt on kutsutud aru andma tubade ja korruste vanemaid, kusjuures on tehtud noomitusi halvemate tubade elanikele (toad nr. 53, 74 jt.), mis on näidanud positiivseid tagajärgi.

Edaspidi on vaja veelgi hoogustada sotsialistlikku võistlust, et tõsta elamu-heaolu ja -kultuuri.

V. Tänav

Nende tõeline kodu

Viibides neil päevil arstlikul visiidil Aia tänava ühiselamu toas nr. 60, kus elavad üliõpilased Kubo, Hang ja Roose, rõõmustusin siin valitsevast korrast ja puhtusest.

Hästikorrastatud töölaud, raamaturiiul, voodid, pildid ja vaibad seintel, värsked rohelised oksad vaasides ning kaunistatud raadiolaual asetsevast raadiost kostev meeldiv muusika lõid toas hubase ja koduse õhkkonna.

Minu sellekohasele tunnustuseavaldusele vastas toavanem Kubo tagasihoidlikult: «Nii peabki olema, sest oleme nõukogude üliõpilased, kellele on antud kõik võimalused viljakaks õppetööks ja kultuurseks elamiseks. Oleme juba pikemat aega elanud koos ja liitunud lahutamatuks toakollektiiviks, kellele on südamelähedane nii iga tema üksiku liikme heaolu kui ka kogu toa au.»

Et toa au on tõesti hästi kaitstud, sellest annab tunnistust selle toa elanikele üle antud rändpunalipp Aia tänava ühiselamu tubadevahelises sotsialistlikus võistluses puhtuse ja korra alal.

Mul on tulnud külastada paljusid tube TRÜ ühiselamuis, kuid vähe on nende hulgas olnud selliseid, mida võiks kõrvutada Aia tänava ühiselamu toaga nr. 60. Tahaksin loota, et äsjaalanud uuel aastal nimetatud eesrindliku toakollektiivi eeskujule järgneksid kõik ühiselamuis elunevad üliõpilased ja et kõik ühiselamute toad kujuneksid meie üliõpilastele tõelisteks kodudeks.

M. Miidla,
Tartu linna II arsti-tervishoiupunkti juhataja

VASTUSEKS KRIITIKALE

«Kõrvaldada puudused»

Vastates ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» 18. detsembril avaldatud artiklile «Kõrvaldada puudused Aia tänava ühiselamus» teatan:

Artiklis esiletoodud puudused on kontrollitud ning vastasid tõsioludele.

Ühiselamu aknad on ehitatud praegu kehtivate normide järele, kusjuures õhutamine toimub mitte akende, vaid ventilatsiooni abil, mille seadeldis on igas toas. Kuna see maja on ehitatud vanadele varemetele, siis annab tubades tunda veel varemetes olnud niiskus, kuid kuivamist on juba märgata.

Veepaak läbi ei tilgu, kuna teda on proovitud alles hiljuti surve all, kuid tilkus toitekraani tihend, missugune viga on kõrvaldatud. Laelampide kuplid on halva kvaliteediga, mistõttu esineb ka nende allakukkumisi. Selle väärnähtuse kõrvaldamiseks on praegu tegemisel uued kupleid hoidvad plekid.

Kuna sama ühiselamu komandandi tööpiirkonda kuulub veel Näituse tn. 7 ja Kastani tn. 12 ühiselamud, siis on tõesti raskusi olnud komandandi jutule pääsemisega. Selle väärnähte kõrvaldamiseks seatakse sisse igasse ühiselamusse avaldiste raamat, mis seisab valvetoas, kuhu üliõpilased saavad igal ajal märkida oma soove. Raamat esitatakse igal hommikul komandandile. Peale selle määratakse koos ühiselamu nõukoguga kindlaks komandandi kindlad vastuvõtuajad.

Ühiselamu administratsioon võtab tarvitusele kõik abinõud selleks, et edaspidi seni esinenud väärnähted ühiselamus ei korduks.

J. Kaldvee,
TRÜ üliõpilaste ühiselamute juhataja

ÕIENDUS

Ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 38 (207) esimesel leheküljel artiklis «TRÜ Õpetatud Nõukogus» alt I rida lugeda: «Väitekirja teemal «Nilpotentsetest algebradest ühenduses Molieni uurimustega» . . . ».

Samas numbris teisel leheküljel artiklis «Võitleja rahva õnneliku tuleviku eest» II veerg alt viimane lõik lugeda: «1830. kuni 1840. aastatel esines Kreutzwald saksakeelse ajakirja «Inland» veergudel paljude artiklitega . . . »

Toimetus

Toimetaja E. Ertis

MB 02333 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 23

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (210) Reedel, 15. jaanuaril 1954. a. VII aastakäik

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste läbiviimise kohta

Seoses NSV Liidu Ülemnõukogu kolmanda koosseisu volituste lõppemisega 12. märtsil 1954, NSV Liidu Konstitutsiooni paragrahvi 54 alusel, mis kehtestab, et NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium määrab uued valimised nii, et need peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates NSV Liidu Ülemnõukogu volituste lõppemise päevast, ning vastavalt «NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste määrustiku» paragrahvile 72, mis näeb ette, et NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev kuulutatakse välja hiljemalt kaks kuud enne valimiste tähtpäeva ja et valimised toimuvad puhkepäeval, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

Määrata NSV Liidu Ülemnõukogu valimised pühapäevale, 14. märtsile 1954.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees K. VOROŠILOV
NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär N. PEGOV

Moskva, Kreml
11. jaanuaril 1954

Parteiorganisatsiooni ees seisev tähtsaim ülesanne

Nõukogude intelligentsi kaadrite ettevalmistamine on üks tähtsamaid ja otsustavamaid sotsialistliku ülesehitustöö probleeme. Sellega on seletatav ka asjaolu, miks kommunistlik partei ja nõukogude valitsus erilist tähelepanu osutavad noorte kaadrite igakülgse kasvatamise küsimustele.

Üheks tähtsamaks keskuseks noore nõukogude intelligentsi kasvatamisel Eesti NSV-s on Tartu Riiklik Ülikool. Igal aastal annab ülikool meie maale suurel arvul spetsialiste mitmesugustelt erialadelt — arste, juriste, ajaloolasi, füüsikuid, matemaatikuid, geolooge, bioloogе ja palju teisi. Et need noored spetsialistid oleksid nii oma erialal kui ka poliitiliselt hästi ette valmistatud oma tegelike töoülesannete täitmiseks, selle eest kannab vastutust kogu ülikooli kollektiiv.

Eriline osa on selles töös täita ülikooli parteiorganisatsioonil. Ta peab õigel ajal avastama töös esinevad kitsaskohad ja kogu oma jõu suunama tekkinud raskuste eemaldamisele. Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsioon on neid ülesandeid suutnud ka lahendada.

Parteiorganisatsioonidel tuleb igakülgselt võidelda ülikoolis peetavate loengute teadusliku ja ideelis-poliitilise taseme tõstmise eest. Otsustavalt tuleb vastu astuda sellistele tendentsidele, kus loengute kollektiivse kuulamise ja läbiarutamise küsimust püütakse viia isiklike vahekordade pinnale või kus õigustatud kriitilisi märkusi püütakse näidata kui arvustamist, mis on rajatud eelkõige isiklikele suhetele (van.-õpet. Pulk). See oleks kommunistliku kriitika ja enesekriitika printsiibi kuritegelik moonutamine. Päris õigeks ei tule lugeda ka sellist suhtumist, et loengute ja seminaride vastastikust külastamist teostatakse peaasjalikult nooremate õppejõudude osas, vanemate õppejõudude, eriti aga kateedrijuhatajate loenguid ei külastata. Just vanemate õppejõudude loengute kollektiivne külastamine annaks aga noorematele õppejõududele ulatuslikke kogemusi.

Parteiorganisatsioonid peavad oma tähelepanu suunama ka õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise küsimustele. Tõsiasi, et meie ülikoolis üle ⅔ õppejõududest ei oma teaduslikku kraadi, on hoiatavaks signaaliks õppe-kasvatusliku töö alal. Tuleb kindlustada, et kõik meie õppejõud, kes ei ole suhtunud tõsiselt oma kvalifikatsiooni tõstmisse, võtaksid eeskuju sellistest seltsimeestest, nagu E. Salumaa, I. Sorokin jt., kes õigeaegselt oma töö kõrval sooritavad kandidaadiminimume ning on asunud juba kandidaaditöö kirjutamisele.

Samuti on vaja, et õppejõud pidevalt tegeleks teoreetiliste küsimuste arutamisega. Paraku on aga seni alahinnatud filosoofiliste seminaride osa ning nende töös on olnud tõsiseid puudusi. Esineb nendelt seminaridelt suurearvulisi puudumisi (õigusteaduskond, arstiteaduskond).

Õppe-kasvatusliku töö küsimuste lahendamisele ja selle tööl õigu parandamisele tuleb rakendada iga üksikut kommunisti. Parteiorganisatsioonid peavad hästi läbi kaaluma oma kommunistide ühiskondliku töö koormuse jaotuse ja jälgima, et iga kommunist oleks rakendatud seal, kus ta kõige paremini suudab täita oma ülesannet. Kahjuks esineb meie algorganisatsioonides juhtumeid, et kommunist on partei-algorganisatsioonis arvel juba mitu kuud, algorganisatsioon teda aga ei tunne (ajaloo-keeleteaduskond). See aga tähendab, et sageli algorganisatsioonid ise ei oska hinnata oma jõude. Ülesannete andmise juures esineb teisigi puudusi. Nii näiteks pole leidnud õigusteaduskonna algorganisatsioon kommunist Nabokale, kes töötab filosoofia kateedri juures, mingisugust ühiskondlikku ülesannet. Ühiskondliku ülesande ülikoolis määras sm. Nabokale küll ülikooli parteibüroo, kuid selle ülesande täitmist tegelikult keegi ei nõua. Selliseid näiteid leidub veelgi.

Partei-algorganisatsioonid peavad senisest ulatuslikumalt suunama ka komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide tööd õppe-kasvatusliku töö tugevdamisel. Õigusteaduskonna parteialgorganisatsioon tegi täiesti õigesti, otsustades, et võitluses õppedistsipliini taseme tõstmise eest on vaja astuda samme komsomoli töö parandamiseks, sest sageli esines juhtumeid, kus kommunistlikud noored ise rikkusid õppedistsipliini. Büroo liikmete poolt tehti algust komsomolikoosolekute külastamisega, arutati tööplaane, kuid õiget hoogu see töö veel ei saavutanud. On vaja, et see töö kõikide teaduskondade algorganisatsioonides juba lähemas tulevikus tõstetaks vajalikule kõrgusele.

Partei-algorganisatsioonidel on vaja otsekohe läbi mõelda, kuidas juba järgneva semestri esimestest päevadest oma tööd korraldada ning suunata kogu oma jõud selleks, et meie ülikool annaks eranditult nii erialaselt kui ka poliitiliselt tugevaid intelligentsi kaadreid.

PARTEI ELU

TRÜ parteiorganisatsioon võitluses õppe-kasvatusliku töö parandamise eest

Tartu Riiklik Ülikool on suurim teadusliku ja õppetöö keskus meie vabariigis. Siin valmistatakse ette kõrgema haridusega kaadrit meie õppe- ja teaduslike asutuste ning tööstusettevõtete jaoks.

Ülikooli parteiorganisatsioonil lasub suur vastutus nii õppe- kui ka teadusliku töö ideelis-poliitilise taseme eest. Õppeaasta algul arutas parteikoosolek küsimust parteiorganisatsiooni ülesannetest õppe-kasvatusliku töö taseme tõstmisel algaval õppeaastal. Selliseid koosolekuid viidi läbi ka teaduskondades, kus veel konkreetsemalt arutati abinõusid selle töö parandamiseks. Tänu neile koosolekuile on juhitud tähelepanu paljudele puudustele, mis segavad edukat tööd ning õppe-kasvatusliku töö tase on tunduvalt paranenud. Meil on palju vanu ja noori õppejõude, kes on kujunenud õppetöö läbiviimises eesrindlasteks, kes auga täidavad nõukogude kõrgema kooli pedagoogi ülesannet. Paljud kommunistid — õppejõud ja üliõpilased — tõmbavad isikliku eeskujuga kaasa teisi kollektiivi liikmeid (A. Perk, O. Mihhailov jt.).

Parteikoosolekute otsustes märgiti, et veel edukama töö jaoks on hädavajalik pöörata tõsist tähelepanu kvalifikatsiooni tõstmisele. Täiesti ebanormaalne on selline olukord, et 70% ülikooli õppejõude ei oma veel teaduslikku kraadi, sealhulgas ka paljud kateedrite juhatajad. Tihti esinevad juhtumid, kus terve rida õppejõude ei täida teadusliku töö plaani. (R. Kenkmaa, K. Reitav jt.). Professorite ja õppejõudude ideelis-teoreetilise taseme tõstmiseks oli organiseeritud teaduskondades vastavalt erialasele spetsiifikale 8 teoreetilise seminari gruppi, kinnitatud konkreetne seminaride temaatika ja seminari juhendajad eraldi igale teaduskonnale. Kuid tuleb märkida, et mitte kõikidel seminaridel ei arene loominguline diskussioon ja mitte kõik õppused ei kulge vajalikul ideelisel tasemel (õigusteaduskond). Lubamatu on õppejõudude vähene osavõtt seminaridest arstiteaduskonnas. Siin ülikooli parteibüroo ja teaduskondade parteiorganisatsioonid ei osutanud küllaldast püsivust teoreetiliste seminaride töö korraldamiseks. Õppeaasta teisel semestril tuleb kõrvaldada esinenud puudused teoreetiliste seminaride töös.

Parteikoosolekute otsused ja rektoraadi juhendid täidetakse. Läbiviidud loengute tekstide kontroll, stenogrammid ja loengute heliülesvõtted näitavad üldiselt paljudes kateedrites rahuldavat teoreetilist taset ja kooskõla programmi nõuetega (poliitökonoomia, marksismi-leninismi aluste, NSV Liidu ajaloo jpt. kateedrid). Kuid on ka selgunud loenguis olulisi vigu, mõningail juhtudel esitati neis teoreetiliselt võltsitud kontseptsioone. Kurb on see fakt veel sellepärast, et sellisel madalal tasemel ja väära tõlgendamisega oli loetud 30-aastast pedagoogilist staaži omava prof. G. Kingissepa loeng. Sellised faktid nouavad loengute ja seminaride õppuste kvaliteedi kontrolli tugevdamist. Suurt abi lektoritele ja eriti noortele lektorite'e võivad osutada üleülikoolilised ja teaduskondade metoodilised komisjonid, milliste töö on viimasel ajal aktiviseerunud.

Parteiorganisatsioon osutab suurt tähtsust üliõpilaste iseseisva töö õigele organiseerimisele. Iseseisva töo õige korraldamise kohta viidi läbi loenguid ja vestlusi nooremateie kursustele. Meie üliõpilastele luuakse tingimused süstemaatiliseks ja edukaks eksamisessioonile ettevalmistamiseks. Meie pearaamatukogu on avatud ööpäeva jooksul 15 tundi. On loodud õppetoad kateedrite juures, kus võimaldatakse olemasoleva kirjanduse, näitlike ja eksperimentaalsete vahendite kasutamist ja vajalikkude konsultatsioonide saamist. Kuid sõltuvalt iga-aastasest üliõpilaste arvu tõusust on lugemissaal ja õppetoad kateedrite juures muutunud kitsaiks. See küsimus annab eriti tunda eksamisessiooni perioodil. Seetõttu, et üliõpilaste ühiselamud on ülekoormatud, ei ole ühesgi ühiselamus ka õppetuba. Tulevikus tõuseb terav vajadus raamatukogu jaoks lisapinna leidmiseks ja õppetubade organiseerimiseks ühiselamuis.

Tõsiseks puuduseks üliõpilaste õppetöös tuleb pidada õpikute puudulikku kasutamist. Paljude üliõpilaste seas on levinud selline arvamus, et eksamite sooritamiseks piisab hästikirjutatud loengukonspektide järgi ettevalmistamisest. Selles osas annab tunda dekanaatide ja kateedrite, samuti teaduskondade partei- ja komsomoli-algorganisatsioonide puudulik töö.

Arutades parteibürool komsomolikomitee tööd ekasmisessiooniks ettevalmistumise osas, pidi parteibüroo konstateerima, et üksikud kommunistlikud noored, grupporgid ja kursuste komsomoliorganisatsioonid ei ole loonud leppimatut suhtumist õppedistsipliini rikkumiste vastu, vaid vastupidi, mõnikord jätavad need faktid lihtsalt tähele panemata. Ülikooli komsomoliorganisatsioon koos ametiühingu organisatsiooniga valmistas ette ja viis läbi tootmisnõupidamisi kursustel õppejõudude osavõtul, samuti ühiselamute nõukogude nõupidamisi, kus võeti tarvitusele abinõud eksamite edukaks ettevalmistamiseks. Esimeste päevade kokkuvõtted näitavad, et rõhuv enamik üliõpilasi omab sügavaid teadmisi õpitavais distsipliinides. Väga häid teadmisi näitavad üliõpilased kommunistid ja kommunistlikud noored, kes eduka õppetöö kõrval teevad suurt ühiskondlikku tööd (H. Peep, V. Jurov, V. Pavlov, E. Lang).

Ideelise ja poliitilise taseme tõstmiseks viidi sügissemestril läbi poliitvestlusi partei ja valitsuse tähtsamate otsuste kohta, töötas kinolektoorium, kuid selles töös esines tõsiseid puudusi. Vaatamata läbiviidud instrueerimistele ei suutnud osa poliitvestlejaid siiski vestlusi läbi viia küsimuste sügava ja aktiivse läbiarutamisega. See räägib sellest, et poliitvestlejad on valitud poliitiliste ja tööalaste omaduste järgi mitte küllalt tõsiselt, kuigi nad on suuremalt osalt õppejõud. Teaduskondade parteiburood peavad kevadsemestri algul asendama mittesobivad poliitvestlejad uutega. Lubamatult vähe külastavad õppejõud ja üliõpilased kinolektooriumi. See näitab, et partei ja teiste ühiskondlike organisatsioonide töö selles osas jätab soovida. Suureks lüngaks ülikooli parteiorganisatsiooni tegevuses õppe-kasvatusliku töö osas on küllaldase kontrolli ja nõudlikkuse puudumine vastuvõetud otsuste täitmise kohta. Parteibüroodel ja -koosolekutel on arutatud palju tõsiseid küsimusi ja vastu võetud häid otsuseid, kuid neid täidetakse väga aeglaselt.

Kevadsemestri alguseks on vaja koos rektoraadiga ning komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooniga ette valmistada kompleksne kasvatusliku ja poliitkasvatusliku töö plaan. Selle järjekindel täitmine on tagatiseks, et lõpetame kevadsemestri veelgi paremate saavutustega.

Ei ole austavamat ülesannet kõrgema õppeasutuse parteiorganisatsioonil kui anda rahvamajandusele oma eriala sügavalt tundvaid spetsialiste, ustavaid kommunistlikule parteile ja Nõukogude kodumaale. Seda ülesannet tahab täita ka meie ülikooli parteiorganisatsioon.

L. Stepanova,
TRÜ parteiorganisatsiooni büroo sekretär

Eksamisessiooniks ettevalmistumise olukorrast arstiteaduskonnas

Üliõpilastel on lõppemas pingeline sügissemester.

Üliõpilasele, kes kogu aeg on korralikult osa võtnud loengutest ja praktikumidest ning omandanud aine põhiliselt juba semestri vältel, ei tee eksamiteks ettevalmistamine erilisi raskusi. Küll aga on õppetööst halvasti osavõtnud üliõpilasele eksamisessioon ta enda süü tõttu tõeliseks pingutuseks.

Selleks, et teha kindlaks eksamisessiooni ettevalmistuses esinenud puudusi ja neist tulevikus hoiduda, kuulas arstiteaduskonna parteibüroo ära teaduskonna ametiühingubüroo õppe-teadusliku komisjoni esimehe prof. Linkbergi aruande eksamisessiooniks ettevalmistumise olukorrast. Aruande põhjal selgus, et eksamisessiooni eel organiseeriti teaduskonna kursustel üliõpilaste tootmiskoosolekud, kus arutati üksikute üliõpilaste õppedistsipliini ja eksamiteks ettevalmistumisega seoses olevaid küsimusi.

Koosolekutest osavõtt oli üldiselt kõikjal aktiivne. Tihti sattusid õppedistsipliini rikkuvad üliõpilased üliõpilaste eneste poolt terava kriitika alla. Nii nimetati loengutelt ja praktikumidelt sageli ja põhjuseta puudunud üliõpilasi, nagu Koljol (ravi II k.), Reiman (ravi III k.), Tiigimäe (ravi IV k.), Lazareva ja Pappel (ravi V k.), Enno (stomatoloogia IV k.), Varbala ja Rae (farmaatsia III k.) jt. Koosolekute käigus selgus ühtlasi, et esineb juhtumeid, kus üliõpilased, kes on kohustatud andma dekanaati andmeid loengutelt ja praktikumidelt puudujate kohta, teevad puudujatele koguni soodustusi, märkides neid sisse õppetööst osavõtjatena (ravi IV k., I. a/ü. rühm). Selline häbiväärne tegu viib alla kogu kursuse distsipliini ja õppeedukuse, on halva kasvatuse tunnuseks ning halvaks hinnanguks kursusehooldaja tööle.

Koosolekute käigus nimetati mitmeid halva õppeedukusega üliõpilasi, nagu üliõpilased Adov, Sannamees ja Lazarevskaja (ravi III k.), Roots (ravi IV k.), Lehiste ja Mägi (stomatoloogia II k.), Rõõm ja Oja (farmaatsia I k.) jt. Ühtlasi selgitati võimalusi mahajääjate abistamiseks õppejõudude ja edukamate üliõpilaste poolt.

Üliõpilaste sõnavõttudes juhiti tähelepanu puudustele ka mõnede õppejõudude töös, mis samuti mõjuvad segavalt eksamiteks korralikult ettevalmistamisel. Nii näiteks, vaatamata üliõpilaste korduvatele vihjetele, loetakse anorgaanilise keemia (õppejõud sm. Imelik) ja marksismi-leninismi aluste loenguid (õppejõud sm. Piik) ikkagi liiga kiiresti. Ka sisehaiguste propedeutika loenguid loetakse liiga kiiresti, kusjuures loengud ei alga ega lõpe õigeaegselt (õppejõud sm. Mallene). Üldkirurgias ei kasutata nimede ja retseptide üleskirjutamiseks õppejõu sm. Seppo poolt küllaldaselt tahvlit ega juhita tähelepanu olulisematele osadele raamatutes ja ajakirjades. Ka puudub või pole välja antud ajajaotusplaani, mis võimaldaks ette valmistuda praktikumideks. Sm. Perov, kes loeb hügieeni vene keeles, kasutab loengutes liiga raskepäraseid väljendusi, mistõttu üliõpilastele jäävad paljud laused sageli arusaamatuiks.

Eksamiteks ettevalmistumise soodustamiseks on kõikide kateedrite poolt võimaldatud üliõpilastele kasutada kateedri ruume, enamasti ka õhtuti. A/ü. õppe-teadusliku komisjoni liikmed on kontrollinud õpperuumide olukorda ja leidnud, et need temperatuuri ja valgustuse poolest vastavad nõuetele. Konsultatsioonide ajad on kindlaks määratud üliõpilaste soove arvestades.

Selleks, et edaspidi veelgi paremini korraldada eksamisessiooniks ettevalmistumist, on vaja kõikidel üliõpilastel ja õppejõududel pühenduda õppetööle hoolikalt kogu semestri vältel. Senisest rohkem tuleb õppejõududel, eriti kursusehooldajatel, pöörata tähelepanu üliõpilaste kommunistlikule kasvatamisele, mille kaudu saame süvendada üliõpilaste vastutustunnet õppetöös ja õppedistsipliinis ning suurendada seega õppeedukust.

A. Jannus

300 aastat Ukraina ühendamisest Venemaaga

18. jaanuaril möödub 300 aastat Perejaslavli raada otsusest Ukraina ühendamise kohta Venemaaga. See päev on pidupäevaks mitte ainult ukraina rahvale, vaid kõigile Nõukogude Liidu rahvastele. Ukraina ühendamine Venemaaga päästis ukraina rahva füüsilisest hävingust, kiirendas Ukraina majanduslikku ja kultuurilist arengut. Venemaa rahvaste peres asus ukraina rahvas koos suure vene rahvaga võitlema oma sisemiste ja väliste vaenlaste vastu, koos vene rahvaga kehtestas Ukraina rahvas oma maal nõukogude korra, võitis kätte töörahva võimu.

Ukraina rahvas oli vene rahvaga seotud juba iidseist aegadest peale. Ukraina rahva, samuti kui vene ja valgevene rahva, esiisad kuulusid idaslaavi hõimude hulka. Ühiselt lõid nad võimsa Vana-Vene riigi. Selle lagunedes langes aga ukraina rahvas koos valgevene rahvaga poola panide võimu alla, katkes poliitiline side vene rahvaga. Poola magnaadid ja šlahta põhjustasid ukraina rahvale erakordselt raskeid kannatusi. Seetõttu tõusis ukraina talurahvas korduvalt üles panide ikke kukutamiseks.

Ukraina rahvas üksinda ei olnud aga suuteline end vabastama poola orjastajate feodaalse ja koloniaalse ikke alt. Vabanemine võis toimuda ainult suure vene rahva abiga. 1654. a. peale võitlesid vene ja ukraina sõjaväed vennalikult Ukraina maade taasühendamise eest Venemaaga. Siit peale algas Ukraina maade järk-järguline vabanemine šlahta-Poola võimu alt.

Ukraina ühendamine Venemaaga oli suure progressiivse tähtsusega sündmuseks nii ukraina kui ka vene rahva ajaloos. See liitis kaks suurt slaavi rahvast ühiseks võitluseks võõramaiste vallutajatega, see viis neid ajaloolistele võitudele ühiste rõhujate üle, tsarismi, mõisnike ja kodanluse üle.

Vene rahva demokraatliku kultuuri esindajad on alati tunnustanud ukraina rahva õigust rahvalikule sõltumatusele, koos ukraina rahva progressiivsete tegelastega on nad alati võidelnud tsarismi poolt teostatud rahvusliku rõhumise vastu. Vene ja ukraina rahva progressiivsed jõud on alati koos välja astunud rahvusliku vihavaenu levitamise vastu, mida teostasid samal määral suurvene šovinistid ja ukraina kodanlikud natsionalistid. Viimased püüdsid eitada Ukraina Venemaaga ühendamise progressiivset tähtsust, püüdsid eitada ühiseid võitlusi ja ühiseid kannatusi, mis seovad ukraina rahvast vene rahvaga. Taotledes ukraina rahva eraldamist vene rahvast, püüavad ukraina kodanlikud natsionalistid tänapäevalgi välismaiste imperialistide toetusel ja ülesandel taastada Ukrainas kapitalistlikku korda.

Seda ei luba ukraina rahvas aga iialgi. Nõukogude Liidu rahvaste vennalikus peres on ukraina rahval suuri saavutusi oma majanduse ja kultuuri arendamisel. Ukraina rahvas teab, et need olid kättevõidetavad vaid nõukogude korra tingimustes ning vennasrahvaste abiga. Ainult suure vene rahva ja kõigi teiste nõukogude rahvaste ühised pingutused võimaldasid ka Ukraina vabastamise saksa fašistlike okupantide ikke alt ja rahvamajanduse kiire taastamise, võimaldasid tootmise sõjaeelse taseme ületamise ning töötajate heaolu tõusu.

Eesti rahvale on ukraina rahva saatus väga lähedane: ka eesti rahva ajalooline võitlustee on seotud suure vene rahva omaga, ka eesti rahva ajaloos on ühendamine Venemaaga suure progressiivse tähtsusega sündmuseks, ka eesti rahvas on kõigi muude rõhujate kõrval pidanud võitlema kodanlike natsionalistidega. Kõige selle tõttu ongi ukraina rahva pidupäev suureks pidupäevaks ka eesti rahvale.

Vanem-õpetaja **K. Laigna**

Ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogu

peeglis...

Tuhandetest ja tuhandetest jalaastetest kulutatud paekivitrepp viib peahoone kolmandale korrusele, kus vasakul koridoripoolel juhatab silt ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogusse. «Avatud kella 9-st 23-ni» märgib tagasihoidlikult sildike seda pingelist neljateist-tunnilist tööpäeva.

...Raamatukogu esimeses ruumis on veel vitriin ülikooli kuulsa kasvandiku Fr. R. Kreutzwaldi teoste väljapanekutega tema 150.-sünniaastapäeva puhul. Puutub silma ka tema artiklite kogumik «Maailm ja mõnda». Olete ehk lugenud, kuidas Kreutzwald seal naljatoonil kirjutab ülikooli raamatukogust: ta räägib naljatoonis «tarkuse vingust», mis hoovab riiulile asetatud tuhandeist köiteist ning «hakkab pähe» neile, kes hoolsalt raamatukogu külastavad.

Nali naljaks. Aga nüüd on ülikooli raamatukogudes küll rohkem kui kunagi varem neid noori, kes otsivad seltsi raamatutest, mis pakuvad teadmisi, millest õhkub tarkust, mis lauluisa päevil oli kättesaadav vaid nii vähestele.

«Päeva jooksul käib meil keskmiselt kakssada viiskümmend inimest,» räägib raamatukogu teenistuja sm. Haidak. «Ligemale pool sellest arvust langeb mittestatsionaarsete üliõpilaste arvele, kellel praegu samuti toimub eksamisessioon.»

Järjest tuleb laua juurde üliõpilasi soovisedelitega nõutavatele raamatutele. Vene filoloogidel on ees üks põhilisi eksameid — vene kirjandus. Soovisedeleil nõutakse Majakovski, Tvardovski, Pissarevi, Saltõkov-Stšedrini teoseid.

Registratuurlaua juures on I kursuse eesti filoloog, mittestatsionaarne üliõpilane Boris Mikk — raamatukogutöötaja Tallinnast. Ta toob tagasi marksismi-leninismi klassikute teosed, mida ta kasutas marksismi-leninismi eksamiks valmistudes. Eksam on sooritatud hästi, nüüd on mahti valmistuda järgmiseks — antiikkirjanduse eksamiks. Kiiresti saab ta nõutava õpiku ning istub tagasi laua äärde, millele levitab hubast valgust rohelise kupliga laelamp. Aeglaselt pöörduvad õpiku leheküljed, konspekti tekib juurde uusi tihedaid ridu... Nii on see iga laua ääres.

Ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogu, mille fondid nõukogude aastatel on hoogsalt kasvanud, on erialase kirjanduse poolest parimaid teaduskonna-raamatukogusid, eriti just keeleteadusliku kirjanduse suhtes. Seepärast kasutavad seda eriti filoloogid, kelledele vajalik kirjandus on siin palju kergemini kättesaadav kui pearaamatukogus.

«Iga päev laenutatakse meil praegu kuni kolmsada raamatut,» räägib sm. Haidak, «eriti vajatakse marksismi-leninismi klassikute teoseid, õpikuid ja ilukirjandust.» Pidevalt on kasvanud lugejate arv — neid on seni registreeritud ligi seitsesada viiskümmend üliõpilast ja õppejõudu.

...Kell ligineb juba kesköole, kuid peahoone kolmandalt korruselt paistavad külma talveöösse raamatukogu akende tulisilmad. Alles nüüd sulgub uks viimase külastaja järel, valveametnik asetab tagasi riiulisse viimaseid laenutatud raamatuid, teeb viimased märkused päevaaruande lahtritesse. Pingeline tööpäev on lõpenud...

F. SAAR

...ja kõverpeeglis

«Ülikooli kassa on vist järjekordselt asukohta vahetanud,» mõtlesin varahommikul ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogust möödudes. Raamatukogu ukse taga oli kenake «saba». Selgus, et nii kassa kui ka raamatukogu olid siiski omal kohal. Tegemist polnud mitte «rahasabaga», vaid õppimisvõimaluste «sabaga».

Jaa, kibedal eksamite ajal peab varakult väljas olema, muidu pole võimalik pärast enam kohta saada. Kella 11 ajal oli eriline õnn, kui juhtub ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogu suhteliselt avarates ruumides kohta saama. Raske on isegi neil, kes kella 9 ajal tulevad ja «tagumist» kohta tahavad saada. Tuleb välja, et nendele kohtadele on «abonemendid». Mõned on harjunud hommikuti kaua magama, ei saa tulla ise kohta võtma. Seepärast võtavad nad oma koha juba õhtul ja jätavad mõne raamatu «valvama», kuni peremees kella 12 paiku, vahest ka hiljem, kohale jõuab. Kaasüliõpilased, kasvatatud inimesed, ei istu ju ometi kohale, kus teisel on juba raamat ees. Mõned raamatud, muide, olevat seal juba üsna suure valvuristaažiga. Nähtus on kirjandusemeeste terminit tarvitades «tüüpiline», praegu küll ehk vähemuses, ent tugevasti võsusid ajav, arenev. Seda mitte ainult ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus, vaid ka ülikooli pearaamatukogus, eriti rõdukohtadel.

Pilk ajaloo-keeleteaduskonna raamatukokku jätab sügava mulje. Raamatute ja konspektivirnade keskel, sügavas vaikuses (varem oli ka juttu, nüüd olevat jutumehed kohvikusse kolinud), keskendunud ilme näol ammutavad noormehed ja tütarlapsed tarkust, valmistuvad ette nõukogude õpetlase või pedagoogi õilsaks elukutseks. Paljude laudade juures näed üliõpilasi omandamas kõigi teaduste metodoloogiat, Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suurt õpetust, näed et tegeldakse vana-slaavi keele, kirjandusega jne. Mida küll kõik ei õpi ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased! Üks väike brünett tüdruk uurib innukalt anatoomia atlasest inimese sääreluud, tema kõrval tegeleb noormees keemia valemitega. Vaadake, kui mitmekülgsed on need literaadid, lingvistid ja histoorikud! Pettumusega kuulen raamatukogu ametnikult, et need on kontvõõrad, teiste teaduskondade üliõpilased, kelle eest oma teaduskond ei ole hoolitsenud. Kahjuks ei saa ajaloo-keeleteaduskond eksamisessiooni ajal külalisi kombekohaselt vastu võtta. Oleks vajalik, et ülikooli juhtkond katsuks kiiremini lahendada käsiraamatukogu küsimuse peahoone otseses naabruses.

L. METS

Vene keele kateedri tööst Tartu Riiklikus Ülikoolis

Tartu Riikliku Ülikooli kandvamaid kateedreid on vene keele kateeder; see haarab kõiki ülikooli teaduskondi, sest ta ülesandeks on hoolitseda selle eest, et ülikooli lõpetajad tunneksid kõnes ja kirjas suure sotsialismimaa keelt, kõige eesrindlikuma teaduse keelt. Seetõttu on vene keele kateeder olnud ja on meie ülikooli tähelepanu tulipunktiks; tema suhtes on korduvalt sõna võetud nii ülikooli ajalehes kui ka vabariiklikus ajakirjanduses, peamiselt esile tuues kateedri töös esinevaid vigu.

Vene keele kateeder on arvesse võtnud tema kohta pidevalt avaldatud kriitikat: nii võis kevadistel riigieksamitel konstateerida, et üliõpilased, kes olid astunud ülikooli väikese vene keele oskusega, näitasid selles häid teadmisi. Sedasama võis märkida ka käesolev komisjon (J. Bilinkis, K. Kann, I. Sorokin), külastades rida praktilise keele tunde. Väga häid vastuseid sai kuulda vene filoloogide kursuse (õp. Gurjeva) ja kehakultuuri I kursuse üliõpilastelt (õp. Firssova); loeti korrektselt, jutustati vabalt.

Vaatamata neile positiivsetele tulemustele peab kateeder siiski veel oma tööd tõhustama. Nii esines veel üliõpilasi (meedikute II kursus, keemikute II kursus), kes hääldasid halvasti, lugesid konarlikult, jutustasid vaevaliselt.

Eesti rahvusest üliõpilased teevad tüüpilisi hääldamis- ja grammatilisi vigu (näit. л, ж, ш, щ, з hääldamine, aspektid jne.). Kateedri liikmed peavad neid arvestama ja leidma rohkem vahendeid nende väljajuurimiseks.

Kuuldud loengutest, peamiselt nooremate õppejõudude juures, jäi laialivalguv mulje, loengud ei pakkunud tervikut.

Külastatud loengud algasid kõik üliõpilaste küsitlemisega, välja arvatud üks, kus tehti väga oskuslikult kirjalikku tõlget sõnaraamatu abil (v.-õp. L. Kompus).

Kodus tehtud töö kontroll on väga tähtis moment keele õppimisel, aga külastatud loengutel muutus see üldiselt kahekõneks õppejõu ja ühe üliõpilase vahel, esinenud vigu parandas õppejõud ise, kaasa tõmbamata kogu auditooriumi. Tavaliselt lasti jutustada või lugeda ja tõikida. Sellele järgnes sõnade küsimine, jällegi arvestamata kogu auditooriumi. Kuuldud ümberjutustusest ei nähtunud, et selles oleks rakendatud uusi sõnu. Sellele järgneval üksikute sõnade küsimisel ei ole suurt väärtust, kui need ei leia teistsugust kinnistamist. Vene keele kateeder peaks kasutama teistes keelekateedrites rakendatud menetlust: üliõpilane tohib kasutada sõnade valikut, rakendades antud loenguks õpitud sõnu jutustamisel; sõnade vihikusse märgitud sõnad on omalt poolt toeks, millele üliõpilane ehitab üles oma jutustuse.

Vähe harrastatakse vene keele kateedri õppejõudude poolt sõnade kinnistamiseks vajalikke sõnavaralisi harjutusi.

Ainult üks õppejõud (õp. Firsova) rakendas väga kasulikku menetlust — koduse harjutuse kirjutamist tahvlile sellal, kui teised vastasid suuliselt, kuid väär on lasta teha harjutusi tahvlile siis, kui teistele antakse kontrolltöös ettetulnud vigade kohta seletust.

Tahvli kasutamine keeletundides on üks põhilisi nõudeid. Kuid seda tähtsat nõuet ignoreerivad noored õppejõud, rääkimata sellest, et on taunitav keeletunnis kogu tund ainult lugeda ja tõikida. Kehtib kindel nõue, et uued sõnad tuleb kirjutada tahvlile, tuleb anda nende õige tõlge, avada sõnade tähendus sünonüümide, antonüümide, sõnatuletuslikkude elementide kaudu, esitada sõnu ajaloolises valguses, andes võrdlusi teiste keeltega. Mitmekesine sõnaseletus teeb keeleõpetuse huvitavaks, mitte asjata ei rõhutata nõukogulikus metoodikas, et õige ja huvitav sõnade semantiseerimine tagab keeleõpetuse edukuse.

Kuuldud keeleloengute järgi võis otsustada, et vene keele kateedris pühendatakse vähe tähelepanu sellele nii tähtsale küsimusele: sõnu antakse üldiselt mehhaaniliselt, ilma tahvlile kirjutamata, täiendavaid grammatilisi seletusi andmata. Esinevad ebatäpsed tõlked: он захлебываясь рассказывал — ta rääkis hingeldava häälega pro ta rääkis õhinal; наеratama tõlgiti засмеяться pro усмехнуться; mõnede sõnade tõlked jäid üldse andmata. Näiteks seletati sõna 'передвижка' tähendust umbkaudu, selle asemel et seda täpsustada eestikeelse vastegaränd- (kino, näitus jne.).

Vene keele kateedri kitsaks kohaks on veel lektüüri valik. Ei ole arvestatud teaduskondade ja kateedrite profiili: meedikud loevad Korolenkot, keemikud — Fučikut (tõlkekirjandus), kehakultuurlased partei ajalugu. Kateeder seletab seda nõuetava kirjanduse puudumisega.

Aga isegi erialaliselt mittesobivate tekstide puhul võiks neid rakendada suurema praktilise ja kasvatusliku väärtusega. Piirduti ainult teksti lugemise, tõlkimise või ümberjutustamisega, kuid ei peetud vestlusi loetu kohta, ei antud loetelule ühiskondlik-poliitilist hinnangut.

Puuduseks tuleb veel pidada, et enamik õppejõude lõpetab töö n. ö. «poole sõna pealt». Ei tehta kokkuvõtet sellest, mida loeng on andnud. Loengu lõpul on tähtis esile tõsta erilise tähtsusega uued sõnad, eriti fraseoloogilised ühendid, grammatilised nähtused. On soovitav vähem läbi võtta, kuid seda teha põhjalikult. Eelmainitud puudused räägivad kateedri mittepiisavast õppemetoodilisest tööst. Nooremad õppejõud peaksid rohkem tutvuma kogenenud vanemate seltimeeste tööga, õppima nendelt loengu struktuuri ja selle läbiviimist. Kateedris on tugevaid metoodikuid, nagu sm. Kompus, Murnikova, Vatman, Bežanitskaja, kelle huvitavat ja tõhusat tööd üliõpilased tuletavad meelde isegi pärast ülikooli lõpetamist.

Põhimiselt külastab loenguid ainult kateedrijuhataja, kuid loengute ülekuulamist teostatakse harva. Vähe abi osutab kateedrile ka ülikooli metoodilise komisjoni liige sm. Rauman. Lisaks tuleb veel mainida, et kateedri koosolekuid peetakse ainult üks kord kuus ja oktoobrikuul pole olnud ühtki koosolekut. Selline olukord ei võimalda kollektiivi töö põhjalikku korraldamist, seda enam, et vene keele kateeder on suur: 21 koosseisulist ja 6 tunnitasu alusel töötavat õppejõudu, 2 laboranti. Ühte kateedrisse on ühendatud vene keele õpetamine põhikeelena ja üldainena. Sellest ebanormaalsest olukorrast on juba mitmel korral räägitud: vene keele õpetamise nuvides tuleb kateeder kaheks jagada, sest praeguses olukorras on kateedrijuhatajal raske osutada tõsist abi õppejõududele.

Kateedri valusaks kohaks on veel kateedri liikmete teaduslik töö, õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmine. Nagu teada, ei ole kateedris ühtki kraadiga õppejõudu. Enamik ei ole veel mõelnudki kandidaadiväitekirja teemale, ja need vähesed, kes on asunud kandidaadikraadi taotlemisele, on ummikus. Esiteks ei saa nad sooritada erialast eksamit, sest järjekord Leningradis ja Moskvas on suur, teiseks ei leita juhendajaid.

Lõpuks veel paar sõna kateedri liikmete töödistsipliinist. On kindel, et õppejõu hoolas, kohusetruu suhtumine oma töösse on eeskujuks, suureks mobiliseerivaks jõuks distsipliini juurutamisel üliõpilaste seas. On nõutav, et õppejõud asub täpselt ettenähtud kellaaegadel tööle. Kahjuks on aga veel vene keele kateedris selliseid õppejõude (sm. Tolokonnikova), kellel on tavaks ilmuda loengule 20-minutilise hilinemisega. Ei ole ime, kui üliõpilased tulevad tema loengule veel suurema hilinemisega.

Olles esitanud kõige tähtsamad momendid vene keele kateedri töös, võib öelda kokkuvõtteks:

Vene keele kateedri töös on kahtlemata saavutusi, kuid soovitada tuleb veel järgmist:

1) Intensiivistada õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmist, paludes rektoraati leida võimalusi: esiteks, kateedri jaotamiseks kaheks (vene keele kui eriala kateeder ja vene keele kui üldaine õpetamise kadeeder); teiseks, kutsuda kiires korras vene keele eriala kateedri juhatajaks kõrge kvalifikatsiooniga slaavi filoloog, kes suudaks otstarbekohaselt juhtida kateedri tööd ja juhendada õppejõudude teaduslikku tööd.

2) Tihendada koostööd kateedri liikmete vahel, ümbritsedes erilise hoolitsusega noori õppejõude, soovitades viimastele külastada vanemate õppejõudude loenguid, küsida nendelt nõu.

3) Tõhustada kateedri õppemetoodilist tööd, korraldades ettekandeid metoodiliste küsimuste kohta.

4) Välja töötada ülikooli teaduskondade profiilidele vastava lektüüri nimekiri ja paluda rektoraadi abi selle hankimiseks tsentraliseeritud korras.

I. Sorokin
K. Kann
J. Bilinskis

Toimetaja E. Ertis

MB 02356 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 191

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat
ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
„ „ 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (211)

Reede
22. jaanuar
1954. a.

VII aastakäik

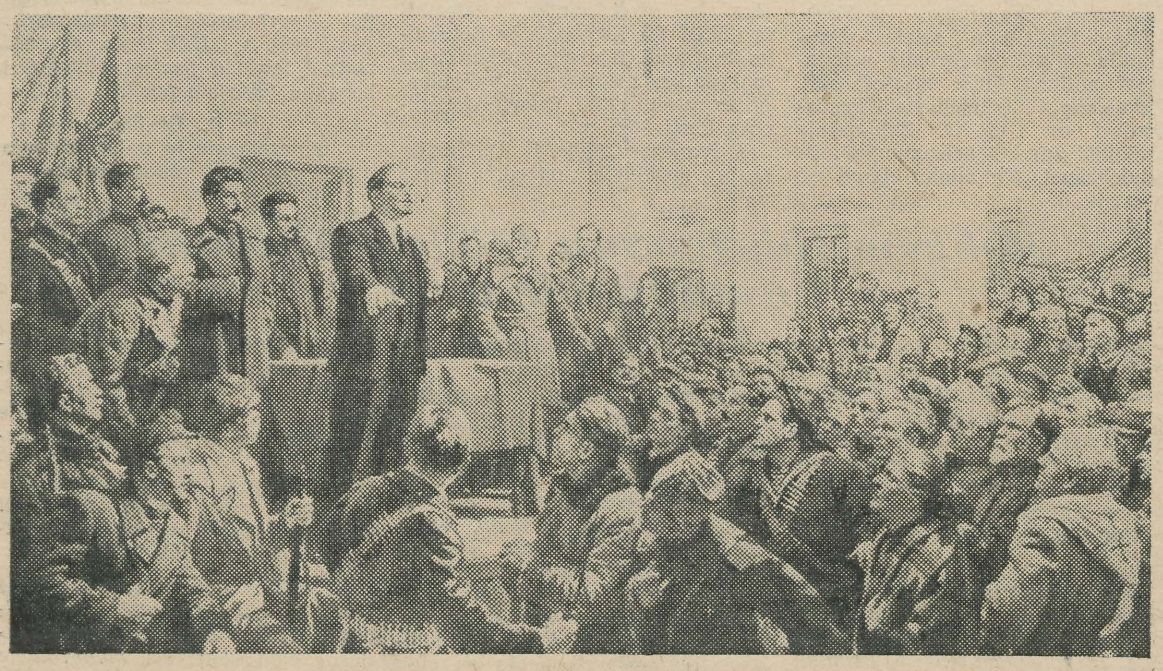

LENIN KUULUTAB VÄLJA NÕUKOGUDE VÕIMU

Suure õpetaja Vladimir Iljitš Lenini eeskujul

21. jaanuaril möödus kolmkümmend aastat Vladimir Iljitš Lenini — sotsialistliku revolutsiooni geeniuse, suure mõtleja ja teaduse korüfee — surmast.

Lenin rajas Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei, uut tüüpi partei, kes juba enam kui 50 aastat võitleb uue — kommunistliku — ühiskonna ehitamise eest.

Lenin rajas maailmas esimese sotsialistliku riigi — Nõukogude riigi.

Lenin pärandas parteile ja rahvale hindamatu vara — teooria uue maailma ülesehitamisest, mis oli Marixi ja Engelsi revolutsioonilise õpetuse edasiarendamine uutes ajaloolistes tingimustes. Suure panuse sellesse teooriasse andis Lenini suur õpilane J. V. Stalin. Tänapäeval, kommunistliku ühiskonna ehitamise ajastul, rakendab ja arendab leninismi edasi Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei.

Meie riigi määratu suured edusammud sotsialismi ülesehitamisel ja edasisammumisel kommunismi poole on parimaks kinnituseks, et marksismi-leninismi õpetus uue kõrgema ühiskonna ülesehitamisest on õige.

Tänapäeval ei ole edasiliikumine üldse mõeldav ilma selle teadusliku teooriata.

Kommunistlik Partei ja sotsialistlik riik on loonud kõik võimalused selleks, et teha see teooria kättesaadavaks kõigile neile, kes võitlevad inimkonna progressi eest, teha ta kättesaadavaks kõigile nõukogude inimestele.

Nõukogude riigi ühe tähtsa kultuuriasutusena täidab Tartu Riiklik Ülikool noorte kaadrite — kommunismiehitajate — õpetamise ja kasvatamise vastutusrikast ülesannet, varustab neid kaadreid vajalike teadmistega ja eesrindliku marksismi-leninismi teooriaga.

«Noorte kaadrite kasvatamine ja kujundmine,» ütleb J. V. Stalin, «toimub meil tavaliselt teaduse ja tehnika eriharude järgi, erialade järgi. See on vajalik ja otstarbekas. Ei ole vajadust, et spetsialist-meedik oleks ühtlasi spetsialistiks füüsikas või botaanikas, ja vastupidi. Kuid on olemas üks teadusharu, mille tundmine peab olema kohustuslik bolševikele kõigis teadusharudes, see on marksistlik-leninlik teadus ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest, proletaarse revolutsiooni arenemise seadustest, sotsialistliku ülesehitustöö arenemise seadustest, kommunismi võidust.»

Meie ülikooli õppejõudude kollektiiv on õigesti aru saanud oma vastutusrikastest ülesannetest. Eriti pärast NLK Partei XIX kongressi paranes tunduvalt dialektilise ja ajaloolise materialismi, poliitilise ökonoomia, marksismi-leninismi. Nõukogude Liidu ajaloo ja teiste ühiskonnateaduste õpetamine. Eeskätt ühiskonnateaduse kaateedreil, aga ka kõigil teistel kateedreil on täita tähtis ülesanne üliõpilaste kasvatamisel marksistlik-leninliku ideoloogia vaimus. Üheks kateedrite tähtsamaks ülesandeks on sisendada üliõpilasesse armastust marksismi-leninismi teooria vastu, arusaamist sellest, et ainult teaduslik marksistlik-leninlik maailmavaade kindlustab õige suuna kõigi teadusalade spetsialistide töös.

Ei ole sugugi juhuslik, et matemaatika-loodusteaduskonna teise kursuse üliõpilane kommunistlik noor Väino Unt oma eriainete kõrval omistab suurt tähelepanu marksismi-leninismi põhjalikule omandamisele. Temal on kujunenud meetodiks — lisaks loengulisele materjalile süstemaatiliselt läbi töötada algallikad, sisu konspekteerida, lugeda täiendavat ajaloolist kirjandust, ilukirjandust; ta on pannud aluse oma teaduslikule raamatukogule, kus esikohal on Lenini ja Stalini koguteosed.

Selliseid üliõpilasi pole Tartu Riiklikus Ülikoolis üksikuid, nende arv kasvab pidevalt.

Vesteldes nende üliõpilastega selgub, et üheks oluliseks põhjuseks, kõigi teiste põhjuste kõrval, selliste põhjalike õppimismeetodite omandamisele, oli ülikooli õppejõudude otsene mõjutus. Õppejõud oma kõrgetasemeliste ja huvitavate loengute ja seminaridega, üliõpilastele õige lähenemisega, nendes huvi äratamisega eesrindliku nõukogude teaduse ja eeskätt marksismi-leninismi vastu, näitasid kätte noorele põlvkonnale õige tee teaduste valdkonda, innustasid neid jõulisele edasiliikumisele sellel teel.

Niisugune üliõpilane esitab aga ka õppejõule suuri nõudmisi. Üliõpilane tahab saada loengust, praktikumist, seminarist tõesti maksimaalset kasu. Arenevat üliõpilast ei rahulda enam sellised loengud, mis jutustavad lihtsalt lühendatult ümber õppematerjali. Tema on huvitatud õpiku küsimuste laiendatud käsitlusest, spetsiaalainete õpetajailt ootab ta küsimuste sidumist ja põhjendamist marksismi-leninismi õpetuse seisukohtadega. Praktika on näidanud, et õppejõud, kes kogu oma õppe- ja kasvatustöö rajab kõrgele ideelis-teoreetilisele tasemele, oma ainet esitab parteiliselt, pealetungivalt, saavutab oma üliõpilaste maailmavaate kujundamisel suurt edu.

Õppejõud peab kindlalt seisma marksismi-leninismi seisukohtadel, põhjalikult valdama oma eriala, ta peab oskama edasi anda teadmisi mõjuvalt, huvitavalt, ta peab selle edasiandmise juures kasvatama oma auditooriumi.

Seda suudab teha õppejõud järjest enam ideeliselt areneva üliõpilaskonna suhtes vaid siis, kui ta oma teadmised ehitab kindlalt marksismi-leninismi, kui teaduste teaduse alusele, kui ta ei rahulda oma seniste teadmisega, vaid pidevalt töötab edasi enda täiendamisel, eeskätt aga marksismi-leninismi teooria omandamisel.

Suureks eeskujuks, kuidas töötada, kuidas õppida — on Lenin.

Lenini vankumatu tahe, püsivus, järjekindlus ning tugev soov teaduste omandamiseks, tema lakkamatu hoolitsus eesrindlike ideede levitamise eest masside hulgas, tema julge revolutsiooniline tegevus on helendavaks eeskujuks uue ühiskonna ülesehitajaile.

Kogu Lenini elu on musternäiteks teadmiste sügavast, loomingulisest ning järjekindlast omandamisest, väsimatust kiindumusest teadustesse.

30 aastat on möödunud suure revolutsionääri surmast, aga meile nõukogude inimestele elab tema — suur Lenin — edasi. Innustagu tema eesrindlik õpetus kogu meie Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi senisest paremini täitma oma ülesandeid kommunismi ülesehitamise ajastul.

Lenini-Stalini lipu all, kommunistliku partei juhtimisel edasi kommunismi võidule!

Organiseerigem ulatuslikku selgitustööd valijate seas

14. märtsil s. a. toimuvad NSV Liidu Ülemnõukogu valimised. Kogu nõukogude rahvas valmistub selle päeva väärikaks tähistamiseks.

Seoses sellega on Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ülesandeks õppe- ja teadusliku töö edasise tõusu kindlustamine, semestri õppe- ja kasvatustööst kokkuvõtted teinud eksamisessiooni tulemuste kriitiline analüüs ja kogu tehtava töö taseme tõstmine järgmisel semestril. Kõik see peab toimuma kooskõlas meie kollektiivile eelseisvate valimistega usaldatud ülesannete eeskujuliku täitmisega iga õppejõu, üliõpilase, teenistuja ja töölise poolt.

Esmajoones on vaja kõigil meie kollektiivi liikmeil täita need kohustused, mis seisavad iga nõukogude kodaniku ees seoses valimistega.

Tartu Riikliku Ülikooli šefluse all on agitpunktid nr 20 (juhataja I. Adojaan (Bogovskaja)) ja nr. 8 (juhataja V. Palm), kuhu suunati agitaatoritena tööle 250 õppejõudu ja üliõpilast. Neist on moodustatud 25 brigaadi, keda juhivad brigaadivanematena õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlased, nagu assistent O. Maimets, aspirant M. Kull, üliõpilased F. Konovalov, H. Beršadskaja jt. Esimesed tööjuhised said agitbrigaadi vanemad 20. jaanuaril toimunud nõupidamisel. On vaja kiiresti kätte anda igale agitaatorile tööülesanded ja kindlaks määrata tema tööpiirkond.

Teaduskondade parteiorganisatsioone peavad agitatsioonitöö sisulisel ja organisatoorsel läbiviimisel abistama komsomoliorganisatsioonid. Töö tuleb organiseerida nii, et see toimuks sisukalt ja huvitavalt iga valijaga. Selleks on vaja pidevalt juhendada ja abistada tööleasunud agitaatoreid. Ei tohi unustada, et valimiste eeskujulik ettevalmistamine ja läbiviimine näitab meie üliõpilaste valmisolekut töötamiseks nõukogude spetsialistina ja organisaatorina oma tulevasel erialal ning annab selleks praktilisi kogemusi.

Laialdase agitatsioonitöö organiseerimisel tuleb kasutada kogu kollektiivi ja kõiki töövorme. Seepärast on vajalik, et teaduskondades moodustataks kunstilise isetegevuse brigaadid ja rakendataks need tööle hiljemalt järgmise semestri algul. Hinnatav on TRÜ õigusteaduskonna IV ja V kursuse üliõpilastest 10-liikmelise lektoritegrupi moodustamine loengute läbiviimiseks. Õigusteaduskonna komsomolibüroo peab hoolitsema, et see algatus viidaks ellu.

Oleks vajalik, et parteibüroo, komsomoli- ja ametiühingukomitee koostaks kindla plaani valimiste ettevalmistamise ja läbiviimisega seosesolevate ürituste kohta ning tõmbaks nende täitmisele kogu kollektiivi.

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Mittestatsionaarsete üliõpilaste töö parandamise eest

«Esimest korda kolme aasta jooksul on ülikooli organisatsioonid hakanud huvi tundma ka mittestatsionaarsete üliõpilaste murede ja raskuste vastu. Oleks hea kui sellised nõupidamised muutuksid regulaarseteks. Loodame, et sellised koosolekud panevad aluse õppetöö veelgi edukamale kulgemisele . . .»

Need olid korduvad väljendused nõupidamisel, mille korraldas TRÜ õigusteaduskonna parteialgorganisatsiooni büroo mittestatsionaarsete üliõpilaste-kommunistidega. Nõupidamisele oli kogunenud rohkesti mittestatsionaarseid üliõpilasi, kellest suur hulk esines sõnavõttudega. Nõupidamisest võttis osa peale büroo liikmete veel teaduskonna dekaan sm. Püss. Nõupidamine oleks olnud veelgi tulemusrikkam, kui sellest oleksid osa võtnud kaugõppeosakonna töötajad.

Nõupidamise käigus selgus rida olulisi takistavaid tegureid mittestatsionaarsete üliõpilaste töös. Nii näiteks on suur puudus programmidest ja metoodilistest juhenditest. Esineb juhtumeid, kus need on olemas ainult eesti keeles, mis takistab ainult vene keelt oskavaid üliõpilasi nende kasutamisel. Ka suulisi juhtnööre eesti keelt mitteoskavaile üliõpilastele antakse mõnikord väga puudulikult.

Eksamisessioonil esines selliseid juhtumeid, et loengute plaanis teatud kellaajaks planeeritud loeng kanti õppejõudude oma äranägemise järgi üle teisele ajale (poliitökonoomia), mistõttu kuulajad viidi segadusse ning paisati segi üliõpilaste individuaalsed plaanid sessiooni otstarbekamaks äratasutamiseks.

Mittestatsionaarsed üliõpilased Tallinnast ja Tallinna ümbrusest püstitasid teravalt küsimuse konsultatsioonipunkti loomisest Tallinna, kuna Tallinnast on pärit 235 Tartu Riikliku Ülikooli mittestatsionaarset üliõpilast. Sellele õigustatud nõudmisele on aga seni kahjuks väga vähe tähelepanu osutatud ja konsultatsioone käesoleval aastal on võimaldatud peaasjalikult ainult ladina keeles.

Tõsiseid pretensioone oli mittestatsionaarsetel üliõpilastel kaugeõppeosakonna kantseleile. Rääkimata sellest, et materjale saadetakse välja vähe, on nende väljasaatmine ka ebakorrapärane ja tihti osutuvad saadud õppeülesanded sellisteks, et neid on võimatu täita tähtajaliselt. Nii näiteks teatati tsiviilõiguse kontrolltöödest detsembri lõpul, töö esitamise tähtaeg oli aga 15. detsember. Ka sellised juhtumid, kus kontrolltöö teema teatatakse paar päeva enne esitamise tähtaega, pole haruldased.

Aeglaselt reageerib kaugõppeosakonna kantselei ka mittestatsionaarsete üliõpilaste informatsioonile elukoha muutuste kohta. See puudutab eriti neid üliõpilasi, kelle elukoht vastavalt elukutse iseloomule pidevalt muutub. Nii näiteks üks mittestatsionaarseid üliõpilasi sõitis kuueks kuuks Pärnu ja palus teated saata vastavalt uuele aadressile. Selle kuue kuu jooksul aga läksid kõik teated Tallinna. Siis sõitis üliõpilane tagasi Tallinna, teated aga hakkasid nüüd minema Pärnu.

Rida väärtuslikke ettepanekuid tehti ka teoreetiliste ja praktiliste küsimuste lähendamise osas. Nii näiteks soovisid need üliõpilased, kes töötavad kohalikes organeis, et teoreetiliste küsimuste kõrval osutataks rohkem tähelepanu ka kohalike riigivõimuorganite ülesannetele ja praktilisele tööle.

Tartu Riikliku Ülikooli õigusteaduskonna partei-organisatsiooni büroo ja dekanaat võtsid arvesse kõik esitatud ettepanekud ja püüavad edaspidi oma tööd ka selles suunas muuta tõhusamaks ja sisukamaks. Vaja oleks, et sellistest signaalidest, mis kostsid nõupidamisel ja mis tegelikult väga tõsiselt häirivad mittestatsionaarsete üliõpilaste tööd, teeksid vastavad järeldused ka kaugeõppeosakond ja teised kaugeõppe üliõpilastega seotud teaduskonnad ja kateedrid.

J. Adojaan,
TRÜ õigusteaduskonna parteialgorganisatsiooni sekretär

Kinolektoorium teemal „V. I. Lenin"

Täna, algusega kell 18.30 toimub Aia tn. 46 suures auditooriumis TRÜ kinolektooriumi järjekordne vestlus, mis on pühendatud V. I. Lenini kolmekümnendale surma-aastapäevale. Sõnavõtuga esineb dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri õppejõud sm. R. Blum. Pärast ettekannet demonstreeritakse dokumentaalfilmi «V. I. Lenin». Sissepääs tasuta.

A. Luts,
TRÜ kinolektooriumi juhataja

Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi väljapaistev tegelane M. F. ŠKIRJATOV

18. jaanuari õhtul suri pärast pikaajalist ja rasket haigust üks Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei vanimaid tegelasi, ennastsalgav võitleja suure kommunismiürituse eest NLKP Keskkomitee liige, NLKP Keskkomitee juures asuva Parteikontrolli Komitee esimees, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi liige, NSV Ülemnõukogu saadik Matvei Fjodorovitš Škirjatov.

Matvei Fjodorovitš sündis 1883. aastal vaeses talupojaperekonnas ja läbis karmi elukooli. 1906. aastal astub ta kommunistlikku parteisse, pühendudes revolutsioonilisele tegevusele.

1917. aasta veebruarirevolutsiooni päevil valitakse M. F. Škirjatov sõjaväeosa bolševistliku organisatsiooni poolt Moskva Tööliste ja Soldatite saadikute Nõukogusse. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni eel töötas ta bolševistliku organisatsiooni esindajana Tuula Tööliste Saadikute Nõukogu Täitevkomitees. Oktoobri riigipöörde päevil oli M. F. Škirjatov Tuula revolutsioonilise sõjakomitee liikmeks.

1921. aastal läheb M. F. Škirjatov üle tööle partei Keskkomiteesse. 1923. aastast peale oli M. F. Škirjatov Keskkontrollkomisjoni Presiidiumi liikmeks. Teda valiti hiljem korduvalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Ülevenemaalise Keskkomitee liikmeks. Partei XVIII kongressil valiti M. F. Škirjatov Partei KK liikmeks. Partei XIX kongressil valiti ta NLKP KK liikmeks ja kinnitati Keskkomitee juures asuva Parteikontrolli Komitee esimeheks.

Surm riisus meie ridadest meelekindla ja paindumatu kommunisti Matvei Fjodorovitš Škirjatovi, kuid helge mälestus temast jääb igavesti püsima nõukogude inimeste südamesse.

Nõukogude Liidu tuntud palinoloog E. D. Zaklinskaja külastas Tartut

Jaanuari esimestel päevadel viibis Tartus üks silmapaistvamaid Nõukogude Liidu palinoloege, Stalini preemia laureaat E. D. Zaklinskaja, kes töötab Moskvas NSVL Teaduste Akadeemia Geoloogia Instituudi kvaternaargeoloogiaosakonna õietolmu analüüsi laboratooriumi juhatajana.

E. D. Zaklinskaja sulest on ilmunud hulk teaduslikke töid õietolmu analüüsi alal. Praegu töötab E. D. Zaklinskaja Kazahstani ja Kesk-Aasia tertsiaarsete setete stratigraafia ja paleogeograafia selgitamisel palinoloogilise meetodi abil. Palinoloogia eriteadlaste kasvatamisel on E. D. Zaklinskaja osutanud suurt tähelepanu ja vastutulelikkust. Ka allakirjutanul oli võimalus esimesi teadmisi palinoloogia alal omandada E. D. Zaklinskaja juures. Alati töötab E. D. Zaklinskaja juhendatavas laboratooriumis noori palinoloege, kes siin saavad vajaliku ettevalmistuse õietolmu analüüsi meetodi alal.

Eesmärgil tutvuda palinoloogiliste uurimistöödega Nõukogude Eestis külastas sm. Zaklinskaja TRÜ geoloogiaosakonda, taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedrit ja ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituuti. Ta andis rohkesti häid ja kasulikke näpunäiteid palinoloogilise uurimistöö intensiivistamiseks Eesti NSV-s.

9. jaanuaril esines E. D. Zaklinskaja geoloogia kateedri juures korraldatud koosolekul sõnavõtuga palinoloogiliste uurimiste uutest suundadest ja võimalustest Nõukogude Liidus, lähtudes tema juhendamisel tehtavaist uurimistöödest. Koosolekust võttis osa rohkesti ülikooli õppejõude, teaduslikke töötajaid ENSV Teaduste Akadeemiast, nii geoloege kui botaanikuid, ja geoloogiaosakonna üliõpilasi.

E. D. Zaklinskaja külaskäik andis palju uusi mõtteid palinoloogilise uurimistöö süvendamiseks Eesti NSV-s. Jääb loota, et need mõtted leiaksid peatset elluviimist kohalike töötajate poolt.

L. Orviku,
mineraloogia ja paleontoloogia kateedri vanem-õpetaja

Rohkem tähelepanu töödele õietolmuanalüüside alalt

Viimaste aastate jooksul on õietolmu analüüsi meetod võitnud endale kindla seisukoha geoloogia- ja geograafiateaduste alal Nõukogude Liidus. Selle meetodi laialdane rakendamine mandriliste ja mereliste setete stratigraafilistel uuringutel nõuab suurt hulka vastava ettevalmistusega eriteadlasi.

Samaaegselt see paleontoloogiliste uuringute võrdlemisi noor haru nõuab väsimatut metoodilist tööd ja täiendamist. Kivistunud õietolmuspektrite uurimine on paleobotaaniline distsipliin. Seega on õietolmu analüüs kõige tihedamalt seotud puht-botaaniliste küsimustega — süstemaatikaga, fülogeneesiga, geobotaanikaga jms. Kuid praegu eksisteerivate taimede õietolmu ja eoste morfoloogiliste iseärasuste uurimine ning määrajate koostamine on tähtis ülesanne, mille peavad lahendama meie botaanikud.

Meie päevil on eriti teravalt tunda puudusi eriteadlaste järele palinoloogia alal üldse ning õietolmu analüüsi alal eriti. Elu ise näitab, et ülikoolikursusse tuleb lülitada fakultatiivne kursus, mis käsitleks õietolmu ja eoste tundmaõppimist ning tutvustaks õietolmu analüüsi meetodit.

Õietolmu analüüsi meetodiga seotud tööd nõuavad kahtlematult laboratoorset baasi.

Külastades Tartu Riikliku Ülikooli geoloogiaosakonda oli mul võimalus tutvuda töödega, mida siin tehakse õietolmu analüüsi alal. Siin on tehtud algust laboratooriumi organiseerimisega, mille baasil on hiljem võimalik arendada väga huvitavat tööd. Õietolmulaboratooriumi rajamiseks on vaja eraldi ruumi koos vastava sisustusega. Kivimite õietolmuanalüüsiks ettevalmistamise tehnika nõuab erilisi laboratoorseid tingimusi ja erilaboranti, kelle ülesandeks on mitte üksnes proovide tehniline töötlemine ja registreerimine, vaid ka herbaarsetest kogudest etaloonmaterjali valmistamine võrdleva kollektsiooni jaoks.

Materjalid, mis on kogutud Eesti territooriumil nii vanade kui ka noorte setete kohta, on niivõrd huvitavad, et kui need töötada ümber õietolmuanalüüsi meetodil, võib neid kasutada alusena NSV Liidu loode-rajoonide tugi-läbilõike koostamisel.

Samaaegselt ei saa jätta esitamata seisukohta botaanikute kaasatõmbamisest tööle praegu eksisteerivate taimede õietolmu uurimise alal. TRÜ botaanikud, kelle käsutuses on suurepärane botaanikaaed, herbaarium ja süstemaatilised kogud, ei peaks loobuma töötamast sellel väga huvitaval ning teaduse ja majanduse arengu seisukohalt tähtsal alal.

Sõbralik kohtumine 9. I 54 Tartu Riikliku Ülikooli geoloogidega, kellele ma heal meelel jagasin oma kogemusi kainozoiliste lademete õietolmu-analüüsi alal ning jutustasin praegusest olukorrast meie teaduses, näitas, millist elavat huvi äratab see teadusharu nii noorema kui ka vanema põlvkonna teadlaste hulgas.

Loodan, et see kohtumine ei jää viimaseks ja et järgmisel õietolmu-analüüsialasel üleliiduliselt konverentsil me kõik kuuleme enam kui ühe huvitava ettekande eesti õietolmu analüüsiga tegelevate teadlaste tööst.

E. ZAKLINSKAJA,
NSVL TA Geoloogia Instituudi kvaternaargeoloogiaosakonna õietolmu-analüüsi laboratooriumi juhataja

Uut tehnikat ülikooli laboratooriumidele

Möödunud aasta lõpul määras NSVL Kultuuriministeerium Tartu Riiklikule Ülikoolile üle 200 000 rubla füüsikalise aparatuuri muretsemiseks. Selle summa väärtuses saabus ülikoolile möödunud aasta lõpul ja käesoleva aasta algul rida aparaate ja suur hulk mööduriistu ning väiksemaid laboratoorse töö vahendeid.

Eriti tuleb ära märkida keerukaid spektraal-aparaate — spektrofotomeetrit СФ-4, kvarts-spektrograafi ИСП-22 ja universaalset monokromaatorit УМ-2. Spektrofotomeetri abil on võimalik mõõta mitmesuguse lainepikkusega valguse neeldumist uuritavates objektides (nii tahketes kui ka vedelates kehades). Seejuures võimaldab aparaat teostada mõõtmisi nähtamatus ultravioletses spektriosas, nähtavas valguses ja ka infrapunases spektriosas.

Mainitud aparaadid hõlbustavad tunduvalt füüsikute ja keemikute tööd, kuid neid võib tarvis minna ka bioloogidel, farmatseutidel ja arstidel.

Spektraalaparatuur on valmistatud ühes Leningradi tehastest ja vastab täiesti teaduse ja tehnika kaasaegsetele nõuetele. Samuti on rõõmustav nii aparaatide eneste kui ka pisimate juurdekuuluvate abi- ning tagavaraosade väga korralik väljatöötlus.

Peale selle saabus veel lamppotentsiomeetriga varustatud termograaf, milline võimaldab üles kirjutada väga väikesi elektrivoole ja nende muutusi, aine struktuuranalüüsiks tarvisminevate röntgentorude komplekt, spektrogrammi suurendav spektroprojektor jne.

Kultuuriministeeriumi poolt osutatud abi võimaldas teha järjekordse suure sammu TRÜ laboratooriumide moodsaima aparatuuriga sisustamise eesmärgi saavutamise poole.

V. Palm

NLKP septembripleenumi otsused on TRÜ zooloogia kateedri teadusliku töö innustajaks

NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsused ning partei ja valitsuse määrused põllumajanduse arendamise, laiatarbe-tööstuskaupade ja toiduainete tootmise järsu tõstmise ning kaubanduse arendamise kohta kutsusid esile poliitilise ja töötalase aktiivsuse uue tõusu kõigi nõukogude Liidu töötajate hulgas. Teadlased ja insenerid, professorid ja kooliõpilased, tööstuse, põllumajanduse ja kaubanduse alal töötajad — kõik püüavad anda oma parima nende otsuste kiireimaks elluviimiseks.

Sellesse üldrahvalikku üritusse annab oma panuse ka TRÜ zooloogia kateedri kollektiiv (juhataja prof. H. Riikoja).

Kateedri peamine uurimistöö on seotud meie kalavarude suurendamisega. Vastavalt teadusliku töö plaanile lõpetati möödunud aastal pikemat aega kestnud Emajõe uurimine ja ettenähtud ajaks valmis H. Riikoja käsikiri «Emajõe üldine iseloomustus ja rajoneerimine». Sellele lisandub rida töid üksikküsimuste kohta, nagu A. Lumbergi ülevaade Emajõe planktonist, ENSV Teaduste Akadeemia teadusliku kaastöölise Õ. Tõlpi töö Emajõe põhjaloomastikust, aspirant J. Ristkoki kokkuvõte Emajõe kalade ja kalamajanduse kohta jt.

Emajõe uurimise ekspeditsioonidel kogutud rikkalik materjal pole kaugeltki veel ammendatud. Nii valmistab selle materjali põhjal van.-õpetaja A. Lumberg oma kandidaadi-väitekirja Emajõe ja selle lisaveekogude planktoni kohta. Läbitöötamist ootab kaldavööndi kohta käiv materjal. Koostada tuleb Emajõe fauna monograafiline käsitlus jne. Uurimist on tarvis jätkata ning laiendada kogu Emajõe vesikonda, on vaja läbi uurida Suur-Emajõe lisajõed, Võrtsjärv ja Väike-Emajõgi ühes lisavetega. Kuna käesolev uurimistöö on esimesi sellelaadilisi töid, omab see ka üle meie vabariigi piiride ulatuvat teoreetilist tähtsust, samuti suurt praktilist väärtust eeskätt kalanduse ja kalamajanduse seisukohalt.

Teise suurema tööna võiks nimetada juba mitmendat aastat teostatavat järvede uurimist. See hõlmab eeskätt Eesti NSV vabariikliku tähtsusega järvi. Viimaste kõrval pühendatakse tähelepanu ka neile väiksematele järvedele, mis ühe või teise omaduse tõttu on hüdroloogiliselt või ihtüoloogiliselt eriti huvitavad. Neist töödest võtavad osa peale zooloogia kateedri liikmete ka TRÜ botaanika ja geograafia kateedrid. Kuni 1953. a. suveni on uuritud ligi sadakond järve, mis asetsevad Eesti NSV mitmesugustes osades.

Selle töö peamiseks eesmärgiks on kaasa aidata meie sisevete kalamajanduse ratsionaalsete bioloogiliste aluste väljatöötamisele. Et probleem on väga ulatuslik, toimub selle läbitöötamine kõige tihedamas koostöös Eesti NSV Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudi zooloogia sektori hüdrobioloogide rühmaga. Töö veelgi ulatuslikumale alusele rajamiseks on ZBI sõlminud vastava kokkuleppe Siseveekogude Riikliku Kalatööstuse Trustiga. Tihe kontakt on loodud ka Eesti Kalakaitse ja Kalakasvatuse valitsusega, eriti selle Tartu rajooni inspektuuriga ja teiste vastavate asutustega. Mainitud asutuste poolt on tööde läbiviimist tõhusalt abistatud transpordi, püüste, töötõu jne. võimaldamisega. Töö tulemused juurutatakse praktikasse sel teel, et igal eelmisel suvel uuritud järve kohta esitatakse järgneva aasta algul SVRK Trustile vastav kalamajanduslik hinnang ja ettepanekud selle ratsionaalsemaks kasutamiseks. Suurem osa järvede uurimise ekspeditsioonil kogutavast rikkalikust materjalist kasutatakse mitmesuguste teoreetiliste hüdrobioloogiliste, ihtüoloogiliste, faunistiliste floristiliste jne. küsimuste läbitöötamiseks.

Ühe osa käsitletavast probleemist moodustab Võrtsjärve uurimine. Viimane on meie vabariigi kalamajanduslikult tähtsamaid siseveekogusid. Arvestades seda ongi kateedri tööplaani võetud selle järve pikemaajalisem uurimine, mis teostatakse osalt ekspeditsioonilisel teel, osalt statsionaarselt. Neid töid alustati möödunud aastal. Esimese kokkuvõttena on valminud H. Riikoja «Esialgseid andmeid Võrtsjärve põhjafaunast kui bentosetoiduliste kalade toidubaasist».

Järvede uurimise tööle rakendab kateeder ka peamise osa üliõpilaszoologe, kes peavad õiendama oma menetluspraktika. Ka valdav osa diplomitöid kirjutatakse järvede uurimise ekspeditsioonil kogutud materjali põhjal. Eriti tuleks esile tõsta üliõpilase A. Järvekülje rahvamajanduslikult olulise tähtsusega tööd Eesti NSV vähimajanduse ja jõevähi bioloogia uurimise alal. Kõrge tunnustuse pälvis ka üliõpilase I. Veldre (praegu kateedri aspirant) töö särje omaduste kohta, mis sai NSVL Kultuuriministeeriumilt üleliidulise preemia.

Aspirant J. Ristkoki uurimused kalade noorjärkude kasvust ja toitumisest Vooremaa järvedes soodustavad kalamajanduse kõige ratsionaalsema suunamise abinõude ja teede väljaselgitamist. Kalade noorjärgud, nagu teistegi loomade noorjärgud, on kõige tundlikumad mitmesuguste välistingimuste mõjutuste suhtes. Sellepärast on kalamajanduse arendamiseks väga vajalik tunda ka noorjärkude bioloogilisi iseärasusi. Esimesi uurimistulemusi kalade noorjärkude kasvu kohta avaldati ettekandes Loodusuurijate Seltsi 100. a. juubelile pühendatud teaduslikul sessioonil.

Üheks meie kõige hinnalisemaks tööndusKalaks on koha. Kõhavarud ja sellega seoses ka koha väljapüük meie suurtes veekogudes (Võrtsjärv ja Pärnu laht) on viimastel aastatel tunduvalt vähenenud. Sellise olukorra likvideerimiseks on tingimata vajalik välja selgitada selle vähenemise põhjused ja leida abinõusid kohavarude taastamiseks ja edasiseks suurendamiseks. Selliste probleemidega tegeleb kateedri aspirant V. Erm, uurides koha bioloogilisi iseärasusi erinevates veekogudes, samuti tingimusi kohade introdutseerimiseks ka meie väiksematesse järvedesse, kus teda seni pole.

Hingamistingimuste osatähtsust kalade kasvule ja arenemisele hakkab selgitama aspirant I. Veldre ja nimelt töös «Särje vere kohastuslikest muutustest väliskeskkonna tingimuste mõjul».

Kuna mainitud teema on tugeva füsioloogilise kallakuga ja nõuab lahendamiseks uusima metoodika rakendamist, määrati kateedri taotlusel I. Veldre juhendajaks vastava ala parim spetsialist NSVL TA A. N. Severtsovi nimelise loomade de morfoloogia instituudi töötaja prof. Korzujev.

Loomakasvatuse probleeme puudutavad zooloogia kateedris assistent S. Auli ja aspirant H. Remmi tööd.

Assistent S. Auli poolt teostatav uurimistöö on seotud põllumajanduslike loomade sigivusega. Töö üldiseloom on teoreetiline, püüdes valgustada sümpaatilise innervatsiooni osatähtsust emaloomade sugunäärmete, nende arengule ja sigimisvõimele. Kuid töös avastatud seaduspärasused on rakendatavad ka otseselt loomakasvatuses, aidates kaasa loomade sigivuse suurendamiseks või ka emaloomade paremaks kastratsiooniks nende nuumamise eesmärgil.

Asirant H. Remm töötab verdimevate kahetiivaliste, s. o. inimeste ja põllumajanduslike loomade oluliste välisparasiitide — parmude, sääskede ja kihulaste uurimisega. Nende putukate laialdase ja kohati massilise esinemise tõttu Eesti NSV-s tekitavad nad sageli kahju põllumajanduslike loomade tootlikkusele. Efektiivsete tõrjevõtete väljatöötamist nende parasiitide vastu on seni tunduvalt takistanud nende bioloogia vähene tundmine, eriti konkreetseis ENSV oludes.

Puudusena zooloogia kateedri töös võiks märkida vähest tähelepanu nõukogude teaduse ja kultuuri saavutuste populariseerimisele ja propageerimisele kolhoosides. Kuigi enamus kateedri liikmeist viibib suvel kolhoosides, kasutades kolhoositalurahva vastutulelikkust, ei kasutata küllaldaselt ära omapoolseid võimalusi kolhoosnike silmaringi laiendamiseks ja küla kultuurielu tõstmiseks. Saabuval välistööde perioodil tuleks rohkem praktiseerida selliseid linna ja maa vaheliste sidemete süvendamise vorme.

Takistuseks kateedri töös on eriruumide puudumine diplomitööde kirjutajatele ja aspirantidele. See tõttu puudub neil kindel koht töötamiseks, mis mõjub häirivalt teaduslikule tööle. Laboraooriume on kateedri juures nimeliselt kaks — zooloogia ja limnoloogia. Tegelikult puuduvad aga nende jaoks nii vastavad ruumid, instrumentaarium kui ka tööks vajalikud summad. Seoses sellega tuleks veel kord üles tõsta küsimus Bioloogia Uurimisinstituudi loomisest TRÜ raames.

H. Remm
J. Ristkok
Zooloogia kateedri aspirandid

Kõrvaldada lüngad aspirantide töös

Tartu Riiklikus Ülikoolis on 1951. aastast alates aspirantide arv järsult kasvanud ja 1952. aastast alates on suudetud juba ka vastuvõtu plaan täita. 1953. aastal oli plaanis TRÜ aspirantuuri võtta 24 inimest. Konkurents aspirantuuri astuda soovijate vahel oli elavam kui eelmistel aastatel, nimelt esitati 36 sooviavaldust.

1953. a. vastuvõtu üheks rõõmustavaks nähtuseks oli, et suur protsent aspirantuuri astujaid tuli praktiliselt tööalalt (10 inimest). Varemail aastail komplekteeriti aspirantuur peamiselt eelmisel kevadel ülikooli lõpetanuist. Oma kursuskaaslaste keskel olid nad tublimad, kuid neil puudus praktika tugevdav kogemus. NSVL Kultuuriministeeriumi lisamäärus aspirantide vastuvõtu asjus (18. aug. 1953) püstitab aga nõude, et aspirantuuri astujad peaksid tulema esimeses järjekorras just praktilistelt tööaladelt, millist määrust on võimaluste kohaselt asutud täitma.

Kahtlemata on aspirantide vastuvõtt väga oluline lüli kogu aspirantuuri töö õnnestumises. TRÜ-s tuleb kateedreil juba nüüd tähelepanelikult ette valmistuda järgmise aasta vastuvõtuks. Tuleb välja selgitada sobivaid kandidaate praktilistelt tööaladelt ja ühtlasi selgitada, kes ülikooli lõpetajaist omab häid eeldusi nii teaduslikuks kui ka pedagoogiliseks tööks. On loomulik, et igal väljakuulutatud alal tekib soovijate hulgas võistlus, mis kindlustab, et aspirantuuris hakkavad töötama parimate võimetega inimesed.

1953/54. õppeaasta I kursuse aspirantidest on enamik rakendunud pingsasse töösse. Ühiskonnateaduste aspirantide M. Lõhmuse, J. Volkovi, G. Rekkeri ja T. Loidi töös oli aga tõsiseks takistuseks asjaolu, et neid kinnitati aspirantuuri alles alates 1. detsembrist, ehkki tegelik töö pidi algama 15. oktoobril. Ka teiste töös on ilmnenud mõningad lüngad, mis on vaja kiiresti kõrvaldada. Üldiselt rahuldavalt on töötatud keelte õppimise alal. Erilist rõhku pannakse vene keele õppimisele, mistõttu loengulise töö tundide arv aastas ulatab üle 130. Vene keele täielik oskus võimaldab aspirantidel takistamatult läbi töötada vene keeles ilmunud rikkalikku teaduslikku kirjandust, samal ajal võimaldab aga aspirantidel endil kirjutada oma erialal vene keeles, mis lihtsustab tööd.

Võõrkeele alal on ettevalmistuse tase ebaühtlane ja kahel juhul on koguni tuntud tarvidust õppust korraldada eraldi.

Kõige halvem on aga olukord dialektilise ja ajaloolise materialismi alal. Sügissemestril alustati õpinguid G. Sapožnikovi juhtimisel. Tema lahkumisega TRÜ-st tekkis pikem vaheaeg, mida ei saadud kahjuks kiiresti likvideerida. Õpetust jatkab O. Jüris ja jääb ainult soovida, et ta võimalikult kiiremini loengute ja seminaridega algaks ning intensiivselt tööd lõpuni juhiks. Aspirandid on küll tekkinud vaheaega kasutanud kirjanduse läbitöötamiseks, kuid praeguses faasis ei ole see kujunenud loengute ja seminaride puudumise tõttu dialektilises ja ajaloolises materialismis täiesti rahuldavalt.

Aspirantide individuaalsed tööplaanid on koostatud eelmiste aastate kogemustel ja instruktsioonidel. Nende kohaselt on eksamite õiendamine planeeritud 1½ aastale. Tundub aga, et sellisel planeerimisel on esimese 1½ aasta koormus üldiselt kergem kui teise 1½ aasta oma, s. o. referaatide ja dissertatsiooni koostamise aeg. Seepärast oleks soovitav, et juhendajad ja aspirandid korraldaksid oma tegelikku tööd selliselt, et eksamid saaksid õiendatud võimalikult 12—15 kuu raamides, millele siis järgneksid pedagoogiline praktika, referaadid ja dissertsiooni koostamine. Kogu selle tööga paralleelselt peab muidugi käima dissertatsiooni materjali kogumine. Kui aspirandil on tähtsal kohal eksperimentaalne osa, mida ta algab juba I semestril (näit. arstiteaduse alal), siis on küll ka sisuliselt põhjendatud, et eksamid õiendataks 1½ aasta jooksul. Näit. on otorinolaringoloogia aspirant A. Luts juba algusest peale komandeeritud ENSV TA Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi juurde tööle.

Eriti tähtis osa aspirandi töö käigus on teema valik. Enamik 1953. a. tööle asunud aspirante ja nende juhendajaid on teema valikul juba algusest peale silmas pidanud teatavat küsimuste kompleksi, mille lahendamiseks on eeldusi. Seepärast toimub siis teema kinnitamine juba esimestel kuudel. Jääb ainult soovida, et ei tuleks tarvidusi teema muutmiseks, nagu näiteks II kursusel, kus pedagoogika ja pediaatria alastel aspirantidel J. Põldverel ja R. Härmal on päevakorral teema muutus, mis on tõsiseks töö takistuseks.

Teatud määral tekitab raskusi aspirantide teadusliku juhendaja küsimus. Meie aspirantide juhendajate hulgas on teaduste doktorite kõrval suur protsent dotsente ning kandidaate. Mõnelgi juhul ei ole aga sobivaid juhendajaid leida meie ülikoolist ja neid on tulnud otsida mujalt. Nii on õnnestunud saada häid spetsialiste juhendajaiks Moskvast, näit. etnograafia alal asp. L. Kivisaarele prof. N. Tšeboksarov NSVL TA Etnograafia Instituudist ja zooloogia alal asp. J. Veldrele dr. P. Koržujev NSVL TA Loomade Morfoloogia Instituudist. Erialane juhendaja puudub veel majandusgeograafia aspirandil T. Real.

Muidugi on ees küllalt palju teisigi raskusi. Kui näit. juhendaja töötab Moskvas ja aspirant Tartus ja kogu 3 aasta jooksul on võimalik saada ainult 4 pikemat komandeeringut, siis on oht, et töösse tekivad lüngad. Olukorda kergendab asjaolu, et vastava kateedri juhataja võtab enda peale hooldaja ülesanded aspirandi juhendamisel.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus osutab teadlaste järelkasvule erilist tähelepanu, mis on tagatiseks, et kõik võimalikud raskused ületatakse ja iga tõsine töömees jõuab oma eesmärgile.

D. Palgi,
TRÜ aspirantuuri juhendaja

Mõningaid kokkuvõtteid talviselt eksamisessioonilt

Eksamisessioon on lõppemas. Selle pingerikka tööperioodi kriitiline analüüs ja vajalike järelduste tegemine õppe-kasvatustöö küsimuste lahendamiseks järgmisel semestril — see on komsomoli- ja ametiühingugruppide ning -organisatsioonide tähtsamaks ülesandeks.

Eksamisessioonil ilmnes, et enamik üliõpilasi kõigis teaduskondades on töötanud semestri jooksul plaanikindlalt, omandanud aine põhjalikult kõigis distsipliinides. Seda tõendab asjaolu, et kuni 18. jaanuarini, oli sooritatud eksamite üldarvust enam kui 9/10 väga häid ja häid hindeid. Nii näitasid eksameil põhjalikke teadmisi üliõpilased N. Kristoffel, V. Astok, H. Peep, H. Taliste jt.

Eksamisessiooni tulemuste analüüs viitab aga ühele tõsisele puudusele — iseseisva töö vähesusele semestri jooksul ja pideva õppimise puudumisele paljude üliõpilaste juures. Seda näitab asjaolu, et puudulikule hindele sooritati 91 ja rahuldavale hindele 227 eksamit. Need tulemused näitavad, et veel pole tehtud kõik eksamite edukaks sooritamiseks.

Eksamisessiooni tulemused mõnedes õppedistsipliinides, nagu vene kirjanduse ajalugu, anatoomia, hügieen ja teised näitavad üliõpilaste poolt nende ainete omandamisse mittetõsist suhtumist semestri jooksul.

Nagu kogu semestri vältel õppetöös, nii andis ka eksamisessioonil end tunda distsipliinipuudus. Nii jäi kuni 18. jaanuarini eksameile ilmumata 44 üliõpilast teatamata põhjust. Mitteilmumise põhjusi ei ole välja selgitanud ka komsomoli- ja ametiühingurühmad.

Eksamisessiooni tulemused kriipsutavad veel kord alla, et õppetöösse semestri jooksul vastutustundetult suhtujate, nagu H. Looman, V. Kaagan, V. Käo (ajalookeeleteaduskond), M. ja O. Karud, T. Koljol (arstiteaduskond), I. Otu, G. Oja, J. Vaha (õigusteaduskond), O. Juurikas, A. Kaare (kehakultuuriteaduskond) H. Rekand, V. Lipp (matemaatika-loodusteaduskond) jt. mitte korralekutsumine viis eksamisessioonil negatiivsete näitajate arvu suurenemisele. Siin pole süüdi ainult need üliõpilased, vaid ka kollektiiv, kes enamikul juhtudel oli pealtvaataja ja faktide konstateerija osas.

Eriti tõsine on olukord arstiteaduskonna II kursusel, kus ligi ⅓ kogu üliõpilaste arvust ilmus anatoomia ja histoloogia eksamile halvasti ettevalmistatult või jäi üldse ilmumata.

Komsomoli- ja ametiühingugrupid peavad tegema igast halvast vastusest eksamil ja eksamilemitteilmumise juhust vajalikud järeldused, võtma tarvitusele omapoolsed abinõud kasvatustöö tunduvaks tõhustamiseks.

Järgmisel semestril peab juba esimestest õppetööpäevadest alates reageerima igale väärnähtele, igale õppetöösse ebaõige suhtumise faktile, sest ainult sel teel suudame saavutada paremaid näitajaid õppe- ja ühiskondlikus töös. Vähem üldisi sõnu, kuid rohkem tööd gruppides iga üliõpilasega — selline olgu meie juhtlause.

O. Kivi

Tuleb parandada tööstiili

Kõigis kõrgemates õppeasutustes toimub praegu pingerikas eksamisessioon. Tehakse kokkuvõtteid sellest, missugust vilja on kandnud õppetöö, s. t. kuidas üliõpilased on suutnud omandada vajalikud distsipliinid ja kuidas neid on abistanud selle ülesande täitmisel õppejõud ning ühiskondlikud organisatsioonid — partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon.

TRÜ õigusteaduskonnas ei saa nuriseda esialgsete andmete järgi enamiku üliõpilaste töötulemuste üle. Seda tõendab eksamisessioonil saavutatud küllaltki suur «väga heade» ja «heade» hinnete arv. Näib, nagu võiks tulemustega jääda rahule. Tegelikult pole asi aga kaugeltki nii. Leidub siiski üliõpilasi, kes said eksamisessioonil ainult rahuldavaid hindeid, kaotades selle tagajärjel stipendiumi. Leidub ka neid kelle teadmised olid mitterahuldavad (üliõpilased R. Martens ja Lepajeva marksismi-leninismi alustes I kursusel, Keisk ja Nurme kolhoosiõiguses IV kursusel jt.) Need faktid nõuavad tõsist tähelepanu ja analüüsi.

TRÜ õigusteaduskonna ametiühingubüroo arutas oma koosolekul 2. detsembril k. a. 1953/54. õppeaasta talvise eksamisessiooni ettevalmistamise ja läbiviimise küsimust ning võttis vastu konkreetse otsuse. Büroo kohustas õppe- ja teadusliku töö komisjoni esimeest van.-õpetajat E. Laasikut kindlustama tootmisnõupidamiste läbiviimist kursustel ja ametiühingurühmades ning kontrollima plaanipäraste ja eksamieelsete konsultatsioonide läbiviimist. Büroo kohustas samuti büroo esimeest aspirant E. Raali kindlustama seinalehenumbri väljaandmine eksamisessiooniks ning organiseerima pidev eksamisessiooni valgustamine teaduskonna välklehes.

Seina- ja välklehte kasutatakse edukalt kui vahedat relva kõikide väärnähtuste kinninaelutamiseks eksamisessiooni ajal ka teistes meie maa kõrgemates õppeasutustes, eriti eeskujulikult aga Moskva ja Leningradi riiklikes ülikoolides.

See büroo otsus jäeti aga suures osas täitmata. Kui tootmisnõupidamised kursustel pidid välja selgitama kõik puudused eksamisessiooniks ettevalmistamisel, et võtta tarvitusele vajalikud abinõud nõrgemate üliõpilaste abistamiseks, siis on ilmne, et sellele üritusele ei pööratud küllaldast tähelepanu. Poleks ju siis olnud selliseid üllatusi eksamisessioonil nagu läbikukkumine! Tootmisnõupidamised viidi läbi formaalselt, neil puudus kriitika ja enesekriitika, välja arvatud mõned välgatused IV kursusel. Üksikutel juhtudel oli kriitika «hambutu», s. o. ilma nimedeta. Selle tagajärjel jäi tegemata kõige tähtsam — see, milleks üldse eksamieelne tootmisnõupidamine oli kokku kutsutud, — norgemate üliõpilaste väljaselgitamine ja nendele abi osutamine. Jäädi kergemeelselt uskuma praktikas laialt tuntud kriitikasummutajate ja kriitika kartjate ütlust: «Meil on kõik ühesugused. Mahajääjaid pole.» Sellisel meetodil laskis ka van.-õpetaja E. Laasik läbi viia tootmisnoupidamisi, unustades ära oma kohustuse. Tulemused on selgunud ja selguvad veelgi.

Puudulikult täideti ka ametiühingubüroo otsus seinalehe ja välklehtede väljaandmise osas eksamisessiooni ajal, mille täitmise kindlustamine oli pandud ametiühingukomitee büroo esimehele — aspirant E. Raalile. Seinalehe kolleegium on semestri jooksul välja andnud 4 seinalehe numbrit. Suure hilinemisega suudeti välja anda ka semestri viimane ja tähtsaim, eksamisessioonile pühendatud number.

Teaduskonna välkleht pole aga käesoleval aastal kordagi ilmunud — pole isegi teada, kes on tema toimetajad. Sellest on korduvalt räägitud õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni koosolekutel (sekretär sm. Lang), samuti ka parteiorganisatsiooni lahtisel koosolekul detsembri lõpul. Parteiorganisatsioon kohustas sm. Langi kindlustama välklehe väljaandmine, mis oleks eriti vajalik olnud eksamisessiooni ajal. Kuid vaatamata kõigele välkleht ei ilmunud.

Õigusteaduskonna vastavate organisatsioonide juhtivad töötajad peavad parandama oma suhtumist vastuvõetud otsuste täitmisse ja tingimata likvideerima esinenud puudused eeloleval semestril. Aspirant E. Raal peab teadma, et büroo otsuse täitmine, olgugi et ta on esimees, on ka temale kohustuslik. Tõsiselt peab parandama oma tööstiili eeloleval semestril ka komsomoli-algorganisatsioon (sekretär sm. Lang), kes on vastutav välklehe toimetuse loomise eest.

Teaduslik uurimistöö seostatakse praktikaga

Nagu kõik teaduslikud asutused, nii on ka taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder kontrollinud oma uurimistööde temaatikat NLKP XIX kongressi otsuste ja direktiivide seisukohalt. Kateedri töö põhisuunaks on Eesti NSV taimkatte uurimine tema liigilise koostise, ajaloo ja rekonstruktsiooni suhtes. Arvestades kohalikkude floorade uurimise nii teoreetilist kui ka praktilist tähtsust, kui looduslikkude ressursside selgitamise alust, kuuluvad sellealased tööd alalisele koordineerimisele Nõukogude Liidu Teaduste Akadeemia juures loodud koordineerimise nõukogu poolt. Kateedri tööplaanis on kõigepealt Eesti NSV kõrgemate taimede floora kriitiline läbitöötamine, mida teostatakse koostöös ENSV Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudiga. Ilmunud on juba «ENSV floora» I köide, 1953. aastal töötati läbi II köite materjalid, töö jätkub 1954. aastal järgmise köite valmistamisega. Kateedrist töötab sel alal sm. K. Eichwald, uurides suurt roosõieliste sugukonda, mis sisaldab palju viljapuid, dekoratiivseid puid ja põõsaid ning rohttaimi. Alamate taimede osas seisab kateedri tööplaanis Eesti NSV samblikkude uurimine (H. Aasamaa). Botaanikaaia botaanik V. Veski uurib kultuurrooside paljundamise küsimust. Selle küsimuse uurimine on tunnistatud otseseks botaanikaaia ülesandeks NSV Liidu botaanikaaedade nõukogu poolt.

Mainitud kolmele teemale, mis eelmisest aastast üle kanduvad, tuli kateedril 1954. aastaks tööplaani lisada veel 8 teemat. Neist neli võeti tööplaani botaanilise uurimistöö koordineerimise nõukogu otsuse põhjal. Siia kuulub kõigepealt teoreetiline küsimus — «Paljasseemnetaimede ja seltsi Helobiae asetus süsteemis ning fülogeneetilised suhted». Selle küsimuse läbitöötamine tehti ülesandeks A. Vagale seoses uue dialektilis-materialistlikul alusel seisva taimede fülogeneetilise süsteemi väljatöötamise töödega Nõukogude Liidu botaanikute poolt. Ülejäänud kolm teemat puudutavad botaanikaaias tehtavat uurimistööd. Botaanikaaedade üleasndeks on fikseeritud taimede introduktsioon, s. o. uute taimede sissetalumine meie floora rikastamiseks ja ehisaianduse arendamine. See töösuund on Tartu botaanikaaial olnudki tema asutamisest alates. Oma 150-aastase ajaloo vältel on Tartu botaanikaaia kaudu paljud kauge päritoluga taimed saanud meil kultuurfloora liikmeteks. Nüüd on saabunud aeg selle introduktsioonitöö kohta kokkuvõtte tegemiseks, et meie kogemusi ja töötulemusi kättesaadavaks teha ka vennasvabariikidele. Siit võrsuvadki kaks teemat: 1) «Fenoloogilised vaatlused botaanikaaia puude ja põõsaste kohta selle selgitamiseks, kuidas väljastpoolt sissetalutud liigid on kohastunud meie kliimaga» ja 2) «Kokkuvõtte tegemine Eesti NSV-sse introdutseeritud rohttaimede, peamiselt ehistaimede, kohta». Kolmas botaanikaaiale määratud teema peab andma aluse edasiseks kultuurfloora rikastamiseks. Selleks teemaks on Eesti NSV-s metsikult kasvavate taimede nimestiku revideerimine vaatepunktist, millised metsikud liigid oma rahvamajanduslikult väärtuslikkude omaduste poolest väärivad kultuuristamist. Teema läbitöötamise tulemusena tuleb teha ettepanek, millised rakendusbotaanilised asutused peaksid alustama katseid nende taimedega. Mainitud kolme teema läbitöötamine on tehtud ülesandeks botaanikaaia tööjõududele (A. Kingo, S. Vasari, R. Polli, K. Viira).

Neli teemat on võetud kateedri tööplaani kateedri liikmete dissertatsioonidena. Siia kuulub kõigepealt aspirandi (H. Trassi) teema «Eesti NSV lääneosa madalsoode geobotaaniline uurimus».

Meie rahvamajanduse päevaülesandeks on rohumaade kui loomasööda baasi uurimine ja laiendamine. Rohumaade laiendamine toimub aga esmajoones madalsoode kuivendamise arvel. Nii saab arusaadavaks soode geobotaanilise uurimise tähtsus, mis peab andma teaduslikud alused soode kuivendamiseks ja kasutuselevõtmiseks.

Kateedri assistendi (A. Kalda) töö teemaks on Eesti NSV laialehiste metsade geobotaaniline uurimine. See töö peab selgitama meie väärtuslikumaid lehtpuid (tamm, vaher, jalakas, pärn) sisaldavate metsade ajalugu, nende praegust seisukorda ja rekonstrueerimise võimalusi. Üks teema (van.-õpet. A. Remmel) käsitleb Tartu linna ja tema ümbruse floorat. Töö peab selgitama neid muutusi, mis on toimunud Tartu ümbruse flooras kultuuri mõjul, ühtlasi ka andma teaduslikud alused Tartu linna haljastamistöödele.

Lõpuks on kateedri tööplaanis (E. Lellep) veel töö kõrgemate taimede süstemaatika ja geograafia alalt «Puju liikide levik Eesti NSV-s ja nende tähtsus». Töö käsitleb eeterlikke õlisid ja mõruaineid sisaldavat taimeperekonda, mille liikide esinemise ja nende omaduste selgitamine NSV-s omab peale teoreetilise tähtsuse ka tähtsust nende taimede kasutamise seisukohalt.

Nagu sellest lühikesest ülevaatest selgub, sisaldab taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri teadusliku uurimistöö plaan niihästi puhtteoreetilisi küsimusi (taimeriigi fülogenees) kui ka küsimusi, millede lahendamine teenib praktikat. Ühtlasi on kateedri töö temaatika kooskõlas üleliiduliste teadusliku töö koordineerimise asutuste otsustega. Seetõttu peaks temaatika kõigiti vastama temale esitatavatele nõuetele.

Prof. A. Vaga,
TRÜ taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja

Paremini organiseerida ajakirjanduse levitamist ja tellimist

Nagu teada, omab ajakirjandus väga suurt osa kommunistlikus kasvatuses. On iseenesest mõistetav, et iga nõukogude üliõpilane tellib ja loeb ajalehti, et olla pidevalt kontaktis meid ümbritseva eluga.

Kui aga heita pilk sellele, kuidas toimub ajakirjanduse tellimine ülikoolis, siis võib tulla järeldusele, et üliõpilased tunnevad vähest huvi ajakirjanduse vastu. Ajalehtede ja ajakirjade vähese tellimise põhjuseks on kahtlemata ka see asjaolu, et mõned ajakirjanduse levitajad ei suhtu kohusetruult neile usaldatud ülesannete täitmisesse. Sellest kõneleb kasvõi seegi fakt, et matemaatika-loodusteaduskonnas on tellitud jaanuari kuuks 189 eksemplari «Noorte Häält», kuna aga samal ajal ajaloo-keeleteaduskonnas on tellitud 65 eks. ja õigusteaduskonnas — 33 eks. Samasugust olukorda näeme ka teiste ajalehtede ja ajakirjade tellimise osas. Parimatest kursustest võib esile tõsta matemaatika-loodusteaduskonna biol. os. IV kursust, kus on tellitud 33 eks. ajalehti ja ajakirju. Paralleelselt eesrindlike kursustega esineb ka selliseid kursusi, kus pole üldse lehti tellitud, nagu mat.-loodust. keemia os. I k. ja mat.-loodust. biol. os. I k., kus on tellitud ainult 2 lehte.

Kas siis tõesti nende kursuste üliõpilased pole huvitatud ajakirjandusest või on selline olukord tingitud levitajate halvast tööst? Oleks huvitav teada, mida arvavad nende kursuste kursusekolmikud sellisest olukorrast?

Parem on olukord tellimisel ajalehtede ja ajakirjade mitmekesisuse alal. Üldse on tellitud 17 erinevat ajalehte üldsummas 1650 eks. ja 17 mitmesugust ajakirja üldsummas 71 eksemplari. Siin võib jällegi esile tõsta mat.-loodusteaduskonda, kus on tellitud 32 erinevat ajalehte ja ajakirja, nagu näiteks «Noorte Hääl», «Rahva Hääl», «Tartu Riiklik Ülikool», «Edasi», «Nõukogude Õpetaja», «Правда», «Сталинская молодёшь», «Eesti Kommunist», «Nõukogude Naine», «Sotsialistlik Põllumajandus», «Природа», «Огонёк», «Новое Время», «Радио» ja paljud teised.

Kursustest võiks esile tõsta mat.-loodust. füüsika osak. IV kursust, kus on tellitud 12 mitmesugust ajalehte ja ajakirja.

Ajakirjanduse levitajate halba tööd näitab ka see, et aruandeid ei esitata õigeaegselt, s. o. iga kuu 25-ndaks, vaid esitatakse kas alles järgmise kuu alguseks või ei tehta seda üldse (mat.-loodust. füüsika os. I ja II k, arstiteaduskonnas kõik kursused peale raviosakonna V kursuse).

Selline olukord ei või enam edasi kesta. Kursuste kolmikud ja komsomoligrupid peavad rohkem tähelepanu pöörama levitajate tööle. Mahajäänud levitajatel on viimane aeg loobuda ükskõiksest suhtumisest ajakirjanduse tellimisse ja asuda aktiivselt tööle, joondudes parimate järele. Komsomoligrupid peavad hoolitsema selle eest, et järgmisel semestril ei esineks enam selliseid kursusi, kus poleks tellitud ajalehti ja ajakirju.

A. Vares,
«TRÜ» toimetuse liige ajakirjanduse levitamise alal

Kehakultuur ja sport

Rohkem tähelepanu raskejõustikule

Kehakultuuri- ja sporditöö tase meie ülikoolis on võrreldes vabariigi teiste kõrgemate õppeasutustega kõrge. Selle tagatiseks on meie sportlaste käsutuses olevad eeskujulikud spordibaasid ja kogenud treenerite kaader. Tõsiseid puudusi esineb meie ülikoolis aga raskejõustiku-alases töös. Hiljuti toimunud TPI, TRÜ ja EPA vahelisel matškohtumisel raskejõustikus jäi TRÜ võistkond viimaseks, kusjuures ka kõigil üksikaladel, s. t. maadluses, poksis ja tõstmises ei jõutud viimasest kohast kaugemale.

Spordiklubi maadlussektsiooni on registreeritud 11 liiget, regulaarselt tegeleb aga treeningtööga 6, vahest ka 7 maadlejat, nendest maadlejatest aga ei piisa meeskonna moodustamiseks, kus peab olema 8 eri kaalus maadlejat.

Pidevalt treeningus viibinud maadlejate, näiteks Liivi saavutustes puudub edasiminek.

Halb on olukord tõstespordi osas. Tõstespordi sektsiooni spordiklubi juures kuulub nimeliselt 8 sportlast, treeningutest tegelike osavõtjate arv on veelgi väiksem — kuidas saab siis sellise olukorra juures rääkida edukast esinemisest tõstevõistlustel? Pealegi üks ülikooli parimatest tõstjatest, arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Vassili Pino ei ole Ülikooli Spordiklubi liige, kuuludes VSÜ «Kolhoosnik» liikmeskonda. Seetõttu ta ei saa kaasa võistelda ülikooli tõstevõistkonnas, kuigi Tartu linna TSN TK tervishoiuosakonna juhataja käskkiri nr. 26 20. novembrist 1953 tühistab kõigi üliõpilaste kuulumise vabatahtlike spordiühingute liikmeskonda väljaspool ülikooli spordiklubi.

Fakultatiivtunde tõstespordis viis siiani TRÜ üliõpilastele ühiskondlikus korras läbi vabariiklikus ulatuses tuntud tõstesportlane Simson. Et Simsonile õppeülesannet ei kinnitatud, asub peatselt TRÜ tõstetreeneri kohale EPA õppejõud Kaimur.

Halva ja hilinenud organiseerimistöö tagajärjel ebaõnnestusid TRÜ 1953. a. tõstespordi esivõistlused: Võistlustest osavõtjate arv oli lubamatult väike (15) ja ka võistluste läbiviimisel esines tõsiseid puudusi.

Olukord poksi alal on veelgi halvem, kuigi hiljuti toimus ülikooli poksisektsiooni asutamise koosolek, mida võib lugeda suureks saavutuseks.

Regulaarsest poksitreeningust võtab osa ainult paar üliõpilast. Ülikooli poksimeeskond TRÜ-TPI-EPA matškohtumiseks moodustati juhuslikult, üliõpilastest, kes aga vastava kaalu välja andsid, küsimata seejuures, kas vastav üliõpilane poksiga varem tegelnud on või mitte.

TRÜ poksitreeneril sm. Karistel tuleks astuda TRÜ Spordiklubi liikmeks, sest treeneri kuulumine «Dünamo» ridadesse ei ole treenitavatele üliõpilastele sugugi innustavaks eeskujuks.

TRÜ üliõpilased on poksist võõrdunud ning poksile vaadatakse kui teisejärgulisele spordialale, unustatakse, et poks on nõukogude kehalise kasvatuse süsteemis küllaltki tähtsal kohal, sest ta arendab edukalt sportlase tahtelis-moraalseid omadusi ning kehalisi võimeid.

TRÜ kehakultuuriteaduskonna raskejõustiku kateedril tuleb käesoleval aastal otsustavalt muuta oma senist passiivset tööstiili, rakendada kõik oma jõud raskejõustikualase töö aktiviseerimiseks ülikoolis.

Tuleb rohkem korraldada ülikoolisiseseid võistlusi, milledest massilise osavõtu tagaks raskejõustiku kateedri, teaduskondade kehakultuurikollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide koostöö.

Tuleb kõige kiiremas korras likvideerida olukord, kus TRÜ üliõpilased võistlevad teiste spordiühingute ridades.

Üleülikoolilise teaduskondadevahelise kehakultuurialase ülevaatus-konkursi raames oleva spartakiaadi raskejõustikualaste võistluste läbiviimisele tuleb Ülikooli Spordiklubil, raskejõustiku kateedril ja vastaval orgkomiteel pöörata erilist tähelepanu, muutes need üritused tõeliselt masse haaravateks.

J. Unger

Katsevõistlustelt kergejõustikus

Puhkepäeval toimusid TRÜ esindusvõistkonnale NSVL kõrgemate koolide vaheliste võistluste eelsed katsevõistlused kergejõustikus, millest külalistena võtsid osa EPA kergejõustiklased.

Hommikul võistlesid Tallinna ülikooli staadionil jooksjad ning heitjad-tõukajad.

Meeste 800 m jooksus saavutas talvetingimustes hea aja Alfred Pisuke, läbides distantsi ajaga 2.00,5, teine oli Meinhard Pukk, kaotades Pisukesele 2 sekundiga.

Meeste 2000 m jooksus konkureerisid EPA võistlejad Pless ja Leinus, jooksu võitis Pless ajaga 6.39,6.

Kettaheites oli päeva parimaks Elmar Vasar, saavutades tubli tagajärje 40,10 m. Teiseks jäi EPA üliõpilane Väljan, heites ketast täpselt 40 m ja kolmandaks Elmo Simson tagajärjega 36,95 m.

Kuulitõukes saavutas esikoha EPA üliõpilane Valentin Sepp tagajärjega 12,85 m. Teise koha sai Jaan Paavel (12,40 m) ja kolmanda Elmo Simson (12,27 m).

Vasaraheites oli kaasvõistlejatest kindlalt parem meistersportlane Valentin Sepp tagajärjega 49,52 m. Teine Aint Reimets (EPA) 41,90 m ja kolmas Rinalda Laan 40,76 m.

Naiste kuulitõukes võitis keskpärase tagajärjega meistersportlane Lea Maremäe, tõugates 12,62 m. Teiseks jäi Hille Pakosta 11,48 m.

Lea Maremäe saavutas esikoha ka kettaheites tagajärjega 38,47 m, teiseks tuli EPA üliõpilane Kuller, kelle pikem heide oli 31,59 m.

Õhtupoolikul jätkusid võistlused TRÜ kehakultuuriteaduskonna võimlas V. Kingissepa tn. 19.

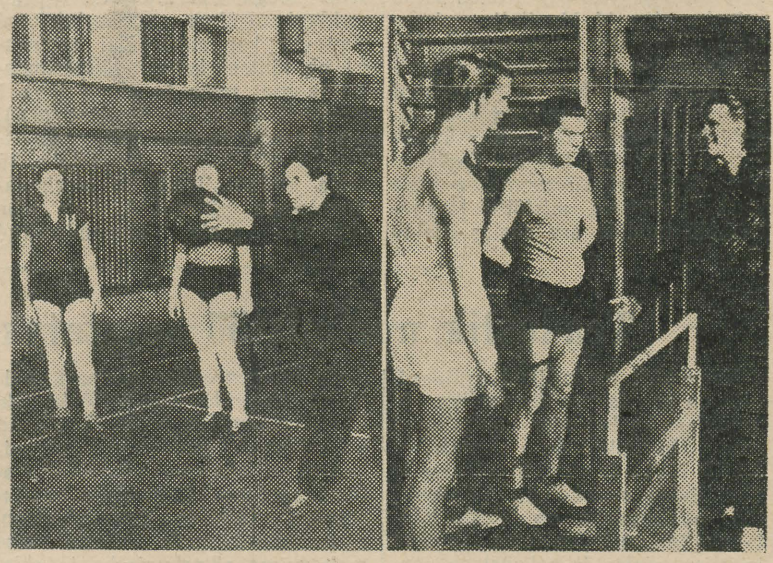

Pilte treeningult: (Vasemal) Korvpallinaiskonna treener E. Naarits söödutehnikat õpetamas. (Paremal) Kergejõustiku treener F. Kudu tõkke ületamistehnikat selgitamas. H. Roosipuu fotod

Meeste 25 m lähtejooksus oli kaasvõistlejatest parem Lembre EPA, tulles esimeseks ajaga 3,0 sek. Sama ajaga jäi teiseks kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Jaan Jürgenstein.

Lähtejooksus naistele võistlesid finaalis TRÜ noored kiirjooksjad Vahta Juurikas ja Maret Pill. Nad lõpetasid jooksu võrdse ajaga 3.4 sek. Esikoha võitis Juurikas.

Piiratud hoojooksuga kolmikhüppes saavutas esikoha Jaan Jürgenstein tagajärjega 11,52 m. Teiseks tuli EPA võistleja Lembre, hüpates 11,36 m ja kolmandaks jäi Sergei Sovetnikov 11,23 m.

Kõrgushüppes naistele võitis esikoha kehakultuuriteaduskonna õppejõud Juta Raudsepp tagajärjega 1.45. Teiseks jäi Helgi Habjasmaa (1.40 m) ja kolmandaks Eha Lille (1,35 m).

Meeste kõrgushüppes olid tulemused tagasihoidlikud. Esikohale tuli EPA üliõpilane John Põldsam, hüpates 1,65 m. Sama tagajärjega jäid teiseks-kolmandaks Juhan Unger ja Harri Põldsam.

Võistlustulemuste alusel koostatakse TRÜ koondvõistkond, kes tuleval nädalal sõidab Leningradi.

R. Lulla

Üritusi õppevaheajal

Peagi jõuab lõpule talvine eksamisessioon ja algab õppevaheaeg. Rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide poolt organiseeritakse õppevaheajal mitmepalgelisi üritusi, et üliõpilased võiksid veeta puhkeaja huvitavalt ja sisukalt.

Üliõpilastel, kes jäävad Tartusse on kogu talvevaheaja jooksul võimalik kasutada suusabaasi ja liuväljа (botaanikaaed) suuskade ja uiskude laenutamisega. On kavas organiseerida suusamatk Elva rajooni ja ÜLKNÜ XII kongressile pühendatud agitatsiooni-suusamatk Lõuna-Eestisse.

Organiseeritakse ka teatri ja kino ühiskülastusi. Jaanuari lõpus toimub ülelinnaline kõrgemate koolide semestri-lõpupidu ning ülelinnaline kõrgemate koolide jääkarneval. TRÜ peahoones avatakse puhketuba. Ürituste tähtaegade kohta saab teateid ametiühingukomiteest.

Maarajoonidesse sõitvad üliõpilased varustatakse loengute lühiteksti-tidega NLKP KK septembripleenumi otsustest ja NLKP KK Ministrite Nõukogu määrustest loengute läbi viimiseks kolhoosides. On vajalik et ka oma kodukohtadesse sõitvad üliõpilased esineksid keskkoolide ettekannetega abiturientidele, kõneldes õppimisvõimalustest TRÜ-s.

Õppevaheajal on soovitav, et üliõpilased loeksid läbi kirjandusteosed, mille kohta toimuvad järgmisel semestril arutelud ja lugejate konverentsid. Need oleksid:

1) N. Rõbak — «Perejaslavi raada»
2) V. Popov «Teras ja šlak»
3) L. Nikulin «Venemaa ustavad pojad»
4) G. Nikolajeva «Lõikus»
5) N. Španov «Sõjasüütajad»
6) I. Ehrenburg «Üheksas laine»
7) V. Lacis «Uuele rannale»
8) Tšou-Li-Bo «Orkaan»
9) Koptjajeva «Ivan Ivanõtš»

ELKNÜ TRÜ komitee
TRÜ ametiühingukomitee

MEILE KIRJUTATAKSE

Miks üliõpilased peavad lõunastama kõik ühel ajal?

Käesoleva aasta kevadsemestriks on kehtestatud kord, mille järgi õppetöö peab toimuma kl. 9—15, ning äärmisel juhul mõnedel päevadel ka kl. 16—18. Vahemikus 15—16 õppetööd olla ei tohi, sest see aeg on mõeldud üliõpilastele lõunavaheajaks.

Mõte on kahtlemata hea: igal üliõpilasel peab olema võimalus iga päev lõunastada normaalsel ajal. Kuid milleks on vaja, et see aeg oleks kõigil kursustel ning kõigil päevadel üks ja seesama? Kas ei oleks küllalt, kui tunniplaani koostamisel jäetaks igale kursusele (või rühmale) üks «aken» iga päev normaalsel lõunaajal (näit. vahemikus kl. 12—17), vältides ühtlasi kõiki teisi «aknaid»? On kindel, et siis võiks tunniplaani koostada palju otstarbekamalt nii üliõpilaste kui ka õppejõudude ja ruumide seisukohalt.

Nõue, et lõunavaheaeg peab olema tingimata kl. 15—16, tähendab aga kõigepealt seda, et õpperuume ei saa maksimaalselt kasutada. Õpperuumide kasutamise ajast langeb välja umbes 15%, mis on samaväärne õpperuumide arvu ja pindala vastava vähendamisega. Igatahes, kui arvatakse, et meil on õpperuume üleliia palju, tuleks esmajoones mõelda peahoone keldris asuvate auditooriumide sulgemisele. Ka üliõpilaste tervise seisukohalt oleks see mitte vähem tähtis, kui neile normaalse lõunavaheaja võimaldamine.

Praegu kehtestatud kord viib aga tunniplaani koostamisel mõnikord otse kurioosumiteni. Geofüüsika III kursusel jäi laupäev õppetööst täiesti vabaks, kuid kõigil teistel päevadel (peale teisipäeva) lõpeb õppetöö alles kell 19. Asi seisab selles, et laupäeviti kl. 9—15 töötavad vastavad õppejõud teiste kursustega, aga peale kl. 16 laupäeviti õppetööd olla ei tohi. Samal kursusel on esmapäeviti ette nähtud kaks «akent»: 12—14 ja 15—16. Esimest ei saa täita põhjusel, et õppejõud on kinni, teist aga määruse järgi. Miks ei võiks geofüüsika III kursuse üliõpilased lõunastada esmaspäeviti juba kl. 12—14 ja ka laupäeviti enne kl. 15? Neist näiteist selgub, et tunniplaan võiks olla palju rationaalsem, kui lõunavaheaeg oleks fikseeritud painduvamalt.

P. Kard,
teoreetilise füüsika kateedri van.-õpetaja

Sportliku võimlemise võistluste tulemustest

Detsembrikuu lõpul toimus teaduskondade vaheline sportliku võimlemise võistlus erikava alusel. Parimaks teaduskonnaks osutus matemaatika-loodusteaduskond 534,95 punktiga, teiseks jäi arstiteaduskond 492 punktiga, kolmandaks ajaloo-keeleteaduskond 215,95 punktiga. TRÜ parimateks nais- ja meesvõimlejateks erikava alusel osutusid Ingrid Lembra arstiteaduskonnast ja Endel Mauer õigusteaduskonnast.

Parima tulemuse matemaatika-loodusteaduskonnast saavutas Silvia Linno, arstiteaduskonnast Ingrid Lembra ja Roald Klement, ajaloo-keeleteaduskonnast Galina Kotova ning õigusteaduskonnast Ester Selg ja Endel Mauer.

Võistlusteks oli registreeritud 137 võimlejat, osa võttis ainult 59 võimlejat, neist naisüliõpilasi 48 ja meesüliõpilasi 11. Teaduskondade kehakultuurikollektiivid ei suutnud kindlustada juhendis ette nähtud täisarvulist võistkonda — 25 võimlejat. Matemaatika-loodusteaduskonnast ja ajaloo-keeleteaduskonnast ei ilmunud võistlustele ühtegi meesüliõpilast.

Isegi ükski kehakultuurikollektiivi esimees polnud niipalju huvitatud nimetatud võistlustest, et ilmuda jälgima oma kollektiivi esinemist; ka võistluste eeltöödest seisid kehakultuurikollektiivide juhatused eemal. Kuidas võibki siis nõuda võistlejate kohale ilmumist, kui vastava töölõigu eest vastutavad isikudki pole sellest huvitatud!

Nimetatud võistlustel esinenud puudusi tuleb põhjalikult analüüsida kehakultuurikollektiivide üldkoosolekutel, et vältida samade vigade esinemist järgnevatel võistlustel.

P. Rannamäe,
TRÜ kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja

TEADAANNE

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» järgmine number (4 (212)) ilmub reedel, 12. veebruaril 1954. a.

Toimetaja E. Ertis

MB 02375 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 261

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (212) Reedel, 12. veebruaril 1954. a. VII aastakäik

Kõrvaldada puudused õppetöö organiseerimisel

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv alustas käesoleva nädalaga uut semestrit. Õppeosakond ja dekanaadid peavad juba mõnda aega võitlust semestri organiseeritud ja plaanipärase alguse eest, sest hea ettevalmistus semestri alguses on tähtis niihästi selleks, et ei läheks asjatult kaduma üliõpilaste õppeaega, kui ka kasvatuslikel, distsipliini kindlustamise eesmärkidel. See võitlus on mõningal määral viija kandnud: õppetöö algus meie ülikoolis muutub iga semestriga plaanikindlamaks, distsipliin paremaks. Nii näiteks olid bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilased 8. veebruaril sajaprotsendiliselt õppetööl (rühmavanem T. Orav). Niisuguseid eeskujulikke õpperühmi oli ka õigusteaduskonnas (IV kursus) ja mujal.

Sellevastu esineb meil aga siiski veel õpperühmi, kus distsipliin just semestri esimestel päevadel tõsiselt lonkab. Nii näiteks ilmus 8. veebruaril arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilastest lubamatult vähe poliitilise ökonoomia loengule, raviosakonna I kursus ei ilmunud keemia praktikumile, raviosakonna vene õppekeelega II kursuse 50-st üliõpilasest ilmus õppetööle ainult 27. Õigusteaduskonna I kursusel ilmus meesüliõpilastest õppetööle ainult 5, rohkesti puudujaid oli ka sama teaduskonna II kursusel. Ajalookeeleteaduskonnas puudus esimesel õppepäeval õppetöölt tervelt 238 üliõpilast. Taolisi fakte on veel teisigi.

Kahjuks ei käi see ebameeldiv pilt ainult esimese õppepäeva kohta. Ka järgnevatel õppepäevadel oli puudujate arv suhteliselt kõrge.

Dekaanid, kateedrijuhatajad ja ühiskondlikud organisatsioonid peavad küsimuse õppedistsipliini rikkujate korralekutsumisest võtma tõsiselt päevakorda. Pidevalt vastutustundetult töössesuhtujaid tuleb võtta rangelt vastutusele kuni ülikoolist eemaldamiseni. Täiesti õigesti toimiti juba möödunud eksamisessioonil — õppetöölt puudunuile ei lubatud mingil tingimusel eksamite ümbertegemist. Sellest printsiibist tuleb edaspidi veelgi rangemalt kinni pidada. Komsomoliorganisatsioon peab tugevdama kommunistlike noorte osatähtsust ja eesrindlikku osa võitluses teadliku suhtumise eest õpinguisse. Selleks tuleb kõigepealt asuda intensiivsemalt võitlema distsipliinirikkumiste vastu kommunistlike noorte endi seas.

Tähtis on, et kõik üliõpilased semestri esimestest päevadest alates süstemaatiliselt rakenduksid ka iseseisvale õppimisele. Selleks tuleb õppejõududel kohe semestri algul üliõpilasi tutvustada programmidega ning iseseisvaks tööks vajaliku kirjandusega. Kateedrid peavad hoolitsema, et vastav kirjandus ka faktiliselt üliõpilastele kättesaadav oleks. Seda tuleb silmas pidada juba soovitatava kirjanduse valimisel.

Käesoleval semestril asuti tunniplaanide koostamisel rakendama ühtlast lõunavaheaega (kella 15—16). Ühelt poolt kindlustab see üliõpilastele vajaliku puhkuse ja lõunastamise võimaluse, kuid teiselt poolt pikendab tööpäeva ja raskendab seega üliõpilaste iseseisvat tööd. Pilk tunniplaanile ei paku kuigi rõõmustavat pilti. On õpperühmi, kus töö mõnel päeval kestab hommikul kella 9 õhtul kella 19-ni (tunnise lõunavaheajaga), näit. ajaloo-keeleteaduskonna vene keele ja kirjanduse osakonna I ja II kursus, matemaatika-loodusteaduskonna geofüüsikaosakonna III kursus, geograafiaosakonna I ja III kursus jt. 8-tunnine õppepäev, s. t. töö kella 9—18 (tunnise lõunavaheajaga) on üsna tavaline.

Mitte kõik kateedrid ei lähene õigesti õppekoormuse jaotamisele õppejõudude vahel. Vene keele kateedris (juhataja L. Vatmann) planeeritakse teoreetilisi loengukursusi õpetajatele (Gurjeva), sellal kui mõned vanem-õpetajad (Bežanitskaja jt.) tegelevad peamiselt praktilise vene keele õpetamisega. Teatavasti ei ole õpetajatel õigust üliõpilastelt eksamit vastu võtta ja üliõpilased satuvad ebasoodsasse olukorda, sest ainet loeb üks, eksamineerib aga teine õppejõud.

Õigeks ei saa pidada ka geograafia ja taimesüstemaatika kateedrite juhatajate van.-õpet. E. Varepi ja professor A. Vaga teguviisi, kes pedagoogilise praktika juhendamise panid noortele, alles ülikooli lõpetanud õppejõududele, sellal kui nendes kateedrites on vanemaid, soliidse staažiga õppejõude. Ülikooli osatähtsus tulevaste keskkooliõpetajate ettevalmistamisel on seoses NLKP XIX kongressi otsuste ellurakendamisega kiiresti kasvamas. Nõukogude kool ootab meilt täisväärtuslikke õppejõude keelte, ajaloo, matemaatika, füüsika, bioloogia, geograafia, keemia, kehalise kasvatuse jt. aladel. Hiljuti märkis ajaleht «Nõukogude Õpetaja» oma juhtkirjas ära rea tõsiseid puudusi, mis esineb noorte õpetajate ettevalmistamisel pedagoogilistes õppeasutustes. Kuigi selles juhtkirjas otseselt ei analüüsitud TRÜ lõpetajate tööd, on seal esiletoodud puudused siiski tõsiseks hoiatuseks ka meile. Et tõsta ülikoolist väljuvate keskkooliõpetajate pedogoogilise ettevalmistuse taset, on vaja teha lõpp nähetele, et vanemad, parema ettevalmistusega ja suuremate kogemustega õppejõud hoiduvad eemale oma kogemuste jagamisest üliõpilastega, vaid veeretavad metoodika õpetamise ja pedagoogilise praktika juhtimise, mis on just peamisteks lülideks, mille kaudu üliõpilane omandab ettevalmistuse tööks keskkoolis, noortele ja väheste kogemustega õppejõududele. Vastavatel kateedritel on aeg asuda stabiilse, teoreetiliselt ja praktiliselt hästi ettevalmistatud metoodikute kaadri kasvatamisele.

Meie kollektiivi saadikukandidaadid

Tartu Riikliku Ülikooli aulas 3. veebruaril toimunud koosolek kujunes ülikooli kollektiivi tiheda ühtsuse demonstratsiooniks. Koosolekule koguneti selleks, et üles seada saadikukandidaate valimiseks NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse.

Koosoleku avas TRÜ parteiorganisatsiooni sekretär sm. L. Stepanova, andes sõna sm. L. Rootsile.

Kõnelnud pikemalt neist suurtest edusammudest, mida meie rahvas on teinud Nõukogude valitsuse ja kommunistliku partei juhtimisel, paneb sm. Roots ette nimetada esimeseks saadikukandidaadiks NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse Tartu valimisringkonnas nr. 368 NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees, NLKP Keskkomitee Presiidiumi liige seltsimees Georgi Maksimilianovitš Malenkov.

Teiseks saadikukandidaadiks esitatakse professor K. Orviku poolt Tartu Riikliku Ülikooli rektor professor F. Klement.

Koosolekul võtsid sõna ülikooli õppejõud sm-d J. Mäll ja A. Perkning üliõpilased A. Paltser ja T. Astahhova. Kõigi nende sõnavõttudest kõlas uhkustunne oma rahva saavutuste üle ning sügav tänu ja usaldus meie võitude organiseerija ja innustaja — kommunistliku partei vastu. Kõigi sõnavõttudest kostus ühtlasi veendumus, et ka ülikooli kollektiivi poolt koosolekul esitatud kandidaadid teevad kõik selleks, et meie riik ja rahvas sammuksid vastu veelgi jõukamale elule.

Agitaatori meelespea

Äsjalõppenud õppevaheaja tõttu, mille suurem osa üliõpilasi veetis väljaspool Tartut, hilines ülikooli agitkollektiivi töö algus. Seoses sellega tuleb nüüd kõigis agitkollektiivides organiseerida viivitamatult hoogne töö.

Peamine nõue agitaatori töös on see, et selgitustöö valijate hulgas ei tohi olla formaalne. Agitaatori ülesandeks on mitte ainult teha teatud hulk külaskäike valijate kodudesse ja viia läbi vestlused varem kindlaksmääratud teemadel, vaid aidata lahendada just neid küsimusi, mis valijate ette on kerkinud käesoleval momendil. Niisuguste küsimuste väljaselgitamise eeltingimuseks on vastastikuse mõistmise õhkkonna loomine agitaatori ja valija vahel. Selleks peab agitaator kõigepealt lähemalt tutvuma valijatega, nende tööga, nende elutingimustega. Nii ei pea esimene külaskäik valijate juurde sugugi kujunema vestluseks mingil kindlaksmääratud teemal, vaid olema tutvumiskülaskäiguks. Seejuures peab tutvumine olema vastastikune — ka valija peab teadma, kes on agitaator, millisesse kollektiivi ta kuulub.

Agitaatorite vestlus agitpunktis nr. 20. Vestlust viib läbi agitpunkti juhataja sm. I. Adojaan. *J. Miku foto*

Otstarbekohane on esimesel külaskäigul valijaile tutvustada agitpunkti tööplaani, juhtida nende tähelepanu tähtsamatele üritustele, nagu kohtumine saadikukandidaadiga jne. Edasi peab agitaator esimesel külaskäigul välja selgitama, millised küsimused valijaid huvitavad ja millisel teemal oleks vaja nendega edaspidi vestelda. Üleskerkinud küsimused, millele agitaator otsekohe ei saa vastata, tuleb kindlasti üles märkida ja neile vastata juba järgmistel külaskäikudel või küsimuste-vastuste õhtul.

Väga tähtis on agitaatorite taktitunne. Vestlus valijatega peab toimuma viimastele sobival ajal ja neis küsimustes, mis valijaid huvitavad. Seejuures tuleb arvestada nende tööala, haridust jne. Täiesti vale agitaatori töös oleks valijaile vestluse pealesurumine ettenähtud teemal, kui see neid ei huvita.

Kui agitaatorid võtavad arvesse mainitud asjaolusid oma esimestel külaskäikudel valijate juurde, siis võib olla kindel, et ka järgmised külaskäigud kujunevad edukaiks ja ülikooli agitkollektiiv täidab oma ülesande.

A. Blumfeld,
agitpunkti juhataja

Ülikoolis algas õppetöö

Poliitilise ökonoomia kateedris

TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri õppejõud valmistusid õppevaheajal intensiivselt õppetöö läbiviimiseks algaval semestril.

25.—31. jaanuarini 1954. a. toimus Tallinnas ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude teoreetiline seminar, millest võtsid osa ka poliitilise ökonoomia kateedri õppejõud. Õppejõud sm. Kaasik esines seminaril loenguga teemal «Laiendatud sotsialistlik taastootmine».

Seminar oli suureks abiks loenguteteoreetilise ja metoodilise taseme tõstmisel.

Enne õppetöö algust toimunud kateedrikoosolekul tegi kateedri juhataja sm. Mikkelsaar oma ettekandes kokkuvõtte möödunud semestri tööst ja püstitas ülesanded algavaks semestriks. Kokkuvõtte tegemisel ilmnes, et kateedri õppejõudude töös esineb veel olulisi puudusi, millised käesoleval semestril tuleb otsustavalt likvideerida.

Õppetöö esimesel päeval toimusid poliit-ökonoomia loengud plaanikohaselt matemaatika-loodusteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna III kursusel ning arstiteaduskonna IV kursusel, kusjuures ilmnes lubamatult suur puudumisprotsent kõigi nimetatud teaduskondade üliõpilaste osas.

Teaduskondade dekaanid, komsomoliorganisatsioon ja rühmavanemad peavad puudumiste likvideerimise küsimusele osutama tõsist tähelepanu, sest ainult süstemaatiline osavõtt loengutest ja seminaridest tagab üliõpilaste edukuse poliitilise ökonoomia aine omandamisel.

L. Pihlak

HALB ÕPPEDISTSIPLIIN ÕIGUSTEADUSKONNAS

Õigusteaduskonnas algas õppetöö suurte puudustega. Kui teaduskonna IV kursuse õppegrupp ilmus õppustele hilinemisteta, 100%-lises koosseisus, siis seevastu III kursuse õppegrupis tuli kohale 28 üliõpilasest ainult 12, II kursuse õppegrupis võttis õppustest osa 50% üliõpilastest, I kursusel aga ainult 5 üliõpilast.

Arvestades seda, et õigusteaduskonna nooremate kursuste üliõpilaste hulgas ka I semestril esines palju põhjuseta puudumisi, on käesolev fakt tõsiseks signaaliks õppedistsipliini langusest selles teaduskonnas. Teaduskonna dekaanil ja ühiskondlikel organisatsioonidel tuleks sellest teha vastavad järeldused. Kogu õigusteaduskonna kollektiiv peab astuma viivitamatult otsustavasse võitlusse distsipliini parandamise eest. **I. Paul**

Täites NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuseid

1951. aasta juunikuul toimus Moskvas üleliiduline nõupidamine orgaaniliste ühendite struktuuri teooria üle, kus paljastati nn. «resonantsteooria» väärsuund.

Sellest nõupidamisest võtsid osa Nõukogude Liidu juhtivad keemikud-orgaanikud, seal tunnistati orgaanilise keemia põhiprobleemideks orgaanilise keemia teoreetilise osa edaspidine arendamine ja orgaanilise sünteesi igakülgne uurimine.

TRÜ orgaanilise keemia kateeder võttis põhiprobleemiks orgaanilise sünteesi koos reaktsioonide mehhanismi ja kineetika uurimisega. Käesoleval ajal on plaaniliste tööde temaatika eranditult koostatud selles suunas. Enamik töid haarab ravivahendite uudseid sünteese ja nende vaheproduktide sünteesi kineetika ja mehhanismi uurimist, kus eesmärgiks on menetluste väljatöötamine kõrgemate saagiste saamiseks.

Õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmiseks on ühel õppejõul valminud dissertatsioon teaduste kandidaadi kraadi taotlemiseks, kaks õppejõudu töötavad kandidaadidissertatsiooni eksperimentaalse osa läbiviimisel. Üliõpilaste ringi tööd on tihedalt seotud õppejõudude-juhendajate teadusliku tööga, samuti on sellega seotud ka diplomitööd.

Orgaanilise keemia ringi töö ja diplomitööde temaatikasse on võetud vaheproduktide uurimine, millede abil võib läbi viia uudset menetlust heteroauksiini sünteesimisel. Nimetatud aine omab suurt tähtsust põllumajanduses, eriti aianduses.

Arutanud kateedri koosolekul NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuste täitmise võimalust kateedri ulatuses, leiti, et kateedri teadusliku töö tõhustamisega on võimalik kaasa aidata nende otsuste täitmisele. Suuremat tähelepanu otsustas kateeder aga osutada veelgi tihedamale koostööle Tartu tööstustega. Kateedris on sõlmitud vastastikuse abistamise ja koostöö leping Tartu tööstuskombinaadiga. On võetud konkreetne lepinguline kohustus — Tartu tööstuskombinaadi savitööstuses kasutatavale savile sobiva pliivaba glasuuri koostise leidmine. Tehtud eksperimentide alusel võib loota töö tagajärjekat lõpetamist.

Kateeder on pidevalt tööstusi abistanud ka ekspertiiside ja konsultatsioonidega.

Arvesse võttes võimalusi võiks kateedri koostöö tööstustega olla veel tihedam. Kateeder ongi oma lähemaks ülesandeks võtnud senisest enam abistada meie tööstusettevõtteid.

H. Sossi,
TRÜ orgaanilise keemia kateedri juhataja

Tartu linna-valimisringkonnas nr. 368

Toimus NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu Tartu linna-valimisringkonna nr. 368 ringkonnakomisjoni istung.

Valimiste ringkonnakomisjon võttis üksmeelselt vastu otsuse registeerida selles valimisringkonnas saadikukandidaadiks Tartu Riikliku Ülikooli rektor **Fjodor Dmitri p. Klement,** kes seati üles Tartu Riikliku Ülikooli, RT «Vanemuise» ja Tartu Alumiiniumivabriku kollektiivide üldkoosolekutel.

125 aastat A. S. Gribojedovi surmast

Aleksander Sergejevitš Gribojedov, kelle surmast möödus 125 aastat, kuulub nende vene kirjanike hulka, kelle nimi on seotud uue vene kirjanduse rajamisega möödunud sajandi algul. Komöödia «Häda mõistuse pärast» autorina on Gribojedov neid kirjanikke-humaniste, kes möödunud sajandi kahekümnendail aastail avaldasid tuliselt protesti pärisorjusliku korra vastu ning kajastasid dekabristide ideid vene kirjanduses.

A. S. Gribojedov kuulub oma aja haritumate inimeste hulka. Puškini väljenduse järgi oli ta «üks kõige targemaid inimesi Venemaal». Geniaalne draamakirjanik ja luuletaja, andekas muusik, suurte võimetega diplomaat, terava mõistusega poliitikategelane — selline oli A. S. Gribojedov, kui ta traagiliselt hukkus Teheranis 30. jaanuaril (ukj. 11. veebruaril) 1829, kui Pärsia vaimulike õhutusel relvastatud salgad rüüstasid vene saatkonna.

Töötades oma ametialal diplomaadina, tegeles Gribojedov aktiivselt kirjandusega ja kirjutas rea näidendeid. A. 1824 valmis tal komöödia «Häda mõistuse pärast».

Vene kirjanduse suur ajalooline tähtsus seisab selles, et ta on oma sünnist alates olnud ühiskonna, rahva teenistuses. Kirjandus, kajastades rahva elu, tema sügavamaid soove, on rakendatud elu edasiviimiseks, progressiivsete ideede kehtestamiseks ühiskonnas.

Gribojedov, maalides Moskva kõrgemat seltskonda — famussove, skalozubisid, moltšalineid, zagoretskeid ja repetiloveid, kõiki neid pärisorjusliku korra esindajaid, avaldab protesti nende inimvääri-kuse rõhujate seisukohtade vastu. Gribojedovile pole vastuvõetav nende mõisnikest tšinovnikute parasiidielu, kes riigiametis viibivad ainult selleks, et omada positsiooni seltskonnas, kes kultuuri ja hariduse vaenlastena on valmis kõiki raamatuid hävitama. Gribojedov mõistab hukka pärisorjuslikku Venemaad.

Ent Gribojedovil on selle kõrval veel mõtlev, analüüsiv, võitlev, progressiivne Venemaa. Ning selle Venemaa esindajana näeme me Tšatskit, kes võitlusse astub Famussovide vastu. Vaatamata oma üksildusele äratas Tšatski protestivaimu. Dekabristide ideede kandjana alustab Tšatski võitlust pärisorjusliku korra tõekspidamiste, kommete ja moraali vastu. Tšatski kuju kirjanduses kajastas seda vene tegelikkuse tõsiasja, et ühiskonnas olid küpsenud inimesed, kes ei kartnud ütelda tõtt, nimetades asju ja nähtusi õigete nimedega. Selles seisab Gribojedovi teose suur ajaloolis-ühiskondlik tähtsus.

Gribojedovi «Häda mõistuse pärast» on sügavalt rahvalik teos, ja mitte ainult sellepärast, et ta keel on rahvalik, vaid selle komöödia rahvalikkus ilmneb ka tema sügavalt progressiivses ideestikus, mis kajastab vene rahva põhilist vabaduspüüet.

Kirjandusliku teosena asub Gribojedovi näidend ka vene satiiriliste teoste reas, jätkates XVIII sajandi satiirikute loomingut ja olles eeskujuks suurele Gogolile ja Saltõkov-Štšedrinile. Draamateosena jätkab Gribojedovi «Häda mõistuse pärast» vene draamakirjanduse parimaid traditsioone, mis esines juba Fonvizini «Äbarikus». Puškini «Boris Godunov», Gogoli «Revident» ja N. Ostrovski kogu looming on rajatud sellele kaunile traditsioonile — käia oma, välismaa matkimisest vaba teed, kajastades rahva elu, olla rahva progressiivsete taotluste teenistuses.

Tähtsat kohta omab Gribojedovi komöödia ka Vene teatri ajaloos. Vene teatri parimad inimesed Štšepkin ja Stanislavski hindasid kõrgelt seda vene teatrirepertuaari vanemat teost.

Palavalt ja siiralt armastas Gribojedov oma kodumaad, oma rahvast. Sügav patriotism hõõgub ta teoseist. Ja see lähendab Gribojedovit meile tänapäevalgi. Sügava lugupidamise ja armastusega mäletab vaba nõukogude rahvas suurt vene draamakirjanikku, patrioot ja humanisti, kelle püstitatud ideed teenivad ühiskonda ja viivad teda edasi kommunismi ehitamise teel.

J. Feldbach

„Siisukalt ja kultuurselt" veedetud puhkus

Olukirjelduse asemel

Ajalehe toimetus tegi mulle ülesandeks kirjutada, kuidas — s. o. kui hästi ja lõbusasti veetsid üliõpilased talvise õppevaheaja. Olin selle ülesande täitmisega kergemeelselt nõus, sest olin veendunud, et kirjutades sel teemal võib lehte panna tunnete- ja muljeterikka asja: kirjutada puhkeõhtutest, toredasti sisustatud puhketoast peahoones, imeilusast suusamatkast Elva mäekuplitele, jääkarnevalist jne. jne. Kui neile toredatele faktidele lisada veel epiteete külmanäpistatud ninadest, õhkuvatest põskedest, säravatest silmadest ja elurõõmust põksuvatest südametest, noorte isetegevuslaste lootustandvast talendist, siis võiks plaanitsetud kirjatööst paisuda isegi asi, mida meil on harjutud millegipärast nimetama olukirjelduseks. Niisugused o l i d minu mõtted.

Tegelikkus andis mulle kätte materjali, mida on raske valada ükskõik millisesse kirjanduslikku vormi. Olukirjelduse võimalus langes kohe alguses ära. Mõtlesin kasutada satiiri — kartsin, et pahandan kedagi ja rikun paljudel viimsegi ilusa mälestuse õppevaheajast. Seepärast otsustasin, et kirjutan niisama — lihtsa asjaliku artikli ilma igasuguste etteheideteta. Nii. Nüüd algabki artikkel.

Ülikooli peahoones (aud. 4) organiseeriti üliõpilaste puhkeaja sisukaks ja tulusaks veetmiseks puhketuba (vastutav sm. Türk). Kohale toodi üks diivan, mõned ajalehed ja ajakirjad. Muud sisustust ei olnud võimalik hankida. Tuba oli avatud mitu päeva. Külastajaid ei olnud.

Suusamatk Elva jäi ära. Ei leidunud osavõtjaid ja lund. Kultuurmassilise töö alal ette nähtud üliõpilaspidu, mille pidi organiseerima komsomoli linnakomitee, jäi ära. Ühiseid teatrikülastusi ei toimunud.

Uisubaas töötas, suusabaas hakkas tööle 1. veebruarist. Jääkarneval oli, üliõpilased esinesid maal arvukate loengutega septembripleenumi otsuste kohta, toimusid kohtumised keskkoolinoortega. Raadios oli soovikontsert üliõpilastele.

Näete, kui lühikeseks kujunes artiklike, milles on kokku surutud nii palju asjalikke fakte. Nagu igaüks võib aru saada, ei segatud puhkajaid just palju igasuguste üritustega. Tänu oleme selle eest võlgu eriti ametiühingu vastavale komisjonile.

Nendest, kes õppevaheaega sisustasid individuaalplaani järgi, ei tehtud mulle ülesandeks kirjutada. Möödaminnes olgu vaid märgitud, et paljud üliõpilased vajasid mitu päeva lisaaega oma individuaalse plaani järgi sisustatud puhkeaja lõpetamiseks ja jõudsid õppetööle alles täna-elle.

Lõpetan toimetuse poolt antud ülesande täitmise, loobudes vajalike kommentaaride ja nõutava moraali lisamisest.

S. Sipelgas

MEILE KIRJUTATAKSE (samal teemal)

„ÕNDSAD ON NEED, KES USUVAD..."

Nädal aega oli viimasest eksamist märkamatult lugemisega möödunud. Polegi siin midagi imestada: ega «tudengil» sageli juhtu, et ta ilukirjandust lugeda saab, olgu see «tudeng» kas või eesti filoloog, tulevane kirjandusõpetaja või koguni kirjandusteadlane. Olgu sellega, kuidas on, aga nädal läks, nagu öeldud, nii et ei saanud nrugi. Siis sattus mulle pihku ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 3. number 22. jaanuarist 1954. aastast. Sealt lugesin tervest reast üritustest, mis pidid TRÜ üliõpilaste õppevaheaja sisukaks veetmiseks organiseeritama.

«Vaja ka vaatama minna, kuidas seda aega kultuurselt ja sisukalt saab surnuks lüüa,» mõtlesin ja seadsin sammud TRÜ ametiühingukomitee poole, kuhu ajaleht lahkelt lähema informatsiooni ja ürituste tähtpäevade teadasaamiseks juhatas. Seal vaadati mulle väga imestunult otsa ja seletati veel lahkemalt, et nemad kahjuks ei tea sellest asjast midagi. Ametiühingukomitee uksest tagurpidi väljudes tulid mulle meelde ajakirjanik Suti sõnad Tammsaare «Tões ja õiguses»: «Meie kirjutame lehe, rahvas loeb ja usub. Iga täie aruga inimene läheks üleöö hulluks, kui ta tahaks ise seda uskuda, mis ta kirjutab.»

Vaat, kus Tartu Riiklikus Ülikoolis omandatakse loovalt eesti kirjandusklassika traditsioone! Ei tea, kes see tublide kirjanduslike teadmistega sulemees on, kes oma teadmisi nii ennastsalgavalt praktikas rakendab. Nende mõtetega astusin vitriini juurde, kus «Tartu Riikliku Ülikooli» kõnealune number välja oli pandud. Olin nimelt esialgsel lugemisel autori küsimuse kahe silma vahele jätnud ja tahtsin nüüd tehtud viga heaks teha.

Artikkel kõige temas sisalduvaga oli tõepoolest olemas, kuigi ma vahepeal salaja olin lootnud, et lugesin midagi valesti, sest — arvasin oma lihtsameelsuses — iga tõde on õige ainult teatud ajajärgul, nii ka ajakirjanik Suti sõnad Tammsaare «Tões ja õiguses». Oli see artiklike küll tagasihoidlikult neljandale leheküljele pandud ja peenema trükiga trükitud nagu oleks toimetusel kurbi kogemusi varasemast kaastööst selle artikli autoritega, sest neid oli koguni kaks. Sama tagasihoidlikult olid ära toodud ka autorid: «ELKNÜ TRÜ komitee. TRÜ ametiühingukomitee.»

Kuna minu kogemuste tagavarade hulgas sellelaadilisi veel polnud, sest õpin Tartu Riiklikus Ülikoolis alles esimest aastat, siis ei kaotanud ma lootust ja otsustasin mõne päeva pärast veel kord õnne katsuda.

Juhtus see nimelt nii. Sain kokku oma vana klassivennaga, kes nüüd õpib Moskva Riiklikus Ülikoolis. Jutuajamisel selgus, et tema on üliõpilaste-tartlaste õppevaheaja veetmise plaanidega paremini kursis kui mina. «Tohoh tonti!» mõtlesin imestusega, «Moskvalane teab Tartu elust rohkem kui tartlane!» Ja kutsusin sõbra kaasa väikesele jalutuskäigule TRÜ komiteedesse, et veelgi lähemat informatsiooni saada. Sealt tulime me sama targalt tagasi, kui olime läinud, sest ei ametiühingu- ega komsomolikomitees teatud, kuidas on organiseeritud üliõpilaste-tartlaste õppevaheaja veetmine.

«Õndsad on need, kes usuvad...» ohkas sõber, kui ülikooli peahoone uks meie selja taga kinni langes. «... Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli- ja ametiühingukomitee kergekäelisi lubadusi!» täiendasin ma mõttes ja koos siirdusime kinno, sest eelmine film oli lubatud ühiskülastuste ootel niikuinii vaatamata jäänud.

H. Kään,
Ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane

Kehakultuur ja sport

NSVL Kultuuriministeeriumi VIII spartakiaadilt

Head tulemused kergejõustikus . . .

NSV Liidu kõrgemate koolide esivõistlused kergejõustikus toimusid Leningradis 31. jaanuarist kuni 2. veebruarini. Võistluste avadefileel rivistusid üliõpilased NSV Liidu 51 kõrgemast õppeasutusest, nende hulgas ka Tartu Riiklikust Ülikoolist ja Eesti Põllumajanduse Akadeemiast.

Avapäeva hommikul toimusid võistlused väljas Leningradi «Dünamo» staadionil, õhtul talvestaadionil.

Vaatamata halvasti ettevalmistatud heite- ja viskepaikadele saavutasid meie üliõpilased rea tšempionitiitleid ning teisi ja kolmandaid kohti. Kehakultuuriteaduskonna aspirant L. Maremäe võitis naiste odaviske tubli tagajärjega 42 m 79 cm, täites ainsana võistlejaist nõutava II järgu normi. Naiste kettaheites oli rostovlanna Baštšenko pikim heide 40,58 m, mis kindlustas talle võidu. L. Maremäe tagajärjeks oli 37,82 m (III koht).

Meeste odaviskes arenes võistlus möödunudaastase tšempioni Šmakovi (Gruusia), Koptjuhi, Põldsami (EPA) ja H. Tiigi (TRÜ) vahel. Eelvõistlused võitis Tiik (58,18), jättes teiseks Põldsami (57,90). Finaalis saavutas Tiik tulemuse 60,54, mis kindlustas talle esikoha.

Meeste kettaheites võitis Moskva Energeetika Instituudi üliõpilane Prokopenko tulemusega 44,40 m. TRÜ arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane Vasar saavutas hinnatava kolmanda koha tagajärjega 40,92 m.

Sama päeva õhtul algasid talve staadionil võistlused jooksudes, hüpetes ning kümnevõistluses.

Meeste 100 m jooksu võitis moskvalane Mandelbaum ajaga 11,0. Meie üliõpilased Jürgenstein (KKT) ja Sovetnikov näitasid aegu vastavalt 11,8 ja 12,0., millest aga ei piisanud 10 esimese hulka tulemiseks.

Esimesel päeval olid võistlustules ka keskmaajooksjad. Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased Pisuke, Heido ja Pukk saavutasid aegadega 2.00,0, 2.00,5 ja 2.00,6 kuuenda, seitsmenda ja kaheksanda koha.

Meeste viievõistluses arenes võistlus möödunudaastase tšempioni moskvalase Borovski ja TRÜ üliõpilaste Ungeri ning Tiigi vahel. Peale esimest võistluspäeva asus võistlust juhtima Unger 1955 punktiga. Teisel kohal asus R. Tiik 1941 punktiga ja kolmandal Borovski. Teisel võistluspäeval õnnestus Tiigil hästi 110 m tõkkejooks ja kaugushüpe, mistõttu ta võitis viievõistluses esikoha 3330 punktiga. Teiseks tuli Borovski 3327 ja kolmandaks Unger 3182 punktiga.

Meeste kõrgushüppe võitis moskvalane Smirnov, hüpates 1,85 m. Unger (TRÜ) ületas kõrguse 1,80, kuid katsete arvuga pidi ta leppima neljanda kohaga.

Meeste kuulitõukes võitis esikoha F. Pirts (EPA) tagajärjega 15,02 m. TRÜ võistlejad Simson ja Vasar ei suutnud näidata teisele spordijärgule vastavaid tagajärgi. Naiste kuulitõukes võitis kindlalt esikoha meistersportlane Maremäe (13,47 m). H. Pakosta (mat.-loodusteadusk.) tuli tagajärjega 11,70 viiendale kohale.

Kolmikhüppes saavutas moskvalane Terkel 15,27 m, millest paremat tagajärge on seni näidanud sisestaadionil ainult maailmarekordi omanik L. Štšerbakov. J. Jürgenstein (KKT) saavutas isikliku rekordiga (14,01) viienda koha. Viiendaks tuli Jürgenstein ka kaugushüppes tagajärjega 6,56 m.

Meeste 2000 m jooksus saavutas N. Pärnakivi (EPA) uue kõrgemate koolide rekordi tubli ajaga 5.40,8. Rekordist (5.45,0) paremat aega näitasid ka Heido ja Pukk (vastavalt 5.41,5 ja 5.42,8) saavutades neljanda ja viienda koha.

Üldkokkuvõttes saavutas TRÜ võistkond esikoha 133 punktiga. Teisele kohale tuli Moskva Baumanimineline Kõrgem Tehnikakool (125 p.) ja kolmandaks möödunudaastane võitja Moskva Energeetika Instituut (87 p.)

Käesoleval aastal toimuvad Helsingis üliõpilasmängud, millest võtab osa NSVL kõrgemate koolide koondvõistkond, kuhu kandidaatideks on määratud ka paljud meie ülikooli üliõpilased.

H. Tiik

. . . ja korvpallis

Võistlused korvpallis toimusid Kiievis ajavahemikul 28. jaan. — 4. veebr. Samal ajal toimus tegelikult 2 turniiri: Kultuuriministeeriumi ja «Nauka» talvised esivõistlused. Kultuuriministeeriumi liinis võistles 2 nais- ja 4 meeskonda: naiskondadest Riia üliõpilaskoondus ja TRÜ naiskond, meeskondadest Riia ja Kaunase üliõpilaskoondmeeskond, Tartu Riikliku Ülikooli, EPA ja TPI meeskond. Naiste osas otsustas tšempionitiitli Riia ja Tartu võistkondade vaheline mäng, mille võitis Tartu 21 punktiga (tagajärg 52:31). Meeste osas tuli üliõpilastšempioniks Riia meeskond, kes finaalis kohtus Tartu meeskonnaga. Mängu võitis Riia 2 punktiga (57:55). Siinjuures peab märkima, et mäng oli kogu aeg tasavägine ja mängu saatuse otsustasid vabavisked, kusjuures Riia meeskond realiseeris 26-st 22 vabaviset, Tartu meeskond aga ainult 13 25-st.

Viimasel päeval oli ette nähtud mängud «Nauka» tšempioni ja üliõpilas-tšempionvõistkondade vahel. Niisiis kohtusid naistest MAI (Moskva Avioinstituut) naiskond kui «Nauka» võitja ja TRÜ naiskond, meestest Tbilisi ja Riia meeskond.

Meeste mängus tuli Riia meeskonnal Tbilisi meeskonnalt vastu võtta kaotus vaatamata sellele, et nad kogu aeg olid eduseisus. Võidu otsustasid viimased mänguminutid.

Naiste mängus võitis Tartu üliõpilasnaiskond tagajärjega 47:41. Seda võitu tuleb lugeda eriti hinnatavaks, kuna MAI naiskond on NSV Liidu üks paremaid naiskondi: 1953. a. NSV Liidu esivõistluste põhjal II naiskond NSV Liidus ja mitmekordne NSV Liidu tšempion. Naiskonna koosseisus mängisid NSV Liidu koondvõistkonna mängijad teenelised meistersportlased Aleksejeva ja Kopõlova ning meistersportlane Kullam. Üldiselt koosnes MAI naiskond kuuest meistersportlasest ja neljast teenelisest meistersportlasest. Et suudeti võita nii tugev naiskond, tuleb panna peamiselt Tartu naiskonna tugeva kollektiivi ja tahtejõulise mängu arvele. Võidukas naiskonnas mängisid Otsa, Värk, Kraus, Kitsing, Sügis, Freiberg, Saarsoo, Talving ja Peets.

R. Freiberg

Suusavõistlused Seljonodolskis

Käesoleva aasta NSV Liidu Kultuuriministeeriumi kõrgemate koolide esivõistlused suusatamises viidi läbi Kaasanis Seljonodolskis.

Pärast orgkomitee esimehe Kaasani ülikooli rektori prof. D. Martõnovi avasõna algas Seljonodolski ümbruse metsade lumerohketel suusaradadel konkurentsitihe võistlus.

Käesoleva aasta esivõistlustest võttis osa 325 võistlejat meie maa kahekümne kolme linna 50-st kõrgemast õppeasutusest.

Meie maa tugevamaks õppeasutuseks suusatamises on olnud juba mitmendat aastat Uraali Polütehniline Instituut. Üliõpilane V. Medvejeva mainitud õppeasutusest osutus ka nüüd võitmatuks kõikidel distantsidel naistele. Instituudi suusatajate kõrget taset iseloomustab kolmikvõidu saavutamine meeste 30 km ja naiste 5 km distantsil. Esikoha Sverdlovski üliõpilastelt suutsid võita ainult Tolmatšov (Tomsk) 16 km distantsil ja Moskva I võistkond 4×10 km teatesuusatamises.

Tartut esindasid neil võistlustel neli EPA ja kuus TRÜ üliõpilast.

Paremini esinesid TRÜ üliõpilased naiste teatesuusatamises, saavutades 24 võistkonna hulgas 9-nda koha. Individuaalselt saavutas teatesuusatamises Pukk 16. koha ja Ehlen 19. koha. Naiste 5 km distantsil oli parim Pukk (26. koht) ja Ehlen (44. koht). 10 km distantsil olid TRÜ üliõpilastest parimad Ehlen ja Kliss. Meestest oli TRÜ üliõpilastest parim 30 km distantsil Hans Pukk ja 18 km Rooman Laante.

Praeguses konkurentsis meie ülikooli murdmaasuusatajad suutsid 130—150 osavõtja hulgas platseeruda igal distantsil ainult 16.—60. kohale. Viiekümne õppeasutuse hulgas saavutati 19. koht. Sellest tuleb meie suusatajatel teha tõsised järeldused ja tubli treeninguga parandada meie positsiooni üleliidulises ulatuses.

Möödunud võistlused külalislahkes Seljonodolskis andsid meile palju väärtuslikke võistluskogemusi.

O. Allikas

Toimub seinalehtede ülevaatus

21.—28. veebruarini toimub kõigi Tartu Riiklikus Ülikoolis väljaantavate seinalehtede ülevaatus. Seinalehed tuleb tuua 20. veebruaril k. a. TRÜ parteibüroo ruumidesse (peahoone II korrus).

28. veebruaril toimub samas seinalehtede toimetuste nõupidamine, kus antakse ülevaade TRÜ teaduskondade seinalehtedest ja juhtnööre seinalehtede toimetustele edaspidiseks tööks.

ELKNÜ TRÜ komitee
TRÜ ametiühingukomitee

Toimetaja E. Ertis

MB 05834 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 456

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (213) Reedel, 19. veebruaril 1954. a. VII aastakäik

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku päevaks

23. veebruaril tähistavad meie kodumaa töötajad, rahvademokraatia maade töötajad ja kogu progressiivne inimkond kuulsusrikka Nõukogude armee ja sõja-merelaevastiku 36. aastapäeva.

28. jaanuaril 1918. a. kirjutas suur Lenin alla dekreedile Tööliste-Talupoegade Punaarmee — uut tüüpi armee, Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni suurte saavutuste kaitsja, meie maa rahvaste vahelise sõpruse ja vendluse armee, vabastusarmee, rahu kaitse ning kõigi maade rahvaste vahelise sõpruse armee loomise kohta.

Oma olemasolu esimestest päevadest peale näitas Nõukogude armee üles kangelaslikkust, ennastsalgavust kodumaa teenimisel ja vaprust oma sõjaliste ülesannete täitmisel. 23. veebruar 1918. a., millal Punaarmee väesalgad, küll väikesearvulised ja noored, ent tugevad sõjalis-revolutsioonilise vaimu poolest, andsid purustava löögi Saksa keiserlikele diviisidele Narva ja Pihkva all ja sulgesid neile tee Petrogradi, sai Nõukogude armee sünnipäevaks, nõukogude rahva iga-aastaseks pidupäevaks.

Looduna ning juhituna Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja tema suurte juhtide Lenini ja Stalini poolt, kasvas ja tugevnes Nõukogude armee ägedas võitluses meie kodumaa vaenlastega, läbis kangelasliku sõjatee, kattis oma lipud suurte võitude kustumatu kuulsusega ja täitis auga talle pandud ülesanded Suure Oktoobri saavutuste kaitsmisel.

Noore Nõukogude riigi vastu suunatud ameerika ja inglise imperialistide poolt organiseeritud esimese relvastatud sõjakäigu perioodil purustas Nõukogude armee intervendid — «14 riigi liidu» ja sisemise kontrrevolutsiooni jõugud, nende jäänused paiskas aga meie maa piiride taha. Nõukogude armee purustas imperialistide plaani lämmatada nõukogude võim relvaga, taastada kodanlaste ja mõisnike võim meie maal, muuta meie maa oma kolooniaks. Armee kindlustas nõukogude rahvale kestva rahu sotsialismi ehitamiseks meie maal.

Suure Isamaasõja aastatel purustas Nõukogude armee Saksamaa ja tema satelliitide fašistlikud väed ja imperialistliku Jaapani peamise löögijõu — Kvantungi armee, kaitstes meie kodumaa vabadust ja sõltumatust. Oma võiduga Suures Isamaasõjas tekitasid nõukogude rahvas ja tema relvastatud jõud hiigelsuure kaotuse kogu imperialistlikule süsteemile, aitasid sadadel miljonitel inimestel Euroopas ja Aasias vabaneda fašistlikust ikkest ja kindlustada kogu maailma demokraatlikke jõude.

Nõukogude rahva ja tema relvastatud jõudude võit Suures Isamaasõjas on nõukogude ühiskondliku ja riikliku korra elujõulisuse ja vastupidavuse, Nõukogude riigi võimsuse ja võitmatuse, kommunistliku partei õige ja targa poliitika ümberlükkamatuks tõendiks.

Nõukogude rahvas tervitab Nõukogude armee ja sõja-merelaevastiku 36. aastapäeva tähelepanuväärsete saavutustega rahulikus loovas töös kõigil rahvamajanduse aladel. Nõukogude rahvas ei säästa jõude kommunistliku ülesehitustöö suure programmi elluviimisel, mis on fikseeritud NLKP XIX kongressi direktiivides, NLKP KK septembripleenumi otsustes põllumajanduse arendamise kohta ning teistes partei ja valitsuse otsustes.

Meie rahvas armastab oma armeed, kes seisab valvsalt rahu ja meie isamaa pühade piiride julgeoleku kaitsel, kes on alati valmis paljastama oma mõõga Nõukogude riigi vaenlaste vastu ja kes alati täidab auga oma kohuse kodumaa ees.

Meie isamaa rahu ja julgeoleku ustavad kaitsjad — nõukogude relvastatud jõud, astudes oma olemasolu kolmekümne seitsmendasse aastasse, täiendavad visalt oma lahingulist ja poliitilist ettevalmistust, teenivad auga ja väärikalt Nõukogude kodumaad, oma rahvast, kommunistlikku parteid ning oma valitsust ja on alati valmis andma purustava löögi igale agressorile.

RALF PARVE

VÕIDUARMEE

Kuldsete põldude voogavast kaisust,
tehaste tõtlevast, rutlevast tööst,
suurlinna tõusvast ja kihavast paisust
võidule mehi viib lahingusööst.

Tulnud kes raamatunukrusest, rahust,
vabrikumürinast, traktori mant,
kõigil on võitluse armutus kahus
lõpplöögi andmiseks mõtted vaid kant.

Vaenlase viimsedki murdmatud liinid
vallutab tagala rindega koos,
võidule laulavad juba turbiinid,
hoorattad tehaseis tormavad hoos.

Punaarmee, see on sangarlik rahvas
— rinde ja tagala ühine seos,
võiduarmee, kes heitluses vahvas
sõnasid tähistab mehises teos.

(«Punaväelane» nr. 23,
23. veebruaril 1945)

Meie saadikukandidaadid

SAADIKUKANDIDAAT NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU LIIDUNÕUKOGUSSE TARTU VALIMISRINGKONNAS NR. 697

Johan Hansu p. Eichfeld

Johan Hansu p. Eichfeld sündis 1893. aastal Paide linnas. Tööd alustas ta 1910. aastal postitelegraafikontori teenistujana Kovno linnas.

Alles nõukogude võimu tingimustes avaneb sm. Eichfeldil võimalus teostada oma ammune unistus — minna õppima instituuti. 1923. aastal lõpetab ta edukalt Leningradi Põllumajanduse Instituudi ja pühendab end teaduslikule tööle. Kuni 1940. aastani töötab ta algul laborandina, siis teadusliku töötajana ning Üleliidulise Taimekasvatuse Instituudi polaar-katsejaama direktorina Koola poolsaarel, Hibiinides. Järgides vene suurte looduse ümberkujundajate — Dokutšajevi, Mitšurini ja Viljamsi kuulsusrikkaid traditsioone, pühendab sm. Eichfeld kõik need aastad visale tööle põllumajanduslike kultuuride kasvatamise võimaluste uurimise alal Nõukogude Liidu põhjarajoonides.

Alates 1940. aastast töötab sm. Eichfeld Üleliidulise Taimekasvatuse Teadusliku Uurimise Instituudi direktorina ning alates 1946. aastast on ta Eesti NSV Teaduste Akadeemia Bioloogiliste ja Põllumajanduslike Teaduste Osakonna akadeemik-sekretär. 1950. aastal valitakse sm. Eichfeld Eesti NSV Teaduste Akadeemia presidendiks.

Ta teeb suurt tööd teaduslike asutuste organiseerimise alal ja teaduslike uurimuste läbiviimisel Eesti NSV Teaduste Akadeemia instituutides, juhib uurimistöid põllumajanduslike kultuuride viljakuse tõstmise alal vabariigis.

Väljapaistvate teenete eest teadusliku uurimistöö alal on sm. Eichfeld autasustatud kolme Lenini ordeniga, kahe Tööpunalipu ordeniga, medalitega «Leningradi kaitsmise eest» ja «Vapra töö eest Suure Isamaasõja ajal aastail 1941—1945» ning 1939.—1940. a. üleliidulise põllumajandusnäituse suure kuldmedaliga. Sm. Eichfeld on Stalini preemia laureaat.

Oma teaduslikku tööd ühendab sm. Eichfeld laialdase ühiskondliku tegevusega. Ta on aktiivne võitleja rahu eest, olles Eesti NSV Rahukaitsekomitee esimees.

Sm. Eichfeld on valitud Eesti NSV Ülemnõukogu saadikuks.

Johan Hansu p. Eichfeld on väärikas saadikukandidaat NSV Liidu Ülemnõukogusse.

SAADIKUKANDIDAAT NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU RAHVUSTE NÕUKOGUSSE TARTU LINNAVALIMISRINGKONNAS NR. 368

Fjodor Dmitri p. Klement

Fjodor Dmitri p. Klement sündis 1903. aastal Peterburis. Tema isa oli Putilovi tehase tööline. Alates 1919. aastast töötas sm. Klement kooliõpetajana ja haridusosakonna juhatajana Gdovi maakonnas, hiljem aga Leningradi kubermangu poliitharidusosakonnas.

1920. aastal astus sm. Klement kommunistlikku noorsooühingusse, töötas kooli kommunistlike noorte kollektiivi sekretärina ja teda valiti kommunistliku noorsooühingu Gdovi maakonnakomitee büroo liikmeks.

1923. aastal astus sm. Klement kommunistliku partei ridadesse. 1929. aastal asus ta õppima Leningradi Riiklikku Ülikooli. Pärast ülikooli lõpetamist pühendas sm. Klement end teaduslikule tööle. Ta lõpetas aspirantuuri ja töötas teadusliku sekretärina Leningradi Riikliku Ülikooli Füüsika Teadusliku Uurimise Instituudis.

Suure Isamaasõja päevil töötas sm. Klement Leningradi Riikliku Ülikooli filiaali vanema teadusliku töötajana, laboratooriumi juhatajana ja hiljem ülikooli filiaali juhatajana Tatari ANSV-s.

Pärast sõja lõppu töötas sm. Klement Leningradi Riikliku Ülikooli füüsika teaduskonna dotsendina ja laboratooriumi juhatajana. Samal ajal oli ta füüsika teaduskonna parteiorganisatsiooni sekretäriks ja ülikooli parteibüroo sektretäri asetäitjaks.

1951. aastast alates töötab sm. Klement Tartu Riikliku Ülikooli rektorina.

Sm. Klement on teadlaste hulgas laialdaselt tuntud. Tal on üle kahekümne teadusliku töö. 1951. aastal valiti ta ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikmeks.

Sm. Klement on EKP Keskkomitee liikmekandidaat ja EKP Tartu Linnakomitee liige.

Sm. Klementit on autasustatud ordeniga «Austusemärk» ja medaliga «Vapra töö eest Suure Isamaasõja ajal aastail 1941—1945».

Fjodor Dmitri p. Klement on väärikas saadikukandidaat NSV Liidu Ülemnõukogusse.

Otsustavalt parandada agitaatorite tööd

16. veebruaril toimus TRÜ partei-algorganisatsiooni büroo koosolek, kus arutati agitpunktide nr. 8 ja nr. 20 töö küsimusi. Informatsiooniga esinesid agitpunkti nr. 20 juhataja sm. I. Adojaan ja agitpunkti nr. 8 juhataja sm. V. Palm. Informatsioonid näitasid, et agitpunktide töö kulgeb veel ebarahuldavalt. Kui puudused olid õppevaheajal tingitud sellest, et üliõpilased-agitaatorid viibisid väljaspool Tartut, siis uue õppesemestri algamisega langeb see põhjus ära. Ometi aga on rida üritusi agitpunktides ära jäänud just selletõttu, et valijad ei ole ürituse toimumisest teada saanud. Agitpunktide töö ebarahuldava taseme näitajaks on ka see asjaolu, et agitpunktid nr. 8 ja 20 on nimekirjade kontrolli osas Tartu linnas viimastel kohtatel. Peale selle kõneleb rida fakte sellest, et üliõpilaste-agitaatorite teadmiste tase on madal — ei teata isegi seda, kes on saadikukandidaadid, milline on NSVL Ülemnõukogu saadikute valimise kord jne. Need on väga tõsised signaalid.

Millest tulevad siis sellised puudused? Selgub, et agitpunktis nr. 8 töötavad agitaatorite brigadiiridena korraliku.t ainult sm-d Sepp ja Vernik (arstiteaduskond), aga sama teaduskonna agitaatorite brigadiirid Vaarik, Pauklin ja rida teisi suhtuvad oma töösse täiesti vastutustundetult. On selge, et kui brigadiir töötab halvasti, siis on ka agitaatorite töö madalal tasemel. Agitpunkti nr. 20 juures paistavad paremate brigadiiridena silma sm-d Mikk (mat.-loodusteaduskond) ja Zaugarov (õigusteaduskond), kes informeerivad pidevalt agitpunkti juhatajat sm. Adojaani agitatsioonitöö olukorrast valijate keskel. Nendes brigaadides on ka agitpunkti parimad agitaatorid, nagu sm-d Alles, Laar, Maaser, Kink (matemaatika-loodusteaduskonast), sm. Lindpere (õigusteaduskonnast) jt.

NSVL Ülemnõukogu valimised on üldrahvaliku tähtsusega sündmuseks ja on vaja, et iga agitaator tunneks sellepärast vastutust ja täidaks oma ülesandeid eeskujulikult, viies läbi huvitavaid vestlusi, haarates elanikkonda agitpunkti tööga jne. Et agitaatorid võiksid neid ülesandeid täita, korraldatakse agitpunktides loenguid ja vestlusi rahvusvahelisest olukorrast ja teistel teemadel, mille alusel agitaatorid võivad elanikkonna hulgas läbi viia vestlusi. Ometi ei ole agitaatorid seni hinnanud neid üritusi ning ei võta nendest osa.

Lubamatult nõrk on side teaduskondade partei-algorganisatsioonide ja agitpunktide vahel. Nii näiteks puudub arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni sekretäri sm. Reinaru ja agitpunkti juhataja vahel side, agitkollektiivi juhtimine usaldati aga üliõpilasele sm. Jurovile, kuigi agitkollektiiviga peab otseselt tegelema partei-algorganisatsiooni sekretär. Suuri puudusi on ka teiste teaduskondade partei-algorganisatsioonide töös agitpunktide töö abistamisel.

On vaja, et agitpunktide ja teaduskondade partei-algorganisatsioonide vahel valitseks kõige tihedam side. Agitaatorite töö parandamiseks tuleb nii agitpunkti juhatajail kui ka partei-algorganisatsioonidel tugevdada sidemeid agitkollektiividega, eriti aga agitkollektiivi brigadiiridega, kelle kaudu toimub agitaatorite töö juhtimine.

Agitaatorite töö korraldamise küsimustest, nende ülesannete täitmise kontrollist ei tohi eemale jääda ka komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon. Kui agitaator täidab oma ülesandeid lohakalt, ei tunne huvi valijaid huvitavate küsimuste vastu, ei teata valijaile agitpunktis toimuvatest üritustest, siis ei kõlba ta kandma agitaatori austavat nimetust. Et agitaatoriid on enamikus kommunistlikud noored, eranditult aga ametiühingu liikmed, siis see, kuidas üks või teine neist täidab oma austavat ühiskondlikku ülesannet, peab leidma vastukaja ka vastavates organisatsioonides.

NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteni ei ole jäänud palju aega. On vaja, et meie ülikooli kollektiiv, eeskätt aga need, kes on otseselt seotud valimiseelse agitatsioonitööga, pühendaksid kogu oma jõu selleks, et valijad läheksid valimistele vastu nii tööalase kui ka poliitilise aktiivsuse tõusu olukorras. Esinenud puuduste kiire likvideerimine ja agitaatorite töö vastavale tasemele tõstmine on ülesanne, mida tuleb täita mitte homme, vaid juba täna.

Väljapaistev vene füüsik E. H. Lenz

24. veebruaril tähistab kogu nõukogude rahvas, kogu progressiivne teadusemaailm väljapaistva vene teadlase akadeemik E. H. Lenzi 150. sünni-aastapäeva.

Emili Hristianovitš Lenz sündis 1804. a. Tartu magistraadi ülemsekretäri perekonnas. Isa varajase surma tõttu jäi perekond raskesse majanduslikku olukorda ning Lenzi emal tuli sageli võidelda suurte raskustega, et anda haridust oma lastele. E. H. Lenz õppis esialgu kohalikes erakoolides, hiljem gümnaasiumis, kus ta juba varakult paistis silma oma andekuse tõttu. Gümnaasiumi lõpetas ta parima õpilasena 1820. aastal, astudes samal aastal Tartu ülikooli keemiat õppima. Tal lubati töötada ülikooli füüsikalaboratooriumis assistendi abilisena füüsikaliste katsete ülesseadmise ja väljatöötamise alal. Siin ilmnes noore üliõpilase suur huvi füüsika vastu, silmapaistev andekus ning erakordne püüdlikkus.

1823. a. organiseeris Vene Mereväe Ametkond pikemaajalise ekspeditsiooni ümber maailma kapten O. Kotzebue juhtimisel, kusjuures mitmele väljapaistvale teadlasele tehti ülesandeks teostada uurimistöid teaduslike küsimuste selgitamiseks reisi kestel. Ekspeditsiooni füüsiku kohale soovitas Parrot, tolleaegne Tartu ülikooli rektor, oma 19-aastase andeka abilise E. H. Lenzi.

Kolmeaastane uurimisreis mereväe purjelaeval ja pidev iseseisev õppimine arendasid ning karastasid noort teadlast ja mitmekesine uurimistöö süvendas temas teadusejanu. Reisi kestel teostas Lenz G. F. Parroti poolt soovitatud plaani kohaselt suure hulga füüsikalisi ja geofüüsikalisi mõõtmisi, peamiselt mitmesugustest sügavustest võetud merevee temperatuuri ja soolasuse määramise osas. Selles töös näitas ta oma erakordseid võimeid täppismõõtmiste alal.

Lenz jõudis ekspeditsioonilt tagasi 1826. a. täiesti väljakujunenud teadlasena füüsika ja geofüüsika alal. 1827. a. kaitses ta Heidelbergis oma doktoriväitekirja. Aasta hiljem valiti E. H. Lenz ühel häälel Peterburi Teaduste Akadeemia adjunktiks, 1830. a. erakorraliseks ja 1834. a. korraliseks akadeemikuks. Siit edasi kuni surmani (1865. a.) kulges kogu tema tulemuste poolest rikkalik teaduslik tegevus Peterburi Teaduste Akadeemia füüsikakabinetis. Ühtlasi töötas Lenz kauemat aega Peterburi ülikoolis, esialgu kateedrijuhatajana ja professorina (1836—1840), siis ühtlasi füüsika-matemaatikateaduskonna dekaanina

(1840—1863) ning lõpuks ülikooli rektorina (1863—1865).

Vene teaduse esindajana andis Lenz suure panuse kogu maailma teaduse varasalve, kuuludes oma aja kõige silmapaistvamate elektrinähtuste uurijate hulka.

Oma eksperimentaalsetes töödes saavutas Lenz tõelise loomingulise meisterlikkuse, nõudes nii endalt kui ka oma abilistelt piinlikku täpsust füüsikaliste katsete korraldamisel. Kõige selle tulemusena suutis ta avastada terve rea põhjapanevaid füüsikalisi seadusi.

Üldiselt on kõigile tuttav nn. Joule-Lenzi seadus juhtmes eralduva soojusehulga kohta elektrivoolu läbiminekul. Lenz alustas oma uurimusi sel alal varem kui Joule, kuid avaldas need veidi hiljem (1842. a.), kuna tema teostas oma mõõtmisi täpsemalt ning põhjendas võrratult üksikasjalisemalt iga oma uurimistöö sammu. Ühtlasi näitas Lenz täieliku uudsusena ka voolujuhtme elektrilise takistuse sõltuvust juhtme temperatuurist.

Tema poolt avastatud seadus induktsioonivoolu suuna määramiseks kannab füüsikas Lenzi reegli nimetust ja sai üheks lähteks energia jäävuse seaduse formuleerimisel, mis omakorda osutus erakordselt tähtsaks ka dialektilise materialismi filosoofiliste põhiseisukohtade kujunemisel.

Juhtides tähelepanu looduses leiduvate kütteainete paratamatule kahanemisele seoses nende üha laieneva kasutamisega suurtööstuste aurumasinate poolt, püüdis Lenz leida teid elektrivoolu rakendamiseks energiaallikana tööstusmasinate käivitamisel. Sellega seoses viis ta koos akadeemik Jakobiga läbi fundamentaalseid uurimusi elektromootorite teooria alal. Ta tõestas esmakordselt, et elektrigeneraatorit (dünamo) võib ümberpöördult kasutada elektrimootorina, juhtides tema mähistesse voolu, mida ta teostaski esimese Pixie-tüüpilise magneto-elektrilise dünamoga 1838. a., seega 22 aastat enne Pacinotti't, kes tegeles vastavate küsimustega Itaalias. Lenz võttis esmakordselt kasutamisele originaalse mõõtmismetoodika ferromagnetismi nähtuste uurimisel, millist 30 aastat hiljem suurepäraselt arendas edasi kuulus vene füüsik A. G. Stoletov. Lenz tegi palju tööd magnetite ja elektromagnetite külgetõmbevõime selgitamiseks. Oma uurimustes elektrolüüsi nähtuste alal tõstis ta täie teravusega esile elektrolüüsiga seoses tekkiva nn. polarisatsioonivoolu osatähtsuse ja avastas põhilised polarisatsioonivoolu seadused. Need avastused leidsid tehnilist rakendust tänapäevalgi laialdaselt kasutatavate akumulaatorite konstrueerimisel.

Oma teaduslikes uurimustes lähtus Lenz materialistlikest seisukohtadest ja paljudes küsimustes ta ennetas tunduvalt oma kaasaegseid teadlasi.

Töötades Peterburi ülikoolis võitles Lenz agaralt vene teaduse arendamise eest, püüdes vältida välismaa teadlaste kahtlast «abi» ning eelistades noorte, andekate vene õpetlaste kutsumist tööle Peterburi ülikooli kateedritesse. Just Lenz suunas tööle Peterburi ülikooli juurde selliseid ülemaailmse kuulsuse omandanud teadlasi, nagu D. I. Mendelejev, P. L. Tsebõšev, N. N. Beketov jne.

Pärast 1861. a. toimunud üliõpilasrahutusi võitles Lenz progressiivsele inimesele omase andumusega karistuste pehmendamise eest asjaosalistele, kelle seast hiljem kasvasid väljapaistvad vene teadlased, nagu pärastine Peterburi ülikooli professor P. P. van der Flitt ja Novorossiiski ülikooli rektor F. I. Švedov.

1864. a. kevadel, kui Lenz oli juba Peterburi ülikooli rektor, halvenes järsult ta tervislik seisund ja ta siirdus end ravima Rooma. Teatud näilise paranemise järel suri ta siin 10. veebruaril 1865. a.

Kuid Lenzi rajatud Peterburi füüsikute koolkond, kuhu kuulusid tema õpilastena sellised tuntud teadlased nagu F. F. Petruševski, P. P. van der Flitt, D. K. Bobõlev, A. S. Saveljev jt., jätkas kindlalt tema loodud teaduslikke traditsioone, andes neid omakorda edasi järgnevale põlvkonnale, kellest paljud on füüsikat tunduvalt edasi viinud juba nõukogude teadlastena.

A. Mitt,
TRÜ füüsika kateedri juhataja

Kehakultuur ja sport

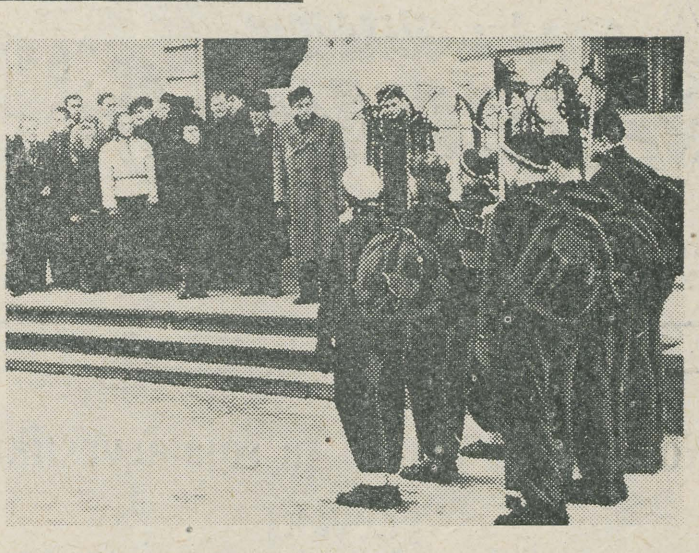

TRÜ KKT suusatajad väljumas 16-päevasele agitatsioonimatkale Lõuna-Eestisse. **H. Roosipuu foto**

TRÜ KKT üliõpilaste U. Aavola ja U. Kajaku kaksikvõit Bakurianis

1.—4. veebruarini toimusid Gruusias Bakuriani küla lähedal asuval Kohta mäel (kõrgus 2000 m merepinnast) NSV Liidu Kultuuriministeeriumi ja spordiühingu «Nauka» esivõistlused slalomis, kiirlaskumises, mäehüpetes ja kahevõistluses (18 km+mäehüpped). Tartut esindas nimeaud võistlustel TRÜ ja EPA üliõpilastest koosnev 10-liikmeline koondvõistkond.

Märkimisväärse eduga esinesid TRÜ kehakultuuriteaduskonna üliõpilased U. Aavola ja U. Kajak, kes suusatamise raskeimal võistlusalal — kahevõistluses — saavutasid kaksikvõidu nii «Nauka» kui ka ülikoolide liinis. Edu saavutati juba esimesel võistlusalal, 18 km murdmaasuusatamises, kus U. Kajak tuli ajaga 1.22,27. teiseks ja U. Aavola minuti võrra halvema ajaga kolmandaks (esikoha saavutas «Nauka» võistleja Kuibõševi ülikooli õppejõud Besvodin ajaga 1.22.05). Tihedas lumesajus toimunud hüppevõistlustel suutis U. Aavola hüpetega 41,5 ja 41 m kindlustada endale esikoha.

Slalomvõistlustel esines tublilt meie naisüliõpilaste kolmik, kes üliõpilaste hulgas saavutas järgmised kohad: H. Eiber (EPA) — 4. koht, S. Teesalu (TRÜ) 6. koht ja V. Tiivas (EPA) 7. koht. Meeste slalomis on hinnatav EPA üliõpilase E. Sannamehe 2. koht. Esimese 20 hulka platseerusid samal alal veel H. Selg (3.), U. Kihulane (16.) ja U. Ugandi (17.). Kiirlaskumises olid paremateks S. Teesalu (4. koht) E. Sannamees (5.), U. Ugandi (7.) ja H. Selg (8.).

Võistkondlik arvestus toimus kohapeal ainult «Nauka» liinis ja esikoha saavutas siin tihedas konkurentsis Moskva ja Tbilisi võistkondadega Leningradi «Nauka», kelle koosseisus võistlesid meistersportlased Turkov, Ovtšinnikova jt. Ülikoolide liinis ei teostatud võistkondlikku arvestust kohapeal. Samuti ei selgunud enne võistkonna ärasõitu hüppevõistluste tagajärjed, mis teatatakse hiljem.

E. Abel

Üleliidulistelt ujumisvõistlustelt

Talvisel õppevaheajal viidi Minskis läbi üliõpilaste võistlused ujumises, vettehüpetes ja veepallis. Võistlustest võttis osa ka TRÜ—EPA koondvõistkond.

Rida NSV Liidu parimaid ujujaid võitsid oma alad kindlalt ja saavutasid tublisid tagajärgi. Nii võitis meeste 100 m vabaujumise NSVL 1953. a. tšempion meistersportlane V. Kurennoi ajaga 58,7 ja 400 m vabaujumise meestele meistersportlane V. Skomorovski (4.52,8), kes tuli ka 1953. a. samal alal NSV Liidu tšempioniks. Häid tulemusi näitas veel meistersportlane I. Zasseda 200 m rinnuliujumises meestele (2.45,4). V. Kurennoi saavutas meeste 3×100 m kompleksujumises tagajärje 4.01,2, mis on ühtlasi uueks üleliiduliseks «Nauka» rekordiks. Noor kiievlanna L. Klipova püstitas uue üleliidulise noorterekordi 200 m rinnuliujumises tütarlastele ajaga 3.07,4. J. Vlassovi aeg meeste 100 m vabaujumises oli 1.11,0 ja V. Nasjuki aeg meeste 1500 m vabaujumises 19.59,4.

Tartlastest tuli naiste 100 m seliliujumises esikohale Tiiu Tennen (TRÜ) tulemusega 1.27,4. Kolmanda koha meeste 100 m seliliujumises saavutas EPA üliõpilane O. Jaagomägi ajaga 1.13,7. Edukad olid veel M. Pehk naiste 100 m vabaujumises ajaga 1.22,3 (4. koht), M. Kull 200 m naiste rinnuliujumises ajaga 3. 30,4 (4. koht) ja Ivi Eller naiste 100 m seliliujumises ajaga 1.31,9 (5. koht).

Linnadevahelises konkurentsis tuli lõppkokkuvõttes esimeseks Leningradi, teiseks Kiievi ja kolmandaks Moskva «Nauka». Ülikoolide vahelises võistluses tuli võitjaks Kiievi Riiklik Ülikool.

TRÜ—EPA võistkond võttis võistlustest osa väljaspool üldist konkurentsi, võisteldes individuaalvõistlejaina. Võistluste lõppedes selgus, et tagajärgede põhjal oleksid Tartu võistlejad platseerunud ülikoolide vahelises võistluses teisele kohale.

V. Telliskivi

TÕSIELUST

Suusakrossi avapäeval, s. o. möödunud puhkepäeval startis Tartus hulgaliselt TRÜ suusatajaid, vaatamata sellele, et TRÜ rektori käskkirjaga moodustatud suusakrossi orgkomitee ei ole veel tööle asunud.

Orgkomitees: Huvitav, meie ei ole pidanud veel ainsatki koosolekut suusakrossi läbiviimise küsimustes, üliõpilased aga on juba krossirajal.

TEADAANNE

21. veebruaril algusega kell 15 toimub agitpunkti nr. 20 korraldusel TRÜ aulas NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadi TRÜ rektori prof. F. Klementi kohtumine valijatega.

Kohtumiskoosolekule järgneb kunstiline osa.

Toimetaja E. Ertis

Valmistutakse üliõpilaste VIII teaduslikuks konverentsiks

Käesoleva semestri esimesel koosolekul möödunud nädalal otsustas ÜTÜ nõukogu viia VIII üliõpilaste teadusliku konverentsi läbi 11.—18. aprillini. Ühtlasi fikseeriti ettevalmistustööd konverentsi edukaks läbiviimiseks käesoleva semestri tööplaani keskseima küsimusena. Üliõpilaste teaduslike konverentside teaduslik ja organisatsiooniline tase on aastast aastasse tõusnud, kuid konverentside käigus esineb veel siiski suuri puudusi ja vigu, mida käesoleval aastal tuleb kindlasti vältida.

Ettevalmistused VIII konverentsiks algasid juba sügissemestril, mistõttu ettekannete teemad ja nende teostajad on põhiliselt juba selgunud. Meie peamiseks ülesandeks on kindlustada tööde õigeaegne valmimine. On tarvis jõuda selleni, et 1. aprilliks oleksid valminud ja üliõpilaste laiadele hulkadele tutvumiseks välja pandud kõik tööd. Kuid seejuures ei tohi unustada ka tööde sisulist kontrolli, sest konverentsil tulevad ettekandmisele ainult parimad tööd. Väga õigesti talitas arstiteaduskonna osakonnanõukogu (esimees H. Kahn), võttes oma tööplaani isikliku tutvumise konverentsitööde olukorraga. Sama tuleks teha ka teistel osakondadel, eriti aga kehakultuuriteaduskonna osakonnal (praegune esimees A. Viru), kus möödunud aastal mõned tööd ei valminud isegi konverentsi päevaks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata konverentsitöödele ühiskonnateaduste osakonnas (esimees O. Piik), sest siin esinevad ringid esmakordselt iseseisva sektsioonina. Samuti on vaja kindlustada keemiasektsiooni nõuetekohane esinemine, sest möödunud aastal olid siin puudujäägid üsna suured.

Konverentsi hea kordaminek aga ei sõltu ainuüksi osakonnanõukogude tööst. Suurt abi saavad siin anda ja peavadki andma teaduskondade dekaanid, kes uue määruse järgi on otseselt vastutavad üliõpilaste teadusliku töö eest teaduskonnas. Dekaanidel kateedrite töö juhtijatena on võimalus tähelepanu juhtida sellele, et üliõpilaste teadusliku töö põhilüliks on kateeder ja et peamist abi üliõpilastele tööde valmimise ja sisu küsimustes annab kateeder. On tarvis tõsta kateedrite vastutust üliõpilaste teadusliku töö eest, mille üheks näitajaks on ka üliõpilaste esinemine konverentsil.

Tõhusat abi osutab ÜTÜ-le komsomoliorganisatsioon, planeerides kõik teised üritused selliselt, et nad soodustaksid konverentsi head kordaminekut. ÜTÜ ootab samasugust abi ka ametiühingult.

J. Tammeorg,
ÜTÜ nõukogu esimees

MEILE KIRJUTATAKSE

Kelle jaoks on keemiahoones asuv kiosk?

Teatavasti avati umbes aasta tagasi keemiahoones kiosk, mis pidi teenindama TRÜ üliõpilasi, teenistujaid ja õppejõudude. Kiosk töötab ka praegu, seal on müügil saiad, pirukad, küpsised, piim, vorst jt. toiduained. Olukord on aga kujunenud selliseks, et need, kelle jaoks kiosk on määratud, ei saa seda kasutada. Lugu on lihtne. Keemiahoone kioskit kasutavad inimesed, kellel pole mitte midagi ühist ülikooliga. Ilmselt on neil isikuil rohkem aega kui õppetööga seotud õppejõududel ja üliõpilastel, seega on nad eelistatud seisukorras. Hommikul on sageli raskusi isegi trepikojas liikumisega, kuna ostjad on trepikoja ummistanud. Kui levis jutt, et kioskis tuleb müügile apelsine, siis oli keemiahoone vestibüülis lausa laat.

Mida võtab TRÜ administratsioon ette olukorra parandamiseks?

H. Laanpere
J. Vene
O. Toho

MB 05848 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 560

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
Экземпляр
Раматупалата

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (214) Reedel, 26. veebruaril 1954. a. VII aastakäik

Agitatsioon saadikukandidaadi eest

Iga päevaga jõuab lähemale NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päev — 14. märts. Meie kodumaa hindab seda päeva kui üldrahvalikku pidupäeva, võtab seda vastu järjest kasvava tööalase ja poliitilise aktiivsusega. Ajalehed toovad iga päev teateid uutest töövõitudest vabrikutes, käitistes ja ettevõtetes, mis on saavutatud valimiseelses töövõistluses. 14. märtsi tahab meie paljurahvuseline maa tähistada kui päeva, mil taas eredalt avaldub meie rahvaste vankumatu sõprus, nõukogude patriotism, rahva ning partei kõikevõitev ühtsus.

Valimiseelne agitatsioonitöö on jõudnud etappi, millal töö raskuspunkt langeb agitatsioonile rahva poolt üksmeelselt ülesseatud kandidaatide poolt. See on väga tähtis ülesanne, mille täitmise edukus sõltub vahetult igast agitaatorist.

Küsimus ei seisa mitte saadikukandidaatide lihtsas, üldsõnalises tutvustamises, mitte selles, et öeldakse valijaile saadikukandidaadi nimi, elukutse ja pealiskaudsed andmed eluloost. Ei. Agitatsioon saadikukandidaatide eest on agitatsioon kogu nõukogude korra, kogu meie partei poliitika eest. Seda tuleb agitaatoril meeles pidada, kui ta läheb valijate kodudesse.

Saadikukandidaate tutvustades tuleb agitaatoril vestluses näidata, kuidas rahva poolt üles seatud parimad inimesed on patriootidena töötanud ja võidelnud oma töökohtadel, et meie rahvale sepistada paremat tulevikku. Seda ei saa lahutada kogu meie rahva, meie partei võitlusest kommunismi eest. Selle võitluse tulemused avalduvad iga päevaga üha selgemini iga valija silme ees: aasta-aastalt tõuseb meie rahva elatustase, saavutatakse uusi võite kultuuritöös ja olustikulisel alal. Seejuures ei tohi agitaator üldsõnaliselt üle libiseda valijate poolt esitatud küsimustest, eriti neist, mis puudutavad võimalikke kitsaskohti valijate igapäevases elus ja töös.

Agitatsioon saadikukandidaadi eest peab olema konkreetne, veenma kuulajat faktidega. Üldsõnaline, leige jutt ei veena kedagi. Meie mõlemad saadikukandidaadid on üleliiduliselt tuntud teadlased. Agitaatoreil, kelleks on peamiselt üliõpilased, on siin suurepärased võimalused tuua konkreetseid näiteid nõukogude teaduse arengust meie oma ülikoolis, näidata Nõukogude valitsuse ja meie partei hoolt noortele hariduse võimaldamisel. See kõik on ju konkreetne ja faktiline materjal meie igapäevasest elust ja seda tuleb agitaatoril vestluses saadikukandidaatide eest, mis on samal ajal ka agitatsioon nõukogude korra eest, tingimata ära kasutada. Meie saadikukandidaatide elutööga seoses on kerge tuua konkreetseid, veenvaid fakte sellest, missugust tohutut abi osutab teadus meie sotsialistlikule põllumajandusele ja tööstusele.

Sellega ei ole muidugi öeldud, et saadikukandidaadi isik peaks agitatsioonitöös jääma kõrvalise tähtsusega objektiks. Ei. Valimisteni jäänud aega tuleb agitaatoreil kasutada selleks, et üha tiheneks kontakt valijate ja saadikukandidaatide vahel. Agitaatorite südameasjaks on valijaid võimalikult rohkearvuliselt kaasa tõmmata kohtumiskoosolekuile, kasutada võimalusi selleks, et saadikukandidaat saaks vestelda valijate kodus, vastata vahetult nende küsimustele, vestelda nendega. Inimesena, kellel on südamelähedased meie rahva laiade hulkade huvid — niiviisi peavad valijad tundma oma kandidaate. Selleks on vaja iga agitaatori pingelist ning oskuslikku tööd.

Need on suured ülesanded, mis seisavad meie agitkollektiivide ees. Nende ülesannete täitmine nõuab agitaatorite ettevalmistuse tundu-vat parandamist, agitbrigaadide juhatajate hoolikat tööd eranditult iga agitaatoriga. Agitkollektiivide juhatajate ja partei-algorganisatsioonide peamiseks ülesandeks praegusel, valimiskampaania vastutusrikkaimal etapil on kõrvaldada operatiivselt kõik kitsaskohad agitaatoritöös ja maksimaalselt kontrollida ning abistada agitaatoreid.

Agitaatorid, teid ootavad valijate kodud. Mingem siis sinna elava, veenva sõnaga, jutustades meie saadikukandidaatidest kui rahva enese esindajaist, kes võitlevad meile kõigile ühise eesmärgi — kommunismi eest.

Kohtumiskoosolekult NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadiga

21. veebruaril toimus agitpunkti nr. 20 korraldusel Tartu Riikliku Ülikooli aulas valijate kohtumine Tartu Riikliku Ülikooli rektori sm. F. Klementiga, NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadiga Rahvuste Nõukogusse valimiste Tartu linnavalimisringkonnas nr. 368.

Kohtumiskoosolekul esines sõnavõtuga saadikukandidaadi usaldusmees sm. Püss, kes kõneles nõukogude inimeste suurest õigusest saata oma esindajad, parimad inimesed endi hulgast meie kodumaa kõrgeimasse võimuorganisse. Edasi kõneles ta nõukogude inimeste ennastsalgavast võitlusest kommunistliku partei XIX kongressi, NSV Liidu Ülemnõukogu viienda istungjärgu ja partei Keskkomitee septembripleenumi otsustes püstitatud ülesannete täitmisel.

Oma saadikukandidaatideks NSV Liidu Ülemnõukogusse esitasid töötajad parimad inimesed kommunistide ja parteitute hulgast, demonstreerides sellega oma usaldust meie parteile ja valitsusele.

Edasi tutvustas sm. Püss koosolejaid NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaadi sm. Johan Hansu p. Eichfeldi ja NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadi Fjodor Dmitri p. Klementi elulooga, jutustas nende tööst ja tegevusest.

Pärast sm. Püssi sõnavõttu esines saadikukandidaat sm. F. Klement, keda valijad võtsid soojalt vastu.

Tänanud valijaid temale osutatud usalduse eest, jutustas sm. Klement valijaile nendest suurtest ülesannetest, millised on täita NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuil. Ühtlasi kõneles sm. Klement Tartu Riikliku Ülikooli arenguperspektiividest ja Tartu linna majanduselu pidevast tõusust, mis on üheks tähtsaks lüliks kogu linna elanikkonna heaolu parandamisel.

Lõpuks vastas sm. Klement valijate poolt esitatud küsimustele.

Kohtumiskoosoleku lõpul toimus Tartu üliõpilasmeeskoori kontsert.

I. Adojaan,
agitpunkti juhataja

Uus laboratoorium Tartu Riiklikus Ülikoolis

Käesoleva semestri algul rikastus meie ülikool uue laboratooriumiga, milline kuulub geograafia kateedri juurde. Laboratoorium on varustatud muldade uurimiseks vajalike seadmetega ning ta on baasiks mullastikugeograafia, NSVL mullastiku, põllumajanduse geograafia ja sooteaduse kursuste õpetamisel geograafiaosakonna üliõpilastele. Uus laboratoorium aitab kahtlemata tõsta üliõpilaste ettevalmistust neis tähtsates distsipliinides.

Arvesse võttes seda, et paljud geograafiaosakonna üliõpilased töötavad menetluspraktika ajal kolhooside ja sovhooside mullastiku kaardistamisel ja et mitmed neist asuvad ka ülikooli lõpetamise järel sellel alal tööle, on selge, millist tähtsust omab uus laboratoorium noorte spetsialistide kasvatamisel. Siin on võimalik teostada muldade laboratoorset uurimist, milline võimalus geograafiaosakonna üliõpilastel seni puudus. Seega on nüüd avanenud ka võimalused mullastikugeograafia alal tehtavate kursuse- ja diplomitööde kvaliteedi tõstmiseks, samuti ka uurimistööde teostamiseks mullastikugeograafia alal.

Uue laboratooriumi juurde ehitatakse ka pimik 10 töökohaga, mis võimaldab senisest paremini korraldada fotograafia õpetamist. Ühtlasi aga avanevad pimiku valmimise järel geograafiaosakonna üliõpilastele senisest hoopis paremad võimalused iseseisvalt fotograafia alal töötamiseks. Jääb loota, et meie üliõpilased neid võimalusi maksimaalselt kasutavad.

Uus laboratoorium ja pimik on varustatud praegu ainult kõige hädavajalikumate vahenditega, mis võimaldavad vaid lihtsamate analüüside ning tööde teostamist. Sellest järgneb muidugi vajadus pöörata tähelepanu laboratooriumi edasisele väljaarendamisele tõeliselt ajakohaseks uurimislaboratooriumiks. Samuti on vajalik laboratooriumi juurde soetada mullamonoliitide kogu, tähtsamaid mullaindikaatoreid sisaldav taimekogu, mullastikukaarte ja muid näitlikke õppevahendeid. Seda kõike on suurel määral võimalik teha õppejõudude ja üliõpilastel endil.

Mullastik on Eesti NSV tähtsaim looduslik ressurss, mida kasutab meie põllumajandus. Mullastiku uurimine omab sotsialistliku põllumajanduse edasise arengu seisukohast määratut tähtsust. Geograafid saavad siin osutada väärtuslikku abi meie põllumajandusele ning aidata seega kaasa NLKP KK septembripleenumi otsuste elluviimisele. Selles mõttes on mullastiku uurimise laboratooriumi rajamine meie ülikoolis eriti tervitatavaks sündmuseks.

E. Varep,
geograafia kateedri juhataja

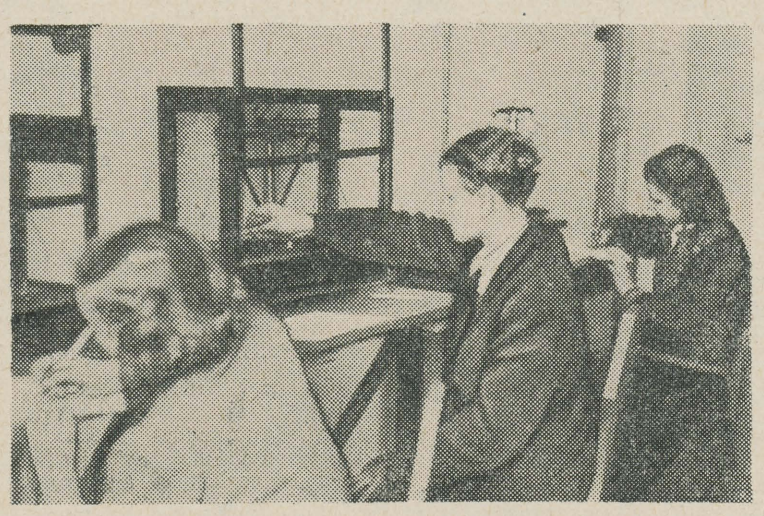

Geograafiaosakonna II kursuse üliõpilased A. Vester, K. Laas ja H. Metsaalt teostamas uues laboratooriumis töid analüütilistel kaaludel.
I. Kala foto

Teaduslik töö anorgaanilise keemia kateedris

Elame päevil, millal Nõukogude rahvas suunab kõik oma jõud NSV Liidu Ülemnõukogu viienda istungjärgu ja NLKP KK septembripleenumi otsuste elluviimiseks. Need otsused räägivad ilmekalt partei ja valitsuse väsimatust hoolitsusest Nõukogude rahva materiaalse heaolu tõusu eest. Pärast seda, kui meie maal oli loodud rasketööstus, võisid kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus püstitada uued ülesanded — kergetööstuse ja toiduainetetööstuse forsseeritud arendamise töötava rahva elutaseme kiirema tõstmise huvides.

Kõigi nende ülesannete lahendamisel on tähtis osa täita keemiatööstusel, sest keemiatööstus varustab põllumajandust mineraalväetisega ja kahjuritõrjevahenditega, kergetööstust ja toiduainetetööstust aga toorainega. Kuid keemiatööstus ei saa küllalt edukalt areneda ilma tiheda seoseta keemiateadusega.

Mainitust järelduvad ka meie ülikooli õppejõudude-keemikute ja üliõpilaste põhiülesanded teaduslikku töö alal.

Tuleb välja selgitada tööstuse ja põllumajanduse seni kasutamata sisemised ressursid ja leida teed nende ratsionaalseks kasutamiseks. Peame leidma uued ratsionaalsed meetodid juba tuntud looduslike toorainete kasutamiseks, eriti silmas pidades komplekssеid, s. o. tooraine igakülgseid kasutamisviise.

Me peame täpsustama oma teadmisi meid ümbritsevate looduslike tingimuste kohta, et osutuks võimalikuks otsida uusi teid nende tingimuste muutmiseks meile vajalikus suunas, s. o. rahva heaolu tõusu kindlustamise suunas.

Anorgaanilise keemia kateedri kollektiiv lähtub oma tegevuses just nendest põhimõtetest, millele vastavalt on koostatud kateedri teadusliku töö temaatika. Põhiprobleemideks on kateedris ENSV looduslike moodustiste (savide ja muldade) uurimine füüsikalis-keemiliste meetoditega ja elektroodsete protsesside uurimine.

Savide uurimine toimub kateedris kahes suunas: esiteks täielikumate andmete saamine ENSV savide omaduste kohta selleks, et leida vahendeid ja teid nende omaduste mõjutamiseks ning savide ratsionaalsemaks kasutamiseks terviklike süsteemidena. Teiseks ENSV-s leiduvate savide uurimine toorainena keemiatööstusele, silmas pidades nende komplekssеid kasutamisviise uuemate meetodite abil.

Kateedri juures töötava üldkeemia ringi liinis uuritakse samast seisukohast lähtudes veel peale savide ka turbatuhka.

Muldade uurimise eesmärgiks on selgitada mikroelementide sisaldavust neis, kuna mikroelemendid omavad suurt füsioloogilist tähtsust taimede ja loomsete organismide elus.

Mainitud töödel on kõrvuti tähendatud praktilise tähtsusega ka teatud teoreetiline tähtsus, kuna nad aitavad täiendada meie teadmisi vastavate süsteemide füüsikokeemiliste omaduste osas.

Umbes samasugust iseloomustust võib anda ka kateedri teise põhiprobleemi alla kuuluvate tööde kohta. Eesmärgiks on siin saada täiendavaid andmeid metallide lahustumise ja elektrolüütilise sadestamise kohta erinevates tingimustes. Praktika seisukohast võttes on need tööd olulised metallide elektrolüütilise sadestamise tehnoloogia täpsustamiseks.

Kuigi kateedri teaduslik töö areneb üldjoontes õiges suunas, siiski on siin ka mõned puudused. Nii ei saa rahule jääda töötempoga, eriti üldkeemia ringi liinis. See räägib veel liiga nõrgast kontrollist üldkeemia ringis töötavate üliõpilaste üle, aga peale selle ka mitte küllalt konkreetsest juhendamisest õppejõudude poolt. Mittekülladane töötempo on osalt seletatav ka sellega, et kateedri liikmed on sunnitud liiga palju aega kulutama kateedri vananenud aparatuuri moderniseerimiseks ja isegi uute aparaatide ehitamiseks, sest varustuse korraldamine ei ole aparatuuri osas vajalikul kõrgusel. Tõsiselt halvab kateedri tööd aga korrapärase varustamise puudumine mitmet liiki klaastorudega ja muude klaas- ning portselankaupadega, nagu lehtrid, portselantiiglid jt.

L. Suit

SOTSIAALKINDLUSTUSE ALALT TRÜ-S

Töövõimetuslehtede õigest vormistamisest

Ametiühingu sotsiaalkindlustuse nõukogule esitatakse sageli töövõimetus- või nn. siniseid lehti, millised on kas puudulikult või valesti vormistatud, tekitades nõnda nende õigeaegseks otsustamiseks raskusi. Seetõttu on vajalik, et töötajad arstilt lehte saades kontrolliksid hoolega 1) k a s on lehel kõik täitmiseks ette nähtud kohad täidetud ja 2) õ i g e s t i täidetud. Sageli jäetakse märkimata lõppdiagnoos, töövõimetuse liik, režiim on üldsõnaline, täpsustamata, puudub töötaja vanus, tarvilik arv arstide allkirju nii lehe pikendamisel kui ka lõpetamisel, puudub pitsat. Järgnevad lehed katavad mõnigi kord ajalt varem väljaantud lehti (näit eelmine leht lõpeb 15. veebruariga, järg algab 7. veebruarist, peaks algama aga 16-st) jne. Üsna tihti esitatakse töövõimetuslehti diagnoosiga «temperatuur 38», «külmetushaigus» või «palaviku-line külmetus», sealjuures on lehed pikemaajalised (5—10 päeva) ja arstil küllaltki võimalust tunnuselt minna diagnoosile. Selliste diagnoosidega töövõimetuslehed on puudulikud ja nendega toetuse saamisel võib töötajal tekkida raskusi. Eeltoodu näitab, et töövõimetuslehe saajal tuleb leht kohe saamisel hoolikalt kontrollida, et aegsasti kõrvaldada puudused. Pärast lehe saamist tuleb lehe pöördkülg täita administratsiooni poolt ja asutise juhataja allkirjaga varustada ning suunata kaadriteosakonda pideva staaži märkimiseks. Nüüd on töötaja või sotsiaalvoliniku huviks, millist pidevat staaži võimaldab märkida töötaja tööraamat, kas on tarvilik dokumentaalset lisa jne. Kaadriteosakonnast suunatakse lehed a/ü. sotsiaalkindlustuse nõukokku, kus koosolekul (3-ndal päeval enne palgapäeva) arutatakse läbi ja otsustatakse kõik selleks ajaks esitatud töövõimetuslehed ning suunatakse järgmisel päeval koos väljavõttega koosoleku protokollist raamatupidamise osakonda toetuse väljaarvutamiseks.

Tööõnnetuse puhul makstakse töövõimetustoetust ainult siis, kui on olemas õnnetusjuhtumi kohta vormikohane akt. Kui aga õnnetusjuhtum on tingitud elukondlikest tingimustest (s. t. mitte seoses tööprotsessiga, tööle tulekul või töölt minekul), tuleb selle rühma volinikul, kuhu kannatanu kuulub, toimetada õnnetuse põhjuste selgitamine ja esitada kirjalik seletus töövõimetuslehe juurde (varustatud sots. voliniku ja kannatanu allkirjaga).

SKN palub nii töötajaid kui sotsiaalkindlustuse volinikke pöörata töövõimetuslehtedele enam tähelepanu, et vältida ilmaasegset ajakulu nende parandamisel ja toetuse kättesaamisel.

A/Ü SKN

Meie õppeasutuse seinalehtedest

Noored valijad

Geograafiaosakonna häälekandjas «GEOGRAAFI HÄÄL» kirjutab H. Kullus:

«Geograafiaosakonna I kursuselt lähevad esimest korda valima üliõpilased Astok, Kadai, Kolju, Kuuste ja Närska. Kommunistlik noor Villu Astok on näidanud end kogu õpinguperioodi kestel ainult paremast küljest. Ta õpib ainult hinnetele «väga hea», võtab aktiivselt osa komsomolitööst ja üliõpilas-meeskoorist ning innustab kõiki aktiivsele tööle oma isikliku eeskuju ja seltsimehelik-sõbraliku sõnaga.

Samuti sooritas kõik eksamid väga hästi üliõpilane Elin Kadai, kuid temal tuleks rakenduda aktiivsemalt ühiskondlikku töösse. Loodame tedagi varsti näha komsomoli ridades, kuhu koonduvad kõik eesrindlikud nõukogude noored.

Väärikate tulemustega õppe- ja ühiskondlikus töös läheb valimistele vastu ka noor valija Linda-Tiiu Kolju, kes on ka meie komsomoligrupi organisaator.

Tõsisemalt tuleb õpinguisse suhtuda aga noortel valijatel Aino Kuustel ja Aita Närskal.»

Agitaatorite töö kõrgemale tasemele

«Iga päevaga lähenevad NSV Liidu Ülemnõukogu valimised on üldrahvaliku tähtsusega sündmuseks meie rahva elus. Nende edukaks ettevalmistamiseks on rakendatud ka terve rida meie osakonna aktiivsemaid üliõpilasi ja õppetöö eesrindlasi tööle agitaatoritena,» kirjutab H. Viiding geoloogiaringi häälekandjas «VASAR».

«Tutvudes lähemalt meie osakonna agitaatorite tööga selgub, et siin ei ole sugugi kõik veel kõige paremas korras. Sageli on meie agitaatorid piirdunud ainult ülesannete formaalse täitmisega, mis seisnes valijate esialgses nimekirjade koostamises-kontrollimises ja agitpunkti poolt korraldatud üritustele kutsete posteljonlikus üleandmises, läbemata tutvuda valijate elu-oluliste tingimustega ning laskumata valijatega vestlusesse, mistõttu pole suudetud luua tihedat kontakti valijatega.

Õigustatud rahulolematust selles osas avaldasid valijad A. Lätte tn. majas nr. 32 (agitaatorid Paap, Vutt, Rubel, Vaher). Valijatel polnud ettekujutust, kes on nende agitaatorid, kus nad töötavad jne.

Seltsimehed agitaatorid,» lõpetab autor, *«NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks ei ole enam jäänud palju aega. Et täita oma austav ühiskondlik ülesanne, tuleb likvideerida esinenud puudused töös ja suhtuda agitatsioonitöösse täie tõsidusega.»*

Botaanika ringi tööst

1953/54. õppeaasta sügissemestril viidi ringis läbi rida referaatkoosolekuid ja õppejõud ning aspirandid tutvustasid üliõpilasi botaanikaharudega.

Ringis töötab brüoloogia rühm, kus õpitakse tundma samblaid seoses nende kasvukoha tingimustega.

Kevadsemestril on kavas referaatkoosolekud teemadel «Diskussioon biogeotsönoosist», «Rakvere rajooni taimestik» jt. Lisaks referaatidele demonstreeritakse filme nagu «Elu jõud», «Ookeani jääs», «Elu nimel» jt.

V. Saare artiklist bioloogiaosakonna seinalehest «BIOLOOG»

Geofüüsika ringist

Geofüüsikaring asutati 1953. a. oktoobris. Alul piirdus ringi tegevus peamiselt sissejuhatavate referaatidega, hiljem tegevus laienes.

Huvipakkuv oli sm. Rossi ettekanne aktinomeetriast ja sellele järgnenud ekskursioon aktinomeetriajaama. Üritus andis ülevaate aktinomeetriast, kui hiigelsammudega arenevast teaduseharust.

Ringis on üliõpilased tutvunud lähemalt meteoroloogiliste vaatlustega, soode mikroklimaatiliste uurimiste põhiprobleemidega Eesti NSV-s jne.

«Kuid mõningate saavutuste kõrval,» kirjutatakse artiklis, *«esineb ringi töös ka puudusi. Nii on ringi nimekirjas 30 üliõpilast, kuid iseseisva uurimistööga tegeleb ainult $^2/_3$ neist. Käesoleva semestri töökavas on rakendada iseseisvasse töösse kõik ringi liikmed.»*

Füüsikaosakonna seinalehest «SPEKTER»
V. Vunk'i artiklist

„Eesrindlik tuba"

Noormeeste tuba. Üldine korratus. Laual toiduained, mõned pesemata nõud. Riided hooletult toolidele visatud. Tuba suitsu täis. Keegi tormab sisse: «Ruttu koli voodi alla, kontroll tuleb!»

Tuulekiirusel lendab kõik suurepärasesse varjupaika, avatakse aken.

10 minuti pärast lahkub kontroll toast hiilgavas meeleolus — jah, kui kõik toad sellises korras oleks!

Aia tänava ühiselamu häälekandjast «ÜHINE KODU»

Rohkem kohusetunnet

Seoses läheneyate NSV Liidu Ülemnõukogu valimistega lasub suur ülesanne ülikooli isetegevuslastel valijate teenindamise osas kunstilise isetegevusega. Kui vaadelda olukorda isetegevuslaste selles töölõigus, siis ei või sellega sugugi rahule jääda.

Milles peitub viga?

Võib kahtlematult öelda, et see on meie isetegevuslaste kohusetundetuses. Või millega muidu seletada isetegevusliku osa ärajäämist valijate koosolekul 21. veebruaril agitpunktis nr. 8 (vastutav sm. Tuusov ajaloo-keeleteaduskonnast), kus kaheteistkümnest esinejast ilmus kohale ainult viis. Millega seletavad üliõpilased Ulanova (arstiteadusk. I), Melnikova (vene fil. III), Kask (õigusteadusk. II), Zujeva (õigusteadusk. IV), Pinding (õigusteadusk. IV) ja teised oma mitteilmumist? Siin ei ole mingit muud põhjust kui kohusetunde puudumine.

Ei saa sugugi rahule jääda ka isetegevusliku osaga 20. ja 21. veebruaril agitpunktis nr. 20 toimunud üritustel (vastutavad sm-d Muts ja Veldre). 20. veebruaril oli isetegevuslike ettekannete tase madal. 21. veebruaril andis end tunda õhtu eest vastutaja sm. Veldre hoolimatu suhtumine. Ta ei võtnud isegi vaevaks järele vaadata, kas meeskoorile on esinemiseks korraldatud lava või mitte.

Taoline hoolimatus ja kohusetundetus on häbiks kõigile meie ülikooli isetegevuslastele.

Nende kohusetundetute seltsimeeste nimetamise kõrval ei saa aga kiitvalt mainimata jätta meie suuri isetegevuskollektiive, mees- ja naiskoori ning ülikooli kahe parema naisansambli (matem.-loodusteadusk. ja ajaloo-keeleteadusk.) esinemisi. See näitab, et hea tahtmise ja kohusetunde juures on igasugused raskused ületatavad. Neist kollektiividest tuleb kõigil eeskuju võtta ja kindlustada valijatele mitmekülgne meelelahutus.

K. Türk

LÜHIDALT ÜLIKOOLIST

ARUTATI AGITATSIOONITÖÖ KÜSIMUSI

23. veebruaril toimus õigusteaduskonna parteialgorganisatsiooni büroo koosolek, kus kuulati agitaatorite brigaadide brigadiride sm-te V. Pavlovi, N. Zaugarovi ja Z. Zernaski informatsiooni agitaatorite tööst valijatega. Selgus, et agitaatorite töö on viimasel ajal tunduvalt paranenud. Ainult üksikud agitaaorid (üliõpilane Karamkov) on suhtunud oma töösse vastutustundetult. Büroo kinnitas oma koosolekul tööle täiendavalt veel ühe agitaatorite brigaadi. Brigaadis on kõik kommunistlikud noored ning brigadiriks on IV kursuse üliõpilane V. Lall.

Koosolekul anti rida näpunäiteid agitaatorite töö edasise parandamise kohta.

J. Jegorov

KOMSOMOLIKOOSOLEKUILT AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

Käesoleval nädalal toimusid ELKNÜ ajaloo-keeleteaduskonna algorganisatsioonides üldkoosolekud. Koosolekutel esitati informatsioon osakonna algorganisatsioonide moodustamise kohta ja hiljem toimus uute osakonna algorganisatsioonide büroode valimine. Endise kuue kursusebüroo asemel moodustati 4 osakonnabürood. See aitab lahendada kaadri kasvatamise küsimust. Varem olid I kursuse büroos noored, kel puudusid organisatsioonilise töö kogemused. Selle tagajärjel oli seal komsomolitöö nõrk. Nüüd valiti igasse osakonnabüroosse noorte komsomolitöötajate kõrval ka vanemaid ja suuremate töökogemustega noori. Ümberkujundus lähendas komsomoliorganisatsiooni ka kateedrite tööle.

E. Maasik

VALMIVAD DIPLOMITÖÖD

Geograafiaosakonna V kursuse üliõpilased töötavad pingsalt oma diplomitööde kallal. Kommunistliku noore V. Roose diplomitöö «Eesti tööstuse geograafiast» annab ülevaate tööstuse arengu ja paigutuse kohta Eesti NSV-s ja tõstab esile meie tööstuse arengupers-pektiivid seoses partei ja valitsuse määrustega kerge- ja toiduainetetööstuse arendamise kohta. Töö on juba valmimas. Üliõpilane E. Hang käsitleb oma diplomitöös Eesti NSV Haapsalu rajooni soode probleemi. Nimetatud probleem on eriti aktuaalne seoses põllumajanduse edasiarendamisega Eesti NSV-s septembripleenumi otsuste valgusel.

O. Kubo

* * *

Bioloogiaosakonna zooloogia eriharu üliõpilaste diplomitööd ja IV kursuse kursusetööd on tihedasti seotud meie kalamajanduse arendamise probleemiga. Diplomand A. Järvekülg annab oma töös põhjaliku ülevaate jõevähi bioloogiast ja kasvatamise perspektiividest Eesti NSV veekogudes. Diplomitööks vajalik materjal on kogutud mitmeaastase tööga Eesti NSV veekogude uurimisel. Üliõpilane A. Animägi uurib Võrtsjärve koha ja haugi elutingimusi. IV kursuse üliõpilane E. Pihu uurib haugi toitumist, vanust ja kasvukiirust. Samalaadsed on ka teiste kursusetööde teemad. Kursusetööd valmivad 1. märtsiks.

E. Krall

PEDAGOOGILINE PRAKTIKA KOOLIDES

Praegu toimub anorgaanilise ja füüsikalise keemia eriharu V kursuse üliõpilastel pedagoogiline praktika, mis on keemikutel esmakordne. Üliõpilased-lõpetajad kuulavad ja viivad ise läbi õppetunde. Üliõpilane J. Vene andis X klassis hea tunni teemal «Radioaktiivsus». Õpilased kuulasid esitatavat materjali huviga. Üliõpilane A. Liiva käsitles oma tunnis X klassis Kutšerovi reaktsiooni ja eesrindliku vene teadlase Kutšerovi elulugu. Üliõpilased omandavad palju pedagoogiliseks tööks vajalikke kogemusi.

A. Balod

LOENGUD NLKP KK SEPTEMBRIPLEENUMI OTSUSTEST

Lähtudes NLKP KK septembripleenumi otsuste mõtte selgitamise vajadusest rahva hulgas tegi ülikooli komsomolikomitee talvisel õppevaheajal maale siirduvatele üliõpilastele ülesandeks viia kohtadel läbi loenguid teemal «NLKP KK septembripleenumi otsustest».

Teinud semestri algul kokkuvõtteid, selgus, et üliõpilased on suhtunud oma ülesandesse tõsiselt. Talvisel õppevaheajal peeti üldse üliõpilaste poolt 71 loengut. Eriti tuleb esile tõsta õigusteaduskonna III kursuse üliõpilast P. Luigalahte, kes pidas vaheajal 6 loengut.

Üliõpilased-lektorid, kes peamiselt esinesid kolhoosides ja MTJdes, sidusid loengumaterjali kohaliku olukorraga, mis aitas kuulajaile loengu sisu paremini arusaadavaks teha.

Lisaks septembripleenumi otsuste selgitamisele tutvustasid mõned üliõpilased keskkoolides õppimisvõimalusi Tartu Riiklikus Ülikoolis.

H. Roop,
õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane

Ühiselt teatrietendustele!

Nagu eelmisel semestril nii kavatsetakse ka alanud õppesemestril korraldada üliõpilastega rida ühiseid teatrikülastusi. Esimestena on kavas ühiselt külastada A. Jakobsoni näidendit «Suremine» ja H. Ibseni «Nukukodu». Samas organiseeritakse ka näidendite arutelu.

Suurt abi seni toimunud arutelude organiseerimisel on osutanud kirjanduse kabinet eesotsas sm. Käosaarega.

Arutelude organiseerimisel peavad senisest enam aktiivsust näitama aga teaduskondade teatrivolinikud (M. Lember arstiteadusk., T. Kerner õigusteadusk., A. Ambus ajaloo-keeleteadusk., M. Karu kehakultuuriteadusk. ja H. Kirt mat.-loodusteadusk.). Teatrivolinike ülesandeks on mitte ainult passiivne piletite levitamine vaid nad peavad üliõpilastele igati selgitama arutelude tähtsust, organiseerima sõnavõtte, olema tõelised aktivistid.

Ühiskülastuste aruteludesse peaksid tõsisemalt suhtuma ka kirjandus- ja näitering. Eriti oleks näiteringi (esimees L. Vellerand) ülesanne ette valmistada üliõpilasi, kes analüüsiksid näidendeid lavalisest seisukohast. Kirjandusringil (esimees E. Veskisaar) tuleks oma tööplaan kohandada ühiskülastuste arutelude plaaniga, et vähendada üliõpilaste ajakaotust.

Eelolevaist ühiskülastustest ja aruteludest ootab teatri- ja kinosektor üliõpilaste aktiivset osavõttu ja sama aktiivset kaastööd ka teatrivolinikelt.

L. Kukk,
ametiühingukomitee teatri- ja kinosektori esimees

Kehakultuur ja sport

Matkagrupi teekonnalt

Puhkepäeva õhtupoolikul jõudis kehakultuuriteaduskonna II kursuse kommunistlikest noortest koosnev matkagrupp TRÜ Kääriku õppebaasi.

Vestluses matkagrupi juhi Heino Migguriga selgus, et matkagrupp on NSVL Ülemnõukogu valimistele ja ÜLKNÜ XII kongressile pühendatud suusaretkel läbinud juba üle 300 km, peatudes Elvas, Sangastes, Tsirgulinnas, Karulas, Ähijärvel, Tsoorus, Rõuges, Haanjas, Võrus, Väimelas, Põlvas, Kanepis, Otepääl ja Käärikul.

Matkagrupp on oma teekonnal läbi viinud hulgaliselt loenguid ja vestlusi NLKP KK septembripleenumi otsustest, NSVL Ülemnõukogu valimistest, suusakrossist ja matkamuljetest.

Tsirgulinna 7-klassilise kooli õpilastele korraldas matkagrupp vestluse suusaspordist, andes ühtlasi praktilisi näpunäiteid suuskade korrashoiuks.

Matkagrupi poolt läbi viidud loengutest võttis osa üle 400 inimese. Kõikjal leidis matkagrupp sooja vastuvõtu.

E. Pukk

Suusakrossi start ebaõnnestus

Möödunud puhkepäeval pidi toimuma suusakross meie ülikooli vanemate kursuste üliõpilastele, kuid vaatamata ilusale talveilmale ebaõnnestus suusakrossi start täielikult. Kogu puhkepäeva jooksul ilmus krossile ainult 30 üliõpilast.

TRÜ rektori käskkirjaga moodustatud suusakrossi orgkomitee (esimees sm. Kübarsepp aseesimehed sm-d Pavlov ja Valgmaa) ei asunud oma tööpostile, lastes organiseerimistöödel minna isevoolu rada. Orgkomitee ei pidanud enne krossi algust ühtki töökoosolekut, samuti ei tundnud komitee liikmed peale sm-te Kübarsepa ja Miidla vähematki huvi krossi organiseerimise vastu.

Suusakrossi ettevalmistamisest jäid eemale ka TRÜ ametiühingukomitee ja komsomolikomitee. Viimase kehalise kasvatuse osakonna juhataja sm. Simson ei suutnud sellele tööle mobiliseerida ülikooli komsomoliaktiivi, mistõttu kommunistlikud noored jäid suusakrossis tahaplaanile.

Suusakrossil oli paremini esindatud ajaloo-keeleteaduskond 12 osavõtjaga. Õigusteaduskonnast ilmus kohale ainult üks suusataja.

Kuna suusakross jätkub ning järgmiseks krossipäevaks on määratud eelolev puhkepäev, tuleb teaduskondade komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidel kooskõlas teaduskondade kehakultuurikollektiividega teha tõsiseid jõupingutusi, et kindlustada arvukas osavõtt järgmisest krossistardist.

J. Unger

Satiiriku märkmikust

KAKS VESTLUST

Kontrolliti meie ülikooli šefluse all olevaid agitpunkte, vesteldi agitaatoritega, et teada saada nende ettevalmistatust oma austava kohustuse täitmiseks. Lubatagu siinkohal lühidalt edasi anda paari niisuguse vestluse sisu.

Esimene toimus agitpunktis nr. 8.

Küsimus: Vabandage, kes Te siin olete?

Agitaator: Valveagitaator...

Küsimus: Nii... Mis on siis Teie ülesandeks?

Agitaator: Vaadata, et ükski võõras inimene agitpunkti ei tuleks...

Kommentaarid on vist asjatud!

* * *

Teine toimus agitpunktis nr. 20

Küsimus: Kuhu, s. o. missugustesse organitesse meil valimised tulevad?

Agitaator: Nõukogudesse...

Küsimus: Missugune võimuorgan on Ülemnõukogu?

Agitaator: — — —

Küsimus: Kes on meie saadikukandidaadid?

Agitaator: — — —

Küsimus: Aga keda lähete Teie ise valima?

Vastus: — —

Ainuke kommentaar: «agitaator» oli esimese kursuse jurist...

Muidugi, vestluste sisu ei õnnestunud mul sõna-sõnalt kirja panna. See pole väga tähtiski, sest tehtud märgetes avaldub täies sisurikkuses just see, mis üliõpilaste-agitaatorite juures enam esineda ei tohiks: mõnede meie agitaatorite nõrk ettevalmistus või suur ettevalmistamatus (kasutada võib mõlemaid väljendeid — sisult on nad identsed).

K. Puur

Toimetaja kt. I. Paul

MB 05864 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 634

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat
195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (215) Reedel, 5. märtsil 1954. a. VII aastakäik

Surematu võitleja kommunismi eest

5. märtsil 1953 sai meie rahvas ja kogu progressiivne inimkond üliraske kaotuse osaliseks — suri Jossif Vissarionovitš Stalin, suure Lenini ustav õpilane ja tema elutöö jätkaja, kommunistliku partei ja nõukogude rahva juht ning õpetaja.

Stalini nimi on lõpmatult kallis meie parteile, nõukogude rahvale, kogu maailma töötajatele. Olles võitnud rahva ja partei üldise tunnustuse ja piiritu usalduse, olles tihedalt ümbritsetud oma ustavatest võitluskaaslastest juhtis Stalin pärast Lenini surma ligi kolmkümmend aastat parteid ja meie kodumaad kõrvalekaldumatult leninlikul teel.

Stalin oli pärit rahva hulgast, ta tundis alati oma elulist sidet rahvaga, töölisklassiga, töötava talurahva ja intelligentsiga, ta andis kogu oma jõu, kogu oma määratu suure energia rahvale. Ta nägi ja mõistis sügavalt, et meie ajal võib rahvas leida tee õnnelikule elule ainult kommunismi eest võitlemise rööbastel. Stalin pühendas kogu oma elu jäägitult võitlusele kommunismi eest.

Oma revolutsioonilise tegevuse esimestest sammudest alates astus J. V. Stalin kõhklematult Lenini lipu alla, saades Lenini truuks õpilaseks ja ustavaks võitluskaaslaseks. Koos Leniniga pidas ta paljude aastate jooksul rasketes põrandaalustes tingimustes võitlust selle eest, et päästa Venemaa rahvad isevalitsuse ikkest, mõisnike ja kapitalistide rõhumise alt. Koos Leniniga rajas ta kommunistliku partei, kelle juhtimisel teostas Venemaa rahvas suurima pöörde inimkonna ajaloos, tegi lõpu kapitalistlikule korrale meie maal ja asus uuele teele — sotsialismi teele. Sotsialismi võidule viival raskel ja keerulisel teel, ägeda klassivõitluse tingimustes lõi partei Stalini juhtimisel tagasi leninismi vaenlaste arvukad rünnakud, purustas kõik oportunistlikud rühmitused ning kindlustas oma ridades monoliitsuse ja ühtsuse. Vastupidi pessimistide ja kapitulantide väidetele tõestas Stalin, et meie maal on olemas kõik vajalik sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks. Nõukogude rahvas täitis kommunistliku partei poolt kavandatud industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise hiiglasliku plaani edukalt ning muutis oma maa võimsaks sotsialistlikuks riigiks, kus on lõplikult likvideeritud kurnajate klassid ja kaotatud inimese ekspluateerimine inimese poolt. Sotsialismi võit likvideeris tööpuuduse, tõi rahvale ainelise olukorra põhjaliku paranemise ning lõi vajalikud tingimused töötajate jõukaks ja kultuurseks eluks. Sellise alusmüüri olemasolu juures on kõik praktilised võimalused organiseerida meie maa põllumajanduse, kerge- ja toiduainetetööstuse kõigi harude järsku tõusu, tunduvalt laiendada rahvatarbekaupade tootmist, sest sotsialistliku tootmise põhieesmärgiks ja peaülesandeks on kogu ühiskonna järjest kasvavate materiaalsete ning kultuuriliste vajaduste maksimaalne rahuldamine. J. V. Stalin ei piirdunud ainult NSV Liidus tehtud sotsialistliku ülesehitustöö pideva juhtimisega. Ta töötas järjekindlalt meie maal kommunismi ülesehitamise teoreetiliste probleemide ja kogu rahvusvahelise töölisliikumise arengu probleemide lahendamisel, arendades ajaloolistes tingimustes loovalt edasi marksismi-leninismi õpetust.

Jossif Vissarionovitš Stalini tööd majandusküsimustes ja keeleteaduse küsimustes, tema viimane esinemine avalikkuse ees — ajalooline kõne partei XIX kongressil — on Marxi-Engelsi-Lenini õpetusele loova lähenemise suurepäraseks näiteks. Nad relvastavad kõiki rahvaid ühiskonna revolutsioonilise ümberkujundamise teede tundmisega ja meie partei poolt kommunismi eest peetavas võitluses omandatud rikkalike kogemustega.

Miljonitele kapitalismi ikke all ägavatele töötajatele on innustavaks eeskujuks NSV Liidu rahvaste edu võitluses kommunsmi ülesehitamise eest, rahvastevahelise rahu eest. Kommunistlik partei peab oma kohuseks veelgi tugevdada võimast rahu, demokraatia ja sotsialismi leeri, veelgi süvendada nõukogude rahvaste sõprust ja solidaarsust kõigi rahvademokraatia maade töötajatega. Demokraatlik rahuarmastav leer liigub marksismi lipu all kindlalt edasi.

Tuginedes nõukogude sotsialistliku korra suurtele paremustele viib Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei meie maad vankumatult ja kindlalt kommunismi täieliku võidu poole.

J. V. Stalini, kommunismi eest surematu võitleja nimi jääb alati elama nõukogude rahva ja kogu progressiivse inimkonna südamesse. Kommunistliku partei juhtimisel, kes on relvastatud Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetusega, kes on õppinud poole aastasaja jooksul omandatud kogemustest võitluses töölisklassi ja kõigi töötajate huvide eest, lähevad meie kodumaa rahvad uute edusammude teed kommunistlikus ülesehitustöös.

Kõige tähtsam ülesanne

NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteni on jäänud väga vähe aega. Valimiste auks on kogu meie maa töötavad hulgad saavutanud märkimisväärseid töövõite, samuti on kõik töötajate kollektiivid aktiivselt rakendunud valimiseelsesse töösse Osavõtt sellest tööst on kujunenud endastmõistetavaks asjaks.

Kahjuks aga ei ole meie ülikooli kollektiiv veel asunud kogu jõuga valimiseelsesse töösse. See avaldub agitpunktide nr. 8 ja nr. 20 nõrgas töös, kus nimede kontrollimine ja vestluste läbiviimine toimus väga aeglaselt, ebaõnnestusid mõningad üritused ja kus esineb juhtumeid, et valijad avaldavad rahulolematust agitaatorite töö suhtes.

Neid puudusi märkis ka hiljutitoimunud ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek. Analüüsides esinenud vigu selgus, et terve rida kommuniste ei ole veel rakendunud valimiseelsesse töösse. Nii ülikooli parteibüroo kui ka teaduskondade partei-algorganisatsioonide sekretärid ja bürood ei ole mõistnud, et iga kommunisti tähtsamaks ülesandeks antud momendil on teha kõik valimiste heaks korda-minekuks. Terve rida kommuniste, nagu sm-d Reinvald, Kaasik, Ložkina, Lõpp, Ščerbak, Laasik, Mikulin, Lev, Bulko, Abramov, Külaots, Elken, Jasinskaja jt. ei oma parteilist ülesannet üldse või kui omavadki, siis väga väikest. Ka valimiseelsele tööle pole nad rakendunud. Mõned kommunistid, kes olid määratud agitaatorite brigaadide brigadirideks, ei suutnud täita neile usaldatud ülesandeid nii, nagu see on kohane kommunistile (sm-d Sepp, Vernik Blumberg, Permand jt.), ent teaduskondade partei-algorganisatsioonide bürood ei ole arutanud küsimust, kuidas üksikud kommunistid täidavad neile usaldatud ülesandeid.

Parteiorganisatsiooni mitteküllaldase juhtiva ja suunava osa tõttu pole ka ülikooli ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioon keskendanud oma tähelepanu valimiseelsele tööle. Kommunistid sm-d Sorrok ja Hiire ei lähtunud oma töös nimetatud organisatsioonide juhtimisel sellest, et valimiseelne töö peab olema ka ametiühingu ja komsomoli tegevuses kesksel kohal.

Parteiorganisatsiooni koosolek võttis vastu otsuse järsult parandada ettevalmistusi valimisteks. Seda otsust täites on õigusteaduskonna partei-algorganisatsioon rakendanud valimiseelsele tööle kõik kommunistid, samuti on büroo koosolekutel kuulatud agitaatorite brigadiride aruandeid. Matemaatika-loodusteaduskonna partei-algorganisatsioon suunas agitatsioonitöö abistamisele agitpunktis nr. 8 rea kommuniste (sm-d Lev, Abramov jt.), samuti kinnitas ajalookeeleteaduskond nõrgemate agitbrigaadide juurde algorganisatsioonis arvel olevaid kommuniste.

Need on aga alles esimesed sammud. Tuleb kindlustada, et valimiseelne töö edasipidi areneks ainult tugevnemise ja kasvamise suunas. Eriti peab oma tööd selles osas parandama ametiühingukomitee, kes seni pole teinud parteiorganisatsiooni koosoleku otsusest vajalikke järeldusi.

AGITAATORITE TÖÖKOGEMUSI

Huvitav ja tänuväärne töö

Esimesed juhised tööks agitaatorina sain agitpunktis toimunud instrueerimiskoosolekul. Minu tööpiirkonna moodustavad Taarapuiesteel asuvad majad nr. 22 ja 14. Tutvunud valimistesse puutuva kirjandusega, võtsin ette oma esimese külaskäigu valijate juurde. Tutvusin nendega ja tegin teatavaks agitpunkti tööplaani. Juba selle esimese külaskäiguga lõin tiheda kontakti valijatega. Järgmistel külastustel vestlesin nendega mitmesugustel teemadel ja tuletasin nendele meelde ka nimede kontrollimise vajadust.

Niipea, kui NSVL Ülemnõukogu saadikukandidaadid olid kinnitatud, viisin majas nr. 14 läbi vestluse, kus tutvustasin valijaile saadikukandidaadi, TRÜ rektori prof. F. Klementi elulugu. Mulle esitati rohkesti küsimusi. Kuid valijatel leidus ka küsimusi, millele ma kohe ei suutnud vastata. Märkisin need üles ja kandsin agitpunkti küsimuste vihikusse, et vastata nendele hiljem.

Agitaatori töö on vastutusrikas, kuid samal ajal ka huvitav ja tänuväärne, sest nii saan kaasa aidata meie kodumaa kõrgeima võimuorgani — Ülemnõukogu valimiste heaks kordaminekuks.

K. Põder

Loogem tihe side valijatega

Kohe kui sain teada, et olen koos kursusekaaslase Helvi Vahemetsaga määratud agitaatoriks Magasini tn. 5/3 asuvasse ühiselamusse, asusin ettevalmistusi tegema oma kohustuste täitmiseks.

Oleme Helviga olnud ka varem agitaatoreiks. Vahetasime nüüdki omavahel kogemusi ja jõudsime otsusele, et kuivade teadaannete edasiandmisega me ei jõua kaugele. Otsustasime tõmmata valijaid osa võtma agitpunkti poolt korraldatavaist üritustest ja ise läbi viia huvitavaid vestlusi. Nagu näitavad kogemused, saavutatakse vestluse teel valijatega kõige tihedam kontakt. Saavutasimegi valijatega sideme juba oma töö algul.

Pikemaid vestlusi ei õnnestunud meil korraldada enne kui 26. veebruaril. Selle vestluse läbiviimise eel selgitasime valijate küsitlemise teel välja teema, millest nad on kõige enam huvitatud. Soovide kohaselt pidasime vestluse teemal «Berliini nõupidamine». Pärast vestlust vastasime rohkearvulistele küsimustele. Selgitasime välja ka küsimused, millistel teemadel valijad soovivad järgmisi vestlusi.

Selliselt töötades loodame tagada seda, et valijad teadlikena lähevad vastu eelolevaile valimistele.

Veel tahaksin peatuda aja küsimusel. Meile pole agitatsioon takistuseks õppetöös, vaid sel teel me täiendame oma teadmisi nii marksismi-leninismi kui ka välis- ja sisepoliitika küsimustes. Valijate külastamine pole meile mitte koormaks, vaid pigemini hästiveedetud ajaks. Käime valijate kodudes vaheldumisi ja ka vestluste materjalid jaotame omavahel. Nii ei esine meil puudujääke ajas.

E. Linsi

Valmistuda kunstilise isetegevuse olümpiaadiks

Peatselt algab ülikoolis kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad.

Kunstiline isetegevus on üheks kommunistliku kasvatuse osaks, mispärast tuleb pühendada suurt tähelepanu olümpiaadi organiseeritud läbiviimisele. On tarvis tihedat sidet ametiühingu- ja komsomoliorganisatsiooni vahel, et suunata isetegevuslasi repertuaari valikul ja abistada harjutusruumide osas.

Käesoleval olümpiaadil on lubatud moodustada ka teaduskondadevahelisi instrumentaalansambleid, mis peavad õhutama selle seni veel väheviljeldud ala edasisele arendamisele meie ülikoolis.

Meie ülesanne seisab selles, et oma isetegevusega järele jõuda meie maa parimatele üliõpilas-isetegevuskollektiividele ja tulevikus väärikalt esitada meie isetegevust ka väljaspool ENSV piire.

Seltsimehed isetegevuslased, ees seisab VI kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad. Anname kogu oma tahte ja energia selleks, et see edukalt läbi viia. Kajastugu selle olümpiaadi ettekannetes ja omaloomingus meie ülikooli elu.

Kujunegu VI kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaad uueks sammuks edasi meie ülikooli isetegevuse arengus.

K. Luts,
olümpiaadi orgkomitee esimees

Rahvusvaheliseks naistepäevaks

Rahvusvahelist naistepäeva, 8. märtsi, tähistab nõukogude rahvas tänavu NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste eel võimsa poliitilise entusiasmi ja töövaimustuse olukorras, võideldes viienda viisaastaku plaani ennetähtaegse täitmise eest, tingimustes, kus Nõukogude Liit võitleb rahvusvahelise pinevuse nõrgendamise ja uue sõja ärahoidmise eest, rahu eest kõigi rahvaste vahel.

Kommunistlikus ülesehitustöös edu saavutamisel ja sotsialistliku riigi võimsuse tugevdamisel etendavad tähtsat osa nõukogude naised — sotsialistliku kodumaa tulihingelised patrioodid.

Kapitalismi majanduslikust ja poliitilisest ikkest vabastatud nõukogude naised arendavad oma loovaid võimeid, sammuvad kommunismi ülesehitamise eest võitlejate esiridades.

Meie riigi looja, V. I. Lenin kõneles, et «bolševistlik, nõukogude revolutsioon lõikab naiste rõhumise ja ebavõrdsuse juured läbi nii sügavalt, nagu neid pole julgenud lõigata ükski partei ega revolutsioon maailmas. Naise seaduslikust ebavõrdsusest meestega ei ole meil, Nõukogude Venemaal, jälgegi järele jäänud».

Nõukogude naised võtavad aktiivselt osa sotsialistlikust võistlusest, paljud neist on tootmistehnoloogilise protsessi novaatorid. Liidia Korabelnikova, Anna Fedossejeva, Antonina Žandarova jt. nimed on tuntud mitte üksnes meie maal, vaid ka rahvademokraatia maades. Meie vabariigis on kõrgeid töönäitajaid saavutanud kangrud Ermine Mäe, Olga Tihhonova, Mariina Laos jt. naiedstahhaanovlased paljudel tööaladel.

Ennenägematu energiaga töötavad nõukogude naised kolhoosi- ja sovhoosipõldudel, viivad ellu NLKP KK septembripleenumi otsuseid, võitlevad suurte ja püsivate saakide, loomakasvatuse igakülgse arendamise ja tema produktiivsuse tõstmise, põllumajandusse uue tehnika juurutamise, kolhooside ühismajapidamise kindlustamise eest. Kõik tunnevad sotsialistliku töö kangelasi, Udeva sovhoosi loomakasvatusbrigaadi brigadiri H. Kruusalut, ENSV TA Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi Vändra katsejaama lüpsjat E. Blumenfeldti, Harju rajooni Rahva Võidu kolhoosi lüpsjat A. Mikomäge, Viljandi MTJ kombainerit E. Otsmanit.

Nõukogude naised võtavad aktiivselt osa meie teaduse ja kunsti edasiarendamisest. NSV Liidu teaduslikes, õppe- ja kultuurhariduslikes asutustes töötab üle kahe ja poole miljoni naise. Umbes miljonil naisel on lõpetatud kõrgem eriharidus.

Paljud naised on tunnistatud kõrge autasu, Stalini preemia väärilised. Stalini preemiaga on autasustatud kirjanikud Veera Panova, Galina Nikolajeva, Anna Sakse. Laureaatide ridadesse kuuluvad ka meie vabariigi kunstimeistrid O. Lund, E. Maasik, M. Kodanipork jt.

Kommunistlik partei avas nõukogude naistele avara tee aktiivseks osavõtuks riigijuhtimisest. NSVL Ülemnõukogu koosseisu kuulub 280 naist-saadikut. Eesti NSV Ülemnõukogu saadikuiks on valitud 36 naist, vabariigi kohalikesse nõukogudesse 4 284 naist. NSV Liidu Ülemnõukogu uue koosseisu valimisteks rahva poolt esitatud saadikukandidaatide hulgas on palju naisi töökangelasi, teadlasi.

Koos kogu meie maa naistega sammuvad õppe-, teadusliku- ja ühiskondliku töö esiridades ka Tartu Riikliku Ülikooli naisõppejõud, -teenistujad ja -üliõpilased. Järjest kasvab naisõppejõudude pere. Meil on naisprofessoreid, dotsente, vanem-õpetajaid, õpetajaid. Tunnustust on leidnud nii ülikooli kollektiivis, kui ka väljaspool õppejõud prof. E. Käer-Kingissepp, prof. Poska-Teiss, dots. K. Kann, van.-õpetaja L. Roots, van.-õpetaja Keres. Abiõppepersonalist täidavad oma kohustusi kohusetruult ning võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst sm-d L. Karu, E. Karu, E. Mikk, A. Perlits.

Palju naisüliõpilasi suhtub õppetöösse eeskujulikult ja võtab aktiivselt osa ühiskondlikust tööst. Nende hulka kuuluvad Mall Ruubel, Ellen Veskisaar, Ruth Vaganay, Õie Alt, Edda Liin, Ninell Tereštšenko jt.

Meie ülikooli naissportlased M. Viirmäe, L. Maremäe, M. Otsa jt. on edukalt kaitsnud meie spordiau ka väljaspool vabariigi piire.

Kapitalistlike maade naised tähistavad rahvusvahelist naistepäeva oma ridade koondamisega võitluses poliitiliste õiguste ja paremate elutingimuste eest. Nad seisavad rahupooldajate esireas. Väljapaistvate teenete eest võitluses rahu säilitamise ja kindlustamise eest on määratud rahvusvaheline J. V. Stalini nimeline rahupreemia Anna Seghersile, Elisa Brankole, Monica Feltonile, Pak Den Ai'le, Eugenie Cottonile jt. Rahupreemia laureaatide ridadesse kuulub ka nõukogude naiste esindaja, tulihingeline rahu eest võitleja Niina Popova.

Tähtis koht rahupooldajate liikumises on Rahvusvahelise Demokraatliku naiste föderatsioonil, mille loomisel omasid juhtivat osa nõukogude naised.

Nõukogude naised mõistavad, et meie maa on rahu kantsiks kogu maailmas, et meie kodumaa kasvav võimsus on otsustavaks teguriks sõjaõhutajate ohjeldamisel. Sellepärast koonduvad nõukogude naised veelgi tihedamini kommunistliku partei ümber ja saavutavad veelgi suuremaid võite kõigil rahvamajanduse ning sotsialistliku kultuuri aladel.

Koostöö kindlustab edu

Kui õpperühmas esineb õppedistsipliini rikkumisi, nõrka õppeedukust või mingeid muid raskusi, siis on esmajoones rühma aktiivi ülesanne leida vahendeid olukorra parandamiseks. Kui kogu rühm on aktiivne, kui ühiselt analüüsitakse olukorda ja püütakse seda parandada, siis pole kahtlust, et saadakse kõigist raskustest üle.

Seda kinnitab ilmekalt ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogide IV kursuse rühma aktiivi töö. Selle rühma grupiorganisaatori S. Saksa, rühmavanema E. Põllu ja kogu rühma vahel valitseb tihe koostöö.

Oktoobris oli õpperühm šeflusalust kolhoosi abistamas. Kuid noored ei piirdunud ainult kolhoosi majandusliku abistamisega. Rühmavanem ja grupiorganisaator kaalutlesid, kas ei saaks esitada kolhoosnikutele kunstilist isetegevust. Küsimust arutati rühmakaaslastega — ja isetegevusõhtu toimuski. Ühise töö tulemusena andsid noored välja välklehe, kolhoosi seinalehe erinumbri, arutasid koos, kuidas organiseerida paremini tööd.

Novembris oli rühmas märgata distsipliinilangust loengutel käimise osas. «Sellisele kallakule tuleb otsekohe vastu astuda,» otsustas rühma aktiiv. Valmistati ette rühmakoosolek. Koosolekul tõsteti teravalt üles küsimus õppedistsipliinist, loengutel käimisest ja seminaridest osavõtust. Koosolek aitas luua terve ühiskondliku arvamuse distsipliinirikkujate suhtes. Pärast koosolekut paranes õppedistsipliin märgatavalt.

Need ja teised sarnased faktid näitavad, et eesti filoloogide IV kursusel on kujunenud ühtne kollektiiv, kes suhtub tõsiselt oma õppe- ja ühiskondlikesse ülesannetesse. Tänu sellele sooritas rühm möödunud eksamisessiooni hästi.

Praegu on rühma aktiiv peamine tähelepanu suunatud sellele, et osutada abi rühmaliikmetele-agitaatoritele valimiseelse agitatsioonitöö läbiviimisel.

P. Aru

ARVE JA FAKTE

Tartu Riiklikus Ülikoolis õpib käesoleval ajal **1547** *naisüliõpilast. Neist kuulub komsomoliorganisatsiooni* **768**.

*

NSVL Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel töötab agitaatoreina enam kui poolteistsada naisüliõpilast ja teenistujat.

*

Õppejõududena töötab ülikoolis **122** *naist, neist* **5** *omab doktori ja* **17** *kandidaadi teaduslikku kraadi.*

*

Üliõpilane Aino Käärik (praegu õppejõud) võttis möödunud aasta augustis delegaadina osa Rahvusvahelise Üliõpilasliidu kolmandast kongressist Varssavis.

*

NSVL Kultuuriministeeriumi VIII spartakiaadil võitis TRÜ kehakultuuriteaduskonna aspirant L. Maremäe naiste odaviske, saavutades hea tagajärje ka kettaheites.

*

Samal spartakiaadil tuli korvpallis esikohale Tartu üliõpilasnaiskond.

Toimub üleülikooliline kirjandusvõistlus

TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring kuulutas välja kirjandusvõistluse, millest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed.

Võistlusest osavõtmise tingimused on järgmised:

1. Kirjandusvõistlusest osavõtjad võivad esitada igas kirjanduszanris piiramatu arvu varem avaldamata töid. Võistlusele saadetavad käsikirjad peavad olema kirjutatud selge ja loetava käekirjaga või masinakirjas ja varustatud märgusõnaga. Käsikirjale tuleb juurde lisada kinnine ümbrik märgusõnaga, mis sisaldab järgmised andmed autori kohta: nimi ja perekonnanimi, teaduskond ja kursus või töökoht.

2. Käsikirjad tuleb lasta peahoones asuvasse vastavasse kasti. Tööde äraandmise viimane tähtaeg on 1. aprill 1954. a. Kirjandusvõistluse žürii teatab oma otsuse auhindade jagamise kohta hiljemalt 1. mail k. a.

3. Kirjandusvõistluse žürii poolt parimateks tunnistatud töödele jagatakse järgmised rahalised auhinnad:

a) proosa alal (jutustused, lühijutud, näidendid, olukirjeldused jne.)
I auhind 400 rbl.
II „ 300 „
III „ 200 „

b) luule alal
üks I auhind 200 rbl.
üks II „ 150 „
kaks III „ à 100 „

c) följetonide ja teiste satiiriliste lühipalade alal:
üks I auhind 200 rbl.
üks II „ 150 „
kaks III „ à 100 „

Žüriil on õigus, olenevalt sissetulnud tööde arvust ning kunstilisest tasemest, jätta mõned auhinnad välja andmata või anda mõnes žanris rohkem auhindu.

5. Auhinnatud tööde avaldamise eesõigus on ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi kirjanduslikul almanahhil «Loov Mõte» ja ajalehel «Tartu Riiklik Ülikool».

TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring

NEUROLOOGIARINGI TÖÖKOOSOLEKUL

25. veebruaril esitas V kursuse üliõpilane R. Vaik töö polüomüeliidi epidemioloogiast. Nimetatud töö tuleb ettekandmisele ka ÜTÜ konverentsil. Töö on huvitav eriti seetõttu, et siiani ei ole erilist tähelepanu pööratud infektsioonile sooletrakti kaudu.

Perioodikast andis ülevaate IV kursuse üliõpilane S. Jakobson.

J. Kaskemaa

Kasutada maksimaalselt moodsaid aparaate

Hommikust hilisõhtuni pulbitseb TRÜ teadusliku uurimise ja õppelaboratooriumides elu. Kogenud teadlaste kõrval ning nende otsesel juhendamisel omandavad siin noored teadmisi ning oskusi kaasaja teaduses kasutatavate uurimismeetodite ja uurimisvahendite tegeliku rakendamise alal.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus teevad kõik võimaliku, et soodustada kõrgemate õppeasutuste poolt väljalastavate spetsialistide kvaliteedi tõstmist.

Kujukaks näiteks sellest on suure erisumma määramine NSV Liidu Kultuuriministeeriumi poolt TRÜ füüsika kateedrile möödunud aasta lõpul füüsikaalaste õppe- ja teaduslike laboratooriumide kiiretempoliseks väljaarendamiseks. Selle erisumma arvel suudeti täiendavalt sisustada ülikooli luminestsentsilaboratooriumi nõukogude tehnika poolt loodud täpsete ja tundlike optiliste uurimisvahenditega. Saabunud aparaatide seas väärib erilist tähelepanu spektrofotomeeter — aparaat läbipaistvate ainete neeldumisspektrite täpseks uurimiseks, kvartsspektrograaf spektrite ultravioletse ala uurimiseks, monokromaator — vahend kindlate lainepikkustega valguse spektriala-de väljaeraldamiseks, kõrgtemperatuuride pretsisioontermograaf, elektronmultiplikaatorid ja rida teisi füüsikaliste täppismõõtmiste jaoks vajalikke aparaate.

Nende vahendite kasutuselevõtmine soodustab TRÜ rektori prof. F. D. Klementi juhendamisel luminestsentsiprobleemide alal töötavate TRÜ füüsikakateedri õppejõudude ja aspirantide teaduslike tööde arengut ja tõstab veelgi saavutatud tulemuste teaduslikku väärtust. Võib julgesti väita, et TRÜ luminestsentsilaboratoorium on nüüd muutunud üheks kõige paremini sisustatud teaduslikuks uurimislaboratooriumiks kogu ülikoolis. Selles laboratooriumis sooritavad juba käesoleval aastal oma erilaboratoorse praktika optika alal spetsialiseeruvad TRÜ füüsika-osakonna üliõpilased, tutvudes sel viisil kaasaegsete optiliste uurimisvahenditega ja nende käsitsemisega. Ühtlasi hakkavad paljud üliõpilased kasutama uusi aparaate diplomitöid valmistades.

Füüsika õppelaboratooriumide jaoks hangiti palju mitmesuguseid elektrimõõtriistu, voltmeetreid, ampermeetreid, milli- ja mikroampermeetreid, reostaate, transformaatoreid, kõrgtemperatuuriahje, madalrõhumanomeetreid, mis võivad mõõta rõhke kuni miljardiku atmosfäärini jt. aparaate. Kateedri õppejõudude, õppetöökoja ja diplomitöö kallal töötavate üliõpilaste ühise pingutusena on valmimas taumeeter — riist kuni miljondiksekundiliste ajavahemike mõõtmiseks. See aparaat rakendatakse tööle, luminestsentsinähtuste uurimiseks.

Arstiteaduskonna üliõpilaste füüsikapraktikumi sisustamiseks on saadud terve rida füsioteraapilisi aparaate, nagu diatermia ja darsonvalisatsiooni aparaat, ionoforeesi seadeldis, ultravioletT- ja sollukslambid, ultralühilaine raviseadeldis. Õppetöökoja poolt on täiendavalt valmistatud faradisatsiooni-aparaat, elektrokauter ja mitmesugused riistad aeroionisatsioonilise raviks.

Tänu meie partei ja valitsuse hoolitsusele teaduse edasise kiire arengu ja õppetöö taseme tõstmise eest on ka TRÜ füüsikakateedri laboratooriumides teostunud kiire areng eksperimentaalse baasi osas.

A. Mitt,
TRÜ füüsikakateedri juhataja

Teoreetilise konverentsi panus NLKP KK septembripleenumi otsuste tutvustamisel

NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuste lähemaks tutvustamiseks korraldas õigusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo ning ÜTÜ õigusteaduse osakonna nõukogu üliõpilaste teoreetilise konverentsi, kus esitati neli vastavasisulist ettekannet.

Konverentsi töö käigus ilmnes, et üliõpilased-referendid olid mõningatele puudustele vaatamata oma tööga hästi toime tulnud.

Ettekannetest äratas elavat huvi IV kursuse üliõpilase K. Nigola töö «Hankeleping võitluses tarbekaupade kvaliteedi tõstmise eest». Sõna võtnud sm. A. Kalme rõhutas referaadi suurt aktuaalsust ning hankelepingu tähtsust laiatarbekaupade kvaliteedi kindlustamisel, millest referaat andis täieliku ülevaate. Ettekande puuduseks oli see, et referent oli kasutanud vähe näiteid praktilisest elust, eriti oleks vaja olnud tuua kohalikke näiteid.

Küllaltki ulatusliku teemaga «Põllumajandushalduse põhiprobleemid NLKP KK 7. septembri 1953. a. pleenumi otsuse «NSVL põllumajanduse edasiarendamise abinõudest» alusel» tuli rahuldavalt toime III kursuse üliõpilane V. Põder. Võtnud selle ettekande kohta sõna, mainis sm. Värtina, et töös oleks võidud kasutada rohkem ajalehematerjale, mis oleksid muutnud selle näitlikumaks.

Eriti hinnatavaks tuleb lugeda 1 kursuse üliõpilase I. Pirnaki esinemist konverentsil teemal «Septembripleenumi otsuste ajalooline tähtsus». Seni on referendid olnud peamiselt vanemailt kursustelt. Nagu konverentsi töö käigus selgus, suutis üliõpilane Pirnak anda küllaldase ülevaate septembripleenumi otsustest ja nende ajaloolisest tähtsusest, mida rõhutasid oma sõnavõttudes ka vanem-õpetajad Traat ja Laasik, üliõpilane Siigur jt.

Õnnestunud oli ka IV kursuse üliõpilase M. Rohtla töö, mis käsitles juriidilise vastutuse küsimust halvakvaliteedilise toodangu väljalaskmise eest. Töö kanti varem ette ringi koosolekul ja oli põhjalikult läbi töötatud. Sama tuleb märkida ka K. Nigola töö kohta.

Konverentsi suureks puuduseks oli aga vähene osavõtt sellest, mis ei võimaldanud tekkida vajalikult elavat diskussiooni. Kõigi kuulajate sooviks oleks kindlasti olnud ära kuulata suurema hulga õppejõudude arvamusi ettekantud tööde kohta, kuid just õppejõudude osas oli sõnavõtte vähe.

Puuduseks tuleb lugeda ka asjaolu, et riigiõiguse ja halduse ringi vanem sm. V. Lall ning samuti teaduskonna komsomolibüroo ei suutnud organiseerida tööde õigeaegset valmimist, mistõttu polnud võimalik nendega enne konverentsi tutvuda.

Sellele vaatamata täitis konverents oma ülesande ning näitas üliõpilaste võimeid iseseisva teadusliku töö tegemiseks.

H. Pärtel

Toimus noorte valijate õhtu

Pühapäeval, 28. veebruaril toimus agitpunktis nr. 8 noorte valijate õhtu. Loenguga «Mida on andnud Nõukogude võim noortele» esines sm. Kask.

Kontserdiosas esitasid ettekandeid arstiteaduskonna, kehakultuuriteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna isetegevuskollektiivid. Õhtu oli huvitav ja sisukas. Sellest võtsid osa paljud noored valijad — üliõpilased Kastani ja Näituse tänava ühiselamust.

E. Lehtmets

Lahtine ring poksis

TRÜ Spordiklubi poksisektsiooni organiseerimisel toimuvad laupäeval, 6. märtsil kehakultuuriteaduskonna võimlas V. Kingissepa tn. 19 algusega kell 19.30 lahtise ringi võistlused poksis. Võistlustest võtab osa terve rida üliõpilasi-poksijaid, kes treener R. Kariste juhtimisel on viibinud pidevas treeningus.

Spordiklubi

Toimetaja E. Ertis

MB 05880 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 699

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat
„..." 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (216) Reedel, 12. märtsil 1954. a. VII aastakäik

Nõukogude kodumaa õitsengu eest!

Grandioossed on nõukogude rahva saavutused, määratu avarad tema loomingulised plaanid ja kavatsused. Meie, nõukogude inimesed, oleme õigusega uhked selle üle, et meie sotsialistlik kodumaa on kogu progressiivse inimkonna lootus, et meie olevik on rõõmus ja kaunis ning veel rõõmsamaks ja kaunimaks kujuneb meie tulevik. Meie rahvas on kindlalt ja vankumatult veendunud kommunismi võidus, sest teda juhib kangelaslik kommunistlik partei, kellel ei ole kõrgemaid huve kui rahva huvid.

Kommunistlikku parteid teevad tugevaks tema lahutamatud sidemed rahvaga, tema ridade terasene ühtsus, ustavus marksismile-leninismile. Veendunud paljude aastate jooksul õmandatud kogemuste varal kommunistliku partei poliitika õigsuses, kiidab nõukogude rahvas palavalt heaks ja toetab üksmeelselt kommunistliku partei poolt välja töötatud võitlusprogrammi, mis taotleb Nõukogude kodumaa võimsuse edasist tugevdamist, majanduse, kultuuri ja töötajate heaolu pidevat tõusu, NSV Liidu julgeoleku tagamist ja ülemaailmse rahuürituse kindlustamist.

Nõukogude rahvas võitleb vaimustusega selle poliitika elluviimise eest,

Kommunistlik partei on äratanud loovale tööle miljonilised töörahvahulgad. Rahva seast on tõusnud kümned ja sajad tuhanded andekad novaatorid, eesrindlased majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö aladel. Neid oma maa paremaid poegi ja tütreid esitas nõukogude rahvas NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaatideks.

Saadikukandidaatide koosseis peegeldab tõelist rahvavõimu meie maal. Kõrvuti partei- ja nõukogude töötajatega me näeme saadikukandidaatide hulgas eesrindlikke teadlasi, töölisi ja kolhoosnikuid, keda rahvas nende senise töö ja tegevuse tõttu hindab ja usaldab, kelles ta on veendunud, et nad ka edaspidi ennastsalgavalt võitlevad partei poliitika järjekindla elluviimise eest.

NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadid on kommunistliku partei, Nõukogude valitsuse ja kogu meie rahva vääramatut ühtsust kehastava kommunistide ja parteitute bloki kandidaadid. Selles blokis avaldub kogu nõukogude rahva vankumatu moraalne ja poliitiline ühtsus, avaldub see, et kommunistlik partei ja paljumiljoniline parteitute töötajate mass on ühtne, lahutamatu. Nõukogude inimesed toetavad üksmeelselt kommunistliku partei poliitikat, sest see vastab meie paljurahvuselise riigi kõigi rahvuste elulistele huvidele.

Tartu linna töötajad seadsid üksmeelselt oma kandidaatideks NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogusse Tartu valimisringkonnas nr. 697 Eesti NSV Teaduste Akadeemia presidendi Johannes Hansu p. Eichfeldi ja NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse Tartu linnavalimisringkonnas nr. 368 Tartu Riikliku Ülikooli rektori Fjodor Dmitri p. Klementi.

Nii sm. Eichfeldi kui ka sm. Klementit tunnevad meie töötajad kui nõukogude teadlasi, kes on andnud kõik oma võimed, kogu oma jõu ja loomingulise energia meie kodumaa teenistusse. Eesrindliku nõukogude teaduse edasiarendajatena on nad järjekindlalt ühendanud oma loova teadusliku töö laialdase ühiskondliku tegevusega. Sm. Eichfeldi ja sm. Klementit kui nõukogude teadlasi iseloomustab suur püsivus töös, pulbitsev energia ja pidev otsing leida abinõusid ja vahendeid teaduse saavutuste rakendamiseks rahva teenistusse, püüd teaduse ja praktika loovas koostöös igakülgselt kaasa aidata meie maa ees seisvate suurte ülesannete lahendamisele. Kindel perspektiiv töös, sügav printsipiaalsus tööstiilis, tähelepanelik suhtumine igasse töötajasse, range nõudlikkus nii iseenda kui ka kaastööliste suhtes, alatine abivalmidus ja õige suhtumine kriitikasse ja enesekriitikasse, väsimatu võitlus rahva huvide eest, kommunistliku partei poliitika väärramatu ja printsipiaalne elluviimine — need on sm. Eichfeldi ja sm. Klementi senise töö ja tegevuse iseloomulikud jooned. Sellele rajanebki see suur usaldus, mida töötajad neile on osutanud neid üles seades saadikukandidaatideks NSV Liidu Ülemnõukogusse.

Meie oleme veendunud, et sm. Eichfeld ja sm. Klement NSV Liidu Ülemnõukogu saadikutena õigustavad neile osutatud usaldust ja võitlevad ka edaspidi järjekindlalt kommunistliku partei poolt välja töötatud sise- ja välispoliitika elluviimise eest. Selle veendumuse annab meile kogu sm. Eichfeldi ja sm. Klementi senine elu ja tegevus.

Meie kodumaa on oma jõudude õitsengul. Tihedalt koondununa kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber, peab nõukogude rahvas sihikindlat võitlust meie sotsialistliku kodumaa edasise õitsengu eest, partei ja valitsuse poolt välja töötatud võitlusprogrammi elluviimise eest, mis on suunatud meie maa rahvamajanduse uuele võimsale tõusule ja töörahva heaolu tunduvale tõstmisele.

Kujunegu eelseisev valimistepäev — 14. märts — meie rahvaste ühtsuse võimsaks demonstratsiooniks, veelgi tihedamaks liitumiseks kommunistliku partei, meie võitude organiseerija ja innustaja ümber.

Ilmudes üksmeelselt valimiskastide juurde ja hääletades kandidaatide poolt, kelle on üles seadnud kommunistid koos parteitute tööliste, talupoegade ja intelligentsiga, avaldame me uuesti usaldust parteile ja kiidame heaks tema rahva elulisi huve väljendava poliitika.

Sellepärast ärgu olgu ühtki valijat, kes ei kasuta oma õigust valida NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuid.

Kõik valimistele!

Hääletagem üksmeelselt sm. Eichfeldi ja sm. Klementi — kommunistide ja parteitute rahvabloki kandidaatide poolt, meie võimsa Nõukogude kodumaa edasise õitsengu eest!

HUVITAV LOENG

Pühapäeval, 7. märtsil esines Näituse tänava ühiselamus loenguga «Moskva Riikliku Ülikooli hoone Lenini mägedel — eesrindliku nõukogude tehnika ja teaduse saavutus» ülikooli lektoritegrupi liige sm. U. Lasman.

Loengut kuulati suure huviga ja selle lõppedes esitati lektorile hulk küsimusi, mis puudutasid üliõpilaste elutingimusi, sportimisvõimalusi ja õppetööd Moskva ülikoolis.

Ü. Reiman

SÕNA ON ESMAKORDSELT VÄLIJAIL

Kommunismi ülesehitamise eest meie maal

Esmakordne osavõtt valimistest on suur sündmus inimese elus. Alles siis, kui oleme omandanud õiguse osa võtta valimistest, võime ka meie, noored, tunda end täisõiguslike nõukogude kodanikena.

Ka mina olen üks nendest, kellel esimest korda avaneb võimalus lasta valimiskasti bülletään. Ootan kannatamatusega seda pidulikku sündmust.

Tean, et hääletades rahva poolt üles seatud kandidaatide poolt hääletan kommunistliku partei poliitika eest, rahu säilitamise eest, sotsialistliku korra edasise õitsengu ja kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

L. Gebruk,
raviosakonna I kursuse üliõpilane

PARIMATE INIMESTE POOLT

Kõik meie suure Nõukogude kodumaa rahvad elavad ja töötavad praegu NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste tähe all.

Lähen esimest korda valima ja mul on väga hea meel, et saadikukandidaatideks meie valimisringkonnas on sm-d Klement ja Eichfeld. Valides Ülemnõukogusse need seltsimehed anname me oma hääled nõukogude teaduse edasise arengu eest, uute suurte saavutuste eest kõigil teadusaladel.

M. Rummo,
bioloogiaosakonna I k. üliõpilane

HÄÄLETAME ESIMESEL HOMMIKUTUNNIL

14. märtsil k. a. astub kogu meie suure kodumaa paljumiljoniline rahvas üksmeelselt valimiskastide juurde, et anda oma hääled kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt.

Koos lähevad valima tööline ja teenistuja, üliõpilane ja kolhoosnik, sõjaväelane ja teadlane.

Olen uhke, et võin hääletada inimeste poolt, kes võtavad osa meie riigi juhtimisest kõrgeimas võimuorganis, riigi, kes mullegi andis võimaluse omandada keskharidus ja asuda õppima kõrgemasse õppeasutusse — ülikooli. Siin teostub minu ammune unistus — saada geograafiks, nõukogude spetsialistiks, looduse ümberkujundajaks.

Tahan täita oma kodanikukohuse 14. märtsil juba esimesel hommikutunnil ja kutsun üles seda tegema ka kõiki teisi, eeskätt aga noori valijaid!

V. Astok,
geograafiaosakonna I kursuse üliõpilane

Arstiteaduskonna abi maaelanikkonnale

NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsus sotsialistliku põllumajanduse edasiarendamise kohta püstitas suured ülesanded ka tervishoiuorganitele, eriti aga kõrgematele meditsiinilistele õppeasutustele, kes varustavad ka maaelanikkonda kõrgeltkvalifitseeritud kaadritega ja ühtlasi omavad võimalusi ning vahendeid tõsta juba olemasolevate kaadrite erialast taset. Seoses sellega otsustasid TRÜ arstiteaduskonna õppejõud osutada senisest enam tähelepanu maaelanikkonna meditsiinilisele teenindamisele ja kaasa aidata maal töötavate arstide erialase kvalifikatsiooni tõstmisele. Töötati välja konkreetne plaan maarajoonide abistamiseks.

Plaan hõlmab kõigepealt teaduslikke ettekandeid vabariiklikel arstide-spetsialistide konverentsidel, millest võtavad osa arstid nii maalt kui ka linnast. Ettekanded neil konverentsidel on ette nähtud 38 teemal 13-lt arstiteaduse erialalt. Rajoonidevahelistel ja rajoonides toimuvatel konverentsidel on ette nähtud pidada 48 teemal kokku 148 ettekannet 9 eriala valdkonnast. Praegu on nii vabariiklikel kui ka rajoonikonverentsidel peetavate ettekannete detailne plaan tervishoiuorganitega täpsustatud kolme kuu kohta. Kindlate tähtpäevadega on planeeritud 101 ettekannet 69 teemal. Et käesolev plaan koostati aasta algul, on tänaseni juba realiseeritud 26 ettekannet.

Ühe abistamisvormina on ette nähtud arstide-spetsialistide väljasõiduid rajoonidesse. Planeeritud on 55 väljasõitu. Ravi-metoodilist ja organisatsioonilist abi antakse 8 erialal, kokku 22 õppejõu poolt.

Peale selle antakse rajoonidele erialast abi konsultatsioonide näol erakordsetel haigusjuhtudel ja operatsioonide teostamisega kohapeal maalt saabuvate väljakutsete alusel.

Järgmise abistamisvormina on teaduskonna poolt plaani võetud täienduskursused maa-arstide erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks.

Esitatud plaani kuulub ka abi, mida farmaatsiaosakond, mis teatavasti koosneb ainult kahest kateedrist, annab maaelanikkonnale. Plaani ja sõlmitud lepingu kohaselt abistab galeenilise farmaatsia kateeder kõiki Tartu osakonna maa-apteeke konsultatsioonide, valmisravimite kontrolli ja analüüsidega. Farmakognoosia kateeder abistab apteeke ravimtaimede kogumise organiseerimisel ja varustab üldhariduslikke koole mitmesuguste ravimtaimede seemnetega.

Praegu on käsil teaduskonna 1954. a. teadusliku töö plaani veelkordne läbivaatamine.

Plaanis esinevad tööd on enamikus suure teadusliku ja praktilise väärtusega meie maaelanikkonna meditsiinilise teenindamise parandamise mõttes. Näiteks esinevad 1954. a. tööplaanis tööd, mis käsitlevad nakkuhaigusi, sealhulgas eriti tuberkuloosi ja polüomüeliidi patogeneesi ja ravi. Samuti on esindatud tööd traumatismi alalt koos haavaravi meetodite uurimisega. Stomatoloogia kateedris uuritakse hambakariese profülaktika küsimusi ja dermatoloogia kateedris hormonaalsete näärmete funktsionaalsete häirete osa nahahaiguste tekkimisel. Peale selle juhendavad kliinilised kateedrid Tartu kliinikute töötajate uurimistöid, mis on otseselt suunatud maaelanikkonna seas esinevate haigestumiste analüüsimiseks ning otstarbekohase profülaktika ja ravi väljatöötamiseks.

Esitatud plaani realiseerimine peaks tõhusalt kaasa aitama töötootlikkuse tõstmisele ja haigestumise ning ajutise töövõimetuse vähendamisele maal.

A. Tomingas,
arstiteaduskonna dekaan

Aktiivselt lülituda ringide töösse

Tegevus teaduslikus ringis rikastab üliõpilaste erialaseid teadmisi, arendab neis iseseisva teadusliku töö harjumusi ja aitab süvendada kommunistlikku kasvatustööd üliõpilaskonnas.

Valdav osa ÜTÜ loogika-psühholoogia-pedagoogikaringi liikmetest võtab ringi tööst innukalt osa. Aktiivsemaiks ringiliikmeiks on kommunistlikud noored M. Päärsoo, K. Indre, A. Alev, K. Prikk, I. Veersalu jt., kes otsese õppetöö ja ühiskondlike kohustuste kõrval leiavad küllaldaselt aega ja tahtmist töötada ka teaduslikus ringis. Kuid loogika-psühholoogia-osakonnas on nende kõrval terve rida üliõpilasi, kes ei oma nimetamisväärseid ühiskondlikke kohustusi, kuid ei leia sellele vaatamata aega ringi töökoosolekute külastamiseks, kõnelemata iseseisvate referaatide kirjutamisest (IV kursuse üliõpilased Kippasto, Käo, Mägi, Siidva jt.).

Ring on püüdnud propageerida eesrindliku nõukogude teaduse saavutusi ka väljaspool ringi piire. Seoses tulihingelise kommunisti ja eesrindliku pedagoogi N. K. Krupskaja 85. sünni- ja 15. surmaaastapäevaga toimus 26. veebruaril ringi korraldusel pedagoogiline konverents, millest olid palutud osa võtma kõik üliõpilased, kes valmistuvad saama pedagoogiks. Kuid konverentsile ei ilmunud väljastpoolt ajaloo-keeleteaduskonda ainustki üliõpilast. Selles on peamiselt süüdi matemaatika-loodusteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna õpperühmade juhendavad õppejõud.

Peale tavaliste töökoosolekute ja osavõtu ÜTÜ järjekordsest teaduslikust konverentsist on ringi käesoleva semestri kavas huvitava üritusena veel ühise koosoleku korraldamine ÜTÜ eesti kirjanduse ringiga kirjandusteaduse ja psühholoogia ühiste probleemide arutamiseks.

L. Kose

Mõtteid almanahhi lugedes

ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring annab juba mitmendat aastat välja oma almanahhi masinakirjas laualehe «Loov Mõte» näol. See väljaanne on kujunenud omalaadseks ja huvitavaks ürituseks, mis kajastab ringi tööd nii üliõpilaste teadusliku tegevuse kui ka ilukirjandusliku loomingu alal.

Hiljuti jõudis lugejateni «Loova Mõtte» seitsmeteistkümnes number Fr. R. Kreutzwaldi 150. sünni-aastapäevale pühendatud almanahhi nime all. Nii nagu eelmisedki laualehe numbrid, oli ka see illustreeritud, peale selle ilmus ta kõites ja märkimisväärse pildimaterjaliga. Oma mitmekesiduse ja mahu juures (üle 120 lehekülje) on laualehe viimane number ka küllalt sisukas ja huvitav.

«Loova Mõtte» seitsmeteistkümnendas numbris on leidnud avaldamist terve rida Fr. R. Kreutzwaldi juubelile pühendatud üliõpilaste teaduslikul sessioonil ettekantud töid, nagu H. Peebu «Kirjanduslikud küsimused Fr. R. Kreutzwaldi kirjavahetuses», E. Veskisaare «Kalevipoja sängid» jt.

Almanahh sisaldab ka M. Tiitsmaa artikli ekskursioonist Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumi Võrus ja E. Pillau ülevaate Kreutzwaldile pühendatud üliõpilaste teaduslikust sessioonist.

Puudulikuks jäi aga almanahhi ilukirjanduslik osa. Selles esines ainult kaks luuletust — E. Niidu «Kreutzwaldile» ja M.-L. Alamaa «Lauluisa juubeliks».

Pole kahtlust, et sellise almanahhi väljaandmine on vajalik ja tervitatav üritus. Kirjandusringile on järgnenud ka teised ajaloo-keeleteaduskonna ringid ja asunud oma laualehti välja andma. Kahjuks pole aga see üritus saanud veel jalgu alla ja ringide häälekandjad ilmuvad väga juhuslikult. Ei saa ütelda, et eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi laualehegagi on kõik korras. Laualehe toimetus (toimetaja E. Teder) pole suutnud planeerida oma tööd ja see tingib mõnedes numbrites materjali juhuslikkuse.

Asjata võib otsida almanahhi viimaste numbrite veergudelt proosat. Näib, nagu poleks ülikoolis noori prosaiste. Kahtlemata on, kuid nad ei arenda edasi oma võimeid ning ei esine uute töödega.

Möödunud õppeaastal organiseeris toimetus terve rea huvitavaid üritusi, millest võeti rohkearvuliselt osa. Nii toimus laualehe lugejate konverents, omaloominguõhtuid ja arutelusid, millest noortel autoritel oli kindlasti kasu. Kahjuks ei ole aga arutusel olnud proosatöid kriitika kohaselt parandatud ja almanahhis avaldatud.

Ka tänavu on vaja korraldada samalaadseid üritusi, mis teevad toimetuse töö elavamaks ja aitavad suurendada kaastööliste hulka. Pealegi on tulnud ülikooli juurde noori jõude, noori luuletajaid, nagu Mai-Liis Alamaa, Valter Kruut jt., kes esinevad nii almanahhi kui ka ajalehe «Edasi» veergudel. Neid on vaja kasvatada, on vaja avastada uusi loomingulisi jõude. Tõsi küll, paaril korral on toimetus pidanud laiendatud koosolekuid autorite osavõtul, kus on arutatud nende loomingut, kuid seda ainult paaril korral, millest muidugi ei piisa.

Hiljuti kuulutati välja ülikooli kollektiivi kirjandusliku omaloomingu võistlus, mille ülesandeks on elavdada omaloomingulist tööd ülikoolis ja avastada uusi loomingulisi talente. Loodetavasti aitab seegi rikastada «Loova Mõtte» veerge.

Sellised on mõningad pretensioonid «Loova Mõtte» toimetusele selleks, et muuta almanahh rikkamaks ja huvipakkuvamaks.

Nüüd veel mõningad etteheited kirjanduse ja rahvaluule kateedrile. Nimelt on kateeder võtnud endale ülesandeks aidata kaasa laualehe väljaandmisele ka tehnilises osas, s. o. laualehe masinakirjas ümberkirjutamise ja paberi näol. Seni aga, vaatamata sellele et toimetus toob materjale ümberkirjutamiseks vähehaaval ja annab selleks aega, pole seda õigeaegselt tehtud ja laualehe järjekordse numbri ilmumine hilineb alati.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder peab senisest rohkem tähelepanu pöörama ringi laualehe tööle ja abistama toimetust nii selle sisulise kui ka kirjandusliku taseme tõstmisel.

J. Toomla

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu VI olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise

JUHEND

I. Olümpiaadi ettevalmistamine

1953/54. õppeaastal toimuv TRÜ VI olümpiaad on pühendatud võitlusele rahu ja kommunismi ülesehitamise eest.

Teaduskondade isetegevuskollektiivid peavad tegema tõsiseid ettevalmistusi, et saavutada olümpiaadi head kordaminekut. Senisest enam tähelepanu tuleb pöörata õppejõudude ja teenistujate kaasatõmbamisele olümpiaadi läbiviimisel.

II. Olümpiaadi läbiviimine

1. Erinevalt eelmistel aatatel toimunud isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadidest toimub käesolev, VI olümpiaad üleülikooliliste isetegevusõhtute näol. Ettekannete ideelis-kunstilist taset hindab olümpiaadi orgkomitee poolt moodustatud žürii.

2. Kõigile teaduskondadele enamvähem võrdsete võistlustingimuste loomiseks on teaduskonnad kohustatud, arvestades nende üliõpilaste arvu, saatma olümpiaadile isetegevuslikke ettekandeid järgmiselt:

Võistlusala	Aj.-keeleteadusk.	Arstitead.	Mat.-loodust.	Õigustead.	Kehakult.-teadusk.
1. Vokaalsoliste	3	4	3	2	1
2. Vokaalansambleid	3	4	3	2	1
3. Instrumentaalsoliste	3	4	3	2	1
4. Instrumentaalansambleid	2	3	2	1	1
5. Näidendeid, montaaže, kõnekoore	2	2	2	2	1
6. Deklamaatoreid	4	5	4	3	1
7. Tantsurühmi	2	3	2	1	1
8. Tantsusoliste	2	3	2	1	2
9. Võimlemissoliste	2	3	2	1	1
10. Humoreske, poliitilise satiiri ettekandeid	3	3	2	2	1

Märkus: 1) solistide kategooriasse arvestatakse ka duetid.

2) Rahvatantsurühm on kohustatud esitama kolm tantsu («Viru polka», leedu rahvatants «Suktius» ja üks tants vabal valikul) ja igasugused teised tantsurühmad ühe tantsu.

(Järgneb)

HUVITAV JA TULEMUSRIKAS ÕPPELAAGER

Hiljuti saabusid Kääriku suusalaagrist tagasi kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilased. Kolme nädala kestel õpiti tundma kõiki murdmaasuusatamise võtteid, kusjuures praktilisi õppusi täiendasid võistlused ja teoreetilised loengud.

Head maastiku- ja ilmastikuolud ning vilunud õppejõudude kaader muutsid õppetöö huvitavaks ja tulemusrikkaks. Edukalt sooritati lõpparvestus, kus parimaid tulemusi saavutas kommunistlik noor Heikki Gross, kes sooritas ka semestrieksamid väga hästi. Traditsioonilisel «viimase mehe sõidul» poolekilomeetrilisel ringrajal saavutas ta parima aja. Ka 10 kilomeetri sõidus meestele tuli ta esikohale 43 min. 24 sek. Naistest tuli neil võistlustel võitjaks M. Käbin.

Vabal ajal oli üliõpilaste kasutada raamatukogu, uisuväljak ning tegeldi isetegevusega.

A. Kivistik

Suusamatk Käärikult Väike-Munamäele. Puhkehetkel ajalehti lugemas. A. Kivistiku fotod

SEINALEHTEDE TÖÖ PAREMAKS

Hiljuti toimus ülikooli komsomoli- ja ametiühingukomitee poolt korraldatud seinalehtede näitus, kus olid välja pandud teaduskondade, osakondade ja ühiselamute seinalehed. Pühapäeval, 28. veebr. oli näituse arutelu. Sellest võttis osa rida seinalehtede toimetajaid, toimetuse liikmeid ja teisi asjahuvilisi. Kuid nii mitmegi seinalehe toimetus oli hoopis esindamata — «Sõna ja Teoga» (ajaloo-keeletead.), «Советский Филолог» (ajaloo-keeletead.), «Keemik» (matem.-loodustead.), «Vasar» (geoloogiaosak.) jt. Sellega ei või sugugi rahule jääda, veel vähem seetõttu, et nende toimetuste töös esineb küllaltki suuri puudusi, nagu selgus arutelu käigus. Kahtlemata oleksid arutelul antud näpunäited nende vigade parandamisele suuresti kaasa aidanud.

Kokkuvõtte näitusel esitatud seinalehtede kohta tegid sm-d J. Kalits ja N. Espe Rea positiivsete joonte kõrval märkisid nad puudustena, et asjata avaldatakse pikki artikleid tähtpäevade ja juubelite puhul — neid võib lugeda keskajalehtedest. Tähtpäevadest kõneldes tuleb neid tingimata siduda meie oma eluga, meie kollektiiviga, selle üksikute liikmetega jne. Katset selles suunas oli teinud kehakultuuriteaduskonna seinaleht «Kehakultuur», kus Nõukogude armee aastapäevale pühendatud artikkel oli seotud meie oma ALMAVÜ-ga. Mõeldav on ka tähtpäevade märkimiseks kasutada loosungeid.

Seinalehes sobib hästi tutvustada töökogemusi, uusi algatusi jne. See pakub lugejatele palju huvi. Seda võimalust oli ära kasutanud seinaleht «Progressiivne Farmaatsia», mille ühes artiklis kirjeldatakse uut töömeetodit. Uuest algatusest — puhkepäeva käsulikust veetmisest suusamatka näol jutustatakse «Õpperühmade Teatajas». Palju huvitavaid üritusi toimub õpperühmade elus, mida seinalehe kaudu on võimalik ja vajalik populariseerida.

Mitmes seinalehes leidus kritiseerivaid artikleid või märkusi inimeste kohta, kes seda seinalehte ei loe. Nii oli Aia tn. ühiselamu seinalehes «Ühine Kodu» üldiselt tabavalt ja hea satiiriga kirjutatud artikkel ühiselamu kaupluse ja selle müüja kohta. Kuid et kaubastu töötajad vaevalt seda artiklit loevad, siis on ta selles seinalehes üleliigne. Iseasi oleks sel teemal kirjutada näiteks «Edasis» või Kaubastu seinalehes. Samuti on ajaloo-keeleteaduskonna seinalehes tehtud kriitilisi märkusi kehakultuuriteaduskonna teatrivolinike pihta, kes tõenäoliselt ei teagi neid lugeda sellest seinalehest. Neist puudustest tuleks kirjutada vastava teaduskonna häälekandjas.

Seinalehtede lugemisel torkas silma, et artikleid kirjutatakse šabloniliselt: kõigepealt märgitakse seda, mis on positiivne, sellele järgneb negatiivne ja lõpuks veendumus või nõue, et puudused kõrvaldataks. Esitatut konkretiseeritakse tavaliselt sellega, et pannakse sisse rida nimesid, kuid seda, mida just on vaja — küsimuste analüüsi — ei anta. Selliseid artikleid leidub seinalehtedes «Bioloog», «Progressiivne Farmaatsia» jt. Et seinalehti on võimalik sisustada hoopis huvitavamalt ja mitmekesisemalt, näitab ajaloo-keeleteaduskonna seinaleht «Советский Филолог». Siin on kasutatud dialooge («Слово о словах»), huvitavaid ja ilmekaid pealkirju, vanasõnu jne. See mõjub värskelt ja meelitab lugema. «Õpperühmade Teatajas» väärib märkimist õnnestunud värsis antud kriitika teaduskonna «viilide», distsipliinirikkujate ja eksameil läbikukkujate pihta. Ka teiste seinalehtede toimetused peaksid hoolt kandma, et artiklid vabaneksid igavast rüüst ja muutuksid mitmekesisteks ning tabavateks.

Vahedaks relvaks puuduste ja vigade vastu võitlemisel on olnud ja jääb karikatuur. Kuid meie seinalehed kasutavad seda liiga tagasihoidlikult. Tõsi, karikatuure oli seinalehtedes «Ühine Kodu», «Bioloog» ja «Õpperühmade Teataja», kus nad oma ülesande ka täitsid. Ent nad oleksid seda teinud veelgi paremini, kui neis olnuks rohkem konkreetsust. Antud juhul oleks olnud vaja karikatuure konkretiseerida faktidega tõsielust. Rohkem karikatuure ja suuremat konkreetsust nendes — see on nõue, mida tuleb täita, kui tahame tõsta oma seinalehtede taset.

Huvitavust ja ilmekust annavad seinalehtedele juurde ka fotod, mida on kasutanud nii mitmedki lehed. Õnnestunult on seda teinud «Kehakultuur» ja «Progressiivne Farmaatsia». Fotomaterjal illustreerib siin hästi seda elu, mida üliõpilased elavad ja tööd, mida nad teevad. Kuid fotode valikusse ei tohi suhtuda hoolimatult. Pole vaja pakkuda pilti, mis mitte midagi ei ütle, mis artiklite paremaks mõistmiseks ei anna midagi juurde. Selletõttu oli fotode valik ebaõnnestunud seinalehe «Geograafi Hääl» näitusel esitatud numbris. Peale selle ei tohi toimetused unustada, et ka fotod saab rakendada kriitika teenistusse. Miks mitte avaldada seinalehes rubriiki «Foto süüdistab»? Sageli on häid võimalusi selliste fotodokumentide tegemiseks, ja neid tõsiasju on juba raskem ümber lükata. Nii ei jäägi süüdlastel midagi muud üle kui viga parandada.

Seinalehe sisu kõrval peavad toimetused osutama tähelepanu ka keelelisele küljele. Ükskõik kui suurte sisuliste väärtustega üks või teine artikkel ei olekski, ent kui selle väljenduslik külg on kohmakas, keel segane ja vigane, kaotab ta vähemalt poole oma mõjust. Juba seinalehtede pealiskaudsemalgi lugemisel torkab silma artiklite keeleline ebatasasus. Sellest järeldub, et toimetused ei tee või kui teevadki, siis väga hooletult keelelist korrektuuri. Nii leidub peaaegu igas seinalehes õigekirjutuse vigu. Üsna sageli esinevad komavead, milledega mõnikord kaasneb lihtsalt uskumatuid sisulisi moonutusi. Sellistest puudustest pole kaugeltki vaba ka ajaloo-keeleteaduskonna häälekandja «Sõna ja Teoga». Vastutav toimetaja sm. Tellmann peab niisuguse olukorra kohe likvideerima.

Muude külgede kõrval ärgu unustagu toimetused ka seinalehtede kunstilist kujundamist. Nii mõnigi («Vasar», «Sõna ja Teoga», «Meie Kodu» jt.) paistab silma artiklite üksluise ja igava paigutamisega. Artiklite asetamisel alusele arvestatagu tingimata nende tähtsust, samuti ka asetamise otstarbekust ja ilu.

Kuid illustreerimisel mitmesuguste vinjettide, ornamentide ja stiliseeritud kirjatüüpidega ei tohi liialdada. Eriti on see oluline viimase puhul — kiri muutub raskesti loetavaks.

Seinalehtede näituse žürii, arvesse võttes eespool nimetatud asjaolusid, premeeris toimetusi ja seinalehtede tööst aktiivselt osavõtjaid. Esile tõsteti sm. Speranskajat, ajaloo-keeletead. seinalehe «Советский Филолог» toimetajat, sm. Liini, ajaloo-keeletead. seinalehe «Õpperühmade Teataja» toimetuse liiget, sm. Soosaart, ajaloo-keeletead. seinalehe «Õpperühmade Teataja» karikatuurimeistrit, sm. Kruuti ajaloo-keeletead. seinalehe «Õpperühmade Teataja» heade satiiriliste värsside eest, sm. Kingot, matem.-loodustead. seinalehe «Geograafi Hääl» toimetajat, sm. Kruusi, matem.-loodustead. seinalehe «Vasar» toimetajat, sm. Treierit, matem.-loodustead. seinalehe «Bioloog» toimetajat, sm. Kaske, Aia tn. ühiselamu «Ühine Kodu» toimetajat, sm. Keiski, õigustead. seinalehe «Jurist» toimetajat, sm. Kääri, arstitead. seinalehe «Progressiivne Farmaatsia» toimetajat, sm. Ungerit, kehakultuuritead. seinalehe «Kehakultuur» fotonurga eest.

Näituse arutelul anti suund seinalehtede töö parandamiseks. Nüüd on toimetuste ülesandeks saadud näpunäiteid ja kogemusi ellu rakendada. Et see oleks edukas, peavad toimetused kõigepealt oma töö korda seadma. On vaja, et seinalehe iga uue numbri plaan arutataks läbi toimetuse ühisel koosolekul, et seinalehe nii sisulise kui ka vormilise külje eest oleksid vastutavad kõik toimetuse liikmed, mitte ainult peatoimetaja üksi. See muudaks seinalehe töö plaanipäraseks ja numbrid ei oleks juhuslikud. Toimetuse koosolekuile tuleks aegajalt kutsuda komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni esindajaid, kellede teoreetiline ja praktiline abi tuleks seinalehtede tööle ainult kasuks. Ja võib kindel olla, et need abinõud kindlustavad edu.

H. Tamm

Toimetaja E. Ertis

MB 05891 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 765

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (217) Reedel, 19. märtsil 1954. a. VII aastakäik

Leninlik-stalinlik komsomol uute saavutuste teel

Täna, 19. märtsil on kommunistlike noorte ja noorte elus tähtis päev — Moskvas alustab tööd ÜLKNÜ XII kongress. Paljumiljoniline kommunistlik noorsooühing valis kongressi delegaatideks töölisi, kolhoosnikuid, teadlasi, üliõpilasi ja nõukogude armee sõjamehi — parimaid oma ridadest. Ta usaldas neile kokkuvõtete tegemise kuulsusrikka võitlustee läbikäidud etapist — XI kongressist 1949. a. kuni tänaseni, ning uute ülesannete püstitamise — NLKP poolt meie maal kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks kavandatud grandioosse programmi elluviimise.

Meie ülikooli komsomoliorganisatsioon on läbi teinud suure arengutee. Mõnesajalisest kollektiivist 1949. a. on ta kasvanud suureks ja võimsaks pereks, kelle ridadesse kuulub üle 1200 üliõpilase. Parteiorganisatsiooni juhtimisel suunab ta üliõpilaste elu kõiki alasid, võtab aktiivselt osa üliõpilaskollektiivi ees seisvate ülesannete lahendamisest.

Parteiorganisatsiooni ja rektoraadi esimese abilisena on komsomoliorganisatsioon võitluses kõrge õppeedukuse, üliõpilaste teoreetilise kasvatamise ja väärika käitumise eest teinud ära hinnatava töö, ning andnud oma panuse nõukogude spetsialistide kaadri ettevalmistamisel. Hinnatav on matemaatika-loodusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni poolt lahtise koosoleku läbiviimine teemal «Spetsialistide-geograafide ettevalmistamisest osakonnas», kus seda küsimust analüüsiti suure põhjalikkusega ja esitati rida konkreetseid ettepanekuid õppejõududele ja rektoraadile. On vaja, et samalaadseid küsimusi arutaksid ka teiste teaduskondade organisatsioonid.

Süvenenud on marksistlik-leninliku teooria omandamine üliõpilaste poolt, töö algallikatega ja kirjanduse kasutamine. Suured on saavutused ka üliõpilaste teadusliku töö alal. Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilase L. Sarapuu, ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase A. Liimi, arstiteaduskonna üliõpilase K. Nirgi jt. võistlusning konverentsitööd said kõrge tunnustuse osaliseks. Paljude üliõpilaste teaduslikud tööd on seotud praktikaga, osutades viimasele tõhusat abi.

Kommunistlike noorte initsiatiivil on viidud läbi rida häid üritusi, näiteks kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilaste agitatsiooni-suusamatk läbi Lõuna-Eesti, ajaloo-keeleteaduskonnas ja geograafiaosakonnas pedagoogilisele praktikale siirdumise eel läbiviidud juhendamised komsomoli- ja ühiskondliku töö organiseerimiseks keskkoolides, teoreetiline konverents õigusteaduskonnas NLKP KK septembripleenumi otsuste kohta jpm. Nende ürituste läbiviimisel avaldus kommunistlike noorte tõeline algatusvõime ja loov suhtumine, mille arendamine peab olema komsomolitöös üheks esimeseks ülesandeks.

Kuid saavutused ei tohi põhjustada enesega rahulolu. Iga päev näitab, et meie komsomoliorganisatsiooni ees seisab veel suur ja vaevanõudev töö. Siiani pole küllalt järjekindlalt ellu viidud ÜLKNÜ KK IX pleenumi otsust. Komsomolitöös esineb veel läbimõtlematust ja juhuslikkust. Mõningais komsomoligruppides ja isegi algorganisatsioonides on unustatud võitlus kommunistlike noorte avangardse osa eest õppeja ühiskondlikus töös. Küllaldaselt ei ole organiseeritud kaadri õppust ja parimate töökogemuste propageerimist. Ülikooli komsomolikomitee on selles osas vähe abistanud teaduskondade organisatsioone ja pole küllaldaselt arvestanud seda, et enamik komsomoliaktiivist on noored, kes vajavad alalist abistamist. Vähe kasutatakse kriitikat ja enesekriitikat esinevate puuduste väljajuurimiseks.

Ainult siis, kui kogu TRÜ komsomoliorganisatsioon võtab oma esimeseks ja põhilisemaks ülesandeks võitluse esiletoodud puuduste kõrvaldamise eest, muutub meie organisatsioon veelgi tugevamaks ja kindlamaks. Tuleb pöörata järjest suuremat tähelepanu distsipliini ja vastutustunde juurutamisele üliõpilaste hulgas, nõuda igalt kommunistlikult noorelt ja noorelt teadlikku suhtumist oma ülesannetesse, nende ülesannete ausat ja täpset täitmist.

Komsomoli XII kongressi eel toimusid meie ülikooli komsomoliorganisatsioonides üldkoosolekud, kus võeti komsomoli ridadesse vastu eesrindlikke noori. Neid äsja kommunistlikku noorsooühingusse astunud noori ei tohi jätta kõrvale ühiskondlike ülesannete täitmisest. Igal noorel peab olema mingi ühiskondlik kohustus, mille täitmine olgu talle auasjaks. Vanemate komsomoliliikmete ülesandeks on igati abistada neid noori.

Komsomoligrupp on juhtiv ja suunav jõud õpperühmas. On fakt, et seal, kus on tugev komsomoligrupp, on tugev ja aktiivne kogu õpperühm, ja vastupidi — nõrgale õpperühmale on alati iseloomulik nõrk komsomoligrupp. Siit järeldus: komsomoligrupi ja grupiorganisaatori esimeseks ja tähtsamaks ülesandeks olgu tõsta oma grupi aktiivsust, teadlikkust ja püsivust. Seda saavutab grupiorganisaator siis, kui ta tõstab nõudlikkust nii enese kui ka kogu grupi liikmete vastu ja suhtub printsipiaalselt kõigisse küsimustesse. Sealjuures ei tohi ta aga eralduda õpperühmast, vaid peab tõmbama kõiki noori kaasa ühiste ürituste läbiviimisele.

Ülikooli komsomolikomitee ja teaduskonna-, kursuse- ning osakonnabüroode ees seisvaks ülesandeks on igati tihendada sidet kommunistlike noorte ja noorte vahel. Komsomolikomitee liikmete kohuseks on viibida võimalikult palju kommunistlike noorte koosolekutel, avastada puudusi töös ja abistada igasuguste raskuste puhul. Kursuse- ja osakonnabüroode liikmed peavad viibima grupikoosolekutel ja vestlema kommunistlike noortega. Ainult siis, kui me tihendame veelgi sidet kommunistlike noorte vahel, on võimalik edukalt lahendada kõiki ülesandeid, kasvatada aktivistide kaadrit ja vabaneda puudustest nii komsomoli- kui ka kogu ülikooli elus.

ÜLKNÜ XII kongress teeb kokkuvõtte läbikäidud teest. Kuid ta püstitab kõigi kommunistlike noorte ette ka uusi ülesandeid eelseisvateks aastateks. Sellepärast, kui ilmuvad materjalid ÜLKNÜ XII kongressi kohta, siis olgu iga kommunistliku noore kohuseks tutvuda nendega ja püüda igati täita kõiki komsomoli ülesandeid. Nii kanname väärikalt kommunistliku noore nime ja anname omapoolse panuse kommunismi ülesehitamiseks meie kodumaal.

Rohkem tähelepanu komsomolitöö küsimustele

Hiljuti toimus TRÜ õigusteaduskonna parteiorganisatsiooni lahtine koosolek, millest võttis osa ka teaduskonna komsomoliaktiivi. Ligi poolesaja-inimeseline kollektiiv seadis oma tähelepanu tulipunkti komsomolitöö küsimused. Ettekandega esines komsomoliorganisatsiooni sekretär sm. Lang, kes näitas, et organisatsioon on saavutanud mõningaid positiivseid tulemusi võitluses õppedistsipliini tugevdamise eest, samuti üliõpilaste iseseisva töö ja komsomoli siseorganisatsioonilise töö osas. Ühtlasi aga ilmnes sõnavõtust, et teaduskonna komsomoliorganisatsiooni töös on veel palju puudusi. Rida kommunistlikke noori on rikkunud õppedistsipliini (Karamkov, Russakov), mõnede käitumine pole olnud kommunistlikule noorele vajalikul kõrgusel (kommunistlikud noored Pruks, Mauer jt. lubasid korralagedust Tiigi tn. ühiselamu toas nr. 53) jne. Ettekandele järgnenud sõnavõttudes arutasid kommunistid ja kommunistlikud noored põhjalikult töö edasise parandamise ülesandeid ja seda, kuidas kasutada õppe- ning kasvatustöö taseme tõstmiseks seda suurt jõudu, mille moodustab teaduskonna 13 komsomoligruppi. Koosolek märkis, et tööga noorte hulgas ei saa rahule jääda. Halva töö tagajärjel kasvasid komsomoli read möödunud semestri jooksul ainult viies grupis. Samuti ei ole komsomol mitte igakord suutnud säilitada oma eesrindlikku osa õppedistsipliini ja õppeedukuse küsimustes. Nende puuduste olemasolu on seletatav ka sellega, et teaduskonna partei-algorganisatsiooni ja kommunistliku noorsooühingu algorganisatsiooni vahel teaduskonnas ei olnud seni vajalikku sidet ja koostööd. Harva pöörduvad kommunistlikud noored abisaamiseks üksikute kommunistide või parteibüroo poole. Parteibüroo omalt poolt aga rahuldus sellega, et andis küll üksikutele kommunistidele parteilise ülesande töötada komsomoliorganisatsiooniga, ei kuulanud aga nende kommunistide informatsioone ja aruandeid saadud ülesannete täitmise kohta.

Partei-algorganisatsiooni lahtise koosoleku otsus näeb ette saavutada murrang senises olukorras. Rida otsuse punkte kohustavad kommuniste-õppejõude osutama erilist tähelepanu komsomolitööle, samuti kohustati algorganisatsiooni bürood regulaarselt kuulama üksikute kommunistide informatsioone selle kohta, kuidas nad täidavad koosoleku otsust komsomolitöö edasise parandamise küsimuses.

Õigusteaduskonna parteiorganisatsiooni algatus on hea algatus, on vaja kindlustada, et see annaks ka praktilisi tulemusi. Ühtlasi on vaja, et ka teiste teaduskondade partei-algorganisatsioonid suhtuksid senisest suurema tähelepanuga oma reservisse ja võitlusabilisesse. Võib loota, et eriti seoses komsomoli XII kongressiga aktiviseerub tunduvalt noorsooühingu töö küsimuste arutamine parteikoosolekutel.

Tahame olla kommunistliku noore nime väärilised

Päevadel, millal meie kuulsusrikas komsomol valmistus XII kongressiks, tekkis meil kindel tahe kuuluda samuti nõukogude noorsoo kõige eesrindlikuma organisatsiooni ridadesse. Meile on eeskujuks kõik need tuhanded noored kangelased, kes täie selgusega tundsid ja tunnevad oma kommunistliku noore pileti tohutut väärtust, kes võitlesid ja võitlevad kommunismi täieliku võidu eest, kestva rahu eest maailmas.

Sellest meie elu pidulikust päevast alates, millal saame kätte tagasihoidliku terashalli raamatukese, meenutab ta meile igal hetkel, et meil on vaja saada säärasteks, nagu olid Lenin ja Stalin. Meid on vallutanud ühine tahe ja kindel otsus õppida elama, töötama ja võitlema suurte juhtide eeskujul.

Tahame kogu oma käitumise, õppimise ja tööga olla kommunistlike noore kõrge nime väärilised.

S. Kliss,
E. Nurmisto,
kehakultuuriteaduskonna üliõpilased

Arve ja fakte

ÜLKNÜ XI kongressi ajal oli TRÜ komsomoliorganisatsioonis 320 liiget. Praegu ulatub liikmete arv üle 1250.

*

Talvisel eksamisessioonil sooritas üle 300 üliõpilase kommunistliku noore kõik eksamid ainult hindele «väga hea».

*

Viimase kolme aasta jooksul on ülikooli komsomoliorganisatsioon andnud soovituse üle 30 paremale kommunistlikule noorele NLKP liikmekandidaadiks astumiseks.

*

Talvisel õppetöövaheajal viidi ELKNÜ TRÜ lektoritegrupi poolt läbi enam kui 70 loengut ja vestlust NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuse kohta.

*

1954. aastal suurenes võistlustööde arv, võrreldes 1953. aastaga, 35-lt 85-le. Nende hulgas on 44 töö autoreiks kommunistlikud noored.

*

ÜTÜ VII konverentsil kanti ette 94 tööd, VIII konverentsiks valmib 114 ettekannet.

Komsomoli soovitusel

Iga kommunistlik noor peab endale suurimaks auks saada Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei liikmeks.

Oma olemasolu jooksul on Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsioon andnud soovituse parteisse astumiseks kümnetele parimatele komsomoliaktivistidele.

Ka praegu, ajal, millal toimub ÜLKNÜ XII kongress, annab komsomoliorganisatsioon soovituse grupile parimatele üliõpilastele ja õppejõududele.

Ülikooli kommunistlikud noored tunnevad hästi kommunistlikku noort Helve Ungerit. Rea aastate jooksul on ta aktiivselt osa võtnud komsomolitööst, algul üliõpilasena ja praegu kehakultuuriteaduskonna õppejõuna. Helve Unger töötab kehakultuuriteaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretärina. Energilise tütarlapsena, kes on nõudlik enda ja oma seltsimeeste vastu, on ta võitnud oma kaastöötajate hulgas suure autoriteedi.

Vabariigi sportlaste hulgas on hästi tuntud ENSV rekordi omanik teivashüppes kehakultuuriteaduskonna õppejõud Martin Kutman. Üle kümne aasta on ta kuulunud leninlik-stalinlikku komsomoli. Komsomoliorganisatsiooniga on Martin Kutmanil seotud kõik tema edusammud, kõik tema saavutused. Praegu töötab ta kehakultuuriteaduskonna õppejõudude komsomoligrupi organisaatorina. Olles noorte spordikoolis treeneriks annab sm. Kutman oma rikkalikke kogemusi edasi ka oma õpilastele. Pidevalt tõstab ta oma sporditehnikat ja kuulub NSV Liidu 10 parima teivashüppaja hulka.

Raamatukogudes ja arhiivides võib sageli kohata ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilast Viktor Boikovi. Viie ülikooliaasta jooksul on kommunistlik noor V. Boikov näidanud end distsiplineeritud ja aktiivse üliõpilasena. Kommunistlikud noored on teda mitu korda valinud teaduskonna- ja kursusebüroo liikmeks. Mõne kuu pärast saab V. Boikov ülikooli diplomi. Praegu kirjutab ta diplomitööd, mis haarab huvitavaid küsimusi revolutsioonilise liikumise ajaloost Eestis.

Helve Unger, Martin Kutman ja Viktor Boikov otsustasid ÜLKNÜ XII kongressi eelseil päevil anda avaldused NLKP liikmekandidaadiks astumiseks.

Neile aktiivsetele kommunistlikele noortele annab ühe soovitustest kommunistlik noorsooühing. Ei ole kahtlust, et nad õigustavad seda kõrget usaldust ja komsomoli kasvandikena hoiavad kõrgel parteiliikme austavat nime.

Pariisi Kommuuni sangareid mälestades

Pariisi Kommuuni aastapäeva puhul avaldame katkendeid kommuuni silmapaistva poeedi, «Internatsionaali» autori Eugène Pottier' (1815—1887) alljärgnevast luuletusest

KOMMUUN — SEE ELLU JÄÄB MEIL SIISKI

NEILE, KES LÄBI ELASID VERISE NÄDALA

Ta tapsid julmad sõdurid
tuld andes tänaval;
ta kuulsat lippu sõtkusid
nad mutta jalge all.
Siis iga mõrvar, iga kaak
end uhkeldades üles kiitis.
Kuid olgu! Fakt,
mu armas Jaques, —
Kommuun — see ellu jääb meil siiski!

Kui vilja rahvast niitis mai —
jääb meelde igavest'.
Versailased siis saagiks said
ükssada tuhat meest.
Jah, sada tuhat! Õudne saak,
mis kodanlased maha niitsid!
Kuid olgu! Fakt,
mu armas Jaques, —
Kommuun — see ellu jääb meil siiski!

Nad sooritasid veretööd —
ja teadku kõik, et siis
nad peksid raskelt haavatuid,
kes haiglas lamasid;
et veri kõike uputaks
ja voolaks ohtralt ojaviisi.
Kuid olgu! Fakt,
mu armas Jaques, —
Kommuun — see ellu jääb meil siiski!

Eks rippuv Damoklese mõõk
kord pähe lange neil.
Vallès'i [1] *matusel see tõik*
eks selgeks saanud meil.
Reas astusime, sammus takt,
me hulki ühtne tahe liitis.
Kas pole fakt,
mu armas Jaques, —
Kommuun — see ellu jääb meil siiski!

Marianne'il [2] *valatakse verd —*
«Hei, elagu Kommuun!»
nüüd rutem keset inimmerd
taas hüüdku rahva huul.
Las tundku meie rusikat:
löö reetur-koeri mehe viisi:
On kindel fakt,
kaob kiskja kamp —
Kommuun on ellu jäänud siiski!

1) Jules Vallès — Kommuuni juhtivaid liikmeid, ajakirjanik ja kirjanik
2) Rahva seas kutsuti vabariiki Marianne'iks.

15. märtsil auditooriumides

Õppedistsipliini tugevdamise eesmärkidel ja sel alal esinevate puuduste kõrvaldamiseks organiseeris meie ajalehe toimetus esmaspäeval, 15. märtsil kontrollpostid mitmetesse auditooriumidesse. Alljärgnevalt avaldame väljavõtteid kontrollpostide teadetest.

KELL 9, AUDITOORIUM NR. 2

Dots. J. Käosaare loeng eesti kirjandusest III kursusele. Kohal 25 üliõpilast 40-st. Loogikutest puudus 25%, filoloogidest 50%.

KELL 9, NÄITUSE TN. SUUR AUDITOORIUM

Vanemõpetaja Epleri loeng bioloogiaosakonna III kursusele. Loengult puudujaid polnud, hilinejaid ka mitte. Lektor loeb üle aja, vaheaeg on kärbitud. Kuuldavasti olevat see korduv nähtus. Kõik üliõpilased konspekteerisid, välja arvatud sm. Evi Kask, kes tegeles millegi muuga.

KELL 9—11 JA 11—13, POLIITIL. ÖKONOOMIA AUDITOORIUM JA AUD. NR. 49

Sm. Limbo (vene filol. IV kursus), miks te need loengud maha magasite? Üliõpilased Raid ja Seppius hilinesid teisena märgitud loengule (NSV Liidu rahvaste kirjandus).

KELL 11—13

Taimefüsioloogia kollokvium bioloogide III-le kursusele. Aine polnud omandatud, võis kuulda ainult vaevalt rahuldavaid vastuseid.

KELL 13—15, AUD. NR. 50

Ajaloolise materialismi seminar vene filoloogia IV. kursusel. Seminar ebaõnnestus täielikult. Üliõpilased olid halvasti ette valmistunud (õigemini: polnud üldse ette valmistunud). Rida üliõpilasi keeldus vastamast. Kogutulemus — kaheksa mitterahuldavat...

KELL 15—19, PEDAGOOGIKA AUDITOORIUM

Dots. Kase loeng eesti keele ajaloost. Kohal 23 üliõpilast. Loogikuid puudus 9 (45%), filoloogе 14 (45%). Osa üliõpilasi oli ainult esimesel loengul, osa jõudis pärale alles teiseks loenguks.

KELL 16—18, AUD. NR. 82

Asp. Peegli praktilise eesti keele tund vene filoloogia III kursuse B rühmale. Puudujaid kaks. Eriti teisel tunnil, kui tuli võtta uut materjali, olid üliõpilased juba väga väsinud pikast tööpäevast. Tähelepanu nõrgenes tunduvalt. Miks planeeritakse praktilised keeletunnid, mis nõuavad üliõpilastelt kõige aktiivsemat tööd, nii hilisele ajale? Ja midagi vist on liimist lahti ka õppeplaanides: miks on vene filoloogidel esimesel kursusel ainult 2 tundi eesti keelt nädalas, III kursusel aga, kus tulevad juba spetsiaalained, tervelt 6 tundi nädalas?

Pingerikkad nädalad

Hiljuti sooritasid ajaloo-keeleteaduskonna etnograafia eriharu üliõpilased eksami NSV Liidu rahvaste etnograafias ja arvestuse Euroopa rahvaste etnograafias.

Vastavaid kursusi sõitis Tartu lugema NSVL Teaduste Akadeemia Etnograafia Instituudi professor N. N. Tšeboksarov. Kuna prof. Tšeboksarovi aeg on piiratud, luges ta kaks kursust kahe nädalaga.

Etnograafidel möödusid need kaks nädalat väga pingsas ja hoolsas õppetöös. Loengud kestsid hilisõhtuni ja toimusid ka puhkepäeviti. Loengute kõrval pidid üliõpilased läbi töötama vastava kirjanduse ja loengukonspektid, sest kohe pärast loengute lõppemist tuli sooritada eksam. Paljudel tekkis kahtlus, kas suudetakse niisugustes õppimistingimustes omandada ainet küllalt põhjalikult, samuti oli üheks raskuseks see, et eksam tuli anda vene keeles. Kuid vaatamata kõigele andsid üliõpilaste vastused tunnistust materjalide põhjalikust omandamisest. Professor Tšeboksarov hindas üheksast inimesest seitsme teadmisi kõrgeima hindega ja 2 hindega «hea». Ka arvestused sooritati edukalt. Eriti sügavaid teadmisi näitasid üliõpilased-etnograafid L. Kindel, I. Liiv jt.

A. Peterson

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu VI olümpiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise

JUHEND

(Algus lehes nr. 8(216))

3) Ansambli või rühma moodustavad 3 või enam osavõtjat.

4) Teaduskondade kooride ja võimlemisrühmade esinemised on soovitatavad, mitte kohustuslikud, kuid esinemist hinnatakse ja võetakse arvesse paremusjärjestuses.

5) Teaduskond võib saata ülelikoolilisele ülevaatusele teataval alal kindlaksmääratud arvust rohkem esindajaid.

6) Kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu alal hinnatakse kõigile teaduskondadele võrdsete võistlustingimuste loomiseks igal vastaval alal töid arvuliselt järgmiselt: ajaloo-keeleteaduskonnas 3, arstiteaduskonnas 4, kehakultuuriteaduskonnas 1, matemaatika-loodusteaduskonnas 3, õigusteaduskonnas 2.

Võistlusest osavõtjate arv vastavail omaloomingu aladel individuaalse paremusjärjestuse kindlakstegemiseks ei ole piiratud.

Käesoleval olümpiaadil on lubatud moodustada ka teaduskondadevahelisi instrumentaalansambleid (kohustuslik esitada kaks pala).

Kirjandusliku ja muusikalise omaloomingu tööde esitamise viimane tähtaeg on 10. aprill 1954. a.

III. Repertuaar

1. Repertuaar peab olema jõukohane ja vastama sisult kommunistliku kasvatuse eesmärkidele.

2. Repertuaari valikul tuleb eelistada tänapäeva aktuaalset temaatikat, nagu kommunistliku ühiskonna ülesehitamine, rahvaste võitlus rahu kindlustamise eest, nõukogude teaduse ja kunsti saavutused jne. Senisest rohkem tuleb tähelepanu pühendada ülikooli elu käsitlevale temaatikale.

3. Nõukogude autorite kaasaegsete teoste kõrval võib kasutada repertuaaris ka parimaid klassikalisi ja rahvaloomingulisi teoseid.

IV. Kirjanduslik omaloming

1. Võistlusele võib esitada algupäraseid trükis avaldamata kirjanduslikke töid kõigis žanreis, nagu jutustusi, draamasid, olukirjeldusi, luuletusi, poliitilist satiiri, kirjanduskriitilisi artikleid, tõlkeid jne.

2. Tööd peavad kajastama nõukogude inimeste tööd kommunismi ülesehitamisel, võitlust rahu eest jne. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ülikooli elu käsitlevale temaatikale.

3. Võistlusele võib esitada ka neid omaloomingulisi töid, mis on esmakordselt ette kantud VI olümpiaadi isetegevusõhtuil. Vastavad tööd esitatakse autori nime all.

Tööde esitamise viimane tähtaeg on 15. aprill 1954. a.

V. Muusikaline omalooming

1. Võistlusele võib esitada iseseisvalt loodud algupäraseid muusikateoseid ja rahvamuusika ümbertöötlusi kõigis vokaal- ja instrumentaalmuusika žanreis.

2. Tekstide viisistamisel tuleb arvestada teksti vastavust käesoleva juhendi kirjandusliku omaloomingu osa punkt 2 all toodud nõudeile.

3. Muusikalise omaloomingu kohta kehtib käesoleva juhendi kirjandusliku omaloomingu osa punkt 3 all esitatud tingimus.

VI. Hindamissüsteem

1. Olümpiaadi lõppülevaatusel hindab ettekandeid orgkomitee poolt moodustatud žürii.

2. Hindamisele tuleb esitatavate palade ideeline ja kunstiline tase.

3. Žürii poolt hinnatakse kõiki ettekandeid kümne-punkti-süsteemis.

4. Teaduskondadele arvestatakse iga isetegevusliku ja omaloomingulise võistlusala eest punkte kohustusliku arvu palade hinnete aritmeetilise keskmise põhimõttel valemi järgi $a \frac{m}{n} + b$, kusjuures m on ühel võistlusalal saavutatud punktide üldsumma, n — tabelis antud igale teaduskonnale kohustuslik ettekannete või omaloominguliste tööde arv teatud alal, a — vastava võistlusala eest teaduskonnale arvestatud lõplik punktide arv, b — punktide arv, mida iga üksik instrumentaalkollektiivi liige toob teaduskondadevaheliste instrumentaalansamblite poolt saavutatud punktide alusel (iga esineja toob oma teaduskonnale niipalju punkte, kuipalju saavutas ansambel tervikuna), korrutatud esinejate %-ga.

5. Juhul, kui teaduskond ei esita ettenähtud arvu ettekandeid või töid, ei vähene n arvuliselt.

Orgkomitee

Kehakultuur ja sport

TOIMUSID RATSASPORDI SISEVÕISTLUSED

TRÜ ratsasportlased tähistasid NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste päeva teaduskondadevaheliste ratsaspordi sisevõistlustega, kus kohtusid arsti-, õigus-, matemaatika-loodus- ja kehakultuuriteaduskonna võistkonnad.

Olgu märgitud, et sellised võistlused toimusid esmakordselt 1953. a. ning neil oli suuteline täisarvulise võistkonnaga esinema ainult arstiteaduskond. Rohke osavõtt käesolevaist võistlustest ja võistluste tulemused näitavad, et ratsasport on TRÜ kõigi teaduskondade üliõpilaste seas laialt levimas ning populaarsust võitmas. Puudusena peab aga märkima meesüliõpilaste suhteliselt tagasihoidlikku arvu naisüliõpilastega võrreldes.

Kuna võistlejate enamiku moodustasid just noored, väheste võistluskogemustega ratsasportlased, kujunesid ka võistluste tehnilised tagajärjed tagasihoidlikeks. Esines liialt palju võistlusest väljalangemisi nii hobuste tõrgete kui ka sõiduteel eksimise tõttu.

Võistlused toimusid keskmise klassi takistussõidus. Iga võistkonda esindas kolm üliõpilast-ratsasportlast, kellel tuli läbida takistustee, millel asus 10 takistust kõrgusega kuni 115 ja laiusega kuni 150 cm. Võitjaks tuli ülekaalukalt matemaatika-loodusteaduskonna võistkond koosseisus S. Linno hobusel «Rumba», H. Einer hobusel «Ilus» ja H. Robi hobusel «Tuljak» (kokku 36 karistuspunkti). Teisele kohale jäi artiteaduskond 64 ja kolmandale kohale õigusteaduskond 71 karistuspunktiga.

Tehniliselt ilusat sõitu näidanud kehakultuuriteaduskonna võistkond jäi sõiduteega eksimise tõttu neljandale kohale.

Ilma karistuspunktideta läbisid sõidutee S. Linno ja H. Pütsepp.

R. Hanneste,
võistluste peakohtunik

„Ivan Ivanovitš" ja noored südamed

«Nõnda, kui kõik on koos, siis pole ruumi, kui on vaba auditoorium, siis pole jälle kõiki kohal. Nagu varesed tõrvatud katusel...»

Kultuuriorganisaator Irja oli üsna õnnetu ebaõnne tõttu, mis oli tabanud ühisüritust.

Kas võtsid III kursuse loogikud-psühholoogid grupi tööplaani lugeda läbi Koptjajeva «Ivan Ivanovitši» ja korraldada ühine arutelu? Muidugi võtsid. Kas nad ka lugesid? Aga muidugi, ammu juba. Aga miks lükkus arutluskoosolek ikka ja jälle edasi? Teadagi miks: kord nokk kinni ja saba lahti, kord jälle vastupidi. Nagu tänagi: kõik on kohal, ka kõige tähtsam — referent Linda isikus seisis koos teistega peahoone suure kella all, aga siis — ole lahke, pole vaba auditooriumi ... Nõutus.

«Läki meile, ühiselamusse!» tuli rühmavanem Irmal päästev mõte.

«Tore, Irma, sa pole asjatult rühmavanem. Oskad öelda õige sõna õigel ajal.»

Harilik tuba tütarlaste ühiselamus. Keset tuba on laud, laual roheline paber, ümber toolid, seinte ääres raamaturiiulid. Kui sinna istud, siis juba pead mõtlema tõsiselt.

Linda jutustab. Väike Maimu kuulatab uudishimulikult. Teost lugeda ei olnud veel mahti, aga ikkagi on huvitav. Ellen seisab, toetab selga vastu riiulit, näol aga on juba selline ilme, nagu tahaks vastu vaielda. Silvia ja Helju istuvad voodi serval. Kõik kuulavad.

Ja on ka, mida kuulata, sest teos püstitab rea aktuaalseid probleeme. Näiteks miks Ivan Ivanovitš, mees, kes nii väga oli andunud oma tööle, ei suutnud huvituda Olga tööst? Nii hea, nii tugev, kuid ometi nii iseendas kinni, et ei oska toetada oma naist, kes vajas, väga vajas seda. Kas see ei ole egoism, piiratus?

Tõsi, Olga on muidugi rändlind. Astub järgemööda mitmesse instituuti, aga ei jätku tahet ühtki lõpetada. Aga kas ei olnud ka Ivan Ivanovitš ise süüdi selles, et Olga instituudist lahkus? Kindlasti oli.

Mida järeldada? Kas mitte seda, et on vaja õppida tundma inimest, et on vaja õppida mõistma teda, õpetada, suunata, kui ta ise pole võimeline leidma elus kindlat teed, pole võimeline omandama kutset, tegelema huvitava tööga. Tekkis ju Olgas just seetõttu tarbetusetunne, mis piinas teda kogu abielu vältel.

Ja veel. Linda ütleb veendunult: «Ivanil on esikohal töö. Olgal aga ei ole sellist tööd, mis haaraks kaasa, sunniks töötama kõigest hingest. Kas siin ei ole sügav vastuolu? Ma arvan, et see just oligi peamine põhjus, miks nad lahku läksid. Aga, võib-olla on teisi arvamusi?»

Vaikus. Igaüks seedib alles oma mõtteid. Kõige enam huvitab noori armastuseprobleem — ja õigusega. See on ometi tõsine küsimus ja keskse kohal selleski teoses.

«Ivan tundis ikkagi vähe huvi Olga vastu. Aga abielus tuleb teineteist toetada,» avaldab Silvia oma seisukoha.

Ellen pole hästi nõus. «Ei, mina arvan, et abielluma peavad võrdsed. Mis käekõrval vedamist seal olla saab.»

«Aga vastastikku üksteist abistades võidakse saada võrdseks,» leiab Ilse.

Ilsel on õigus. Meenutatagu ometi Pavel Kortšaginit. Kas mitte tema ei aidanud oma naisel saada endaga võrdseks võitluskaaslaseks.

«Jah, aga siis peavad tingimata olema ühised huvid...» ütleb Laine.

Irja: «Nad on kaua koos elanud, miks siis Olga kunagi ei pöördu tema poole ja kõike ära ei räägi. Ta on ikka süüdi. Lõppeks — salaja põgeneda...»

Kalju: «Esimese vea tegi Olga sellega, et ta instituudist ära tuli.»

«No ärge ikka Olgat päriselt kah maha tehke. Mulle meeldis Olgas just see, et ta Ivani maha jättis, kui ta enam teda ei armastanud. Seda alati ei tehta...» väidab Einar.

Sellele jutule oli vastuseks tütarlaste ühine naer.

«See on juba meie alahindaminē,» hüüab Ellen. «Või ei minda ära! V i i s k ü m m e n d aastat tagasi ei mindud...»

«No oodake,» vaidleb Silvia vastu. «Juhtub vahest tõesti sedagi, kas harjumusest või lihtsalt julgusetusest.»

Tundub, et siin ei arutleta ainult teost. Siin püütakse lahendada küsimust: kuidas tuleb e l a d a, kuidas on õ i g e elada meil, nõukogude noortel. Igaüks avaldab oma arvamust, oma seisukohta küsimustes, mis on kerkinud teost lugedes. Kas oleks ilma arutluseta kerkinud nii palju probleeme? Ei. Kas ei saa igaüks midagi sellest vestlusest, mille üle tasub hiljemgi järele mõtelda? Saab. Kasuks tuleb ta neilegi, kes vestlusest aktiivselt osa ei võta. Arno kuulab hoolega. Valdek istus algul voodil riiuli taga — kavatses vist teha mugavat «äraolemist». Aga vaata, nüüd on ta jõudnud tulla juba laua taha, teiste juurde.

Aga kas siis aitab ainult arutlemisest, mõtetevahetusest? Kas ei tuleks ka teha kokkuvõte kõigest sellest, mida arutleti, anda sellele hinnang? Muidugi, ja siin ta ongi:

«Ivan Ivanovitš» on väga hea raamat, sest vähe on kirjutatud teoseid, kus leiavad käsitlemist nii elulised ja aktuaalsed probleemid kui seal.

«Maimu, sina loed ka selle teose läbi, eks?» ütleb Laine enne lahkumist.

«Loen kindlasti. Ma ei teadnud, et ta nii huvitav on.»

«Teeme järgmisel nädalal jälle koosoleku,» teeb ettepaneku Einar. «Võtaksime käsile ühe teose, mille arutlemisest oleks kasu eksamilgi...»

«Oota ikka, ära torma,» pidurdab tema indu Kalju. «Nii ruttu ei jõua ühtki teost läbi lugeda.»

Muidugi ei jõua. Kaljul on õigus, sest ettevalmistamatult koosolekut korraldada ei tasu vaeva. Siis on nii, et kaks agarat, kes on raamatu läbi lugenud vaidlevad, kuid teised ei saa täielikult kaasa lüüa. Parem siis juba hiljem. Tähtis on see, et arutlus jälle toimuks.

Aga selle eest peab hoolitsema kultuuriorganisaator Irja, grupporg Helju ja ... kas veel keegi? Vist ka mina ja sina ja tema — kõik kuusteist loogikut-psühholoogi kolmandalt kursuselt.

A. Aru

Diplomitööd enne tähtaega

Õigusteaduskonna V kursuse haldustsükli üliõpilased töötavad pingsalt diplomitööde koostamisel. Kõik diplomandid tahavad lõpetada oma tööd üks kuu enne tähtaega, s. o. 1. aprilliks. Kaks korda nädalas toimuvad konsultatsioonid, kus arutatakse tööde valminud peatükid õppejõudude juhendamisel läbi ja analüüsitakse töös esinevaid puudusi ning ülleskerkinud küsimusi.

K. Tuusov

TEATEID

Vastu tulles meie kollektiivi liikmete soovidele on kirjandusliku omaloomingu võistlustööde esitamise tähtaega pikendatud 15. aprillini. Töid võib esitada nii eesti kui ka vene keeles.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule ring

*

TRÜ Pearaamatukogu korraldab neljapäeval, 25. märtsil kell 18 aruandluskoosoleku lugejatele. Päevakorras on aruanne raamatukogu tööst 1953. aastal ja lugejate sõnavõtud.

Raamatukogu töösse puutuvaid küsimusi ja ettepanekuid on võimalik esitada ka juba enne koosolekut, milleks on välja pandud lugejate soovide ja ettepanekute kast.

*

Pühapäeval, 21. märtsil algusega kell 11 toimub aulas ülikooli lastenäiteringi esituses näidendi «Külmataat» kordusetendus.

Toimetaja E. Ertis

MB 05938 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 905

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (218) Reedel, 26. märtsil 1954. a. VII aastakäik

Tugevamaks side ülikooli kollektiivi ja tema häälekandja vahel

Meie nõukogude ajakirjandus, arenedes kommunistliku partei juhtimisel, on kasvanud võimsaks jõuks, üheks kõige painduvamaks suurte masside juhtimise ja mõjutamise vahendiks.

Kogu oma tegevuses lähtub nõukogude ajakirjandus sellest tähtsast marksistlikust tõest, et rahvamassidele kuulub otsustav osa ühiskonna arengus.

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool», kui rektoraadi, ülikooli partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni häälekandja on seda nõukogude ajakirjanduse tähtsat põhimõtet alati silmas pidanud. Oma ilmumise ligi seitsme aasta kestel on ajaleht lahutamatult kasvanud ühte oma kollektiiviga.

Suureks abiks ajalehe töö parandamisele oli kriitika, mille osaliseks sai ajaleht 1953. a. novembris EKP KK ajakirja «Eesti Kommunist» veergudel. Ajaleht asus puuduste kõrvaldamisele, veelgi sihikindlamalt mobiliseerima õppejõude ja üliõpilasi NLKP XIX kongressi otsuste elluviimisele, õppe- ja teadusliku töö ümberorganiseerimisele vastavalt nendele otsustele, õppe- ja kasvatustöö kvaliteedi parandamisele. Selles osas on saavutatud, võrreldes möödunud õppeaastaga, mõningat edu, ja seda eeskätt tänu sellele, et ajaleht on suutnud käesoleval õppeaastal tunduvalt laiendada oma kaastööliste ja kirjasaatjate võrku.

Ajalehele on käesoleval õppeaastal kaastööd saatnud üle poolesaja ülikooli õppejõu, nende hulgas hulk vanemaid teadlasi, nagu professorid P. Ariste, A. Vaga jt., rida meie noori teadusepõllul töötajaid, nagu P. Kard, Ed. Vääri ja palju teisi. Professor K. Orviku, matemaatika-loodusteaduskonna dekaani dots. A. Miti ja ÜTÜ esimehe sm. J. Tammeoru süstemaatiline kaastöö ajalehele kõneleb sellest, et need õppejõud mõistavad ajalehe suurt kasvatuslikku osa. Kaugele üle saja ulatub üliõpilastest kaastööliste nimekiri.

Vaatamata saavutatud edule ei saa ajaleht oma kaastööliste ja kirjasaatjate võrguga kaugeltki rahule jääda. Tänaseni pole ajaleht suutnud tõmmata oma kirjasaatjate ja kaastööliste võrku ülikooli suurima teaduskonna — arstiteaduskonna — kollektiivi liikmeid. Selle teaduskonna dekanaat ja kateedrid, õppejõud, üliõpilased, partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon on unustanud kasutamast sellist relva, nagu on oma õppeasutuse ajaleht, teaduskonna õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö alal esinevate puuduste vastu võitlemiseks. Ei ole auks teaduskonnale, et 1954. a. on tema kollektiivilt saabunud ajalehele «Tartu Riiklik Ülikool» avaldamiseks ainult kaks suuremat artiklit (autorid A. Tomingas ja A. Jannus) ja üks mõnerealine lühiteade. Samal ajal on matemaatika-loodusteaduskonnast esitatud üle 15 artikli ja lühisõnumi kõige mitmekesisematelt tööaladelt.

Ajalehele «Tartu Riiklik Ülikool» osaks saanud kriitika juhtis tähelepanu ühele meie tõsisele puudusele — vähese tähelepanu osutamisele üksikute õppejõudude tööle: nende loengute kvaliteedile, laboratoorsete tööde juhendamisele ja diplomandide abistamisele, paremate õppejõudude töömeetodite ja pedagoogilise töö positiivsete kogemuste levitamisele, eesrindlike üliõpilaste töökogemuste valgustamisele, nende iseseisvate töömeetodite tutvustamisele.

Just selles osas vajab ajaleht kogu kollektiivi aktiivset kaastööd. Kes näeb ja tunneb paremini ühe või teise õppejõu tööd, kui mitte tema lähemad kaastöölised: kateeder, kus ta töötab, auditoorium, kus ta esineb loenguga, laboratoorium, kus ta organiseerib üliõpilaste tööd.

Õppejõud on alati huvitatud sellest, kuidas tema loengut võtab vastu auditoorium, kas ja kuidas ta suudab rahuldada järjest kasvavat nõukogude üliõpilaste teadmistejanu. Seepärast on õppetöö taseme edasiseks tõstmiseks väga olulised auditooriumi asjalikud tähelepanekud. Ka selles osas oleksid ajalehe veerud sobivaks kohaks muljete ja mõtete avaldamiseks. Kahjuks peab aga konstateerima, et kuni viimase ajani on üliõpilaste poolt esitatud veel vähe materjale sellistel teemadel. Tundub, et teataval määral pidurdab seda üliõpilaste kartus, et selline kriitika võiks hiljem mõjutada eksamihindeid. Tuleks otsustavalt heita kõrvale sellised nõukogude ülikoolile võõrad vaated.

Meie kateedrites, üliõpilasrühmades ja organisatsioonides on valitud alatised kirjasaatjad ajalehele «Tartu Riiklik Ülikool», kelle ülesandeks on informeerida ajalehe kaudu kogu ülikooli õppe- ja üliõpilasperet sellest tööst, mis tehakse vastavas kateedris, rühmas, organisatsioonis. Meie ülikooli töötajad ja üliõpilased on tõsiselt huvitatud kõigest eesrindlikust, mis toimub ühes või teises teaduskonnas. See aitab populariseerida eesrindlaste saavutusi laiades massides, meie ülikooli mitmekesist tööd, aitab kasvatada uhkust ja armastust nõukogude õppeasutuse vastu ja nõukogude teaduse suhtes eriti. Sellist süstemaatilist informatsiooni ootab ajaleht kõigilt õppe- ja teadusliku töö lülidelt.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus kavatseb lähemal ajal läbi viia kaastööliste ja kirjasaatjate nõupidamise, kus tuleksid arutamisele koostöövormid kollektiivi ja tema häälekandja vahel. Toimetus ootab sellest üritusest üliõpilaste arvukat osavõttu ja loodab, et see muudab veelgi tugevamaks sideme ülikooli kollektiivi ja ajalehe vahel.

TRÜ Õpetatud Nõukogus

19. märtsil toimunud Õpetatud Nõukogu koosolekul käsitles teadusala prorektor prof. E. Martinson oma aruandes TRÜ õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise küsimust ja teaduslikku tööd põllumajanduse abistamisel.

Samal koosolekul kuulati ära prof. J. V. Veski aruanne eesti keele kateedri ja van.-õpetaja K. Taevi aruanne eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppe-kasvatustöö olukorra kohta. Õpetatud Nõukogus märgiti, et nimetatud kateedritel on teatud edu õppe-kasvatustöö kõrgemale tasemele tõstmisel. On loodud tihe kontakt eesti keele ja kirjanduse osakonna üliõpilastega, edu on märgata üliõpilaste teaduslike ringide töös.

Lõpuks kinnitati ÜTÜ VIII teadusliku konverentsi plaan.

PARTEI ELU

Aspirantide tõö edasise tõusu eest

4. märtsil arutas arstiteaduskonna parteigrupp lahtisel koosolekul, millest võtsid osa aspirandid ja nende juhendajad, aspirantide tööd teaduskonnas.

Teaduskonna dekaani prof. A. Tominga ettekandest ja koosolijate sõnavõttudest selgus, et aspirantuuri töö on viimastel aastatel tunduvalt paranenud. Kolme viimase aasta jooksul on täidetud arstiteaduskonnale eraldatud kohad, välja arvatud üks, kus kandidaat ei tulnud toime sisseastumiseksamitega.

Töö kolmanda kursuse aspirantidel kulgeb edukalt, nii et on olemas reaalsed väljavaated dissertatsioonide õigeaegseks esitamiseks. Eriliste takistusteta kulgeb aspirantide töö ka esimesel kursusel. Tõsisemaid takistusi töös on esinenud aga II kursuse pediaatria kateedri aspirandil R. Härmal, kellel esines tehnilisi raskusi dissertatsiooni koostamisel, mistõttu on tõstatatud küsimus dissertatsiooni teema vahetamisest. Nimetatud küsimus on antud lahendada vastavale komisjonile.

Nii ettekandes kui ka sõnavõttudes toodi esile rida takistavaid tegureid teaduskonnas, mille likvideerimisega oleks võimalik aspirantide tööd muuta veelgi edukamaks. Nii näiteks on aspirantuur komplekteeritud peaaegu 100%-liselt ainult ülikooli vastlõpetanutest, kellel puuduvad veel praktilised kogemused ja juba kindlustunud teadmised. Aspirantide kandidaatide värbamisel osutavad vähe abi kateedrid ise ja ka Eesti NSV Tervishoiu Ministeerium.

Märgiti, et aspirantide töö- ja ajajaotusplaanide koostamisel ei ole alati lähtutud maksimaalsest otstarbekohasusest. Nii pole alati kandidaadimiinimumi eksamite järjekord otstarbekohane. Ka pole aspirantidele alati kindlustatud kandidaadimiinimumi eksamite programmid. Esineb juhtumeid, kus pole märgitud eksamite sooritamiseks läbitöötatav kohustuslik kirjandus või see on laiendatud mõõdeteni, mille nõuetele vastavaks läbitöötamiseks ei jätku aspirandi käsutuses olevast ajast.

Prodekaan sm. Vill oma sõnavõtus märkis, et rida tehnilisi ja majanduslikke raskusi aspirantide töös on tingitud asjaolust, et juhendajad kohe töö teema püstitamisel ei analüüsi nagu vaja selle realiseerimise küsimusi, mistõttu materiaalsete ja tehniliste vajaduste kindlustamine ei sünni küllalt operatiivselt. Kus see on tehtud, seal kulgeb töö edukalt ja takistusteta (prof. Valdes). Puudusi esineb ka TRÜ majandusosakonna töös, mis ei ole alati küllalt operatiivne.

Prof. Martinson püstitas nõudmise, et aspirantide dissertatsiooni temaatika peab olema seotud antud kateedris uuritavate probleemidega, mis tagab eduka juhendamise ja aitab kaasa kateedri teadusliku töö edukusele.

Rea positiivsete tulemuste kõrval, mis andis koosolek, ei saa märkimata jätta aspirantide aktiivsuse puudust sõnavõttude osas, koosoleku mitterahuldavat ettevalmistust ja läbiviimist, mistõttu ta ei täitnud täiel määral temale pandud kasvatuslikku ülesannet.

M. Kull,
arstiteaduskonna aspirant

Komsomol võitluses õppetöö taseme tõstmise eest

Üldkoosolekult geograafide juures...

Hiljuti toimus matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonna komsomoliorganisatsiooni lahtine üldkoosolek, kus oli päevakorras küsimus geograafide-spetsialistide kasvatamisest TRÜ-s. Koosolekust võttis osa matemaatika-loodusteaduskonna dekaan sm. A. Mitt, geograafia kateedri juhataja sm. E. Varep ja enamik osakonna üliõpilastest.

Põhjaliku ettekandega antud küsimustes esines osakonna komsomolibüroo sekretär sm. Raik. Nii ettekandes kui ka sõnavõttudes analüüsiti põhjalikult just meie areneva rahvamajanduse nõuetest lähtudes geograafide-spetsialistide ettevalmistamise olukorda ja tehti rida sisukaid ettepanekuid.

Juhiti tähelepanu reale puudustele õppeplaanis ja ÜTÜ töös, tehti ettepanekuid kõigi õppevormide otstarbekaks kasutamiseks ja kogu töö organiseerimiseks selliselt, et see süvendaks üliõpilaste iseseisvat tööd.

Märgiti, et osakonnas esineb õppedistsipliinide ebanormaalset paigutust. Mõnda ainet loetakse alles vanemaile kursustele, kuid sellealaseid teadmisi vajatakse juba varem. Samal ajal valitseb osakonnas loengulise töö ülekoormus, millest tingitult üliõpilastel ei ole võimalik küllalt tegelda iseseisva tööga. Ka kursusetööd ei etenda antud juhul õppeprotsessis vajalikku osa üliõpilaste loova teadusliku mõtlemisvõime arendamisel.

Esineb juhtumeid, et üliõpilased võtavad väga passiivselt osa erialase teadusliku ringi tööst ja ka õppepraktikast.

Aruandes tõstatatud küsimuste kohta võtsid sõna kateedri juhataja E. Varep, üliõpilased K. Laas, H. Kink, L. Kitsing jt., kes tegid ka konkreetseid ettepanekuid olukorra parandamiseks. Koosolek võttis vastu otsuse, mis sisaldab rea ettepanekuid rektoraadile ja kateedritele, samuti konkreetseid ülesandeid teaduslikule ringile ning komsomoliorganisatsioonile, millede täitmine võimaldab parandada olukorda spetsialistide kaadri ettevalmistamise osas.

...ja ajaloo-keeleteaduskonnas

Ajaloo-keeleteaduskonna loogika-psühholoogia ja eesti filoloogia osakonna ning ajaloo-osakonna komsomoliorganisatsiooni üldkoosolekul kerkis seoses õppetöösektorite aruannetega üles rida distsipliini ja õppetöösse puutuvaid küsimusi.

Loogika-psühholoogia ja eesti filoloogia osakonna õppesektori juhataja sm. Päärsoo märkis oma sõnavõtus, et põhiliseks ülesandeks gruppides on võitlus õppedistsipliini täitmise eest. Eksamitulemused näitasid, et seal, kus on olukord halvem õppedistsipliini osas, on ka nõrgem õppeedukus. Käesoleval semestril esineb terve rida puudujääke õppedistsipliinis. Loogika-psühholoogia osakonna IV kursuse rühmavanem A. Vakk soovitas distsipliinirikkumist sellega, et märkis ka loenguilt puudujad kohalolijaina päevikusse.

III kursusel esineb palju «äraminemisi» prof. Veski loengult. Loengud on sisuliselt huvitavad ja materjali, mida esitab prof. Veski, ei saa õpikuist. Seepärast on vajalik neid loenguid sajaprotsendiliselt konspekteerida.

Ajaloo-osakonna õppetöösektori juhataja A. Kennik märkis, et osakonnas esineb palju põhjuseta puudumisi, ja seda just väikese grupi üliõpilaste poolt. Väga palju on puudunud loenguilt IV kursuse üliõpilased Raid, Vallaste jt.

III kursusse üliõpilane H. Hein tõstis esile mõningaid õppetööd segavaid asjaolusid. Kursusel kestab töö auditooriumides enamasti kella 18-ni, kursusetööde tegemisel on vajalik aga töötada kirjandusmuuseumis, mis on avatud ainult kella 17.30-ni. Järelikult tekib olukord, et seal on võimalik töötada ainult laupäeviti ja teisipäeviti — sedagi paar tundi. See raskendab kursusetööde tegemist.

II kursuse filoloog Toomjärv märkis, et Tiigi tänava ühiselamus ei saada korrapäraselt kätte ajalehti. Mõne ajalehe kuu esimene number jõudis tellijateni alles kuu keskel.

Koosolekul esines vähe sõnavõtte esimestelt kursustelt, samuti analüüsisid sektorite aruandjad nõrgalt olukorda noorematel kursustel. Kuid just esimestele kursustele on vaja osutada kõige enam tähelepanu, sest seal on noored, kes omavad vähem komsomolitöö kogemusi ja keda on vaja abistada. Sellepärast olgu osakonnabüroode lähemaks ülesandeks suunata büroode liikmeid osa võtma nooremate kursuste grupikoosolekutest ja abistada igati noori.

Soome-ugri keeleteadlaste nõupidamine Moskvas

NSVL Teaduste Akadeemia Keeleteaduse Instituudi korraldusel toimus Moskvas 9.—12. märtsini soome-ugri keeleteadlaste nõupidamine. Sellele nõupidamisele, mis tegelikult kujunes konverentsiks, oli tulnud esindajaid kõikidest liidu- ja autonoomsetest vabariikidest, kus õpetatakse ning uuritakse soome-ugri keeli.

NSVL Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige B. Serebrennikov konstateeris oma avakõnes, et pärast 1950. aastal olnud diskussiooni on nõukogude fennougristika läinud edasi otse hiiglaslike sammudega. Et Nõukogude Liidus kõneldakse kõiki soome-ugri keeli, siis on olemas vastavad baasidki, millele uurimistööd rajada. Eri soome-ugri keelte kohta koostatakse suuri sõnaraamatuid ja teaduslikke grammatikaid.

Nõupidamisel kuulati ära rida spetsiaalseid ettekandeid eesti, mordva, mari, udmurdi, ungari ja handi keele kohta. Peale selle oli ettekandeid, mis haarasid kõiki läänemere keeli ja permi keeli või soome-ugri keeli üldiselt. Rahvademokraatia maade esindajad esitasid ülevaate nende kodumaal teostatud soome-ugri keelte uurimisest. Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud esinesid nelja ettekandega. Dots. A. Kask esitas eesti murrete uue jaotuse viimastel aastatel teostatud uurimuste põhjal. Vanem-õpetaja G. Laugaste kõneles eesti keele palatalisatsiooni omapärast ja vanem-õpetaja P. Palmeos läänemere keelte sõnavaralise koostise arenemisest. Allakirjutanul oli ettekanne läänemere aluskeele kujunemisest ja läänemerelaste vanadest hõimudest ning hõimukeeltest.

Nõupidamisel märgiti, et eriti tõhusalt on töötanud komi ja udmurdi uurimisasutised, NSVL Teaduste Akadeemia Keeleteaduse Instituudi soome-ugri keelte sektor ja Tartu Riikliku Ülikooli vastavad kateedrid. Mõnede soome-ugri keelte, nagu handi, mansi, lapi, isuri jne. uurimine on aga täiesti ebarahuldav. Ebarahuldav leiti olevat üldse mitmete keelte murdeuurimine. Sellepärast võeti resolutsioonis vastu otsus pöörata lähemail aastail erilist tähelepanu kõikide soome-ugri keelte murrete põhjalikule kirjeldamisele. Et enamikul soome-ugri keeltest pole vanu kirjakeele traditsioone, siis on murded just selleks allikaks, kust võib saada andmeid asjaomaste keelte arenemise kohta. Resolutsioonis tõsteti esile ka kõikide soome-ugri keelte katselis-foneetilise uurimise välditamatu vajadus, sest seni pole enamiku keelte kohta olemas mingisuguseid foneetika-alaseid ülevaateid. Kiireiseloomuliseks ülesandeks peeti samuti teaduslike grammatikate, akadeemiliste sõnaraamatute ja murdeatlaste koostamist.

Prof. **P. Ariste**

ÜTÜ TÖÖST

Läheneb üliõpilaste VIII teaduslik konverents

TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu liikmeskond valmistub järjekordseks ulatuslikuks ÜTÜ töö ülevaatuseks — VIII teaduslikuks konverentsiks, mis toimub 11.—18. aprillini k. a. Eelseisev konverents kujuneb kõige ulatuslikumaks kogu ÜTÜ ajaloos.

VIII konverentsi töö toimub 15 sektsioonis ja alasektsioonis, kus kuulatakse ära kokku 114 ettekannet TRÜ üliõpilastelt, peale selle rida külalisettekandeid. Võrdluseks märgime, et möödunud ÜTÜ VII teaduslikul konverentsil esitati 13 sektsioonis kokku 96 ettekannet. Ettekannete arvu suurenemine eeloleval konverentsil näitab, et ÜTÜ aasta-aastalt koondab enda ümber järjest suuremal hulgal üliõpilasi ja et töö ÜTÜ ringides muutub viljakamaks.

Möödunud õppeaasta vältel pööras ÜTÜ nõukogu erilist tähelepanu ühiskonnateaduste osakonna loomisele ja ringide töölerakendamisele, mille tulemusena valmis ka rida väärtuslikke töid, millised esitatakse käesoleval konverentsil esmakordselt töötavas ühiskonnateaduste sektsioonis. Esile tuleb tõsta marksismi-leninismi aluste ringi head tööd (esimees sm. A. Peri, juhendaja dots. V. Reiman), kus on valminud eelolevaks konverentsiks 3 ettekannet, mis käsitlevad eesti töölisliikumise ajalugu.

Käesoleval õppeaastal on edukalt töötanud ka ÜTÜ arstiteaduse osakond (esimees H. Kohu, juhendaja dots. E. Raudam), kus tuleb ettekandele kõige suurem arv töid (kolmes sektsioonis kokku 36 ettekannet). Arstiteaduse osakonna tööde temaatika on aktuaalne ja tihedalt seotud praktilise meditsiini küsimustega.

Aktuaalsete probleemide uurimine jätkub ka bioloogia-geograafia-osakonna ringides (esimees Ä. Kaljo, juhendaja prof. K. Orviku), kus rida üliõpilaste uurimistöid, juhindudes NLKP KK septembripleenumi otsustest, käsitlevad põllumajanduse edasiarendamise küsimusi (põllumajanduskultuuride veerežiim, Elva rajooni kolhooside mullastiku uurimine jne.). Eesti keele ja kirjanduse ning ajaloo sektsioonid esinevad eelseisval konverentsil komplekssе temaatikaga eesti väljapaistva kriitilise realisti Eduard Vilde kirjanduspärandi uurimise alalt. Esineb aga ka sektsioone, kus konverentsi ettevalmistamisele on pööratud vähe tähelepanu ja kus töö on kulgenud ebarahuldavalt. Juhuslikku ilmet kannab ÜTÜ vene keele ja kirjanduse ringi töö, mistõttu konverentsi ettekannete kirjutamisele asuti alles käesoleval semestril. Praegu pole seal ühtegi tööd veel täielikult valminud.

Ebarahuldavalt töötavad ka keemia-alased ringid (osakonnanõukogu esimees sm. T. Ilomets), kust eelolevale konverentsile esitatakse ainult 2 (!) tööd. Nimetatud kateedrite materiaalne baas võimaldaks aga kaugelt suurema hulga tööde teostamist.

Üldiseks puuduseks eeloleva konverentsi temaatikas tuleb pidada NLKP KK septembripleenumi otsuste vähest kajastumist üliõpilaste uurimistöödes. Põllumajanduse edasiarendamise küsimusi on käsitlenud ainult bioloogia-, geograafia- ja õigusteaduse osakonna ringid. ÜTÜ nõukogu pole sellele küsimusele käesoleval õppeaastal üliõpilaste teadusliku töö temaatika osas osutanud küllaldast tähelepanu, kuigi näiteks füüsika-, keemia- ja arstiteaduse osakonna ringid peaksid samuti läbi viima vastavaid uurimisi.

Käesoleval õppeaastal on TRÜ Üliõpilaste Teaduslik Ühing tihendanud veelgi sidemeid vennasvabariikide kõrgemate õppeasutustega. Praegu on ÜTÜ-l sidemed 31 kõrgema õppeasutusega, kust on oodata ka esindajate osavõttu eeloleval konverentsist.

Praegu tuleb ÜTÜ ringides peamine tähelepanu suunata tööde õigeaegsele valmimisele (1. aprill), et neid võiks tutvumiseks välja asetada TRÜ pearaamatukogusse. Nagu eelmiste konverentside kogemused on näidanud, aitab see kaasa tööde sisulisele analüüsile ja elavale diskussioonile konverentsil.

H. Hanson
A. Kivik

HOOGNE ETTEVALMISTUS

Matemaatikaringis toimub hoogne ettevalmistus üliõpilaste VIII teaduslikuks konverentsiks. Konverentsi programmi on võetud 5 ettekannet, enamikus mehhaanika valdkonnast.

Viimase 2—3 aasta jooksul on meie üliõpilaste seas saanud eriti aktuaalseks ning leidnud pidevat uurimist Newtoni meetod võrrandite ligikaudseks lahendamiseks. Juba kahel eelneval konverentsil on esinetud sellel teemal. Praegu töötab nende küsimuste uurimisel eri grupp van.-õpetaja Ü. Kaasiku juhendamisel. Uuritakse selle meetodi üldistamise võimalust, koonduvuse ning vea hindamise küsimust. Märkimisväärseid tulemusi on saavutanud matemaatika IV kursuse üliõpilased Enn Tamme ja Sulev Ulm. Nii on üliõpilane Tamme, kasutades funktsionaalanalüüsi meetodeid, suutnud lahendada koonduvuse küsimuse mitmetel juhtudel, mis olid siiani lahtised. Üliõpilane Ulm üldistas Salehhovi teoreemi.

Praegu toimub tööde viimistlemine ning algaval teaduslikul konverentsil tutvustavad nad oma töid juba kogu üliõpilaskonnale.

E. Jürimäe

Geoloogiaring 8-aastane

Laupäeval, 20. märtsil tähistas geoloogiaring oma 8. aastapäeva. Sel puhul korraldatud koosolekul andis geoloogia ringi tegevusest ülevaate ringi esimees sm. U. Lõhmus.

Samal koosolekul tulid ettekandele 2 üliõpilaste teaduslikku tööd. IV kursuse üliõpilane H. Stumbur kõneles Saunja-Vormsi-Pirgu lademe nautiloiidide faunast. Selles ettekandes anti esmakordselt täpsem eestikeelne terminoloogia nautiloiidide liikidele ja kirjeldati ühtlasi 11 uut liiki nautiloiide. Teises ettekandes kõneles L. Reichan sama lademe gastropoodidest, kirjeldades gastropoodide senise uurimise tulemusi Eesti NSV-s ning täiendades materjali enda kogutud andmetega.

Ringi aastapäeva tähistamise raames tuli auhindamisele 2 üliõpilaste paremat teaduslikku uurimistööd. I auhinna omandas H. Stumbur koosolekul ette kantud töö eest, III kursuse üliõpilase A. Loogi tööle «Märkmeid Saaremaa aluspõhja geoloogiast» omistati III auhind. Koosolek lõppes isetegevuslaste ettekannetega.

A. Karavin,
geoloogiaosakonna II kursuse üliõpilane

Šeflussidemed tugevamaks

Rööbiti kolhoositalurahva heaolu paranemisega, tema majandusliku kindlustumisega avardub kolhoosnikute poliitiline ja kultuuriline silmaring, mida veelgi aitab avardada side linnaelanikkonnaga. Seepärast on šeflustöö juhtimine ja korraldamine iga asutuse partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni tähtsamaks ülesandeks. Õigesti on toiminud selles osas ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna parteiorganisatsiooni büroo, kes koos komsomoli ja ametiühingu bürooga on mitmel korral organiseerinud kontsertbrigaadide esinemisi šeflusaluses Miina Härma nimelises kolhoosis. Järjekordne väljasõit kolhoosi korraldati 14. märtsil. Kontsert anti Kõrveküla 7-klassilises koolis, kus asus ühtlasi valimisjaoskond. Kooli avar saal oli tulvil kolhoosnikutest.

Kontserdil esinesid ajaloo-keeleteaduskonna II ja IV kursuse naisansamblid, vokaalsolistidena üliõpilased Tomander, Maksimova ja Rougijainen. Deklamatsioone kandsid ette üliõpilased Vaher, Kukk ja Ossits. Peale selle esitati kunstilise võimlemise ja vabaharjutusi.

Esinemised õnnestusid hästi. Eriti sooja aplausi osaliseks said naisansamblite esituses Dunajevski «Me seisame valvel kodumaa eest» ja Novikovi «Kodumaa».

Lähemal ajal on teaduskonnal kavas korraldada kolhoosnikutega kohtumine TRÜ aulas. Peale vastavasisulise ettekande on kavas ulatuslik kontsert ülikooli ja kolhoosi isetegevusringidelt.

L. Põder,
ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingubüroo šefluskomisjoni esimees

Miks ei laeku ametiühingu liikmemaksud?

Liikmemaksu tasumine on iga ametiühingu liikme selline kohustus, millest oleks liigne rääkida või kirjutada. Kahjuks aga on TRÜ ametiühinguorganisatsioonis mõned sellised ametiühingu liikmed, kellele isegi selle kõige elementaarsema kohustuse täitmine tekitab raskusi. Kohusetundetute ametiühinguliikmete hooletuse tagajärjel on meie ametiühing sattunud aga tõsistesse finantsilistesse raskustesse. Ametiühing suutis oma I kvartali plaanist liikmemaksude osas täita ainult 77%. Süü liikmemaksude plaani mittetäitmises lasub ametiühingubüroodel ja nende vastavatel komisjonidel. Ainult töö organiseerimatusega võib seletada asjaolu, et ajal, millal matemaatika-loodusteaduskond (laekur L. Pärna) täitis kvartaliplaani 101%-liselt, suutis kehakultuuriteaduskond (laekur U. Purru) täita ainult 38% ja õigusteaduskond (laekur A. Ehava) 53% plaanist. On pikemalt selge, et kehakultuuri- ja õigusteaduskonna organisatsioonilis-massilise töö komisjonid ei tegele selle küsimusega. Kehakultuuriteaduskonna vastava komisjoni esimees U. Purru väidab, et tal pole selleks tööks aega, unustades, et ühiskondlike ülesannete täitmine on aukohustus, kollektiivi usalduse näitaja, ning selleks tuleb aega leida.

Põhitöö liikmemaksude laekumise osas lasub loomulikult büroo laekuril. Tema töö saab edukas olla ainult siis, kui ta iga hetk omab täit ülevaadet olukorrast plaani täitmise alal. Selleks on tarvis sisse viia korrapärane aruandlus. Õigusteaduskonnas ongi plaani täitmise nurjumise esimeseks põhjuseks asjaolu, et büroo laekuril sm. Ehaval pole ülevaadet liikmemaksude laekumisest.

Liikmemaksude plaani süstemaatiliseks täitmiseks teeb vähe ära ka TRÜ ametiühingukomitee organisatsioonilis-massiline komisjon. Komisjoni koosolekul on tarvis ära kuulata büroode laekurite aruanded ja leida teid olukorra parandamiseks.

Ü. Saag,
TRÜ ametiühingukomitee laekur

Lehekülg päevikust

(VESTE ASEMEL)

Laupäeval, 20. märtsil 1954. a.

Sissejuhatuseks istusin täna paar tundi ka loengul. Teisiti ei saa, sest viimasel ajal on minu õppetööst osavõtmine igaühele ette hakanud puutuma. Iga paari nädala tagant aina üks ja seesama jutt: arstiteaduskonna raviosakonna II kursuse üliõpilane Olav Karu võtab õppetööst nõrgalt osa, teeb kursusele häbi... Küll arutatakse komsomoligrupi, küll kursuse koosolekutel, justkui teisi loodreid ülikoolis ei olekski!

Noh, aga ega mina ennast nii kergesti agiteerida ei lase. Mind juba üldse šablooni sisse ei suru, oh ei! Juba biokeemia loengult panin putket. Tunni aja pärast istusin mõnede südamesõpradega Heidemanni tänava sööklas ja tõstsin klaasi. Neid laule ja laulukesi, mis seal sai maha põrutatud! Mina ise kordasin oma repertuaari okupatsiooniaegsete šlaagerite osas. Sööklapersonal ja teised külastajad vaatasid küll viltu ja mõned tulid isegi keelama, aga mis minul sellest!

Pärast tulime kogu seltskonnaga linna. Ka siin sai hiiglamoodi nalja: tänav oli kohe nii kitsas, et inimestel oli päris tegu, et meist mööda saada. Mäsu ja märulit oli laialt!

Mis aga edasi juhtus, seda praegu kohe täpsemalt ei mäleta, vahest pärastpoole tuleb meelde. Igatahes ärkasin sellest, et kole külm oli. Selgus, et olin teab mis moel Toomele sattunud. Pea lõhkus valutada, mis hirmus, ja üldse... ei maksa kõigest kirjutadagi!

Kokkuvõttes võib päevaga rahule jääda. Tõsi küll, midagi eriti originaalset ju ei juhtunud, kuid harilik hall päev ikkagi ka ei olnud. Enesekriitiliselt küsimusele lähenedes tuleb aga märkida, et olen veel kaugel — oh, kui kaugel! — oma hiilgavatest eeskujudest, klikiaegse ülikooli kodanlusevõsukestest ja nendest tegudest, millega nood «mehepojad» omal ajal toime tulid.

Toimetuse märkus: Ei ole kindel, et üliõpilane Olav Karu need read oma päevikusse kirjutas, kuid mis puutub faktilisse materjali, siis selles osas vastab kõik tegelikele asjaoludele.

PLAANIPÄRANE TÖÖ LASTE ISETEGEVUSRINGIS

TRÜ õppejõudude ja teenistujate laste isetegevusring töötab juba paar aastat, kuid alles 1953. a. kevadel, kui ringi kutsuti juhtima sm. L. Laar, on töö lastega muutunud plaanipäraseks. Juba 1953. aasta mais esitasid lapsed kauni montaaži «Mesilane Meeli», mis leidis pealtvaatajate poolt sooja vastuvõttu.

Käesoleva aasta naistepäeval üllatasid ülikooli lapsed oma vanemaid ja teisi lapsi M. Surikova näidendiga «Külmataat». Lapsed suutsid hoolsa töö tulemusena esitada laulumängu laitmatult ja hoogsalt. Eriti meeldisid pealtvaatajaile-lastele lumehelbekeste, külmapoiste ja jänkude tantsud ja laulud. Kaunid kostüümid ja dekoratsioonid aitasid palju kaasa näidendi heale kordaminekule. Näidendi hea esitus õigustas kordusetenduse andmise laiemale publikule.

Kordusetendus, mis toimus möödunud pühapäeval, sai samuti publiku suure poolehoiu osaliseks.

Stseen M. Surikova näidendist «Külmataat». J. Miku foto

Huvitav loengutesari

15. märtsil algasid ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastele RT «Vanemuise» peanäitejuhi, NSV Liidu rahvakunstniku, Stalini preemia laureaadi A. Lauteri loengud teatrikunsti algetest. See oli esimene loeng lavastamiskunsti ja ilmeka lugemise fakultatiivsest kursusest. Loengutesari on äratanud suurt huvi teaduskonna üliõpilaste hulgas, sest neile kui tulevastele õpetajatele on see vajalik. Suure huviga jälgiti sm. Lauteri ettekannet. Üritus kujuneb seda huvitavamaks, et pearõhk pannakse praktilisele õppusele.

Teine loeng sellest sarjast toimus esmaspäeval. **E. Toomet**

Ühiselt kinos

Matemaatika III kursusel töötab teatrivolinikuna üliõpilane Ants Arak, kes on pidevalt organiseerinud kino ja teatri ühiskülastusi. Möödunud nädalal vaatasid kursuse üliõpilased ühiselt uut filmi «Suur Albaania väepealik Skanderbeg». **E. Pihlapuu**

Kehakultuur ja sport

Välkturniir võrkpallis

NSVL Ülemnõukogu valimiste tähistamiseks korraldas TRÜ spordiklubi välkturniiri võrkpallis. Võistlustest võtsid osa viis naiskonda ja kuus meeskonda. Võistlustest jäi aga eemale õigusteaduskonna naiskond, sest võistluste ajaks ilmus võistluspaigale ainult üks mängija. Ka õigusteaduskonna meeskond koostati viimasel minutil juhuslikult saalis viibinud üliõpilastest. Õigusteaduskonna osas on sellised nähtused korduvalt esinenud ning teaduskonna kehakultuurikollektiivil koos komsomoliorganisatsiooniga tuleks teha sellest tõsised järeldused.

Naiskondade osas üllatas kehakultuuriteaduskonna naiskond, kes innuka mänguga võitis finaalis õppejõudude naiskonna 2:1, vaatamata sellele et õppejõudude naiskonnas mängisid kaasa ENSV koondnaiskonna liikmed Huimerind, Raudsepp ja Viirmäe.

Meeskondade osas esines edukalt arstiteaduskond, kelle võistkond võitis poolfinaalis tasavägises mängus kehakultuuriteaduskonna meeskonna 2:1. Finaalmängus kohtusid ajaloo-keeleteaduskonna ja arstiteaduskonna meeskond. Kohtumise võitis arstiteaduskond tagajärjega 2:1.

Üliõpilaste hulgas valitses võistluste vastu suur huvi. Arvukas pealtvaatajaskond tõendab, et selliseid üritusi tuleks edaspidi korraldada sagedamini.

E. Lille

Toimetaja E. Ertis

MB 07417 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 978

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (219) Reedel, 2. aprillil 1954. a. VII aastakäik

Võitlusse püsivate ja sügavate teadmiste eest

Nõukogude kõrgem kool peab oma lõpetajate näol välja laskma spetsialiste, kes on erialastelt teadmistelt tugevad ja ideelis-teoreetiliselt küpsed, kes oma tulevasel tööpostil on suutelised juhtima ja kasvatama teisi ning ka ise pidevalt oma teadmistelt kasvama. Neid omadusi peab noortes arendama nõukogude ülikool.

Selle suure ja väga vastutusrikka ülesande täitmisel on meil aga veel väga palju puudusi. Üheks selliseks puuduseks on asjaolu, et veel mitte kõik üliõpilased ei suhtu õppetöösse sellise innu ja loomingulise tööröömuga, nagu seda võib näha eesrindlaste juures nii käitistes treipingi taga kui ka kolhoosipõldudel. Palju on meil veel üliõpilasi, kelle ainsaks puudeks on ülikool võimalikult kergemini lõpetada, mitte aga teadmiste sügav ja põhjalik omandamine.

Kui vaadata möödunud eksamisessioonide tulemusi, näib esimesel silmapilgul õppeedukusega olevat kõik korras. Keskmine hinne on küllaltki kõrge. Kuid see esimene mulje on paljuski petlik. Kõrge keskmise hinde taga peitub suhteliselt liiga palju häid ja vähe väga häid ning rahuldavaid hindeid. Hea on sageli kujunenud selliseks standardhindeks, mida pannakse mitte ainult heade teadmiste puhul, vaid ka siis, kui on «kahju» panna rahuldavat. Selline diferentseerumise puudumine hindamisel ei mõju loomulikult stimuleerivalt õppetööle. Väga paljud «head» on saadud ka alles eksamite ümbertegemise teel. Nii on siis hinded head, aga teadmised — mitte alati.

Üheks peamiseks üliõpilaste teadmiste pinnapealsuse ja lünklikkuse põhjuseks on sageli asjaolu, et üliõpilaste aastaringne iseseisev töö jätab veel väga palju soovida. Paljud õppejõud ei süvenda üliõpilastes vajadust iseseisvaks tööks, ei suuna neid kirjanduse iseseisvale läbitöötamisele. Ja mis veelgi halvem — eksameil küsitakse üliõpilastelt ainult seda, millest loenguis räägiti. Nii ei saagi üliõpilastel tekkida erilist vajadust oma teadmiste laiendamiseks iseseisvalt kirjanduse läbitöötamise teel.

Et saavutada tulevastel eksamisessioonidel mitte ainult väga häid hindeid, vaid ka väga häid ning püsivaid teadmisi, on vaja senisest määratult rohkem tähelepanu pühendada üliõpilaste iseseisva töö küsimustele.

On vaja, et kõik ülikooli õppejõud rakendaksid oma töös parimate pedagoogide kogemusi üliõpilaste aastaringsele iseseisvale tööle suunamisel. Tuleb saavutada, et mitte ainult loengukonspekt ei kujuneks üliõpilastele ainsaks teadmiste ammutamise allikaks, vaid et ülikoolis omandataks huvi, oskust ja vilumust erialase kirjanduse iseseisvaks läbitöötamiseks. Ilma selle oskuseta pole mõeldav tõsine ja pidev enesetäiendamine pärast ülikooli lõpetamist, mis on aga nõukogude eesrindlikule spetsialistile hädavajalik. Vastavalt sellele nõudele on vaja pidevalt kogu aasta jooksul seminarides, praktilistel töödel, konsultatsioonides jm. kontrollida ning suunata üliõpilaste iseseisvat tööd. Ka eksamid tuleb üles ehitada nii, et nad stimuleeriksid üliõpilasi aastaringsele iseseisvale tööle oma teadmiste süvendamisel. Vastavate metoodiliste võtete väljatöötamisel on suur osa täita teaduskondade metoodilistel komisjonidel ja ülelikoolilisel metoodilisel bürool, kes on seni aga oma ülesannetesse suhtunud lubamatult loiult.

On täiesti selge, et edu võime loota siis, kui ka üliõpilased ise võtavad selle küsimuse oma südameasjaks. Väga tähtis osa on siin täita komsomoliorganisatsioonil. Suure rahuldustundega peab mainima, et kommunistlikud noored on sellest aru saanud ja, nagu näitas matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonna komsomoli-algorganisatsiooni (sekretär A. Raik) viimane lahtine koosolek, asunud aktiivsesse ja põhjalikku võitlusse koolilikkuse vastu õppeainete omandamisel ja pideva aastaringse iseseisva õppetöö eest. Eriti rõõmustav on seejuures märkida, et koosolek tõi esile loomingulise, kriitilise ja enesekriitilise suhtumise õppetöös esinevatesse puudustesse. Tahaks loota, et ka kõigi teiste teaduskondade ja osakondade komsomoliorganisatsioonid hakkavad sisuliselt tegelema selle ülitähtsa töölõiguga.

Suured ülesanded üliõpilastes iseseisva töö kogemuste süvendamisel on täita ka ÜTÜ-l. On vaja haarata veelgi suurem hulk üliõpilasi tööle teaduslikes ringides, mis on heaks kooliks esimeste sammude sooritamisel iseseisva teadusliku töö rajal.

Üheks esimeseks ja väga tähtsaks sammuks õppeedukuse tõstmisel on võitlus õppedistsipliini rikkumise vastu. Nagu näitavad kogemused, kaasub madala õppedistsipliiniga ka madal õppeedukus. Nii näiteks taotlesid möödunud eksamisessioonil eksamite ümbertegemist hinde parandamise eesmärgil just peamiselt need üliõpilased, kes semestri vältel olid korduvalt põhjuseta puudunud või mõnel muul viisil õppedistsipliini rikkunud. Niisugustele eksamite ümbertegemistele distsipliinirikkujate poolt on tehtud lõpp. Kevadisel eksamisessioonil lubatakse eksamit ümber teha hinde parandamise eesmärgil ainult neil üliõpilastel, kes semestri jooksul töötavad pidevalt ning hoolikalt ja kellel ei esine mingeid distsipliinirikkumisi.

Kogu kollektiivi püsiva ja pideva tööga semestri jooksul peame saavutama seda, et, tõstes kevadisel eksamisessioonil nõudlikkust, õppeedukus oleks seejuures siiski parem kui siiani. Peame saavutama, et meil oleks palju rohkem väga häid üliõpilasi ja esineks vähem eksamite ümbertegemisi, mis on tingitud aastaringse iseseisva töö puudumisest ja seetõttu tekkivatest eksamieelsetest unetutest öödest.

KAITSTI KANDIDAADIVÄITEKIRJU

26. märtsil toimunud järjekordsel TRÜ Õpetatud Nõukogu koosolekul tuli kaitsmisele kolm kandidaadiväitekirja.

Esimesena kaitses oma väitekirja «Läti ühiskonna progressiivse osa võitlus pärisorjuse ja reaktsioonilise kodanluse igandite vastu XIX sajandi II poolel» Läti NSV Koolide Teadusliku Uurimise Instituudi ajaloo- ja geograafiasektori juhataja sm. E. Plaude.

Meditsiiniliste teaduste kandidaadi kraad omistati Tartu Linna Kliinilise Haigla röntgenikabinetti-de juhatajale sm. K. Villakole.

Viimasena kaitses väitekirja teemal «Viisiadverb ja selle arenemine eesti keeles» TRÜ aspirant sm. A. Viilup, kes omandas filoloogiateaduste kandidaadi teadusliku kraadi.

Materiaalse heaolu edasisele tõusule

NSVL Ministrite Nõukogu ja Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei määrus uuest toidu- ja tööstuskaupade hindade alandamisest on järjekordseks tõendiks sotsialistliku süsteemi kindlast üleolekust kapitalistlikust süsteemist, on eredaks näiteks meie valitsuse ja partei hoolitsusest oma rahva elatustaseme pideva tõstmise eest.

Uue määruse avaldamine 31. märtsi õhtul kutsus kõikjal esile suure poliitilise ja tööalase aktiivsuse tõusu. Käitiste punanurkades, klubides, õhtustes vahetustes tööpinkide taga toimusid elavad arutelud, esitati üleskutseid seniseist veelgi suuremate töövõitude saavutamiseks. Kolhoositalurahva üksmeelseks otsuseks on — koguda oma põldudelt viljasaak, mis ületaks kõik eelmiste aastate saavutused.

Suure rõõmu ja vaimustusega võeti uus määrus vastu ka meie õppiva noorsoo poolt. Tartu Riikliku Ülikooli ühiselamuis avaldati elavalt arvamusi selle kohta, millisel määral rubla ostujõu tõusuga suureneb üliõpilaste stipendiumi reaalväärtus, millisel määral tõuseb üliõpilaste elatustase. Tiigi tn. tubades nr. 31, 100 ja mujal otsustasid üliõpilased vastata sellele valitsuse ja partei järjekordsele sammule veelgi suurema õppeedukusega. Otsustati õppida ainult headele ja väga headele hinnetele.

Sellised olid elanikkonna vastused uuele järjekordsele hindade alandamisele. Need vastused kõnelevad aga sellest, et meie rahvas loob järjest uusi võimalusi iseendi, kogu nõukogude riigi heaolu tõusuks, loob selle materiaalse baasi, mille pinnal aasta-aastalt ikka ja jälle on võimalik alandada tarbekaupade hindu, on võimalik pidevalt ja järjekondlalt tõsta meie riigi võimsust, riigi ja rahva majanduslikku jõukust. Need vastused kõnelevad ka sellest, et meie rahvas läheb kindlalt ja peatumatult vastu oma homsepäevale, kommunismile.

Kõrgemale teadusliku töö tase

Raske on ülehinnata seda tähtsust, mida omab teaduslik uurimistöö kommunismi ehitamise perioodil meie maal. Iga meie teadusliku asutuse ülesandeks on anda võimalikult rohkem teaduslikku toodangut praktika jaoks. Ka Tartu Riiklikus Ülikoolis on teaduslik uurimistöö aasta-aastalt paranenud. Teadusliku uurimistöö temaatika on seotud praktikaga ning on muutunud aktuaalsemaks (geneetika ja darvinismi, zooloogia, taimefüsioloogia jt. kateedrid). Rida arstiteaduskonna kateedreid täidab süstemaatiliselt teadusliku uurimistöö plaane (patoloogiline anatoomia, nakkushaigused jne.). Teadusliku uurimistöö temaatika koostamisel on lähtutud nendest ülesannetest, mille püstitas NLKP Keskkomitee septembripleenum.

See aga ei tähenda, et ülikooli teadusliku töö ülesanded oleksid täidetud eeskujulikult. Otse vastupidi — siin on veel rida tõsiseid puudusi. Hiljutine parteikoosolek tunnistas õigeks ajalehes «Edasi» avaldatud kriitika teadusliku töö parteilise juhtimise kohta ning paljastas omalt poolt rea teravaid puudujääke sel alal. Rida arsiteaduskonna, kehakultuuriteaduskonna, ajaloo-keeleteaduskonna jt. teaduskondade kateedreid ei täida süstemaatiliselt teadusliku töö plaane, kusjuures rida õppejõude ei anna juba mitmete aastate jooksul teaduslikke töid. Ebarahuldav on olukord ka õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisega. Aasta-aastalt pikendatakse kandidaadi- ja doktoridissertatsioonide esitamise tähtaega (sm-d A. Vapra, L, Vainer, K. Reitav, G. Laugaste, J. Konks, A. Ruubel jt.). Tõsiseid puudusi esineb ka organisatsioonilises töös. Nii ei ole reas distsipliinides võimalusi kandidaadi miinimumi eksamite sooritamiseks oma erialal, esineb ebakohaste teemade valikut, osutatakse vähe tähelepanu teaduslike juhendajate tööle. Ei tohi unustada, et dissertatsiooni õigeaegse valmimise eest ei kanna vastutust mitte üksi aspirant, vaid ka teaduslik juhendaja ning kateeder.

Hiljutine ülikooli parteikoosolek kohustas teaduskondade parteiorganisatsioone ja parteibürood osutama senisest suuremal määral tähelepanu teadusliku töö organiseerimisele ja kontrollile. Ühtlasi luges parteikoosolek vajalikuks, et kõik organid (rektoraat, dekanaadid ja kateedrid) süvendaksid kontrolli teaduslike tööde plaanide igakülgse täitmise üle. Märgiti, et on vaja kindlustada kandidaadiminimumide sooritamise võimalus kõikidel erialadel, pühendada rohkem tähelepanu temaatika koordineerimisele, tõeliselt teaduslike konsultatsioonide organiseerimisele, teaduslikuks tööks vajaliku materiaalse baasi loomisele jne. Koosolek võttis vastu konkreetse otsuse teadusliku töö taseme tõstmise kohta. On vaja, et see otsus ei jääks paberile, vaid et selle täitmise eest alustaks otsekohe võitlust kogu meie ülikooli parteiorganisatsioon, iga kommunist ja kõik meie ülikooli kollektiivi liikmed.

Komsomoligrupi juhtimisel

TRÜ kehakultuuriteaduskonna üheks aktiivsemaks kursuseks on II kursus. Tihti korraldatakse siin loetud raamatute arutelusid, võetakse innukalt osa ühiskondlikust tööst. Valimiseelsel perioodil korraldati komsomoligrupi juhtimisel agitatsiooni-suusamatk Lõuna-Eestisse ning võeti sotsialistlikke kohustusi oma spordimeisterlikkuse ja õppedistsipliini tõstmiseks.

Kogu kursuse tööd juhib komsomoligrupp. II kursuse komsomoligrupp on suurima juurdekasvuga teaduskonnas. Siia kuuluvad kogu vabariigis tuntud sportlased ja õppetöö eesrindlased Uno Kajak, Ene Kitsing jt. Hiljuti toimunud teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni koosolekul võeti ÜLKNÜ-sse vastu üliõpilased Senta Kliss ja Esta Nurmisto.

Olles aktiivsed ühiskondlikus töös, selgitavad kursuse kommunistlikud noored oma kaasüliõpilastele väsimatult komsomoli osatähtsust õppetöös, mis on eriti oluline neile kui tulevastele pedagoogidele.

R. Koppel

Lülitugem aktiivselt poliitkasvatustöösse

Tõhustada iseseisvat tööd

Matemaatika-loodusteaduskonna ja pearaamatukogu töötajad täiendavad oma poliitilisi teadmisi NLKP ajaloo kõrgemat tüüpi õpiringis, kus nad töötavad läbi partei ajaloo lühikursuse koos marksismi-leninismi klassikute teostega.

Enamik ringi liikmeist suhtub enesetäiendamisse täie tõsidusega, võttes osa õppustest ja töötades läbi õppeplaanis ettenähtud teosed. Õpiringi tööst osavõtmise osas tuleb eriti esile tõsta TRÜ pearaamatukogu töötajaid seltsimehi Laod, Liblikut ja Kirselit, kes ei ole puudunud ühestki õppusest. Hästi valmistuvad ette ja esinevad õpiringis sm-d Kala, Mikkelsaar ja Madisson matemaatika-loodusteaduskonnast ning sm. Traat raamatukogust.

Kuigi enamus õpiringi liikmeist suhtub õpinguisse tõsiselt, tuleb siiski veel suuremat tähelepanu pöörata programmis ette nähtud marksismi-leninismi klassikute teoste iseseisvale läbitöötamisele. Samuti tuleb mõnedel ringi liikmetel (sm-d Sepp ja Kivi) regulaarsemalt osa võtta õpinguist. Sm. Sõštšikov, kes samuti seisab õpiringi liikmete nimekirjas, pole seni veel üldse kohale ilmunud. Vastavate küsimustega tegelevad ühiskondlikud organisatsioonid peavad pöörama suuremat tähelepanu õppuste läbiviimisele ning aitama likvideerida puudusi, mis takistavad paljudel liikmetel õppustest regulaarselt osa võtta.

Propagandist **V. Mäe**

Tuleb parandada õppedistsipliini

J. V. Stalin oma teoses «Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus» näitas meile kätte täpse tee kommunismile jõudmiseks. Tähtsamaks osaks sellest ülesannete kompleksist on meie sotsialismimaa kodanike ideelis-poliitiline kasvatustöö, mis peab ümber kujundama nõukogude inimese moraalse ja ideoloogilise palge. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on loonud kõik võimalused selleks, et võiksime meie ees seisva ülesande auga täita. Kõigile on kättesaadavad marksismi klassikute teosed, töötajate käsutuses on poliitharidustöö võrk — poliitkoolid ja -ringid. Meie töötajate osaks jääb vaid aktiivselt lülituda sellesse töösse.

Töötan algastme poliitringis, kus õpivad 21 ülikooli töötajat. Õppetöö käigus on selgunud, et veel mitte kõik osavõtjad ei tunne täit vastutust oma poliitilise enesetäiendamise eest. Sageli jääb mõnest kuulajast mulje, nagu õpiks ta lektorile. On rida osavõtjaid, kelle õppedistsipliin on puudulik. Nii on 24 õppusest puudunud sm. Sootna 15, sm. Korjus 13, sm. Ott 11 ja sm. Kaldvee 10 korda. Samal ajal pole terve rida õpinguist osavõtjaid puudunud vältimatu põhjuseta kordagi. Tuleb samuti märkida, et nendel seltsimeestel, kelle osavõtt õppustest pole järjekindel, lonkab ka õppusteks ettevalmistumine. Samal ajal sm-d Pau, Põder, Virsa, Matt, Jasinskaja, Kivi jt., kes ilmuvad õppustele alati korralikult ettevalmistunult, annavad läbimõeldud vastuseid, orienteeruvad hästi küsimustes, võtavad aktiivselt osa õppustest.

Ka neil, kes pole veel asunud täie innuga tööle, tuleb seda otsekohe teha.

M. Kull

Töötatakse süsteemikindlalt

Arstiteaduskonna, kehakultuuriteaduskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna teenistujad (arvult 18) töötavad parteibüroo poolt organiseeritud NLKP ajaloo lühikursuse õpiringis.

Õpiringi töö on õppeaasta algusest peale kulgenud enam-vähem normaalselt, on olnud ainult üksikuid organisatsioonilist laadi häireid (propagandisti vahetamine, kindla ruumi puudumine jne.).

Enamus õpiringi liikmeist töötab süstemaatiliselt lühikursuse tundmaõppimisel ja ringis ei esine peaaegu üldse põhjuseta puudumisi. Hoolikalt suhtuvad õppetöösse rühmavanem sm. Kruuse, ringi liikmed sm-d Laidre, A. Kreis, O. Kreis, Paas, Parts, Kiiv, Kaldmäe ja Hellat. Mainitud seltsimehed võtavad alati aktiivselt osa küsimuste arutamisest ja konspekteerivad korralikult vajalikud materjalid.

Propagandist **A. Käärik**

Kriitikarohke arutluskoosolek

Hiljuti toimunud eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi töökoosolekul tuli arutamisele «Eesti kirjanduse ajaloo õpiku» III osa. Peale ringi liikmete võttis koosolekust osa rohkearvuliselt keskkooliõpetajaid, õpiku autoritest sm-d Sõgel ja Säärits ning palju teisi kirjandushuvilisi.

Ringi liikmed analüüsisid oma sõnavõttudes, kuidas on õpikus valgustatud kirjanike elu ning loomingut. Sisukamate sõnavõttudega esinesid M. Neithal esimeselt ja A. Tamm ning H. Tamm neljandalt kursuselt.

Sm. Neithal näitas oma sõnavõtus, et kirjanik E. Särgava elu ja loomingut on käsitletud liiga kuivalt ning pealiskaudselt. Ülevaatest kirjaniku kohta on välja jäetud küllaltki tähelepanuväärivad teosed, vähe tähelepanu on pööratud Särgava rahvapärase keele ning stiili iseloomustamisele. Esinevate puuduste kõrvaldamiseks õpiku järgmises trükis tegi sm. Neithal rea konkreetseid ettepanekuid.

Sm. H. Tamm märkis oma sõnavõtus mõningaid puudusi meie kirjanduse klassiku Eduard Vilde loomingu valgustamisel. Nii on sm. Käosaare poolt kirjutatud ülevaates põhjendamatult «pandud kirjaniku loomingule punkt» 1912. aastal. Seega on kirjaniku viimane loominguperiood täiesti surnuks vaikitud. Ülevaates oleks aga tingimata tulnud anda hinnang Vilde 1916. a. kirjutatud «Mäeküla piimamehele», millest keskkooliõpetajad kirjaniku loomingu analüüsimisel kuidagi ei saa vaikides mööda minna.

Sm. A. Tamm peatus pikemalt proletaarsete kirjanike juures. Sõnavõtja märkis, et õpikus on proletaarsetele kirjanikele, võrreldes teose üldise mahuga, antud liiga palju ruumi. Proletaarsete kirjanike loomingu kunstimeisterlikkuse iseloomustamisel on toodud ebakohaseid näiteid, nagu näiteks Lilienbachi puhul.

Proletaarse kirjanduse olemusel ning proletaarsete kirjanike iseloomustamisel õpikus peatus oma sõnavõtus ka luuletaja F. Kotta. Ka tema leidis, et proletaarset kirjandust on õpikus käsitletud liiga ülespuhutult.

Sõnavõtjad tõid esile ka rea sisulisi vigu õpikus. Nii märkis E. Einer, et Jakob Tamme loomingu valgustamisel esineb luuletuse «Odavad orjad» pealkirja all katkendeid mitmest luuletusest.

Sm. E. Teder märkis, et õpiku autorid on tsitaatide toomisel liiga pealiskaudselt kontrollinud nende vastavust algallikatele. Üksnes sellega võib seletada säärast kuriositeet, et õpikus toodud tsitaatides leidub mõnes kuni 9 (!) viga.

Üheks peamiseks probleemiks koosolekul niinimetatud perioodi küsimus. Õpiku autorid on nimelt eraldi perioodina õpikus välja toonud aastad 1917—1920. Nagu aga koosoleku enamus leidis, ei ole sellise perioodi loomiseks mingit alust, kuna meil pole neist aastaist isegi ühtki tähelepanuväärivat kirjanduslikku teost. Nagu näitas TRÜ õppejõud sm. K. Taev, olid need aastad tegelikult igaliiki dekadentide võimutsemise ajajärguks eesti kirjanduses. Aastaist 1917—1920 eraldi perioodi loomise vastu kirjandusteaduses astus välja ka ajaloolane sm. Laigna, kes märkis, et ajaloo perioode ei tohi mingil juhul mehhaaniliselt üle kanda kirjanduse ajaloole.

Leiti, et õpikus oleks tulnud anda hinnang ka reaktsioonilistele kirjanikele, eriti F. Tuglasele. Üldiselt on õpikus liiga vähe tähelepanu pööratud kirjandusteoste keele ja stiili analüüsimisele; sageli on piirdutud ainult sisu ümberjutustamise ning tegelaste iseloomustamisega.

Oma lõppsõnas tänas «Eesti kirjanduse ajaloo õpiku» autor sm. E. Sõgel kõiki koosolijaid väärtuslike näpunäidete eest ning andis lubaduse, et autorite kollektiiv parandab järgmiste trükkide väljaandmisel õpikus esinevad vead.

V. Tuuling,
I kursuse eesti filoloog

Mele kontrollpostid teatavad

26. MÄRTSIL ÕIGUSTEADUSKONNA II KURSUSEL

Üliõpilane Russakov (juba mõnetigi tuttav nimi!) ilmus kohale loengu vaheajaks, märkis nime kontrollvihikusse ning kadus. Kiiresti tegutsedes jõudis ta end kohalolijaks sisse kanda mitte ainult sellele loengule, vaid ka mõnele eelmisele, kust ta oli puudunud. Ka üliõpilane Mihklepp näib olevat võtnud Russakovist eeskuju ...

27. MÄRTSIL KELL 13—14

Ladina keel I kursuse B-grupi ajaloolastele.

Kõik kohal, kaks hilinejat. Tunnist võeti elavalt osa, ainult pinkidest, kus istusid üliõpilased H. Peterson, H. Korsjukova jt., kostis aeg-ajalt vestlust mingitel «päevateemadel». Üliõpilane U. Penu oli süvenenud vene keele tunni ettevalmistamisse.

ARSTITEADUSKONNA I KURSUSE VENE OSAKOND 27. MÄRTSIL

Kell 9 — anatoomia loeng vanas anatoomikumis. Kaks inimest puudusid dekanaadi loal, hilinejaid polnud. Loeng (sm. Rooks) oli väga hea, kasutati rohkesti näidismaterjali. Kõik üliõpilased konspekteerisid.

Kell 11 — orgaaniline keemia. Kõik kohal.

Järgneval ladina keele loengul vastasid hästi üliõpilased Frei ja Ungern. Hästi ja huvitavalt möödus ka 13. õpperühma orgaanilise keemia praktikum. Puudujaid polnud.

ARSTITEADUSKONNA II KURSUSE 11. JA 12. RÜHMAS 27. MÄRTSIL

Kell 9 — füsioloogia praktikum. Puudusid D. Bahhareva, A. Mitina, V. Lukjanenko.

Eesti keele tunnist puudus krooniline ja staažiga puuduja Tatjana Ivanova.

VENE FILOLOOGIA III KURSUSE B-GRUPP

Millest oli tingitud rohkearvuline puudumine 29. märtsil eesti keele tunnis? Küsimus distsipliinist selles rühmas tuleb kindlasti arutusele võtta.

LÄHEMALE PRAKTIKALE

Bioloogiaosakond on ülikoolis oma spetsiifikalt kõige lähemal põllumajandusele. Sellest lähtudes toimus 29. märtsil bioloogiaosakonna komsomoliorganisatsiooni lahtine üldkoosolek teemal «Bioloogiaosakonna õppejõudude ja üliõpilaste teadusliku töö seostamisest põllumajanduse praktiliste vajadustega».

Koosolekust võtsid osa õppejõud sm-d A. Perk, S. Aul, H. Aasamaa, P. Alles, A. Lumberg ja O. Mihhailov, üliõpilasi ja aspirante.

Ettekandega esines I kursuse üliõpilane F. Jüssi, kes tõi esile bioloogiaosakonna ülesanded seoses NLKP KK septembripleenumi otsustega. Kõneleja märkis, et osakond osutab kolhoosidele nii praktilist kui ka teoreetilist abi — kolhoosides on rajatud mesilaid, puuvilja- ja marjaaedu, peetud erialaseid ja populaarteaduslikke loenguid, antud konsultatsioone jne. Kui õppejõud on selle tööga seotud kogu aasta vältel, siis üliõpilastele avanevad laiad tegevusvõimalused ainult suvise õppe- ja menetluspraktika ajal ning õppevaheajal.

V kursuse üliõpilane K. Pork rõhutas oma sõnavõtus, et meie spetsialistid peaksid uute meetodite ja praktiliste võtete juurutamiseks põllumajanduse praktikasse enam esinema ajakirjanduse veergudel.

IV kursuse üliõpilane T. Orav toonitas agrobioloogia praktika vajadust I ja II kursuse õppepraktika raames.

«Teadus on kasvanud praktika nõudeist ja peab ka neid nõudeid rahuldama,» ütles kokkuvõtet tehes sm. Perk. Ta näitas, et kolhooside ja sovhooside abistamine ei ole mingi lisakohustus, vaid kateedrite ja ringide töö õige organiseerimise juures teadusliku töö orgaaniline, hädavajalik osa.

Koosolek võttis vastu otsuse, mille täitmise käigus suunatakse bioloogiaosakonna kateedrite ja ringide töö veelgi lähemale praktikale.

E. Kask

Kehakultuur ja sport

Sise-esivõistlused ratsaspordis

ÜSK noorte spordikooli ratsaspordiosakond valmistub hoolega peatselt algavaks välishooajaks. Sisetreeningute lõppüritusena toimusid möödunud laupäeval ning pühapäeval kooli sise-esivõistlused ratsaspordis.

Võistlustel startis üle kahekümne noore ratsasportlase, kelledest paljud võistlesid avalikel võistlustel esmakordselt. Võistluste tulemused näitasid, et noorte spordikool on igati suuteline täiendama TRÜ ratsasportlaste ridu.

Mõnevõrra andis end kergema klassi võistlustel tunda vähene võistluskogemus, millest järeldub, et noortele tuleks leida rohkem võimalusi avalikel võistlustel esinemiseks.

Võistlused toimusid vastavalt spordijärkudele kergema, keskmise ja raskema klassi takistussõidus. Kergema klassi takistussõidu poistele võitis J. Ernits hobusel «Riim», jättes teiseks A. Märtini hobusel «Endrik». Samal alal tütarlastele tuli võitjaks L. Eelmets hobusel «Mann», teiseks jäi H. Kudrjatseva. Keskmise klassi takistussõidus poistele tuli esikohale V. Kuusik hobusel «Riim» ning teisele kohale A. Annus hobusel «Jenissei». Tütarlastest saavutas esikoha K. Raudam hobusel «Sodiak» ja teise koha P. Panksepp hobusel «Laura».

Tehniliselt ilusat sõitu näidati raskema klassi takistussõidus, kus poistest tuli esimeseks J. Villemson hobusel «Madona» ning teiseks H. Rahumäe hobusel «Globus». Tütarlastest olid parimad S. Meier ja T. Hanneste.

Võistluste lõpul kohtusid sõprusvõistluses raskema klassi takistussõidus TRÜ ratsasportlased — kolmevõistlejad ja takistussõitjad, kusjuures mõlemad võistkonnad sõitsid takistussõidu tee läbi võrdselt 12 karistuspunktiga. Ümberhüppeil tuli võitjaks takistussõitjate võistkond.

R. Hanneste

Keeleuurimisekspeditsioonid sugulasrahvaste juures

Kui Tartu linn oli vabastatud fašistlikest okupantidest ja Tartu Riiklik Ülikool võis 1944. aastal uuesti tööle hakata, oli soome-ugri keelte kateeder eriti raskes olukorras. Polnud olemas mingisugust baasi, millele rajada õppe- ja uurimistöö. Palju ainestikku oli sõja ajal hävinenud. Ka ei hoolitsetud kodanlikul ajal selle eest, et ülikoolil oleks vajalikke allikkogusid sugulaskeelte kohta. Seega tuli juba esimesel sõjajärgsel õppeaastal tõsiselt mõelda sellele, kuidas soetada hädavajalikke baase. Et esimestel õppeaastatel polnud veel olemas küllaldaselt vastavat kaadrit, keda oleks võinud lähetada uurimisretkedele, võidi alles 1946/47. õppeaastal hakata teoreetiliselt ette valmistuma ulatuslikumaks ekspeditsiooniks.

1947. aasta suvel teostatigi esimene uurimisretk viimaste vadialaste juurde Leningradi oblasti Kingissepa rajooni. Vadja keelt kõneleb meie päevil vaevalt sadakond vanakest. Sellepärast oli selle keele kohta andmete hankimine eriti oluline ning kiire iseloomuga. Samal retkel uuriti ka isuri keelt. Sellest suvest alates on soome-ugri keelte kateeder olnud igal suvel ekspeditsioonil mõne läänemere keelt kõneleva rahva juures. Kolmel suvel (1948—1950) oli uurimise objektiks liivi keel Läti NSV Dundaga rajoonis. Järgneval kolmel suvel (1951—1953) on olnud Novgorodi oblasti Valdai rajooni karjalaste külades. Valdai karjalaste murre ei olnud seni teaduslikult üldse uuritud. See murre on aga väga oluline karjala keele ajaloo ning karjala ja vene keele suhete selgitamise seisukohalt.

1953. a. suvel käis teine ekspeditsioon Leningradi oblasti Vinnitsa rajoonis elunevate vepslaste juures, samuti teostati kauge retk Mordva ANSV-s Sura jõe mail olevate ersa-mordvalaste aladele. Ekspeditsioonidest osavõtjaiks on olnud soome-ugri eriala vanemate kursuste üliõpilased, aspirandid ja selleks eriti tööle rakendatud spetsialistid. Üliõpilastest osavõtjate ekspeditsiooniline uurimistöö on sageli olnud seotud suvise menetluspraktikaga. Enne ekspeditsioonile asumist on korraldatud vastav seminar, kus on üksikasjaliselt tutvutud uurimisele tuleva keele spetsiifikaga. Mõnel korral on olnud hea võimalus asjaomast keelt õppida ja kirja panna otse sünnipäraste keelekõnelejate suust juba Tartus, enne kui asuti otseselt ekspeditsioonile.

Peale ekspeditsioonide on soome-ugri keelte kateedri õppejõud ja aspirandid olnud üksikult uurimisretkedel Läti NSV Ludza rajooni eestlaste, Karjala-Soome NSV Soutjärve rajooni vepslaste, Mari ANSV ja Baškiiria ANSV marilaste (kahel suvel) ja Ukraina NSV Tagakarpaatia ungarlaste (kahel suvel) juures.

Seitsme suve jooksul teostatud ekspeditsioonide ja uurimisreiside tulemusena on soome-ugri keelte kateedri kogudesse talletatud asendamatu väärtusega andmestikku eri keeltest, mida saab edukalt kasutada niihästi õppetöös kui ka teaduslikkudes uurimustes. On olemas ulatuslikult sõnavaralisi andmeid ja ülevaateid keelte grammatilisest ehitusest. Eriti tuleb esile tõsta tekstikogusid, milles vastav keel kajastub kõige mitmekülgsemalt. Nõnda on olemas 1788 lk. liivi, 1646 lk. karjala, 399 lk. vepsa, 138 lk. vadja, 146 lk. mari ja 189 lk. ersa-mordva tekste. Vähemal määral on ka eesti, isuri ja soome tekste. Enamik tekste on kas rahvaluulelise, etnograafilise või ajaloolise sisuga, nõnda, et nad pakuvad ainestikku ka nendel aladel töötajatele. Ekspeditsioonide töö tulemusena on ühtlasi valminud terve rida spetsiaalseid uurimusi liivi, karjala, vadja, mari, ungari, vepsa jne. keele kohta, kokku 70 uurimust. Kogutud ainestiku põhjal on valmistatud kursuse- ja diplomitöid ning väitekirjade kirjutamisel on nad olnud välditamatuks allikaks.

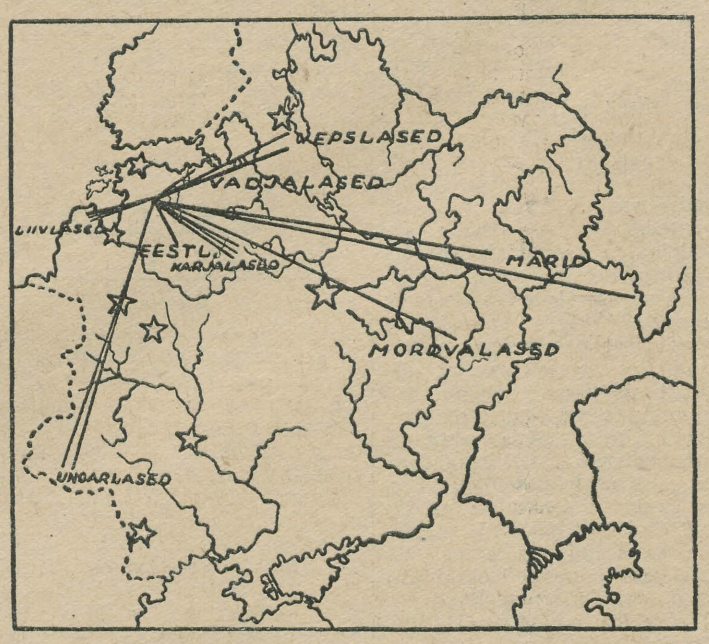

Soome-ugri keelte kateedri ekspeditsioonid a. 1947—1953.

Kateedri kogudes on peale mainitu ka katselis-foneetilisi andmeid liivi, vadja, ungari, mari, komi ja eesti keele kohta.

Tänu ekspeditsioonidel kogutud ainestikule on saadud selgitada mitmeid segaseid küsimusi soome-ugri keelte alalt ning on paljastatud eksimusi, mis esinesid varem puuduliku allikmaterjali tõttu.

Ulatuslikud ekspeditsioonid on olnud võimalikud seetõttu, et Tartu Riikliku Ülikooli juhtkond on õigesti aru saanud õppebaaside loomise vajalikkusest ning on kõigiti kaasa aidanud majanduslike ressursside hankimisel.

Soome-ugri keelte kateedri viisaastakuplaanis on ekspeditsioonilise uurimistöö pidev jätkamine. Käesoleva aasta suve töökavas on vähemaarvulise osavõtjaskonnaga ekspeditsioon mokša-mordvalaste juurde.

Prof. P. Ariste

TRÜ PEARAAMATUKOGU ARUANDEKOOSOLEKULT

25. märtsil toimus pearaamatukogus järjekordne aruandekoosolek lugejatele. Nagu aruandest selgus on raamatukogu külastatud 12 000 juhul rohkem möödunud aastast. Raamatufond on suurenenud 1 800 000 eksemplarini. Raamatunäitusi on korraldatud ligikaudu 150.

Puudusena märgiti teatud mahajäämust rikkalike raamatufondide korrastamisel, mida oluliselt pidurdab suur ruumipuudus. Ka esineb raamatute kaotamist ning rikkumist mõne lugeja poolt.

Aruandele järgnenud elavates sõnavõttudes (sm-d Prüller, Repponen, Masing jt.) anti raamatukogus tehtud tööle tunnustav hinnang. Ühtlasi märgiti ära mõningaid puudusi raamatukogu töös ning avaldati soovi lugemissaali lahtioleku aja pikendamiseks kella 23-ni.

Kollektiiv on tänulik tehtud kriitikale ja kõrvaldab märgitud puudused.

A. Traat

Botaanikaringis

Kolmapäeval, 17. märtsil toimus botaanikaringi koosolek. Ettekandega teemal «Liigiuurimise meetodeist» esines botaanika ja taimesüstemaatika kateedri vanemõpetaja sm. H. Aasamaa. Ettekande illustreerimiseks kasutati skeeme, fotosid ja herbariseeritud samblikke.

Toimetaja kt. I. Paul

MB 07443 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1068

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (220) Reedel, 9. aprillil 1954. a. VII aastakäik

Nõukoguliku tööstiili pideva süvendamise eest

Kommunismi ehitamise suur ja vastutusrikas ülesanne nõuab igalt üksikisikult, organilt ja organisatsioonilt oma tööstiili pidevat parandamist. Seda saavutatakse kogu kollektiivi pideva võitlusega igasuguse kantseleilikkuse vastu meie igapäevases töös. Sellele võitlusele tuleb senisest rohkem tähelepanu osutada ka meie ülikooli kollektiivil. Rida puudusi meie töös, mida võis veel mõned aastad tagasi sallida kui vähem silmapaistvaid, on tänapäeval vaja otsustavalt minema pühkida. Üks sellistest nähetest on igasuguse asjaajamise paberlikkus ja keerukus.

Mõni aeg tagasi alustas rektoraat võitlust nõukoguliku tööstiili süvendamise eest. Õpperektor sm. I. Sildmäe juhatusel toimus dekaanide ja ülikooli asutuste juhatajate nõupidamine, kus arutati ülikooli aparaadi töö lihtsustamise küsimusi. Sellel nõupidamisel selgus, et dekaanid peavad andma sadu ja tuhandeid allkirju mitmesugustele dokumentidele, kus see pole üldse vajalik. Selline asjaolu mitte üksi ei sega dekaanide tööd, vaid aeglustab asjaajamist ja sunnib inimesi hulgaliselt ootama seni nõutud, kuid kaugeltki mitte hädavajalikku allkirja. Ülikoolis eksisteerisid seni mitmesugused aruanded, mille taha jäi tegelikult varju elav kontroll ja abi. Tervele reale sellistele nähtustele on tehtud lõpp.

See on aga ainult asja algus. Selle ürituse teostamiseks on vaja mobiliseerida kogu meie ülikooli kollektiiv, eriti aga partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon, kes omalt poolt teeksid ettepanekuid meie ülikoolisisese töö lihtsustamise, tema elulisemaks ja asjalikumaks muutmise kohta. Kõigepealt on muidugi vaja, et ülikooli partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon ise heidaksid kolikambrisse oma töö küsimuste formaalse lahendamise.

On üldiselt teada, et ülikoolis esineb suuri puudusi õppedistsipliini osas. Kui aga pöörduda meie partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsiooni juhtivate töötajate poole küsimusega, kuidas areneb neil võitlus õppedistsipliini kindlustamise eest, siis enamik neist vastab kindlalt: «Hästi!» Järgneb loetelu peetud koosolekutest, vestlustest ja ettekannetest. Tõendina sellest esitatakse hulk vastavaid protokolle ja otsuseid. Halb, sisutu, bürokraatlik töö peidetakse niiviisi otsuste ja protokollide taha, ning tuleb välja, et meil töötatakse ainult selleks, et kirjutada protokolle ja otsuseid.

Meie organisatsioonide töös pole seni kahjuks vabanetud ka igasuguste seletuskirjade nõudmise praktikast. See omalt poolt näitab eredalt seda paberifetišismi, mis veelgi enam süvenedes võib viia selleni, et paber hakkab asendama elavat inimest. Paberifetišismi näitena võib tuua ka mõningate organisatsioonide ja organite suhtumist plaanide koostamisse ja täitmisse. Mis kasu on aga sellisest kateedri, osakonna, mõne organisatsiooni või grupi tööplaanist, kui teda koostatakse ainult selle arvestusega, et selle kohta ei oleks midagi öelda nendel, kes selle organi või organisatsiooni tööd kontrollivad. Siit tulebki, et meil peetakse küll hulgaliselt koosolekuid, need annavad aga vähe praktilise töö abistamiseks, sest plaanid on koostatud mitte praktiliste vajaduste kohaselt, vaid kontrollide jaoks. Pole siis ka midagi imestada, et just sellised bürokraatlikud plaanide koostajad tunnevad erilist südamevalu sel puhul, kui tegelik elu mõne sellise «plaanilise» ürituse juba enne teoks saamist ära pühib.

Formaalse suhtumise üheks näiteks, millest tuleb meie ühiskondlikel organisatsioonidel otsekohe vabaneda, on ühiskondlike ülesannete paberlik ja plaanipäratu jaotamine. Esineb juhtumeid, kus ühiskondlik ülesanne antakse ainult sellepärast, et see ülesanne oleks olemas ja et aruandes võiks rahuliku südamega näidata, et pole selliseid organisatsiooni liikmeid, kellel puudub ühiskondlik ülesanne. Selle vastu aga enam huvi ei tunta, kuidas inimene oma ühiskondlikku ülesannet täidab või kas tema võimed on antud ühiskondliku ülesande täitmisel maksimaalselt ära kasutatud. Äärmisel juhul nõutakse temalt mitmesuguseid paberlikke aruandeid, mida aruannete nõudjad ise ei loegi. Seetõttu on ka üsna levinud nähteks, et partei ja komsomoli juhtivad töötajad teaduskondades vestlevad lubamatult vähe nendega, kes täidavad mitmesuguseid ühiskondlikke ülesandeid, veelgi vähem aga kuulavad nende lühiinformatsioone büroo istungeil ning osutavad neile praktilist abi.

Koos puuduste kõrvaldamisega organisatsioonisiseses töös on võimalik edukas võitlus ka nende väärnähtuste vastu, mis esinevad meie ülikoolis seoses paberliku asjaajamise ülehindamise ning elava töö alahindamisega. Igal pool, kus need nähtused esinevad — ka kõige tagasihoidlikumates vormides —, tuleb neile anda hävitav löök. Erilist osatähtsust selles töös omavad seina- ja välklehed, mis peavad ühelt poolt halastamatult piitsutama selliste nähete viljelejaid, teiselt poolt aga tegema omapoolseid ettepanekuid töö parema korraldamise suhtes.

Pole kahtlust selles, et meie ülikooli kollektiiv, kes nõukogude aastate jooksul on saavutanud võitluses vana ja iganenuga suuri edusamme, suudab ka mainitud puuduste kõrvaldamisel näidata märkimisväärseid tulemusi.

Arendagem loovat diskussiooni algaval konverentsil

Viimastel aastatel on üliõpilaste teaduslik töö teinud märgatavaid edusamme. Aasta-aastalt suureneb konverentsidel esitatavate tööde arv ja paraneb nende kvaliteet. Käesoleval konverentsil ettekandmisele tulevad tööd on muutunud konkreetsemaks ja lahendavad rohkem praktilise elu nõuetest tulenevaid küsimusi kui varem.

Kuid nende olemasolevate saavutuste juures pole meie veel täiel määral ära kasutanud kõiki võimalusi üliõpilaste teadusliku töö parandamiseks. Üheks niisuguseks küllaltki tähtsaks puuduseks on diskussiooni vähene ja alati mitte õige arendamine ringide koosolekutel ja teaduslikel konverentsidel. Kuid ainult loova diskussiooni abil avastame ja kõrvaldame kõik tegurid, mis pidurdavad teaduse progressi. Seepärast peame algaval üliõpilaste teaduslikul konverentsil erilist tähelepanu pöörama loova diskussiooni arendamisele ettekannete kohta. Viimase normaalse kulgemise eesmärgil peavad ringid määrama igale ettekandjale oponendid. Seoses oponentide töö tähtsuse suurenemisega kerkib üles küsimus, missugune peab olema oponeering, oponentide kui diskussiooni juhtijate sõnavõtt.

Tuleb meeles pidada, et esineb kaht liiki diskussiooni. On olemas pahatahtlik, ironiseeriv, tagasiviiv kriitika. Sellist liiki kriitikale ei tohi olla aega ega ruumi teaduslikel konverentsidel. Peale selle on olemas progressiivne, edasiviiv kriitika. Seda tuleb igati arendada ja soodustada.

Kui oponent tahab anda objektiivset ja edasiviivat kriitikat, peab ta juba enne töö ettekandmist tutvuma töö ja vastava kirjandusega. Kirjanduse osas tuleb selgusele jõuda, kuivõrd täielikult on autor kasutanud selles osas teaduse poolt varem loodud materjali. Kasutatud kirjanduse hulk on ühtlasi üheks näitajaks referendi poolt teostatud töö mahu kohta. Kuid kirjanduse põhjal ei saa siiski kõiki töid mõõta ühise mõõdupuuga. Mõne vähem arenenud teaduse alalt tehtud töö võib väliselt paista kehvana, kuid sisuliselt on ta suur samm edasi. Seepärast peab oponeering lähtuma kõigepealt autori käsutuses olevate võimaluste ärakasutamise analüüsist. Tööd tuleb võrrelda teiste samalaadsete töödega, see näitab, kui palju autor on suutnud pakkuda juurde antud küsimuses. Iga töö positiivseks küljeks tuleb tingimata lugeda töö originaalsust ja rakendatavust praktikas.

Head, objektiivset hinnangut iseloomustab töö positiivsete ja negatiivsete külgede esiletoomine. Töös tuleb eristada sisulist ja vormilist külge. Heasse vormi valatud halb sisu ei paku kunagi palju, seepärast olgu tööde analüüsimisel põhiline tähelepanu pööratud just selle sisulisele küljele.

Tööle antav hinnang ei tohi olla formaalne, pinnapealne, vaid see peab kasvama tööle seatud ülesannete täitmise analüüsist, näitama, millisel määral töö on täitnud temale pandud ülesanded ja lootused.

Esinemine ÜTÜ konverentsil on paljudele esimeseks tõsisemaks tuleprooviks teadusliku töö alal. See sunnib erilist tähelepanu pöörama diskussioonile algaval konverentsil, sest referent, nähes diskussioonis töö hinnangu näol oma jõupingutuste tõelist väärtust, veendub, et edaspidise töö edu sõltub ainult temast endast. On ju diskussiooni ülesandeks peale vigade avastamise ja parandamise pakkuda ettekandjale tema töö väärtuse tunnustamise kaudu moraalset rahuldust, kindlustada arenevas teadlases usku oma jõududesse, püüdu töötada hästi ka edaspidi.

Arendame eeloleval konverentsil laialdast loovat diskussiooni teaduslikes probleemides. Sellega aitame kaasa üliõpilaste teadusliku töö edaspidisele paranemisele.

L. Sarapuu

Kaks tööplaani — kaks stiili töös

SIIN ELULINE PLAAN JA ELAV TEGEVUS...

TRÜ kehakultuuriteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni üldkoosolek analüüsis juba möödunud sügisel toimunud aruandevalimiskoosolekul komsomolitöö olukorda. Koosoleku otsuses toodi põhilise puudusena esile asjaolu, et gruppides ei võidelda veel küllaldaselt õppeedukuse ja õppedistsipliini tõstmise eest, märgiti, et esineb veel puudusi ideelis-poliitilises kasvatustöös ja otsuste täitmise kontrollis.

See otsus oli juhiseks teaduskonna büroole ja selle sekretärile Helve Ungerile. Sõltub ju komsomolitöö tase väga oluliselt sellest, kuidas teaduskonna büroo suunab ja juhendab gruppide tööd.

Hea tööplaani koostamine — see pole aga kerge asi. Tuleb teada oma kõige nõrgemaid töölõike, pühendada neile kõige enam aega ja kui vaja, isegi teiste sektorite abi. Tuleb arvestada seda, mis on antud momendil kõige olulisem ja hädavajalikum ning suunata sellele peamine tähelepanu. Kuid samal ajal ei saa piirduda ainult kõige tähtsamate töölõikude silmaspidamisega, see viiks kampaanialikkusele ja plaanitusele.

Kui vaatleme kehakultuuriteaduskonna komsomoliorganisatsiooni tööplaane, siis näeme, et siin on arvestatud neid tingimusi, mida esitab töö plaanipärase juhtimise nõue. Näeme, et tööplaanis seisavad esikohal õppetöö- ja distsipliiniküsimused — just need, milles algorganisatsioonis oli puudusi. Samal ajal on igale sektorile planeeritud ülesanded eraldi. Ülesanded on konkreetsed ja lähtuvad ka konkreetsest olukorrast. Üldkoosolekul esitatud ettekanne ja büroo istungitel arutatud küsimused peegeldavad just seda, mis on antud momendil kõige aktuaalsem. Toome näiteks õppetöösektori. Veebruari lõpul ja märtsi algul oli õppetöösektori ja kogu komsomoliaktiivi olulisemaks ülesandeks kindlustada kõigi üliõpilaste korralik osavõtt õppetööst, tagada, et iga üliõpilane töötaks pidevalt ja et oleks tihe side õppejõudude ja dekanaadiga. Selle peamise ülesande kõrval ei ole unustatud ka teisi ülesandeid.

Kui vaatleme aprillikuu tööplaani, siis näeme, et siin on õppetöösektorile ja komsomoliaktiivile lisandunud uusi ülesandeid. Esiplaanile kerkib ÜTÜ VIII teadusliku konverentsi läbiviimise abistamine ja dekanaadi ning parteialgorganisatsiooni abistamine lahtise uste päevade organiseerimisel. Ja need ongi momendil kõige aktuaalsemad ülesanded.

Kui sektor töötab sellise plaani alusel, siis pole ta töös šabloonsust ega formalismi. Kui puudub formalism plaanide koostamisel, siis puudub see ka nende plaanide täitmisel. Selle kinnituseks on kehakultuuriteaduskonna algorganisatsiooni töö, kus peetakse alati kinni endale võetud ülesannetest. Selle tagajärjel on algorganisatsioonis märgata edu nii liikmete juurdekasvu osas kui ka kommunistlike noorte osatähtsuse kasvus teaduskonna elus.

...SIIN AGA SURNUD PABER

ELKNÜ TRÜ komitee andis hiljuti oma otsuses hinnangu keemiaosakonna tööle. Selgub, et osakonnabüroo ei ole tunginud gruppide töö sisusse, ei ole konkreetselt juhtinud ega kontrollinud gruppide tööd. Terve rida puudusi sai võimalikuks selletõttu, et büroo ja sekretär Kuus võimaldasid šablooni tekkimist töös.

Ei olegi palju vaeva vaja, et jõuda otsusele: keemiaosakonnas on komsomolitööl formaalsuse pitser. Tarvitseb heita pilk tööplaanidele ja me võime järeldada: kui tööplaanid koostatakse läbimõtlematult ja ainult selleks, et neid nõudmise korral esitada kõrgemalseisvale organile, siis tegelikult plaanilist tööd ei ole. Kui aga puudub plaanipärane töö, siis valitseb kampaanialikkus.

Tööplaanid keemiaosakonnas ei ole detailselt välja arendatud. Nad ei peegelda neid ülesandeid, mis on antud momendil kõige aktuaalsemad. Tüüpiline on see, et iga punkt tööplaanis algab ühega šabloonseist sõnadest: võtta tarvitusele, kindlustada, kontrollida, organiseerida, aidata kaasa, läbi viia, ära kuulata, teostada. Iga kuu plaanis esinevad samad sõnad, vahest ainult teises järjekorras.

Alates sügisest on iga kuu tööplaani võetud punkt seinalehest. Kord büroo kindlustab, kord kontrollib, kord abistab seinalehe väljaandmist. Tuleb järeldada, et kui kogu büroo osutab nii palju tähelepanu seinalehe tööle, siis peaks see väga sisukas olema. Kuid viimane seinalehtede ülevaatus näitas, et keemiaosakonna seinaleht pole kaugeltki vaba neist tüüpilistest puudustest, mis iseloomustavad enamikku meie seinalehti, nimelt materjali vähene tabavus, hambutu kriitika, vähene aktuaalsus!

Järelikult on büroo seinalehega vaeva näinud ainult tööplaanis või on teinud hoopis asjatut tööd.

Sõnad kindlustada, välja anda, tagada ei tähenda tegelikult palju. Selle asemel et piirduda üldsõnalise otsusega, oleks tulnud võtta plaani kas või selline konkreetne otsus, et ajakirjandussektori juhataja koos seinalehe toimetusega kutsub antud tähtajaks kokku korrespondendid, selgitab neile, mida toimetus neilt nõuab, annab igale kindlad ülesanded ja organiseerib osakonna elu kõige aktuaalsemate probleemide esiletõstmist seinalehes.

Samasuguseid näiteid võib tuua teistegi sektorite töö planeerimise kohta.

On selge, et kui büroo tahab oma tööd parandada, siis peab ta palju üksikasjalisemalt ja suurema tähelepanuga töötama välja kõigepealt tööplaani. See on esimene samm olukorra parandamiseks keemiaosakonna komsomoliorganisatsioonis.

E. Maasik

ALGAB ÜTÜ VIII TEADUSLIK KONVERENTS

11. aprillil algab plenaaristungiga ÜTÜ VIII teaduslik konverents. Konverentsi istungid toimuvad ühiskonnateaduste, ajaloo- ja keeleteaduste, arstiteaduste, bioloogia-geograafiateaduste, füüsika-matemaatikateaduste ja kehakultuuriteaduste sektsioonis.

Ettekandmisele tuleb 114 tööd TRÜ üliõpilaste poolt, peale selle rida külalisettekandeid.

Tööd on tutvumiseks välja pandud TRÜ pearaamatukogu lugemissaalis.

Konverents lõpeb 18. aprillil plenaaristungiga.

TRÜ kinolektooriumis

Täna algusega kell 18 toimub TRÜ kinolektooriumis Aia tn. nr. 46 suures auditooriumis järjekordne ettekanne. Vestluse teemaks on «Mööda maalilist Musta mere rannikut». Sellest meie Nõukogude kodumaa ühest kaunimast rajoonist kõneleb TRÜ geograafia kateedri vanem-õpetaja S. Künnapuu.

Vestlusele järgneb dokumentaalfilmide «Krimm» ja «Nõukogude Musta mere rannikul» demonstreerimine.

A. Luts,
TRÜ kinolektooriumi juhataja

Väljasõit traktorijaama

Vastavalt NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsustele, milles nõuti massilise poliitilise töö organiseerimist traktorijaamades ja kolhoosides, toimus hiljuti õigusteaduskonna dekanaadi, ÜTÜ õigusteaduskonna nõukogu (esimees U. Lasman) ja komsomoliorganisatsiooni initsiatiivil Võnnu rahvamajas väljasõidukonverents. Konverentsi eesmärgiks oli tutvustada Võnnu traktorijaama töötajaile ja ümbruskonna kolhoosnikutele septembripleenumi ja veebruari-märtsipleenumi otsuseid ning analüüsida traktorijaamade ja kolhooside vahelisi lepingulisi suhteid uue tüüplepingu valgusel.

Ettekandmisele tuli kolm referaati. Tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri vanem-õpetaja J. Pulk käsitles oma ettekandes põhjalikult põllumajanduse olukorda seoses septembri- ja veebruari-märtsipleenumi otsustega. Ettekandes oli rohkesti näiteid Võnnu ümbruskonna kolhooside elust, mistõttu see äratas elavat huvi kolhoosnikute hulgas. IV kursuse üliõpilased H. Lindmäe ja J. Lott käsitlesid oma ettekannetes traktorijaama ja kolhooside vahelisi lepingulisi suhteid.

Pärast ettekannete ärakuulamist toimus juriidiline konsultatsioon õigusteaduskonna tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri õppejõudude poolt, millest osavõtt oli elav.

Kokkuvõttes võib öelda, et õigusteaduskonna poolt algatatud üritus täitis oma ülesande hästi. On vaja, et selliseid väljasõiduistungeid korraldataks igast teaduskonnast ja sagedamini.

I. Leomar

TRÜ ametiühingukomitees

Reedel, 2. aprillil toimus TRÜ ametiühingukomitee järjekordne istung, kus arutati läbi rida küsimusi. Esimese päevakorrapunktina kuulati ära laste teenindamise komisjoni esimehe sm. Karu ettekanne, milles tutvustati Vellavere pioneerilaagri suveks ettevalmistamise ja korrastamise plaani.

Teisena esines aruandega tehtud töö kohta käesoleval semestril massilise kultuuritöö komisjoni esimees sm. Kilk. Ettekandes märgiti ära rida puudusi poliitringide töös. Nii ei tööta vene keele kateedri õppegrupp tänu sm. Jegorovi ümberkorraldustele, mille tagajärjel koos keelekateedriga õppinud kirjanduskateedri töötajad ühendati Tartu Õpetajate Instituudi õppegrupiga ja töö vene keele kateedri õppegrupis jäi soiku. Matemaatika-loodusteaduskonnas õpivad aspirandid ja vanem-aspirandid juba kolmandat aastat partei ajalugu, jõudmata kaugemale IV peatükist. Seltsimeeste Purru ja K. Tiido õppedistsipliin marksismi-leninismi õhtuülikoolis on lubamatult nõrk — nad ei võta õppusest üldse osa. Samuti selgitati puudusi šeflustöö alal. Asuti seisukohale, et need vead tuleb viivitamatult parandada. Sm. Kilgi töö massilise kultuuritöö komisjoni juhtimisel tunnistati aga ebarahuldavaks ning nõuti selle tõsist parandamist.

Komitee arutas läbi ja võttis vastu plaani maipidustuste läbiviimise kohta ülikoolis.

Istungil kuulati ära ka töölisvarustuskomisjoni esimehe sm. Muuga aruanne töötajate puudega varustamise ja individuaalaiamaa hankimise võimalustest 1954. aastaks.

Lõpuks tutvustas sm. Sorrok komitee liikmeid ametiühingu vabariikliku konverentsi ja ametiühingu rajoonidevahelise konverentsi otsustega.

H. Tamm

Komsomoliaktiivi nõupidamiselt

Möödunud nädalal toimus ajaloo-keeleteaduskonna komsomoliaktiivi nõupidamine, kus arutati ideelis-poliitilise kasvatustöö küsimusi teaduskonnas. Informatsiooni korras esitas ülikooli komsomolikomitee sekretär sm. Hiire ELKNÜ Tartu linnakomitee analüüsi teaduskonna komsomolitööst.

Kõneleja tõi esile puudusi komsomoliaktiivi töös ja andis juhiseid nende kõrvaldamiseks. Komsomolikoosolekutel puudub elav kasvatuslik osa, need ei käsitle küllalt igapäevase elu kõige aktuaalsemaid küsimusi.

Sõnavõttudega esinenud sm-d Stamberg, Aunula, Nagelmaa jt. tegid rea konkreetseid parandusi teaduskonna komsomoliaktiivi tööplaanis.

ÜLKNÜ XII kongressi materjalide tundmaõppimiseks otsustati komsomoligruppide initsiatiivil läbi viia lahtisi koosolekuid.

Esimesi praktilisi kogemusi

5. aprillil toimusid ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse eesti filoloogidel esimesed passiivse pedagoogilise praktika tunnid. Külastati eesti keele tunde Tartu III keskkoolis, kus iga üliõpilane kuulas kolme tundi.

Järgmisel päeval toimus külastatud tundide arutelu, kus viibis ka aineõpetaja sm. Jürimäe. Pikema sõnavõtuga sm. Jürimäe tunni kohta esinesid üliõpilased V. Lehari ja H. Tamm. Elavas arutelus toodi esile tundide positiivsed küljed, milledest tulevastel pedagoogidel on nii mõndagi õppida, samuti juhiti aineõpetaja tähelepanu tunnis esinenud vigadele ja puudustele.

Tundide külastamise ja aruteluga omandavad üliõpilased esimesi praktilisi kogemusi edaspidiseks pedagoogiliseks tegevuseks.

S. Tammet

Tubli kultuuriorganisaator

Üliõpilaste vaba aja kultuurse veetmise küsimused moodustavad lahutamatu osa üliõpilaste kommunistlikust kasvatusest. Seda suurt ja vastutusrikast ülesannet on õigesti mõistnud matemaatika-loodusteaduskonna geoloogia I kursuse kultuuriorganisaator kommunistlik noor O. Keerup. Käesoleval õppeaastal on tema organiseerimisel toimunud viis kino- ja kaks teatrikülastust ning kursusevaheline maleturniir, samuti aitas ta kaasa osakonna isetegevusõhtu kava koostamisel. Õppevaheajal leidis sm. Keerup aega esinemiseks ka kodukolhoosi (1. Mai kolhoos Suure-Jaani rajoonis) raadiosõlmes.

Et edaspidi veelgi oma tööd parandada, tuleks O. Keerupil rohkem tähelepanu pühendada ka kollektiivsetele külastustele järgnevatele ühisaruteludele. **M. Varkin**

Eksamisessioon on ukse ees

Matemaatika-loodusteaduskonna geograafia-, geoloogia- ja bioloogiaosakonna üliõpilastele on saabunud arvestuste- ja eksamite-eelne vastutusrikas tööperiood. Juba aprilli keskel algavad neis osakondades arvestused ja 4. mail eksamisessioon.

Geograafiaosakonna II kursuse üliõpilased lähevad sessioonile vastu täie tõsidusega. 3. aprillil toimus kursuse tootmisnõupidamine, kus pöörati peatähelepanu eksamiteks ettevalmistumise küsimusele ja analüüsiti põhjalikult möödunud eksamisessiooni tulemusi ja vigu.

Loengulise töö kõrval viiakse praegu kursusel läbi konsultatsioone zoo- ja mullageograafias. Pärast seda, kui osakonna komsomolorganisatsioon tõsiselt arutas üliõpilaste iseseisva töö küsimust ja kritiseeris üliõpilasi, kes sellega ei tegele pidevalt, muutus tõhusamaks ka töö algallikatega.

Kõik üliõpilased, kellel eksamisessioon on ainult nädalate kaugusel, peavad maksimaalselt ära kasutama eksamisessioonini jäänud aeg, tuleb teha kõik, et vältida eelmisel sessioonil tehtud vigu ja saavutada eelmistest paremaid tulemusi. **V. Kenk**

Meie kontrollpostid teatavad

ÜLESANNE TÄIDETI HÄSTI

Matemaatika - loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilasel Toivo Oraval valmis geneetika ja darvinismi eriseminaris dotsent O. Mihhailovi juhendamisel silmapaistev töö «Endosperli regenereerumisvõime». Autor esineb tööga neil päevil Riia ülikooli ÜTÜ teaduslikul konverentsil. Töö on kateedri poolt soovitatud ettekandmiseks TRÜ õppejõudude teaduslikul sessioonil.

TÖÖ EI VALMINUD

Vene keele eriseminaris III kursuse vene filoloogidele oli 31. märtsil plaani järgi ette nähtud üliõpilase M. Ivanova referaat «Употребление и образование отвлеченных имен существительных по произведению Чернышевского «Что делать» и «Пролог». Et aga referent oma tööga valmis ei jõudnud, asendas juhataja vanem-õpetaja Bežanitskaja selle oma loenguga teemal «Об основных типах фразеологических единиц».

5. APRILLIL BIOLOOGIA-OSAKONNAS

5. aprillil sooritasid bioloogia-osakonna III kursuse geneetika ja darvinismi eriharu üliõpilased arvestuse geneetika eri peatükkidest. Arvestusele ei ilmunud üliõpilane L. Petšorina.

LAIAULATUSLIKUD EHITUSTÖÖD UUEL STAADIONIL

Möödunud aastal andis Tartu Linna Täitevkomitee TR Ülikoolile üle Tallinna tänaval asuva spordiväljaku, mille ülikool lähemate aastate jooksul kavatseb välja ehitada normaalmõõdetega staadioniks.

Väljaehitustööd uuel staadionil algasid möödunud sügisel, millal mainitud staadionile eraldati vastav 10 inimesest koosnev kaader.

Esimeste töödena ehitati staadioni ümber 800 m aeda, 300 m jooksurada, korrastati heitekohad, seati korda riietusruumid. Platsilt veeti välja 21 000 m³ liiva. Nende tööde teostamine võimaldas platsi kasutusele võtta juba möödunud aastal, kus esmakordselt Eesti NSV-s korraldati harjutused ja võistlused talvetingimustes, mis aitas kaasa sellele, et TRÜ tuli kõrgemate koolide talvespartakiaadil kergejõustikus esimesele kohale.

Praegu jätkuvad uuel staadionil väljaehitustööd. Linna TK otsusega liideti staadioniga kõrvalasuv ehituskrunt Puiestee 43, kus asuvad varemed tulevad veel käesoleval aastal taastamisele. Uues hoones on ette nähtud riietus- ja duširuumid, ruumid võistluskohtunikele jne.

Käesoleval aastal tuleb ehitamisele veel ajutise ehitusena tribüün 200 istekohaga. Seoses sellega tuleb platsilt ära vedada veel 37 000 m³ liiva, mida aitavad teha linna teised organisatsioonid (ehitustrust, heakorrakontor jt.). Ülikooli poolt äravedamisele tulev liiv (umbes 2000 m³) kasutatakse ühtlasi TRÜ bioloogiajaama suunduva tee, samuti botaanikaaia kõnniteede parandamiseks ja ratsabaasi tõkkeväljaku korrastamiseks. Väljaku piires olevate varemete kõrvaldamiseks aitab kaasa Tartu Põllumajandusmehhaniseerimise Tööstuskool, mille õpilased õppepraktika korras asuvad tööle kahe võimsajõulise buldooseriga. Spordiväljakult tuleb ära vedada ka kaks majakest, mis asuvad väljaehitatava spordiväljaku keskel. Nendele leitakse sobiv asukoht ja remonditakse, et neid kasutusele võtta laoruumidena.

Staadioni lõpliku väljaehitamise projektis on ette nähtud amfiteatrikujuline tribüün mitmetuhande istekohaga, mida hästi võimaldab ehitada staadioni looduslikult sobiv asukoht.

Et staadioni väljaehitamine on planeeritud lähemale kolmele aastale, siis on siin võimalik ja väga soovitav, et selle suure töö teostamisel kaasa aitaks ühiskondliku töö korras kogu meie ülikooli kollektiiv.

ALMAVÜ TRÜ ORGANISATSIOONI KONVERENTSILE

Täna algusega kell 19 toimub keemiahoones farmaatsia suures auditooriumis ALMAVÜ TRÜ organisatsiooni konverents, kus esineb tegevusaruandega senine komitee.

ÜALMAVÜ TRÜ organisatsioon, kes varematel aastatel töötas suure aktiivsusega, organiseeris laskevõistlusi, kursusi, loenguid jne., on viimasel ajal juhtkonna (esimees Mukossejev) äärmise ükskõiksuse ja loiduse tõttu teinud vähjakäiku.

TRÜ kollektiiv ootab, et konvekes varematel aastatel töötas suuneku põhjused ja leitaks väljapääs töö tõstmiseks nõutavale tasemele juba lähemas tulevikus. Need ongi uue valitava komitee tähtsaimad ülesanded.

Kindlustagem pioneeridele kaunis suvepuhkus

Meie maal pühendatakse palju tähelepanu lastele, hoolitsetakse neile eeskujulike õppimisvõimaluste loomise eest talvel ja sisukaning terve puhkuse eest suvel. Ka meie ülikooli ametiühing ei ole seda küsimust unustanud. Ülikooli teenistujate ja tööliste lastele kindlustatakse suvepuhkus kahes pioneerilaagris — Vellaveres ja Valklas.

Et tublid poisid ja tüdrukud võiksid kohe pärast õppeaasta lõppu alustada toredat laagrielu, selleks tuleb hakata juba varakult ettevalmistusi tegema. Teaduskondade ametiühingubürood otsustasid Vellavere pioneerilaagri korda seada ühiskondliku töö korras. Selles ürituses on igal teaduskonnal täita oma kindel osa. Pioneerilaagri ümbruse korrastamise, pargi kaunistamise ilupuude ja põõsastega, viljapuuaia kevadise korrastamise ja supelkohtade rajamise on enda peale võtnud matemaatika-loodusteaduskonna ametiühingubüroo. Spordiplatside ja mänguväljakute eest hoolitseb kehakultuuriteaduskond. Pioneerilaagri kunstilise kujundamise ja vastava kirjanduse muretsemise on endale võtnud ajaloo-keeleteaduskonna ametiühinguliikmed. Pioneeride meditsiinilise teenindamise eest hakkab hoolitsema arstiteaduskonna ametiühingubüroo. Ühisest ürituset ei jää kõrvale ka administratiiv- ja majandusosakonna ametiühinguliikmed — nemad varustavad laagri voodite, kappide ja igasuguste vajalike majapidamisriistadega. Õigusteaduskonna ametiühingubüroo kindlustab laagri küttepuudega.

Need ülesanded olgu igale ametiühinguliikmele, eriti aga kommunistlikele noortele südameasjaks, sest nii tagame lastele huviküllased ja kaunid puhkepäevad. **E. Toomet**

Hästiõnnestunud kontsert

TARTUS...

Meie koorilaulukultuuri edendamisel on silmapaistva koha omandanud Tartu üliõpilasmeeskoor. Aastate vältel on helilooja R. Ritsing koori kunstilise taseme viinud sellisele kõrgusele, mis asetab selle kollektiivi meie vabariigi paremate kontsertkooride hulka. Silmas pidades üliõpilaste mitmekesist tegevust ja koori koosseisu muutumist peaaegu igal semestril, on koorijuht koos koori juhatusega suutnud püsivalt innustada suurt kogu lauluarmastajaid-üliõpilasi meeskoorilaulu edasiarendamisel.

Möödunud reedel andis Tartu üliõpilasmeeskoor oma järjekordse kontserdi Tartu lauluhuvilistele. Kuigi kontserdi kavas leidus ka varem esitatud laule, peab tunnistama, et seekordne kava sisaldas rohkesti uusi helitöid, uusi ja ühtlasi nõudlikke, mis isegi professionaalsetelt kooridelt nõuavad küllalt suuri pingutusi (E. Arro «Rahvaste sõprus», koor Wagneri ooperist «Tannhäuser», Ernesaksa «Kalamees tuleb koju» jt.).

Koori häälerühmad on ühtlased. Äärmised hääled — esimesed tenorid ja teised bassid — on meeldivad ja suutelised arendama kõlakülla tooni nii vaiksetes kui ka jõulistes registrites, ilma et oleks võinud märgata forsseerimist. Kuigi mõne laulu juures oleks soovinud vabamat ja aktiivsemat interpreteerimist, oli üldmulje terviklik ja laulud õigesti lahti mõtestatud.

Solistidena esinesid meie kontserdipublikule juba varemaist kontsertidest tuntud tenor Kalmer Tennosaar ja bariton Olav Prinits, kes täitsid oma ülesanded hästi. Petrovi aarias G. Ernesaksa ooperist «Tormide rand» oleks O. Prinitsilt soovinud aaria kulminatsioonis suuremat tõusu.

Klaveril saatis nii soliste kui ka koorilaule Tartu Muusikakooli õppejõud Juta Laan. Tema värvikas, elav löök, puhas tehnika ning muusikalise sisu selge tõlgitsemine olid hinnatavad.

J. Simm,
ENSV rahvakunstnik

...JA TALLINNAS

Pühapäeval, 4. aprillil andis Tartu üliõpilasmeeskoor Tallinnas RAT «Estonia» kontserdisaalis sama kavaga kontserdi. Avar kontserdisaal oli viimase kohani läbi müüdud ja kõik koori poolt esitatud laulud võeti kuulajate poolt soojalt vastu. Ligikaudu pool kontserdi kavast tuli publiku tungival soovil kordamisele ja peale kontserdi lõppu oli koor sunnitud kaks korda lavale tagasi tulema lisapalade andmiseks

Eriti meeldisid pealinna lauluhuvilistele koor Wagneri ooperist «Tannhäuser», mida kanti ette oreli saatel (orelil Aime Siimon), koor «Tasa, tasa ...» Verdi ooperist «Rigoletto», koor Weberi ooperist «Nõidkütt», lisapalana antud Ernesaksa «Mai tuli» autori juhatusel jt.

Pärast kontserti märkis Stalini preemia laureaat Gustav Ernesaks koori külalisraamatusse, et koor on teinud tunduvaid edusamme, võrreldes eelmiste esinemistega.

Vestlustes Riikliku Akadeemilise meeskoori liikmed samuti märkisid, et Tartu üliõpilaskoori kunstimeisterlikkus on tunduvalt tõusnud. Tallinna kooride nimel anti üliõpilasmeeskoorile üle mälestusesemeid ja lilli.

Soojalt võeti publiku poolt vastu ka solistide O. Prinitsi ja K. Tennosaare esinemine, kelledel tuli samuti anda lisapalu.

U. Lasman

ANDKE AGA PABER!

Marksismi-leninismi aluste kateedrisse saabus 31. märtsil s. a. telefonogramm nr. 2. Selles nõuti napisõnaliselt, kuid resoluutselt, et kateeder andku oma diafilmid kontrollimiseks TRÜ kinokabinetile.

Kateedril ühtegi diafilmi ei ole ja marksismi-leninismi kabineti juhataja sm. A. Blumfeld kavatses asja joonde ajada nii, nagu seda oleks teinud iga teine terve mõistusega inimene. Ta võttis telefonitoru ja helistas sm. Levitskile. Arenes umbes taoline kahekõne:

Sm. Blumfeld: «Mul ei ole diafilme ...»

Sm. Levitski: «No-jaa ... Nii lihtsalt võib igaüks vastata. Teatage kirjalikult, et ei ole.»

Sm. Blumfeld: «Ega siis kirjalikki teade neid juurde ei muretse ...»

Sm. Levitski: «Saage aru — kirjalik vastus on meil vajalik vastava komisjoni tööks ...»

Ei-noh, kui juba komisjon, siis ka paberid... Ja paberid mitte ainult olemasoleva kohta, vaid ka selle kohta, mida pole kunagi olnudki. Ja paber rändaski teele — kergendama komisjoni tööd ...

* * *

Samasse kateedrisse helistas hiljuti raamatupidamisest sm. Kiho: «Teil on laost välja võetud paberit ja kiirköitjaid. Esitage aruanne selle kohta, et paber on ära kulutatud.»

Töötaja, kes selle teate vastu võttis, söandas tähendada, et niisugust aruannet pole varemalt juba niigi arvurikkas aruannete nomenklatuuris nagu eksisteerinud, aga nõuet korrati resoluutselt.

Ja läkski jälle kiri teele — tühine ja kasutu aruanne, mis kordas iseenesestki mõistetavat asja, et paberit on kasutatud selleks, et kirjutada ...

Hirmuga ootavad nüüd kateedrid, et järgmisena tuleb esitada aruanne, milleks on kasutatud tinti, kriiti või tahvlilappi ...

Toimetaja kt. I. Paul

MB 07466 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1129.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Sundeksemplar
Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (221) Reedel, 16. aprillil 1954. a. VII aastakäik

Võidelda kampaanialikkuse vastu üliõpilaste teaduslikus töös

Aastast aastasse on paranenud meie üliõpilaste teaduslik töö. Meie ei saa näiteks praegu toimuvat üliõpilaste VIII teaduslikku konverentsi kaugeltki enam võrrelda konverentsiga, mis toimus kaks aastat tagasi. Ka on kateedrite juures töötavad teaduslikud ringid võtnud hoopis teise ilme. Ringide töö peamine raskuspunkt on kandunud üliõpilaste iseseisvale teaduslikule uurimistööle, tööde temaatika on muutunud konkreetsemaks, asjalikumaks ja lähedasemaks kateedrites toimuvale teaduslikule uurimistööle. Kõikidesse teaduslikesse ringidesse kokku kuulub praegu ligi 1500 üliõpilast, s. o. üle poole kogu üliõpilaste üldarvust.

Ei saa väita, et sellise suure kollektiivi töö õppeaasta jooksul oleks olnud väike, kuid nagu faktid näitavad, ei ole töö mitte igas lõigus kulgenud häireteta.

Üliõpilaste teadusliku töö suurimaks puuduseks antud momendil on selle kampaanialikkus. Ikkagi veel esineb nähteid, et töötatakse mitte töö enese pärast, vaid selleks, et esineda konverentsil või võtta osa ülevaatustest. On selge, et selline tööstiil viib ummikusse, liigsele kiirustamisele ja tööde kuhjumisele konverentside ja ülevaatuste eelsele perioodile. Mille muuga seletada asjaolu, et möödunud aastal jäi üks töö kehakultuuriteaduskonnas koguni valmimata, et ei möödunud ega ka käesoleval aastal ei suudetud tähtpäevaks mitte kõiki konverentsi ettekandeid üldsusele tutvumiseks välja panna.

Meil tuleb õppida vennasvabariikide kõrgemates õppeasutustes laialt levinud praktikast, kus konverentsi ettekannete teesid koguni trükitakse. Harkovi Riiklikus Ülikoolis ei võeta näiteks aprillis toimuva konverentsi programmi töid, mis pole valminud 1. märtsiks. Selline nõue viib paratamatult vajadusele töötada intensiivselt ka sügissemestril, mis tunduvalt tõhustab töö tulemusi.

Meil on aga kujunenud tavaks, et kuni novembrini koostatakse kateedrites ringide teadusliku töö temaatilisi plaane ja alles pärast seda asutakse teemade väljajagamisele, mille lõppedes algab kohe eksamisessioon. Tõsine töö enamikus ringides toimub alles veebruaris-märtsis ning vaibub tavaliselt pärast konverentsi. Muidugi on siin ka palju erandeid ja just need üksikud, kes töötavad juba sügissemestri algusest peale intensiivselt, on praeguseni osutunud parimate tööde autoreiks.

ÜTÜ nõukogu ja rektoraat tegid õigesti, püstitades nõudmise koostada järgmise õppeaasta teadusliku töö plaan juba käesoleva aasta aprillis ja realiseerida see veel kevadel. Kahtlemata on nüüd võimalik ära kasutada menetluspraktikat teaduslikuks tööks vajalike materjalide kogumiseks, teostada suvevaheajal uurimisi kolhoosides jne. ÜTÜ nõukogul tuleb aga jälgida, et see uus üritus viidaks sel kevadel täielikult lõpule, mis garanteerib intensiivse töö algamist sügisel.

Ümber korraldada tuleks ka võistlustööde küsimus. See üliõpilaste teaduslikku tööd stimuleeriv üritus eraldab praeguse korralduse juures võistlustöö muust üliõpilaste teaduslikust tööst. Tavaliselt kuulutati selle jaoks välja eri temaatika, millest aga praktiliselt kinni ei peetud. Võistlustöö temaatika tuleks asendada üldise üliõpilaste teadusliku töö temaatikaga ja nimetada üritus üleülikooliliseks üliõpilaste paremate tööde ülevaatuseks.

On selge, et rütmilise töö organiseerimine ringides ei ole ainuüksi ÜTÜ nõukogu asi. Selles osas peavad senisest tõhusamat abi osutama kateedrid. Kuigi meil leidub terve rida eesrindlikke kateedreid, kus ringid töötavad väga tõhusalt, kus on aru saadud, et kateeder on peamine vastutaja ringi töö eest, ei pööra mitmed kateedrid sellele küsimusele veel vajalikku tähelepanu. Miks ei tööta veel tänaseni hügieeniring? Millega seletada seda asjaolu, et ajaloo-keeleteaduskonna õppejõudude koosolekul märtsi lõpus, kus dekaan õigesti, kuid juba hilinenult, tõstis üles konverentsitööde valmimise küsimuse, ei osanud paljud õppejõud sellele midagi vastata ja pidid tunnistama, et nad on selle küsimuse vastu vähe huvi tundnud. Seetõttu kuhjus viimasel minutil mõne õppejõu kätte läbivaatamiseks niipalju töid, et oli raske nendega õigeaegselt toime tulla. Ka bioloogia-geograafiaosakonnas ei pööranud kateedrid tööde valmimisele vajalikku tähelepanu. Puudulikult viimistletud tööde esitamine plenaaristungil räägibki mõnede kateedrite (NSV Liidu ajaloo, taimefüsioloogia kateeder) mitteküllaldasest abist üliõpilaste teadusliku töö organiseerimisele.

Paljudel kordadel on üles tõstetud küsimus, et õppejõud tunnevad veel halvasti üliõpilasi, et ei tehta ega osata teha individuaalset kasvatustööd. Ometi on aga tegelemine üliõpilase töö juhendamisega üks parimaid individuaalse lähenemise ja kasvatamise vorme. Ei ole kahtlust, et sellise lähenemisega üliõpilastele tehakse lõpp koolilikkusele ülikooli töös. Rütmilise töö juurutamisega üliõpilaste teaduslikku uurimistöösse viiakse iseenesest samad harjumused üle ka õppetöösse. Üliõpilane harjub iseenesest õppima mitte konspekti, vaid raamatute alusel, õpib suhtuma loetusse kriitiliselt ja tegema vajalikke järeldusi. Peamine ja kõige tähtsam selles on asjaolu, et sellega veenduvad üliõpilased ise, et korralikult läbitöötatud materjale ei unustata. Seega aitab hästiorganiseeritud teaduslik töö väga palju kaasa meie ülikooli põhiülesande täitmisele — lasta igal aastal välja kõrgesti kvalifitseeritud noori spetsialiste, kes võivad otsekohe alustada viljakat tööd meie rahvamajanduse ja kultuurielu mitmesugustel aladel.

ÜRITUSI 1. MAIKS

Tulles vastu ülikooli laskursportlaste soovidele korraldab ALMAVÜ TRÜ komitee 25. aprillil k. a. ülikooli laskerajal Viljandi tän. 1 teaduskondadevahelise laskevõistluse. Iga teaduskond esineb ühe koondmeeskonnaga, mille koosseisus on 5 mees- ja 3 naisüliõpilast. Laskmine toimub lamades, põlvelt ja püstiasendist, igast asendist 10 lasku.

Praegu toimub teaduskondades meeskondade koostamine ja harjutuslaskmine. Uuesti korrastatud laskerajal, mis on üheks paremaist mitte ainult Tartus, vaid kogu Eesti NSV-s, on laskesportlastel võimalik saavutada silmapaistvaid tagajärgi.

Esikohtadele tulnud meeskondi ja parimaid individuaallaskureid premeeritakse.

ALMAVÜ TRÜ komitee

ÜTÜ VIII teaduslikult konverentsilt

PINGSA UURIMISTÖÖ VILI

Arstiteaduse sektsiooni esimesed istungid näitasid, et ettekandjad, tänu oma põhjalikule ja hoolsale uurimistööle, suutsid oskuslikult lahendada püstitatud küsimusi.

Esimesel istungipäeval, millest võttis osa 150 üliõpilast ja õppejõudu, esitati kuus teaduslikku ettekannet. Suurt huvi pakkus kuulajatele VI kursuse üliõpilaste Heinart Sillastu ja Rein Talimaa töö «Verepildi muutustest tuberkuliintesti puhul» ja Endel Veinpalu originaalne töö «Vereringe ja hingamise funktsionaalsetest suhetest». Selle töö autor näitas, et muutes tahtlikult hingamisliigutusi võime esile kutsuda ka kindlasuunalisi muutusi vereringesüsteemis.

Vere valgeliblede fagotsütoosivõime sõltuvust määramismeetodist käsitles oma ettekandes VI kursuse üliõpilane Richard Tootson.

Arstiteaduse sektsiooni teisel istungil, mis toimus samuti kuulajaist tulvil auditooriumis, tuli ettekandmisele viis tööd. Neist kolm käsitlesid vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutuste probleemi. IV kursuse üliõpilaste Ester Vaniku ja Aili Saagi ettekanne «Vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse ealine dünaamika lastel» on meil esimene eksperimentaalne töö, mis näitab vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse ealisi muutusi tervetel lastel. Väärtuslikkude ettekannetega vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutustest esinesid juba mitmendat aastat selle probleemiga töötavad VI kursuse üliõpilased Anton Kivik ja Arvo Tikk. Siinjuures seltsimees A. Tikk teostas paralleelselt vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutuste jälgimisega ka kõrgema närvitalitluse uurimist Ivanov-Smolenski metoodikaga. Tuleb soovida, et nimetatud suunda nagu tervetki vere seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutuste probleemi veelgi laiaulatuslikumalt arendataks.

Kuuenda kursuse üliõpilane Mari Lööper näitas oma töös kõrgema närvitalitluse mõningate näitajate muutusi proseriinravi puhul.

Hästi oli õnnestunud ka VI kursuse üliõpilase Viiu Valdese töö «Organisatsiooniliste protsesside iseloomust ja düstroofilistest muutustest maksas eksperimentaalselt tekitatud krampide puhul».

Arstiteaduse sektsiooni istungitest võtsid aktiivselt osa Kaasani, Vilniuse ja Riia meditsiinilistest instituutidest saabunud külalised. Harkovi Meditsiinilise Instituudi V kursuse üliõpilane V. M. Gordijenko, kes saabus Tartusse juba varem, esines oma ettekandega 6. aprillil. Seltsimees V. M. Gordijenko näitas oma eksperimentaalses töös, et kilpnäärme hüperfunktsiooni puhul β-metüültiouratsiili raviefekt tõuseb, kui teda kombineerida broomiga.

Ülalöeldust näeme, et paljud meie üliõpilased tegelevad väsimatult ning süvenenult mitmesuguste huvitavate teaduslike küsimustega. See pingerikas töö kannab väärtuslikku vilja.

H. Kahn,
ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu esimees

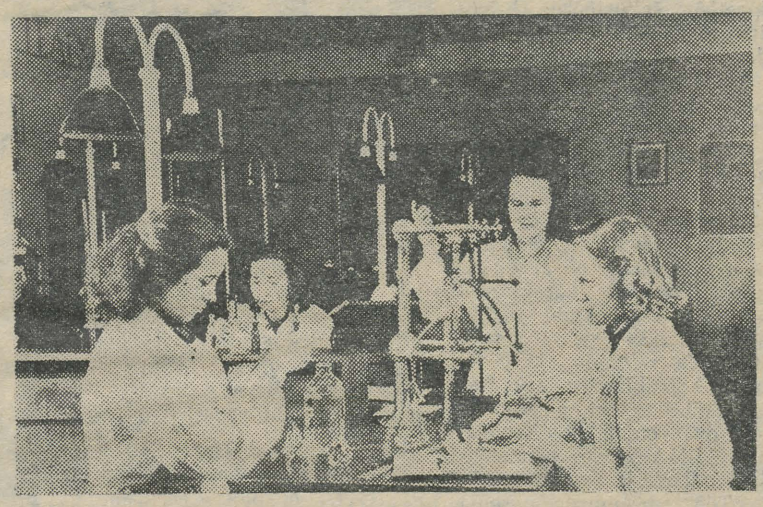

Farmaatsiaosakonna IV kursuse üliõpilased galeenilise farmaatsia laboratooriumis teaduslikul tööl. *V. Levitski foto*

HUVITAVAD ETTEKANDED ÕIGUSTEADUSTE SEKTSIOONIS

Ettevalmistusi käesolevaks ÜTÜ VIII teaduslikuks konverentsiks alustati õigusteaduskonnas juba möödunud õppesemestril, mis tagas ka kõigi tööde õigeaegse valmimise.

Teaduslikul konverentsil tuli õigusteaduste sektsioonis ettekandmisele 9 teaduslikku tööd, millele lisandub üks töö konverentsi lõpp-plenaaristungil. Meie sektsioonis võtab konverentsist osa arvukalt külalisi Moskvast, Vilniusest, Riiast ja Tallinnast.

Töö sektsioonis algas teisipäeval. Kuulati ära õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilaste H. Lindmäe ja J. Loti kollektiivitöö «MTJ-i ja kolhooside vahelised lepingulised suhted». Ettekandele järgnenud elavas diskussioonis märgiti, et töö on täitnud oma ülesande, ja anti juhiseid veel esinenud puuduste kõrvaldamiseks.

Teisena kuulati ära Läti Riikliku Ülikooli majandusosakonna V kursuse üliõpilase J. Kalnini töö teemal «Pankade natsionaliseerimine Läti NSV-s 1940. a.» Töö pakkus kuulajaskonnale suurt huvi just seetõttu, et olukord Läti NSV-s oli väga lähedane ka Eesti NSV olukorrale 1940. a. juunis. Töö andis hea ülevaate olukorrast meie vennasvabariigis, mida märgiti ka ettekandele järgnenud diskussioonil.

Külalistest esinevad ettekannetega veel Moskva Riikliku Ülikooli õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane L. Tariverdijev teemal «Süü mõiste nõukogude kriminaalõiguses» ja Vilniuse Riikliku Ülikooli majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Povilanis teemal «Töötootlikkuse tõstmise küsimusi Leedu NSV kolhoosides NLKP KK septembripleenumi otsuste valgusel».

U. Lasman,
õigusteaduste sektsiooni juhataja

Tunda komsomolitööd

Ajaloo-keeleteaduskonna lõpetajad asuvad enamikus tööle keskkooliõpetajatena ja neil kõigil tuleb tegelda komsomolitööga, suunata kommunistlike noorte elu. Kuid praktika näitab, et mitte kõik meie lõpetajad ei tunne küllaldaselt komsomolitööd ja ei oska aidata noori sel alal. Sellele tuleb rohkem tähelepanu pöörata komsomoliorganisatsioonil ja pedagoogika-metoodika kateedril, kes pole seni üliõpilastele küllaldaselt tutvustanud komsomoliorganisatsiooni struktuuri ja komsomolitöö vorme keskkoolis. Viimasel ajal on selles osas siiski elavnemist näha. Nii esitati ÜTÜ VIII konverentsil K. Priki töö teemal «Kooli komsomoliorganisatsioon võitluses kõrge õppeedukuse eest». Selles töös tutvustatakse kooli komsomoliorganisatsiooni osa nii õppetunnis kui ka klassivälises töös, antakse ülevaade sellest mitmekesisest tööst, mida kommunistlikud noored võivad ja peavad koolis tegema, et likvideerida mahajäämus õppetöös ja teiseks aastaks klassi jäämine, et iga õpilane omandaks püsivaid ja kindlaid teadmisi kõigis õppeainetes, et õpilased oskaksid iseseisvalt töötada ja saaksid kasulikult veeta vaba aega. Töö käsitleb komsomoli osa töövormide kaupa ja annab nn. positiivse programmi.

Pedagoogika-metoodika kateedril tuleks võtta oma tööplaani kindlasti veel selliseid töid, kus käsitletakse komsomoliorganisatsiooni struktuuri ja näidatakse, milles seisavad kooli komsomolibüroo, klassiorganisatsioonide büroode, sekretäride ja grupporgide ülesanded.

A. Aru

ESIMESI TÖÖKOOSOLEKUID

Esmaspäeval, 12 aprillil oli VIII üliõpilaste teadusliku konverentsi tööplaanis ajaloo- ja keeleteaduse sektsiooni eesti keele, kirjanduse ja rahvaluule alasektsiooni esimene töökoosolek. Koosolekust võttis osa rohkearvuliselt eesti filoloogia osakonna üliõpilasi, aspirante ja õppejõude.

Ettekandega teemal «Sõnavara põhifondi suhetest soome ja vepsa keeles» esines Karjala-Soome Riikliku Ülikooli üliõpilane M. Zaitseva. Vennasvabariigist tulnud külalise ettekanne võeti kuulajate poolt soojalt vastu.

Järgnevalt esitasid oma tööd TRÜ üliõpilased Siiri Karjus ja Eerik Teder, kelle teemad olid vastavalt «Rahvapärane fraseoloogia Ed. Vilde romaanis «Mahtra sõda»» ja «Ed. Vilde «Prohvet Maltsveti» saamislugu». Ettekannetele järgnesid sõnavõtud ja küsimused. Professor Veski jutustas oma mälestustest Ed. Vildest ja ta romaani «Mahtra sõda» kirjutamise perioodist.

Eesti keele, kirjanduse ja rahvaluule alasektsiooni tööplaanis on järgnevail päevil veel mitu huvitavat ettekannet Ed. Vilde elu ja loomingu üle.

Teisipäeval, 13. aprillil toimusid ka teiste alasektsioonide istungid. Eriti huvipakkuvaks kujunes vene keele ja kirjanduse alasektsiooni istung, kus külalisena esines Tbilisi J. V. Stalini nimelise Riikliku Ülikooli üliõpilane J. Dekanosidze. Tema ettekanne «Peterburi ülikool ja gruusia 60. aastate kultuuritegelased» sai sooja vastuvõtu osaliseks.

Ajaloo alasektsioonis kuulati suure huviga III kursuse üliõpilase H. Urbeli ettekannet «Ed. Vilde «Prohvet Maltsveti» ajalooline ideestik» ja IV kursuse üliõpilase Jaan Vendla tööd «Rootsi monopolistlik kapital pärast Teist Maailmasõda».

L. Kastein

Kehakultuurisektsioonis

Võrreldes möödunud aastaga on kehakultuurisektsioonis töö tunduvalt laienenud. Käesoleval konverentsil kanti kehakultuurisektsioonis ette 10 tööd, mis peamiselt käsitlesid küsimusi sportliku treeningu alalt ja õpetamise meetoditest. Üliõpilased on läbi viinud uurimusi ka füsioloogia alal, kus juhendajaks on prof. E. Käer-Kingissepp. Uurimuste põhjal selgitatakse kehakultuuri ja spordi teoreetilisi aluseid.

Huvitavaks kujunes M. Karu töö «Füsioloogilised muudatused organismis vehklemise puhul», kus autor esitab rea kirjeldusi huvitavaist katseist praktikas.

Aktuaalne ja tänuväärt on A. Viru töö «Hingamise osa südametegevuse taastamise kiirendamisel», milline on tihedalt seotud praktiliselt tähtsate küsimustega.

Ujumisspordi ringilt tuli ettekandmisele töö «Pöörete tähtsus sportlikus ujumises», mille autor J. Tursk (IV kursus) toob esile rea uusi seisukohti terminoloogias, õpetamise metoodikas ja analüüsib kriitiliselt olemasolevat kirjandust antud küsimuses.

I. Sirge,
ÜTÜ kehakultuuriosakonna nõukogu aseesimees

PARTEI ELU

Ametiühingulise töö parandamise eest

Hiljuti kuulas TRÜ parteiorganisatsiooni büroo ülikooli ametiühingukomitee esimehe sm. Sorroki aruannet komisjonide töö küsimuses. Komitee koosseisus töötab seitse komisjoni (õppe- ja teadusliku töö, massilise kultuuritöö, massilise organiseerimistöö, elamuheaolu, töökaitse ja ohutustehnika jt. komisjonid). Nagu selgus aruandest, on terve rida komisjone lahendanud edukalt organisatsioonilise töö etapi — komisjonid on komplekteeritud ja töö kulgeb plaanipäraselt. Nii on edukalt töötanud õppe-teadusliku töö komisjon, kes on oma töö parema organiseerimise mõttes jaotanud sektoreisse. Komisjon on teinud kindlaks rea juhtumeid, kus koormuse jaotamine toimub ebaõigesti, kus tööülesannete täitmine usaldatakse isikutele, kes ei saa neid täita jne. Eksamisessiooni ajal külastasid komisjoni liikmed ühiselamuid, samuti anti komisjoni ettepanekul reale üliõpilastele materiaalset abi. Samal ajal aga ei suutnud massilise kultuuritöö komisjon oma ülesannetega toime tulla. Komisjoni esimees sm. Kilk ei ole seni tegelnud komisjoni juhtimisega ja need saavutused, mis komisjonil ongi, on ainult mõnede liikmete tubli töö tulemus (sm. G. Rekker kunstilise isetegevuse ja klubi töö alal).

Bürool märgiti rida tõsiseid puudusi ametiühingulise töö juhtimises komitee poolt. Kohati on komitee töö kujunenud formaalseks. Nii ei tunta huvi näiteks vene keele ja kirjanduse kateedri ametiühingulise töö vastu, koosolekuid ei külastata, seinalehele ei osutada tähelepanu ning töö piirdub ainult juhendite ja instruktsioonide andmisega.

Ametiühingukomitee ei ole seni suutnud lahendada ka töö raskuspunkti teaduskondadesse ülekandmise küsimust. Komitee püüab kõiki küsimusi ise lahendada, mis omakorda toob kaasa paremal juhul töö dubleerimise, halvemal juhul aga lülitatakse teaduskondlikud organid täielikult tööst välja. See aga tähendab teaduskondlike organisatsioonide loomingulise initsiatiivi madaldamist. Praeguses töökorralduses on otse karjuv vajadus õppetöö, šeflustöö ja kehakultuuritöö ülekandmise järele teaduskondadesse. Ametiühingukomitee aga peaks siin juhtimise parandamiseks oma istungeil kuulama vastavate alade kohta lühiinformatsioone ja suunama oma liikmeid just teaduskondadesse praktiliste küsimuste lahendamise juhtimiseks ja abistamiseks.

Büroo juhtis ametiühingukomitee tähelepanu ka klubi töö parandamisele ning tunnistas vääraks sellise tööstiili, kus klubiruumide puudumist püütakse asendada vastavate ruumide rentimise ja tasuliste õhtute korraldamise teel. Büroo märkis ühtlasi, et ametiühingukomitee on omalt poolt vähe ära teinud ALMAVÜ organisatsiooni töö toetamiseks ja populariseerimiseks. Töö edaspidise parema korraldamise kohta võttis TRÜ parteiorganisatsiooni büroo vastu konkreetse otsuse.

Konverentsikülalisi vennasvabariikidest

ÜTÜ VIII teaduslikule konverentsile on saabunud palju külalisi vennasvabariikide kõrgematest õppeasutustest. Juba möödunud nädala keskel saabusid Gruusiast Tbilisi Stalini-nimelise Riikliku Ülikooli esindajad sm-d Tedoradze, Dekanosidze ja Gambašidze ning Harkovi Meditsiinilise Instituudi üliõpilane Gordijenko, kes esines ettekandega «Bromeerimise mõju kilpnäärme reaktiivsusele».

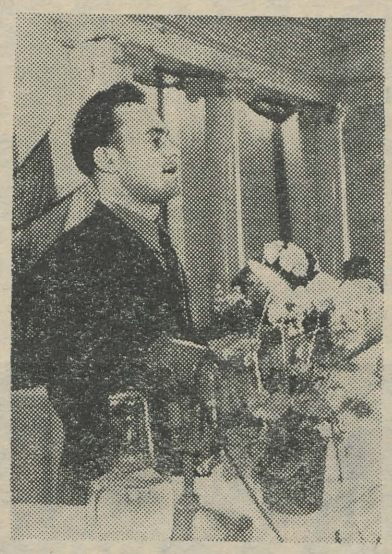

Hiljuti saabusid Tartu Läti Riikliku Ülikooli esindajad eesotsas LRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimehe filosoofia kateedri aspirandi R. Strazdõniga, Riia Meditsiinilise Instituudi üliõpilased sm-d Zars ja Oskaja, Harkovi Riikliku Ülikooli delegaadid sm-d Jefimets ja Medvedjev, Moskva Riikliku Ülikooli õigusteaduskonna esindajad, Karjala-Soome Riiklikust Ülikoolist üliõpilane Zaitseva jt., kes selle nädala jooksul esinevad konverentsil peaaegu igas sektsioonis. Samuti tutvuvad külalised Tartu linna vaatamisväärsete kohtadega: botaanikaaiaga, pearaamatukoguga, tähetorniga, muuseumidega jne.

Juba esimesed Tartus viibitud päevad jätsid meie külalistele hea mulje. Vene kirjanduse ringi juhatus (esimees sm. L. Konovalov) koos vene kirjanduse kateedri õppejõududega viis 12. aprillil läbi kohtumiskoosoleku külalistega, millest võtsid osa Harkovi Riikliku Ülikooli üliõpilane sm. Jefimets ja Tbilisi Riiklikust Ülikoolist sm.

Piltidel: Harkovi Riikliku Ülikooli keele- ja kirjandusteaduskonna III kursuse üliõpilane A. Jefimets (ülal) ja Läti Riikliku Ülikooli majandusteaduskonna üliõpilane R. Strazdõn (all) esinemas avaplenaaristungil.

V. Levitski fotod

Dekanosidze. Koosviibimisel vahetati töökogemusi kirjandusringide töö alal, konverentside läbiviimise kohta jne., mis on meile tõhusaks abiks edaspidises töös. Samasugused koosolekud toimuvad ka teistes ringides.

Vestluses meie kirjasaatjaga märkis sm. Dekanosidze, et teda huvitab mitte ainult meie töö organisatsiooniline külg, vaid ka need materjalid, mis kajastavad eesti, gruusia ja vene rahva kultuurilisi sidemeid 19. sajandil, eriti aga materjalid gruusia üliõpilaste kohta, kes õppisid Tartu ülikoolis 19. sajandi algul. Meie konverentsil esines sm. Dekanosidze ettekandega teemal «Peterburi ülikool ja gruusia 60-ndate aastate kultuuritegelased», mis kajastab vene ja gruusia rahva sidemeid möödunud sajandi 60-ndail aastail.

Sm. Strazdõn Läti Riiklikust Ülikoolist jutustas läti üliõpilaste teadusliku ühingu struktuurist, samuti raskustest, mida tuleb ületada üliõpilaste teaduslike ringide töö organiseerimisel. Erilist huvi tundis ta ühiskonnateaduste ringide töö vastu, mis esinevad tänavu konverentsil eri sektsioonis esimest korda.

Aasta-aastalt elavnevad meie ülikooli sidemed vennasvabariikide kõrgemate õppeasutustega. Need sidemed on meie maa rahvaste vankumatu sõpruse eredaks näiteks.

Isetegevuslaste loominguline aruanne

Ametiühingute Kultuurihoone saal on nüüd õhtuti korduvalt tulvil rõõmsas elevuses üliõpilasperet. On neid, kes väikest erutust maha surudes astuvad lavale, veel rohkem aga kursusekaaslasi, kes on tulnud kaasa elama sõprade loominguslistele saavutustele. Ja et praegu toimuv kunstilise isetegevuse järjekordne ülempiaad pole sündmus, mis huvitab ainult meie kollektiivi, selle tõenduseks on Tartu töötajate rohkearvuline osavõtt olümpiaadiõhtuist.

On toimunud juba kaks esinemisõhtut, seepärast on võimalik saada juba mõnesugust ülevaadet tänavuse olümpiaadi sisulisest tasemest, repertuaari valikust ja esinejate kunstilisest ettevalmistusest.

9. märtsil toimunud ülevaatusõhtut võib läbilõikes hinnata vaid keskpäraseks. Üldisest tasemest ulatusid kõrgemale vahest ehk deklamaatorid Evi Roodas (kehak. IV k.) ja Leida Vaher (ajaloo-keelet. III k.). Esimene kandis sooja kaasaelamisega ette J. Sütiste tuntud «Rübliku», teine esitas katkendi Aligeri poeemist «Zoja». Korrektne oli ka solist Rougijainen (ajaloo-keelet. II k.), kelle esituses kuulsime Dunajevski ja Novikovi laule. Muus osas oli meeldejäävat vähem. Ka polnud ettevalmistusega kohati päris korras, näiteks oli vene filoloogide kvartett tulnud ülevaatusele väheõpitud ja viimistlemata repertuaariga. Samuti pakkus esimese ülevaatusõhtu kava žanriliselt vähe vaheldust.

Hoopiski parem oli 12. aprillil toimunud ülevaatusõhtu. Kõigepealt oli siin žanrilist vaheldust, hoogu ja kõrgemat kunstilist taset. Väga hea hinnangu võib anda üliõpilaste Luuri ja Lindströmi (ajaloo-keelet. I ja II k.) ning Hiiobi (õigust. III k.) poolt esitatud poliitilistele satiiridele, mis võeti kuulajate poolt väga soojalt vastu. Täiesti õnnestunuks tuleb pidada ka deklamaatorite esinemist.

Kuigi kahel möödunud õhtul oli kavas ka omaloomingulisi palu, ei saa ütelda, et siin möödunud aastatega võrreldes oleks silmapaistvat edasiminekut, kuigi osa palu olid kahtlemata tunnustustväärivad. On hea, et sõnalise omaloomingu kõrval harrastatakse märksa elavamalt ka muusikalist (Tähiste, Kaur), kuid kahtlemata tuleks klubil ja kirjandusringil tõsisemalt mõelda noorte talentide avastamisele ning suunamisele. Akrobaatilised etüüdid ja harjutused kummalgi õhtul rahuldasid.

Mis aga siiani on silma torganud, see on instrumentaalsolistide ja tantsuansamblite ning tantsuettekannete vähesus. On päris usutav, et esinejaid nendel aladel on, pigem võib küll etteheiteid teha õhtute kava koostajaile, kes ei ole küllalt rõhku pannud kava mitmekesisusele. Samuti pole me veel näinud ühtki näidendit või sketši. Üldiselt näib ka, et vokaalansamblitega ei või meie kollektiiv uhkustada — neid on vähe ja olemasolevategi ettevalmistus võiks olla parem. Tihtipeale häiris esinemist ka klaverisaate küündimatus.

Lõppkontsert on veel ees, žürii pole oma lõplikku sõna veel öelnud, isetegevuslaste loominguline arvanne jätkub. Möödunud kahe ettekandeõhtu põhjal võime öelda, et järgmistelt õhtutelt oleme õigustatud lootma seda, mis praegu jäi veel vajaka.

K. Soosõrv

Arutati ÜLKNÜ XII kongressi otsuseid

12. märtsil toimus ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia I kursuse komsomoligrupi lahtine koosolek, kus arutati ÜLKNÜ XII kongressi resolutsioone. Eriti põhjalikult arutati otsuseid pioneeritöö ning kultuuritöö olukorra kohta. Koosolekul leiti, et komsomoligrupp peab senisest rohkem korraldama huvitavaid üritusi, nagu kino ja teatri ühiskülastusi, matku jne. ning tehti konkreetseid ettepanekuid kultuuriliste ürituste mitmekesistamiseks. Sisukamate sõnavõttudega esinesid H. Kään, M. Hansen jt.

V. Tuuling

*

Samalaadne koosolek toimus möödunud nädalal ka ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogide IV kursuse komsomoligrupis. Erilist tähelepanu pöörati siin komsomolitööle ja noore õpetaja osale kommunistliku kasvatustöö teostamisel koolis. Väärtuslikke kogemusi jagasid varem õpetajana töötanud üliõpilased E. Põld ja H. Peep, kes rõhutasid komsomoli osatähtsust kooli üldises õppe- ja kasvatustöös.

S. Saks

Sõbralik vastuvõtt Karjala-Soomes

Hiljuti tegin koos kursusekaaslase P. Koklaga külaskäigu Karjala-Soome Riiklikku Ülikooli, võttes osa sealsest üliõpilaste VII teaduslikust konverentsist. Esinesime soome-ugri keelte sektsioonis ettekannetega «Ees- ja tagasõnad vepsa keeles» ja «Tuletusliited vepsa keeles».

Karjala-Soome NSV Riiklik Ülikool on ealt noor ja üliõpilaste arvu poolest ligi poole väiksem meie ülikoolist. Kuid üliõpilaste teaduslik töö on seal võtnud juba küllalt laia ulatuse. Konverentsist võttis osa 21 teaduslikku ringi ja kanti ette 110 teaduslikku tööd. Soome-ugri keelte sektsioonis võisime kuulata sisukaid ettekandeid soome keele ning soome ja karjala kirjanduse alalt. Meie ettekannete vastu tunti suurt huvi, mida näitasid meile esitatud küsimused ja sõnavõtud tööde kohta.

Vastuseks meie külaskäigule võtab praegu TRÜ ÜTÜ VIII konverentsist osa Karjala-Soome NSV Riikliku Ülikooli üliõpilane M. Zaitseva.

A. Laanest,
ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane

Korrapärase töö tulemus

13. aprillil sooritasid füüsika II kursuse üliõpilased tehnilise mehaanika aluste arvestuse vanemõpetaja P. Müürsepa juures. Üliõpilastele, kes olid töötanud praktikumi vältel hästi, hinnati arvestus jooksvalt.

Järgmisel nädalal toimub samas ainest eksam ennetähtaegselt. Et kursusel ei ole esinenud ühtki põhjuseta puudumist, siis said kõik selle's vastava loa. **A. Laisaar**

Eksam enne tähtaega

Bioloogia III k. botaanika ja geneetika eriharu üliõpilased sooritasid neil päevil ennetähtaegselt poliitilise ökonoomia eksami. Eksamil anti häid ja väga häid vastuseid. Sügavaid teadmisi näitasid üliõpilased H. Kallak, V. Roost ja A. Vares.

Zoloogidest sooritas eksami O. Renno, kes samuti oli aine omandanud põhjalikult.

KIRJAD TOIMETUSELE

Hiljuti toimus meie Karjala-Soome Riiklikus Ülikoolis VII üliõpilaste teaduslik konverents, kus esinesid ettekannetega ka külalised Tartu Riiklikust Ülikoolist. Ettekanded äratasid suurt huvi meie üliõpilaste hulgas.

Praegu, viibides Tartu Riikliku Ülikooli VIII üliõpilaste teaduslikul konverentsil, tahaksin tänada sooja vastuvõtu eest, mida mulle on osutanud eriti soome-ugri eriharu üliõpilased.

Meile, külalistele, tutvustati ülikooli ajalugu, ülikooli raamatukogu, külastasime botaanikaaeda jne. Kõik see jättis meisse sügava mulje.

M. Zaitseva,
Karjala-Soome Riikliku Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane

* * *

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ kutsel võtab grupp Tbilisi Stalini-nimelise Riikliku Ülikooli üliõpilasi osa TRÜ ÜTÜ VIII teaduslikust konverentsist.

Meie, Tbilisi üliõpilased, esinesime ettekannetega geoloogia, keemia ja filosoofia sektsioonis. Need üheksa päeva, mis me veetsime Tartus, jäävad kauaks meile meelde.

Oma eesti sõprade kaasabil võisime üksikasjaliselt tutvuda Nõukogude kodumaa ühe vanema linnaga — Tartuga, tema ajalooliste vaatamisväärsustega.

Me külastasime tuntud eesti luuletaja, rahvaeepose looja Fr. R. Kreutzwaldi maja-muuseumi, käisime ekskursioonil vennasvabariigi Läti NSV pealinnas Riias.

Tutvumine Tartu ülikooliga, tema üliõpilaskollektiiviga ja õppejõudude-professoritega, tema suurepärase raamatukoguga ja õppekabinettidega jättis meisse sügava mulje.

Eriti tahaksime esile tuua meie eesti sõprade sooja ja sõbralikku suhtumist oma Tbilisi külalistesse.

I. Dekanosidze
R. Gambašidze
G. Tedoradze

Algab ühiselamute vaheline sotsialistlik võistlus

Kuni käesoleva ajani on ühiselamutes elamiskultuuri tõstmise eesmärgil läbi viidud ainult ühiselamusiseseid sotsialistlikke võistlusi. Selleks et ühiselamutes veelgi tõsta elamiskultuuri, otsustati ELKNÜ TRÜ komitee ja ametiühingukomitee poolt läbi viia ühiselamute vaheline sotsialistlik võistlus, millest esimesed kokkuvõtted tehakse 1. maiks, kusjuures parimat ühiselamut premeeritakse.

Võistluse käigu üle teostavad kontrolli TRÜ komsomolikomitee, ametiühingukomitee ja administratsiooni esindajatest moodustatud komisjon.

Kõigi ühiselamute nõukogude peamiseks ülesandeks on kindlustada oma ühiselamu osas laialdane osavõtt sellest üritusest.

TEATEID

Pühapäeval, 18. aprillil kell 15 toimub TRÜ aulas ÜTÜ VIII teadusliku konverentsi lõpp-plenaaristung. Ettekandega esineb õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Maio Orumaa teemal «Kultuurilis-kasvatusliku töö areng Eesti NSV-s 1940—1953. a.». Kokkuvõtte konverentsi töö käigust teeb ÜTÜ nõukogu esimees dots. J. Tammeorg. Kontsertosas esineb Tartu üliõpilasmeeskoor.

* * *

Vastu tulles lugejate soovidele on TRÜ pearaamatukogu lugemissaalide lahtioleku aega pikendatud kuni kella 23-ni. Seega on lugemissaalid avatud esmaspäevast reedeni kella 8—23-ni, laupäeval 8—17-ni ja pühapäeval 12—20-ni.

TRÜ pearaamatukogu direktor

* * *

Kõiki TRÜ üliõpilasi ja töötajaid, kes soovivad saada käesoleva aasta II ja III kvartaliks tuusikuid puhkekodudesse või sanatooriumidesse, palume esitada sooviavaldused ametiühingu sotsiaalkindlustusnõukogu nimele hiljemalt 26. aprilliks 1954. a.

TRÜ ametiühingu sotsiaalkindlustusnõukogu

Toimetaja kt. R. AULING

MB 07490 Trükikoda «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1181

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Noored, Tartu Riiklik Ülikool ootab teid!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (222) Reedel, 23. aprillil 1954. a. VII aastakäik

Omandage kõrgem haridus Tartu Riiklikus Ülikoolis

Kõikjal üle suure Nõukogude Liidu toimub grandioosne ülesehitustöö. Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse direktiivide põhjal lahendab nõukogude rahvas ülesandeid, mis tagavad järk-järgulise ülemineku sotsialismilt kommunismile. Oluline osa on seejuures täita nõukogude kõrgemal koolil, kes peab andma iga aastaga üha rohkem kõrgema haridusega eriteadlasi meie rahvamajandusele ja kultuurielule.

Tartu Riiklik Ülikool on meie vabariigi vanim ja suurim kõrgem õppeasutus. Koos kogu meie rahvamajanduse kiire arenguga on tunduvalt kasvanud ja suurenenud ka Tartu ülikool. Mitte kunagi varem tema pika elupõlve jooksul ei ole ülikoolis õppinud nii palju noori nii mitmesugustel erialadel nagu tänapäeval. Ülikooli viies teaduskonnas — arsti-, ajaloo-keele-, matemaatika-loodus-, õigus- ja kehakultuuriteaduskonnas valmistatakse ette spetsialiste ligi kolmekümnel erialal (arste, rohuteadlasi, hambaarste, õigusteadlasi, ajaloolasi, keeleteadlasi, matemaatikuid, füüsikuid, keemikuid, biolooge, geolooge, geograafe, kehakultuurlasi jne.). Käesoleval aastal toimub esmakordselt vastuvõtt majandusteaduskonda kaubanduse ja rahanduse erialale. Samuti võetakse tänavu esmakordselt vastu üliõpilasi ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogunduse erialale. Arvestades üldisele keskharidusele üleminekuga seoses tekkivat suurt vajadust keskkooliõpetajate järele, on ülikool viimasel ajal tugevdanud ajaloolaste, matemaatikute, füüsikute jt. pedagoogilist-metoodilist ettevalmistamist. Suur erialade hulk võimaldab igal noorel õppida ja spetsialiseeruda vastavalt oma huvidele.

Kõrvuti ülikooli kollektiivi arvulise kasvuga on pidevalt tõusnud ka siin tehtav õppe- ja teaduslik töö. Paljud ülikooli õppejõud on üleliiduliselt tunnustatud teadlased. Tänu Nõukogude valitsuse hoolitsusele on ülikooli õppelaboratooriumide sisustus järjest täienenud uute, moodsate seadmetega. Ülikooli pearaamatukogu raamatute fond on kasvanud ligi kahe miljoni köiteliseks. Siin leidub vanade haruldaste teoste kõrval võrdlemisi täielik kogu eesrindliku nõukogude teaduse uusimat kirjandust. Seega on ülikoolis loodud kõik võimalused teaduslikuks tööks. Seda kasutavad edukalt nii õppejõud kui ka üliõpilased. Eriti rõõmustav on seejuures märkida Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ridade suurt kasvu, mis näitab üliõpilaste elavat huvi teadusliku töö vastu. Praegu on üle 60 protsendi üliõpilastest koondunud ÜTÜ-sse. 94 erialasektsioonis tehakse iga päev tõhusat tööd, kusjuures mitmed üliõpilaste teaduslikud uurimused on osutanud praktilist abi meie rahvamajandusele, eriti põllumajandusele. Iga aastaga kasvab ÜTÜ poolt läbiviidavate teaduslike konverentside ja nendel esitatavate ettekannete arv. Tiheneb TRÜ üliõpilaste side vennasvabariikide ülikoolide üliõpilastega. Nii esinevad TRÜ ÜTÜ konverentsidel ettekannetega kümned üliõpilased teistest Nõukogude Liidu ülikoolidest ja meie teadusliku töö eesrindlased võtavad osa Moskva, Leningradi, Tbilisi, Kaasani, Karjala-Soome, Läti, Kaunase jt. ülikoolide teaduslikest konverentsidest.

Erilist tähtsust noorte eriteadlaste ettevalmistamisel omab õppe- ja tootmispraktika, mille vältel üliõpilased töötavad Nõukogude Liidu eesrindlikes teadusliku uurimise asutustes ja tööstusettevõtetes või korraldavad õppeekskursioone mitmesugustesse Nõukogude Liidu osadesse. Nii näiteks tutvuvad geoloogid välispraktikal olles peale Eesti NSV veel Krimmi, Kaukaasia ja Uraali mägialadega, töötavad geoloogilistes uurimisrühmades kõikjal üle meie kodumaa.

On hoolitsetud ka üliõpilaste elutingimuste ja vaba aja veetmise eest. Üliõpilaste käsutuses on kõige vajalikuga varustatud ühiselamud ja söökla. Kasutades ülikoolis loodud avaraid võimalusi spordiga tegelemiseks, on paljud üliõpilased, nagu L. Maremäe, A. Huimerind, M. Otsa, H. Tiik, U. Aavola jt. tõusnud Nõukogudemaa sportlaste esiridadesse.

Tartu Riiklikul Ülikoolil on teiste Eesti NSV ja Nõukogude Liidu kõrgemate koolide hulgas täita suur ja vastutusrikas ülesanne noorte spetsialistide kasvatamisel ja teadusliku töö teostamisel. Kogu ülikooli õppejõudude ja teenistujate personal on teadlik selle suure ülesande tähtsusest ning annab kogu oma jõu selleks, et täita neid vastutusrikkaid ülesandeid.

Igal aastal paljud meie noored, kes on lõpetanud keskkooli, võivad Tartu Riiklikus Ülikoolis jätkata oma õpinguid vastavalt oma huvialale ja kujuneda hästi ettevalmistatud eriteadlasteks.

Eeloleval sügisel võtab ülikool vastu 700 keskkoolilõpetanut. Ülikool ootab nende näol tublit täiendust, kes julgelt kaasa aitaks meie õppeasutuse kuulsate traditsioonide jätkamisele, vormilt rahvusliku ja sisult sotsialistliku kultuuri arendamisele.

Tere tulemast Tartu Riiklikku Ülikooli!

Huvitav ja mitmekülgne töö komsomoliorganisatsioonis

Ülikooli komsomoliorganisatsioon on rektoraadi ja parteiorganisatsiooni ustav abiline. Ta peamiseks ülesandeks on võitlus teadliku suhtumise eest õppetöösse, võitlus kindlate ja sügavate teadmiste omandamise ning õppedistsipliini eest. Kindlasti on just meie komsomoliorganisatsioonil suured teened selles, et üks neljandik meie üliõpilastest õpib ainult väga headele hinnetele ja järjest väheneb nende üliõpilaste arv, kellel esineb rahuldavaid hindeid, kes näitavad eksamisessioonidel ainult keskmisi teadmisi. Meie kommunistlike noorte seas pole vähe üliõpilasi-aktiviste, kes kõigis õppeaineis omavad sügavaid ja põhjalikke teadmisi. Sellisteks on H. Peep, O. Saks jt.

Komsomoliorganisatsiooni põhilisem töö toimub selle organisatsiooni kõige väiksemas rakus — grupis. Grupp on kommunistliku kasvatustöö peamine keskus. Kommunistlikud noored koos kõigi õpperühma üliõpilastega korraldavad ühiseid arutlusi ja vaidlusi uute raamatute, teatrietenduste ja filmide üle. Sageli organiseeritakse komsomoligruppide algatusel kino, teatri ja muuseumide ühiskülastusi. Nii kasvatavad komsomoligrupid ühtset tugevat kollektiivi.

Ülikooli komsomoligrupid moodustavad algorganisatsioonid. Sellised algorganisatsioonid luuakse igas teaduskonnas kursuste või osakondade järgi. Kursuse ja osakonna algorganisatsioonid moodustavad juba teaduskonna komsomoliorganisatsiooni. Kursuse ja teaduskonna algorganisatsiooni tööd juhib kommunistlike noorte poolt valitud büroo. Igal aastal viiakse läbi üleülikooliline komsomolikonverents, kus valitakse ELKNÜ ülikoolikomitee.

Meie komsomoli aktivistid on parimad üliõpilased. Nad õpivad edukalt ja võtavad peale komsomolitöö osa ka üliõpilaste teadusliku ühingu, kunstilise isetegevuse ringide ja spordisektsioonide tööst.

Ei või saada nõukogude spetsialistiks, kui omandatakse vaid kitsas eriala, vaid koos valitud erialaga peab üliõpilane põhjalikult tundma õppima teaduste alust — marksistlik-leninlikku teooriat, mis on möödapääsmatult vajalik kõigis teadusharudes.

Nõukogude spetsialist, kommunismi ehitaja peab olema aktiivne ühiskonnategelane. Kuidas võib endale ette kujutada õpetajat, arsti, juristi, geoloogi, kes ei seisaks valvel oma kollektiivi huvide eest, ei püüaks aktiivselt osa võtta kollektiivi tugevdamisest, puuduste kõrvaldamisest!

Ühiskondlik komsomolitöö annab üliõpilasele suured kogemused tööks inimestega, arendab temas nõudlikkust enese ja seltsimeeste suhtes ning annab organisatsioonilisi kogemusi.

Mõned üliõpilased kaebavad ajapuuduse üle. Tõepoolest, liiga palju huvitavat, köitvat on üliõpilaste elus. Kuid peab oskama jaotada oma jõude. Näiteks matemaatika-loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Toivo Orav õpib hästi, võtab aktiivselt osa ühiskondlikust tööst, ta on üks ÜTÜ bioloogiaringi juhtivaid liikmeid. Ja selliseid üliõpilasi, kellel jätkub aega kõigeks, pole vähe.

Meie üliõpilased võtavad pidevalt osa massilisest propagandatööst. ELKNÜ TRÜ komitee lektoritegruppi kuulub mitukümmend üliõpilast. Nad esinevad loengutega, vestlustega nii ülikoolis kui ka tehastes, kolhoosides, koolides. Talvevaheajal näiteks pidasid lektoritegrupi liikmed maal üle 70 loengu NLKP KK septembripleenumi materjalide kohta.

Väljaspool ülikooli tuntakse hästi meie parimaid sportlasi — kommunistlikke noori. Nad võtavad osa rahvusvahelistest spordivõistlustest. Kommunistlikud noored H. Tiik, E. Kitsing, H. Haljasmaa jt. esinevad edukalt vabariiklikel ja üleliidulistel võistlustel. NSVL meeskonna koosseisus võttis IV ülemaailmsest noorsoo ja üliõpilaste festivalist Bukarestis osa kommunistlik noor A. Huimerind.

Huvitav ja mitmekülgne on komsomolitöö kõrgemas õppeasutuses. Ja pole kahtlust, et meie tulevased üliõpilased, praegused keskkoolide abituriendid, hakkavad sellest aktiivselt osa võtma.

L. Šišov,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri asetäitja

Meid ühendavad kindlad sidemed vennasvabariikidega

Meie paljurahvuselise riigi üheks kindlamaks aluseks on nõukogude rahvaste vankumatu sõprus. Selle sõpruse näiteks on ka meie ülikooli kasvav ja tugevnev side teiste vennasvabariikide kõrgemate koolidega.

Praegu on meil sidemed vennasvabariikide 31 kõrgema õppeasutusega. Üliõpilaste iseseisva teadusliku töö saavutuste ja kogemuste vahetamine on muutunud traditsiooniks kõrgemate koolide vahel. See side teostub nii kirjavahetuse vormis kui ka parimate ettekandjate saatmise kujul teistesse kõrgematesse õppeasutustesse teaduslikule konverentsile.

Konverentsikülalisi ekskursioonil zooloogiamuuseumis.
V. Levitski foto

Hiljuti toimunud ÜTÜ VIII teaduslikust konverentsist võttis osa üle 20 esindaja vennasvabariikidest. Kaugelt Gruusiast tulid Tartu Tbilisi Stalini-nimelise Riikliku Ülikooli esindajad sm-d Dekanosidze, Gambašidze ja Tedoradze. «Tutvumine Tartu ülikooliga, tema üliõpilaskollektiiviga ja õppejõudude-professoritega, tema suurepärase raamatukoguga ja õppekabinettidega jättis meisse sügava mulje,» kirjutasid külalised enne tagasisõitu Gruusiasse.

Harkovist tuli meile külla üliõpilane Aleksander Jefimets. Ta esines ettekandega, mis kajastab meie maa rahvaste vankumatut sõprust — «Ukraina Venemaaga taasühinemise teema Natan Rõbaki romaanis «Perejaslavi raada»». See äratas meie üliõpilaste hulgas suurt huvi. Karjala-Soome vennasvabariigi üliõpilaskonda esindas M. Zaitseva, kelle soomekeelne ettekanne võeti filoloogiaosakonna üliõpilaste poolt soojalt vastu. Oma esindajad olid saatnud meie konverentsile ka Moskva Riiklik Ülikool, Riia Meditsiiniline Instituut, Läti Riiklik Ülikool jt., jätkates aastaid kestnud traditsioone.

N. Bassel

Arutati EKP VIII kongressi otsuseid

Neil päevil toimus TRÜ parteialgorganisatsiooni üldkoosolek EKP VIII kongressi otsuste arutamiseks. Ettekandega esines EKP Tartu linnakomitee sekretär sm. J. Undusk. Koosolekul võttis sõna rohkesti ülikooli õppejõude, administratiivtöötajaid ja üliõpilasi. Koosolek võttis vastu konkreetse otsuse edaspidise töö parandamiseks.

TRÜ ametiühingukomitees

Möödunud nädalal toimus TRÜ ametiühingukomitee istung, kus pöörati eriti suurt tähelepanu ametiühingugruppide töö küsimustele. Nagu selgus ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingubüroo esimehe sm. Maasiku ja komitee orgmassilise komisjoni esimehe sm. Aulingu aruannetest, ei ole see sisuliselt kaugeltki mitte rahuldaval tasemel.

Komitee arutas läbi ja kinnitas ka arstiteaduskonnas maipidustuste läbiviimise plaani, kus nähakse muu hulgas eriti tänuväärse ülesandena ette kinkida šeflusalusele «Ühenduse» kolhoosile raamatukogu.

H. Tamm

Külalislahkes Ukrainas

Viibides teaduslikul sessioonil M. Gorki nimelises Harkovi Riiklikus Ülikoolis avanes meil ühtlasi võimalus tutvuda selle linna rikkuste ja vaatamisväärsustega. Harkovi Riikliku Ülikooli bioloogiateaduskond omab suurepärast darvinismi muuseumi, millega meid põhjalikult tutvustas muuseumi direktor. Koos üliõpilastega külastasime ka ülikooli botaanikaaia arvukaid kasvuhooneid ja linna hästikorrastatud zooparki. Õhtud veetsime kinos ja teatris. Harkovi ooperi- ja balletiteatris nägime Puccini ooperit «Cio-Cio-San». Viibisime ka harkovlastele eriti meeldivaks puhkepaigaks kujunenud suures M. Gorki nimelises kultuuri- ja puhkepargis.

Harkovi elanikkonna suure enamuse moodustavad üliõpilased, sest linnas on umbes 30 kõrgemat õppeasutust. Harkovlaste erakordse sõbralikkuse tõttu tundsime end kogu kohalviibimise aja vältel väga koduselt selles suures sõbralikus peres ja tõime kaasa palju unustamatuid mälestusi.

L. Ase, A. Järvekülg

VAHETAME TEADUSLIKU TÖÖ KOGEMUSI

Igal aastal külastavad meie ülikooli üliõpilased — teadusliku töö eesrindlased vennasvabariikide kõrgemate koolide teaduslikke konverentse.

Aprilli algul toimus Tbilisi Stalini-nimelise Riikliku Ülikooli üliõpilaste XVI teaduslik konverents, millest võtsid osa meie ülikooli ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilane H. Piirimäe ja õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane V. Krinal. V. Krinal esines gruusia üliõpilaste ees ettekandega «Kodanliku Eesti kriminaalõigus reaktsiooni ja agressiooni teenistuses». Eriti suure menu osaliseks sai H. Piirimäe ettekanne Tartu ülikooli ajaloost, milles ta jutustas Tartu vana ülikooli sidemetest Gruusiaga. Mõlemad esinejad valiti sealse ÜTÜ auliikmeteks, kusjuures nende tööd trükitakse Tbilisi Riikliku Ülikooli üliõpilaste tööde kogumikus. Esinejatele anti kaasa väärtuslikke kingitusi TRÜ Üliõpilaste Teaduslikule Ühingule.

Karjala-Soome Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikust konverentsist Petrozavodskis võtsid osa eesti filoloogia osakonna üliõpilased A. Laanest ja P. Kokla, kelledele avaldati esinemise eest tänu.

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilastele A. Järveküljele ja L. Ase'le oli meeldivaks elamuseks osa võtta Harkovi M. Gorki nimelise Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikust sessioonist.

Kaasani Riiklikus Meditsiinilises Instituudis olid külalisteks arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilased E. Veinpalu ja V. Valdes, kes ka meie konverentsi esitasid head ettekanded.

Kokku on käesoleval aastal teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslikest konverentsidest osa võtnud 37 üliõpilast ja 2 aspiranti. Kõige arvukamalt võeti osa Läti Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikust konverentsist Riias.

A. Kivik

Teaduskond paljude erialadega

Jätkates mineviku kuulsaid traditsioone on tänapäeva Tartu Riiklik Ülikool seadnud endale ülesandeks neid ületada. Üht osa sellest tähtsast ja vastutusrikkast ülesandest täidab matemaatika-loodusteaduskond, mis koosneb kuuest osakonnast, kusjuures iga osakond võimaldab spetsialiseerumist mitmel erialal. Õppeaeg kõigis osakondades on 5 aastat.

Matemaatika-mehaanikaosakond jaguneb matemaatika- ja mehaanikaharuks. Matemaatikaharus valmistatakse ette teaduslikke töötajaid mitmesugustele teaduslikele uurimisinstituutidele, õppejõude kõrgematele koolidele ja keskkooliõpetajaid. Kvalifitseeritud matemaatikute abi vajavad üha enam kaasaja tehnika ja statistika.

Mehaanikaharus valmistatakse ette mehaanikuid-teoreetikuid, keda vajavad teaduslikud uurimisinstituudid ja tehaste laboratooriumid, mis teenindavad meie kiiresti arenevat sotsialistlikku tööstust. Mehaanikaharu lõpetanud võivad siirduda ka keskkoolidesse ja tehnikumidesse matemaatikaõpetajateks.

Füüsikaosakonna ülesandeks on valmistada ette kvalifitseeritud füüsikuid. Neid vajavad meie Teaduste Akadeemia instituudid, ülikool ja teised kõrgemad õppeasutused. Samuti vajab füüsikuid väga mitmesugustel aladel meie tööstus.

Ettevalmistus füüsika alal toimub nii eksperimentaalse kui ka teoreetilise füüsika harus, kusjuures eksperimentaalse füüsika harus on võimalik spetsialiseeruda luminestsentsi, röntgenstruktuuranalüüsi, õhuelektri ja geofüüsika erialal. Eksperimentaalfüüsikas, nagu igas katselises teaduses, tuleb loengute ja muude õppetöövormide kõrval rõhuv osa aega kogu õppeaja vältel töötada laboratooriumides väga mitmesuguste huvitavate katseliste ülesannete lahendamisel.

Keemiaosakond valmistab ette spetsialiste anorgaanilise, orgaanilise, analüütilise ja füüsikalise keemia alal. Kõigis osakondades on kasutamiseks rikkalikult sisustatud õppe- ning teadusliku töö laboratooriumid, kus toimub mitmekesine ja huvitav praktiline töö. Keemiaosakonna lõpetanuil avaneb laialdane tööpõld nii uurimisinstituutide ja tööstuste laboratooriumides kui ka pedagoogina keskkoolides ja erialakoolides.

Bioloogiaosakonnas valmistatakse ette eriteadlasi elava looduse uurimiseks. Et omandada vilumust ja oskust looduse uurimisel, selleks algavad juba esimesel semestril praktilised tööd loomade ja taimede määramiseks, nende ehituse ja tegevuse tundmaõppimiseks jne. Organismide elutegevuse uurimise eesmärgil korraldatakse katseid taimede ja loomadega. Suvel teostatakse ekskursioone loodusesse, kus kogutakse ja määratakse taimi ja loomi ning valmistatakse teaduslikke kollektsioone. Neil, kes tunnevad huvi teatud probleemide vastu, on võimalik neid ka eraldi uurida. Nii töötavad geneetikud suure osa oma õppeajast ülikooli bioloogiajaamas, kus teostatakse uurimusi taimede loomuse ümberkujundamise ning uute taimesortide aretamise alal.

Lisaks praktilisele tööle ülikooli õppebaasides (bioloogiajaam, botaanika-aed jne.) on võimalik noori suunata ka teiste teaduslike ja rakenduslike uurimisasutuste, nagu ENSV Teaduste Akadeemia, Üleliidulise Merekalanduse ja Okeanograafia Teadusliku Uurimisinstituudi jt. juurde praktikale.

Geograafiaosakonnas, kus omandavad oma eriala geograafid, omistatakse suurt tähelepanu laboratoorsetele töödele. Eriti tähtsat kohta omab siin välispraktika. Teostatakse geograafilisi ja geoloogilisi välistöid nii Eesti NSV-s kui ka teistes liiduvabariikides. Ülikooli lõpetamise järel siirduvad noored geograafid tööle mitmesugustesse teaduslikesse uurimisasutustesse ja pedagoogidena. Füüsikalise geograafia haru lõpetajaid vajatakse Eesti NSV mullastiku kaardistamisel, soode uurimisel jne. Majandusgeograafe vajavad meie administratiiv- ning riiklikud plaaniasutused.

Geoloogiaosakond, valmistades ette geolooge, omab suurt tähtsust meie rahvamajanduse ja tööstuse kiirele arengule kaasaaitamisel.

Maavarade otsimine ja nende leiukohtade uurimine Nõukogude Liidu laialdasel territooriumil võimaldab ikka enam ja enam anda meie tööstusele ja põllumajandusele mineraalseid tooraineid ja ehitusmaterjale. Geoloogide uurimistöö on väga tihedalt seotud sotsialistliku rahvamajanduse arendamise ülesannetega, kuid ta võimaldab meil ka kiiremini teostada neid suuri ülesandeid, mis on vajalikud üleminekuks sotsialismilt kommunismile.

Iga keskkoolilõpetaja, kes tunneb huvi täppisteaduste vastu, kes tahab tundma õppida meie kodumaa loodust ja tema rikkalikke maapõuevarasid, leiab huvitava ja mitmekesise edasiõppimisvõimaluse TRÜ matemaatika-loodusteaduskonnas.

A. Mitt,
matemaatika-loodusteaduskonna dekaan

Füüsikaosakonna III kursuse üliõpilasi praktikal. H. Roosipuu foto

UNISTUSED TEOSTAME

Vihma vastu kaarjat akent sajab ...
Lehti langeb Toomel põlispuust.
Ranges klassitsismi stiilis majas
täna kaunilt sõpruslaule kajab
kohtumisel mitmesajast suust.

Lühter rõõmsat valgust saali heidab,
Meile ütleb tervitust dekaan.
Siirast sõprust iga süda peidab.
Selles saalis noori võime leida
igast linnast üle Eestimaa.

Meenub keskkool ... kauged kodurannad,
millest neiu kauneid värsse loeb.
Kuhu eales otsing noori kannab,
kõikjal elu õigeid sõpru annab!
Sellest mõeldes hinge hakkab soe.

... Akna taga sügis vihmast jahe,
aga sooja sõprust hingab saal.
Neiu tantsul lendab käte vahel.
Õnn, mis meie silmades on kahel,
nõnda noor on ainult meie maal!

Kunagi siinsamas ranges hoones
kristlik jutlus tappis südameid.
Täna siia tulid m e i e noored,
julgelt minnes tuleviku poole,
kohtusid ja sõpradeks siin said.

Meie ees on homsed kaunid päevad,
millest süda unistada võis.
Sõbrad meie innustajaks jäävad.
Aastad meie loovat indu näevad
— siin on meie unistused kõik!

... Väljas pime. Külma kastet sajab:
aga õnnest hele on me tee.
Noorustarmust uueks saanud majas
t ä n a laule kohtumisel kajab
unistustest, mida teostame!

V. KRUUT

Nõukogude arst — võitleja rahva tervishoiu eest

Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskond võtab ka tänavu vastu uusi energilisi noori, kes asuksid võitlusse nõukogude arstiteaduse edasiviimise ja rahva tervishoiu tõstmise eest. Meie vana ülikooli arstiteaduskonnal on võimalus seada noortele eeskujuks kuulsaid nimesid arstiteaduse alalt, inimesi, kes on oma saavutustega tõmmanud endale ja ülikoolile kogu maailma tähelepanu. Tartus töötanud kirurg Pirogovi ja neurokirurg Burdenko nimed üksi on suutelised vaimustama iga noort, kes tunneb huvi arstiteaduse vastu ja kavatseb vallutada selle teaduse kõrgusi intensiivse tööga arstiteaduskonnas. Võimalused töötamiseks arstina ja selle õilsa kutse vastu valmistumiseks meie ülikooli arstiteaduskonnas on väga avarad.

Arstiteaduskonna raviosakonda võetakse 1954/55. õppeaastal vastu 150 uut üliõpilast. Õppeaeg raviosakonnas on 6 aastat. Selle aja vältel omandab üliõpilane kõik vajalikud teoreetilised teadmised ja kliinilised õppeained. Viimasel õppeaastal, s. o. VI kursusel valivad üliõpilased endale eriala, nagu kirurgia, sisehaigused, naistehaigused ja sünnitusabi, lastehaigused jm. Eriala ettevalmistus toimub ühe aasta vältel vastavates erialastes kliinikutes, mis on arstiteaduskonna õppebaasideks. Üliõpilane täidab kliinikus arsti ülesandeid kateedri assistendi juhendamisel ja vastutusel. Lõpetanud ülikooli arstina, siirduvad noored eriarstid tööle meie kodumaa paljudesse raviasutustesse.

Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonda võetakse käesoleval aastal vastu 25 üliõpilast. Õppeaeg stomatoloogiaosakonnas on 5 aastat. Stomatoloogia kui üks meditsiinilisi distsipliine on mitmekesine ja laiaulatuslik ning vastab paljude huvidele. Peale teoreetiliste ainete võetakse siin läbi üldkliinilised ained, nagu kirurgia ja sisehaigused. Stomatoloogiaosakonna profiilseteks aineteks on terapeutiline, kirurgiline ja ortopeediline stomatoloogia. Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonna lõpetajad saavad eriarsti kvalifikatsiooni, mis võimaldab neil töötamist arst-stomatoloogina. Polikliinikutes avaneb võimalus töötamiseks stomatoloog-terapeudina või protesistina ja kliinikute ning haiglate kirurgilistes stomatoloogiaosakondades stomatoloog-kirurgina.

Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda võetakse vastu 25 üliõpilast. Õppeaeg farmaatsiaosakonnas on 5 aastat. Peale vajalike üldiste teoreetiliste teadmiste võetakse siin läbi farmatseutilised eridistsipliinid. Suurt tähelepanu on õppeplaanis osutatud praktilisele farmaatsiale. Menetluspraktika korras töötavad üliõpilased ravimtaimede katsepõllul, apteekides, farmatseutilistes tehastes ja mitmesugustes laboratooriumides. Farmaatsiaosakonna lõpetaja on kõrge kvalifikatsiooniga farmatseut, kelle tööväli on väga laialaulatuslik.

Igast arstiteaduskonna üliõpilasest peab õppeaja vältel kujunema mitte ainult kõrge kvalifikatsiooniga eriteadlane, vaid ka kõrge kultuuriga, teadlik ja aktiivne võitleja kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Prof. **V. Hlie**

Omandage nõukogude juristi kutse

Meie rahva ees seisvate grandioossete ülesannete lahendamisel on otsustav osa nõukogude riigil ja õigusel kui kommunismi ülesehitamise peamistel relvadel. Riik ja õigus on poliitika teostamise vahendid ja järelikult nõukogude riigi ja õiguse ülesandeks on elu rakendada kommunistliku partei poliitikat, mis kajastab meie rahva elulisi huve ja on suunatud kogu ühiskonna järjest kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste maksimaalse rahuldamise kindlustamisele.

Selleks aga, et ära kasutada kõiki meie riigis ja õiguses peituvaid võimalusi meie edasiliikumise kiirendamise huvides, on vaja kaadrit, kes omaks sügavaid teadmisi eesrindliku nõukogude õigusteaduse alal, on vaja nõukogude juriste. Nõukogude jurist on spetsialist, kes on õppinud tundma riigi ja õiguse olemust, nende ülesandeid, nende ühiskonda organiseerivat, mobiliseerivat ja ümberkujundavat osa ning oskab neid igakülgselt ja sihikindlalt ära kasutada. Nõukogude juristi ülesandeks on kindlustada sotsialistlikku korda ja selle edasiarengut, rakendada ellu partei ja valitsuse poliitikat väljendavaid õigusenorme ning tagada nende täpset täitmist.

Vastavalt nendele nõukogude juristi ees seisvatele ülesannetele ongi kujundatud TRÜ õigusteaduskonna kui kõrgema juriidilise haridusega kaadri sepikoja õppeplaan ja sellele rajanev õppetöö korraldus.

Oma viieaastase õppeaja vältel saab õigusteaduskonna üliõpilane ühelt poolt avara ja põhjaliku üldettevalmistuse ja teiselt poolt ka oskusi praktiliseks tööks ning omandab teatava kitsama spetsialiteedi töötamiseks ühel või teisel nõukogude juristi rakendusalal. Seda tagab õppetöö vormide mitmekesisus (loengud, praktilised tööd, seminarid, menetluspraktika jne.), vastavad tsüklilised erikursused spetsialiseerumiseks üliõpilase poolt soovitaval erialal ning üliõpilaste pidev juhendamine õppejõudude poolt.

Teaduskonna lõpetamise järel avaneb noorele spetsialistile avar ja tänuväärne tööpõld mitmesugustel tööpostidel. Nii vajavad kõrgema juriidilise haridusega kaadrit eelkõige kohtu- ja prokratuuriorganid, advokatuur ja notariaat.

Õigusemõistmist teostava nõukogude kohtuniku üllas kutse on kaitsta igasuguste kuritarvituste vastu meie ühiskondlikku ja riiklikku korraldust, sotsialistlikku majandussüsteemi ja omandit, meie kodanike poliitilisi, isiklikke ja varalisi õigusi ning huve, riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide, asutiste ja ettevõtete seadusega kindlustatud õigusi ja huve.

Prokuratuuriorganeis töötades on nõukogude juristid valvel nõukogude seaduste täpse täitmise eest, kaitstes meie ühiskondlikku ja riiklikku korda.

Advokatuurile on pandud aga ulatuslikud ülesanded elanikkonnale, asutustele ja ettevõtetele juriidilise abi osutamise alal nii juriidiliste konsultatsioonide näol kui ka kodanike ja asutuste palvel avalduste, kaebuste ja teiste dokumentide koostamise ning kohtuprotsessidest kaebealuste kaitsjatena, kostjate, hagejate ja muude asjast huvitatud isikute huvide esindajatena osavõtu teel. Elanikkonna ja asutuste juriidilise teenindamisega tegelevad ka notarid, kelle ülesandeks on sooritada mitmesuguseid notariaaltoiminguid, nagu dokumentide tõestamised, dokumentide varustamine täitepealdistega, pärimisõiguse tunnistuste väljaandmine jne.

Kõrgema haridusega juriste vajavad aga samuti ühiskondlikud organisatsioonid, riiklikud ettevõtted ja asutused, kõik meie haldusorganid: ministeeriumid, täitevkomiteed, nende osakonnad jne. Nii näiteks on juristidel ettevõtteis juriskonsultidena väga huvitav ja mitmekesine tööala ettevõtte tegevuse seaduspärasuse kindlustamisel ning tema õiguste ja huvide kaitsmisel, täitevkomiteedes aga organisatsioonilis-massilise töö juhtimisel.

Kõigest sellest nähtub kõrgema juriidilise haridusega kaadri rakendamise võimaluste ja nende tööpõllu avarus, mitmekülgsus ja huvitavus.

Nõukogude jurist — see on ideelis-poliitiliselt karastatud ning erialaste oskuste ja teadmistega varustatud töötaja, kellele on avatud kõik teed oma teadmiste rakendamiseks meie riikliku ja ühiskondliku elu kõigil aladel.

K. Püss,
TRÜ õigusteaduskonna dekaani kt.

Töö teadusepõllul

Pärast ülikooli lõpetamist on igal noorel, kes on suutnud põhjalikumalt süveneda oma eriala probleemidesse ning avaldanud huvi ja võimeid teaduslikuks tööks, võimalus astuda aspirantuuri teda huvitaval alal.

Aspirantuur kestab kolm aastat. Nende aastate jooksul täiendab ja süvendab aspirant oma üldisi ja erialaseid teadmisi, tutvub üksikasjaliselt spetsiaalse kirjandusega ning uurib põhjalikult üht teda huvitavat probleemi. Omandatu põhjal sooritab ta rea eksameid — niinimetatud kandidaadiminimumi eksamid. Selle kõrval kirjutab ta kandidaadiväitekirja, mis tuleb kaitsmisele aspirantuuriaja lõpul.

Tartu Riikliku Ülikooli juures töötab praegu kokku 68 aspiranti. Paljud noored teadlased on juba aspirantuuri lõpetanud ning kaitsnud oma väitekirju, milles on lahendatud paljusid meie rahvamajanduse või kultuurielu olulisi probleeme. Pärast dissertatsiooni kaitsmist on endised aspirandid asunud tööle ülikooli õppejõududena või teaduslike töötajatena meie vabariigi uurimisasutustes.

Aspirant E. Niit

Uus teaduskond — uued erialad

Meie rahvamajanduse edasise arengu hiiglaslikud perspektiivid nõuavad rohkem kui kunagi varem kõrge kvalifikatsiooniga kaadrit, nõukogude spetsialiste, kes oskaksid juhtivalt kaasa töötada rahvamajanduse vastutavates sektorites. Sellest vajadusest lähtudes avataksegi tänavu meie ülikoolis uus teaduskond — majandusteaduskond, kus hakatakse ette valmistama spetsialiste rahanduse ja kaubanduse erialal. 1954. a. sügisel võetakse uusi üliõpilasi vastu mainitud eriharude esimesele kursusele.

Viie õppeaasta vältel õpitakse siin marksismi-leninismi aluste sügava omandamise kõrval rida majanduslikke distsipliine: poliitilist ökonoomiat, majanduslike õpetuste ajalugu, NSVL rahvamajanduse ajalugu, majandusgeograafiat, rahvamajanduse planeerimise aluseid jne.

Eriaineteks kaubandusökonoomika eriharus on nõukogude kaubanduse ökonoomika, -organisatsioon ja tehnika; rahanduse eriharus — rahandus, rahvamajandusharude finantsid ja riiklik kindlustus.

Teaduskond annab seega põhjaliku üldise majandusalase erialetevalmistuse.

Teaduskonna lõpetajad, kes kaitsevad diplomitöö ja sooritavad riiklikud eksamid, saavad ökonomisti kvalifikatsiooni ja neid ootab avar tööpõld vabariiklikes, linnade ja rajoonide kaubandus-, plaani- ja rahandusorganite võrgus.

E. Mikkelsaar,
poliitökonoomia kateedri juhataja

Mida andis mulle ülikool

Lõpetasin TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna loogika- ja psühholoogiaosakonna 1953. a. ja töötan praegu õpetajana Tartu I Keskkoolis. Olen oma praegusel töökohal olnud juba peaaegu ühe õppeaasta ja võin nüüd teha tagasivaate oma möödunud õpinguaastaile.

Mida siis andis mulle õppimine TRÜ-s?

Eelkõige süvenes ülikoolis õppides minus kindel veendumus dialektilis-materialistliku maailmavaate ainuõigsusest. Õppisin tundma marksismi-leninismi klassikute suurepäraseid teoseid, tutvusin NLKP kangelasliku võitluse ajalooga. Ülikoolis omandatud veendumused ja teadmised õpetasid mind poliitilisest aspektist lähtudes nägema paljusid koolielu sündmusi ja probleeme.

Teiseks omandasin kindlalt oma eriala, s. t. sain suure hulga teadmisi eesti keele, kirjanduse, loogika ja psühholoogia alalt. Siinjuures meenutan tänutundes TRÜ silmapaistvamate õppejõudude sisukaid loenguid. Mõtlen siin eriti prof. J. Veski loenguid eesti keele alalt, prof. K. Ramuli psühholoogialoenguid ja prof. P. Ariste loenguid üldkeeleteadusest. Sageli pöördun nüüdki nendel loengutel tehtud märkmete juurde ja lefan nendest ikka jälle materjali, millele võin toetada oma praeguses igapäevases töös.

Kolmandaks omandasin ülikoolis suure hulga praktilisi kogemusi iseseisvaks teaduslikuks tööks.

Õppimine ülikoolis andis põhilised alused minu praegusele töö'e õpetajana.

U. Siiman,
Tartu I Keskkooli õpetaja

ARVE JA FAKTE

Ülikooli vastuvõetavate üliõpilaste arv on pidevalt suurenenud. Kui möödunud aastal võeti I kursusele 575 uut üliõpilast, siis tänavu sügisel võetakse I kursusele 700 noort: arsiteaduskonda 200, ajaloo-keeleteaduskonda 150, matemaatikaloodusteaduskonda 200, õigusteaduskonda 50 ja kehakultuuriteaduskonda 50. Peale selle alustab tööd uus teaduskond — majandusteaduskond, kuhu võetakse 50 keskkoolilõpetanut.

*

1944/45. õppeaastal oli TRÜ-s ainult 3 kommunistlikku noort (üliõpilaste arv 900), 1951/52. õppeaastal oli ELKNÜ TRÜ organisatsioon 657-liikmeline (üliõpilaste arv 2136). Praegu õpib ülikoolis 2321 üliõpilast, neist kommunistlikke noori 1250.

*

TRÜ Õpetatud Nõukogus on 1953/54. õppeaastal kaitsnud kandidaadiväitekirja 24 dissertanti, neist 7 ülikooli töötajat.

*

ÜTÜ VIII teadusliku konverentsi töö toimus 15 sektsioonis ja alasektsioonis. Kokku peeti 50 istungit ja kuulati ära 143 ettekannet, neist 119 TRÜ üliõpilastelt ja 34 külalistelt. Istungeist võtsid osa 3309 inimest.

Külalisesinejaid oli sõitnud konverentsile 8 ülikoolist ja 5 instituudist.

*

Võrreldes 1951. aastaga on sel aastal ülikoolile eraldatud kolm korda rohkem turismipääsmeid. Lisaks neile on ülikool tänavu saanud 160 pääset puhkekodudesse ja sanatooriumidesse.

Saage kehakultuuri- ja spordiliikumise juhtideks

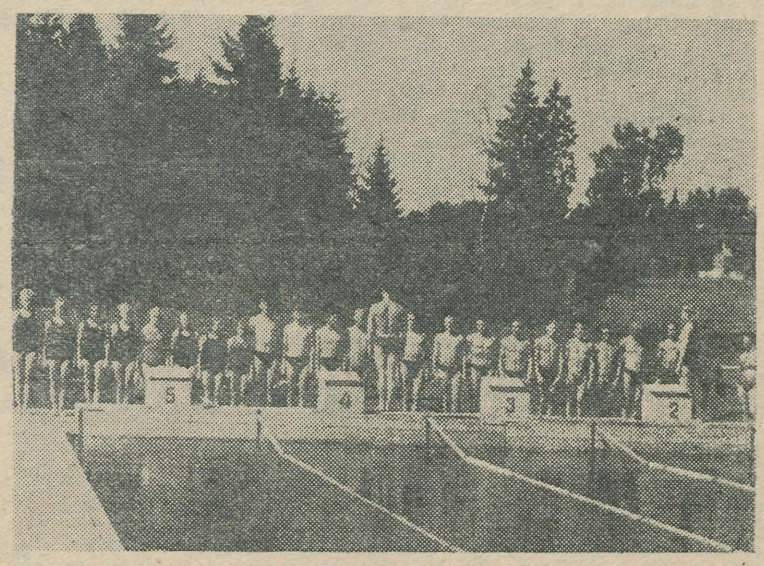

Ujumistund Kääriku õppebaasis.

TRÜ kehakultuuriteaduskonnast võrsuvad meie vabariigi kehakultuuriliikumise juhid, treenerid, kehalise kasvatuse õpetajad ja teaduslikud töötajad kehakultuuri alal.

Õppetöö teaduskonnas kestab neli aastat. Õppeaja kestel töötavad üliõpilased peale üleülikooliliselt õpetatavate distsipliinide läbi veel meditsiinilis-bioloogilised (anatoomia, füsioloogia, hügieen jt.), pedagoogilised (pedagoogika, psühholoogia) ja kehakultuurilised õppeained (kehalise kasvatuse teooria ja ajalugu, NSVL kehakultuuriorganisatsioon, ujumine, võimlemine, suusatamine, kergejõustik jt.).

Huvitavamaks osaks õppetööst on õppeplaanis ettenähtud õppelaagrid, mis toimuvad Otepää rajoonis Pühajärve läheduses looduslikult kaunis Kääriku spordibaasis nii suvel kui ka talvel. Suvelaagrites viiakse läbi õppetöö kergejõustikus ja ujumises, talvelaagrites suusatamises. Õppetöö heaks läbiviimiseks on loodud kõik tingimused. Laagris on ühiselamu 120 üliõpilasele, söökla, saun, elektrijõujaam ja vesivarustus. Õppebaasis on olemas ujumisbassein hüppetorniga, spordiväljakud ja suusahüppemägi 35 m pikkuste hüpete sooritamiseks.

Üliõpilaste siirdumine teatavale spordierialale toimub II kursusel, kahel viimasel õppeaastal omandatakse juba eriala põhjalikult, süvendatakse spordimeisterlikkust.

Et tagada teaduskonna lõpetanuile teatud pagas pedagoogilisi ja organisatsioonilisi kogemusi, toimub III kursusel pedagoogiline praktika Tartu keskkoolides, IV kursusel aga vabariigi mitmesugustes kehakultuuri- ja spordiasutustes ning -organisatsioonides.

Õppetöö eduka läbiviimise tagavad hästisisustatud spordibaasid: 4 võimlat, vastavalt sisustatud poksi-, maadlus- ja tõsteruumid, staadion, korv- ja võrkpalli- ning tennisväljakud, ratsabaas 30 ratsahobusega, veespordibaasid purje-, sõude- ja veemootorspordi harrastamiseks Tartus, Võrtsjärvel ja Peipsil ning Käärikul.

Kõik hästi edasijõudvad üliõpilased saavad stipendiumi, nad varustatakse vajaliku spordivarustusega ja neile tagatakse elamispind ühiselamus.

Noortele, kes on huvitatud õppetööst kehakultuuriteaduskonnas, keda köidab nõukogude spordipedagoogi üllas elukutse, on avatud kehakultuuriteaduskonna uksed.

A. Tähnas,
kehakultuuriteaduskonna
dekaani kt.

Mitmekesised õppimisvõimalused

Ajaloo-keeleteaduskonna põhilisemaks ülesandeks on ette valmistada keskkooliõpetajaid ajaloo, eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, võõrkeelte ja psühholoogia ning loogika alal. (Võõrkeelte ja psühholoogia ning loogika alal käesoleval aastal vastuvõttu ei ole). Peale mainitud alade on võimalused spetsialiseeruda veel žurnalistika ja raamatukogunduse erialal.

Üliõpilaste arvult on ajaloo-keeleteaduskond üks suuremaid ja erialade hulga ning ainete valiku võimaluste poolest mitmekesisemaid teaduskondi Tartu Riiklikus Ülikoolis. Õppeaeg kestab siin kõigis osakondades 5 aastat.

Vaatleme pisut lähemalt neid osakondi, kuhu käesoleval aastal toimub uute üliõpilaste vastuvõtt.

Eesti filoloogia IV kursuse üliõpilasi TA Kirjandusmuuseumis Ed. Vilde loomingut uurimas. V. Levitski foto

1. EESTI KEELE JA KIRJANDUSE OSAKOND

Selles osakonnas on võimalik spetsialiseeruda kas eesti keele, eesti kirjanduse, rahvaluule või soome-ugri keelte alal. Lõppkursustel tuleb sooritada pedagoogiline praktika ja vastavalt erialale menetluspraktika. Menetluspraktika alal uurivad näit. eesti keele eriharu üliõpilased eesti murdeid, rahvaluule eriharu üliõpilased eksalgab kolmandast kursusest.

Põhjalikumalt tundma õppides vene keelt ja selle ajalugu avanevad õppijaile selle keele erakordne rikkus ja laialdased rakendusvõimalused. Vene keele ja kirjanduse osakonna lõpetajail on avarad perspektiivid tööks nii pedagoogilisel kui ka teaduslikul alal. Eriti ootab vene keele ja kirjanduse osakond vastuvõtul neid abituriente, kes osakonda astudes mõnevõrra oskavad ka eesti keelt.

peditsioonide korras rahvaluulet, soome-ugri eriharu üliõpilased aga sooritavad oma praktika soome-ugri rahvaste juures. Lõpetajate väljavaated tööks pedagoogilisel, kultuurhariduslikul ja teaduslikul alal on avarad.

2. VENE KEELE JA KIRJANDUSE OSAKOND

Vene keele ja kirjanduse osakonnas toimub õpetus vene keeles. Ülikooli astudes vene keelt veel mitte küllaldasel määral valdavaist üliõpilastest moodustatakse eesti keelega õpperühmad vene keele praktiliseks omandamiseks.

Õppetöö vene keele ja kirjanduse osakonnas on huvitav ja mitmekülgne. Spetsialiseerumine erialale algab juba esimesel semestril. Kitsam spetsialiseerumine vene keele või kirjanduse alal aga

3. AJALOO-OSAKOND

Ajaloo-osakonnas toimub spetsialistide ettevalmistamine NSV Liidu ja Eesti NSV ajaloo, üldajaloo, kunstiajaloo, etnograafia ja arheoloogia erialal.

III kursusest peale algab spetsialiseerumine ülalnimetatud eriharudes. See toimub süvendatud erikursuste ja eriseminaride kaudu. Erikursusteks on loengutsüklid teatavate kitsamate probleemide kohta; eriseminarides toimub õppejõu juhendamisel üliõpilaste iseseisev teaduslik töö. Oskuste omandamisele teaduslikuks tööks aitab kaasa ka menetluspraktika arhiivides või muuseumides. Pedagoogiliseks tööks omandatakse oskusi pedagoogika ja ajaloo metoodika kursuste ning pedagoogilise praktika kaudu.

Ajaloo-osakonna lõpetamine võimaldab tööle rakenduda ajaloo-õpetajaina keskkoolides või muuseumi- ja arhiivitöötajatena.

4. RAAMATUKOGUNDUSE OSAKOND

Et valmistada ette kõrgema haridusega raamatukoguteadlasi ja bibliograafe, alustab eeloleval sügisel Tartu Riiklikus Ülikoolis tööd raamatukogunduse osakond, mille ülesandeks on ette valmistada kvalifitseeritud eriteadlasi-bibliograafe.

Raamatukogunduse osakonna eriaineteks on: kultuurhariduslikku töö alused, raamatu ja raamatukogunduse ajalugu, raamatukoguteadus, nõukogude bibliograafia alused, raamatukogu kataloogid ja erialane bibliograafia.

Peale oma eriainete õpivad raamatukogunduse osakonna üliõpilased kõikide teaduste alust — marksismi-leninismi, marksistlikku filosoofiat, poliitilist ökonoomiat, eesti, vene ja võõrkeelt, eesti, vene ja väliskirjandust, NSV Liidu ajalugu, üldajalugu, psühholoogiat ja pedagoogikat.

Raamatukogunduse osakonna lõpetajaile avaneb laialdane tööpõld nii Eesti NSV kui ka teiste Nõukogude Liidu vabariikide teaduslikes ja rahvaraamatukogudes.

A. Pärl,
ajaloo-keeleteaduskonna
prodekaan

Võimalus töötada ja õppida

Nõukogude kord on võimaldanud kõrgema hariduse omandamise laialdastele töörahva hulkadele linnas ja maal. Üheks võimaluseks eriharidu omandamiseks põhitöö kõrval on mittestatsionaarselt õppimine. Kodanlikus Eestis puudus selline võimalus.

Nõukogude valitsus kulutab igal aastal suuri summasid kaugõppe korraldamiseks, õppejõudude ja administratiivpersonali palkadeks, õppevahenditeks, programmide ning õpikute muretsemiseks, kaugõppijate ning konsultantide sõidukulude katmiseks ja konsultatsioonipunktide ülalpidamiseks.

Tartu Riikliku Ülikooli juurde loodi kaugõppeosakond 1945 a. pärast Nõukogude Eesti vabastamist fašistlikest okupantidest. See võimaldab edasiõppimist noortele, kes on pärast keskkooli või tehnikumi lõpetamist seotud kindla töökohaga ja ei saa pidevalt viibida ülikooli juures. Mittestatsionaarselt saab õppida ajaloo-keeleteaduskonnas eesti keelt ja kirjandust, vene keelt ja kirjandust ning ajalugu, samuti vastavate teaduskondade juures ka õigusteadust ja matemaatikat.

Õppijate arv kaugõppeosakonnas on aasta-aastalt kasvanud ja ulatub praegu 800-ni. Ainuüksi 1954. a. lõpetab Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppe teel üle 50 ajaloolase, filoloogi ja juristi.

Meie kaugõppeosakonna üliõpilaste uus täiendus peab omama vajalikku ettevalmistust, et edukalt õppida oma erialal. Sisseastumiseksamid ajaloo-keele- ja õigusteaduskonda toimuvad NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kinnitatud programmi kohaselt järgmistes ainetes: eesti keel (kirjalik ja suuline), vene keel (kirjalik ja suuline), võõrkeel (eesti keele ja kirjanduse ning vene keele ja kirjanduse osakonda astujaile), geograafia ja NSVL ajalugu. Matemaatikaosakonda astujail tuleb sooritada eksamid eesti keeles (kirjalik ja suuline), vene keeles (kirjalik ja suuline), matemaatikas (kirjalik ja suuline), füüsikas ja keemias.

Mittestatsionaarne õppimine erineb statsionaarsest selle poolest, et siin on iseseisva töö osatähtsus tunduvalt suurem. Et mittestatsionaarsetel üliõpilastel tuleb õppida kutsetöö kõrval, nõuab see neilt suurt enesedistsipliini, tahtejõudu ja püsivust, sest õppeprogrammid on ühised nii statsionaarsetele kui ka mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Viimastele on tehtud ainult see soodustus, et nende õppetöö on planeeritud ühe aasta võrra pikemale ajale.

Kaugõppeosakonda võetakse üliõpilasi vastu üheaegselt statsionaarsetega. Koos statsionaarsetega toimuvad ka sisseastumiseksamid.

Eksamite ja arvestuste õiendamine toimub peamiselt sessiooni ajal. Kaugõppijaile korraldatakse Tartus 2—3 korda semestris kõigis õppeaineis üldised kohustuslikud konsultatsioonid, peale selle toimuvad iga nädal täiendavad konsultatsioonid Tallinna konsultatsioonipunktis. Mittestatsionaarse osakonna lõpetajad õiendavad riigieksamid, saavad diplomi ja omandavad seega võrdsed õigused teiste ülikoolilõpetanutega.

J. Adojaan,
TRÜ kaugeõppeprorektor

Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus

Juba mitu aastat eksisteerib meie ülikoolis Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Selle ühingu eesmärgiks on igakülgselt arendada üliõpilaste võimeid teadusliku töö alal, valmistada meie üliõpilasi teoreetiliselt ja praktiliselt ette tulevaseks iseseisvaks tööks.

Üliõpilaste iseseisev teaduslik töö toimub erialaringides kogenud õppejõudude juhendamisel. Ühe teaduskonna või 2—3 osakonna piirides on ringid ühinenud osakondadeks, mille tööd juhib osakonnanõukogu, organiseerides teaduslikke konverentse, šeflustööd väljaspool ülikooli jne. Kogu ÜTÜ tööd juhib ÜTÜ nõukogu, mis valitakse igal aastal teadusliku ühingu aruandevalimiskonverentsil.

Kuidas teaduslik töö ÜTÜ ringides aitab kaasa kvalifitseeritud eriteadlaste ettevalmistamisele, seda näitab kujukalt ülikooli lõpetanute edukas töö kas ülikoolis aspirandina või õppejõuna või väljaspool ülikooli meie rahvamajanduse kõikides harudes. Nii kaitses ülikooli lõpetanud arst sm. A. Lenzner edukalt kandidaadiväitekirja, ajaloolane sm. Kahk lõpetab Leningradi ülikooli aspirantuuri, sm-d Liim, Nagelmaa, Niit, Moosberg jt. õpivad edukalt TRÜ aspirantuuris jne.

Iga aastaga suureneb meie rahvamajanduses nõudmine kvalifitseeritud eriteadlaste järele. See asjaolu püstitab suured ülesanded ka meie üliõpilaste teaduslikule ühingule. Meie aukohus on need ülesanded edukalt täita.

Teadusliku töö ülevaatus

11.—18. aprillini toimunud ÜTÜ VIII teaduslik konverents kujunes ÜTÜ möödunudaastase töö ülevaatuseks. Nii ettekannete arvult kui ka tööde sisulise külje poolest osutus möödunud konverents paremaks kõigist varemtoimunuist. Konverentsil esitati terve rida põhjalikke, suurt teaduslikku väärtust omavaid üliõpilaste teaduslikke uurimistöid.

Eesti keele ja kirjanduse sektsioonis parimaks osutunud üliõpilase J. Toomla ettekandes uuritud Ed. Vilde kirjandusteoreetilisi vaateid pole meie kirjandusloos varem üldse käsitletud ja autori poolt esiletoodud seisukohad on selles osas põhjapanevad. Ajalooosektsioonis parimaks osutunud J. Vendla ettekanne «Rootsi monopolistlik kapital pärast II Maailmasõda» andis kujuka ülevaate ameerika-inglise imperialistide pealetungist Rootsile ja Rootsi valitsevate ringkondade rahvavaenulikust poliitikast. Bioloogia-geograafia osakonnast tuleb esile tõsta V. Tohveri, A. Salu, E. Kralli, T. Orava ja N. Tapperi ettekandeid, mis käsitlesid meie põllumajanduse edasiarendamise aktuaalseid probleeme. Sama küsimust käsitles ka õigusteaduskonna üliõpilaste J. Loti ja H. Lindmäe töö. Eeskujulikuks tunnistati füüsikasektsioonis Tiit Sooviku ettekanne, mis andis uusi andmeid ammoonium-halogeensoolade röntgenstruktuuranalüüsi kohta, paistis aga silma ka materjalide põhjaliku läbitöötamise ja eeskujuliku esitamise poolest. Arstiteaduskonnast tuleb esile tõsta üliõpilaste E. Veinpalu, V. Valdese ja A. Tiku tublit tööd.

Põhjalikke ja huvitavaid ettekandeid esitasid ka külalised. Kaasani Meditsiinilise Instituudi üliõpilase Agejevi, Tbilisi ülikooli üliõpilaste Tedoradze ja Dekanosidze, Moskva ülikooli üliõpilase Tariverdijevi, Karjala-Soome üliõpilase Zaitseva jt. ettekanded olid nii sisuliselt kui ka esituselt eeskujulikud.

Möödunud konverents avastas aga ka rea puudusi ÜTÜ ringide töös. Kõik kateedrid ei pööra ringide tööle, eriti tööde juhendamisele veel küllaldast tähelepanu, mistõttu konverentsil esitati ka töid, mis osutusid nõrkadeks. III k. üliõpilase L. Kuke ettekanne eesti keele ja kirjanduse sektsioonis ning silmahaiguste ringi kollektiivne töö arstiteaduse sektsioonis olid sisuliselt nõrgad.

Konverentsi ettevalmistustööde käigus selgus samuti, et kõikides ringides ei toimu meil töö veel plaanikindlalt, vaid hoogtöö korras enne konverentsi või enne teisi suuremaid üritusi. Seepärast alustati paljudes ringides (kehakultuuriteaduskonna ringid, vene keele ring jt.) ettevalmistusi konverentsiks liiga hilja, mistõttu ei suudetud ka töid õigel ajal valmis kirjutada. ÜTÜ nõukogu ülesandeks on möödunud konverentsi organiseerimisel saadud kogemused ära kasutada, et veelgi parandada üliõpilaste iseseisva uurimistöö olukorda meie ülikoolis.

H. Hanson

* * *

Sageli võib kuulda arvamusi, et kehakultuuriteaduskonda ei saa lugeda õppetöö teaduslikkuse poolest võrdseks ülikooli teiste teaduskondadega. Seda arvamust on paraku kinnitanud teaduslike uurimuste vähesus kehakultuuriteaduskonnas. Et aga ka kehakultuuriteaduskonnas on laialdased võimalused teaduslikuks tööks, näitas hiljuti lõppenud üliõpilaste teadusliku konverentsi kehakultuurisektsiooni töö. See tõendab kujukalt, et huvi teadusliku töö vastu kehakultuuriteaduskonnas pidevalt suureneb. ÜTÜ VIII teaduslikul konverentsil esitatud töödes püüdsid kõigi tööde teostajad anda käsitletavale küsimusele teaduslikult loova lahenduse. Enam kui pooltes töödes tõestasid autorid oma väiteid eksperimentaalsete uurimuste põhjal. Kõigis töödes olid esiletoodud seisukohad ulatuslikult põhjendatud pavlovliku füsioloogiaga. Tuleb märkida, et eranditult kõik tööd omavad tähtsust kehalise kasvatuse tähtsuse põhjendamise ja edasiarendamise suhtes.

Nii andis H. Lööper töös «Rahustavate harjutuste tähtsusest kooli kehalise kasvatuse tunnis poeglaste vanemal kasvuperioodil» edasi iseseisvate katsete põhjal kogutud väärtuslikke kogemusi kehalise kasvatuse tunni lõpetava osa läbiviimise kohta. B. Goldberg oma ettekandes käsitles uppumisjuhtumite põhjusi ja abinõusid nende vältimiseks Emajões Tartu linna piirkonnas. Tartu koolidest kogutud faktilise materjali põhjal andis A. Urb juhiseid kooli kehakultuurikollektiivi juhtimiseks. Võimlemistunni metoodikat käsitlesid sm-te Ubina ja Voimani tööd.

Kehalise kasvatuse teadusliku põhjendamise seisukohalt omavad tähtsust R. Freibergi eksperimentaalne töö «Pulsisageduse dünaamika muutused treenituil» ja M. Karu töö «Füsioloogilised muutused organismis vehklemise puhul».

Uurimuses «Hingamise osa südametegevuse kiirendamisel» andis A. Viru juhiseid, kuidas kasutada vaheaega sportlike pingutuste vahel, et luua kõige soodsamad tingimused organite funktsioonide taastumiseks.

Töödes «Rinnulikrooli pöörete tehnika analüüs» ja «Murdmaa võistlusdistantsi läbimise kiiruse olenevus laskumiste valdamise tehnikast» andsid J. Tursk ja H. Pukk katsetele toetuva ülevaate vastavatest aladest.

Kokkuvõttes tuleb öelda, et kehakultuurisektsioon täitis oma ülesanded. Konverents andis palju väärtuslikke juhiseid kehalise kasvatuse praktikale selle teaduslikuks põhjendamiseks ning tööde teostajad said häid ja kasulikke kogemusi teaduslikuks tööks.

A. Viru

Veedame sisukalt oma puhkehetked

Teid, meie suure kollektiivi tulevasi liikmeid, huvitab kindlasti, kuidas veedavad üliõpilased õppetööst vaba aega. Suures ulatuses lahendab selle küsimuse üliõpilasklubi, mille juures töötavad sellised kollektiivid, nagu nais- ja meeskoor, kes oma iga-aastaste kontsertmatkadega Vilniusse, Kaunasesse, Riiga, Moskvasse, Tallinna ja mujale on võitnud suure populaarsuse ja on oma hea esinemise tõttu alati oodatud külalisteks.

Klubi juures töötavad veel arvukad lauluansamblid, rahvatantsurühmad, deklamaatorid, võimlejad, estraadiorkester, näitering jne.

Peamine isetegevuslik töö toimub aga teaduskondades. Siin juhivad seda komsomoli- ja ametiühingubüroode vastavad sektorid. Isetegevuskollektiive teaduskondades ja klubi juures juhendavad vilunud jõud muusikakoolist ja RT «Vanemuisest». Teaduskonna isetegevuslased viivad läbi puhkeõhtuid oma teaduskonna üliõpilastele, esinevad šeflusalustes koolides ja kolhoosides. Parimad isetegevuslased saadetakse esinema üleülikoolilistele õhtutele ja määratakse isetegevusbrigaadidesse, kes annavad suuremaid kontserte ka väljaspool Tartut.

Iga-aastased kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadid näitavad, et osavõtt isetegevuslikust tööst on muutunud massilisemaks ja kunstiline tase kõrgemaks kui veel mõned aastad tagasi.

Noored keskkoolilõpetajad, ootame teid meie suurde peresse, kus kõige paremate õppimistingimuste kõrval ootavad teid suurepärased võimalused oma võimete arendamiseks kunstilise isetegevuse alal. Puhkeõhtud, kino- ja teatri ühiskülastused, olümpiaadid — kõik see pakub rohkeid võimalusi vaba aja veetmiseks ja meeldivaks eriharrastuseks.

L. Unt,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja

KONTSERTMATK VENNASVABARIIKI

Hiljuti sooritas TRÜ 133-liikmeline naiskoor kontsertmatka Leedu NSV-sse.

26. märtsi õhtul jõudsime Kaunasesse. Jaama olid tulnud meid tervitama ühiskondlike organisatsioonide esindajad, üliõpilaskoor ja -ansambel ning puhkpilliorkester. Teisel päeval tutvusime linna vaatamisväärsustega ja õhtul andsime esimese kontserdi Kaunase Polütehnilises Instituudis. Koori esinemine võeti vastu suure südamlikkusega. Kontserdil esitas naiskoor ooperikoore, klassikalist kooriloomingut, nõukogude laule ja rahvalaule. Enamik laule tulid publiku tungival nõudmisel kordamisele. Kirjeldamatu oli aplaus, mis puhkes pärast leedukeelsete laulude, nagu Andrulise «Mu Leedumaa», Šimbuse «Vai tu žirge» jt. esitamist. Publiku nõudmisel tuli neid korrata kolm korda.

Väga südamlikuks kujunes kontserdile järgnev sõprusõhtu Polütehnilise Instituudi üliõpilastega. Parimate muljetega sõitsime öösel edasi Vilniusse.

Järgmisel õhtul andsime kontserdi Vilniuse Riiklikus Ülikoolis.

Publiku soovil tuli anda veel lisakontsert Vilniuse Pedagoogilises Instituudis.

Kontsertidel oli kaastegev üliõpilane Kalmer Tennosaar, kelle poolt esitatud laulud said samuti suure menu osaliseks.

Soe ja sõbralik vastuvõtt vennasvabariigis näitas, et meie isetegevuskollektiiv täitis temale usaldatud ülesande. Parimad mälestused ja sõlmitud sõprussidemed aga innustavad meid õppetöös ja laulukunsti edaspidisel veelgi paremal omandamisel.

S. Alasi

Võistlus parimale toale

Kogu õppeaasta vältel toimub Aia tänava üliõpilaste ühiselamus sotsialistlik võistlus parima toa nimele. Tänu sellele on siin elamiskultuur paranenud, toad on sisustatud mugavalt, ühiselamu on muutunud üliõpilastele tõeliseks koduks.

I korrusel on osutunud parimaks tuba nr. 30 (toavanem E. Kukk). Mugav ruum alati värskete lilledega laual jätab sisenejale hea mulje. II korrusel on parimateks tubadeks nr. 60 (toavanem O. Kubo) ja nr. 69 (toavanem A. Liiva). Toa nr. 60 kollektiiv on osanud endale sisustada mugava kodu. Põrandal vaibad, laual ühiselt ostetud raadio, köikjal valitsemas puhtus ja kord — nii võiks lühidalt iseloomustada seda tuba.

III korrusel on sotsialistlikus võistluses pidevalt olnud esikohal tuba nr. 86 (toavanem A. Raudsepp). Ka siin on tütarlapsed sisustanud oma toa leidlikult.

Mainitud tubade kollektiividelt tuleb õppida ka kõigil teistel, et meie ühised kodud muutuksid kõikjal mugavaks.

O. Luht

MÕNE REAGA

AKTIIVNE TEGEVUS RINGIS

Eesti kirjanduse ja rahvaluule ring on üks suuremaid ringe ajaloo-keeleteaduskonnas. Praegu on selles ringis 93 liiget.

Ringi põhiliseks töövormiks on üliõpilaste poolt teostatavad iseseisvad uurimistööd ja referaadid. Töökoosolekutel analüüsitakse valminud referaate, näidatakse autorile töö häid külgi ja puudusi. Paremad tööd kantakse ette Üliõpilaste Teadusliku Ühingu teaduslikel konverentsidel või esitatakse auhinnatöödena. Esinetakse ka vennasvabariikide ülikoolide teaduslikel konverentsidel.

Meie ringis on kaks sektsiooni — eesti kirjanduse ja eesti rahvaluule sektsioon. Iga liige valib endale referaadi teema vastavalt huvialale. Peale teaduslike tööde koostatakse ringis populaarteaduslikke ettekandeid, millega esinetakse Tartu koolides ja tehastes ning ka väljaspool Tartut. Paljud ringi liikmed kirjutavad artikleid mitmesuguste kirjandusalaste probleemide kohta ja avaldavad neid meie ajakirjanduses.

Ring annab ka välja oma laualehte «Loov Mõte», mida on ilmunud juba 18 numbrit. Laualehes avaldatakse ringi liikmete teaduslikke töid, retsensioone ilmunud raamatute kohta, kirjeldusi ekskursioonidest ja suvistest praktikamatkadest, ülevaateid ringi töökoosolekutest ja meie noorte autorite loomingut. Kirjandusliku loomingu viljelejate jaoks on laualehe juures konsultant. Korraldatakse ka omaloomingu arutelusid. Käesoleval õppeaastal kuulutas meie ring välja üleülikoolilise kirjandusvõistluse, et avastada uusi autoreid. Võistlusel paremateks tunnistatud töid premeeritakse ning suunatakse avaldamiseks ajakirjanduses.

On juba kujunenud traditsiooniks, et vähemalt igal kevadel korraldame mingi ekskursiooni. Möödunud kevadel käisime A. H. Tammsaare kodukohas, sügisel tutvusime Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumiga Võrus, käesoleval kevadel on meil kavas kahepäevane ekskursioon Koidula ja Jakobsoni elu ja tegevusega seotud kohtadesse.

Aktiivne tegevus ringis aitab oluliselt kaasa selleks, et meie üliõpilased hiljem iseseisvas töös saavutaksid häid tulemusi nii teaduslikul kui ka pedagoogilisel alal.

E. Veskisaar,
eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi esimees

Kriitikarohke koosolek

Esmaspäeval, 19. aprillil toimus TRÜ matemaatika-loodusteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni üldkoosolek. Koosolekul esines ettekandega ÜLKNÜ XII kongressi delegaat sm. Liiv, kes jutustas meeldejäävaist kongressipäevadest Moskvas. Sellele järgnes sõnavõtt teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretärilt sm. Loogilt, kes käsitles ÜLKNÜ XII kongressi materjalide valguses konkreetset olukorda teaduskonnas. Kõneleja tõstis esile rea tõsiseid puudusi nii õppe- ja kasvatustöös (mitterahuldavad hinded, puudumine loenguilt, nõrk ettevalmistus seminarideks jne.) kui ka komsomolitöös, mille tulemusena suur hulk komsomoligruppe teaduskonnas viibib varjusurmas.

Järgnenud sõnavõttudes toodi esile samuti hulgaliselt puudusi. Üliõpilane Raik näitas, et teaduskonna komsomoliorganisatsioon juhib veel vähe aineringide tööd keskkoolides, täielikult puudub abi pioneeriorganisatsioonidele.

Lõpuks esines sõnavõtuga sm. Väljas ELKNÜ Tartu linna komiteest. Koosolek võttis vastu otsuse ülalnimetatud puuduste likvideerimise kohta.

A. Raukas

HUVITAV LOENG

Möödunud kolmapäeval toimus ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia ja loogika-psühholoogia osakonna üliõpilastele prof. Vaga loeng teemal «Vene realistlikud maalikunstnikud Repin ja Surikov».

K. Tints

BIOLOOGIAOSAKONNAS

Bioloogiaosakonna IV kursuse geneetika eriharu üliõpilased kaitsesid oma kursusetöid. Väga head tööd esitasid sm-d J. Jõesaar, L. Õispuu ja T. Orav. Hästi olid ülesande täitnud ka sm-d A. Kuuskler ja M. Pihla.

ILMUB ALMANAHHI UUS NUMBER

Eeloleval nädalal ilmub TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi kirjandusliku almanahhi «Loov Mõte» 19. number.

Ilmuva numbri sisust võib esile tõsta M. Andersoni artiklit «Kodanlik intelligents A. H. Tammsaare loomingus».

E. Teder

TOIMUB ÕPIKU ARUTELU

ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring korraldab pühapäeval, 25. aprillil algusega kell 10 aud. nr. 5 järjekordse «Eesti kirjanduse ajaloo» arutelu. Päevakorras on I köite lõpposa ja II köite läbiarutamine.

Arutelust võtab osa ka õpiku autoreid, nagu sm. Sõgel jt.

Palutakse kõigi asjasthuvitatute osavõttu.

J. Sallum

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ:

Передовая: Приобретайте высшее образование в Тартуском Государственном Университете.
Л. Шишов — Интересна и многообразна работа в комсомоле. Н. Бассель — Прочные связи с братскими республиками.
II и III страницы
А. Митт — Факультет со многими специальностями.
К. Пюсс — Приобретайте профессию советского юриста.
В. Хийе — Советский врач — борец за сохранение здоровья народа.
Э. Л. Миккельсаар — Новый факультет — новые специальности.
А. Пярл — Широкие возможности учёбы.
А. Тяхнас — Поступайте учиться на физкультурный факультет.
Ю. Адоян — Возможность работать и учиться.
IV страница
Х. Хансон, А. Виру и Э. Вескисаар — О работе СНО.
Информации.

Toimetaja kt. R. AULING

MB 07519 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1265

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ... СССР
Raamatupala

Olgu teovitatud rahvusvaheline töölispüha — 1. mai!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (223) Reedel, 30. aprillil 1954. a. VII aastakäik

Töörahva vendluse püha

Esimest maid — kõigi maade tööliste vendluse päeva — võtavad nõukogude inimesed vastu uute silmapaistvate võitudega nii majanduslikus kui ka kultuurilises ülesehitustöös. Üle meie suure kodumaa lehvivad sel päeval värskes kevadtuules uhkelt ja võidukindlalt töörahva punased võitluslipud. Ent mitte ainult Nõukogudemaal, vaid kõigis maailmajagudes tulevad 1. mail miljonid töölised tänavatele ja demonstreerivad oma kindlat ja otsustavat tahet võidelda lõpuni vabaduse, demokraatia ja sotsialismi eest.

1. mai pidupäeval pöörduvad kõigi maade töötajad armastuse ja lootusega Nõukogude Liidu — ülemaailmse rahu võimsa kantsi poole, kõigi rahuarmastavate rahvaste sõpruse ja koostöö eest võitlejate poole. Kõigi maade lihtsate inimeste solidaarsuse kasv ja tugevnemine väljenduvad uue sõja ohu vastu väljaastuvate rahupooldajate tõeliselt grandioosses liikumises.

Nõukogude rahvale, on 1. mai saanud kokkuvõtete tegemise päevaks saavutatud töövõitudest, uute eesmärkide püstitamise päevaks. 1. mail peetakse kõikjal meie piiritu kodumaa linnades ja külades miitinguid. Kümnetes eri keeltes jutustavad töölised ja kolhoosnikud, kuidas meie rahvas edukalt lahendab kommunismi ehitamise suuri ülesandeid, kuidas alustavad tööd uued tehased, kuidas meie inimese töö muutub järjest mehhaniseeritumaks, kuidas Nõukogudemaa põldudel kogutakse eesrindliku tehnika abiga rikkalikke saake, kuidas nõukogude teadlased lahendavad ülesandeid, mis on ülejõukäivad kapitalistlike maade uurijatele. Meie inimesed jutustavad sellest, kuidas nad võitlevad NLKP Keskkomitee XIX kongressi ja septembripleenumi otsuste elluviimise eest, et luua toidu- ja tarbeainete küllus meie maal, kuidas sotsialismi põhilist majandusseadust rakendades hoolitsevad meie kommunistlik partei ja valitsus järjekindlalt töötava rahva kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamise eest.

Ka meie ülikooli kollektiivil on põhjust rõõmu tunda ja vaimustustundega vastu minna 1. maile. Meil on kõigis meie tööharudes saavutatud tulemusi ja võite, millele me võime olla uhked. On tõusnud õppetöö ideelis-teoreetiline tase, kasvatustöö on muutunud intensiivsemaks, üha tihedamini seostub ülikooli tegevus praktika vajadustega. Meie kollektiiv on muutunud ühtsemaks, on kasvanud tema poliitiline teadlikkus ja karastatus. Meie peres on palju eesrindlikke õppejõude, nagu prof. H. Riikoja, prof. A. Raatma, dots. J. Tammeorg, van.-õpetaja O. Püssa, van.-õpetaja R. Nõvandi jt., kes kasvatavad noori ustavuse vaimus Nõukogude kodumaale ja teevad pingelise õppetöö kõrval ulatuslikku teaduslikku tööd. Üliõpilaste hulgast on välja kasvanud suur hulk õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlasi. Mainitagu neist H. Piirimäed ja I. Romenskajat ajaloo-keeleteaduskonnast, V. Peterselli, E. Armandit, I. Penterit ja V. Astokit matemaatika-loodusteaduskonnast, T. Raudsikut, J. Kaskemat ja A. Truupõldu arstiteaduskonnast, H. Virmat, Õ. Vasarit ja V. Krinalit õigusteaduskonnast, H. Rüppe, H. Pukki kehakultuuriteaduskonnast ja paljusid teisi.

Innustagu nende seltsimeeste eeskuju meie õppejõude ja üliõpilasi oma kohustuste eeskujulikule täitmisele.

«Teaduse ja tehnika alal töötajad! Viige edasi nõukogude teadust ja tehnikat! Arendage julgemalt teaduslikus töös esinevate puuduste kritiseerimist! Suurendage nõukogude teaduse osa kõigi rahvamajandusharude arendamises, meie kodumaa edasise progressi kindlustamises! Parandage spetsialistide ettevalmistamist!» — öeldakse NLKP KK hüüdlausetes. Hüüdlaused seavad meie maa rohkearvulise intelligentsi, sealhulgas Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ette suured ja vastutusrikkad ülesanded. «Noormehed ja neiud, meie tubli nõukogude noorsugu! Võtke aktiivsemalt osa riiklikust, majanduslikust ja kultuurilisest ülesehitustööst, kogu meie maa ühiskondlikust ja poliitilisest elust! Omandage püsivalt teadmisi, eesrindliku teaduse ja tehnika saavutusi! Olge tahtekindlad ja julged võitluses suure kommunismiürituse võidu eest meie maal!» — öeldakse hüüdlausetes, mis seavad meie üliõpilaspere ette laialdased ja vastutusrikkad ülesanded. On selge, et ka Tartu Riikliku Ülikooli teadlaste, õppejõudude ja üliõpilaste pere pühendab kogu oma jõu ja energia nende suurte ülesannete täitmisele.

Tulvil piiritut uhkusetunnet oma suure sotsialistliku kodumaa üle, mis muutub meie inimeste loova töö tulemusena iga päevaga ilusamaks, jõukamaks ja võimsamaks, mis sammub kindlalt rahu eest võitleva imperialismivastase leeri eesotsas, tulvil kindlat tahet pühendada kogu oma jõud, teadmised ja energia võitluseks kommunismi võidu eest meie maal, tervitab meie töötav rahvas töörahva vendluse püha — esimest maid.

Nõukogude rahvad on tihedalt koondunud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ümber. Tema juhtimisel lähevad nad kindlalt edasi, võites kõik raskused oma teel.

Elagu suur nõukogude rahvas — kommunismiehitaja!

Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini lipu all, kommunistliku partei juhtimisel edasi kommunismi võidule!

JUHAN SCHMUUL

Maiõhtu

Jääst, kevadest ja üleskistud adrust
ja suitsust lõhnab sellel õhtul reid.
Kaks triipusärki kaubalaeva madrust
kail laulavad. Ja sadam kuulab neid.

«Näe, sõbrad, videvik koob võrgu veele,
ja kaldakivil magab kajakas.
Me laeva saadab täna õhtul teele
öös kurssinäitav kodumajakas.

Teel kompass mõõdab mitmeid ilmakaari,
meid õõtsutavad ookeani veed.
Ja võõraid sadamaid ja võõraid saari
me näeme pikal, pikal mereteel.

Me näeme lippe, millel rahva saatus:
nälg, orjus, dollar, käsi siduv kett.
Ja nende all on madrus kodumaatu
nii kodumaal kui keset ulguvett.

Ja eha nende maade kohal ripub
kui tasumiselahingute loit.
Me laev viib sinna võitja rahva lipu,
nii punava kui tormieelne koit.

Laev mõõdab miile vindi võimsal tuksel,
ja kiilvee joom on pärlendav ja lai.
Lipp leegib ahtris. Ta on võitluskutse,
on vabadus, on esimene mai.»

Soe õhtutaevas kõrgeist pilvist kurdub,
tuul sõidab tuhisedes oma teed.
Suur meri lahekurgust sisse murdub,
lööb vahutama rohelise vee.

Ja ehapuna kustub taevasüles,
kui jumalaga jätab meremees.
Kett kõliseb ja ankur tõuseb üles.
ja vesi läigib laeva rinna ees.

Nõukogude ajakirjanduse päeva puhul

5. mail tähistatakse Nõukogudemaal ajakirjanduse päeva.

Ajakirjanduse tähtsus nõukogude ühiskonnas on suur. Ajakirjandus on selleks teravaks ja võimsaks relvaks partei käes, mille abil kommunistlik partei kasvatab hulki kommunismi vaimus. Ta on kindlaks sideme partei ja tööliskassi, töötava talurahva ning intelligentsi vahel. Ajakirjandusel on nõukogude ühiskonnas kollektiivse propagandisti, kollektiivse agitaatori ja organisaatori ülesanded. Sellega on seletatav see hoolitsus, mis saab meil ajakirjandusele osaks. Ajakirjade-ajalehtede hulk ja nende tiraažid kasvavad aasta-aastalt. Meil ilmuvad ajalehed igas rajoonis, kõnelemata vabariiklikest ja keskajalehtedest ning ajakirjadest. Suuremad käitised, tehased, vabrikud, kõrgemad õppeasutused jne. omavad trükitud ajalehti. Igas asutuses, tsehhis, koolis, klubis, õpperühmas jne. on loomulikuks nähtuseks seinalehed. Ka meie õppeasutuses omavad suurt tähtsust meie kollektiivi häälekandja «Tartu Riiklik Ülikool» ja ülikooli teaduskondades, osakondades ja teaduslikes ringides ilmuvad seina- ja välklehed.

On saanud heaks traditsiooniks teha tähtpäevadel kokkuvõtteid senistest saavutustest ja puudustest. Heites ajakirjanduse päeval pilgu Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi tööle ajakirjanduse levitamise ja ajakirjanduse tööst osavõtmise alal, peab kahtlemata märkima häid saavutusi. Käesoleva aasta aprillikuus telliti ülikooli ühiskondlike ajakirjanduse levitajate kaudu 1402 vabariiklikku ajalehte. See on küllalt suur arv. Kui siia juurde lisada ajakirjanduse tellimine väljaspool ülikooli, siis võime konstateerida, et enamik ülikooli kollektiivi liikmetest tellib ja loeb ajalehte. Häid tulemusi on saavutanud matemaatika-loodusteaduskonnas ajakirjanduse levitaja A. Kangro, kelle kaudu on tellitud 578 eksemplari ajalehti (üliõpilasi on teaduskonnas üle 600). Siin tuleb peaaegu iga üliõpilase kohta üks ajaleht. Eriti hästi on organiseeritud ajakirjanduse tellimine matemaatikaosakonna IV kursusel, kus 15 üliõpilast on tellinud 23 vabariiklikku ajalehte ja 15 eksemplari ajalehte «Tartu Riiklik Ülikool» (ajakirjanduse levitaja L. Kivistik). Need on näited headest tulemustest ajakirjanduse levitamise alal.

Karmi kriitikat tuleb aga teha arstiteaduskonna aadressil, kus ajakirjanduse levitamise töö on lubamatult halb. Nagu teatab ülikooli komsomolikomitee ajakirjandussektor, pole raviosakonna V kursusel ning farmaatsia- ja stomatoloogiaosakonna mitmel kursusel üldse ajakirjanduse levitajaid ning on loomulik, et siin ei tellita ega loeta ka ajalehti. Halb on olukord ka õigusteaduskonnas, kus 200 üliõpilase kohta on ajalehtede tellijaid 70—90 (pealevitaja S. Varres). Parem pole lugu ka ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tellimisega. Sel ajal kui matemaatika-loodusteaduskonna kõigis osakondades ja kursustel tellitakse ja loetakse korralikult oma kollektiivi ajalehte, on õigusteaduskonnas jällegi olukord vastupidine; tellijad puuduvad siin täiesti II ja V kursuselt. Hoopis maha on aga jäänud kehakultuuriteaduskond, kus ajalehte «Tartu Riiklik Ülikool» tellitakse ainult 10 eksemplari.

Siit tuleb järeldada, et ülikooli kollektiivis on inimesi, eeskätt üliõpilaste seas, kes ei telli ega loe ühtki ajalehte, kes jäävad ajast ja elust maha. Komsomolikomitee ja ametiühinguorganisatsioonid peaksid rohkem huvi tundma ajakirjanduse küsimuste vastu ning tegema senisest tõsisemalt kasvatustööd üliõpilaste seas ka selles osas.

Ülikoolis ilmuva ajakirjanduse (seinalehed, välklehed) tööd jälgides peame ka siin saavutuste kõrval esile tooma puudujääke. Hiljuti toimus ülikooli seinalehtede ülevaatus, kus ilmnes, et paljude seinalehtede toimetuste töös on veel märkimisväärseid puudusi, mis seisavad selles, et unustatakse ajalehe kui kollektiivse propagandisti, agitaatori ja organisaatori ülesanded. Seinalehtedes ei võidelda veel küllaldaselt õppeedukuse ja õppedistsipliini eest. Me kõneleme küll ühiskondliku arvamuse loomisest korrarikkujate ja loodrite suhtes, kuid kus peaks seda siis veel tehtama kui mitte üliõpilaste ajalehtedes!

Küllaldast kontakti pole ülikooli kollektiivil ajalehega «Tartu Riiklik Ülikool». Kirjasaatjate kollektiiv töötab nõrgalt, meie oma ajalehes ilmub vähe kateedrijuhatajate, dekaanide, professorite ja õppejõudude artikleid, milles valgustatakse puudujääke ülikooli töös; ei tõsteta üles uusi küsimusi, ei võidelda bürokratisminähtuste ja asjaajamise venitamise vastu ülikooli küllaltki komplitseeritud mehhanismis, kus selliseid väärnähteid ikka veel esineb. Ka siin ei oska me küllaldaselt kasutada ajakirjanduse vahedat relva väärnähtuste kõrvaldamiseks.

Silmas pidades kommunistliku partei juhendeid ajakirjanduse kohta, tõstkem ülikoolis nii ajakirjanduse levitamise tööd kui ka ajakirjanduse osatähtsust üldse võitluses õppe-, teadusliku ja kasvatustöö edasise arengu eest.

J. Feldbach

MAIPIDUSTUSED ÜLIKOOLIS

Ka sel aastal tähistab ülikooli kollektiiv 1. maid terve rea üritustega. 30. aprillil algusega kell 19 toimub ülikooli aulas üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate pidulik aktus, kus ettekandega esineb ülikooli õppejõud sm. J. Kalits. Aktusel tõstab ülikooli kollektiiv esile oma paremaid liikmeid. Pärast aktust on pidulik kontsert ja seltskondlik osa.

1. mail võtavad üliõpilased, õppejõud ja teenistujad osa ülelinnalisest demonstratsioonist. Kogunemine on peahoone juures kell 11.

Teistest üritustest mainigem 30. aprilli õhtul ülikooli aulas läbiviidavat üliõpilaste maiballi, kus ettekannetega esinevad ülikooli parimad isetegevuslased. Ülikooli lastepere tähistab 1. maid lastehommikuga, mille kavas on tantse ja laule lasteringilt.

Ülikooli isetegevusbrigaadid külastavad 1. mai puhul šeflusaluseid kolhoose. Ette on nähtud ka üliõpilaste ekskursioonid meie vabariigi tööstusrajoonidesse ja Leningradi.

Parimate eeskuju innustagu meid tublile ja väsimatule tööle

Üliõpilaste teadusliku töö taseme tõstmise eest

1952. a. oktoobris usaldati meie ülikooli Üliõpilaste Teadusliku Ühingu juhtimine dotsent Johannes Tammeorule. See ei olnud juhuslik valik. Arstiteaduskonna farmakognoosia kateedri õppejõud dotsent J. Tammeorg oli end rea aastate vältel näidanud kui andekas pedagoog, kui teadlane, kes isikliku teadusliku töö kõrval oli alati tundnud elavat huvi ka üliõpilaste teadusliku töö vastu.

Ja tõepoolest — poolteist aastat ei ole pikk ajavahemik, ent juba on saavutatud murrang Üliõpilaste Teadusliku Ühingu varem kuidagi tasapisi kulgenud elus. Kindla aluse on saanud organisatsiooniline töö. See omakorda mõjub positiivselt ÜTÜ tähtsaimale töölõigule — teadusliku uurimistegevuse arendamisele. Viimase puhul võime kõnelda isegi üsna tõsistest edusammudest. Üliõpilaste suhtumises iseseisvasse teaduslikku töösse hakkab nimelt üha enam ja enam ilmnema hoogsus, aktuaalsus, loov initsiatiiv. Pidevalt tõuseb tehtava töö sisuline tase.

Muidugi ei saa küsimust asetada nii, nagu teeks dotsent Tammeorg üksi ÜTÜ-s ära kogu töö. Vastupidi. Seistes suure ürituse eesotsas ei katkesta ta hetkekski sidet kollektiiviga, üliõpilaste laiade hulkadega. Toetudes aktiivile ÜTÜ nn. suure nõukogu ja osakonnanõukogude näol, kasutab ta nende abi kõigi põhiliste probleemide lahendamisel, seejuures tähelepanelikult kaaludes iga altpoolt tulevat märkust või ettepanekut ning vajaduse korral seda viivitamatult ellu rakendades.

T. Huik

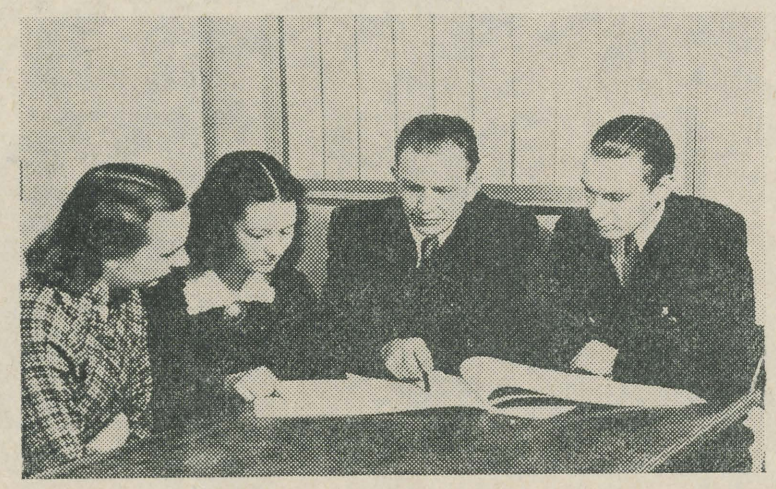

Üliõpilaste teaduslike ringide vanemaid koos ÜTÜ nõukogu esimehe sm. Tammeoruga tööplaane arutamas. O. Saldu foto

Kasvab noor kaader

Meie nõukogude ülikooli ees seisab vastutusrikas ülesanne — varustada meie teaduslikud ja kultuuriasutused uue kaadriga, anda meie rahvale andekaid noori teadlasi. Selle ülesande täitmisel on tähtis osa ÜTÜ teaduslikel ringidel. Ringides omandavad tulevased noored teadlased esimesi teadusliku töö kogemusi ja valmistuvad seega ette hilisemaks tegevuseks.

ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringis on esile tõusnud rida noori, kes on oma töös saavutanud silmapaistvaid tulemusi ja aktiivse osavõtuga ringi tööst aidanud muuta selle elavaks ja huvitavaks. Nii on ringi üheks viljakamaks teadusliku tööga tegelejaks olnud IV kursuse üliõpilane Harald Peep, kes on teinud käesoleval õppeaastal ringi raames kaks tööd: ettekande Fr. R. Kreutzwaldile pühendatud konverentsil ja võistlustöö J. Barbarusest, kus kirjaniku loomingu ja kirjavahetuse alusel on antud sügav analüüs J. Barbaruse maailmavaate kujunemise kohta.

Innukalt võtab ringi tööst osa ka I kursuse üliõpilane Heino Kään, kes on esinenud ringis H. Leberechti ja F. Einbaumi näidendi «Meie elu hommik» analüüsiga ja võtnud korduvalt sõna eesti kirjanduse ajaloo õpiku aruteludel.

Heade tööde ja aktiivse osavõtuga ringi tööst on samuti silma paistnud IV kursuse üliõpilased I. Sarv ja E. Teder, viimane on ühtlasi hästi töötanud ka laualehe toimetajana. Populaarteaduslike ettekannetega väljaspool ringi on korduvalt esinenud I kursuse üliõpilane E. Pillau.

Need ja paljud teised ringi liikmed on oma hea tööga saavutanud üldise lugupidamise ja näidanud, et nad on kasvamas väärikaks vahetuseks meie kirjandus- ja rahvaluuleteadlaste peres.

S. Saks

ARMASTATUD KAASTÖÖTAJA

Juba neli aastat on sm. Valli Haldre töötanud TRÜ pearaamatukogus bibliograafina, pälvides nii raamatukogu töötajate kui ka lugejate suurimat rahulolu. Tema täpne ja hoolikas suhtumine oma kohustustesse on teinud temast hinnatud ja asendamatu töötaja. Täites pearaamatukogu komplekteerimissektori juhataja vastutusrikkaid ülesandeid püüab ta teha kõik selleks, et raamatukogu suudaks võimalikult rohkem ja paremini rahuldada nii üliõpilaste kui ka õppejõudude vajadusi kirjanduse järele. Nii on sm. Haldre hoolsa töö tulemusena raamatukogu täienenud tuhandete uute ja väärtuslike teostega paljudelt teadusaladelt.

Vastutusrikaste tööülesannete täitmise kõrval jätkub sm. Haldrel veel küllaldaselt jõudu ja aega ühiskondlikuks tööks. Kommunisti südamega on ta kiindunud kõigesse kasvavasse ja arenevasse, elu edasiviivasse.

Kogu pearaamatukogu kollektiiv austab ja hindab sm. Valli Haldret kui head kaastöötajat. Iga raamatukogu töötaja tunneb tema südamlikku suhtumist ja alati abistavaid käsi seal, kus selle järele on vähegi tarviduist.

R. Jõks

Tubli ühiskondlikus tegevuses

Kui kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilane Juhan Sirge astus mõni aasta tagasi ülikooli, siis ei paistnud ta veel millegi poolest eriti silma. Ta oli küll kommunistlik noor, kuid ei lülitunud kohe aktiivselt kollektiivi ellu ja ühiskondlikku töösse.

Kuid õige ning järjekindla kasvatustöö tulemusena oma kollektiivi, eriti aga kursuse komsomoligrupi ning teaduskonna komsomolialgorganisatsiooni poolt on Juhanist saanud üks teaduskonna õppetöö eesrindlasi ja aktiivsemaid ühiskondlikust tööst osavõtjaid. Töötades üliõpilaste VIII teadusliku konverentsi eel ÜTÜ kehakultuuriteaduskonna osakonnanõukogu esimehe asetäitjana kindlustas ta koos nõukogu esimehe A. Viruga konverentsitööde õigeaegse laekumise ja teadusliku sessiooni õnnestumise.

Juhan Sirge töö ei piirdu ainult sellega. Ta on ka kehakultuuriteaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo liige ja juhib selle massilise kultuuritöö sektori tööd. Ülikooli teaduskondade vahelise kunstilise isetegevuse olümpiaadi ettevalmistamine kehakultuuriteaduskonnas toimus J. Sirge energilisel juhtimisel. Kehakultuuriteaduskond esines olümpiaadil edukalt.

Juhan Sirge töötab peale selle veel ujumistreenerina ja on saavutanud märkimisväärseid tulemusi noorte ujujate kasvatamisel. Ta ise kuulub vabariigi ujujate paremiku hulka. Tublina õppetöös ja aktiivse ühiskondliku töö organisaatorina on Juhan Sirge innustavaks eeskujuks kaasüliõpilastele.

A. Uduvee

Komsomoligrupi viljaka töö tulemus

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna III kursust on alati peetud üheks paremaks kollektiiviks ülikoolis. Juba eelmistel aastatel suudeti siin luua kollektiiv, kelle liikmed suhtuvad kohusetundlikult nii õppetöösse kui ka ühiskondlikesse kohustustesse. Igasugune väärnähe saab siin kriitika osaliseks. Tubli kasvatustöö tulemusena on rühmas pidevalt tõusnud õppetöö tase, mille eriti ilmekaks näiteks on möödunud eksamisessioon. Omandanud aine põhjalikult, andsid eksamisessioonil 15 üliõpilast kõik eksamid ainult parimale hindele.

Kursusel tehtavas kasvatustöös etendab juhtivat osa komsomoligrupp. Grupi koosolekutel arutatakse sageli distsipliini-, õppe- ja kasvatustöö küsimusi, grupp on kõigi kursusel toimuvate ürituste initsiaatoriks. Oma hea õppeedukuse ja aktiivse osavõtuga kursuse elust ja ühiskondlikust tööst on grupis esile kerkinud rida noori, kes on muutunud innustavaks eeskujuks kõigile kursusekaaslastele.

Nii õppe- kui ka ühiskondliku töö eesrindlasena tuleb esile tõsta Eha-Mai Haavistet, kes töötab juba kolmandat aastat grupiorganisaatorina. Tublit kommunistlikku noort iseloomustab hool oma ülesannete täitmise eest ja seltsimehelik suhtumine oma kursusekaaslastesse. Alati juhib ta kogu kollektiivi tähelepanu esilekerkinud vigadele ning puudustele, leiab nõu ja vahendeid nende kõrvaldamiseks.

Grupiorganisaatori abiks on Ellen Ärmand, kes peale oma kohustuste täitmise komsomoligrupis leiab aega aktiivselt osa võtta isetegevuslikust tööst ning töötada ÜTÜ matemaatika-loodusteaduse osakonna nõukogus.

H. Kallak

Käsikäes praktikutega

Üliõpilaste iseseisva teadusliku töö alal on saavutanud hinnatavaid tulemusi õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilased, ÜTÜ tsiviilõigusteaduste ringi liikmed H. Lindmäe ja J. Lott, kelle kollektiivne töö «MTJ-ide ja kolhooside vahelised lepingulised suhted» esitati ÜTÜ VIII teaduslikul konverentsil.

Mainitud töö väärib eelkõige tähelepanu seetõttu, et selles on valgustatud meie juriidilises kirjanduses seni veel käsitlemata küsimust traktorijaamade ja kolhooside vahelistest lepingulistest suhetest, millised peavad rajanema NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt hiljuti kinnitatud uuele tüüplepingule.

Töö teostamisele asusid üliõpilased H. Lindmäe ja J. Lott kohe pärast NLKP KK septembripleenumi otsuste avaldamist. Algul uuriti põhjalikult partei ajaloolisi otsuseid põllumajanduse edasiarendamise küsimustes ja seejärel hakati koguma tööks vajalikku materjali traktorijaamadest. Selleks lõid üliõpilased H. Lindmäe ja J. Lott sidemed Tartu ja Alatskivi traktorijaamaga, kus tutvuti põhjalikult traktorijaamade ja kolhooside vaheliste lepingute sõlmimisega ning nende elluviimisega.

Ühtlasi tutvusid töö teostajad sel teel traktorijaamade ülesannete ja tööga, mis on neile pandud NLKP KK septembri- ja veebruari-märtsipleenumite otsuste alusel. Selletõttu on töö üles ehitatud konkreetse faktilise materjali põhjal, mis eriti tõstis konverentsi huvi ettekande vastu.

Töö teostajad ei piirdunud traktorijaamades ainult materjali kogumisega, vaid selgitasid ühtlasi kohapeal partei ajalooliste otsuste ja partei ning valitsuse vastavate määruste suurt tähtsust, tutvustasid hiljuti kehtestatud traktorijaamade ja kolhooside vahelist tüüplepingut ning teisi seadusandlikke materjale.

Side praktikaga andis tööle mitte ainult praktilise väärtuse, vaid aitas tublisti kaasa ka töös esilekerkivate teoreetiliste küsimuste õigeks ja sügavamaks lahendamiseks. Nii on töös käsitletud traktorijaamade ja kolhooside vaheliste lepingute õiguslikku olemust, nende lepingute sõlmimise korda, poolte õigusi ja kohustusi, lepingu mittetäitmise tagajärgi ja rida teisi praktilist ja teoreetilist tähtsust omavaid küsimusi, mis aitavad kaasa praktikas esilekerkivate probleemide õigeks lahendamiseks.

A. Paltser

EESRINDLIK ÜLIÕPILANE

Arstiteaduskonna VI kursuse üks tublimaid ja aktiivsemaid üliõpilasi nii teadusliku kui ka ühiskondliku töö alal on kommunistlik noor Arvo Tikk.

Elava huvi ja energiaga on ta töötanud kahes teaduslikus ringis — patoloogilise füsioloogia ja neuroloogia ringis. Praegu on ta nende ringide vanem ja ÜTÜ osakonnanõukogu liige. Intensiivse teadusliku töö näitajaks on Arvo Tiku poolt esitatud kaks võistlustööd, millest esimene — «Tsentraalreflektoorsed seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutused pneumoentsefalograafia puhul» sai I auhinna. Teine võistlustöö valmis käesoleva aasta kevadel. Arvo Tikk on korduvalt esinenud ettekannetega ÜTÜ teaduslikel konverentsidel. Hiljuti saabus ta Riiast, kus ta esines üliõpilaste teaduslikul konverentsil.

Sama tubli kui oma erialal on Arvo Tikk ka kehakultuuris. Alates 1948. aastast, oma esimesest üliõpilasaastast, kuulub Arvo Tikk ülikooli spordiklubi liikmeskonda. 1949. aastast alates on ta klubi võimlemissektsiooni esimees. Kaks korda on ta tulnud Eesti NSV tšempioniks võimlemises.

Käesoleval kevadel lõpetab Arvo Tikk ülikooli. Tema näol saab meie vabariik teadusliku töö kogemustega energilise ja teovõimsa spetsialisti.

I. Eek

*

Meeleolurikas kontsert

Hiljuti külastas Tartut Kaunase Polütehnilise Instituudi enam kui 100-liikmeline laulu- ja tantsuansambel. Külaliste kontsert, mille kava koosnes peaaegu eranditult leedu rahvalauludest ja rahvatantsudest, andis üsna ereda pildi leedu rahvakunstist.

Ansambli üle 60-liikmeline segakoor on omandanud kindla kooridistsipliini. Häälematerjal on metalliline, eriti paistsid silma meeshäältest kõlavad tenorid ja mahlakad bassid. Naishääled on kandvad, kuid tugeva vibratsiooniga, mis kohati häirib kooskõla.

Kooril on ulatuslik repertuaar: peale oma rahvalaulude ja kunstloomingu on repertuaaris ka moldaavia, valge-vene, vene, eesti jt. rahvaste laule ning nõukogude kaasaegsete heliloojate teoseid.

Võimsalt ja kompaktselt kõlas avalauluna Muradeli «Partei meid juhib» ja Tulikovi «Nõukogude noorsoo marss». Oma südamliku esitusega haarasid kuulajaid koorile seatud rahvalaulud «Pihlakas», «Sõna, sõnake» jt.

Tantsuansambel omab kindlat rütmi ja koreograafilisi võimeid. Tema esinemine on kindel, ühtne ja temperamendiküllane. Suurt huvi pakkusid ringtantsud ja pantomiimilised stseenid, mis esitati puhtalt ja elavalt.

J. Simm,
Eesti NSV rahvakunstnik

Rahvakunstiõhtult

Hiljuti toimus esmakordse üritusena ülikooli klubi korraldusel rahvakunstiõhtu, mis kujunes aasta jooksul eesti rahvakunsti viljelemise alal tehtud töö kokkuvõtteks.

Lavale toodi Helju Mikkeli koostatud põimik «Pidu kolhoosis», mis sisaldab nii rahvalaule, -tantse ja -nalju kui ka rahvamänge ja leelot. Külalisena esines setu rahvajuttude vestja Linda Malviste.

Õhtut võib üldjoontes pidada õnnestunuks. Puudusena tuleb aga märkida asjaolu, et siin puudus täielikult rahvapilliorkester. Suuri raskusi on alati enne esinemisi ka rahvariietega. Siit tuleks teha vastavad järeldused TRÜ ametiühingukomiteel ja klubi juhatusel.

U. Vettner

Pedagoogikakateedri koostöö koolidega

Mõned Tartu koolid pöördusid TRÜ pedagoogikakateedri poole konsultatsiooni saamiseks, kuidas suhtuda õpilaste ja lastevanemate ühistesse koosolekutesse koolides. Küsimuse selgitamiseks korraldas kateeder 22. aprillil lahtise koosoleku, millest võtsid osa Tartu koolide esindajad, teiste kateedrite liikmed ja loogika-psühholoogia-pedagoogikaringi liikmed. Koosolekul rääkisid koolide esindajad oma kogemustest selle töövormi rakendamisel. Pedagoogikakateedri liikmed tutvustasid koosolijaile oma muljeid, mis nad said vastavaid koosolekuid külastades, ja pedagoogilises kirjanduses selle töövormi kohta leiduvaid hinnanguid.

Lõpptulemusena asuti üksmeelselt seisukohale, et niisugused koosolekud võivad õnnestuda ainult väga hea ettevalmistuse juures ja ainult teatud küsimuste arutlemisel, nagu õpilaste kutsevalik, ekskursioonide korraldamine jne. Muudel juhtudel on otstarbekam korraldada lastevanemate koosolekuid ilma õpilaste juuresolekuta.

Samuti selgus koosolekul, et lastevanemate reeglipärane kutsumine kooli õppetunde pealt kuulama nn. lahtiste päevade kujul ei ole Tartu koolide kogemustes end õigustanud.

Kateeder kavatseb niisugust loovat koostööd koolidega jätkata ka edaspidi.

Toimetaja kt. R. AULING

MB 07549 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1343

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat
195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (224) Reedel, 7. mail 1954. a. VII aastakäik

Ülikool peab saatma ellu tublisid nõukogude spetsialiste, kes on võimelised edukalt täitma oma vastutusrikkaid ülesandeid nõukogude ühiskonnas.

Võidelgem järjekindlalt sügavate ja põhjalike teadmiste omandamise eest!

Õigeaegselt valmisluda eksamiteks

Mõne nädala pärast algab TR Ülikoolis kevadine eksamisessioon. Mõnes teaduskonnas ja osakonnas ongi see juba alanud ja meil on võimalik juba täna raporteerida tulemustest.

Eksamisessioon on kõige vastutavam osa semestrist, sest siin tuleb aru anda kogu semestri jooksul tehtud tööst. Aru annavad esmajoones üliõpilased, kuid eks nende vastustes peegeldu mõnevõrra ka õppejõudude töö tase — seega kujuneb eksamisessioon omamoodi tuleprooviks ka õppejõududele. Eriti pingerikkaks kujuneb harilikult kevadine eksamisessioon, sest siia koondub paljudel aladel rohkem ja suurema ulatusega eksameid; pealegi toimub selle sessiooni tulemuste põhjal üliõpilaste üleviimine järgmisele kursusele.

Rektoraadi, dekanaatide ja kateedrite võitlus õppedistsipliini parandamise eest on viimasel semestril mõnevõrra vilja kandnud: loengutelt puudumised on vähenenud ja paljud üliõpilased on hakanud tõsisemalt töösse suhtuma. Loodetavasti kajastub see asjaolu ka eksamisessioonil teadmiste kõrgema taseme näol.

On vaja, et ka eksamisessioon ise kulgeks distsiplineeritult, et ei esineks mingeid omavolilisi eksamite edasilükkamisi, tähtaegade muutmisi ja muid eeskirjade rikkumisi. Eksamite plaanist tuleb sama rangelt kinni pidada nagu õppetöö plaanist semestri jooksul. Seda tuleb rõhutada ka eksamite kellaaegade suhtes. Eksamitähtaegade muutmine ühes ainet (näit. õppejõu ärasõidu, haigestumise või muu asjaolu tõttu) paiskab segi kogu vastava õpperühma eksamite plaani.

Paljud üliõpilased taotlevad luba mõningate eksamite ennetähtaegseks sooritamiseks, et sellega «kergendada» eksamisessiooni. Kõnelemata sellest, et selliste lubade andmine häirib eksamite plaanipärast kulgemist ja asetab mõned üliõpilased eesõigustatud olukorda, esineb peaaegu reeglipäraselt nähe, et ennetähtaegselt eksamite sooritajad hakkavad puuduma loengutest ja rikuvad sellega õppedistsipliini. Seepärast on arusaadav, et vastavad instantsid peavad selliste lubade andmisel toimima ülima ettevaatlikkusega.

Kuna kogemused igal eksamisessioonil on näidanud, et paljud üliõpilased ei suuda eksamiärevuse tõttu oma teadmisi küllalt kõrgel tasemel reprodutseerida, siis peaksid eksamid toimuma võimalikult rahulikus tööõhkkonnas ilma liigse pidulikkuseta ja tingimata ilma eelnevate ähvarduste või manitsusteta. Kõrvaliste isikute viibimine eksamil, välja arvatud kontrollimisõiguslikud isikud, ei ole lubatav, ammugi mitte nende sekkumine eksamineerimise käiku.

Pikk ooteaeg enne vastamisele pääsemist väsitab üliõpilasi ja muudab närviliseks. Sellepärast tuleks igas õpperühmas, kus eksamineeritavate arv on rohkem kui 6—7, kindlaks määrata eksamile ilmumise graafik. Algatuse sel alal võiksid võtta endale kommunistlikud noored või mõni kursuse aktivist.

Eksamisessiooni plaanid on teaduskondades juba koostatud. Enamik dekanaate teeb seda kooskõlas üliõpilastega, milline asjaolu harilikult kindlustab nende plaanide otstarbekohasuse, sest üliõpilased teavad ise kõige paremini, millised ained neile rohkem raskusi valmistavad ja pikemat ettevalmistamisaega nõuavad. Kateedritel on viimane aeg asuda konsultatsioonide plaanide koostamisele. Hästi läbiviidud konsultatsioonid hõlbustavad õppematerjali kordamist ja üliõpilaste teadmistes tekkinud lünkade täitmist. Kuid seejuures tuleb hoolitseda, et liiga sagedased konsultatsioonid ei koormaks üliõpilasi ega killustaks nende tööpäeva. Konsultatsioonide metoodika on meie õppemetoodilises töös üks nõrgemaid lülisid, mistõttu mitte kõik konsultatsioonid ei täida oma otstarvet. See on töölõik, millele meil edaspidi tuleb suuremat tähelepanu pöörata.

Eksamieelne kordamine on eksami õnnestumise tähtsaks eelduseks. Paljud üliõpilased saavutavad head edu rühmiti kordamisel. Niisuguste kordamisrühmade organiseerimine peaks kujunema komsomoliorganisatsioonide üheks tähtsamaks ülesandeks eksamisessiooni eel ja sessiooni ajal. Tähtis on, et seejuures kordamisele kaasa tõmmataks nõrgemaid, mahajäämise ohus olevaid seltsimehi ja neile erilist tähelepanu pööratakse.

Eksamite-eelse õppimise ja kordamise hoos ei tohiks mingil juhul ignoreerida vaimse töö hügieeni nõudeid. Et õppimine oleks viljakas, ei tohiks see kesta üle 8—10 tunni päevas, kusjuures iga tunni järel on soovitav teha 10-minutiline vaheaeg puhkuseks. Tööpäeva pikendamine puhkuse ja uneaja arvel on väga ohtlik samm, mis annab ainult näilisi tulemusi, aitab aga kaasa nii mõnegi õppija tervise ruineerumisele. Küll aga tuleb eksamieelsel perioodil äärmiselt piirata üliõpilaste ühiskondliku töö koormust, igasuguseid koosolekuid, nõupidamisi jms. Komsomol, ametiühing ja ÜTÜ ringid ning kunstilise isetegevuse kollektiivid peaksid oma töö korraldama nii, et nad maikuust alates üliõpilasi võimalikult vähe koormaksid.

Eksamieelseks õppimiseks vajavad üliõpilased ruume. Kuna olemasolevates lugemissaalides ja õppekabinettides eksamisessiooni eel ja sessiooni ajal ikka valitseb ruumipuudus, tuleks eelmiste semestrite eeskujul ka seekord mõned auditooriumid, eriti aga vastavad ruumid kateedrites korraldada üliõpilastele tööruumideks, kusjuures õpikud, õppevahendid, programmid jt. materjalid tuleb teha üliõpilastele maksimaalselt kättesaadavaks. Ka sel alal peaksid initsiaatoriks olema esmajoones komsomoligrupid, vajaduse korral kateedrite ees vastavate taotluste ja ettepanekutega esinedes. Tehes õppevahendid ja õppekirjanduse üliõpilastele kättesaadavaks, vähendame ohtu, et üliõpilased eksameiks õpivad ainult oma sageli lünklike konspektide najal ja selle tagajärjel pinnaliste ning formaalsete teadmistega eksamile lähevad.

Eksamisessioon on ukse ees, pingutagem kõik oma jõudu selle heaks kordaminekuks.

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Täna algusega kell 16 toimub aulas TRÜ Õpetatud Nõukogu järjekordne dissertatsioonikoosolek.

Kaitsmisele tulevad TRÜ füsioloogiakateedri van.-õpetaja M. Epleri väitekiri «Okulokardiaalrefleks ja selle alusel kujundatavad tingitud seosed inimesel» ja Taškendi Farmaatsia Instituudi end. assistendi E. Judovitši väitekiri «К фармакогностическому изучению девясила исполинского». Mõlemad dissertandid taotlevad teaduste kandidaadi teadusliku kraadi saamist.

Õppeaasta edukaks lõpetamiseks

Eksamisessioon on käimas

Möödunud nädalal toimus analüütilise ja füüsikalise keemia eriharu üliõpilastel eksam ajaloolises materialismis van.-õpetaja T. Reinvaldi juures. Mitmed üliõpilased olid aine omandanud põhjalikult. Häid vastuseid andsid kommunistlik noor H. Koppel ja E. Saluvee, saavutades kõrgeima hinde. Paljud aga ilmusid eksamile puudulikult ettevalmistatult, mistõttu kolm üliõpilast said rahuldava ja kaks isegi puuduliku hinde. See on tõsiseks hoiatuseks kõigile, kes aasta jooksul pole teinud küllalt tõhusat tööd.

*

Orgaanilise keemia eriharu üliõpilased sooritasid eksami orgaaniliste ühendite struktuuri teoorias van.-õpetaja V. Palmi juures. Parimaid vastuseid andsid kommunistlikud noored M. Ruubel ja H. Kuus.

O. Luht

Geograafiaosakonnas

Geograafiaosakonna füüsikalise geograafia eriharu üliõpilastel toimus 4. mail esimene eksam ja nimelt pedagoogikas. Enamik üliõpilasi oli materjali omandanud väga hästi. Eriti sisukaid vastuseid andsid H. Kurvits ja H. Thulmets.

L. Mets

Eksam ennetähtaegselt

Arstiteaduskonna IV kursuse V ja VI rühma üliõpilased sooritasid ennetähtaegselt poliitökonoomia eksami. Üliõpilased näitasid eksamil häid teadmisi, mida näitab maksimaalsete hinnete arv. Nii said V rühma 11 üliõpilasest 7 kõrgeima hinde. Põhjalikke teadmisi näitasid kommunistlikud noored A. Jõgiste, U. Piirsalu ja H. Vaarik.

A. Balod

Diplomitööd on valmis

Õigusteaduskonnas valmisid kõige varem diplomitööd haldustsükli üliõpilastel. Ennetähtaegselt esitasid oma diplomitööd ka tsiviiltsükli üliõpilased A. Kalme ja E. Mänd. Sisuliselt on diplomitööd valminud samuti kõigil teistel õigusteaduskonna lõpetajatel, raskusi valmistab vaid diplomitööde trükkimine, mistõttu ei suudetud kõiki töid vormistada tähtajaks, s. o. 30. aprilliks.

L. Liiva

*

Füüsikaosakonna lõpetajate diplomitööd on kõik eksperimentaalse iseloomuga. Üliõpilase U. Veski diplomitöö «Mõnede halogeenfosfooride luminestsentsomaduste võrdlev uurimine röntgen- ja fotoergutusel» esitati tähtajaks. Valminud on ka O. Saksa töö, mis käsitleb atmosfääri ioonide loendaja töö automatiseerimist. Diplomand on konstrueerinud uue seadeldise, mis asendab vaatlejat.

A. Kivi

Kiirendada töötempot

Loogika-psühholoogiaosakonnas on 17-st diplomitööst valminud ja kaitsmisele lubatud ainult 4 (üliõpilaste Indre, Kivimäe, Kraagi ja Kuuma tööd). Üliõpilane Sikk pole tööst oma juhendajale läbivaatamiseks esitanud veel ühtki peatükki. Üliõpilastel Reidsalu, Rootsil, Niinel ja mitmel teisel on suurem osa tööst valmis ja juhendaja poolt läbi vaadatud.

M. Aleksandrova

Ajalooline võit

8. mail 1945. a. kirjutati alla hitlerliku Saksamaa kapituleerimise aktile. See oli Saksamaa agressiivsete jõudude tingimusteta alistumise ja nõukogude rahva hiilgava võidu tähiseks. See võit pani aluse rahulikule ülesehitustööle kogu maailmas.

Nõukogude rahvas ja tema relvastatud jõud on nüüd koondunud tihedamini kui kunagi varem suure Lenini loodud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ümber ja saavutavad iga päev järjest suuremaid võite rahulikus ülesehitustöös. Suur usk oma jõusse ja ennastsalgav töö on krooninud sõjajärgsel rahulikul ülesehitustöö perioodil nõukogude rahvast uute suurte võitudega. Rahvas ehitab tulevikku, hiilgavat kommunismihoonet.

Meie maale tungis kallale Euroopa tugevaim agressiivne jõud — hitlerlik Saksamaa. Auga tegi Nõukogude Liit läbi raske katsumuse. Nõukogude armee kaitses väärikalt oma kodumaad, purustas hitlerliku Saksamaa ja päästis Euroopa rahvad fašismi ikkest.

Teise maailmasõja tulemusena muutus põhjalikult jõudude vahekord rahvusvahelisel areenil. Üle kolmandiku inimkonnast on alatiseks katkestanud sidemed imperialistliku maailmaga. See on nõrgendanud reaktsiooni ja tugevdanud progressi leeri, kelle eesotsas rahu, demokraatia ja sotsialismi lippu kannab Nõukogude Liit.

Raevuga jälgivad oma vihas jõuetud ameerika imperialistid Nõukogude Liidu võidu tulemusena toimunud suuri muudatusi maailmas, suutmata pidurdada rahvademokraatiamaade tekkimist. Rahvas võttis võimu oma kätte Poolas, Tšehhoslovakkias, Ungaris, Rumeenias ja Albaanias. Nõukogudemaa võit II maailmasõjas lõi eeldused Saksa Demokraatliku Vabariigi tekkimiseks. See võit etendas tähtsat osa ka Korea Rahvademokraatliku Vabariigi sünnis ja aitas kaasa ka sellele, et sotsialismi teele asus suur hiina rahvas.

Nõukogude Liidu ja Hiina rahvaste vankumatu sõprus on võimsaks jõuks, mille sarnast pole olnud kunagi varem inimkonna ajaloos. Paljud maad on sõlminud Hiina Rahvavabariigiga poliitilised ja majanduslikud suhted. Ameerika Ühendriigid rahvusvahelise imperialismi kantsina ei taha aga tunnistada uue Hiina tekkimist, püüavad igati diskrimineerida ajaloo seaduspärast arengukäiku ja on võtnud agressiivse kursi Hiina Rahvavabariigi vastu. See ei suuda aga väärata hiina rahvast tema teel õnnele ja õitsengule.

Nõukogude rahva võidul fašistliku Saksamaa üle oli seega ülemaailmne, ajalooline tähtsus. Võideldes kindla rahu eest kogu maailmas on Nõukogude Liit järjekindel oma välispoliitikas ja teeb kõik, et ära hoida uut sõda, mida valmistavad ette ameerika-inglise imperialistid.

Nõukogude Liit pole kunagi olnud nii tugev kui praegu. Sõjajärgsetel viisaastakutel on tugevnenud meie maa tööstuslik, põllumajanduslik ja riigikaitseline võimsus, on kasvanud Nõukogudemaa autoriteet maailma rahuarmastavate rahvaste silmis. Oma hiiglaslike ülesannetega rahvamajanduse edasiarendamise alal, rahva heaolu tõstmise alal on Nõukogude Liit eeskujuks kõigile rahvastele, on alati olnud ja jääb rahu eest võitlemise vankumatuks kantsiks.

Rohkem tähelepanu poliitvestlustele

Hiljuti toimus TRÜ komsomoliaktiivi nõupidamine, kus arutati poliitvestluste läbiviimise ja ühiskonnateaduste omandamise küsimusi.

Selgus, et peamiseks puuduseks on poliitvestluste kulgemine ühepoolselt: aktiivne on ainult õppejõud-vestleja, kusjuures üliõpilased piirduvad ainult passiivse kuulamisega. Paljudel juhtudel on üliõpilaste passiivsus tingitud sellest, et ei ole teemat ette teatatud, mistõttu üliõpilased ei saa vastavate materjalidega põhjalikult tutvuda (ravi IV k.). Esineb ka juhtumeid, kus õppejõud-vestlejad suhtuvad formaalselt oma ülesandeisse, esitavad materjale kuivalt ja igavalt. Sellise ettekandmisviisi juures ei teki siis muidugi ka elavaid sõnavõtte ega vaidlusi (õigusteadusk. IV k.). Sagedasemaks üliõpilaste passiivsuse põhjuseks on aga asjaolu, et ollakse lubamatult vähe kursis sise- ja välispoliitiliste sündmustega.

On kursusi ja õpperühmi, kus poliitinformatsioonidest osavõtmisse suhtutakse alahindavalt. Esineb suurearvulisi puudumisi (ravi IV k. 3. ja 4. rühm,, õigusteadusk. V k., farmaatsia I k.).

Kõik need puudused poliitinformatsioonide läbiviimisel on suurelt osalt tingitud sellest, et komsomoliorganisatsioon pole osutanud küllaldaselt operatiivsust ja initsiatiivi puuduste kõrvaldamiseks.

Komsomoligrupp peab igati võitlema poliitvestluste aktiviseerimise eest. Selleks peavad kommunistlikud noored neist kõigepealt ise aktiivselt osa võtma, andes eeskuju teistele. Samuti peab komsomoligrupp võitlema 100%-lise osavõtu eest poliitvestlustest.

A. Metsa

Tõhustada komsomolitööd rühmades

Möödunud nädalal toimus ajalookeeleteaduskonna komsomoliorganisatsiooni üldkoosolek. Päevakorras oli kõigepealt uute liikmete vastuvõtmine. Järgnes algorganisatsiooni sekretäri sm. H. Peebu sõnavõtt, milles kõneldi komsomolitööst aktiivse osavõtu tähtsusest. Organisatsioonilise töö kogemused, mis me omandame täna ülikoolis, on meile väga vajalikud homme, töötades õpetajana, ajakirjanikuna või teistel tööaladel. Seoses uue põhikirja analüüsiga tõi kõneleja teravalt esile põhilised puudused meie komsomolitöös, eriti seoses põhilise töölõigu — õppetööga, ja seda just eksamite eel. Komsomoligruppide lähem ja tähtsaim ülesanne praegu on aktiviseerida kogu õpperühm eksamiteks ettevalmistamisele, et vältida olukorda, kus arvestuste ajal hakatakse puuduma loenguilt.

Järgnenud sõnavõtud aitasid üksikasjalisemalt esile tuua puudusi ja väärnähtusi õppe- ja ühiskondlikus töös. Ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan sm. Pärl märkis, et leidub gruppe, näit. III kursuse vene filoloogid, kus loengute ajal üliõpilased loevad juturaamatuid. Sellised faktid näitavad, et komsomoligrupid rühmas ei tööta vajaliku otsustavusega, ei võta distsiplinirikkumisi otsekohe teravalt kriitika alla, ei võitle veel kogu energiaga õppeedukuse tõstmise eest. Sellest peavad tegema oma järeldused komsomoligrupid kõigis õpperühmades.

A. Aru

PARTEI ELU

Komsomolitöö kõrgemale tasemele

Neil päevil toimus ülikooli parteiorganisatsiooni büroo koosolek, kus ühe tähtsama küsimusena arutati ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö küsimusi üliõpilaste hulgas tehtava ideelis-poliitilise kasvatustöö osas. Ettekandega esines bürool komsomolikomitee liige sm. T. Loit. Ettekandja lähtus küsimuste valgustamisel ÜLKNÜ XII kongressi otsustest.

Ettekandja märkis rea tõsiseid puudusi loengulise propaganda korraldamisel. Loengutekste on valmis 64, neist on ülikoolis ette kantud aga ainult 25 (arstiteaduskonnas ainult 4). Vähe loenguid korraldatakse ka ühiselamutes. Loengute temaatika kannatab samuti ühekülgsuse all ja selles puuduvad sageli teravamad ja huvitavamad päevaprobleemid. Eriti tõsiseks puuduseks on kodanlike igandite vastu suunatud loengute vähesus.

Sm. Loit peatus ka kommunistliku moraali kasvatamise küsimusel, millega komsomolikomitee on hakanud ulatuslikumalt tegelema alles viimasel ajal. Teravamalt mõisteti hukka üliõpilaste Proosa, Põllusaare (ajaloo-keelet.) ja Kruusi (geoloogiaosak.) käitumine. Õigusteaduskonna II kursuse komsomoliorganisatsioon heitis oma ridadest välja üliõpilase Russakovi jne. Võitlust selles osas tuleb aga veelgi tugevdada.

Oma sõnavõttudes kriipsutasid büroo liikmed alla ideelis-poliitilise kasvatustöö tugevdamise vajadust üliõpilaskonnas. Töö komsomoliorganisatsioonides tuleb korraldada nõnda, et töö raskuspunkt oleks kandunud komsomoligruppi ja et grupid kujuneksid tõsiseks jõuks õppedistsipliini ja kasvatustöö küsimuste lahendamisel.

Ideelis-poliitilise töö tugevdamiseks on vaja, et ülikooli parteiorganisatsioon, iga kommunist ja iga ülikooli õppejõud senisest suuremal määral tunneks huvi komsomolitöö küsimuste vastu. Eriti puudutab see õppejõude, kelle juures esineb veel mõnevõrra komsomoliorganisatsiooni osa alahindamist õppe- ja kasvatustöö protsessis.

J. Kalits

* * *

TRÜ arstiteaduskonnas toimus hiljuti parteiorganisatsiooni koosolek, kus kuulati ära teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretäri sm. Kullamaa aruanne ja analüüsiti komsomoliorganisatsiooni tööd teaduskonnas.

Võrreldes eelmiste õppeaastatega on komsomoli read täienenud hulgaliselt uute liikmetega, kes aktiivselt võitlevad kõrge õppetaseme säilitamise eest ja on eeskujuks nii õppedistsipliinis kui ka teaduslikus töös. Vaatamata eesrindlastele esineb mõningaid kommunistlikke noori, kes rikuvad komsomoli- ja õppedistsipliini ja jäävad teistest maha õppetöös. Nii eksmatrikuleeriti halva õppeedukuse pärast II kursuse üliõpilane Vuhka, õppedistsipliini rikkusid II kursuse üliõpilased Koljal, Karu jt. Komsomolitöös ei näita mingit eeskuju ka õppejõud Kukk (biokeemia kat.).

Terava kriitika osaliseks sai koosolekul ka õppejõud Perovi õppemetoodika ja bürokraatlik suhtumine õppetöösse.

Millega seletada kõiki nimetatud puudusi? Sõnavõtjad märkisid, et kõigi nende puudustega on komsomoliorganisatsioon võidelnud, kuid abi parteiorganisatsiooni poolt on jäänud pinnapealseks.

Komsomoliorganisatsioon on parteiorganisatsiooni lähemaks abiliseks ja reserviks, kuid kas saab seda öelda arstiteaduskonna komsomoliorganisatsiooni kohta? Faktid räägivad ise enda eest. Kogu käesoleva õppeaasta jooksul on antud soovitusi ainult kahele eesrindlikule kommunistlikule noorele (sm-d Oie Sepp ja Virve Ratnik) partei ridadesse astumiseks.

On selge, et sellise passiivse suhtumisega komsomoliorganisatsioonisse ei suuda me olukorda parandada, vaid parteiorganisatsiooni sekretär sm. Reinaru peab looma tihedamad sidemed partei- ja komsomoliorganisatsiooni vahel.

J. Kolsar

Üliõpilaste võistlustööde tulemused

1. mai aktusel, mis toimus 30. aprillil ülikooli aulas, tehti teatavaks üliõpilaste 1953/54. õppeaasta võistlustööde tulemused. Alljärgnevalt avaldame auhinnatud tööde loetelu.

I. ARSTITEADUSKONNAS

1. Tööle «Kõrvalekaldumised organisatsiooniprotsessis ja düstroofiliste muutuste teke maksas tsentraalnärvisüsteemi rikete tagajärjel elekterkrampide toimel», autor VI k. üliõpilane Viiu Valdes — I auhind.

2. Tööle «Tingitud reflektoorse talitluse muutused luminaali pikaajalisel manustamisel», autor VI k. üliõpilane Selma Teesalu — I auhind.

3. Tööle «Tingitud orienteerumisrefleksi kujundamisest lastel», autor V k. üliõpilane Mai Väli — I auhind.

4. Tööle «Reaktsiooni- ja assotsiatsiooniaja määramisest kliinikus kofeiini, broomi ja proseriini terapeutiliste annuste manustamise puhul», autor VI k. üliõpilane Mari Lööper — I auhind.

5. Tööle «Vererõhu reflektoorsetest muutustest närvisüsteemi koldeliste kahjustustega haigetel», autorid VI kursuse üliõpilased Ingrid Kärner ja Aili Vaarask — I auhind.

6. Tööle «Kõrgema närvitalitluse ja seerumkoliinesteraasi aktiivsuse muutused pneumoentsefalograafia puhul», autor VI k. üliõpilane Arvo Tikk — I auhind.

7. Tööle «Vere seerum-koliinesteraasi aktiivsuse muutustest troofilise innervatsiooni häirete puhul», autor VI k. üliõpilane Anton Kivik — I auhind.

8. Tööle «Vereseerum-koliinesteraasi akiivsuse ealisest dünaamikast lastel», autorid IV k. üliõpilased Aili Saag ja Ester Vanik — I auhind.

9. Tööle «Tingitud motoorse refleksi uurimisi kroonilistel skisofreeniahaigeil», autor V k. üliõpilane Uno Brems — I auhind.

10. Tööle «Leukotsüütide diferentsiaalpildi nihetest kopsutuberkuloosihaigeil intrakutaanse tuberkuliintesti puhul», autorid VI k. üliõpilased Heinart Sillastu ja Rein Talimaa — I auhind.

(Järgneb)

Kevadised tööd TRÜ bioloogiajaamas

Vaatamata jahedale kevadele alustasid TRÜ bioloogiajaama töötajad koos geneetika ja darvinismi kateedri liikmetega edukalt plaanis ettenähtud varaseid eksperimentaalkülve.

Käesoleval aastal toimub teaduslik uurimistöö bioloogiajaamas kolmes suunas. Põhiliseks suunaks, nagu varemgi, jääb geneetika ja darvinismi kateedri poolt teostatav uute sööda- ja õlipäevalille sortide uurimine ja parandamine, millistest esimene (söödapäevalill) on määratud tuleval aastal tootmises katsetamiseks.

Tali-söödapäevalille sordi aretamisel töötab juba pikemat aega geneetika ja darvinismi kateedri vanem-laborant H. Mikk, kogudes sellega ühtlasi materjale oma dissertatsioonitöö jaoks.

Käesoleval aastal kogub bioloogiajaama katsepõldudel oma dissertatsiooniks ainet ka kateedri aspirant L. Aru. Oma töös on L. Aru saanud uusi ja huvitavaid resultaate taimede vegetatiivsel hübridisatsioonil nende ontogeneesi algstaadiumis. Sm. Aru töötas välja originaalse metoodika ühe sordi taimede isoleeritud idu kokkukasvatamiseks idulehtedega, kuhu on koondatud embrüonaalsed toitained, mis on võetud teise sordi seemnetest. Töö pakub ka suurt teoreetilist huvi, kuna see annab vastused tervele reale küsimustele taimede morfogeneesi alal — põhiprobleemile, mille kallal töötab geneetika ja darvinismi kateeder.

Teine suund teaduslikus töös, mis viiakse läbi sel aastal bioloogiajaamas, puudutab lina ja päevalille õitsemise bioloogia uurimist Eesti NSV tingimustes ja putukate, eriti mesilaste osa selles protsessis. See töö teostatakse geneetika ja darvinismi kateedri van.-õpetaja P. Allese ja van.-laborandi A. Kanguri poolt koos mitmete teiste meie maa teaduslike uurimisasutistega erinevatest liiduvabariikidest, eesmärgil, tõsta põllumajanduslike kultuuride saake ja välja selgitada selleks vajalikke kohalikke tingimusi.

Bioloogiajaamas on koos taimefüsioloogia kateedriga, kateedri juhaja A. Pergi juhendamisel on teostamisel veel kolmaski suurem töö, mis haarab tervet rida teoreetiliselt ja praktiliselt tähtsaid küsimusi köögiviljakultuuride füsioloogia, biokeemia ja agrotehnika valdkonnast.

Kevadiste tööde alguseks teostati bioloogiajaama hoones kapitaalremont, samuti viidi kohale tööks vajalik inventar ja väetised. Kõik see loob eeldused, et bioloogiajaama kaastööliste kollektiiv koos kateedriga auga täidab nende ees seisvad ülesanded, osutades seega konkreetset abi vabariigi põllumajandusele.

Dotsent O. Mihhailov

Kehakultuur ja sport

ALGAS KERGEJÕUSTIKUHOOAEG

Esmaspäeval toimusid Tamme staadionil 1954. a. suvise kergejõustikuhooaja avavõistlused, milledest võttis osa ka enamus meie ülikooli kergejõustiklaste paremikust.

Värsked ENSV rekordi omanikud pärast rekordijooksu. Alates vasemalt: M. Pukk, E. Heido ja A Pisuke. *H. Tügi foto*

Osale kergejõustiklastest ei olnud need võistlused käesoleval hooajal esimesteks, sest nad viibisid kogu aprillikuu treeninglaagris Sotšis. Elades NSV Liidu Kultuuriministeeriumi suurepärases sanatooriumis, tundes kõikjal sanatooriumi teenindava personali igakülgset hoolitsust, kasutasid kergejõustiklased antud treeningvõimalusi täiel määral.

19. aprillil Sotši staadionil toimunud katsevõistlustel startis meie ülikooli kehakultuuriteaduskonna üliõpilastest koosnev teatevõistkond, et purustada Eesti NSV rekord 3 × 1000 m teatejooksus. Jooksu tulemuseks fikseeritigi uus Eesti NSV rekord ajaga 7.46,4, mis ületab vana rekordi 10 sekundi võrra.

Laagri lõpupäevadel toimunud katsevõistlustel esinesid, vaatamata viletsatele heitepaikadele ja jooksurajale, edukalt heitjad ja jooksjad.

Esmaspäeval toimunud võistlustel saavutas meie ülikooli sportlastest parimad tulemusi kehakultuuriteaduskonna üliõpilane E. Simson, püstitades uued isiklikud rekordid kuulitõukes ja kettaheites. Kuulitõukes märgiti Simsoni tagajärjeks 13,56 m ja kettaheites 41,83 m. Saavutatud tagajärgede põhjal arvati Elmo Simson Eesti NSV kergejõustiku koondvõistkonna liikmekandidaadiks.

Tuleval nädalavahetusel toimuvad TRÜ Tallinna tn. staadionil kergejõustiku katsevõistlused TRÜ kergejõustiku koondvõistkonna väljaselgitamiseks TRÜ—EPA vaheliseks matškohtumiseks. TRÜ spordiklubi kergejõustikusektsioon ja TRÜ kehakultuuriteaduskonna kergejõustiku kateeder loodavad katsevõistlustest rohkearvulist osavõttu.

J. Unger

Sõpruskohtumine käsipallis

Möödunud nädalavahetusel viibisid Tartus Läti Põllumajanduse Akadeemia käsipallurid, kohtudes sõprusvõistlustes Tartu parimate võrk- ja korvpallivõistkondadega.

Edukalt esinesid külalisvõistkondade vastu meie ülikooli käsipallurid.

Läti Põllumajanduse Akadeemia võrkpallivõistkonnad olid sunnitud alistuma meie võrkpalluritele tagajärjega 3: 0.

Vähese punktide arvuga, kuid kindlalt võitsid ka meie korvpallivõistkonnad.

A. Pukk

TEADAANNE

Pühapäeval algusega kell 14 toimub TRÜ aulas lastepidu. Kavas on mitmesuguseid ettekandeid mudilaste- ja lasteringilt.

Läti NSV rahvakirjanik, kahekordne Stalini preemia laureaat Vilis Lācis tähistab käesoleva aasta 12. mail oma 50-ndat sünnipäeva. V. Lācis on tänapäeval kaheldamatult suurimaid proosameistreid läti nõukogude kirjanduses, populaarsemaid, armastatumaid ja loetavamaid kirjanikke mitte ainult Nõukogude Lätis, vaid kogu meie suurel kodumaal, sest V. Lācise loomingu paremik on muutunud tõlgete kaudu kättesaadavaks ka kõigile teistele NSV Liidu rahvastele.

V. Lācis käsitleb oma teostes kõige elulähedasemaid, aktuaalsemaid ning pakilisemaid küsimusi ja probleeme meie tänapäeva elus ja lahendab need julgelt ja sügava kommunistliku printsipiaalsusega.

Vennasrahva suur kirjanik

V. Lācise populaarsus seisneb eelkõige ta omapärases fabuleerimisoskuses ja meisterlikus, sujuvas jutustamisviisis. Ta on suure talendiga kirjanik, kes tunneb põhjalikult ühiskondliku elu seadusi ja tänapäeva tegelikkust.

Sündinud 1904. a. töölise pojana, töötanud noorusaastail kalurina, kütjana laevadel ja sadamatöölisena, arenes V. Lācis juba kapitalistliku korra tingimusis esilekerkivamaks progressiivseks kirjanikuks. Eredalt ja jõuliselt avaldus ta talent esmakordselt kalurite ja meremeeste elu kujutamisel. Selle aineala meisterliku käsitlemise tõttu on V. Lācist nimetatud sageli läti Jack Londoniks. Juba ta esimestes teostes, alates 1930. a. avaldub terav rahulolematus valitseva kapitalistlik-rahvusliku romantismi roosilise optimismiga. Siin tuleb nimetada ta romaanide triloogiat: «Viiekorruseline linn», «Maailma meredel» ja «Tiivutud linnud». Neis kujutatakse sadamatööliste, vabrikutütarlaste, eeslinna elanike ja meremeeste elu, kes võitlevad kapitalistlikule korrale omase ülekohtu ja töötaolekuga.

Kunstilise küpsuse saavutas V. Lācis oma üldtuntud romaaniga «Kaluri poeg». Selle teose erakordne populaarsus põhineb sügavalt tunnetatud elutões, mis avaldub siin elavais, väga eredalt ning meisterlikult joonistatud kujudes ja realistlikes olustikulistes piltides.

V. Lācise talent, ta murdumatu optimism, ta usk rahva jõusse, ta väsimatu energia leidsid ulatusliku ning tänuväärse tööpõllu alles Nõukogude Lätis. Töötades pidevalt 1940. a. alates kuni tänini Läti NSV Ministrite Nõukogu esimehena, organiseerides Suure Isamaasõja ajal partisaniliikumist ja juhtides läti diviiside formeerimist, on ta ometi olnud kogu aja produktiivne ka kirjanduspõllul. Oma nõukogude ajajärgul kirjutatud suurimas teoses «Torm» kujutab V. Lācis murrangulise tähtsusega perioodi läti rahva poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus (1939—1948). Rahva elus on ajajärke, millal ta mõne aastaga elab läbi suuremaid muudatusi kui teine kord tervete sajandite jooksul. Sellise murrangulise ajastu tormis kujutabki Lācis läti rahvast, kes on ajanud enese esmakordselt pärast pikki sajandeid taas sirgu, on muutunud peremeheks oma maal, võitleb ja ehitab uut elu, kujutab tahtejõulisi inimesi, terassitkeid nõukogude patrioote, kes asetavad ühiskondlikud huvid kõrgemale isiklikest huvidest, kes rõõmuga asuvad lahendama kõige raskemaid ülesandeid, kes viivad enese järel rahvahulki, teostades rahva tahet, selle igatsusi ja püüdlusi.

V. Lācis on oma romaanis «Uuele rannale» kujutanud suure kunstilise jõuga, psühholoogiliselt tõetruult ja veenvalt murrangulise perioodi iseloomulikke nähtusi — inimese ümberkasvamise ja ümberkasvatamise küsimusi, inimese ühiskondlike ja poliitiliste arusaamade ja vaadete kujunemist.

Tuleb märkida, et V. Lācise tänapäeva ja lähemat minevikku kujutavad romaanid on otsekui eesti lugejale kirjutatud: eesti rahva ja läti rahva ajalugu ja elutingimused, kannatused ja rõõmudki on nii sarnased, läti ja eesti rahval on tulnud läbi elada ja ületada suure ajaloolise murrangu perioodil — üleminekul kodanlikust korrast sotsialistlikule, nõukogulikule korrale — samu raskusi nii majanduslikul kui ka ideoloogilisel alal, meid koormavad ühed ja samad minevikuigandid ning nendest vabanemisel põrkame ühtede ja samade raskuste vastu. Seepärast on arusaadav see erakordselt suur huvi ja soe vastuvõtt, mis on saanud V. Lācise teostele osaks eesti lugejaskonna poolt.

V. Lācise teosed on sügavalt parteilised, nad õpetavad meid tulihingelise ja kirgliku kunstisõna kaudu mõistma ühiskonna arenguseadusi, mõistma tänapäeva, õpetavad elama, töötama ja võitlema parema ning õilsama homse — kommunismi eest. Nõukogude lugeja soov on, et V. Lācis annaks veel palju uusi ja väärtuslikke töid.

K. Aben

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ:

I страница

Передовая — Своевременно готовиться к экзаменам.

Историческая победа.

А. Метса — Больше внимания политбеседам.

А. Ару — Обеспечить успех комсомольской работы в группах.

II страница

Й. Калитс и Ю. Колсар — Комсомольскую работу — на высшую ступень.

О. Михайлов — Весенние работы на биологической станции ТГУ.

К. Абен — Великий писатель братского народа (о В. Лацисе).

Итоги конкурса студенческих работ.

Ю. Унгер — Начало сезона лёгкой атлетики.

Информации.

Toimetaja kt. R. AULING

MB 07571 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1403

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (225) Reedel, 14. mail 1954. a. VII aastakäik

Suurendada praktilist abi maarajoonidele

Rahva elutaseme tõstmise eest hoolitsemine, elanikkonna aineliste ja kultuuriliste vajaduste rahuldamine on kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse kõrgemaks eesmärgiks. Töötajate materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmiseks on vaja kiiresti luua põllumajanduslike produktide küllus meie maal.

Juhindudes NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsustest ja nendele järgnevatest partei ja valitsuse määrustest ning käesoleva aasta veebruari-märtsipleenumi töö tulemustest, on ka TRÜ õppejõud ja samuti nende juhtimisel üliõpilased asunud rea tähtsate probleemide lahendamisele, mis omavad suurt tähtsust põllumajandusliku toodangu tõstmisel.

Meie vabariigi põllumajanduse peamiseks haruks on loomakasvatus. Loomakasvatuse kindlustamisel söötadega on üheks olulise tähtsusega ülesandeks uute suuresaagiliste silokultuuride — päevalille ja maisi — kasvatamine suurtel pindaladel. Seda asjaolu silmas pidades jätkavad geneetika ja darvinismi kateedri töötajad kateedri juhataja dots. O. Mihhailovi juhtimisel tööd uute sööda- ja õlipäevalillesortide uurimiseks ja parandamiseks. Juba 1955. aastal on ette nähtud uue, kateedri poolt aretatud päevalillesordi kasvatamine šeflusaluses Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis. Innustatuna soovist kaasa aidata uute kõrgetoodanguliste linasortide aretamisele, võeti alates käesolevast aastast geneetika ja darvinismi kateedri tööplaani vastav teema. Taimefüsioloogia kateedri poolt töötatakse 1954. a. ja edaspidi läbi rida teemasid, mis kuuluvad probleemi alla «Ratsionaalsete agrotehniliste võtete väljatöötamine kõrgete ja püsivate saakide saamise eesmärgil Eesti NSV-s». Selle probleemi lahendamiseks viiakse kateedri juhataja A. Pergi juhtimisel läbi rida katseid selliste tähtsate kultuuridega, nagu kartul, heintaimed jt. Uurimistöid teostatakse laialdaselt soomaadel, mis omakorda loob eeldusi uute maa-alade kasutuselevõtmiseks nimetatud kultuuride kasvatamiseks. Zooloogiakateedri kollektiiv töötab rea kalamajanduse arendamise ja kalatoodangu tõstmisega seoses olevate küsimuste lahendamisel. Ka geograafia-, astronoomia ja geofüüsika, füüsika- jt. kateedrid töötavad läbi põllumajandusliku toodangu tõstmise küsimusi.

Maarajoonide töötajate tervise eest hoolitsemisega tegeleb rida meie õpetlasi, nagu prof. A. Valdes, kes käsitleb võitlust tuberkuloosi vastu, jt. Märgatavat abi maarajoonidele annab ka nende teaduskondade ja kateedrite üliõpilaste teaduslik töö.

Positiivseks nähteks ülikooli töös on ka asjaolu, et need teaduskonnad, kellel pole võimalik osutada otsest abi põllumajandusliku tootmise arendamisele, on leidnud teisi teid põllumajanduse abistamiseks. Nii on õigusteaduskond korraldanud väljasõidukonverentsi kolhoosiõiguse-alastes küsimustes, ajalookeeleteaduskond viis läbi nõupidamise maarajoonide ajalooõpetajatega jne.

Maarajoonidele abi andmist tuleb aga veelgi süvendada, tuleb muuta see massiliseks. See tähendab, et iga üliõpilane ja õppejõud peab andma omapoolse panuse maarajoonide abistamise üritusse kas loengu, vestluse, praktilise abi või teiste ürituste näol. Abistamise vorme on väga palju ning ülikooli ühiskondlike organisatsioonide ülesandeks on kindlustada, et iga meie kollektiivi liige oleks haaratud ühega neist vormidest.

Erilised ülesanded selles osas seab meie üliõpilaste ja õppejõudude ette saabuv õppevaheaeg. Valdav enamik neist viibib suve jooksul pikemat või lühemat aega kolhoosides või sovhoosides. On vaja, et nad selle aja jooksul põhjalikult analüüsiksid olukorda maal, vestleksid kolhoosnikutega selle üle, millist abi soovitakse, teeksid kohapeal omapoolseid ettepanekuid ning sügisel, uuel õppeaastal, korraldaksid oma töö vastavalt tegelikele vajadustele. See garanteerib, et koostatavad tööplaanid ei kujune formaalseteks. Selline ettevalmistav töö muudab konkreetsemaks ka teadusliku tegevuse ülesanded ning kiirendab omaltpoolt veelgi teadusliku töö tempot ja eriti teadusliku uurimistöö tulemuste edasiandmist tootmisse. Viimane on eriti tähtis, sest kuni viimase ajani jäi põllumajandusteadus maha tootmise nõuetest. On vaja otsustavalt tugevdada teadlaste sidet praktikutega. Erilist rõhku tuleb panna lõpetatud uurimuste tulemuste laialdasele populariseerimisele. Selleks kasutatagu vabariigis ilmuvaid ajalehti ja vastavaid ajakirju.

Suured ülesanded suveperioodil seisavad kehakultuuriteaduskonna üliõpilaste ees, kes peaksid ära kasutama kõik võimalused kolhooside kehakultuurikollektiivide töö taseme tõstmiseks ja spordiühingu «Kolhoosnik» osatähtsuse suurenemisele kaasaaitamiseks. Kogu abistamistööd ja teadusliku töö ühendamist praktikaga tuleb üliõpilastel ja õppejõududel, kes kuuluvad partei või komsomoliridadesse, teha vastavate kolhoosi- või rajooniorganisatsioonide kaudu.

Kõigi nende abinõude rakendamine aitab tunduvalt kaasa põllumajanduse arendamisele ning elanikkonna heaolu parandamisele. Kuigi suur töö langeb eelseisvale suvevaheajale, tuleb tööd maarajoonide abistamise alal hakata tugevdama otsekohe. Neid ülesandeid edukalt lahendades näitavad meie kollektiivi liikmed üles sügavat arusaamist üldriiklikest ülesannetest ja oskust loovalt lahendada kõiki probleeme, mis on suunatud kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse otsuste täitmisele.

Lähemale tegelikule koolitööle

NLKP XIX kongress andis lähemad juhised esmajärgulise tähtsusega tööks, mis peab kiirendama meie ühiskonna liikumist kommunismi täieliku võidu suunas. Kuna neist üritustest on üheks tähtsamaks täieliku keskhariduse kehtestamine, siis seab see erilised nõuded kõrgemate koolide neile teaduskondadele ja osakondadele, mille põhiliseks ülesandeks on keskkoolide pedagoogilise kaadri ettevalmistamine.

Tegeliku koolitööga tihedama kontakti saamiseks ja rajooni koolide otseseks konsultatiivseks abistamiseks koostas ajaloo-keeleteaduskond käesoleva semestri algul ulatuslikuma ürituste plaani, milles nähti ette teostada kontrolli Tartu keskkoolide töö üle, esineda ettekannetega rajooni õpetajate koosolekutel ja Tartu rajooni õpetajatepäeval, teostada rajooni keskkoolides otsese frontaalse metoodilise abistava töö analüüs ja viia läbi metoodiline konverents.

Keskkoolide abistamiseks läbiviidavad tööd kooskõlastati Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi ja meie ülikooli matemaatika-loodus- ning kehakultuuriteaduskonnaga.

Kõnesolevasse plaani võetud üritused, välja arvatud metoodiline konverents, lõppesid aprillikuu lõpul Jõgeva Keskkooli kolmepäevase külastamisega.

Üksikutest tähtsamatest üritustest väärivad märkimist van.-õpetaja G. Laugaste esinemine Mustvee rajooni eesti keele erisektsiooni koosolekul ettekandega «Keele- ja kirjandusõpetuse põhiküsimusi», van.-õpetaja O. Mutti esinemine inglise keele ainesektsiooni koosolekul Põltsamaa Keskkoolis teemal «Kaasaegse inglise keele sõnavara produktiivsetest rikastamisviisidest, van.-õpetaja Beloussova osavõtt vene keele ja kirjanduse ainesektsiooni koosolekust Võrus, kus ta esines ettekandega «Kirjandusliku teose analüüs keskkoolis». Dotsendid A. Kask ja E. Laugaste ning van.-õpetaja Luts esinesid ettekandega Tartu rajooni õpetajatepäeval.

Koolitöö frontaalset abistavat analüüsi teostati peale eelpoolmainitud Jõgeva keskkooli ka Põlva ja Võnnu keskkoolis. Keskkoolide külastused lõppesid õppenõukogu või üksikute aineõpetajate koosolekutega, kus vahetati mõtteid õppetöös esinevate puuduste ja nende kõrvaldamise üle.

Eriti väärivad märkimist matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude dots. Langi, van.-õpetajate M. Tamme, V. Veski, Kaasiku, dots. Prülleri jt. ning kehakultuuriteaduskonna õppejõu van.-õpetaja Allika esinemised Põlva, Võnnu ja Jõgeva keskkoolis.

Kokku võttes võib märkida, et ringkäigul maakeskkoolidesse õpiti tundma eesti keele, vene keele, võõrkeelte, ajaloo, matemaatika, füüsika, keemia, kehakultuuri jt. õpetajate tööd ning anti juhiseid nende ainete paremaks õpetamiseks. Ühtlasi tutvuti kehakultuuritööga seoses olevate tingimustega kohtadel ja anti juhiseid kehakultuurialase töö tegemiseks kevadperioodil (Valga õpetajate päeval, Võnnus, Põlvas). Kooliaedade alal andis juhiseid ja otsest abi mitmesuguste seemnete ja pistikute näol TRÜ botaanik van.-õpetaja V. Veski.

Ei saa jätta märkimata, et TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna, matemaatika-loodusteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna ühine üritus peaks leidma järgneva õppeaasta sügissemestril veelgi laialdasemat edasiarendamist, kuna teaduskonnad, mille põhiliseks ülesandeks on pedagoogilise kaadri ettevalmistamine, saavad ainult siis olla oma ülesannete kõrgusel, kui nad loovad kõige tihedamad sidemed tegeliku tööga ja eluga koolis.

Dotsent A. Pärl,
ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan

Tugevneb teaduse side praktikaga

Üks külaelanikkonna linna poolt abistamise vormidest on šeflustöö. Matemaatika-loodusteaduskond viib šeflustööd läbi Ždanovi-nimelises kolhoosis ja reas Lõuna-Eesti keskkoolides.

Nimetatud töö organiseerimiseks on teaduskonnas loodud komisjon. Komisjoni liikmed ja teaduskonna põhiliste erialade esindajad viibisid kolhoosis, mille tulemusena koostati üksikasjaline plaan, kus on ennekõike ette nähtud abi osutamine kolhoosi maaviljeluskultuuri parandamise liinis. Selle eesmärgiga peeti kolhoosis loeng teemal «Uute agrotehniliste võtete kasutamine sotsialistlikus põllumajanduses». Geograafiakateedri poolt täpsustatakse kolhoosi pinnase iseloomustust ja pinnase kaarti. Taimefüsioloogia kateedri kaastöölised koos anorgaanilise keemia kateedriga valmistavad ette katsete alustamist, mis peavad välja selgitama pinnase nõudlikkuse lämmastik-, kaali- ja fosforväetiste, samuti hajutatud elementide (vase, mangaani, tsingi jt.) suhtes. Töid teostavad üliõpilased. Nii viib zooloogiakateedri IV kursuse üliõpilane E. Krall läbi uurimuse parasiitide fauna (nematoodid) kohta kolhoosi kartulipõldudel jne.

Seflusalune kolhoos on linnalähedane, seepärast kuulub tema majapidamises tähtis koht loomakasvatusele. Loomakasvatuse edukas arendamine on mõeldamatu ilma kindla söödabaasita ning selle õige kasutamiseta. Neis küsimustes osutab kolhoosile abi geobotaanika ning taimesüstemaatika kateeder. Van.-õpetaja H. Aasamaa koostab karjakoplite plaani ja selgitab loomade õige karjatamise tingimusi. On pööratud tähelepanu karjamaade, aasade ja heinamaade produktiivsuse tõstmisele. Silokultuuride kasvatamise ja nende agrotehnika osas annab konsultatsioone geneetika ja darvinismi kateeder.

Kolhoosile on antud väärtuslikke juhendeid ja nõuandeid kanade ja veelindude pidamise alal. Laborant Palli poolt on valmistatud rida söödakünade mudeleid, kontrollpesi, automaatseid jooginõusid, mis ratsionaliseerivad lindude eest hoolitsemist kanalas. Tuleval aastal elektrifitseeritakse füüsikakateedri kaastööliste abiga loomade ja lindude jaoks ettenähtud ruumid. Elektrifitseerimise küsimustes hakatakse kolhoosis pidama loenguid «Elekter sotsialistlikus põllumajanduses».

Kolhoosi tähelepanu on juhitud mesinduse arendamise vajalikkusele. Praktilisi juhendeid mesinduse organiseerimise alal on andnud geneetika ja darvinismi kateedri van.-õpetaja Alles.

Iga linnalähedase kolhoosi mitmeharulises majapidamises omab suurt tähtsust köögiviljakasvatus ja aiandus. Antud alasid ei ole šeflusaluses kolhoosis vajalikul määral arendatud. Ka siin asuvad appi šefid. Kolhoosile osutatakse abi kasvuhoonete ning kolhoosi aia asutamisel.

Geoloogiakateeder koostab kolhoosi ja tema ümbruse geoloogilise kaardi, mis aitab välja selgitada ehitusmaterjalide leiukohti.

Praegu koostatakse teaduskonnas poliitkasvatustöö plaani üliõpilaste suvise praktika perioodiks, milles eraldatakse suur koht šeflustööle. Üliõpilased hakkavad praktikal pidama loenguid ning viima läbi vestlusi põllumajanduse, kalanduse, kolhoosi ehitustööde ning mitmesuguste teiste küsimuste alal.

A. Perk,
matemaatika-loodusteaduskonna prodekaan

TRÜ parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekult

11. mail toimus TRÜ partei-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Aruandega parteibüroo tööst esines sekretär sm. L. Stepanova. Nii aruandja kui ka sõnavõtjad tõid esile rea positiivseid saavutusi ülikooli töös, märkides samal ajal ka töös esinevaid puudusi õppekasvatusliku töö suunamise ja organisatsioonilise töö alal. Koosolek tunnistas büroo töö aruandeperioodi vältel rahuldavaks. Koosolek valis uue parteiorganisatsiooni büroo koosseisus: sm-d F. Klement, V. Mäe, V. Reiman, J. Kalits, E. Laasik, B. Hiire, N. Erman, R. Issakova ja K. Olev.

Esimesel büroo koosolekul valiti parteiorganisatsiooni sekretäriks sm. J. Kalits, asetäitjateks sm-d Erman ja Issakova.

Kehakultuurlaste näiteringi edusammud

Kehakultuuriteaduskonna näiteringi poolt nelja aasta jooksul esitatud lavastused on näidanud, et näiteringist on võrsunud tugev isetegevuskollektiiv. Kui kahel esimesel aastal esitas näitering vaid katkendeid, siis kolmandal aastal esitatud Afinogenovi näidend «Mašake» andis ringile juba tunnustuse. Suur oli aga kõikide teatrihuviliste üllatus, kui kehakultuurlased 1953. a. kevadel tõid lavale Aleksandrovi opereti «Sinu kõrval», mida esitati Tartus kaheksa korda ja väljaspool Tartut kahel korral.

Eeloleval esmaspäeval tuleb RT «Vanemuises» lavastamisele kehakultuuriteaduskonna näiteringi esitusel M. Baratišvili komöödia «Ritsikas».

Gruusia komöödia «Ritsikas» on kahtlematult seniseist raskeim üritus. Juba tegelaste arv — 26 — seadis näiteringi kollektiivi raskuste ette, kuna proovide läbiviimine ei tohtinud segada õppetööd. Ligi 60% tegelastest värvati kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilastest. Ülejäänud tegelased aga leiti teistelt kursustelt ja õppejõudude hulgast.

Näiteringi kollektiivis toimub veel näidendi viimistlemine ja eeloleval esmaspäeval on TRÜ õppejõududel, teenistujail ja üliõpilastel võimalus jälgida kehakultuuriteaduskonna näiteringi järjekordset saavutust.

R. Ivand

Võitlusse lina- ja päevalilletoodangu tõstmise eest

NLKP Keskkomitee septembripleenum esitas laialdase programmi edaspidiseks põllumajanduse arendamiseks NSV Liidus ja näitas ühtlasi tee toodangu tõstmiseks kõikidel põllumajandusaladel. Lähtudes sellest võtsid TRÜ geneetika ja darvinismi kateedri kollektiivi liikmed oma teadusliku töö plaani uue teema: «Lina ja päevalille õitsemise bioloogia ja sordisisese ning sortidevahelise mesilaste abil risttolmutamise mõju uurimine seemnesaagi suurusele ja selle kvaliteedile Lesti NSV tingimustes».

Selle küsimuse lahendamine on eriti tähtis sellepärast, et Eesti NSV kuulub intensiivse linakasvatuse tsooni, kus linatoodangu tõus käesoleval viisaastakul on ette nähtud 40—50% võrra. Samuti on ette nähtud päevalillekasvatamine silokultuurina suurtel pindaladel. Selline toodangu tõus aga on saavutatav ainult külvipindade laiendamisega ning eesrindlaste töökogemuste laialdase juurutamisega.

Seni on veel vähe kasutatud linataimede loomuse suunatud muutmist produktiivsemate vormide ja sortide saamise eesmärgil. Paljud selektsionäärid ei kasuta selleks otstarbeks mitšuurinlikke meetodeid. Sortidevaheline ja sordisisene ristamine koos vanemate kasvatamisega erinevates välistingimustes ei ole veel muutunud üldkasutatavaks sortide kvaliteedi tõstmise meetodiks.

Esialgsed tähelepanekud näitavad, et paljud lina selektsioonisordid omavad rasket tolmu ja ei ole võimelised tolmlema tuule abil. Tolmlemist aga võivad teostada mesilased, kes koguvad linapõllult nektarit. Mesilaste ja teiste putukate abil risttolmutamisel suureneb linaseemnesaak 15—20% võrra, ühtlasi tõuseb linaseemnete absoluutne kaal.

Edaspidiseks ülesandeks on õppida igakülgselt tundma lina ja päevalille õitsemise bioloogiat, selgitada välja sortidevahelise ristlemise mõju linaseemnete ja -kiu kvaliteedile ja erinevate kiulinasortide saagikuse tõstmine sordisisesel ja sortidevahelisel ristamisel. Peale seda aga omab küsimuse lahendamisel olulist tähtsust veel rea teiste küsimuste uurimine, nagu erinevate sortide nektarisisalduse, õietolmu hulga, tolmuterade kuju ja mõõtmete määramine jne. Loetletud küsimuste väljaselgitamine aitab oluliselt kaasa Eesti NSV-s lina- ja päevalilletoodangute tõstmiseks nõutavale kõrgusele.

P. Alles,
TRÜ geneetika ja darvinismi kat. van.-õpetaja

PARTEI ELU

Komsomoli parteilisest juhtimisest kehakultuuriteaduskonnas

NLKP põhikirjas on öeldud: «Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing teeb oma tööd Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtimisel.»

Olles sellest teadlik on kehakultuuriteaduskonna parteigrupp püüdnud seda oma igapäevases töös pidevalt teostada. Komsomoliorganisatsioon, kus pulbitseb sõna tõsises mõttes energia ja teotahe vajab just igapäevast juhtimist. Selles osas aga eksitakse kõige sagedamini. Ka kehakultuuriteaduskonnas rikuti seda printsiipi. Kuulati küll aegajalt komsomoliorganisatsiooni sekretäri aruandeid ja kinnitati kuu tööplaane, kuid sellega ka piirduti. Sellistel juhtudel konstateeriti muidugi puudusi, tehti kriitilisi märkusi, anti mõningaid näpunäiteidki, mis olid kahtlemata vajalikud, kuid see tööstiil ei õigustanud end. Juhtimine jäi kampaanialikuks, süsteemituks ja mis peaasi, jäi ära abi konkreetsete ülesannete lahendamisel. See tingis aga seda, et nii mõnigi kord hästi mõeldud üritused ebaõnnestusid, mistõttu vähenes huvi komsomolitöö vastu. Sellist huvi langemist võis tähele panna eriti kommunistlike noorte endi, kuid samuti organisatsiooni mittekuuluvate noorte seas. See tingis omakorda komsomoli abi ja osatähtsuse vähenemise üldises õppe-kasvatustöös.

Milles on siis viimasel ajal seisnud kehakultuuriteaduskonnas komsomoli-algorganisatsiooni igapäevane juhtimine ja abi parteiorganisatsiooni poolt. Lähtudes parteigrupi tööplaanist aidatakse kõigepealt koostada tööplaane, jaotades konkreetsed ülesanded komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni vahel.

Üksi sellest on aga vähe. On vaja kindlustada koostatud tööplaanide elluviimine. See tähendab, et on vajalik abistada konkreetselt iga suurema ürituse läbiviimist. Ka seda on tehtud. Nii viidi talilaagrites parteigrupi abiga läbi rida loenguid ja vestlusi kommunistlikust noorsooühingust, «Kommunistlikust moraalist», «Käitumiskultuurist», jt. teemadel, suunati ja abistati üksikute personaalküsimuste läbiarutamist, välklehtede väljaandmist jne. Erilist tähelepanu on aga pööratud tähtsamate üldkoosolekute ettevalmistamisele ja läbiviimisele.

See kõik ei tähenda aga kaugeltki seda, et parteigrupp püüaks komsomoliaktiivi eest kõik ise ära teha. Vastuoksa, oskuslik suunamine ja abistamine tõstab igati komsomoliorganisatsiooni initsiatiivi. Partei põhikirja järgi omavad komsomoliorganisatsioonid laialdast initsiatiiviõigust arutusele võtta ja vastavate parteiorganisatsioonide ees üles tõsta kõiki ettevõtte või asutuse töösse puutuvaid küsimusi. Kasutades seda õigust on kehakultuuriteaduskonna komsomoliorganisatsioon teinud parteiorganisatsioonile rea väärtuslikke ettepanekuid õppe- ja kasvatustöö paremustamiseks. Sellist tööstiili õigustab fakt, et viimasel ajal on terve rida kommunistlikke noori astunud partei ridadesse.

See ei tähenda aga, et kehakultuuriteaduskonnas oleks komsomoliorganisatsiooni juhtimise ja abistamisega kõik korras. On veel rida puudusi, nagu komsomoli grupporgidega vajaliku tiheda sideme puudumine jne. millede likvideerimisega võib ja peab selle töölõigu taseme tõstma kõrgemale, kui ta on praegu.

H. Gross,
TRÜ kehakultuuriteaduskonna partei-algorganisatsiooni sekretär

Tuleb õppida tehtud vigadest

Hiljuti ilmus rektori käskkiri õigusteaduskonna II kursuse üliõpilase Oleg Russakovi eksmatrikuleerimise kohta. Eksmatrikuleerimise põhjuseks oli õppetöösse vastutustundetu suhtumine, süstemaatiline distsipliinirikkumine ja nõukogude üliõpilasele ebasünnis käitumine. Mis tingisid siis sellise raske karistuse?

Nõukogude üliõpilasele ebasobivaid jooni Russakovi käitumises ilmnes juba aasta tagasi. Seetõttu on tema personaalküsimus olnud korduvalt arutusel komsomolikoosolekuil, ta on korduvalt saanud teaduskonna dekaani ja rektori poolt märkusi ja hoiatusi käskkirjades. Oleg Russakov ei teinud sellest järeldusi. Seda näitab kasvõi seegi fakt, et ta on käesoleval semestril, pärast igasuguseid hoiatusi ja noomitusi, võtnud ühiskonnateaduste seminaridest osa ainult ühel korral. Kõik karistused on olnud asjatud, kõik tema komsomolikoosolekuil antud lubadused end parandada on jäänud lubadusteks. Seepärast ei saanud teda usaldada nüüdki, kui ta lubas end parandada, paludes, et teda ei heidetaks välja kommunistlikust noorsooühingust. Põhjendas Russakov seda sellega, et siis ta «ei saavat enam osa võtta kommunistliku ühiskonna ülesehitamisest». Kuid kas on siis ülikool ainus koht, kus ehitatakse kommunismi? Näib, et Russakov pole nende aastate jooksul, millal ta on kommunistlik noor ja üliõpilane, mitte midagi õppinud.

Kui me toome esile Oleg Russakovi käitumise, siis mitte selleks, et kirjutada «nekroloogi» kollektiivist väljaheidetud liikmele, vaid selleks, et õppida faktidest. Selleks aga on vaja analüüsida, kuidas juhtus, et Russakov ei suutnud pidada sammu meie kollektiiviga. Põhjused peituvad kahtlemata kõigepealt temas eneses. Oleg Russakov on andekas, «lahtise peaga» nagu öeldakse. Kuid oma andekust ei kasutanud ta selleks, et omandada põhjalikke teadmisi, et saada heaks töötajaks valitud kutsealal. Ta kasutas seda selleks, et õppeaasta jooksul veeta hästi «lõbusalt» aega. Olen talent, mulle on kõik lubatud — see oli tema deviis. Kui algas eksamisessioon, hankis ta kaaslastelt konspektid, luges need läbi ja sooritas eksamid mitte halvemini teistest. Siit tulenes tema asetumine kõrgemale kollektiivist — teised õppigu, mina saan ilmagi hakkama. Distsipliin — see on teiste jaoks! Sellises näruses individualismis peituvadki Russakovi moraalse laostumise juured.

Vaatame nüüd, kuidas suhtus kollektiiv temasse. Kas siingi ei tehtud vigu? Osa teise kursuse kollektiivi liikmeid — võiks öelda eesrindlikum osa — tegid katset teda mõjustada, kuid näinud, et sel pole tagajärgi, löid käega ja tegid otsuse, et Russakov on parandamatu. Edaspidi tegid nad aga temaga võimalikult vähem tegemist. Halvemini veel käitus kursusekollektiivi teine osa, suhtudes Russakovi distsipliinirikkumisse heatahtlikult, võttes isegi osa joominguist. Märkigem Mihkleppa, Lille, IV kursuse üliõpilasi Lotamõisat, Zujevat jt. Selline sõbralikkus aitas Oleg Russakovi moraalsele laostumisele suuresti kaasa ning soodustas seda. Siit järeldus — tuleb reageerida kohe ja vastu astuda igale distsipliinirikkumise üksikjuhtumile, ei tohi lubada maad võtta liberalismil, sest sellega anname võimalused üksikjuhtumi kordumisele.

Juhtum Russakoviga peab olema õpetuseks kogu kollektiivile. Kollektiiv ei tohi lakata kasvatamast üht oma liiget, kuigi see ei anna kohest tagajärge. Me peame olema oma kursusekaaslaste suhtes nõudlikumad, ja seda mitte ainult komsomolikoosolekuil, vaid just igapäevases elus. Tuleb pidada meeles, et liberalism kaasüliõpilaste vääritu käitumise suhtes, on kuritegu nii selle kaasüliõpilase kui ka kollektiivi vastu. Seda räägib meile selgesti juhtum Oleg Russakoviga.

A. Aru

Üliõpilaste võistlustööde tulemused

(Algus lehes nr. 16)

11. Tööle «Respiratoorse arütmia sõltuvus venoosse rõhu respiratoorsetest muutustest», autor VI k. üliõpilane Endel Veinpalu — I auhind.

12. Tööle «Naha neuroreflektoorsetest talitlustest ja nende muutustest ekseemiahaigeil», autor VI k. üliõpilane Naomi Saarva — I auhind.

13. Tööle «Duodenaalmahla bakterioloogiline uurimine sapiteede nakkustega haigetel», autor VI k. üliõpilane Helga Jaakmees — I auhind.

14. Tööle «Düsenteeriatekitajate omaduste muutusist väliskeskkonna tegurite toimel», autor VI k. üliõpilane Esma Kallas ja V k. üliõpilane Juta Kaal — I auhind.

15. Tööle «Vere valgeliblede fagotsütoosivõime määramisel saadud resultaatide sõltuvus määramismeetodist», autor VI k. üliõpilane Richard Tootson — I auhind.

16. Tööle «Morfiini kvantitatiivne määramine ioonvahetusadsorbentide abil», autorid IV k. üliõpilased Helju Kivimäe, Linda Laarmann, Vaima Liinev ja Evi Räni — I auhind.

17. Tööle «Mikromeetod alkaloidide kvantitatiivseks määramiseks luminestsentsindikaatori abil», autorid V k. üliõpilased Valdur Koppel ja Kalju Puusepp — I auhind.

18. Tööle «Eesti NSV-s kultiveeritud sinepiseemne rasv- ja eeterliku õli sisaldusest», autorid farmaatsiaosak. II—V k. üliõpilased Laine Umal, Asta Mark, Tiina Tallo, Mall Sild, Vaike Toom, Õie Roosipuu, Aime Aulis, Helmi Summadan, Pärja Sell, Lucia Reinart ja Ulve Privoi — I auhind.

19. Tööle «Histoloogilisi materjale surmaga lõppenud poliomüeliidi juhtude kohta», autor VI k. üliõpilane Ingrid Eek — II auhind.

21. Tööle «Veresuhkru kõvera muutustest haavandtõve haigetel», autor VI k. üliõpilane Elmar Vasar — II auhind.

22. Tööle «Filatovi kuderavi naissuguelundite põletikuliste protsesside puhul», autor VI k. üliõpil. Kalju Väin ja IV k. üliõpilane Richard Põld — II auhind.

23. Tööle «Barbamüüli eliminatsioon ja toime muutused mitmesuguste manustamisviiside korral», autor VI k. üliõpilane Villu Parvet — II auhind.

24. Tööle «Reumatismi esinemisest ja Mesteri reaktsiooni diagnostilisest väärtusest reumaatiliste haiguste diferentsimisel», autor VI k. üliõpilane Õie Holts — II auhind.

II. MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNAS

1. Tööle «Ühest funktsionaalvõrrandite ligikaudse lahendamise meetodist», autor IV k. üliõpilane Enn Tamme — I auhind.

2. Tööle «Tõkestamata osasummadega rida maatriksmenetluse summeerimisväljas», autor V k. üliõpilane Tamara Sõrmus — I auhind.

3. Tööle «Salehhovi teoreemi üldistus», autor IV k. üliõpilane Sulev Ulm — I auhind.

4. Tööle «Atmosfääri ioonide loendaja töö automatiseerimine», autor V k. üliõpilane Olev Saks — I auhind.

5. Tööle «Täielik sisepeegeldumine ja temaga seotud efektid», autor IV k. üliõpilane Nikolai Kristoffel — I auhind.

6. Tööle «Suhkrupeet soomaal Eesti NSV oludes», autor V k. üliõpilane Viktor Hellenurme — I auhind.

7. Tööle «Jõevähk Eesti NSV-s», autor V k. üliõpilane Arvi Järvekülg — I auhind.

8. Tööle «Saunja, Vormsi ja Pirgu lademe nautiloiididest», autor IV k. üliõpilane Heino Stumbur — I auhind.

9. Tööle «Porkuni lademe ostrakoodidefaunast Eesti NSV-s», autor IV k. üliõpilane Kaljo Stumbur — I auhind.

(Järgneb)

KOHTUMINE KESKKOOLILÕPETAJATEGA

9. mail korraldati TRÜ aulas ülikooli kollektiivi ja keskkoolilõpetajate kohtumine. Koosoleku avas TRÜ õppeprorektor sm. I. Sildmäe. Õppimisvõimalusi ülikoolis tutvustasid kehakultuuriteaduskonna dekaan sm. Kudu, õigusteaduskonna dekaan sm. Püss ja ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan sm. Pärl.

Järgnes kontsert TRÜ üliõpilaste kunstilise isetegevuse olümpiaadi valikpaladest. **A. Kuur**

SOORITATAKSE RIIGIEKSAMEID

Möödunud laupäeval algasid arstiteaduskonnas riigieksamid marksismi-leninismi alustes. Esialgsed kokkuvõtted näitavad, et rida üliõpilasi, nagu sm-d A. Tikk, A. Saare, M. Lööper jt. on aine omandanud põhjalikult ja orienteeruvad vabalt kogu kursuse ulatuses. Selle kõrval on aga esinenud ka ebaõnnestumisi. Nii näiteks ebaõnnestus riigieksam üliõpilasel V. Trudnikovil ja R. Tootsonil, kelle juures materjali omandamisel esines tõsiseid lünki. **V. Rand**

EKSKURSIOON LÄTI NSV-SSE

8.—11. maini toimus TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna vanemate kursuste üliõpilaste ekskursioon vennasvabariigi pealinna Riiga. Ekskursioonil tutvuti pealinna kõigi vaatamisväärsustega. Ekskursantidele kui ajaloolastele pakkusid erilist huvi vabaõhumuuseum, ajaloomuuseumid, kunstimuuseum jne. Külastati ka Siguldat ja Cesist, kus tutvuti vanade linnuste ja teiste ajalooliste mälestusmärkidega.

Ekskursioon jättis kõigile hea mulje. **H. Hirmo**

LASTEPIDU AULAS

Pühapäeval, 10. mail korraldasid ülikooli lastepere isetegevusringid aulas lastehommiku. Isetegevuslaste poolt esitatud ettekanded võeti publiku poolt soojalt vastu. Eriti näis pealtvaatajatele meeldivat kokkade tants, nukukese tants ja tütarlaste poolt esitatud rahvaste tantsud. **L. Aare**

TEADAANDED

Kirjandusvõistluse žürii otsuse väljakuulutamine ja võistlusele saabunud tööde arutelu toimub kolmapäeval, 19. mail kell 19 auditooriumis nr. 3.

Tööd on tutvumiseks välja pandud ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus.

TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatus

* * *

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelises kirjandusmuuseumis Aia n. 42 on välja pandud Ukraina Venemaaga taasühendamise 300. aastapäevale pühendatud näitus, mis on avatud iga päev kella 12—18.

Metoodiline konverents pearaamatukogus

Hiljuti korraldas ülikooli pearaamatukogu oma lugejatele metoodilise konverentsi teemal «Kuidas iseseisvalt töötada raamatuga».

Konverentsil esines prof. A. Valdes pikema ettekandega teadusliku töö jaoks materjalide kogumisest ja nende korrastamisest. Ta rõhutas äärmise täpsuse ja hoolikuse vajadust märkmete tegemisel, kusjuures need tuleb kohe kirjutada puhtalt, ühesuurustele lehtedele, kuhu oleksid märgitud ka andmed raamatu kohta, millest märkmed tehtud.

Järgnevalt käsitles prof. R. Ramul lugemise psühholoogiat, peatudes lähemalt teguritel, mis aitavad tõsta lugemise kiirust.

Huvitavalt rääkis oma kogemustest dissertatsioonimaterjalide kogumisel van.-õpetaja M. Tamm, kes 1953. a. kaitses kandidaadiväitekirja. Sm. Tamm rõhutas, et võõrkeele mittetundmine ei ole ületamatuks takistuseks vastava eriala teadusliku teksti mõistmisel, sest sõnaraamatu ja pideva tööga saab sellest raskusest peatselt üle.

Dots. A. Pärl esitas tähtsamaid punkte ülikooli metoodilise komisjoni poolt välja töötatud juhendist diplomitöö ülesehituse, tsiteerimise tehnika, kasutatud kirjanduse loetelu koostamise ja töö välise kujundamise kohta. Konverentsist osavõtjate ühine soov oli, et selles juhendis esitatud nõudmised tuleksid pärast mõningat redigeerimist ja täpsustamist kiires korras üldiselt teatavaks teha ja kehtestada kogu ülikooli ulatuses, et vältida senist ebaühtlust üliõpilaste kursuse- ja diplomitöödes.

Pearaamatukogu bibliograaf M. Liblik kõneles sellest, kuidas raamatukogu abistab üliõpilasi iseseisvaks tööks vajaliku kirjanduse leidmisel ja teatmeteoste kasutamisel.

Ettekannete kohta esitati rohkesti küsimusi ja toodi näiteid oma isiklikest töökogemustest. Sõnavõttudest selgus, et ülikooli teaduslikel töötajail on sageli raskusi fotokoopiate valmistamisega, mis on aga väga vajalikud raamatukogude vahelise abonemendi kaudu tellitud raamatute läbitöötamisel. Tehti etteheiteid ülikooli kino-fotokabinetile, et see ei osuta selles suhtes vajalikku abi.

Osavõtt konverentsist oli elav ja ettekandeid jälgis ilmse huviga suur kuulajaskond. Suuremat osavõttu oleks võinud aga oodata üliõpilastelt, kuna just neile võis konverents pakkuda palju õpetlikku.

K. Noodla

Kehakultuur ja sport

AVAVÕISTLUSED KERGEJÕUSTIKUS

Möödunud pühapäeval toimusid TRÜ Tallinna tn. staadionil ülikooli väliskergejõustiku-hooaja avavõistlused, kus, vaatamata väljaku mittekorrasolekule, saavutati häid tagajärgi. Nii näiteks püstitas meeste kõrgushüppes kehakultuuriteaduskonna IV kursuse üliõpilane J. Unger uue Tartu linna ja TRÜ rekordi tagajärjega 1.82 m, arstiteaduskonna üliõpilane E. Vasar heitis ketast 42.51 m jne.

Naiste 100 m jooksu võitis V. Juurikas (KKT) ajaga 13,7 sek., kuna samal alal meestele oli võidukas S. Sovetnikov (ajaloo-keelet.), näidates ajaks 12,0 sek.

Naiste kaugushüppe võitis V. Laiverik (ajaloo-keelet.) — 4.42 m, kuna kõrgushüppes ületas arstiteaduskonna üliõpilane H. Masing 1.40 m.

Meeste kaugushüppes näitas parimat tagajärge G. Saava (KKT) — 5.70. Meeste kuulitõukes ületas KKT üliõpilane E. Simson järjekordselt 13 m piiri, näidates tagajärjeks 13.15 m. Vasaraheites oli tema parim heide 36.89 m.

Naiste kuulitõuke võitis ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane M. Kalda, tõugates 9.31 m. Kettaheite võitis KKT üliõpilane U. Uustalu tagajärjega 31.78 m.

Häid eeldusi odaviskeks omab KKT II kursuse üliõpilane S. Gross, kes võitis naiste odaviske tagajärjega 34.45 m.

Möödunud võistlused olid katsevõistlusteks, mille käigus selgitati välja TRÜ esindusvõistkond, millinе esindab ülikooli 15. ja 16. mail toimuval TRÜ—EPA matškohtumisel.

A. Pisuke

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ:

I страница

Передовая — Увеличить практическую помощь сельским районам.

А. Перк — Крепнет связь науки с практикой.

А. Пярл — Ближе к школьной работе.

П. Аллес — В борьбе за повышение урожайности льна и подсолнуха.

Р. Иванд — Успехи драмкружка физкультурников.

II страница

Х. Гросс — О партийном руководстве комсомолом на физкультурном факультете.

А. Ару — На ошибках учатся.

Итоги студенческих конкурсных работ.

Информации.

Toimetaja kt. R. AULING

MB 09319 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1490

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
"..... 195...
Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (226) Reedel, 21. mail 1954. a. VII aastakäik

Kommunismi ehitamise tähtis tegur

Tänu nõukogude korrale on avanenud kõik teed ja võimalused NSV Liidu rahvaste arenemiseks. Meil on tekkinud uued rahvused, sotsialistlikud rahvused, kes arendavad maksimaalselt oma sisult sotsialistlikku, vormilt rahvuslikku kultuuri. Ka eesti rahvale on avanenud kõik võimalused täieliku õitsengu saavutamiseks. Noorsugu, meie tulevik, õpib hästivarustatud kõrgemates õppeasutustes, talle on antud igakülgsed võimalused arenemiseks, õppimiseks ja tööks. See on saanud võimalikuks tänu meie paljurahvuselise riigi rahvaste vennalikule koostööle.

Nõukogude rahvaste vastastikusest abist kõneleb ilmekalt meie ülikooli mitmesuguste kateedrite ja teadusliku uurimistöö baasi pidev täiendamine ning väljaarendamine. Ikka uusi ja uusi instrumente, masinaid ja mehhanisme saabub meie ülikooli laboratooriumidele, töökodadele ja õppekabinettidele. See võimaldab meie vabariigi mitmesugustele elualadele ette valmistada kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste.

Suurt vastastikust abi osutavad üksteisele meie maa kõrgemad õppe- ja teadusliku uurimistöö asutused teadusliku kaadri ettevalmistamise alal. Meie ülikool on järjekindlalt suunanud oma lõpetanuid õppima vennasvabariikide, eeskätt Moskva ja Leningradi ülikoolide aspirantuuri. Paljud nendest on edukalt lõpetanud aspirantuuri ja on asunud taas oma koduülikooli töötama teadusliku kraadi omandanud spetsialistidena (sm-d Laasik, Mikkelsaar jt.). Samal ajal abistab ka Tartu Riiklik Ülikool vennasrahvaid noore teadusliku kaadri ettevalmistamisel. Üleliiduliselt tähtsaks soome-ugri keelte eriteadlaste ettevalmistamise keskuseks on kujunenud meie ülikooli soome-ugri keelte kateeder. Kateedri juhataja prof. Ariste juhendamisel õpivad siin aspirandid marilased L. Vassikova ja I. Galkin, samuti juhendab prof. Ariste Läti Riikliku Ülikooli, Karjala-Soome Riikliku Ülikooli ja teiste vennasvabariikide kõrgemate õppeasutuste aspirante.

See ja paljud teised näited on kujukaks tõendiks Tartu Riikliku Ülikooli asumisest tõusuteele tänu meie partei rahvuspoliitikale. Meie ülesandeks, iga ülikooli kollektiivi liikme ülesandeks on omalt poolt kõigiti süvendada ja tihendada seda koostööd ning kasvatada üliõpilastes senisest veelgi järjekindlamalt ja ulatuslikumalt rahvaste sõpruse ideid. Selleks on meie ülikoolis olemas kõik võimalused, sest siin õpib paljude meie kodumaa rahvaste esindajaid, eeskätt aga suure vene rahva poegi ja tütreid. Möödunud suvel näiteks saabus uute üliõpilaste vastuvõtu komisjonile palju kirju, milles avaldati soovi õppida Nõukogudemaa ühes suurimas kõrgemas õppeasutuses — Tartu Riiklikus Ülikoolis. Neid kirju saabus Vene föderatsioonist, Ukraina NSV-st ja mujalt. Kõigi nende noorte suureks sooviks oli jätkata oma haridusteed eesti noorsooga ühes ülikoolis, ühe katuse all. Uuel õppeaastal on oodata jälle uut täiendust meie üliõpilaspere ridadesse ka vennasvabariikidest.

Suure töö sõprussidemete süvendamisel on ära teinud Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Ühing on aastast aastasse laiendanud oma sidet vennasvabariikide üliõpilastega. Meie ülikooli üliõpilaste teaduslikest konverentsidest võtab igal aastal osa ikka rohkem külalisi, üliõpilasi vennasvabariikidest. Luuakse tihedaid sõprussidemeid, vahetatakse kogemusi ja hoogustub kirjavahetus. Paljud leiavad sõpru lõunas päikesepaistelises Gruusias, Moskvas Lenini mägedel, vanas Kaasanis ja Ukrainas. Need sõprussidemed jäävad sageli püsima eluajaks ja aitavad kindlustada meie rahvaste ühise eesmärgi saavutamist, kommunismi ülesehitamist.

Suureks sündmuseks oli meie üliõpilastele Karjala-Soome Riikliku Ülikooli, Harkovi, Kaasani ja teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslike konverentside külastamine. Gruusia vennasrahvas võttis suure südamlikkuse ja seltsimehelikkusega vastu meie üliõpilaste esindajad H. Piirimäe ja V. Krinali. Nad valiti Tbilisi Riikliku Ülikooli ÜTÜ auliikmeteks.

Need on eredad momendid meie üliõpilassõprusest. Ülikoolisõprus peab aga saama veelgi sügavama väljenduse. Meie ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid, ringid ja õpperühmad peavad senisest rohkem tähelepanu pöörama rahvaste sõpruse kasvatamisele üliõpilaste hulgas, tihendama sidet eesti ja vene filoloogide ja arstiteaduskonna eesti ja vene õppekeelega rühmade vahel. Selleks on olemas väga mitmesuguseid töövorme, mida seni on kasutatud puudulikult. Ülikooli lektoritegrupp on andnud vähe loenguid, mis käsitlevad rahvaste koostöö ja sõpruse teemat, nende saavutusi kommunismi ülesehitamisel. Võimalused selle töölõigu maksimaalseks rakendamiseks on aga grupil olemas.

Seni on töötanud täiesti isoleeritult eesti kirjanduse ja vene kirjanduse ring. Nende ringide juhatused ei ole midagi teinud selleks, et ringe teineteisele lähendada ja organiseerida ühiseid üritusi, leida mõlemaid ringe huvitavaid küsimusi arutluskoosolekute ja diskussioonide korraldamiseks. Kuid just selliste paralleelringide ja ka teiste ringide vahel leiduks küllaldaselt võimalusi ühiseks tööks, näiteks eesti ja vene kirjanduslike suhete ajaloo uurimise alal jne. Neid küsimusi pole seni ringide tööplaanis päevakorda võetud.

Isetegevus- ja puhkeõhtuid korraldatakse meil sageli eri rahvusest üliõpilastele eraldi. Nende õhtute seltskondliku osa ajal kogunevad eestlased ja venelased eri rühmadesse. Ka siin ei looda kontakti. Sellise olukorra parandamine peaks huvitama eeskätt komsomoli ja ametiühinguorganisatsiooni.

Kogu õppe- ja kasvatustöö ülikoolis peab olema suunatud internatsionalismi kasvatamisele nõukogude noortes. Sellest lähtudes on vaja pöörata tähelepanu ka ühiselamutele ja nendes elavatele eri rahvusest üliõpilastele, nende vahel tugevate seltsimehelike sidemete loomisele. Samuti on vaja rohkem organiseerida teadusliku töö kogemuste vahetamist teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilastega, vastastikuseid külaskäike, komandeeringuid, kirjavahetust.

Meie noored ei tohi hetkekski unustada, et ühises rindes, vennalikus koostöös ehitavad Nõukogudemaa rahvad, nende hulgas ka üliõpilasnoorsugu, üles kommunismi.

Süvendagem sõbralikke suhteid vennasrahvaste üliõpilastega

Meie ülikooli Üliõpilaste Teaduslik Ühing on loonud tihedad sidemed paljude vennasvabariikide ülikoolide ja teiste kõrgemate õppeasutustega. Selle tulemusena on ÜTÜ-le saabunud rohkesti kirju, mille eesmärgiks on veelgi tihendada neid sõbralikke sidemeid. Paljudes kirjades väljendatakse siirast soovi vahetada kogemusi teadusliku töö organiseerimise ja juhendamise alal, tutvustatakse oma õppeasutuse üliõpilaste teaduslikku tööd, ÜTÜ struktuuri, organisatsioonilist ja sisulist tööd. Need kirjad on Nõukogudemaa rahvaste sõpruse eredaks väljenduseks.

Allpool avaldame väljavõtteid mõnedest ÜTÜ-le saabunud kirjadest.

Lomonossovi-nimeline Moskva Riiklik Ülikool.

Kallid sõbrad!

8.—10. aprillini toimub meil üliõpilaste teaduslik konverents. Palume saata sellele konverentsile delegatsioon ettekannetega. Saabumisest telegrafeerige.

Peale selle on meil ettepanek organiseerida kirjavahetust ringide vahel teadusliku töö kogemuste vahetamiseks.

Meil töötavad kõik kateedrid üliõpilastega. Osa kateedrite juurde on organiseeritud ringid, kuid mõned kateedrid viivad läbi temaatilisi seminare.

Oleks huvitav teada saada teie arvamust selle töövormi kohta.

Üliõpilasliku tervitusega

L. Kosolapov,
ÜTÜ nõukogu nimel

*

Ševtšenko-nimeline Kiievi Riiklik Ülikool.

ÜTÜ nõukogule.

Kallid seltsimehed!

1954. a. pühitseb ukraina rahvas koos teiste Nõukogude Liidu rahvastega Ukraina Venemaaga ühendamise 300. aastapäeva.

Selle suure sündmuse tähistamiseks korraldab Kiievi Ülikooli ÜTÜ märtsis ja aprillis k. a. üliõpilaste teadusliku konverentsi.

Palume teatada, kas teie ülikooli esindajad saavad osa võtta konverentsi tööst, kui palju esindajaid te võite saata ja millised oleksid nende ettekannete teemad.

Ametlik kutse konverentsist osavõtuks saadetakse pärast teie nõusoleku saamist.

Austusega B. I. Koroljov,
Kiievi ülikooli ÜTÜ nõukogu esimees

*

Kaasani Riiklik Ülikool.

Me tahaksime väga luua Teiega püsivat ja asjalikku kirjavahetust.

Kirjutage meile tihedamini teie igapäevase töö nõrkadest ja tugevatest külgedest. Meie ühingute tihe ja asjalik side aitab meil paremini organiseerida tööd ja täita partei ja valitsuse poolt nõukogude üliõpilaskonna ette püstitatud ülesandeid.

Palume Teid vastata järgmistele küsimustele:

1. ÜTÜ nõukogu koosseis ja struktuur.

2. Kuidas on organiseeritud side ringidega?

3. Kas tehakse tööd väljaspool ülikooli?

4. Kas tehakse poliitilis-kasvatuslikku tööd ÜTÜ liikmete seas?

5. Milline side on ÜTÜ-l teiste ühiskondlike organisatsioonidega?

6. ÜTÜ nõukogu töömeetodid.

Kallid sõbrad! Ootame teilt vastust!

Seltsimeheliku tervitusega
Soboleva

*

Tomski Meditsiiniline Instituut.

Kallid seltsimehed!

Kahjuks ei saa me objektiivsete põhjuste pärast osa võtta teie VIII-st üliõpilaste teaduslikust konverentsist. Kuid me tahaksime väga astuda teiega sõbralikku kirjavahetusse, et vahetada ÜTÜ töö kogemusi.

Palume teid teatada, kuidas on organiseeritud teie ülikooli ÜTÜ, milline on side ringidega jne. Meie omakorda jutustame teile oma ÜTÜ-st.

Sõbralike tervitustega TMS ÜTÜ nõukogu esimees Pavirajev

Matemaatika-loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane L. Ase külaskäigul Harkovi Riiklikku Ülikooli. Pildil: L. Ase tutvumas darvinismimuuseumi väljapanekutega. Seletusi annab muuseumi direktor. A. Järvekülje foto

VENNASVABARIIKIDE KAASABIL

Materiaalne baas laieneb

Hommikust hilisõhtuni pulbitseb TRÜ teadusliku uurimise ja õppelaboratooriumides elu. Kogenud teadlaste kõrval ning nende otsesel juhendamisel omandavad siin noored teadmisi ning oskusi kaasaja teaduses kasutatavate uurimismeetodite ja uurimisvahendite tegeliku rakendamise alal.

Uurimislaboratooriumide kiire väljaarendamine nõukogude korra tingimusis on saanud võimalikuks tänu meie vennasvabariikide ulatuslikule abile, mida on osutatud Tartu Riiklikule Ülikoolile. Vennasvabariigid on suunanud meile suure hulga täppismõõduriistu, mitmesuguseid keerulisi uurimisvahendeid ning aparaate. Nii on füüsikakateeder saanud spektrofotomeetri — vahendi läbipaistvate ainete neeldumisspektrite täpseks uurimiseks, kvartsspektrograafi — spektrite ultravioletse ala uurimiseks, monokromaatori — kindlate lainepikkustega valguse spektrialade väljaeraldamiseks. Peale selle on füüsikakateeder saanud kõrgtemperatuuride pretsisioontermograafi, standartsignaalide generaatori, elektronmultiplikaatoreid, madalrõhu manomeetreid, transformaatoreid, volt- ja ampermeetreid ning suure hulga teisi riistu.

Nende vahenditega on sisustatud füüsikakateedri teadusliku uurimise laboratooriumid, üliõpilaste praktikumid ja eripraktikumid. Nende vahenditega töötavad meie üliõpilased oma igapäevaste õppeülesannete täitmisel ja iseseisvate teaduslike uurimuste teostamisel.

Ka teised matemaatika-loodusteaduskonna kateedrid on saanud suure hulga hinnalisi uurimisvahendeid. Nii on mineraloogia-kateeder küllaldaselt varustatud polarisatsioonmikroskoopidega ja Fjodorovi laudadega kristallide uurimiseks. Geneetika ja darvinismi kateeder on saanud kunstliku valgustuse kambri, milles 40 luminestsentslampi loovad arenevatele taimedele vajaliku valgustuse. Astronoomia ja geofüüsika kateeder on saanud albedomeetri ja seeria takistustermomeetreid kiirgusenergia mõõtmiseks. Matemaatilistele kateedritele tuli 2 elektriarvutusmasinat. Nii on järjest täienenud ka kõikide teiste kateedrite laboratooriumid. Selle tulemusena saavad üliõpilased igati kaasaja teaduse tasemele vastavat väljaõpet ning ettevalmistust.

Vennasvabariikidest on meile suurimat abi osutanud suur Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik, kust on saadetisi tulnud küll lähedasest Leningradist, küll kaugest Sverdlovskist, meie pealinnast Moskvast ja paljudest teistest linnadest. Rea aparaate on saatnud Ukraina NSV, Gruusia NSV, ka Läti ja Leedu NSV-st on suunatud meile mitmesuguseid mõõduriistu ja seadeldisi.

Nii näeme, kuidas Nõukogude Liidu rahvaste vennaliku pere ühise koostöö tulemusena kasvab ja areneb kiiresti ka Tartu Riiklik Ülikool.

Dotsent A. Mitt

Täppisseadmeid arstiteaduskonnale

Meie edu kõigil teoreetilistel ja praktilistel aladel on tihedas seoses materiaalse baasiga — see on kateedrites, laboratooriumides ja kabinettides olemasolevate õppening teadusliku töö arendamiseks vajalike vahenditega.

Sõjajärgsel perioodil on TRÜ arstiteaduskond rikastunud mitmete uute kateedrite ja distsipliinidega. On rajatud bioloogilise keemia, patoloogilise füsioloogia jt. kateedrid. Õppeplaanidesse on viidud uued distsipliinid, nagu meditsiini ajalugu, tervishoiuala organisatsioon, meditsiinilise kauba tundmine ja rida teisi. Nimetatud kateedrid ja uued õppekabinetid on nüüd varustatud, tänu teiste liiduvabariikide tõhusale abile, moodsate vahenditega. Näiteks on biokeemia kateeder hankinud kõigi muude vajalike vahendite kõrval hinnalisi täppisseadmeid (elektro-fotokolorimeeter, Varburgi aparaat jt.), mille väärtus juba üksikesemetena tõuseb mitmekümne tuhande rublani. Üsna hiljuti sai üld-kirurgia kateeder täieliku kirurgiliste instrumentide komplekti kasutamiseks õppevahenditena.

Pidevalt täieneb ka teiste kateedrite materiaalne baas ja seda jällegi tänu vennasvabariikide abile. Kui näiteks füsioloogiakateedri aparatuuri, mis oli hangitud enne 1945. a., hinnata rahalises väärtuses ühega, siis sõjajärgseil aastail on kateeder saanud uusi seadmeid (kronaksimeeter, uut tüüpi kümograafe jt.) 1,5 korda enam. Galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia kateedris õpetatava meditsiinilise kauba tundmise õppe- ja demonstratsioonikollektsioon on täienenud enam kui 300 meditsiinilise instrumendi ning aparaadi võrra.

TRÜ arstiteaduskonna kateedrite materiaalse baasi arenemine ei ole jätnud mõju avaldamata teadusliku uurimistöö käigule. Möödunud aastail kasvas pidevalt kateedrites teostatava teadusliku töö maht ja kvaliteet. Siinkohal tuleb ka esile tõsta üliõpilaste teadusliku töö järsku kasvu ÜTÜ ringides ja üliõpilaste huvi märgatavat tõusu teadusliku uurimistöö vastu, võrreldes varemate aastatega.

Dots. B. Luik

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Täna, algusega kell 16 toimub TRÜ Õpetatud Nõukogu järjekordne koosolek. Päevakorras on kaks küsimust. Esiteks kuulatakse ära sm. A. Hiire aruanne TRÜ pearaamatukogu tööst. Teisena esineb aruandega ÜTÜ 1953/54. õppeaasta teaduslikust tööst dots. J. Tammeorg. Koosolekul tuleb kinnitamisele ÜTÜ töö temaatika.

PARTEI ELU

Viia ellu aruande-valimiskoosoleku otsused

TRÜ parteiorganisatsiooni hiljuti toimunud aruande-valimiskoosolek selgitas välja rea tõsiseid puudusi ja lünki endise parteibüroo töös ülikooli kollektiivi mitmekülgse tegevuse parteilisel juhtimisel ja suunamisel. Eriti kriipsutati alla kommunistliku kasvatustöö puudulikkust nii üliõpilaste, õppejõudude kui ka administratiivmajandusliku personali hulgas. Kuna õppeprotsess on sageli nõrgalt seotud kasvatustööga, parteija komsomoliorganisatsioon aga pole suutnud hõlmata ideelis-poliitilise kasvatustöö mitmesuguste vormidega kogu ülikooli kollektiivi, siis esineb seni veel üliõpilaste teatava osa keskel mahajäänud meeleolusid, usuliste igandite mõju ja moraalse ebakindluse avaldusi (joomine, ebakorrektne käitumine avalikes kohtades jne.). Ka pole kõik õppejõud veel täielikult vabanenud idealismi igandidest, mis omakorda takistab ka üliõpilastes marksistlik-leninliku materialistliku maailmavaate väljakujunemist. Toodi esile rida puudusi ka ülikooli õppe- ja teaduslikus töös, samuti majandusaparaadi töös, kes ei suuda lõpule viia profülaktooriumi ehitamist haigete üliõpilaste jaoks.

Naelutänud kinni senise töö puudused võttis parteikoosolek vastu konkreetse otsuse parteiorganisatsiooni töö parandamiseks. Kõige kindlamalt tuleb võidelda ideelis-poliitilise kasvatustöö parandamise ja selle vormide mitmekesistamise eest. Tuleb püsivalt jätkata kasvatustööd parteitu aktiiviga, tugevdada parteiorganisatsiooni juhtivat ja suunavat osa ülikooli õppe- ja teaduslikus töös, parteilist mõju kateedrite tööle, täiendades nende koosseisu noorte kvalifitseeritud jõududega. Senisest suuremat tähelepanu tuleb pöörata teadliku distsipliini saavutamisele ja suurema iseseisvuse arendamisele üliõpilaste õppe- ja teaduslikus töös, vähendades nende loengukoormust. Tunduvat organisatsioonilist ja sisulist parandamist vajab sportlike ja muude organisatsioonide töö, mis ei haara veel kaugeltki kogu üliõpilas- ja õppejõudude kollektiivi.

On selge, et kogu seda tööd ei suuda teha parteiorganisatsioon üksinda, vaid parteikoosoleku otsuse täitmisele peab rakenduma kogu meie ülikooli kollektiiv, tema rohkearvulised parteitud organisatsioonid ja ringid.

Kevadtööde hooajal on kõigi teaduskondade partei- ja komsomoliorganisatsioonide ülesandeks anda oma abi külvitööde õigeaegseks ja agrotehniliselt kvaliteetseks lõpetamiseks ülikooli šeflusalustes kolhoosides, tõmmates selleks kaasa üliõpilaste kõrval ka õppejõude, kes võiksid vastavalt oma spetsialiteedile osutada kvalifitseeritud abi.

Parteikoosolek juhtis erilist tähelepanu uue õppeaasta ettevalmistamisele. Kuna vastuvõetavate üliõpilaste arv tõuseb eeloleval õppeaastal 700-ni, siis nõuab see kogu kollektiivi tõsiseid pingutusi, et tagada uute üliõpilaste edukat vastuvõttu, nende kindlustamist vastavate elamistingimuste ja õpperuumidega.

M. Lõhmus

Ülikooli parteiorganisatsiooni büroolt

18. mail toimus TRÜ parteiorganisatsiooni büroo koosolek. Tähtsamaks küsimuseks oli bürooliikmete tööjaotus. Vastavalt büroo otsusele vastutab õppe-kasvatustöö eest sm. V. Reiman, teadusliku töö eest sm. E. Laasik, kehakultuuritöö eest sm. K. Olev, parteiharidusvõrgu töö eest sm. V. Mäe ja massilise kultuuritöö eest sm. R. Issakova. Parteisisese töö küsimusi lahendab sm. N. Erman.

Valmistugem hästi eksameiks

Ülikool peab saatma ellu tublisid nõukogude spetsialiste, kes on võimelised edukalt täitma oma vastutusrikkaid ülesandeid nõukogude ühiskonnas. Meid ei takista miski omandamast just neid teadmisi, mis meid huvitavad ja millest kujuneb põhialus meie tulevases töös. Sellepärast ärgem raisakem aega, kasutagem oma tööpäeva oskuslikult ja ülima kokkuhoiuga, et saada kõike, mida ülikool suudab anda.

Peame jõudma selleni, et võiksime kindlalt asuda oma tööpostile, et meil ei tuleks takerduda töös lünkadesse, mis on õppeajal jäänud meie teadmistesse, et me ei teeks vigu, mille all kannatavad need, kes ootavad meid pärast ülikooli lõpetamist. See kohustabki meid hästi õppima.

Vaadeldes kriitiliselt nii enese kui ka oma ülikoolikaaslaste tegevust võime näha, et pole kasutatud kaugeltki mitte kõiki võimalusi, mida meile pakub õppimine ülikoolis. Veel istub auditooriumides passiivseid «lakkevahtijaid», kes tegelevad kõige muuga, mitte aga õppetööga, veel leidub põhjuseta puudujaid ja hilinejaid, kõrvalehoidjaid seminaridest, ühiskondlikest kohustustest, teaduslike ringide tegevusest. Ikka veel leidub neid, kes ignoreerivad kollektiivi ja käitumisreegleid (Koljal, Proosa jt.).

Kahtlemata on meie kõigi käitumises olnud momente, kus oleme rahuliku südamega vaadanud mööda puudustest, või kus «sõbramehe poolest» on jäetud parandamata viga seltsimehe tegevuses või käitumises. Seda, et mitte kõik meie kaaslased ei õpi ega tööta nagu vaja, tõendavad ilmekalt ka käesoleval semestril veel ikka esinevad rahuldavad ja mitterahuldavad eksamihinded. Nii said mitterahuldava hinde geoloogiaosakonna I kursuse üliõpilane Tõnisson kõrgemas matemaatikas, keemiaosakonna IV kursuse üliõpilased Kütt ja Vertina ajaloolises materialismis, geograafiaosakonna IV kursuse üliõpilane Alasi dialektilises materialismis jne. Ettenähtud eksamile ei ilmunud geograafiaosakonna II kursuse üliõpilane Siidva jt.

Peatselt lõpeb õppeaasta ja algavad eksamid kõigis teaduskondades. Nende ettevalmistamisel on suur osa täita komsomoliorganisatsioonil. Aktivistide kohuseks on jälgida, et eksamisessioon kulgeks distsiplineeritult, et ei esineks mingeid omavolilisi eksamite edasilükkamisi, tähtaegade muutmisi ja muid eeskirjade rikkumisi. Tuleb kindlustada, et eksamiplaanist peetaks sama rangelt kinni, nagu õppeaasta jooksul peeti kinni õppeplaanist.

Grupporgidel tuleb kindlaks määrata oma rühma üliõpilaste eksamitele ilmumise graafik, et vältida pikka ja väsitavat ooteaega enne vastamisele pääsemist. Tuleb jälgida, et dekanaat koostaks eksamiplaanid koos üliõpilastega. Ainult see kindlustab nende plaanide otstarbekohasuse, sest kes teab paremini kui üliõpilased, millised ained valmistavad neile rohkem raskusi ja nõuavad pikemat ettevalmistusaega.

Tähtis on, et kogu õpperühm võtaks osa konsultatsioonidest. Samuti on komsomoliaktivistide ülesandeks eksamisessiooni eel ja sessiooni ajal organiseerida õppematerjali kordamist rühmade kaupa, kuhu tuleb kindlasti kaasa tõmmata ka mahajäämise ohus olevad üliõpilased, kellele tuleb osutada erilist tähelepanu.

On vähe sellest, et aktivistid ise valmistuvad eksameiks hästi ette — nad peavad võitlema kogu õpperühma kõrgete saavutuste eest eksamisessioonil.

Tuleb maksimaalselt ära kasutada eksamisessiooniks jäänud aega. Tehkem kõik, et vältida eelmisel sessioonil tehtud vigu ja saavutada eelmistest paremaid tulemusi.

A. Pahplum

Kehakultuur ja sport

Miks TRÜ kaotas matškohtumise?

Möödunud nädalavahetusel toimus hooaja esimese suurema kergejõustikuüritusena TRÜ ja EPA spordiklubi vaheline matškohtumine kergejõustikus. Kahe võistluspäeva jooksul saavutati jahedast ilmast hoolimata mõlema õppeasutuse kergejõustiklaste poolt terve rida häid tagajärgi, mis annavad tunnistust talvel tehtud hoolsast treeningtööst. Nii saavutas H. Tiik odaviskes tubliks tagajärjeks 65.20 m ja E. Simson kuulitõukes 13.53. Hooaja alguse kohta olid head ka tagajärjed keskmaajooksudes. A. Pisukese tagajärjeks 800 m jooksus märgiti 1.56,4. E. Heido ja M. Pukk katsid 1500 m aegadega 4.03,6 ja 4.03,8. Rõõmsaks üllatuseks TRÜ kergejõustiklastele oli korvpallur E. Kitsingu tubli esinemine 400 m jooksus ning H. Tiigi isiklik rekord kaugushüppes 6.49 m.

Matškohtumise esimene päev lõppes viigiliselt 144:144. Teisel võistluspäeval saavutas TRÜ küll 22-punktilise algedu, kuid matškohtumise lõpuks see kadus ja EPA võitis tagajärjega 278:277.

TRÜ osas esinesid paremini naisvõistlejad, kes saavutasid 8 individuaalvõistlusalal ja teatejooksudes kokku 118 punkti, võites sealjuures 6 alal esikohad ning jäädes viimaseks ainult naiste odaviskes.

Meesvõistlejad võitsid esikohad samuti kuuel võistlusalal, kuid kavas olid meestele kokku 15 individuaalala ja teatejooksud.

Matškohtumisel esinesid meeste osas edukalt peamiselt treenerite sm-te F. Kudu ja V. Kalami õpilased, kuna M. Kutmani õpilased saavutasid enamikus viiendaid ja kuuendaid kohti. On halb, et M. Kutman, olles ise vabariigi rekordi omanik teivashüppes, ei ole suutnud poolteise aasta jooksul ülikooli sportlasperes kasvatada teivashüppajaid, kes suudaksid ületada lati 3 m kõrguselt. Kuna sm. Kudu suure töökoormuse tõttu suudab treenida ainult väheseid TRÜ kergejõustiku paremikku kuuluvaid sportlasi, on ka selge, et sm. Kutmanil on üksi raske toime tulla ülejäänud sportlaste treeningtöö korraliku organiseerimise ja juhendamisega. Siin peaksid appi tulema ülikooli paremad kergejõustiklased ise, eriti aga kehakultuuriteaduskonna vanemate kursuste kergejõustiku eriala üliõpilased, kes võiksid vabalt organiseerida 3—4-liikmelised treeninggrupid, kus nad päristreenerite juhendamisel organiseeriksid ja viiksid läbi treeningut.

Tunduvalt parem on olukord treeningtöö organiseerimise osas naiskergejõustiklastel, kuid ka siin tuleks treeneritel sm-tel Krassil, Ungeril ja Raudsepal suhtuda palju rangemalt distsipliini ja treeningute jaotamise küsimustesse.

Tuleb tunnistada, et matškohtumisel oli kaotuse peamiseks põhjuseks spordi vähene massilisus meie ülikoolis. Meie ülikool võib küll hiilata üksikute tippsportlastega kergejõustikus, kuid massilisest kergejõustikuharrastamisest oleme veel kaugel. TRÜ parteibüroo otsus eelmisest sügisest massilise kehakultuuritöö arendamise kohta ülikoolis on siiani jäänud paberile. Ülikooli juhtkond tunneb veel vähe huvi kehakultuuritöö vastu. Selle ilmekaks tõendiks on fakt, et teaduskondadevahelistel võistlustel ei ole viibinud veel ühegi teaduskonna dekaan. Esimene TRÜ teaduskondadevaheline kehakultuuri- ja spordialane ülevaatus-konkurss, mis kindlasti oleks suuresti kaasa aidanud spordi massilisuse tõusule, on jällegi jäänud paberile. Meie ülikoolis puudub ka sportlike saavutuste väärikas hindamine. Talvel saavutas ülikooli kergejõustikuvõistkond 52 NSVL kõrgema õppeasutuse hulgas hinnatava esikoha. See saavutus ei leidnud aga ülikooli juhtkonna poolt mingisugust tunnustust.

Kehakultuuri- ja sporditöö juhtimine ülikoolis lasub peamiselt kehakultuuriteaduskonna erialakateedritel. Üleülikooliline kehalise kasvatuse ja spordi kateeder (juhataja sm. Rannamäe) on siiani tegelnud ainult kohustuslike kehalise kasvatuse tundide andmisega, seistes täielikult eemal fakultatiivtööst.

Puudulik on ülikooli spordiklubi osa spordi massiliseks muutmisel, kuid ilma ülikooli komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni toeta on spordiklubil seda viga raske parandada. Ülikooli komsomoliorganisatsioon peaks kiiresti lahendama komitee kehalise kasvatuse sektori juhataja sm. Simsoni küsimuse, kes võistlusreiside ja laagrite tõttu pole võimeline täitma temale pandud kohustusi. Komsomoliorganisatsioon peaks pöörama tõsist tähelepanu kehakultuuri ja spordi propageerimisele meie üliõpilaste hulgas. Ei tohi enam korduda sellised asjad, et TRÜ-EPA matškohtumisel moodustavad EPA üliõpilased 85% pealtvaatajaskonnast.

Matškohtumise kaotamises oli suur «panus» ka mitmetel vastutustundetutel kergejõustiklastel. Arsiteaduskonna üliõpilane R. Ridala keeldus kategooriliselt kaasa võistlemast, kuigi tal ei olnud selleks mingeid objektiivseid põhjusi.

Kehakultuuriteaduskonnal tuleb aga tõsiselt arutada üliõpilaste Põldre ja Juurika käitumist matškohtumisel. Põldre hilines võistlustele ja, asudes eelsoenduseta võistlusrajale, näitas enda kohta nõrka tagajärge teivashüppes. Juurikas aga, ilmselt solvunud oma ebaedust 400 m jooksus, katkestas jooksu meeter enne finišijoont.

Tõsisele treeningtööle tuleb suunata sellised andekad kergejõustiklased, kes praegu on löönud spordile käega, kuid kellelt võiks loota edukat esinemist isegi vabariigi ulatuses. Siin tuleks nimetada H. Lahit, A. Kesa jt.

On vaja, et TRÜ kollektiiv juba lähemas tulevikus vabaneks senisest ebaõigest suhtumisest kehakultuuritöösse, vastasel korral aga võib järgneda veel teisigi selliseid signaale, nagu seda oli matškohtumise kaotamine. Eriti tuleb seda arvesse võtta TRÜ ühiskondlikel organisatsioonidel.

J. Unger

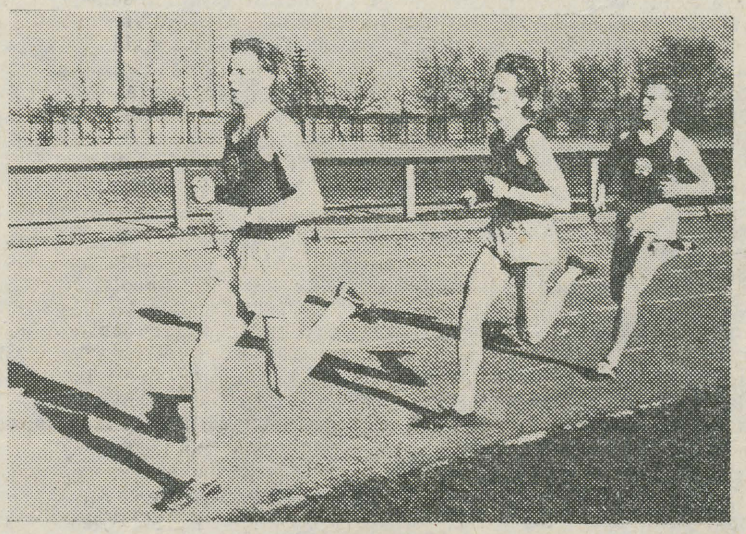

800 m jooks meestele. Juhib A. Pisuke (TRÜ), järgnevad E. Kalmre (EPA) ja E. Heido (TRÜ). A. Kivistiku foto

ÜTÜ nõukogus

TRÜ ÜTÜ nõukogu arutas järjekordsel koosolekul nõukogu liikmete distsipliini küsimust ja otsustas nõukogu koosseisust välja heita sm-d H. Lehiste ja R. Vaganay ÜTÜ nõukogu töö täieliku ignoreerimise ning mitmekordsetele hoiatustele mittereageerimise pärast. Vastavad materjalid otsustati anda TRÜ komsomoliorganisatsioonile küsimuste arutamiseks.

Õppimisvõimalustest aspirantuuris

1954. a. sügisel võtab Tartu Riiklik Ülikool uusi aspirante vastu järgmistel aladel: NLKP ajalugu, filosoofia, poliitiline ökonoomia, soome-ugri keeled, eesti keel, eesti kirjandus, füüsikaline geograafia, taimefüsioloogia, matemaatika, teoreetiline füüsika, eksperimentaalne füüsika, analüütiline keemia, sisehaigused, tuberkuloos, kirurgia ja psühhiaatria. Mõnele erialale võetakse 2 aspiranti (filosoofia, poliitiline ökonoomia). Peale selle on ülikoolile antud võimalus suunata aspirante aspirantuuri Moskva Riikliku Ülikooli juurde teoreetilise mehaanika, Leningradi Riikliku Ülikooli juurde vene keele ja Moskva Juriidilise Instituudi juurde kriminalistika alal.

Mittestatsionaarseid aspirantuurikohti on 1954. a. vastuvõtuplaanis kaks — eesti keele ja teoreetilise füüsika alal.

Aspirantuuri astumiseks võivad soovi avaldada kõik teadusliku töö vastu huvi tundvad ülikooli lõpetanud. Soovitav on, et vastav isik oleks varem töötanud praktikas, kuid võimalusi aspirantuuri astumiseks on ka sellel aastal lõpetajail.

Noored, kasutage võimalusi oma teadmiste täiendamiseks aspirantuuris!

Avaldusi võetakse vastu kuni 1. augustini k. a.

Loe seda raamatut!

M. Gorki kirjandusest. Kirjanduskriitilised artiklid. Sovetski Pissatel, Moskva 1953 (vene keeles).

Neil päevil jõudis lugejateni uus väljaanne Maksim Gorki kirjanduskriitilistest artiklitest. Võrreldes varasema väljaandega, mis on tõlgitud ka eesti keelde (1948), sisaldab uus kogumik rohkesti uut ja väärtuslikku materjali. Siin on avaldatud kirjutusi Tšehhovi, Korolenko, Tolstoi, Jessenini jt. kirjanike kohta, terve rida märkusi, retsensioone ja esseesid mitmesuguste kirjanduslike probleemide valdkonnast, mis varasemas väljaandes puudusid.

Käsitletav väljaanne on asendamatuks teoreetiliseks varasalveks igale filoloogile, sest ta sisaldab olulisi ja põhilisi seisukohti sotsialistliku realismi sõlmküsimustes, kunstimeisterlikkuse ja ilukirjanduse keele probleemide alal.

S. Varik

* * *

E. Krusten. Noorte südamed. Romaan. Eesti Riiklik Kirjastus, Tallinn 1954.

Eesti nõukogude proosakirjandus on rikastunud uue ulatuslikuma teose võrra: ilmus Erni Krusteni romaani «Noorte südamed» esimene osa. Raamat käsitleb eesti küla 1905. a. revolutsiooni eel, eriti aga mõisatööliste olukorda.

Kirjanik on andnud laiahaardelise ja detailiderohke pildi tolle aja ühiskondlikest suhetest, üksikute klasside ja ühiskonnakihtide vahekordadest, näidates maaproletariaadi teadvuse järk-järgulist küpsemist. Õnnestunud on terve rida tüüpilisi tegelaskujusid, veenev ja tihe on ajastu olustikuline taust. Raamat on kahtlemata samm edasi kirjaniku enese arengus ning rikastab meie proosakirjandust, mis on nii vaene ulatuslikumate teoste poolest.

Loodame, et meie kirjandusring võtab selle teose arutelu uuel semestril oma tööplaani või pühendab talle vähemalt retsensiooni laualehes, sest raamat huvitab kahtlemata paljusid noore südamega lugejaid.

S. Kaares

Veetke oma puhkus Käärikul!

Kauni suvepuhkuse veetmise eesmärgil organiseerib TRÜ ametiühing ülikooli õppejõududele, teenistujaile ja üliõpilastele 1.—30. augustini puhkamisvõimaluse Otepää rajoonis Kääriku õppebaasis.

Puhkajaile korraldatakse ühistoitlustamine õppebaasi sööklas, nad varustatakse korteriga ühiselamus, voodipesuga jne. vastavalt puhkekodude üldistele eeskirjadele.

Puhkekodu eeliseks on see, et ülikooli kollektiivi liikmeil on võimalik Käärikule puhkama sõita koos perekonnaliikmetega, kusjuures sel juhul kindlustatakse neile vastav perekondlik majutamine.

Puhkus võib kesta soovi järgi kuu aega või kaks nädalat. Puhkajail tuleb iga päeva eest tasuda 15 rubla täiskasvanu ja 8 rubla lapse (4—14 a.) kohta. Seejuures tuleb summa kogu puhkeaja eest tasuda hiljemalt 1. juuliks TRÜ ametiühingu kassasse.

Et kindlustada endale puhkamisvõimalus Käärikul, peavad soovijad esitama hiljemalt 15. juuniks ametiühingukomiteele avaldused vastava teaduskonna ametiühingubüroo kaudu.

Toimetaja kt. R. AULING

MB 09334 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1529

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat
195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (227) Reedel, 28. mail 1954. a. VII aastakäik

Kehakultuur ja sport massidesse!

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus osutavad lakkamatut hoolt rahva heaolu tõusu, pidevalt kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamise eest. Suurt tähelepanu pühendatakse töötajate tervise tugevdamisele ja puhkuse organiseerimisele. Ainult 1954. a. on riigieelarves tervishoiule ja kehakultuurile ette nähtud üle 29 miljardi rubla. Meie suurel Nõukogude kodumaal on loodud hiiglaslik spordiehituste võrk, mis iga aastaga veelgi suureneb.

Kehakultuuri- ja sporditööle suure tähelepanu osutamise eredaks näiteks on spordibaaside arvu pidev suurenemine ja nende olukorra paranemine ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Viimaste aastate jooksul anti ekspluatatsiooni võimla Mitšurini tänaval, kaks uut hoonet Kääriku spordibaasis, uued talliruumid ratsabaasis, veespordijaamad Kvistentalis ja Praagal. Praegu toimuvad ehitustööd uuel ülikooli staadionil, kehakultuuriteaduskonna peahoone juures ja Kääriku spordibaasis. Rajamisel on hipodroom.

Ülikooli kehakultuurlased vastavad sellele suurele tähelepanule ja abile uute saavutustega sportlikus töös. Ülikooli võistkonnad kergejõustikus ja naiste korvpallis saavutasid esikohad 1954. a. üleliidulistel kõrgemate koolide esivõistlustel. NSVL meistersportlased Aino Huimerind ja Maie Otsa kuuluvad maailma tugevaimate NSVL esindusvõistkondade koosseisu naiste võrk- ja korvpallis, aspirant Lea Maremäe kuulub maailma parimate hulka kuulitõukes ja odaheites. Ukraina Venemaaga taasühinemise 300. aastapäeva tähistamiseks NSVL parimate kergejõustiklaste osavõtul korraldatud võistlustel Kiievis saavutas ta esikoha kuulitõukes uue vabariikliku rekordiga.

Samal ajal ilmneb Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuri- ja spordialases töös veel tõsiseid puudujääke. Suurima puudusena tuleb alla kriipsutada asjaolu, et kaugeltki mitte kõik ülikooli kollektiivi liikmed pole haaratud regulaarsesse kehakultuuritöösse. Ei kasutata täiel määral võimalusi, mis on loodud kehakultuuritöö muutumiseks massiliseks. Suur osa vanemate kursuste üliõpilasi ei tegele üldse kehakultuuri ja spordiga, nooremate kursuste üliõpilaste hulgas esineb aga kõrvalehoidumist kohustuslikest kehalise kasvatuse tundidest. Kehakultuuritööst seisab eemal ülikooli rohkearvuline õppejõudude, teenistujate ja tööliste kollektiiv.

Kehaline kasvatus on vaieldamatult üheks tähtsamaks vahendiks töötajate tervise tugevdamisel, töövõime tõstmisel ja eluea pikendamisel. Tuleks meenutada silmapaistva nõukogude riigijuhi K. E. Vorošilovi sõnu: «See, kes ei tegele pideva kehalise treeninguga, sarnaneb inimesega, kes on otsustanud teadlikult 45-aastaselt vananeda ja forsseerida oma jõuetuks muutumist.» Eriti oluline on kehakultuuriga pidev tegelemine vaimse töö tegijatele. Üldtuntud on asjaolu, et paljud suured teadlased ja kunstimeistrid tegelesid kõrge vanaduseni pidevalt kehakultuuriga. Akadeemik I. P. Pavlov harrastas kuni oma elu lõpuni regulaarselt kurnimängu, suusatamist, jalgrattasõitu. Suur vene kirjanik L. N. Tolstoi tegeles veel 82-aastaselt võimlemise, ratsutamise ja jalgrattasõiduga. Väljapaistev NSVL teadlane Leningradi ülikooli rektor akadeemik Aleksandrov on NSVL meistersportlane alpinismi alal jne.

Töötajate heaolu ja tervise eest hoolitsemine on kõigi ühiskondlike organisatsioonide ja juhtivate töötajate tähtsaks ülesandeks, seetõttu ei saa rahule jääda olukorraga, et kehakultuuri- ja sporditöö organiseerimise ja juhtimisega tegelevad ülikoolis peamiselt ainult kehakultuuriteaduskond ja ülikooli spordiklubi. Ei saa leppida sellega, et suur arstiteaduskonna kollektiiv, kelle otseste ülesannete hulka kuulub kehakultuurialaste probleemide teaduslik läbitöötamine ja kehakultuurialane propaganda ning selgitustöö, ei tegele üldse nende küsimustega, kusjuures arstiteaduskonna kehakultuurikollektiiv on võrreldes üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate arvuga väikseim ning töötab halvasti. Ei saa leppida, et õigusteaduskonnas kehakultuurikollektiiv üldse ei tegutse.

Ei saa nõustuda sellega, et ülikooli ametiühingukomitee kehakultuuritöö sektor (vastutav sm. H. Valgma) ja sama sektor ülikooli komsomolikomitees (vastutav sm. E. Simson) ei näita mitte mingit initsiatiivi ega algatust oma töö parandamiseks.

Ülikooli parteibüroo on samuti vähe tegelnud kehakultuuritöö juhtimisega, kontrollides nõrgalt selles küsimuses vastu võetud otsuste täitmist. Sporditööga otseselt tegelevad organisatsioonid, kehakultuuriteaduskond (dekaani kt. F. Kudu) ja ülikooli spordiklubi (esimees B. Võrse), töötavad ühekülgselt, pühendades tähelepanu põhiliselt spordibaaside rajamisele ja tööle ülikooli esindusvõistkondadega, kusjuures massilise kehakultuuritöö juhtimine on jäänud tagaplaanile.

Saabumas on suvine puhkeperiood. See on aeg, millal üliõpilased, õppejõud, teenistujad ja töölised peavad koguma jõudu uueks õppeaastaks, parandama oma tervist ja tõstma töövõimet. See asjaolu seab rektoraadi, teaduskondade ja ühiskondlike organisatsioonide ette kiiresti lahendamist vajavad tähtsad ülesanded. Tuleb kindlustada kõigi ülikooli spordibaaside maksimaalne kasutamine, organiseerida turismimatku jalgsi, jalgratastel ja veesõidukitel, korraldada spordilaagreid, viia läbi ujumiskursusi, mootorspordi kursusi, organiseerida huvitavaid võistlusi jne.

Rakendades kõiki neid vorme ja kaasa tõmmates kogu meie ülikooli kollektiivi kehakultuuri harrastamisele parandame üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate tervislikku seisundit ja töövõimet, aitame kaasa partei ja valitsuse poolt püstitatud suurte ülesannete täitmisele.

Järjekordne väitekirjade kaitsmine

Täna tuleb Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogus kaitsmisele kolm kandidaadiväitekirja.

Esimesena kaitseb väitekirja «Получение белковых гидролизатов из казеина и фибрина для парэнтерального белкого питания и биохимическая характеристика их» Riia Meditsiinilise Instituudi vanem-õpetaja J. Kremer.

Filoloogiateaduste kandidaadi teaduslikku kraadi taotleb TRÜ aspirant V. Pino, kelle väitekirja teemaks on «Sotsiaalsed vastuolud eesti klassiühiskonnas rahvalaulu andmete põhjal».

ENSV TA Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi aspirant N. Haug kaitseb väitekirja «Luuüdisisese fiksatsiooni rakendamisest metallnaelaga pikkade toruluude vigastuste ravis».

Kanda väärikalt kommunistliku noore nime

ÜLKNÜ XII kongressil vastu võetud ÜLKNÜ põhikiri kohustab iga kommunistlikku noort seostama iga oma õppe- või kasvatustöös tehtavat sammu kommunismi ülesehitamise huvidega. Kommunistlik noor peab pidevalt töötama oma teadlikkuse tõstmisel, olema eeskujuks teistele töös ja õpinguis, olema aus ja õiglane, täitma sotsialistliku ühiselu reegleid, võitlema kapitalismi iganditega noorsoo teadvuses.

Ei ole kahtlust selles, et TRÜ komsomoliorganisatsioon on käesoleval õppeaastal teinud ära teatava töö nende ülesannete lahendamisel. Praegu, kui me võime juba teha mõningaid kokkuvõtteid sellest tööst, peame eriti hoolikalt uurima puudusi, mis veel esinevad selles komsomolitöö vastutusrikkas lõigus.

Käesoleval õppeaastal esines rida fakte, mis näitavad, et teaduse sügava omandamise asemel õpivad mõned üliõpilased ainult selleks, et saada eksamitel häid hindeid. Omandanud materjali pealiskaudselt, püüavad nad eksamitel õppejõude petta ja kasutavad «spikreid». Nii juhtus IV kursuse vene filoloogia õpperühmas, kus endised üliõpilased Limbo ja Oltevskaja petsid õppejõude. Komsomoliorganisatsioon aga pööras sellele kuni viimase ajani vähe tähelepanu.

Kõneldes aususe ja õigluse kasvatamisest peame eelkõige osutama erilist tähelepanu ausale suhtumisele õppetöösse.

Olukord on eriti halb ühiskonnateaduste õppimisel. Sageli esineb algallikate konspektide mahakirjutamist, mõnede kommunistlike noorte ebasüstemaatilist tööd seminarideks ettevalmistumisel jne. Õiglase hinnangu andmise ja avaliku arvamise loomise asemel selliste faktide suhtes kaitsevad mõned komsomoliorganisatsioonid koguni neid üliõpilasi (geoloogiaosakonna IV kursus).

Komsomoliorganisatsioonid peavad jälgima üliõpilaste käitumist mitte ainult ülikooli seinte vahel, vaid ka õppetööst vabal ajal. Kuidas võis juhtuda, et kommunistlik noor Milvi Proosa, kes oli varem juhtival tööl, osutus väga piiratud, väikekodanlike pisiasjade kütkes olevaks inimeseks, kes ei hinda kollektiivi arvamust ja petab kollektiivi. Arvatavasti ei pööranud bioloogiaosakonna komsomoliorganisatsioon küllalt tähelepanu neile «pisiasjadele», mis viisid üliõpilase eemaldumiseni kollektiivist. On teada kollektiivi arvamuse ignoreerimine kommunistliku noore Russakovi poolt, kes otseselt hoidus kõrvale oma seltsimeeste nõuete täitmisest. Russakovi suhtes tuli kasutusele võtta kõige karmimad abinõud: ta heideti välja ÜLKNÜ ridadest.

Üliõpilaste amoraalse käitumise faktid ilmnevad just seal, kus organisatsioonid töötavad halvasti, kus ei teata, millega tegelevad kollektiivi liikmed. Arstiteaduskonna komsomoliorganisatsiooni töö on nõrk, seal on kommunistlikke noori, kes rikuvad kõige jämedamalt sotsialistliku ühiselu reegleid (Brjušenko).

Nõukogude riik loob üliõpilastele kõik tingimused viljakaks õppetööks ja iga kõrgema õppeasutuse lõpetanud noore spetsialisti kohuseks on töötada seal, kus vajatakse kaadreid, kuhu teda saadab kodumaa. Nagu näitab töölesuunamine sel aastal, on ülikoolis veel üliõpilasi, kes ütlesid ära oma töölesuunamisest sinna, kuhu on vaja spetsialiste. Rida matemaatika-loodusteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasi ei tahtnud sõita tööle maarajoonidesse.

Tuleb mõista, et ka näiliselt kõige vähem olulised pisiasjad, mis tulenevad ebaausast suhtumisest töösse ja püüdest väikekodanliku heaolu poole, on vastuolus kommunistliku moraali normidega. Neid väärnähtusi tuleb pidevalt välja juurida meie elust.

Ülikooli komsomolikomitee, komsomoli-algorganisatsioonid ja grupid peavad oma töös näitama leppimatut suhtumist inimestesse, kes ei ole väärt kandma noore kommunismiehitaja kõrget nimetust.

L. Šišov,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri asetäitja

TRÜ kirjandusvõistluse tulemustest

Möödunud nädalal toimus ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi poolt organiseeritud üleülikoolilisele kirjandusvõistlusele esitatud tööde arutelu ja kuulutati välja võistluse žürii otsus. Sel puhul tuleks teha võistlustest mõningaid kokkuvõtteid.

Üldse saabus žüriile 52 tööd 25 märgusõna all. Neist 42 olid kirjutatud luulevormis. Luuletuste hulgas oli 17 venekeelset ja üks tõlge vene keelest.

Žürii otsustas välja anda 6 teist ja 3 kolmandat auhinda ning 5 ergutuspreemiat.

Nagu näeme väljaantud auhindadest, võib rea tööde juures kvaliteediga rahule jääda. Üldiselt siiski jäi kvaliteet maha kvantiteedist. Ühtki tööd ei peetud esimese auhinna vääriliseks. Torkab silma just vormilise külje nõrkus.

Enamiku auhinnatud tööde väärtuseks on tundevärskus, meeldejäävate piltide andmine. Seda võib öelda näiteks II auhinna väärilisteks tunnistatud Linda Ruudi luuletuste «Aabits» ja «Süüdistus», Reet Reiljani luuletuse «Viimane koolipäev», Inge Trikkeli luuletuste «Vestlus rongis» ja «Ammu magama läks meri» jt. kohta. Kuid nagu juba öeldud, vormilises küljes esineb puudujääke. Näiteks III auhinna saanud Mai-Liis Alamaa luuletuste juures on mõningail juhtudel tegemist kiirustamisega. Viimistlematust ilmneb ka tema luuletuses «Õhtune Leningrad», mida žürii peab üldiselt kõige õnnestunumaks. Ergutuspreemia saanud Valter Kruudi poeem «Vene sõduri päevik» näitab autori vilumatust luule alal. Kuna ka käsitletav ainestik on autorile sisuliselt võõras, siis jääb poeem üldsõnaliseks ja väheütlevaks. Autorile võiks esialgu veel soovitada töötamist lühižanri alal. Ergutuspreemia saanud August Eelmäe luuletuse «Ootel» algul on antud hea loodusepilt, kuid armastusemotiiv selle lõpus pole orgaaniliselt ühendatud luuletuse ülejäänud osaga.

Proosa alal märgiti ära Einar Maasiku jutustused «Kui annad sõna...» (II auhind) ja «Üks suvepäev» (III auhind). Esimeses neist on antud õnnestunud karaktereid (Henn), tõstatatud ja lahendatud vajalik teema. «Ühe suvepäeva» tugevaks küljeks on traktorijaama olustiku hea tundmine. Ine Süvalepa luuletuses «Laul armastusest» on valitud huvitav kirjakujuline vorm. Seda vormi kasutades on autor suutnud luua ühtlasi hea karakteri. Žürii määras tööle ergutuspreemia. Ergutuspreemia sai ka P. Voolaine näidend «Võitlus priiuse eest». Siin on autor teinud suure töö ajaloolise materjali tundmaõppimisel, kuid materjali valamine draamavormi on siiski ebaõnnestunud. Pole loodud reljeefseid karaktereid, kaldutakse liiga pikkadesse monoloogidesse.

Satiiriliste lühipalade alal anti II auhind Inge Trikkeli luuletusele «Seminaritöö». Autor naelutab häbiposti need üliõpilased, kes jätavad seminaritöö kirjutamise viimasele päevale ja ei suuda seda siis õigeaegselt lõpetada. Luuletus on kirjutatud bülletääni õnnestunud vormis. Satiirilise proosapala «Muinasjutulossis» eest omistati III auhind Endel Pillaule. Siin antakse häid olustikupilte Tiigi tänava internaadist, samuti satiirilisi pilte väärnähtustest, mis seal esinevad. Autorilt võiks nõuda materjali tihedamat esitamist, sest praegusel kujul kaldub satiir ära kaduma olustikupiltide hulka.

Nagu näeme, näitas võistlus terve rea noorte autorite olemasolu ülikooli kollektiivis. Kuid võistlus näitas ka, et puudub pidev töö nendega. Edaspidi tuleb laualehel «Loov Mõte» koondada kõik ülikooli noored autorid ja tihedas loomingulises koostöös tõsta nende loomingu kunstiline külg vajalikule kõrgusele.

Ühele puudusele tuleb veel tähelepanu pöörata. Nimelt olid peaaegu kõigi auhinnatud tööde autorid ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased. Ometi leidub ülikooli suures kollektiivis kindlasti ka väljaspool ajaloo-keeleteaduskonda noori autoreid. Järelikult ei võtnud nad võistlusest osa või esinesid nõrkade töödega. Vene kirjanduse ringil tuleb suuremat tähelepanu pöörata vene keeles kirjutavate autorite suunamisele sellistest üritustest osavõtuks, nagu seda on üleülikooliline kirjandusvõistlus. Samuti tuleks neil organiseerida tööd noorte autoritega vene keeles.

H. Kään,
kirjandusvõistluse žürii esimees

AUHINNATUD MATERJALE KIRJANDUSVÕISTLUSELT

SEMINARITÖÖ
ehk — KÕIK LÄKS JÄLLE VANAMOODI

«Distsipliin on tore asi,
hindan teda alati,
üldiselt on aga nii:
inimene pole masin.
Näiteks seminaritöö:
noh, mis siis, küll valmis teen,
terve nädal on ju veel —
seitse päeva, seitse ööd.
Aga näe, ei anta rahu:
näita siia, näita sinna,
enne sind ei lasta minna, —
see mu hinge küll ei mahu!»

Nõnda mõtles õhtul voodis,
lauale jäi poolik töö.
Magas raskes unes öö,
hommikul läks «kohvipoodi».

Tore olla «kohvimajas»!
Tuttav siin ja tuttav seal,
ajad juttu, aeg kaob pea...
Lahkud kella ühe ajal —
loengule ka minna vaja.

«Noh, kus seminaritöö?»
loengul küsisid kõik kooris.
«Juhendaja näha soovis!»
«Õigel ajal näete tööd,
lugeda kõik saate läbi!»
Aga endal hakkas häbi...

Õhtul vaikselt mõtles voodis:
«Nõnda aeg kaob käest mul hoopis.
Distsipliin on tore asi,
aga näete — aeg on kasin!
Teisiti vist küll ei saa:
homme vaja puududa!»

Padjale siis pani pea,
oli mugav, oli hea,
teadis: minule jääb võit,
niikuinii teen valmis kõik!

...Tühjad lehed olid laual...
Päike aknast sisse hiilis,
vaatas, kuidas tüdruk viilis,
voodis magas kaua-kaua...
«Oi, kui kole, siidi veab,
padjal alles puhkab pea!»

Siis läks lahti parem silm,
väljas — oi kui ilus ilm!
Teha tööd — see oleks kole!
Vaimu kah ei ole peal...
Mõte küpses tark ja hea:
mõne tunni väljas olen!
Viis on päeva, viis on ööd,
kohe alustan ma tööd!

Õhtul — näe, mis välja tuli:
sõbral oli sünnipäev!
Kuidas ulatad vaid käe —
pühitseda vaja oli!
Homme jällegi on päev,
töö saab valmis — lööme käed!

Neli päeva, neli ööd,
pole alustanud tööd...

Istus tunni, leidis siis —
geeniustel kah on nii:
tihti nende kuulsad salmid
saavad südaöösel valmis —
öösel hakkan tegema!

Istus öösel tunni kaks,
pea läks aina raskemaks...
«Hirmus asi — distsipliin,
hauda sa mu varsti viid!»

Noh, mis siis, see on vist parem,
kui ma homme tõusen varem!...
Hommikul läks — vanamoodi...

* * *

Ja kui tuli tähtpäev, siis
kurva näo vaid näha viis.

INGE TRIKKEL

Rohkem tähelepanu kvalifikatsiooni tõstmisele

TRÜ õppejõududest omab ainult üks kolmandik teaduslikku kraadi või kutset. Selle olukorraga ei saa muidugi leppida ja seepärast ongi viimaseil aastail kvalifikatsiooni tõstmise küsimus eriti teravalt päevakorda tõusnud.

Kvalifikatsiooni tõstmise osas on kõige halvem olukord kehakultuuriteaduskonnas, kus on 38 õppejõudu, kellest mitte ükski ei oma teaduslikku kraadi või kutset.

Ei saa ütelda, et teaduskond ise poleks huvitatud sellest küsimusest. Mõned õppejõud on olnud lühiajalistel kvalifikatsiooni tõstmise kursustel, mõned (J. Laidvere, A. Kalamees, N. Levitskaja, F. Kudu) on juba mitu aastat töötanud dissertatsiooni koostamise kallal.

Juba paar aastat tagasi saavutati NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumilt luba suunata F. Kudu aastasesse aspirantuuri, kuid mitmesugustel põhjustel jäi ka see teostamata. 1951. a. võeti kehakultuuri alal aspirantuuri vastu sm. S. Leet. Aasta pärast tuli ta aga aspirantuurist välja arvata, sest ei õnnestunud saada juhendajat.

On selge, et olukorra parandamiseks peab midagi senisest tõhusamat ette võtma.

Ent vaatamata raskustele on ometi ka midagi saavutatud. Nii õpib praegu TRÜ 1-aastases aspirantuuris kehakultuuriteaduskonna van.-õpetaja E. Mõtlik, kes teeb oma dissertatsioonitööd füsioloogiakateedri juhataja prof. Käer-Kingissepa juhendamisel. Töö on seni kulgenud edukalt ja võib loota, et aasta lõpul esitab E. Mõtlik oma töö kaitsmiseks. Mõned õppejõud (R. Nõvandi, S. Kureniit) õiendasid alles hiljuti Leningradis oma eriala eksamid.

Niisiis on TRÜ-s ka kehakultuuri alal rida õppejõude oma kandidaadimiinimumi eksamid õiendanud ja alustanud väitekirja kirjutamist. On loota, et seetõttu saavutatakse juba 1955. aastal vähemalt 1—2 kohta nende aastasesse aspirantuuri suunamiseks.

1954. a. jaanuarist alates on aspirantuuris L. Maremäe (arstiteaduskonnas). Tema õppetöö on aga takistatud, sest ta on võistluste tõttu kestvalt Tartust ära.

On vaja, et kehakultuuriteaduskond leiaks oma aspirantidele kas Leningradis või Moskvas nõuetele vastavaid juhendajaid. Teiseks on tarvis kavakindlalt ette valmistuda aspirantuuri kandidaate nooremate õppejõudude ja lõpetajate hulgast.

Kehakultuuriteaduskonna õppejõud on asunud kvalifikatsiooni tõstma. Jääb soovida, et igaüks neist täidab oma lubadused, õiendab õigeaegselt kandidaadimiinimumi eksamid ja asub väitekirja koostamisele ning likvideerib sellega mahajäämuse kvalifikatsiooni tõstmise alal kehakultuuriteaduskonnas.

D. Palgi

SAAVUTUSI ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKU TÖÖ ALALT

Üliõpilaste teaduslike tööde viimasele võistlusele esitatud rahvaluule-alastest töödest äratavad laiemat huvi eriti need, mis käsitlevad ka teoreetilisi probleeme. Kollektiivse ja individuaalse, samuti traditsioonilise ja improvisatsioonilise loomingu suhte küsimus on põhilise tähtsusega teoreetilisi probleeme nõukogude folkloristikas.

Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilase O. Niinemäe võistlustöö «Liis Alas — Kihnu rahvalaulik» on väärtuslik panus selle probleemi konkreetseks teaduslikuks lahendamiseks. Et töö autoril on tulnud siin metodoloogiliselt pioneerina teed rajada, siis on tema saavutused eriti hinnatavad.

O. Niinemäe on kogu oma töö teostanud marksistlik-leninliku teaduse printsiipidest lähtudes. Me näeme, kuidas andeka rahvalauliku looming kajastab konkreetselt «rahva lootusi ja ootusi» ning kuidas klassiühiskonna vahed saavad tema lauludes ilmeka paljastuse ja kirgliku hukkamõistu, kuidas rahvalaulikut ümbritsev loodus ja ühiskond, eriti aga tema enese saatus selle konkreetsete sündmustega leiavad laululoomingus nii traditsioonilise laulurepertuaari esitusena kui ka improvisatsioonidena elava kunstilise peegelduse. Autor on teinud õigesti, tuues töö algusse lauliku eluloo ja tema jutustamisviisi ning jutterepertuaari iseloomustuse. Nii avaneb töö lugejale juba töö algul lauliku tugev isiksus keset tööd ja elu kogu mitmekesidust.

Eriti väärtuslik on peatükk «Variatsioonilisusest Liis Alasi laulurepertuaaris». Regivärsiliste rahvalaulude variatsioonilisus on meie folkloristikas väga oluline probleem, kuid seni pole seda peaaegu üldse uuritud. Autor vaatleb variatsioonilisust täiesti õigesti rahvalauliku loomingutehnika kehastusena ja aitab seega ümber lükata kodanlike teoreetikute väärväiteid variatsioonilisuse mehaanilisusest. Eriti tähelepanuväärsed on töö need osad, kus autoril õnnestub konkreetselt näidata mitte ainult improvisatsioonilise loomingu osa traditsioonilises loomingus, aga ka improvisatsioonide tekkimise põhjusi. Autor jõuab lõpuks õigete järeldusteni: Liis Alasi kui lauliku suurus avaldub mitte üksnes selles, et ta on ulatuslikult tundnud regivärsilist laulurepertuaari, aga eeskätt just selles, et ta on olnud regivärsiliste rahvalaulude loovaks edasiarendajaks.

IV kursuse üliõpilane Ingrid Sarv uurib rahvapärast fraseoloogiat ja selle kasutamist kirjanikkude poolt. I. Sarve töö on eriti väärtuslik selle poolest, et see aitab kaasa fraseolooogia uurimise meetodi väljatöötamisele. **U. Kolk**

Omandagem hästi pedagoogikat

Kuigi pedagoogikat õpetatakse ülikoolis suhteliselt vähese tundide arvuga (64 t.), etendab ta tähtsat osa tulevaste õpetajate ettevalmistamises. Sellepärast on ülikooli kõikide organite, esmajoones pedagoogikakateedri ülesandeks võidelda selle aine hea omandamise eest.

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse eestikeelsete osakondade (ajaloo, loogika-psühholoogia ja eesti keele ning kirjanduse) üliõpilased suhtusid tänavu sellesse ülesandesse täie tõsidusega, mis peegeldus eeskätt korrapärases osavõtus loengutest.

Sellegipärast ei või eksami tulemustega kõigiti rahule jääda. Ehkki otseselt puudulikke teadmisi ei ilmnenud ühegi üliõpilase juures, oli mõningates vastustes tunda aine formaalset omandamist. Eriti valmistasid üliõpilastele raskusi programmi need osad, mis nõuavad pedagoogika seostamist marksismi-leninismi alustega, nagu näiteks kasvatuse klassiline ja ajalooline iseloom, marksismi-leninismi klassikute õpetus igakülgselt arenenud isiksusest, ÜK(b)P programm hariduse alal, kommunistliku moraali olemus jne.

Üsna paljudel üliõpilastel oli raskusi ka komsomoliorganisatsiooni struktuuri ja tööplaani küsimustega. Kuigi tänavu omistati nendele küsimustele loengutel isegi rohkem tähelepanu, kui programm ette näeb, osutusid teadmised sel alal mitteküllaldasteks, ja mõnikord isegi kommunistlikel noortel. Võis märgata ka seda, et mõned üliõpilased suhtusid programmi selle lõigu omandamisse kergekäeliselt, pidades seda endastmõistetavaks. Eksamil aga selgus, et need küsimused polnud sugugi nii endastmõistetavad ja mõnegi üliõpilase eksamihinne langes just selle tagajärjel.

Pedagoogikakateedril tuleb koos komsomoliorganisatsiooniga otsida teid ka selle puuduse vältimiseks järgnevatel aastatel.

A. Elango

Üliõpilaste võistlustööde tulemused

(Algus ajalehes nr. 16 ja 17)

10. Tööle «Eesti NSV jõed ja nende rahvamajandusliku kasutamise probleeme», autorid V k. üliõpilased Liivia Remmel ja Luule Remmel — I auhind.

11. Tööle «Endla soostiku hüdroloogia», autor V k. üliõpilane Aino Mihkelsoo — I auhind.

12. Tööle «Kirde-Eesti majandusgeograafia», autor V k. üliõpilane Ann Moora — I auhind.

13. Tööle «Keskväärtusteoreemide rakendamine absoluutse sisaldavuse ja ridade korrutise summeeruvuse uurimisel», autor V k. üliõpilane Elmar Reimers — I auhind.

14. Tööle «Elektriline sukeldustermomeeter», autor II k. üliõpilane Arved Tammik — II auhind.

15. Tööle «TRÜ füüsikakateedris aeroionifikatsiooni laboratooriumis konstrueeritud aeroionisaatorite võrdlev uurimine», autorid II k. üliõpilased Viivi Kannes, Henn Käämbre, Lea Laugis — II auhind.

III. AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

1. Tööle «Ed. Vilde kirjandusteoreetilised vaated», autor Jaan Toomla IV k. üliõpilane — I auhind.

2. Tööle «Jooni J. Vares-Barbaruse kirjanduslike ja ühiskondlik-poliitiliste vaadete arengust enne 1940. a.», autor IV k. üliõpilane Harald Peep — I auhind.

3. Tööle ««Kalevipoeg» kriitikas», autor V k. üliõpilane Ants Järv — I auhind.

4. Tööle «Liis Alas — Kihnu rahvalaulik», autor V k. üliõpilane Ottilie Niinemägi — I auhind.

5. Tööle «Häälikuline ülevaade lääne-nigula murrakust», autor IV k. üliõpilane Enda Põld — I auhind.

6. Tööle «Ees- ja tagasõnad vepsa keeles», autor IV k. üliõpilane Arvo Laanest — I auhind.

7. Tööle «Psühholoogiateaduse tundmise tähtsus võitluses ebausu ja müstitsismi vastu», autor III k. üliõpilane Ilse Veersalu — I auhind.

8. Tööle «Talurahva liikumine Eestis XIX saj. 70—90. aastail», autor V k. üliõpilane Viktor Boikov — I auhind.

9. Tööle «Rahvapärane fraseoloogia Fr. R. Kreutzwaldi loomingus», autor IV k. üliõpilane Ingrid Sarv — II auhind. (Järgneb)

Dagmar Riikoja

TRÜ ajaloo-keeleteaduskonnale on osaks saanud suur kaotus. 23. mail kl. 13.15. lahkus pika raske haiguse järel võõrkeelte kateedri õppejõud Dagmar Riikoja. Teaduskond tundis teda kui head kolleegi ning tublit ja armastatud pedagoogi, kes täitis väsimatult ja innukalt oma kohustusi, hoolimata üha halvenevast tervisest.

Oma pedagoogilise töö kõrval leidis Dagmar Riikoja aega vastutusrikaste ühiskondlike ülesannete jaoks. Ta töötas korduvalt ametiühingu liinis, võttis osa valimiskampaaniast jne. 1948. aastal valiti ta Tartu elanike poolt Tartu Linna TSN saadikuks.

Tartu Riiklik Ülikool on korduvalt avaldanud tunnustust Dagmar Riikoja tööle.

Töökaaslased tundsid Dagmar Riikoja kui seltsimeest, kellel leidus alati tahet ja jõudu kõigile abiks olla.

Dagmar Riikoja jääb armastatud pedagoogina ja inimesena kauaks püsima ülikooli kollektiivi mälestuses.

Kehakultuur ja sport

Tartu Riikliku Ülikooli spordipäevalt

23. mail toimus Tallinna tänava staadionil TRÜ traditsiooniline spordipäev. Vaatamata jahedale ilmale oli uue staadioni avamisele kogunenud hulgaliselt pealtvaatajaid.

Spordipäeva avamiseks rivistusid lipuehtes staadionile võimlejad ja ratsasportlased. TRÜ prorektor sm. Sildmäe oma avasõnas märkis, et uus staadion valmis tänu ülikooli kollektiivi ühistele jõupingutustele ja sm-te Kudu ning Võrse isiklikule initsiatiivile. Tänu sellele saigi võimalikuks tähistada üldrahvalikku pidupäeva — Ukraina Venemaaga taasühendamise 300. aastapäeva — uue staadioni avamisega. Ja tõesti — ka kõige julgem optimist poleks võinud loota, et kahe nädalaga ehitatakse staadion, kus juba esimestel kergejõustikuvõistlustel ületatakse Eesti NSV rekord.

Uuel staadionil heiskasid lipu Nõukogude Liidu võrkpalli-koondnaiskonna liige meistersportlane A. Huimerind ja H. Tiik. Järgnesid võistlused, millest võtsid osa Tartu parimad kergejõustiklased. Meeste 4×1500 m jooksus püstitas TRÜ võistkond koosseisus Raukas, Pisuke, Pukk ja Heido uue vabariikliku rekordi ajaga 16.55,2, ületades eelmise rekordi 1,2 sekundiga.

Samaaegselt kergejõustiklastega esinesid massi- ning riistvõimlejad.

Suurt elevust tekitas pealtvaatajais ratsasõidu kõrgema kooli demonstratsioon, mida sooritas sm. R. Hanneste hobusel «Hasart». Huviga jälgiti ka Tartus esmakordselt nähtud väravapallivõistlust. Elevus staadionil muutus aga eriti suureks, kui matile jooksid spordipäeva noorimad osavõtjad — kaksikvennad Mikelsaared, ning täie tõsidusega esitasid raskeid akrobaatilisi harjutusi.

Viimase alana toimusid ratsavõistlused, kus TRÜ parimad ratsasportlased demonstreerisid suurepärast takistussõitu.

Hea kõrval ei saa mööda minna ka puudustest. Spordipäeva rongkäigust osavõtjaid oli vähe ning rivi ja rivisamm silmatorkavalt halb. Rahul ei saa olla ka piletite müügi korraldamisega. Pileteid müüdi ainult ühest kassast sissekäigu juures, mis tekitas soovimatut ummikut. Edaspidi tuleb selliste massiürituste puhul korraldada piletite eelmüüki ja tööle rakendada rohkem kassasid.

Üldiselt tuleb spordipäeva lugeda õnnestunuks. Huvitavad ettekanded sundisid unustama küllalt jaheda ilma. Spordipäeva lõpul võis kõikkõigil oli aeg veedetud huvitavalt ja lõbusalt.

H. Tilk

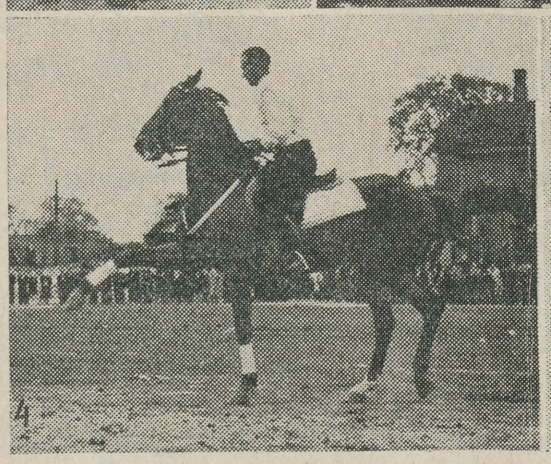

Piltidel: 1) E. Heido lõpetab 4×1500 m teatejooksu. 2) Väravapall. 3) S. Gross sooritab harjutust rööbaspuudel. 4) R. Hanneste demonstreerib ratsasõidu kõrgemat kooli. 5) Köieveol. A. Kivistiku fotod

Arendagem tennisesporti

Tartu Riiklikus Ülikoolis on viimastel aastatel korraldatud rida tennisekursusi algajatele ja edasijõudnutele, kuid siiski on üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate osavõtt tennisespordist jäänud väheseks. Selle likvideerimiseks ja tennise laiadesse õppiva noorsoo massidesse viimiseks otsustas TRÜ spordiklubi korraldada käesoleval aastal ulatuslikumad tennisekursused algajatele. Kursustele registreerimiseks ja lähemate andmete saamiseks tuleb pöörduda ülikooli spordiklubisse V. Kingissepa 19. Registreerimine toimub kuni 1. juunini. Kursused viiakse läbi ÜSK Toomeoru tenniseväljakutel gruppide kaupa, igale grupile 12 õppetundi.

A. Kuusik,
ÜSK tennisesektsiooni esimees

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ:

Передовая — Физкультура и спорт в массах.
Л. Шишов — Быть достойным имени комсомольца.
Х. Кяян — О результатах литературного соревнования в ТГУ.
И. Триккел — Семинарская работа.
Э. Пальги — Больше внимания на повышение уровня квалификации.
У. Кольк — Успехи научной работы студентов.
А. Эланго — Осваивайте хорошо педагогику.
Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 09362 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1586.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (228) Reedel, 4. juunil 1954. a. VII aastakäik

Kõik jõud õppeaasta edukaks lõpetamiseks!

Organiseeritult vastu uuele õppeaastale

Käesoleva õppeaasta lõpuni on jäänud vaevalt veel üks kuu. Lähima ülesandena seisab meie ees kevadise eksamisessiooni edukas läbiviimine ja lõpetamine. Samal ajal peame aga juba varakult mõtlema ka uue õppeaasta ettevalmistamisele. Siin on meil lähemal ajal vaja lahendada rida väga tähtsaid organisatsioonilisi küsimusi.

Seoses Tartu Riikliku Ülikooli tunduva laienemisega tuleval õppeaastal (suureneb üliõpilaste arv ja luuakse juurde uus teaduskond — majandusteaduskond) kasvab ülikooli õppejõudude kollektiiv ligi poolesaja inimese võrra. See tähendab, et on vaja leida pedagoogiliseks ja teaduslikuks tööks sobivaid inimesi nii rahvamajanduses töötavate spetsialistide kui ka ülikooli lõpetajate hulgast. Paralleelselt uute kohtade komplekteerimisega toimub Tartu Riiklikus Ülikoolis vastavalt NSVL Kultuuriministri käskkirjale nr. 183 ka koosseisuliste õppejõudude kohtade täitmine konkursi korras. Käskkiri näeb ette konkursi läbiviimist võrdsetes osades viie aasta jooksul. Konkurss peab aitama kaasa sellele, et tõsta professorite ja õppejõudude vastutustunnet oma teaduslik-pedagoogilise kvalifikatsiooni tõstmisse, et edutada noort pedagoogilist kaadrit, et rakendada õppetööle kõrge kvalifikatsiooniga praktikuid tööstusest, põllumajandusest ja kultuuritöö alalt.

Nii uute kohtade komplekteerimisel kui ka konkursi läbiviimisel on suured ülesanded täita kateedrite juhatajatel. Vastavalt kõrgema õppeasutuse põhikirjale vastutab kateedrijuhataja esmajoones oma kateedri koosseisu komplekteerimise eest kvalifitseeritud ja töövõimeliste inimestega. Seepärast ei tohi meie ülikooli kateedrite juhatajad selle ürituse läbiviimisel tunda endid pealtvaatajatena, vaid peavad kindlustama, et nende kateedrid juba kevadel oleksid täielikult komplekteeritud õppejõududega ja et iga kateedri liige juba kevadel teaks, milliseid aineid ta sügisel peab õpetama hakkama.

Üheks suuremaks puuduseks õppetöös on üliõpilaste iseseisva töö vähesus. Muude põhjuste kõrval on siin üheks organisatsiooniliseks põhjuseks asjaolu, et paljudel erialadel on mitmetel kursustel üliõpilaste nädalakoormus väga suur, ulatudes isegi üle 40 tunni.

Lisaks sellele leidub meil veel ka niisuguseid õppejõude, kes tunniplaanis ettenähtud aegadelt omavoliliselt kannavad loenguid ja seminare üle õhtustele tundidele, tükeldades sellega üliõpilastel kogu tööpäeva.

Kea ümberkorralduste tõttu on meie ülikoolis loodud kõik eeldused niisuguste tunniplaanide koostamiseks, et üliõpilaste koormus ei tõuseks kusagil üle 36 tunni nädalas (s. t. 6 tundi päevas). Enamikel kursustel on koormus aga veel väiksem. See võimaldab meil õppetööd korraldada ilma lõunavaheajata, ning jätab küllaldaselt aega nii iseseisvaks õppetööks kui ka kultuuriliseks enesetäiendamiseks. Loodud eeldused tuleb realiseerida uutes tunniplaanides. Viimaste koostamisel peame vältima neid vigu, mida on tehtud eelmistel aastatel. Eriti vajalik on, et tunniplaani koostamist juhataks dekaan isiklikult ja et sellest võtaksid osa kõik kateedrijuhatajad. Täiesti lubamatu on selle ülitähtsa ülesande usaldamine tehnilistele töötajatele ning selle töö edasilükkamine viimastele päevadele.

Tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele saab Tartu Riiklik Ülikool sügisel juurde uue ühiselamu, mis võimaldab tunduvalt parandada üliõpilaste elu-olustikulisi tingimusi. Siin seisab aga ülikooli majandusaparaadi ees tõsine ülesanne — kohendada ja sisustada uued ruumid hiljemalt 20. augustiks mugavaks üliõpilaste ühiselamuks. Samuti peab majandusosakond tegema suvel tõsist tööd, et likvideerida esinevad puudused olemasolevates ühiselamutes.

Ametiühingukomitee ja komsomoliorganisatsioon peavad juba varakult hakkama mõtlema ühiselamu ruumide otstarbekale jaotamisele, et vältida möödunud aastal tehtud vigu, eriti haigete üliõpilaste paigutamise osas. Seoses õõsanatooriumi valmimisega on loodud kõik eeldused haigete üliõpilaste eest hoolitsemiseks. Ametiühingukomiteel tuleb juba suvel organiseerida ka üliõpilaste korrapärasem toitlustamine ühiselamutes.

Nende ja paljude teiste organisatsiooniliste küsimuste õigeaegne ning hoolikas lahendamine kogu ülikooli kollektiivi poolt on esimeseks eelduseks, et võiksime järgmist õppeaastat alustada organiseeritult ja hästi.

Saabub avaldusi vakantsetele kohtadele

Tartu Riiklik Ülikool kuulutas käesoleval õppeaastal välja konkursi koosseisuliste õppejõudude kohtade täitmiseks kõrgeltkvalifitseeritud ja suuri pedagoogilisi võimeid omavate õppejõududega. Nii kuulutati vakantseks õigusteaduskonnas riigiõiguse ja halduse kateedri juhataja koht, täitmisele tuleb ka dotsendikohti nõukogude riigiõiguse, rahvusvahelise õiguse ja kodanlike riikide riigiõiguse jt. aladel.

Ajaloo-keeleteaduskonnas kuulutati vakantseks vene keele kateedri (nii üld- kui ka eriala-) juhataja ning õppejõudude kohad jt.

Konkursi korras tuleb täitmisele rida kateedrijuhatajate, dotsentide, vanem-õpetajate ja õpetajate kohti ka matemaatika-loodus-, arsti- ja kehakultuuriteaduskonnas.

Praegu on vakantsetele kohtadele saabunud juba enam kui 30 avaldust. Peale TRÜ-s töötavate õppejõudude on avaldusi saatnud ka kõrgema haridusega spetsialistid väljastpoolt meie ülikooli. Nii saabus avaldus Moskva Riiklikus Ülikoolis lähemal ajal oma dissertatsiooni kaitsvalt aspirant E. Aleksejevalt, kes kandideerib vene keele õpetaja kohale jne.

Avaldusi vakantsetele kohtadele saabub pidevalt.

PROFESSOR K. RAMUL 75-AASTANE

Puhkepäeval, 30. mail s. a. täitus 75 aastat TRÜ loogika- ja psühholoogiakateedri professori, pedagoogikateaduste doktori K. Ramuli sünnist. Prof. K. Ramul on 35 aastat töötanud Tartu ülikoolis psühholoogia õppejõuna. Ta on silmapaistev spetsialist eksperimentaalse psühholoogia alal. Nõukogude võimu ajal on ta avaldanud mitu kirjutust ajakirjades «Nõukogude pedagoogika» ja «Nõukogude Kool». Käsikirjas on tal valmis mitu ulatuslikumat tööd psühholoogiliste katsete ja katsetehnika kohta.

Õnnestunud diplomitööd ajaloo-keeleteaduskonnas...

Ajaloo-keeleteaduskonnas on lõppenud diplomitööde kaitsmised. Esitatud tööd näitavad, et lõpetajate töötase ning teadmised on möödunud aasta jooksul üldiselt tõusnud. See fakt tõendab et juhendavad õppejõud ja üliõpilased on oma ülesannetesse suhtunud täie tõsidusega, aidates seega omaltki poolt kaasa sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks. 74 kaitstud diplomitööst said 45 tööd hinde «väga hea», 24 tööd hinde «hea» ja ainult 5 tööd hinde «rahuldav». Et mõned diplomitööd olid siiski vaid rahuldavad, selles on süüdi osalt asjaomaste üliõpilaste küündimatus ning pealiskaudsus, kuid osalt ka juhendamise puudulikkus. Nii ei saanud vene keele kateedri vanem-õpetaja J. Skiba juhendusel olnud üliõpilased vajalikku abi ja seetõttu olid nende üliõpilaste tööd nõrgemad teiste omadest.

Esitatud diplomitööde hulgas on ohtrasti selliseid, mis on üsna küpsed uurimused, nii et neid võiks kas osaliselt või tervikuna trükis avaldada. Ajaloo-osakonnas esitatud diplomitööd on aidanud lahendada mitmeid Eesti NSV, NSVL ja välisriikide ajaloo probleeme. Parimate töödena ajaloo alalt võib esile tõsta V. Kahu tööd «Põhja-Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa vastuolude süvenemine ning rahvuslik vabastusvõitlus Lähis- ja Kesk-Idas pärast teist maailmasõda», L. Palametsa tööd «Ülikoolilinn Tartu sõjajärgsel perioodil», V. Boikovi tööd «Talupoegade liikumine Eestimaal XIX s. 70.—90. aastatel» ja A. Molvõgini tööd «Töötajate heaolu tõus Nõukogude Eestis sõjajärgsel perioodil (1945—1953)».

Eesti kirjanduse ja rahvaluule ning vene kirjanduse alalt on esitatud terve rida otse tähelepandavaid uurimusi, nagu E. Lepiku «Karakter kirjaniku idee kandjana», mittestatsionaarse üliõpilase K. Kääri «Teadlik liialdamine, kuju teravdamine kui täpiseerimise lahutamatu meetod», O. Niinemäe «Liis Alas — Kihnu rahvalaulik», H. Siibak «Sisu ja vormi ühtsuse küsimusi eesti muinasjuttudes» jne.

Keelealastest töödest võib esile tõsta R. Karelsoni «Puude nimetused läänemeresoome keeltes», H. Alla «Ainsuse osastav eesti keeles», M. Juske «Kindla kõneviisi oleviku mitmuse kolmas pööre eesti keeles» ja Z. Mesjatsevi tööd «I. A. Krõlovi valmide keel ja stiil».

Loogika-psühholoogia osakonna lõpetajate töödest väärivad mainimist K. Indre «Otsustuse ja lause vahekord», Ü. Pootsi «Suhete-loogika probleem nõukogude loogikas», V. Tarnaste «Unenäod — psühholoogiline uurimus I. P. Pavlovi õpetuse valgusel», I. Vuksi «Mõnede tähtsamate kõrgema närvitegevuse mõistete omandamine keskkooli X klassi õpilaste poolt» ja S. Vilbergi «Tööpsühholoogilisi vaatlusi ühes Tartu linna suuremas käitises».

Prof. P. Ariste,
riigieksamite komisjoni esimees

... ja õigusteaduskonnas

Õigusteaduskonnas algab diplomitööde kaitsmine 1. juunil. Eesmestena kaitsesid oma diplomitöid tsiviiltsükli üliõpilased-diplomandid. Kaitsmisele tulnud diplomitööd olid kõik temaatiliselt aktuaalsed ning tööde teostajad olid need oskuslikult seostanud praktikas üleskerkinud küsimustega. Rohkesti oli töödes esitatud ka omapoolseid uusi põhjendatud seisukohti. Nii oli kommunistliku noore A. Vaka diplomitöö teemal «Riikliku sotsialistliku omandi protsessuaalsed kaitsevahendid nõukogude tsiviilprotsessis» silmapaistvamaid saavutusi üliõpilaste teaduslike tööde hulgas nii probleemide püstitamise kui ka nende lahendamise seisukohalt.

Maksimaalne hinnang anti ka üliõpilaste kommunistlike noorte J. Langi, L. Miti, K. Talli, E. Männi, A. Kalme, L. Liiva ja J. Mugu diplomitöödele.

K. Pärm

Välispraktikal teadmisi täiendamas

*

Hiljuti lõppes farmaatsiaosakonna III kursusel kevadine menetluspraktika farmakognoosias. Praktikumi vältel tutvusid üliõpilased ravimtaimede katsepõllul uusimate ravimtaimede kultiveerimise võtetega, nagu taimede aretamine muldpottides, külvid ruutpesiti jne. ning tutvusid Lõuna-Eesti metsikult kasvavate ravimtaimede ressurssidega. Menetluspraktika jätkub sügisel.

Pildil: Grupp farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilasi Kambja metskonnas noort lehist uurimas. J. Tammeoru foto

*

Süstemaatilise töö tulemus

Kevadisel eksamisessioonil tuleb õigusteaduskonna IV kursuse kahel tsüklil sooritada 7 eksamit ja ühel, tsiviiltsüklil, 6 eksamit. Kuigi enamik distsipliine on ühesemestrilised, hõlmavad nad küllalt ulatusliku programmi. Erilist tähelepanu pööras kursus eksamisessiooni-eelsel perioodil nõukogude tööõiguse ja ajaloolise materialismi kursuse omandamisele, mida üldiselt hinnatakse raskemateks aineteks.

Juba mai keskel sooritas kursus ennetähtaegselt eksami kohtuarsti-teaduses, näidates aine head omandamist. Seda tõendab asjaolu, et 32-st eksami sooritanud üliõpilasest 31 teadmisi hinnati «väga hea» ja ühe üliõpilase teadmisi «hea» hindega.

22. mail toimusid kursusel tsüklite kaupa eksamieelsed koosolekud, mille eesmärgiks oli välja selgitada üliõpilased, kes ühel või teisel põhjusel teatud distsipliinides maha jäänud ning vajavad abistamist kollektiivi poolt.

1. juunil algas IV kursusel eksamisessioon. Esimesel päeval sooritas enamik IV kursuse juriste eksami ajaloolises materialismis. Et üliõpilased olid eksami eel teinud tõhusat tööd aine omandamisel, hinnati nende teadmisi ka sellel eksamil heade ja väga heade hinnetega. Eriti sügavaid teadmisi näitasid üliõpilased E. Lang, H. Roop, K. Nigola jt.

Arstiteaduskonnas sooritatakse riigieksameid

Praegu toimuvad arstiteaduskonna kõigis osakondades riigieksamid. Et arstiteaduskonna lõpetajatelt ei nõuta diplomitöid, on lõpetajate erialase küpsuse viimaseks ja ainukeseks kontrolliks riigieksamid. Seetõttu on ka riigieksamite arv arstiteaduskonnas suhteliselt suurem kui teistes teaduskondades. Erilist tähtsust teiste eksamite hulgas omab riigieksam marksismi-leninismi alustes, mis peab näitama lõpetajate ideelispoliitilist küpsust. Möödunud reedel sooritati selles ained viimased eksamid. Kogu teaduskonna üliõpilased saavutasid keskmiseks hindeks 4,0, mis on 0,3 üksuse võrra parem möödunud aasta tulemustest. Osakondadest saavutas paremaid tulemusi farmaatsiaosakond, kus heade ja väga heade hinnete protsent tõuseb 79-ni. Terve rida üliõpilasi, kes juba varem on silma paistnud oma edukusega nii õppe- kui ka ühiskondlikus töös, nagu näiteks kommunistlikud noored H. Pilliste ja K. Puusepp andsid hästi läbimõeldud vastuseid. Viimane koos V. Koppeliga esitasid käesoleval semestril võistlustöö, milline tunnistati esimese auhinna vääriliseks.

Eeskujulikult olid aine omandanud raviosakonna üliõpilased V. Sillastu (Valdes) E. Veinpalu, A. Tikk, A. Vaarask jt., kellede võistlustööd samuti said esimese auhinna ja kes pretendeerivad lõpetamisele kiitusega. Siiski esines raviosakonnas suuri puudujääke. 5,4% üliõpilastest, nende hulgas üliõpilased F. Mihkelsoo, M. Orula, E. Luik, E. Ummik ei olnud võimelised vastama rahuldavale hindele. Läbikukkumine riigieksamil peaks olema hoiatavaks signaaliks kõikidele noorematele kursustele, kus samuti esineb veel distsipliinirikkujaid, alatisi võlgnejaid ja eksameid hädavaevu rahuldavale hindele vastavaid üliõpilasi.

Vaatamata mõningaile ebaõnnestumistele tõendasid arstiteaduskonna lõpetajad, et nad on väärilised kandidaadid nende jaoks vabaks jäetud kohtadele nõukogude arsti vastutusrikkal tööpostil.

J. Tammeorg

LÕPPES EKSAMISESSIOON

Õigusteaduskonna III kursusel toimunud poliitiliste õpetuste ajaloo eksamil näitasid häid teadmisi üliõpilased Saarepere, Ümarik, Ehava, Tolli, Taliste, Rink jt., kelle hästi läbimõeldud vastused väärisid kõrgeima hinde.

Mainitud eksam oli õigusteaduskonna III kursusel viimane kevadsessioonil. Praegu on üliõpilased juba siirdunud praktikale ENSV prokuratuuriorganitesse.

PARTEI ELU

Tuleb õppida tehtud vigadest

Üheks tähtsamaks küsimuseks nende eesmärkide saavutamisel, millised seadsid üles partei ja valitsus meie maa järk-järgulisel üleminekul sotsialismilt kommunismile, on töötajate tööalase kvalifikatsiooni tõstmine. See nõuab kogu kollektiivilt visa ja pidevat tööd oma teadmiste täiendamise alal. Sel eesmärgil viidi õigusteaduskonnas käesoleval õppeaastal regulaarselt kaks korda kuus läbi filosoofilised seminarid, kus esinesid õppejõud vastavate ettekannetega. Neil seminaridel tõstatati rida tähtsaid filosoofilisi probleeme, mis kuni viimase ajani kutsusid filosoofilises ja juriidilises kirjanduses esile tõsiseid vastuväiteid või on kuni käesoleva ajani lõplikult lahendamata.

Erilist märkimist vajab prof. H. Kadari ettekanne teemal «Riisumise objektist nõukogude kriminaalõiguses» ja dotsent J. Mälli ettekanne teemal «Sotsialismi põhilise majandusseaduse ärakasutamisest nõukogude finantsõiguses». Nimetatud ettekannetes tõstsid referendid üles rea väga huvitavaid filosoofilisi probleeme, millele järgnes elav diskussioon.

Filosoofiliste seminaride läbiviimisel õigusteaduskonnas esines aga ka rida puudusi ja lünki. Mõned ettekanded olid liiga ühekülgsed, kujutasid endast kas ajaloolist ülevaadet antud küsimuses või juba juriidilises ja filosoofilises kirjanduses esinevate seisukohtade refereerimist (van.-õpetaja J. Pulk). Järgneval õppeaastal tuleb õigusteaduskonna partei-algorganisatsioonil pöörata suuremat tähelepanu filosoofilise seminari ettevalmistamisele. Oleks vajalik, et nooremad õppejõud enne referaadi koostamist konsulteeriksid vastavates küsimustes kogemuste vahetamise korras vanemate õppejõududega ja filosoofia, poliitökonoomia ning marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõududega.

Tööalase kvalifikatsiooni tõstmisel möödunud õppeaastal oli märgata mõningaid edusamme. Kaitsti kaks kandidaadidissertatsiooni. Veel tänavu kevadel kaitseb oma kandidaadidissertatsiooni van.-õpetaja O. Püssa. Van.-õpetaja J. Ananjeva siirdus Leningradi Riikliku Ülikooli üheaastasesse aspirantuuri kandidaadiväitekirja kirjutamiseks. V. Kelderil on kandidaadidissertatsioon Leningradi Riiklikus Ülikoolis lõpetamisel. Seega saab õigusteaduskond järgneval õppeaastal juurde kolm juriidiliste teaduste kandidaati.

Märkimist väärib ka A. Uustali poolt võrdlemisi lühikese ajaga doktoridissertatsiooni lõpetamine, mis on juba lõpliku viimistluse staadiumis. Edukalt kulgeb ka dotsent Mälli ja prof. Kadari doktoriväitekirjade kirjutamine.

Ka selles osas on õppejõude, kes ei ole suhtunud küllaldase tõsidusega oma tööalase kvalifikatsiooni tõstmisse. Nii näiteks töötab van.-õpetaja J. Jegorov juba kolm aastat oma doktoritöö kallal, kuid saavutused sellel alal on veel vähesed. Suuri mahajäämusi on kandidaadidissertatsiooni kirjutamisel van.-õpetajal A. Traadil ja kandidaadi miinimumi õiendamisel van.-õpetajal H. Ringil.

Järgmisel õppeaastal peab õigusteaduskonna partei-algorganisatsioon senisest rohkem tähelepanu pöörama teaduskonnas tehtavale teaduslikule tööle. Ka käesoleval aastal on teadusliku töö küsimust õigusteaduskonna partei-algorganisatsioonis arutatud nii bürool kui ka üldkoosolekul, kuid vastuvõetud otsused on jäänud paberile. Puudub süstemaatiline kontroll teadusliku töö üle.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata ühiskondlike ülesannete võimalikult võrdsele jaotamisele. Nii näiteks oli van.-õpetaja E. Salumaa käesoleva õppeaasta sügissemestril ühiskondlike ülesannetega niivõrd üle koormatud, et ta ei suutnud õigeaegselt õiendada kandidaadiminimumi. Nende õppejõudude ühiskondlikke ülesandeid tuleks tunduvalt vähendada, kelle dissertatsioon on juba lõppstaadiumis (J. Mäll, A. Uustal jt.), et kindlustada seega töö kiire lõpetamine.

Ühiskondlike ülesannete vähendamist ei tohi õppejõud kasutada aga kurjasti, hiilides kõrvale ühiskondlikust tööst ja jättes samal ajal hooletusse ka oma teadusliku töö. Nii ei olnud van.-õpetajal Pulgal käesoleval õppeaastal ühtki ühiskondlikku ülesannet, kuid ta ei lõpetanud ka oma teaduslikku tööd.

Lõpuks mõni sõna laborantidest. Laborandid on abiõppepersonal, kes peab samuti osa võtma teaduslikust tööst. Kuigi möödunud õppeaastal õigusteaduskonnas laborandid võtsid osa mitmesugustest poliitringidest, ei tegelnud ükski neist teadusliku tööga. Järgneval õppeaastal peab teaduskonna partei-algorganisatsioon üles tõstma laborantide kas erialase täiendamise või üldhariduse tõstmise küsimuse.

E. Laasik

Üliõpilaste võistlustööde tulemused

(Algus ajalehes nr. 16, 17 ja 19)

IV. ÕIGUSTEADUSKONNAS

1. Tööle «Riikliku sotsialistliku omandi protsessuaalsed kaitsevahendid nõukogude tsiviilprotsessis», autor V k. üliõpilane Albert Vakk — I auhind.

2. Tööle «Masina-traktorijaama ja kolhooside vahelised lepingulised suhted», autorid IV k. üliõpilased Herbert Lindmäe ja Johannes Lott — I auhind.

3. Tööle «Lääne-Saksamaa remilitariseerimine — oht rahule ja rahvaste julgeolekule», autor V k. üliõpilane Herbert Metsa — I auhind.

4. Tööle «Tehniliste täiustiste ja ratsionaliseerimisesitiste rakendamine ja nende autorite õiguste realiseerimine Tartu käitistes», autorid IV k. üliõpilased Elve Elgas ja Ülo Voltri — II auhind.

5. Tööle «Prokuröri osa nõukogude kriminaalprotsessis», autorid III k. üliõpil. Evi Ehava, üliõpil. Ilmar Leomar ja IV k. üliõpil. Uno Lasman — II auhind.

6. Tööle «Hankeleping võitluses tarbekaupade kvaliteedi kindlustamise eest», autor IV k. üliõpilane Kalle Nigola — III auhind.

V. KEHAKULTUURITEADUSKONNAS

1. Tööle «Uppumisõnnetuste vältimise võimalustest Emajões Tartu linna piirkonnas», autor V k. üliõpilane Boris Goldberg — I auhind.

2. Tööle «Pöörete tähtsus sportlikus ujumises», autor IV k. üliõpilane Jaan Tursk — I auhind.

3. Tööle «Hingamise osa südametegevuse taastamise kiirendamisel vaadelduna pulsisageduse seisukohalt pärast füüsilist pingutust», autor III k. üliõpilane Atko Viru — I auhind.

4. Tööle «Murdmaa võistlusdistantsi läbiviimise kiiruse olenevus laskumiste valdamise tehnika kindlusest», autor V k. üliõpilane Hans Pukk — III auhind.

5. Tööle «Rahustavate harjutuste tähtsus kooli kehalise kasvatuse tunnis poeglaste vanemas kasvuperioodis», autor III k. üliõpilane Hans Lööper — III auhind.

Ettevalmistustööd Vellavere pioneerilaagri avamiseks

Vellaveres on käimas ulatuslikud korrastustööd. Remonditakse pioneerilaagri hooneid, korrastatakse ja kaunistatakse mängumurusid, supeluspaiku, kogu pioneerilaagri ümbrust. Korrastustööd viiakse läbi ühiskondliku töö korras, millest võtavad osa ka Eesti Põllumajanduse Akadeemia kollektiivi liikmed. Praegu on ehitamisel uus tara krundi ümber, käsil on hoonete värvimine. Ülikooli kehakultuuriteaduskonna töötajate poolt korrastatakse spordiväljak, matemaatika-loodusteaduskonna töötajate ülesandeks on täita järvepõhi supeluskohtadel kruusa ja kividega, mudilaste supeluskohta ehitatakse laudpõrand. Õigusteaduskonna kollektiivi hooleks on varustada pioneerilaagri köök parajaks pikkuseks saetud küttepuudega.

Ülikooli naiskomisjoni liikmed on samuti võtnud endale kohustuse pioneerilaagri valmisolekuks laste vastuvõtuks — nimelt õmmelda laagri tarbeks vajalikul määral voodipesu ja käterätte.

Esimeses vahetuses veedab Vellavere pioneerilaagris 35 TRÜ õppejõu, teenistuja ja töölise last. Laager toimub kolmes vahetuses. Praegu teostub I vahetuses laagrisse siirduvate laste tervislik kontroll.

H. Tera

AUHINNATUD MATERJALE KIRJANDUSVÕISTLUSELT

VIIMANE KOOLIPÄEV

Kõik nukud pidid jääma koju maha
ja kutsu väravasse päris nutma jäi...
«Oh küll on kole! Öelge, mida teha?
Miks nõnda ruttu kooliealiseks sain?»,

nii ütlesid kui esmakordselt tulid
ja kinni hoidsid ema seelikust.
Uus maailm tundus kohutav ja kuri,
silm aina otsis väljapääsu, ust.

Kuid üsna varsti kool sai sulle kalliks,
see nagu teine kodu ootas sind.
Kui tulid hommikust sa udusest ja hallist,
ta valged aknad kutsusid siis sind.

Ja olid toredad vast esimesed vihud!
Veel pisut kohmaka ja suure kirjaga.
Nii hoolsalt panid pisikesed pihud
nad uude portfellisse, «päris» lukuga.

Oi seda uhkust, sagimist ja rõõmu,
kui oma esimese aasta mööda said!
Sul lihtsalt vähe oli rääkimiseks sõnu:
«Ma olen teises klassis, mõelge vaid!»

Kool nõnda haaras sind. Seal oli pinev,
nii päevist nädalad ja kuudest aastad said
ja järsku kannad lõpetaja nime
ja järel' jään'd üks ainus päev siin koolis vaid..

Nüüd maha jäävad kooli raamatud ja vihud
ja jälle maailm uus sind ootamas on ees
ning nüüd need koolis suureks saanud pihud
sull' rajavad nii helge, õnneliku tee.

On väiksest tüdrukust saan'd suur ja sihikindel
ja kuldsed patsidki on saanud lokkideks.
Pilk särasilmist peatub pikalt igal pingil,
seal on su sõbrad — koolikaaslased.

«Mu kallid kaaslased! Nii palju öelda tahaks
ma viimsel koolipäeval teile veel.
Kõik õpetajad, õpingud ja kavad
meid sidun'd ühte on me pikal kooliteel.

Meil ootab elu uus. Ta on nii avar.
Ta tulvil päikest, tööd ja armastust.
Teil tugevasti käsi suruda ma tahan
— jääb meile kooliajast parim mälestus».

— — — — — —

Reet Reiljan,
ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane

TRÜ botaanikaaed õppebaasina

TRÜ botaanikaaed on oma asutamisest alates olnud õppebaasiks botaaniliste distsipliinide õpetamisel. Botaanikaaias on saanud botaanika-alast õppust 150 aasta vältel mitte ainult botaanikud, vaid ka farmatseudid, veterinaararstid, agronoomid, metsateadlased jt. ning paljud asjahuvilised.

Nõukogude korra ajal on botaanikaaia tähtsus õppebaasina veelgi suurenenud. Kasvanud on üliõpilaste arv, on juurde asutatud uusi osakondi, nagu geograafia- ja geoloogiaosakond jt. Botaanikahuvilised leiavad siin rikkaliku taimmaterjali kas vaadelduna süstemaatilisest või geograafilisest seisukohast. Terve rida geograafilisi osakondi aias ja kasvuhoonetes näitavad taimestiku rikkusi ja paigutust maakeral. Taimesüstemaatika osakond õpetab taimestikku tundma evolutsioonilise arengu seisukohalt. Ravimtaimede, mitšuurini, kõrsviljade, liblikõieliste ja tehniliste taimede osakonnad tutvustavad taimi vastavast rakenduslikust seisukohast.

Botaanika loenguteks ja praktikumideks saadakse aiast ja kasvuhoonetest nii elavat kui ka herbaarset näitlikku materjali. Viimane asjaolu on eriti tähtis üliõpilaste teadmiste väljaarendamisel ja süvendamisel, sest elav taim tutvustab end paremini kui kõik kirjeldused. Praegu toimub TRÜ botaanikaaias bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilaste menetluspraktika. Siin tutvuvad botaanika-, taimefüsioloogia- ja darvinismiharu üliõpilased mitmesuguste praktiliste aianduslike, taimekasvatuslike ja mitšuurinlike töövõtetega, mida nad pärast ülikooli lõpetamist rakendavad juba kooliaegades bioloogiaõpetajatena. Polütehnilise hariduse levitamise seisukohalt on praktiline töö botaanikaaias väga oluline, sest see aitab kooliõpilaste kaudu viia praktilisi teadmisi ja oskusi kolhoosi- ja sovhoosipõldudele ning -aedadesse.

Peale TRÜ üliõpilaste tutvuvad botaanikaaia taimede kollektsioonidega ka Eesti Põllumajanduse Akadeemia metsandus-, agronoomia-, aianduse- ja veterinaariateaduskonna, samuti ka Tartu Õpetajate Instituudi üliõpilased. Peale selle külastavad igal aastal botaanikaaeda sajad ekskursioonid üle kogu ENSV ja ka teistest vennasvabariikidest.

Botaanikaaeda võivad õppebaasina kasutada ka pioneeriorganisatsioonide noorte naturalistide ringid.

V. Veski,
TRÜ tehnik-botaanik

Pildil: Farmaatsiaosakonna üliõpilasi ravimtaime adonist tundma õppimas. G. Paasi foto

TRÜ pearaamatukogu lugemissaalides

Kell läheneb alles kaheksale kui Toomemäe kõrgete puude all ristlevatel teedel võib juba näha ruttavaid kogusid, kelledest enamik suundub Tartu Riikliku Ülikooli pearaamatukogu poole. Need on noored üliõpilased, kes alustavad oma päevatööd raamatukogu lugemissaalides, valmistudes eksameiks.

Raamatukogu avarad ja valgusküllased lugemissaalid on saanud armsaimaks õppimiskohaks paljudele üliõpilastele. Lugemissaalides, mis on tööpäeviti avatud kella 8—23 ja pühapäeviti 12—20-ni, on lugejatel kõik võimalused raamatukogu rikkalike fondide kasutamiseks. Juba suur lugemissaal ise sisaldab suurel hulgal vajalikku kirjandust õppe- ja teaduslikuks tööks. Sisenejat paeluvad esimesel hetkel pikad read pruuni- ja siniseköitelisi marksismi-leninismi klassikute teoseid. Siin on alati kättesaadavad J. V. Stalini teoste köited nii eesti kui ka vene keeles, samuti asuvad siin kõik V. I. Lenini teosed ja suures valikus Marxi ja Engelsi töid. Nende kõrval võib leida ka nende teoste läbitöötamiseks vajalikku täiendavat kirjandust. Erilise koha lugemissaalis asuva kirjanduse hulgas omavad NLKP XIX kongressi materjalid, samuti partei KK septembri- ja veebruari-märtsi pleenumi otsused.

Veel asub raamatukogu lugemissaalis rikkalikult teatmeteoseid. Esmajoones äratab siin tähelepanu «Suur nõukogude entsüklopeedia», mis täieneb järjest uute ilmuvate köidetega. Ka on siin hulgaliselt mitmesuguseid sõnastikke ja bibliograafilisi nimestikke.

Pearaamatukogu lugemissaalide külastuste arv kasvab aasta-aastalt. Üliõpilased kasutavad rohkearvuliselt maksimaalselt lugemissaali koondatud õpikuid ja ka ilukirjanduslikke teoseid, mis vastavad eesti-, vene- ja väliskirjanduse õppeprogrammidele. See suur hulk ilukirjanduse klassikute teoseid on tänuväärseks abiks üliõpilastele eksameiks ettenähtud kohustusliku lektüüri läbitöötamisel. Samuti on üliõpilastele suureks abiks lugemissaali koondatud Kõrgema Parteikooli loengud poliitilise ökonoomia, dialektilise ja ajaloolise materialismi, NSV Liidu ajaloo, üldajaloo jt. aladelt.

Raamatukogu teises lugemissaalis asuvad kõik Nõukogude Liidus ilmuvad keskajalehed ja ajakirjad. Siin võivad lugejad tutvuda meie kodumaa ülesehitustöö ja välispoliitiliste sündmustega, aga samuti ka neid huvitavate erialaste küsimustega.

Üliõpilaste kõrval töötavad lugemissaalis ka paljud õppejõud ja aspirandid, kes tutvuvad siin teostega, millede kasutamine on võimaldatud ainult kohapeal. Suure osa nendest väärtuslikematest teostest moodustavad raamatud, mis pearaamatukogu fondides puuduvad ja mis on tellitud ajutiseks kasutamiseks NSV Liidu teistest raamatukogudest.

R. Jõks

Toimuvad ENSV esivõistlused ratsaspordis

Kehakultuuriteaduskonna ratsaspordibaasi väljakul Tähtveres toimuvad 5. ja 6. juunil ENSV esivõistlused ratsaspordis. Laupäeval on ette nähtud ratsasõidu kõrgem kool, pühapäeval takistussõit ENSV karikale, mida kaitseb TRÜ spordiklubi.

Võistlustest võtab peale Tartu ja Tallinna võistkondade osa Läti NSV koondvõistkond.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ:

Передовая: Организированно к новому учебному году.

П. Аристэ и К. Пярм — Удачные дипломные работы на историко-филологическом и юридическом факультетах.

Ю. Таммеорг — На медицинском факультете сдают государственные экзамены.

Э. Лаазик — Учиться с ошибок.

Р. Рейлян — Последний школьный день.

В. Вески — Ботанический сад ТГУ как учебная база.

Р. Йыкс — В читальных залах Главной библиотеки ТГУ.

Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 09373 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1658

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (229) Reedel, 11. juunil 1954. a. VII aastakäik

Tõsta õppe- ja menetluspraktika taset

Üliõpilaste õppe- ja menetluspraktika on õppeprotsessi tähtsamaid osasid. Ta aitab kindlustada ja süvendada teoreetilisi teadmisi ning annab võimaluse omandada iseseisva tootmistöö vilumusi. Eriti suur tähtsus on praktikal üliõpilaste teaduslik-tehnilise algatusvõime äratamisel ja selle suunamisel rahvamajanduse konkreetsete ülesannete lahendamisele.

Käesoleval suvel siirdub meie ülikoolis õppe- ja menetluspraktikale 542 üliõpilast, milleks ülikooli eelarves on ette nähtud küllaltki suur summa — 267 tuhat rubla. Osa üliõpilasi on juba praegu asunud teostama õppepraktika ülesandeid.

Et praktika oma ülesande täiel määral täidaks, vajab ta juhendamist ja praktika baaside läbimõeldud valikut.

Tänavu on praktika baaside valikul ja praktika organiseerimisel pööratud erilist tähelepanu sellele, et üliõpilased praktika ajal saaksid anda oma panuse meie põllumajanduse abistamiseks. Nii näiteks töötasid geneetika ja darvinismi aluste eriala üliõpilased osa praktika ajast Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis, kus nad tutvusid kolhoosis tarvitatavate agrotehniliste võtete ja tööriistadega, samuti kolhoosi põllumajandusliku dokumentatsiooniga. Üliõpilased töötasid kolhoosiaias, võtsid osa maisi külvamisest ruutpesiti meetodil jne. Geograafiaosakonna II kursuse üliõpilased sooritasid oma mullageograafilise praktikumi Elva rajooni kolhoosides. Koostatud mullastikukaardid antakse kohalike kolhooside ja Elva Rajooni TSN Täitevkomitee põllumajandusosakonna käsutusse. Ka mitu neljanda kursuse üliõpilast-geograafi (N. Tapper, V. Kivilo) uurivad kolhooside mullastikku, üks üliõpilane (H. Puusepp) aga töötab Rapla rajooni Kohila sovhoosi mullastiku kaardistamisel. Majandusgeograafia eriala üliõpilased uurivad lutserni ja päevalille levikut Eesti NSV-s. Niisugust loovat sidet põllumajandusliku tootmisega tuleb tervitada ja kõigiti edasi arendada.

Selleks, et üliõpilasi tutvustada nõukogude teaduse ja tehnika eesrindlike meetodite ja saavutustega, suunatakse mõnel alal praktikante järjekindlalt vennasvabariikidesse ja nõukogude kultuuri keskustesse. Nii näiteks teostab geoloogiaosakonna II kursus 3-nädalase õppepraktika mägises Krimmis, kus üliõpilased eelmistel aastatel kogusid ulatuslikku materjali mesozoilistest kivimitest. III kursuse geoloogid töötavad kogu suve Ukraina, Loode ja Uraali Geoloogia Valitsuste juures, kus nad võtavad osa ekspeditsioonilistest välistöödest. Geograafiaosakonna II kursus sooritab geobotaanilise õppepraktika Valdai mäestikus, loogika-psühholoogia osakonna IV kursus Leningradis akadeemik I. P. Pavlovi nimelises Kõrgema Närvitalitluse Instituudis jne.

Lisaks teaduslikele saavutustele aitab vennasvabariikides toimuv praktika, eriti mitmesugused menetlusekskursioonid, kaasa Nõukogude kodumaa tundmaõppimisele, rahvaste sõpruse ja nõukogude patriotismi kasvatamisele.

Seniste kogemuste järgi otsustades ei ole praktika ajal kahjuks veel ära kasutatud kõiki võimalusi kolhooside abistamisel ideoloogilise tööga. Komsomoligrupid töötavad praktika ajal nõrgalt, või ei tööta üldse. Praktikandid esinevad vähe kolhoosnikute ees loengute ja ettekannetega poliitilistel ja teaduslikel teemadel, kuigi nad oma ettevalmistuse juures oleksid kindlasti võimelised seda tegema.

Sagedaseks puuduseks menetluspraktika teostamisel on, et juhendamine veeretatakse vähemkvalifitseeritud õppejõududele või lähtutakse juhendajate määramisel koormuse täitmise huvidest. Kuna praktika toimub enamasti õppeaasta lõpul, siis on esinenud juhtumeid, kus praktika juhendajateks määratakse need õppejõud, kellel koormuse täitmisega on raskusi, jättes kõrvale sisulised kaalutlused. Eriti sageli esineb selliseid fakte arstiteaduskonnas.

Silmas pidades õppe- ja menetluspraktika üha suurenevat tähtsust polütehnilise hariduse teostamisel ja õpingute seostamisel tootva tööga, tuleb kõikidel kateedritel, kelle juhendamisel vastav praktika toimub, hästi kaaluda praktika baaside valikut ja veelgi parandada praktika sisulist ja metoodilist juhendamist.

KOHTUMINE NÕUKOGUDE KIRJANIKEGA

Neil päevil toimus Tallinnas Eesti Nõukogude Kirjanike Liidu III kongress. Kongressile saabus terve rida külalisi — kirjanikke ja kriitikuid vennasvabariikidest, nagu V. Kozevnikov, M. Aliger, V. Katajev, V. Sobko, L. Nikulin, A. Pidsuhha, I. Gontšarenko, V. Azarov, B. Lihharev, J. Niedre, J. Grot, J. Rugojev jt.

Laupäeval, 12. juunil on kavas korraldada Tartu Riikliku Ülikooli aulas kirjandusõhtu, millest külalistena võtavad osa ka mainitud kirjanikud ja kriitikud teistest vennasvabariikidest.

Kirjandusõhtule, mis algab kell 20, on kõigil sissepääs vaba. Sellest palutakse osa võtta kõiki kirjandushuvilisi.

ENSV faunaga tutvumas

1. juunil algas bioloogiaosakonna II kursusel 6-nädalane õppepraktika, mis koosneb kahest osast — zooloogilisest ja botaanilisest. Algul tutvusid üliõpilased lähemalt Eesti NSV ornitofaunaga. Selleks sooritati matku Tartu lähemasse ümbrusesse ja väljasõite Elvasse. Veelindudega tutvumiseks sõideti 4. ja 5. juunil mootorpaadil Emajõge mööda Praagale. Vaatluste tulemusi võrreldi ja teadmisi kinnitati kohapeal zooloogiamuuseumis.

Eespoolmainitud matkad ja väljasõidud olid ettevalmistuseks 10-päevaseks selgroogsete loomafauna õppepraktikaks Porkunis, kuhu siirduti käesoleval nädalal.

Saabunud tagasi tehakse vaatlustest kirjalik kokkuvõte ja sooritatakse arvestus praktikumi juhendanud õppejõu assistent S. Auli juures.

Botaanikapraktikas kujuneb huvitavamaks üliõpilaste pikem reis Saaremaale.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tellis üksmeelselt uue riigilaenu obligatsioone

Ülikooli kollektiivi miitingult

Pärast NSV Liidu rahvamajanduse arendamise 1954. a. riigilaenu väljakuulutamist raadio teel toimus ülikooli peahoones välkmiiting, mille avas ülikooli parteiorganisatsiooni sekretär sm. J. Kalits, andes sõna õigusteaduskonna õppejõule sm. E. Laasikule.

Kõneldes Nõukogudemaal toimuvast suurest ülesehitustööst tõi sm. Laasik arvukalt näiteid meie riigi edusammudest nii tööstuse, põllumajanduse kui ka kultuurielu edasiarendamisel, märkides ühtlasi ära, et üheks tuluallikaks NSV Liidu riigieelarves on riigilaenud. «Nõukogude riigilaenusid võib õigusega nimetada rahvalaenuks, sest seda tellib kogu rahvas,» ütles kõneleja. «Riigilaenu obligatsioone omandades teavad meie töötajad, et nende sääste kasutatakse rahuliku ülesehitustöö eesmärgil, koolide ja haiglate, teaduslike ja kultuuriasutuste ehitamiseks. Laenutellimisega demonstreerib meie rahvas oma suurt armastust Nõukogude kodumaa, piiritut usaldust Nõukogude valitsuse ja kommunistliku partei vastu, kes viivad nõukogude rahvast võidukalt edasi kommunismile.»

Ettekandele järgnesid sõnavõtud. «Kogu nõukogude rahvas tervitab rõõmuga uue riigilaenu väljakuulutamist» ütles teenistuja sm. V. Virsa. «Igaüks meist on õnnelik, et ta võib oma väikese panusega kaasa aidata meie riigi tugevnemisele, rahva heaolu kasvule. Olen veendunud, et igaüks meie kollektiivist võtab osa uue riigilaenu tellimisest.»

Oma sõnavõtus märkis õppejõud sm. R. Auling: «Meile kõigile on selge, millist tähtsust omab äsja väljakuulutatud riigilaen meie rahva ja riigi elus. Tellides üksmeelselt riigilaenu obligatsioone näitame oma piiritut usaldust meie partei ja Nõukogude valitsuse vastu.»

Lõpuks võttis sõna ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane V. Kruut, kes tõi esile selle hoolitsuse, mis riik osutab nõukogude üliõpilasele, võimaldades kõigil omandada spetsialisti kutse armastatud erialal. «Seda kõike me suudame tasuda ainult ausa tööga, eeskujulike õpingutega ülikoolis ning siira osavõtuga kõigist riiklikest üritustest,» lõpetas kõneleja.

A. Oru

Panus rahvamajanduse ülesehitamiseks

Kääriku õppebaasis on tekkinud tavalises töörütmis hetkeline vaheaeg. Töötajad on kogunenud õppebaasi peahoonesse, et tellida äsja väljakuulutatud uue riigilaenu obligatsioone. Üksteise järel annavad tellimislehele allkirja töölised K. All, P. Kokk, M. Hiis, laborant M. All, komandant P. Hiiob jt.

Nad teavad, milleks riik vajab töötajate säästusummasid. On nad ju aastaid võinud jälgida ülesehitustööd maal. Nad ise on samuti pidevalt tegevuses ülesehitustööga, kujundades õppebaasi, mis on muutunud kauniks ja avaraks kehakultuurlaste treeningupaigaks. Nad on töötanud hästi ja nad ei taha ka täna jätta täitmata oma kohustust riigi vastu. Üksmeelselt telliti uut riigilaenu poole kuupalga ulatuses.

O. Sepp

Esimesi laenutellijaid

Uus riigilaen — see on rahu ja meie kodumaa edasise kasvu üks tegureid. Kes ei tahaks igati kaasa aidata oma kodumaa edasisele õitsengule? Riigilaenu tellimise kulg ajaloo-keeleteaduskonnas näitas, et üliõpilased mõistavad selle laenu tellimise tähtsust ja toetavad oma säästudega ühist üritust.

Esimeste tellijate hulgas olid rühmaorganisaatorid ja -volinikud V. Lindström, O. Landberg, L. Kiika jt. Rühmadest viisid esimestena laenutellimise lõpule ajaloo II kursus, loogika IV ja eesti filoloogia III kursus.

Pole kahtlust, et lähemail päevil viiakse riigilaenu tellimine läbi ka kõigis teistes rühmades.

P. Varn

Külluse loomise eest meie maal

Teade järjekordse riigilaenu väljakuulutamisest võeti füüsikakateedri liikmete poolt vastu suure vaimustusega, sest iga töötaja soovis anda oma isikliku panuse meie riigi kultuuri- ja majanduselu tõstmiseks.

Kuigi riigilaenud moodustavad Nõukogude riigi eelarves üsna väikese osa, on nendel suurim väärtus meie töötajate, nõukogude inimeste kasvatamisel ja üksmeele loomisel. Seda üksmeelt ja suurt teadlikkust näitasid üles ka füüsikakateedri töötajad, kes kohe peale laenu väljakuulutamist tellisid laenu obligatsioone maksimaalselt lubatud ulatuses, teades, et uus riigilaen aitab meil veelgi kiiremini luua laiatarbekaupade külluse meie maal.

H. Marran

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

ESIMENE RIIGIEKSAM

Kehakultuuriteaduskonna lõpetajatel oli esimeseks riigieksamiks eksam marksismi-leninismi alustes. Eksam näitas, et lõpetajad olid aine omandanud korralikult. Terve rida üliõpilasi sooritas eksami parimale hindele, nende hulgas teaduskonna eesrindlikumad üliõpilased H. Gross, H. Selg, E. Nõmm jt.

Järgmine riigieksam kehakultuuriteaduskonna lõpetajatele toimub füsioloogias 17. ja 18. juunil.

H. Pukk

TUBLI SAAVUTUS

Loogika-psühholoogia osakonna III kursuse üliõpilased sooritasid möödunud nädalal eksami väliskirjanduse ajaloos. Eksami ettevalmistusele olid üliõpilased asunud juba varakult, kasutades ära täiendavat materjali, mida pakkusid TRÜ pearaamatukogu rikkalikud fondid, mistõttu ka eksam kulges edukalt. Kogu õpperühm sooritas eksami ainult neljadele ja viitele. Õppetöö eesrindlased L. Kose, I. Veersalu, I. Plaat, K. Prikk jt. vastasid maksimaalsele hindele.

A. Aru

EKSAM AJALOOLISES MATERIALISMIS

Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilased sooritasid hiljuti eksami ajaloolises materialismis. Üliõpilaste heast ettevalmistusest annab tunnistust maksimaalsete eksamihinnete arv — 35 üliõpilasest sooritas eksami parimale hindele 15. Eriti põhjalikke teadmisi näitasid õppetöö eesrindlased H. Roop, A. Vesmes, A. Pütsepp jt.

Eksam ebaõnnestus üliõpilasel A. Nurmel, kelle teadmisi hinnati mitterahuldava hindega.

Õ. Kask

ARSTITEADUSKONNA OSAKONDADES

Arstiteaduskonna raviosakonna II kursus sooritas 1. juunil eksami marksismi-leninismi alustes. Hästi läbimõeldud ja sisukaid vastuseid andsid üliõpilased H. Jaakson, N. Järva, H. Kreek, H. Lutsoja, A. Voon, H. Tiik ja teised. Kokkuvõttes hinnati üliõpilaste teadmisi 11 parima, 13 hea ja 1 rahuldava hindega.

J. Tormet

Õigusteaduskonnas lõppesid diplomitööde kaitsmised

TRÜ õigusteaduskonnas lõppesid diplomitööde kaitsmised. Tänavuaastased diplomandide tööd üllatasid teema julge valikuga, uudsuse ja teoreetilise küpsusega. Üliõpilased olid oma tööde koostamisse suhtunud väga tõsiselt, mistõttu diplomitööd suures enamuses osutusid tunduvalt paremaiks kui eelmistel aastatel esitatud tööd. 71% diplomitöödest hinnati kõrgeima hindega ja ainult 8% töödest sai rahuldava hinde.

Peab märkima, et üliõpilased ei püüdnud diplomitööde koostamisel endile ülesannet kergeks teha, nad ei leppinud ainult läbitöötatud teoreetiliste küsimuste üldistamise ja esitamisega, vaid püüdsid iseseisvalt lahendada vähem läbitöötatud probleeme.

Rida töid on suure tähtsusega meie praktikutele ning väärivad seda, et need tehtaks kättesaadavaks meie kohtu- ning teistele juriidilisel alal töötajatele. Niisuguste töödena tuleb nimetada diplomandi Heino Siiguri tööd «Tööliste ja teenistujate töö tasustamise õiguslik reguleerimine NSV Liidus» ja Karin Nirgi tööd «Nõukogude kohus võitluses kodanlike iganditega perekondlikes suhtes». Mõlemad tööd paistavad silma aktuaalsete probleemide sügava teoreetilise läbitöötamise poolest.

Väga huvitava töö kirjutas Albert Kalme teemal «Hankeleping sotsialistlike organisatsioonide vahel võitlusvahendina laiatarbekaupade kvaliteedi kindlustamise eest», mis võiks olla kasulikuks käsiraamatuks meie kohtu- ja arbitraažitöötajatele.

Poliitilist küpsust rahvusvaheliste suhete analüüsimisel näitas Lembit Maamets oma töös «Nõukogude Liidu võitlus ÜRO-s massihävitusrelvade keelamise eest».

Akuutsel teemal «Seltsimehelikud kohtud» kirjutas töö Ulve Lang.

Mittestatsionaarsetest üliõpilastest kaitsesid väga hästi oma töid TRÜ komsomoliorganisatsiooni sekretär Bernhard Hiire, Eesti NSV Ülemkohtu töötajad Leida Rannamees ja Voldemar Nurmela, TPI õppejõud Eduard Schmidt ja teised.

Kuid mõnede üliõpilaste diplomitöökaitsmisega ei saa siiski rahule jääda. Nii kirjutas Huunart Sahk oma töö teemal «Kodanike isiklik omandiõigus elamule». Töö kirjutamise oli diplomand teinud endale kergeks. Ta ei arvestanud töö käigus juhendaja näpunäiteid ega nõuandeid ning ilmutas distsiplineerimatust töö kirjutamise ajal. Uurimata küsimust põhjalikult valmis pealiskaude töö. Ka töö kaitsmisel ei esinenud diplomand küllalt väriliselt. Retsensendi õiglastele ja põhjendatud märkustele töö puuduste kohta reageeris ta ebakriitiliselt ja üleolevalt, näidates seega vähest küpsust nii teoreetilises ettevalmistuses kui ka käitumises.

Üldiselt näitavad aga diplomitööde kaitsmise tulemused, et TRÜ õppejõud on viie aasta jooksul teinud ära tänuväärse töö noorte kõrge kvalifikatsiooniga juristide kasvatamisel. Ühtlasi näitab see, et üliõpilased tunnevad täielikult oma vastutust nõukogude rahva ees, kes ootab neid rahvamajadusse tublide eriteadlastena.

V. Raudsalu,
TRÜ õigusteaduskonna riigieksami komisjoni esimees, ENSV kohtuminister

Tulemused vastavalt ettevalmistusele

5., 6. ja 7. juunil toimus füüsikaosakonna I kursusel üldise füüsika eksam dotsent A. Miti juures. Suhteliselt üliõpilaste arvuga (41) saavutasid üliõpilased oma eriala eksamil küllalt kõrge protsendi maksimaalseid hindeid, arvult 23. Parimate üliõpilaste hulgast võiks esile tõsta T. Mällot, V. Pihelgast ja L. Palgit.

Et kursuse õppetasemega siiski rahul ei saa olla, näitab asjaolu, et häid ja väga häid hindeid omavate üliõpilaste kõrval esines 5 üliõpilast, kes vastasid ainult rahuldavale ja 4 üliõpilast, kelle teadmisi hinnati mitterahuldavaks.

L. Luht

Praktika teadusliku töö baasina

Üliõpilaste teaduslik töö võtab meil aasta-aastalt üha kindlama ja püsivama ilme. Kui varematel aegadel töö pärast märtsis-aprillis toimunud teaduslikku konverentsi täielikult rauges, siis käesoleval aastal jätkusid peale konverentsi tööd peaaegu kõikides ringides. Ringide, kateedrite, ÜTÜ osakonnanõukogude ja dekanaatide ühise jõupingutuse tulemusena jõuti käesoleval aastal esmakordselt lõplikult kinnitada ka järgmise aasta temaatiline plaan.

Üliõpilaste teaduslik töö on seda edukam, mida paremini see on seotud õppetööga ja õppejõudude teadusliku uurimistööga. Ainult tänu sellele, et käesoleval õppeaastal suur osa üliõpilaste teadusliku töö teemadest moodustas jätku või osa kateedri teaduslikust tööst, võisime konverentsile ja samuti ülevaatusele esitada tunduvalt suurema arvu töid kui möödunud aastal. Täiesti omaseks on saanud meie ringide, kursuse-, seminari- ja diplomitööde ühendamine üheks kompleksiks. Mitmes bioloogia-geograafia osakonna ringis ja mõnedes kateedrites on see kujunenud lausa reegliks. Hästi on organiseeritud bioloogia-geograafia osakonnas suvised välispraktikad, kust saadakse põhimine materjal teaduslikuks uurimistööks. Seetõttu kuuluvadki neis osakondades ÜTÜ ringidesse peaaegu kõik üliõpilased. See oli põhjuseks ka, et siit tuli ülikooli parim üliõpilase töö (A. Järvekülje «Jõevähk ENSV-s»).

Välispraktika igakülgsele ärakasutamisele on tarvis mõelda ka teistes teaduskondades. Meie kõrgemad õppeasutused vennasvabariikides, samuti ka Tallinna Polütehniline Instituut, omavad häid kogemusi menetluspraktika ärakasutamises üliõpilaste teadusliku töö süvendamisel. Menetluspraktikale läheb iga üliõpilane juba kindla ülesandega. Praktikale järgneb konverents. Selline võte pakub häid võimalusi teaduse seostamiseks praktikaga ning aitab kaasa teadmiste omandamisele otse praktikast. Arstiteaduskonnas, keemiaosakonnas jm. aitaks selline võte ÜTÜ tööle palju kaasa. Sel teel on võimalik teadusliku uurimistööga abi pakkuda ka põllumajandusele ja maaelanikkonnale. Menetluspraktikal viibides jääb küllalt aega praktiliselt läbivõetu teoreetiliseks läbitöötamiseks ja põhjenduste leidmiseks.

Ka otseselt õppetöö protsessis toimuvatele praktilistele töödele on tarvis anda rohkem teadusliku töö ilme. Farmakognoosia kateeder viis käesoleval aastal läbi katse, mille tulemused lubavad end hea eduga üldistada. Programmi kohaselt tuli läbi võtta rasvade, nende konstantide ja alkaloidide määramine droogides. Selleks kasutati ravimtaimede katsepõllult saadud mitmesuguseis väliskeskkonna tingimustes kultiveeritud okasõuna seemneid, millede uurimise kohta kirjanduses leidub vähe andmeid. Sellise kompleksse küsimuse püstitamine kogu kursuse ette äratas üliõpilastes huvi, tööd teostati hoolega. Tulemuste üle diskuteeriti rohkesti, kerkisid üles küsimused, mis vajavad veel katselist kontrollimist, et teha lõplik järeldus. Selliseid võimalusi peaks leiduma ka teiste praktiliste tööde käigus.

Praegu viibib suur osa üliõpilasi välispraktikal. Nii kateedrites kui ka ringides on vaja seda igati kasutada. Samuti tuleks mõelda ka teaduslikule tööle suveperioodil väljaspool praktilisi töid. Suur osa üliõpilasi veedab oma suvepuhkuse kolhoosides. On vaja igakülgselt jälgida kolhoosnikute olustikulisi tingimusi ja mõelda sellele, kuidas osutada abi kolhoositalurahvale, otseselt põllumajandusele, kuidas parandada sporditööd kolhoosis jne. Need tähelepanekud aitavad palju kaasa ÜTÜ töö edaspidisele organiseerimisele.

J. Tammeorg,
ÜTÜ nõukogu esimees

Kehakultuur ja sport

EESTI NSV KERGEJÕUSTIKLASTE VÕIT

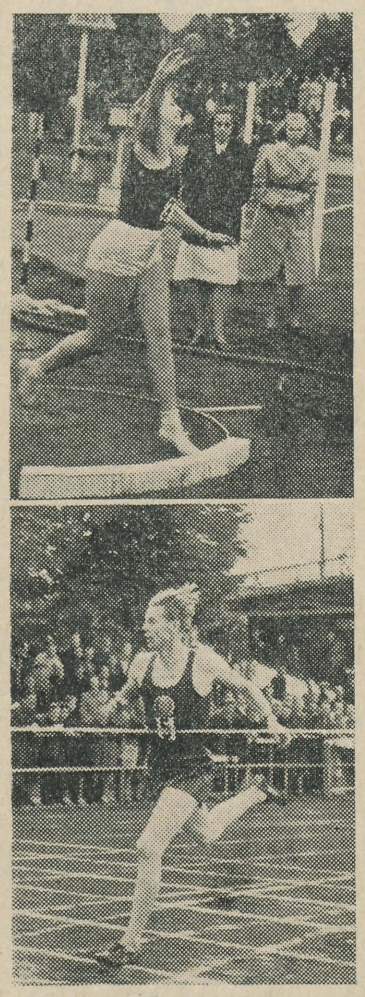

Pildil: (Ülal) L. Maremäe kuulitõukel. (All) A. Pisuke võidab 800 m jooksu.
J. Ungeri foto

Möödunud nädalavahetusel toimus kevadhooaja esimese suurema spordisündmusena matškohtumine kergejõustikus kahe vennasvabariigi — Läti NSV ja Eesti NSV kergejõustiklaste vahel. Võistlused toimusid korraga Riias ja Tartus, kusjuures Riias võistlesid vabariikide esindusvõistkonnad ning Tartus teised võistkonnad. Kahe pingelise võistluspäeva lõpptulemuseks oli Eesti NSV kergejõustiklaste kindel võit. Tartus võistelnud Eesti NSV II võistkond võitis Läti NSV võistkonna tulemusega 196,5:164,5. Eesti NSV I võistkond aga Läti NSV I võistkonna 201:166.

Vabariigi koondvõistkondades võistles kaasa terve rida meie ülikooli kergejõustiklasi. Eriti edukalt esines nendel võistlustel aspirant Lea Maremäe, kes võitis esikoha naiste kuulitõukes ja kettaheites, korrates sealjuures kuulitõukes vabariiklikku rekordit 14,58 m ja püstitades kettaheites uueks isiklikuks rekordiks 43,02 m. Edukalt esines Lea Maremäe ka odaviskes. Kuigi ta esikoha pidi loovutama võistkonnakaaslasele V. Aoveerule, oli tema tagajärg (48,73) suurepäraseks isiklikuks rekordiks.

Meeste 800 m jooksus oli kaasvõistlejatest kindlalt parem kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilane A. Pisuke, kes võitis esikoha ajaga 1.56,4.

Kergejõustiku kateedri õppejõul M. Kutmanil takistas esikoha võitmist ainult hüppeteiba murdumine. Tagajärjega 3.90 m saavutas ta teivashüppes teise koha.

Oma tavalist tagajärge 1.80 näitas meeste kõrgushüppes J. Unger, millega ta tuli teiseks.

Hästi esines vabariigi esindusvõistkonnas ÜSK noorte spordikooli õpilane 16-aastane V. Maremäe, kes tagajärgedega 5.22 kaugus- ja 12.2 80 m tõkkejooksus püstitas kaks uut vabariiklikku noorterekordit.

Käesoleval nädalal sõidavad meie ülikooli parimad kergejõustiklased treeninglaagrisse «Käärikule», et ette valmistuda kahe nädala pärast toimuvaks matškohtumiseks kergejõustikus TRÜ ja Läti NSV spordiühing «Daugava» vahel.

J. Unger

1954. A. ESIVÕISTLUSED RATSASPORDIS

Möödunud nädalalõpul viidi Tartus läbi Eesti NSV ratsaspordi esivõistluste esimene etapp. Tartus peetud võistluste kavas olid ratsasõidu kõrgema kooli ja kaheharulise raskema klassi takistussõidud Eesti NSV karikale. Külalisena võistles kaasa Läti NSV koondvõistkond.

5. juunil toimunud ratsasõidu kõrgemas koolis tuli esimeseks ja ühtlasi Eesti NSV tšempioniks TRÜ võistleja R. Hanneste hobusel «Epiloog» 121,2 punktiga, teiseks jäi Mall Kirsipuu hobusel «Hasart» (TRÜ) 110,2 punktiga ja kolmandaks meistersportlane M. Fadejev hobusel «Kredit» (Tallinna ratsaklubi) 46 punktiga.

6. juunil toimusid võistlused kaheharulises takistussõidus Eesti NSV karikale, mida kaitses ÜSK võistkond. Võistluste tagajärjed kujunesid oodatuist nõrgemaks, sest kohtunike kolleegiumi poolt koostatud takistuste ja nende kombinatsioonide asetus sõiduteele osutus hobustele ja mõnel määral ka sõitjatele antud momendil ülejõukäivaks.

Võistluse võitis teistest ühtlasemalt esinenud Läti NSV koondvõistkond 195 karistuspunktiga. Teiseks jäänud Tallinna ALMAVÜ võistkond sai 200,5 ja kolmandaks jäänud ÜSK võistkond 329,5 karistuspunkti.

Individuaalselt tuli üllatuslikult esimeseks Astrid Spura hobusel «Strauja», kes tehniliselt ilusat ja püüdlikku sõitu näidates võistluste kaks haru läbis 21,25 karistuspunktiga. Teisele ja kolmandale kohale tulid Tallinna võistlejad E. Erkman hobusel «Nill» 23,25 ja E. Kuld hobusel «Võit» 32 karistuspunktiga. Kuna aga Läti NSV võistlejad võistlesid väljaspool Eesti NSV esivõistluste arvestamist, tuli selle ala võitjaks ja ENSV tšempioniks E. Erkman, teiseks E. Kuld ning kolmandaks A. Linnus hobusel «Pärl» (ÜSK) 43,75 karistuspunktiga.

R. Hanneste

AUHINNATUD MATERJALE KIRJANDUSVÕISTLUSELT

AABITS

Igal õhtul niisamuti astun
mööda tuttavast majadereast.
Iga kivi siin naeratab vastu,
iga sammast ja võlvi tean peast.
Ja nad otsekui kõneleks vahel
mulle nii, et pean kuulama vaid:
«Polnud korral see ühel või kahel,
kui sa pisaraid neelata said;
kui sa tulid ja tallasid tuuli,
elu mõttega vaevasid pead.
Naeruks sageli avasid huuli,
vähe tegid ja mõtlesid head.
Siis sa leidsid, et tööd pole vaja,
elus nõndagi valge ja soe —
selged tuled ja tallatud rajad,
nagu avatud raamatust loe!
Nõnda elu sa sirvida tahtsid —
siit ehk lehekülg, siit mõni lõik...
Aga lehti ei lõiganud lahti,
kergelt haarata mõtlesid kõik.
Olid seal, kus ei peatund su vaade,
sirged sihid ja terasest käed.
Kas sa tead, mis on julgete aade?
Kas sa kauguste sinetust näed?
Nii see oli. Ma uskusin ikka:
õiges suunas ja kiiresti käin, —
kuni kaaslaste kohusterikkast
rõõmsast elust ma kõrvale jäin.
Jälle aabitsa võtsin siis kätte.
Tähed surnutest elavaiks said
nagu liivakust voolaksid lätted,
viljast lainetaks kivine laid,
kui me endisi jahedaid pihke
juba soojendas töömehe ind,
nagu esmaseid linalakk-vihke
annab sügisel uudismaa pind.
Nüüd on kaks korda lühemad päevad,
aga aasta on helde ja pikk,
sest mu väikesed rõõmud ja vaevad
võtab arvele tulevik.
Kui saaks teha veel rohkem kui jõuab!
Teha nii, et see and, mille tõid,
ja see töö, mida kodumaa nõuab,
oleks alati parim, mis võid!
Jälle õhtu. Ja koju. Jäi maha
mõni hele ja sisukas tund.
Taamal tuled, mis helkjad kui vaha
nagu paitaksid langevat lund.
Ja kui pooleldi silmad siis suled,
kogu maailm on sädelust täis.
Pehme hämarus. Õitsevad tuled.
Elu samuti õitsevat näib.

Linda Ruud,
ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane

Keskkooliõpetajate ettevalmistamisest TRÜ-s

Partei XIX kongressi ajaloolised otsused üleminekust täieliku keskhariduse teostamisele ja polütehnilise õpetamise juurutamisele koolis asetavad uusi ülesandeid ka õpetajaid ettevalmistavate asutuste ette. Kõigepealt peavad nad andma senisest rohkem õpetajaid. See ülesanne on eriti aktuaalne Eesti NSV-s, kus veel rohkesti on ilma vastava hariduseta õpetajaid. Sellepärast näebki viienda viie aasta plaan ette Eesti NSV-s pedagoogilistesse õppeasutustesse vastuvõtu suurendamise 60% võrra.

Ka sisuliselt peab õpetajate ettevalmistuse tase tõusma. Selleks, et edukalt teostada polütehnilist õpetamist keskkoolis, peab kõigepealt õpetaja ise hästi tundma kaasaegse tootmise põhiprintsiipe. See käib eriti füüsikat, keemiat, bioloogiat ja geograafiat õpetavate õpetajate kohta. Kõike seda on vaja arvestada niihästi õppeprogrammide ja õpikute koostamisel kui ka tegelikus õppetöös, eriti tootmispraktika korraldamisel üliõpilastele.

Sõjajärgsetel aastatel suunati enamik ülikoolide lõpetajaid tööle teaduslikesse uurimisasutustesse ja kõrgematesse koolidesse, mistõttu õppeplaanide koostamisel arvestati peamiselt teadusliku töö vajadusi. Üliõpilaste pedagoogilisele ettevalmistamisele ei omistatud küllaldast tähelepanu. Nii kujunes ebaloomulik olukord, et ka perifeeria ülikoolides, kus lõpetajate enamik siirdus tööle keskkoolidesse, lõpetajad ei olnud koolitööks pedagoogiliselt küllaldaselt ette valmistatud. Kui veel arvesse võtta asjaolu, et ülikoolide lõpetajatest suunati keskkoolidesse tööle peamiselt need, kelle võimetest ei piisanud teaduslikuks tööks, siis on arusaadav, et haridusministeeriumid ei saanud rahul olla ülikoolides ettevalmistuse saanud õpetajatega.

TRÜ juhtkond oli niisuguse olukorra ebaloomulikkuses ammu teadlik. Kahjuks oli Tartu kohalik initsiatiiv liiga nõrk selleks, et saavutada olukorras paranemist.

1953/54. õppeaastal kehtestati ülikoolide mitmes teaduskonnas või osakonnas uued õppeplaanid, milliseid rakendatakse ka meil eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, bioloogia, geograafia ja füüsika erialadel. Nendes õppeplaanides on eriaine metoodikale ja pedagoogilisele praktikale ette nähtud tunduvalt enam aega, kui varem. Eriti tuleb alla kriipsutada pedagoogilise praktika kestvuse pikendamist 2—3 nädalalt 4—6 nädalale.

Kuid mõned lüngad on jäänud siiski ka uutesse õppeplaanidesse. Kogemused näitavad, et pedagoogika õpetamine ainult teoreetiliste loengute teel jääb formaalseks. On vaja planeerida kasvõi mõnikümmend tundi praktilisi töid, mille käigus saaks üliõpilasi juba enne pidevale praktikale suunamist tutvustada koolitöö planeerimisega, kooli dokumentatsiooniga, eriti aga komsomoli- ja pioneeriorganisatsiooni tööga koolis. Pideva pedagoogilise praktika ajal näevad üliõpilased ainult 1—2 komsomoli üldkoosolekut ja paari pioneerirühma koondust (võib juhtuda, et malevakoondust üldse ei lange praktika ajale). Praktikantide endi aktiivsus nende koosolekute ja koonduste läbiviimisel jääb praktikantide suure arvu tõttu arusaadavalt üsna väikeseks.

Teiseks lüngaks on pedagoogilise seminari puudumine, mis peaks teostuma kõrvuti pedagoogilise praktikaga. Seminari raamides oleks võimalik üliõpilasi praktikaks paremini ette valmistada ja praktika ajal tehtud tähelepanekuid ning kogutud materjali teoreetiliselt läbi töötada. Praegu tuleb seda teha ühiskondliku töö korras praktika-eelsete loengute ja praktika lõppkonverentsitöö teel, mis massüritustena ei anna kunagi neid tulemusi, mida oleks võimalik saavutada kavakindla tööga seminaris. Pedagoogilistes instituutides on niisugune seminar täiesti asendamatuks töövormiks.

Kuid ei tule arvata, et muudatused õppeplaanides suudaksid üksi kindlustada silmapaistvat tõusu tulevaste keskkooliõpetajate pedagoogilis-metoodilises ettevalmistuses. Tähtis on mitte ainult tundide arv, mis pühendatakse ühele või teisele töölõigule, vaid ka see, kuidas neid tunde kasutatakse.

Ei saa öelda, et TRÜ-s seni oleks kõik võimalused ära kasutatud näiteks pedagoogilise praktika sisuliseks tihendamiseks. Metoodikutel-grupijuhtidel on sageli tulnud juhendada liiga suuri rühmi, mõnikord koguni mitmes koolis ja muu õppetöö kõrval. Ka pedagoogikakateeder ei ole oma väikese koosseisu juures alati saanud praktikantidele vajalikul määral tähelepanu pühendada.

Praktika baasidena kasutatakse Tartu keskkoole. Õpetajatega nendes koolides on metoodikud ja pedagoogikakateeder vähe töötanud, mis osaliselt on tingitud sellest, et neid baase on sageli vahetatud. Pealegi on õpetajad baasides mõnikord noored algajad, kes vajaksid tõhusamat abi ülikoolilt.

Lähema tuleviku ülesandeks on välja kujundada püsivad pedagoogilise praktika baasid ja neid baase süstemaatiliselt abistada ning tugevdada.

Kuna uutes õppeplaanides eriaine metoodika õpetamiseks on tunduvalt enam aega ette nähtud kui seni, tuleb nendel kateedritel, kelle kaudu metoodika õpetamine toimub, tõsiselt silmas pidada, et seda aega maksimaalse viljakusega ära kasutataks. Kahjuks vahetavad mõned kateedrid liiga sageli metoodikaõpetajaid või rakendavad selleks isikuid, kelle pedagoogilised kogemused on vähesed ja side kooliga nõrk.

Ka teoreetiliste ainete, põhidistsipliinide õpetajad ei tohi unustada, keda nad ette valmistavad. Tulevastele õpetajatele tuleb nende eriala aineid õpetada nii, et koolis töötades nende õppimisest oleks maksimaalselt kasu. «Ei saa õpetada üht ja sama füüsikat — füüsikat üldse — metallurgidele ja elektrikutele, arstidele ja agronoomidele», ütleb akadeemik A. F. Joffe. Sama põhimõte on kehtiv ka muude ainete õpetamisel. Kahjuks on TRÜ kateedrid, eriti need, kes valmistavad ette õpetajaid, veel vähe tegelnud õppetööle kutselise kallaku andmise probleemiga. Seepärast kurdavadki üliõpilased sageli juba pedagoogilise praktika ajal, et neil klassis tundi andes liiga vähe on kasu ülikoolis õpitust.

Selleks, et keskkoolile anda häid õpetajaid, on vaja paljude erialakateedrite ja pedagoogikakateedri kõige tihedamat koostööd. Koolile häid õpetajaid anda on aga ülikooli otseseks ülesandeks, sest nende õpetajate juhtimisel kasvavad ju tulevased üliõpilased.

A. Elango

Toimetaja R. AULING

MB 09389 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1695

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatrpalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (230) Reedel, 18. juunil 1954. a. VII aastakäik

Head suvepuhkust, seltsimehed! Nägemiseni uuel õppeaastal!

Vastu algavale suvepuhkusele

Veel paar pingelist nädalat, siis on selja taga viimane eksam ja ees kaunis suvepuhkus.

Konstitutsioon garanteerib kõigile töötajatele õiguse puhkusele. See on sisuliselt tagatud iga-aastase korralise puhkusega, kusjuures töötajatele makstakse puhkuse ajal palka edasi, üliõpilastele aga stipendiumi. See majanduslik kindlustatus ongi tähtsaim tagatis, et töötajal on võimalik taastada oma jõudu.

Meist endist oleneb, kuidas suudame ära kasutada seda suurt eelist, kuidas suudame ära kasutada kõiki võimalusi, mis on antud meile partei ja valitsuse hoolitsuse (näol, oma kollektiivile tõesti sisuka, kosutava ja tervisliku puhkeaja veetmiseks.

Ülikooli parteiorganisatsiooni ja rektoraadi initsiatiivil on koostatud suviste ürituste plaan. Ülikooli ametiühingukomitee ja ELKNÜ komitee on teinud hulga tööd selleks, et sisustada suvist puhkust. Kehakultuuriteaduskonna õppebaasis Käärikul korraldatakse kuuajaline puhkus ülikooli teenistujatele. Vellavere pioneerilaagris veedab oma puhkuse 105 ülikooli töötajate last, nendest esimene vahetus ongi juba alustanud vaheldusrikast ja mitmekesist elu keset kaunist Lõuna-Eesti loodust. Üliõpilastele, kes jäävad suvevaheajaks Tartusse, organiseeritakse ülikoolis suveklubi, mille ülesandeks on mitmekesistada suvepuhkuse veetmist ühiste väljasõitudega, mängudega, sportlike üritustega jne. Nii korraldatakse väljasõite Emajõele ja Peipsile ülikooli mootorpaatidel, korraldatakse viis pikemat ekskursiooni teistesse vennasvabariikidesse — Leningradi, Riiga jm. Huvitavaimaks kujuneb kindlasti augustis korraldatav ekskursioon üleliidulisele põllumajandusnäitusele. Ülikooli meeskooril on kavas suur üritus — kontsertmatk Ukraina NSV-sse, mis pakub üliõpilastele huviküllaseid päevi ja tihendab kultuurilisi sidemeid vennasrahvastega.

Seega on kavas terve rida üritusi, mis kõik aitavad sisustada üliõpilaste ja teenistujate suvepuhkust. Lisaks kõigele on saabunud ülikooli ametiühingukomiteele 74 tuusikut puhkekodudesse ja sanatooriumidesse.

Ühiskondlike organisatsioonide edasilükkamatu ülesanne seisneb selles, et igati kindlustada nende ürituste edukas elluviimine. Kui me organiseerime paljudele oma töötajatele puhkuse Käärikul, aga seejuures ei varusta seda puhkeasutust igakülgselt materiaalsete vahenditega aktiivseks puhkuseks, siis ei saa alustatud üritust lõpuleviiduks pidada. Samuti on suveklubi organiseerimine kahtlemata hea mõte. Kui me aga kohe praegu ei tutvustata üliõpilasi klubi ürituste plaaniga, ei tee kindlaks kuipalju üliõpilasi soovib osa võtta klubi tööst ja milliseid üritusi just soovitakse korraldada — siis ei tööta klubi kindlasti mitte edukalt ega täida oma eesmärki. Möödunud aastate kurvad kogemused peaksid siin olema hoiatavaks meeldetuletuseks.

Just seesugustele organisatsioonilis-majanduslikele üritustele tulebki praegu pöörata ühiskondlike organisatsioonide tähelepanu suvepuhkuse organiseerimisel. See on otsene päevaülesanne, sest suvepuhkus on juba ukse ees. Praegu on viimane aeg mõelda sellele, kuidas materiaalselt ja organisatsiooniliselt tagada plaanis ette nähtud üritusi. Tuleb meeles pidada, et suvepuhkuse sisukas veetmine on üks olulisi tegureid, mis kindlustab edu talvisel õppetööl.

Kuid mitte kõik üliõpilased ei veeda oma puhkust Tartus ega ka puhkekodudes. Suur osa üliõpilasi sõidab pärast eksamite sooritamist õppepraktikale ja siis koju — rajoonidesse, kolhoosidesse. Valdavam osa sõidab aga õppetöölt otsekohe koju. Õppepraktika erineb suuresti talvisest õppetööst — ta toimub enamasti vabas õhus, on seotud füüsilise tööga. Selles mõttes on õppepraktika tihedasti seotud ka aktiivse puhkuse võimalusega. On vajalik meelde tuletada, et õppepraktikal ei unustataks ühiskondlikke üritusi, et komsomoliorganisatsioon, komsomoligrupp ei unustaks oma osa selle praktika mitmekesistamisel — loengute, koosolekute, vestluste ja muude ürituste organiseerimisega.

Üliõpilased, kes veedavad puhkuse kodus, peavad põhiliselt ise organiseerima oma puhkuse, sisustama oma puhkekuud. 125 üliõpilast, kes lähevad suvevaheajaks maale, esinevad kodukolhoosides ja rahvamajades loengutega aktuaalsetel teemadel. On vaja, et ka seesugune puhkus ei muutuks tühjaks ajaveetmiseks. Tegelemine spordi ja füüsilise tööga kolhoosides, viibimine värskes õhus, kohalikust ühiskondlikust ja kultuurilisest elust osavõtmine — selline on õige ja viljakas puhkus. Tegevusetu logelemine pole puhkuseks. Tühi «olesklemine» ei suuda taastada inimese füüsilist ja vaimset jõudu.

Kaunis suvepuhkus ei oota. Ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid peavad oma praeguse hoolikalt läbimõeldud ettevalmistustööga tagama seda, et meie kollektiivi liikmed võiksid sügisel alustada oma vastutusrikast tööd puhanutena, aktiivsetena, eluröömsatena. Mõelda sellele, kuidas sisukamalt, kodukolhoosile kasu tuues võiksid veeta oma puhkeaja maale siirduvad üliõpilased — seegi on ametiühingu ja komsomoliorganisatsiooni päevaülesandeid, aga samuti ka iga peatselt puhkusele siirduva üliõpilase enda südameasi.

Eesti rahva ajalooline võit

Kukutanud kodanluse diktatuuri, tuli eesti töötav rahvas 1940. aasta juunis-juulis võimule. See ajalooline sündmus sai suureks pöördepunktiks eesti töötava rahva elus. Rahvas ise sai oma maa peremeheks, rahvas ise hakkas juhtima ja arendama kogu maa majandust ja kultuurielu. Astudes võrdõigusliku liikmena nõukogude rahvaste vennalikku perre, kindlustas eesti rahvas oma maale hiilgava arenguperspektiivi.

Muutus meie maa majandus- ja kultuurielu. Tartu ülikool, mis kiratses kodanliku diktatuuri päevil, muutus uue ühiskonna kaadri sepikojaks — Tartu Riiklikuks Ülikooliks, mis on tänapäevani läbi teinud võimsa arengu.

Kui kodanlik ülikool valmistas ette kodanlusele kuulekaid teenreid, milleks aitas kaasa korporatsioonisüsteem, kui paljud ülikooli lõpetanud pidid kannatama nn. haritlaste üleproduktsiooni all, kui iseseisvalt mõtlevale inimesele suleti kõik teed ellu, siis nüüd on olukord muutunud tundmatuseni.

Juba 1940/41. õppeaastal astuti samme ülikooli õppe- ja teadusliku töö ümberkorraldamiseks. Muudeti ülikooli struktuuri, kasvas üliõpilaste ja õppejõudude arv, lisaks seniste'e anti ülikooli käsutusse hulk hooneid, tugevnes ülikooli materiaalne baas.

Hoogsa ülesehitustöö katkestas ajutiselt fašistliku Saksamaa röövkallaletung Nõukogudemaale ... Pärast Nõukogude Eesti vabastamist okupantide ikke alt seisid paljud ü'ikooli hooned varemeis, paljud vajasid remonti, inventar oli laiali kantud, õppejõudude koosseis oli saanud kannatada jne.

Kuid vaatamata sellele avas ülikool oma uksed juba 1944. a. sügisel. Tänu Nõukogude korra viljastavatele tingimustele, nõukogude inimeste patriotismile ja vennasvabariikide abile, kasvas ja kosus Nõukogudemaa vanimaid õppeasutusi.

Siinkohal võib ainult tuua üksikuid näiteid sellest suurest tööst. Nii on ülikool ehitus- ja taastamistegevuse tulemusena saanud pidevalt juurde õppepinda. 1948. a. valmis kehakultuuriteaduskonna hoone (1200 m²), 1950. a. keemiakateedrite hoone 4750 m² pinnaga, 1953. a. Aia tänaval ühiselamu 300 üliõpilasele (2000 m²) jne. Ka käesoleval aastal on ülikoolis käimas hoogne ehitustegevus. Sõjajärgseil aastail on ülikool saanud kokku juurde 10 750 m² uut pinda.

Ühiselamutes elab praegu 1300 üliõpilast. See näitab Nõukogude valitsuse suurt hoolitsust uue kaadri kasvatamise eest. Kodanlikus Eestis pidid üliõpilased elama ülejõukäivat kostiraha makstes keldri- ja ärklikambrites ning üürikasarmutes, tänapäeval aga leiab suurem osa üliõpilaskonnast mugava elukoha ühiselamus. Üliõpilaste käsutuses on söökla.

Iga aastaga kasvab üliõpilaste ja õppejõudude arv. Õppejõudude pere täieneb pidevalt teaduslikku kraadi omavate noorte teadlastega. Nii näiteks suureneb käesoleval aastalgi õppejõudude arv, seoses majandusteaduskonna ja uute kateedrite moodustamisega ülikooli juures, mitmekümne võrra. Võetakse vastu 700 uut üliõpilast.

Põhjalikult on muutunud üliõpilaste sotsiaalne koosseis. Juba nõukogude ülikooli esimesel õppeaastal ei moodustanud üliõpilaste põhimassi kodanluse võsukesed, vaid töötajate lapsed. Kui aga 1940/41. õppeaastal oli üliõpilasi mittetöötavate elementide hulgast 21%, siis juba 1951. a. esimesele kursusele vastu võetud üliõpilaste hulgas mittetöötavate vanemate lapsi üldse ei leidunud. See näitab, et nõukogude ülikoolis on avanenud võimalus õppida tööliste, kolhoosnikute ja nõukogude haritlaste lastel.

Pidevalt on tõusnud ka õppeedukus ja teadusliku töö tase. Ülikool laseb iga aasta välja uusi spetsialiste. Ülikool on muutunud nõukogude kaadri sepikojaks, siit väljuvad kõrgeltkvalifitseeritud spetsialistid, kes suunatakse tööle Nõukogude Eesti rahvamajanduse- ja kultuurialadele, et veelgi kiirendada kommunismi ülesehitamist meie maal, kindlustada ajaloolise juunipöörde võitu.

J. Toomla

Õppeaasta edukaks lõpetamiseks

Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilased sooritasid 11. ja 12. juunil eksami rahvademokraatia maade riigiõiguses dots. Uustali juures.

Üldiselt võib eksamitulemustega rahule jääda. Nagu kõik eelmised eksamidki nii sooritasid kursuse eesrindlased U. Vettner, N. Brüšenko, V. Pavlov ja A. Särev ka selle eksami parimale hindele. Ainult rahuldavale hindele suutsid vastata L. Selg, L. Viinalass ja A. Link, kelle õppeedukus üldiselt jätab soovida.

Õ. Luht

*

Matemaatikaosakonna IV kursusel on seni sooritatud kolm eksamit — dialektilises materialismis, ajaloolises materialismis ja vene keeles.

Peale ühe rahuldava hinde dialektilises ja teise ajaloolises materialismis hinnati kõigi üliõpilaste teadmisi heade ja väga heade hinnetega, mis annab tunnistust üliõpilaste heast ettevalmistusest eksamisessiooniks.

*

Neil päevil sooritas füüsikaosakonna II kursus eksami üldises füüsikas. 31 üliõpilasest näitasid väga häid teadmisi 21. Eriti kindlalt olid aine omandanud kursuse tuntud eesrindlased A. Koppel, H. Käämbre, V. Kornel, A. Laisaar jt. Et aga mitte kõik üliõpilased polnud suhtunud vastutustundega eksamite ettevalmistusse näitab fakt, et kolme üliõpilase teadmisi hinnati rahuldava ja ühe teadmisi mitterahuldava hindega.

L. Kose

*

Arstiteaduskonna V kursusel toimus 15. juunil prof. A. Raatmaa juures kohtuarstiteaduse eksam. Eksami käigus ilmnes kogu kursuse hea ettevalmistus eksamisessiooniks. Nii vastasid aine parimale hindele 21 üliõpilasest 18. Rahuldavaid ei esinenud.

Kursuse paremaiks üliõpilasteks on J. Luur, H. Joaste, M. Sepp ja H. Freiberg, kelle püüdlikkus on leidnud tasu kõrgendatud stipendiumi näol.

*

Käesoleva eksamisessiooni algusest on seni ülikoolis kokku sooritatud 4666 eksamit. Väga heale hindele on sooritatud 2140, heale 2179 ja rahuldavale hindele 270 eksamit. Mitterahuldavaid hindeid on pandud 77 juhul. 146 juhul pole üliõpilased dekanaatides teadaolevail põhjusil eksamile ilmunud.

Algas õppepraktika

Geoloogiaosakonna I kursusel lõppes hiljuti eksamisessioon, mille kõik üliõpilased sooritasid edukalt. Üliõpilaste A. Raukase, Ü. Sirgi, J. Treufeldti, G. Eltermani jt. teadmisi hinnati ainult väga heade hinnetega.

Nüüd on kursus siirdunud geoloogia suvepraktikale Eesti NSV rajoonidesse. Praktikat juhendab prof. K. Orviku. Esimesel nädalal tutvuti maapinna reljeefi ja kihtide asetusega Tartu ümbruses ning vabariigi lõunarajoonides, Ahja jõe ja Taevaskoja kaunis ümbruses.

Seejärel koostati gruppides aruanded tehtud uurimustest, mis varustati maapinna profiilide, läbilõigete ning fotodega.

Möödunud nädalal tutvusid geoloogid Põhja-Eesti ning Tallinna lähisalade geoloogilise ehitusega.

A. Täks

Pildil: Geoloogiaosakonna I kursuse üliõpilased suvepraktikal Karilatsi kruusa-augus.

A. Kivistiku foto

Rahvaste sõprusele pühendatud kirjandusõhtu

Möödunud laupäeval toimus Tartu Riikliku Ülikooli aulas tähelepanuväärne sündmus — kohtumisõhtu Eesti Nõukogude Kirjanike Liidu III kongressil viibinud Nõukogude Eesti ja teiste vennasvabariikide kirjanikega. Sellest nõukogude rahvaste sõprusele pühendatud kirjandusõhtust võtsid osa Stalini preemia laureaat M. Aliger ja K. Ljubimova Moskvast ja Stalini preemia laureaat T. Tilvytis ja Mozuriunas Leedu NSV-st. Nõukogude Eesti kirjanikest võtsid kohtumisõhtust osa P. Rummo, A. Kaal, U. Laht, F. Kotta, E. Hiir jt.

Vennasvabariikide kirjanikud said aulasse kogunenud rohkearvulise publiku sooja vastuvõtu osaliseks.

Kirjandusõhtu avas TRÜ õppejõud sm. J. Feldbach, kes ühtlasi tervitas külalisi ülikooli kollektiivi nimel.

Suure tähelepanuga jälgisid Tartu õppiv noorsugu ja töötajad meie maa tuntud luuletaja M. Aligeri ettekannet. Kirjanik esines luuletustega, mis olid pühendatud Moskvas Lenini mägedele püstitatud teadusetemplile, Lomonossovi-nimelisele Moskva Riiklikule Ülikoolile.

Katkendi M. Aligeri poeemist «Zoja» esitas TRÜ üliõpilane Leida Vaher. Külalistest esines veel Stalini preemia laureaat, Leedu NSV rahvaluuletaja T. Tilvytis.

Nõukogude Eesti luuletajad F. Kotta, A. Kaal, U. Luht, P. Rummo ja V. Villandi kandsid ette luuletusi oma viimase aja loomingust.

Kohtumine vennasvabariikide nimekate kirjanikega jättis ülikooli kollektiivile sügava mulje. Oli suursündmuseks tutvuda inimestega, kelle teosed on kõigile tuttavad, kes on ühtlasi armastatumaid nõukogude kirjanikke. See kohtumine aitas suuresti süvendada sidet vennasvabariikidega.

O. Tüür

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Täna algusega kell 16 toimub aulas TRÜ Õpetatud Nõukogu järjekordne koosolek. Kaitsmisele tulevad kolm kandidaadi-dissertatsiooni.

Esimesena kaitseb väitekirja «Hambajuurte kroonilise periapikaalse põletiku ravi meetodite ja efektiivsuse võrdlev uurimus» TRÜ stomatoloogia kateedri van.-õpetaja V. Rüütli. Väitekirja teemal «Suurte arterite pingsusseisundi võrdlev hinnang hüpertooniatõbiseil, eriti pulsilaine levimiskiiruse määramise alusel» kaitseb TRÜ teaduskonna sisehaiguste kateedri juhataja van.-õpetaja Ü. Lepp.

Kolmandana kaitseb oma väitekirja «Eksperimentaalne uurimus Trichomonas vaginalis'e patogeensusest» Eesti NSV TA Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi aspirant J. Teras.

Kõik dissertandid taotlevad meditsiiniliste teaduste kandidaadi teaduslikku kraadi.

Ametlikeks oponentideks on TRÜ professorid meditsiiniliste teaduste doktorid A. Valdes, F. Lepp, I. Sibul jt.

PARTEI ELU

Organiseerida sisukas ja kultuurne suvepuhkus

Neil päevil toimunud TRÜ parteiorganisatsiooni koosolekul arutati keskse küsimusena ülikooli kollektiivi kultuurse suvepuhkuse organiseerimise küsimust.

Otsustati senisest märksa laiaulatuslikumalt ja igakülgselt ära kasutada suvepuhkuse organiseerimiseks ülikooli käsutuses olevaid võimalusi puhkebaaside, spordiväljakute jne. näol.

Õppeaasta lõppu tähistatakse üliõpilaste ja õppejõudude ühise koosviibimisega 30. juunil, kus tehakse kokkuvõtteid tehtud tööst. Tartus suvepuhkust veetvate üliõpilaste, teenistujate ja õppejõudude käsutuses seisavad Tartu veespordijaam, Kvissentali veespordijaam ja Praaga baas Peipsi ääres. Peale selle on organiseeritud puhkamisvõimalus ülikooli Kääriku õppebaasis. On käimas ettevalmistused üleliidulise põllumajandusnäituse ühiskülastamise organiseerimiseks.

Suvepuhkuse organiseerimise keskuseks kujuneb ülikooli peahoones avatav suveklubi, mis korraldab ühiseid üritusi, nagu ekskursioone, spordivõistlusi ja juhib kogu massilist kultuuritööd ülikooli kollektiiviga suvepuhkuse perioodil.

Tõsist tähelepanu osutati ülikooli sisseastujate kultuurse teenindamise vajadusele. Kuna sisseastumiseksamitele saabub üle 1000 noore mitte ainult Eesti NSV eri rajoonidest, vaid ka vennasvabariikidest, siis tuleb neile tingimata korraldada kultuurset meelelahutust ekskursioonide näol Tartu ajalooliste vaatamisväärsustega ning muuseumidega tutvumiseks, samuti sportlikke üritusi jne.

Lähtudes sellest, et suurem osa ülikooli kollektiivist veedab oma suvepuhkuse maal, paneb parteiorganisatsioon kõigile puhkajaile südamele osutada puhkeajal jõukohast abi kohalikele kolhoosidele, külanõukogudele ja kohalikele partei-, komsomoli- ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele nii tootmisküsimuste lahendamisel kui ka massilise kultuuritöö organiseerimisel. Igale maal puhkavale üliõpilasele ja õppejõule tohiks olla jõukohane 1—2 loengu või vestlusega esinemine kolhoosis või rahvamajas vastavalt oma erialale, samuti osavõtt kohtadel toimuvatest isetegevuslikest üritustest ning nende organiseerimistest.

Ka Tartus puhkavad ülikooli kollektiivi liikmed ei katkesta sidet šeflusaluste kolhoosidega, vaid vastupidi, osutavad neile tähelepanu ja jõukohast abi rohkem kui see tööajal võimalik on.

Ülikooli kollektiivi kultuurse suvepuhkuse õige organiseerimise tagab parteiorganisatsiooni tihe koostöö ülikooli komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooniga, igakülgne juhtiv ja suunav abi nendele organisatsioonidele.

M. Lõhmus

TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOONIS

Võidelgem väärnähtuste vastu eksamisessioonil

Pingerikas periood — eksamisessioon — hakkab jõudma lõpule. Sooritatud eksamid näitavad, et rõhuv enamus nii ülikooli lõpetajaist kui ka nooremate kursuste üliõpilastest on aasta jooksul tõsiselt töötanud. Nii on geograafiaosakonna IV ja I, bioloogiaosakonna III, õigusteaduskonna IV, ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna III ja mitmel teisel kursusel rida rühmi, kus on eksamisessioonil saavutatud häid tulemusi. Nende kursuste üliõpilaste hulgas eesotsas komsomoli aktivistide Raigi, Kallaku, Langi, Astaki jt. valitseb tõsine töömeeleolu.

Kuid ei saa märkimata jätta ka selliseid fakte, mis näitavad mõningate üliõpilaste ebaõiget suhtumist õppetöösse, vastutustunde puudumist ja leplikkust puuduste vastu töös. Sellistele faktidele ei pööratud vajalikku tähelepanu real juhtudel õppeaasta jooksul arstiteaduskonna I ja II kursusel, vene filoloogia IV kursusel, õigusteaduskonna I kursusel jm. Kui bioloogiaosakonna III kursuse komsomoligrupp võitles tõsise töössesuhtumise kasvatamise eest ja reageeris teravalt üliõpilase Proosa ebanõukogulikule suhtumisele õppetöösse, siis real juhtudel on asutud mõningais gruppides vastupidistele seisukohtadele — nimelt väära õppetöösse suhtumise kaitsmisele või ei reageerita väärnähetele üldse. Nii näiteks geoloogiaosakonna IV kursuse kommunistlik noor Sarv asus kaitsma õppeaasta jooksul dialektilise materialismi omandamisse lohakalt suhtunud üliõpilasi Kõrveli ja Viidast, kes sooritasid eksami selles distsipliinis ka teistkordselt vastavalt rahuldavale ja mitterahuldavale hindele. Kommunistlik noor Sarv, pöördudes õppejõu poole põhjendamata avaldusega, väitis, et tema loeb nende üliõpilaste teadmiste sellist hindamist ebaõigeks, kuna nende teadmised olla tema arvates hea või väga hea hinde väärilised. Kommunistliku noore Sarve käitumist ei saa hinnata millekski muuks, kui ausale nõukogude üliõpilasele ebasobivaks, mis ei sobi kokku ÜLKNÜ põhikirjaliste nõuetega.

Vene filoloogia II kursuse kollektiiv ei tohi venitada otsustava reageerimisega kommunistliku noore Ovsjannikovi vastutustundetule suhtumisele õppetöösse, mida näitab kõige kujukamalt läbikukkumine kahel eksamil, neist viimane marksismi-leninismi alustes. Eksamisessiooni käik näitab, et kursus ise ei ole suhtunud mõningate distsipliinide omandamisse täie tõsidusega. Näiteks ei ilmunud rida üliõpilasi õigeaegselt väliskirjanduse eksamile ja 15. juunini ilmunutest peaaegu poolte teadmisi tuli hinnata rahuldava või mitterahuldava hindega.

Ikka esineb veel alahindavat suhtumist mõningaisse õppedistsipliinidesse. Selline suhtumine keemia tundmaõppimise vajadusesse osa arstiteaduskonna üliõpilaste poolt ja selle distsipliini lugemine teisejärguliseks peegeldus ka eksamisessiooni tulemustes. Nii sooritasid stomatoloogiaosakonna II kursuse 22 üliõpilasest riigieksami biokeemias viis üliõpilast rahuldavale ja neli mitterahuldavale hindele.

Need faktid mainitud kursuste üliõpilaste töössesuhtumisest nõuavad vajalike järelduste tegemist ja otsustavat vahelesegamist nii õppejõudude kui ka komsomoliorganisatsiooni poolt.

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Laboratoorium — uurimistöö keskus

Alates 1952. a. töötab TRÜ psühhiaatria ja kohtuarstiteaduse kateedri juures kõrgema närvitalitluse laboratoorium. Laboratoorium asub kateedri õppebaasis — Vabariiklikus Tartu Kliinilises Psühhoneuroloogilises haiglas — ja on organiseeritud kateedri ning haigla ühiste jõudude ja vahenditega. Laboratooriumi väljakujundamist ja uurimistööd juhendab kateedri vanem-õpetaja meditsiiniliste teaduste kandidaat J. Saarma. Laboratooriumi sisustamine, samuti uurimistöö temaatika ja metoodika planeerimine on toimunud tihedas kontaktis NSVL Teaduste Akadeemia Füsioloogia Instituudi psühhiaatria sektoriga. Peale selle on kasutatud eeskujusid ja näpunäiteid teistest Leningradi ja Moskva vastavatest laboratooriumidest ning TRÜ füsioloogiakateedrist.

Laboratooriumis rakendatakse inimese kõrgema närvitalitluse uurimiseks prof. A. G. Ivanov-Smolenski metoodikat (motoorse refleksi metoodika sõnalise kinnitusega), kui tänapäeval kõige adekvaatsemat metoodikat inimese peaaju koore talitluse uurimiseks; peale selle veel kaitserefleksi, pletüsmograafia, assotsiatsioonikatse jt. metoodikaid. Põhiliseks uurimisobjektiks on raskemaid vaimuhaigusi — skisofreenia — mis on tunnistatud praegu üleliidulises ulatuses psühhiaatria peaprobleemiks. Tihedas seoses haiguse kliinilise uurimisega jälgitakse skisofreeniahaigete ajukoore talitlust eksperimentaalseis tingimusis nii haiguse ägedas kui ka kroonilises järgus. Senised uurimused on andnud juba mõningaid tulemusi, mis võimaldavad skisofreenia täpsemat diagnoosimist ning raviefektiivsuse sügavamat jälgimist.

Ülevaatega laboratooriumi senisest tööst skisofreeniahaigete uurimisel esines van.-õp. J. Saarma k. a. mai lõpus Moskvas toimunud üleliidulisel psühhiaatrite konverentsil, mis oli pühendatud vene psühhiaatria korüfee S. S. Korsakovi 100. sünniaastapäevale. Konverentsil sai laboratooriumi töö positiivse hinnangu.

Kateedri kõrgema närvitalitluse laboratooriumis töötavad ka ÜTÜ psühhiaatria ringi liikmed, kelledest U. Brems esitas käesoleval aastal esimese auhinna vääriliseks tunnistatud võistlustöö, mis käsitleb krooniliste skisofreeniahaigete kortikodünaamika mõningaid iseärasusi. Laboratooriumis on tööle rakendunud ka Vabariikliku Tartu Kliinilise Psühhoneuroloogilise haigla ja dispanseri arste, kes ühelt poolt on samuti lülitunud skisofreenia uurimisele ning teiselt poolt kõrgema närvitalitluse tüpoloogiliste iseärasuste uurimisele tervetel inimestel.

Edaspidi on kavas laboratooriumi tehnilist baasi laiendada ning kasutusele võtta uusi metoodikaid, et veelgi tõhusamalt kaasa aidata praktilise ravitöö edukuse tõstmisele.

A. Kask

TRÜ BIOLOOGIAJAAM ÕPPEBAASINA

Nõukogude võimu päevil on meie õppivale noorsoole loodud avarad võimalused teadmiste hankimiseks rikkalikest varasalvedest.

Aasta-aastalt muutuvad paremaks need tingimused, milles töötab meie noorus, töötavad tulevased kommunismiehitajad.

Pidevalt täieneb ka TRÜ bioloogiajaam Kvissentalis.

Kui möödunud suvel seal menetluspraktikal viibivate III kursuse üliõpilaste-geneetikute õppe- ja kursusetööde tegemist mõnevõrra häirisid käimasolevad remonttööd, siis sel suvel ootasid üliõpilasi värskelt remonditud elamu ja avar katsepõld, kus õppejõudude ja aspirantide katsetaimedega kõrvuti asuvad IV kursuse geneetikute katsetaimed — materjal diplomitööks.

Virgalt töötavad seal ka III kursuse menetluspraktikandid-geneetikud, alustades katseid nii kursusetööks, kui ka kavas ettenähtud aine omandamiseks praktikas. Avar laboratoorium ja korralikkude riiulitega varustatud pimik, mis on hädavajalik kursusetööde teostamisel, loob eeldused heade tulemuste saavutamiseks.

Peale praktiliste tööde bioloogiajaamas on III kursuse üliõpilastel ette nähtud õppe-ekskursioonid TA filiaalidesse, nagu Polli, katsejaama, Toomale ja mujale, kust tulevased geneetikud omandavad väärtuslikke töökogemusi ja tutvuvad kogenud teadlaste töötulemustega.

Peale bioloogide-geneetikute teostavad oma suvist praktikumi bioloogiajaamas ka geoloogia- ja geograafiaosakonna üliõpilased. Neile on bioloogiajaamas sisustatud eri laboratooriumid, kus üliõpilased saavad läbi töötada maastikul kogutud materjalid.

H. Mikk

Ornitoloogiline õppereis Emajõele ja Peipsile

Kauaoodatud hetk on saabunud. TRÜ matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna II kursuse üliõpilased on kogunenud ülikooli mootorpaadile «Jüri», et teostada ornitoloogilist õppereisu Emajõele ja selle suudmepiirkonda — Praagale. Kaasa sõidab ka V kursuse üliõpilane Sven Onno, zooloog-ornitoloog, kes on pikemat aega uurinud Praaga piirkonna linnustikku ja kohalike olude tundjana tahab abistada ekskursiooni juhatajat.

Ilm on selge, kuid jahe. Rõõmsalt lõikab «Jüri» kumer nina Emajõe rohekaspruuni vett, mille lainete päikesepoolsed küljed sätendavad hõbedavärviliselt.

Jõuame välja linnapiiridest. Algab tutvumine noore pilliroo ja läikivalehelise pajuvõsaga palistatud kaldamaastikuga ja seda elustava linnustikuga.

Kaldavõsast ja roostikust kostab kõikjal kõrkjaroolinnu keerukas laul — kord lõikavalt terav, kord pehme, meloodiline. Kusagil silmame laiatiivalist kiivitajat, kes kähisevalt kisades ajab taga hirmunud halli varest. Pika kaarja nokaga suur koovitaja lendab kõrges kaares üle meie peade. Teisal lendleb hall kalakurg oma sihvakaid jalgu tüürina tahapoole sirutades. Kus jõe kallas on järsk ja kõrge, seal mustab tumepruunil taustal lugematu hulk augukesi, kust väljub ja kuhu kaob lõbusalt vidistavaid kaldapääsukesi. Siin-seal siristab noori pruunikuueseid kuldnokke. Nagu valgeid purjesid sinisel merel heljub kõrgel kõlavalt kiljuvaid kalakajakaid. Sinkjashall kõrkja loorkull kerkib tuules heljuvast roostikust ja kaob õõtsuvail tiivul sagarja pajuvõsa varju. Pruunikate põldude ja haljendavate niitude kohal lõõritab väsimatuid põldlõokesi. Koosa jõe suudmepiirkonnas üllatab meid väikese põõsalinnu tuttav liirutus ja karmiinleevikese muusikaline hüüd.

Peale lõunat maandume Tartu Riikliku Ülikooli poolt hiljuti asutatud, kuid mitte veel lõplikult valmis õppe- ja uurimisbaasis. See väike kauni välimusega ja otstarbeka siseehitusega hoone on sobivaks peatuskohaks üliõpilastele ja õppejõududele, kes siinseil aladel teostavad vete ümbruskonna loodusе uuringuid. Hoone ülakorrusel kõrguv võrega piiratud platvormiga lõppev torn on suurepäraseks observatooriumiks lindude kevad- ja sügisrändude uurimisel.

Et päike on veel kõrgel ja ilm soodus, otsustatakse sooritada õppereti lähemasse ümbruskonda.

«Jüri» viib meid Emajõest Peipsi kaudu Kallijõe suudmesse, kus maandume. Rändame läbi vesise tundralaadilise lõikheinase maastiku, kus õitseb ubaleht, soo kuuskjalg ja villpea. Siin asub suur, umbes 500 linnupaarist koosnev naerukajakate koloonia. Sinna saabumisel avaneb meile ainulaadne unustamatu pilt. Suur tume pilv varesjalt kraaksuvaid linde tõuseb pesadest õhku. Nagu parv hiigelsääski surub erutatud linde mitmes suunas sinna-tänna, üles ja alla. Hetkeks, otsekui kellegi käsul, vaikib lindude kaeblev kisa, et teisel silmapilgul jatkuda veel tõhusamalt. Üllatunult täheldame kusagilt kihavasse linnuparve sööstnud kaljukotkast, kes, haaranud saagi, kaob kaugusse jälitatuna salgast ärritatud kajakaist.

Siirdume tagasi «Jürile» ja suundume Akalijõe kaudu Emajõe poole. Tahame õhtuks baasi tagasi jõuda. Aeglaselt libisevad mööda kaldaid palistavad pilliroovööndid, helerohelised ja värsked. Siin-seal õõtsub tuules mulluste pilliroovarte salku. Huvitav on vaadelda kuidas valjemad tuuleiilid kergitavad üles vesikuppude ujulehti, mis meenutavad laineil kiiklevaid madalate purjedega paadikesi.

Roostiku piirkonnas ujub ja lendab räga- ja sinikaelparte, tutt- ja punapeavarte, jõetiire, musti viireseid, kala-, naeru- ja väikseid kajakaid.

Baasi jõudmisel ootavad meid soojaks köetud ja meeldivat aroomi levitavate noorte kaskedega kaunistatud ruumid. Peale pikemat paigalviibimist rõskes ja vilus tuules on kosutav end liigsest riietusest vabastades mõnusast soojusest hõlmata lasta. Peagi säriseb köögis pann värske kalaga ja katlas keeb lõhnav tee.

Peale õhtueinet siirdutakse välja palli mängima. Alles hilja öösel haarab sügav uni päevasest õppetööst ja elamustest väsinud praktikandid-üliõpilased oma kosutavasse rüppe.

Järgmisel hommikul suundume «Jüril» Praagast põhjapool asuvale Peipsi kaldale — Liivaninale. Siin maandume ja siirdume piki Peipsi kallast Varnja küla poole. Teerada kulgeb rohekashalli vareskaeraga liivaluidete ja tasase tarnsoo vahel, kuhu on eksinud vaid väheseid soopajude puhmaid. Siin tiksub sookiur, sirtsub lambahänilane, leelutab karmiinleevike, hüüdleb talvike, vilistab ja käratseb kõrkja- ja rästasroolind, heliseb väike tüll ja kadakatäks, kriiskab jõetiir, kilkab kalakajakas ja hõiskab pruun põõsalind.

«Jürile» tagasi jõudnud, külastame Laigna ja Koosa jõge ning Koosa järve. Siin köitsid meie tähelepanu tahmmusta ja tuhkhalli sulestuga mustad viiresed. Kõikuval lennul saadavad mõned neist pikemat aega meie paati ja nende valju «kliää» hüüet ei suuda summutada ka paadimootori mürin.

Praaga baasi jõudes algab tagasireis Tartu.

Opperetke tulemusi kokku võttes, tuleb märkida, et on õnnestunud tutvuda ligi veerandsaja linnuliigiga ja nende biotoopidega, mis hästi täiendab käesoleval õppeaastal läbivõetud zooloogiakursuse ornitoloogilist osa, võimaldab hankida materjale ja muid andmeid menetluspraktikaks ja kursusening diplomitööde koostamiseks.

Prof. J. Piiper

TRÜ ratsasportlaste võit

13. juunil viidi Läti NSV-s (Valgas) läbi Riia Vabariikliku Ratsaklubi ja TRÜ koondvõistkonna traditsioonilise matškohtumise II voor.

Võistluste esimese alana toimus keskmise klassi takistussõit Valga ja Volmari rajooni kolhoosisportlastele. Sõidus naistele tuli võitjaks A. Pukudruva hobusel «Dolars» 4 karistuspunktiga. Meestest saavutas esikoha peale ümberhüppeid V. Melnbardis hobusel «Strauja» (mõlemad Valga rajoonist) samuti 4 karistuspunktiga.

Järgnes ratsasõidu kõrgema kooli demonstratsioon TRÜ ratsasportlaselt R. Hannestelt hobusel «Hasart».

Kaheharulises takistussõidus, kus kohtusid TRÜ ja Läti VR Ratsaklubi koondvõistkond, saavutasid TRÜ ratsasportlased kindla võidu. Saavutanud 218 karistuspunktiga esikoha revanšeeris TRÜ võistkond I voorul Tartus saadud kaotuse. Läti VR Ratsaklubi võistkonna tagajärjeks märgiti 248 karistuspunkti.

Ka individuaalselt saavutasid TRÜ ratsasportlased esikoha. Ülekaalukalt tuli võitjaks A. Linnus hobusel «Pärl», kes nii tehniliselt kui ka taktiliselt head sõitu näidates läbis takistussõidu mõlemad harud kokku 16 karistuspunktiga. Temale järgnesid A. Strelis hobusel «Smaida» 36 ja I. Kilevitš hobusel «Ojars» 40 karistuspunktiga.

Peab märkima ratsaspordi suurt populaarsust ja huvi ratsaspordivõistluste vastu Läti NSV-s. Nii jälgis nimetatud võistlusi ca 6000 ratsaspordihuvilist, kes võistlustele soojalt kaasa elasid.

R. Hanneste

TEADAANNE

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» järgmine number ilmub 3. septembril 1954. a.

Toimetaja R. AULING

MB 11023 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1777

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (231) Reedel, 3. septembril 1954. a. VII aastakäik

Loova jõuga uute ülesannete täitmisele

Prof. F. KLEMENT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

Kogu meie suurel kodumaal alustati 1. septembril uut õppeaastat. Õppetöö algas uuesti pärast suvist puhkust ka meie ülikoolis, mis koos kõigi sotsialismimaa kõrgemate õppeasutustega aastast aastasse kasvab ja kus pidevalt tõuseb töö tase.

Meie ülikooli pere täienes tänavu tunduvalt I kursusele vastuvõetud 700 uue üliõpilase näol. See sisseastujate hulk ületab möödunudaastase sisseastujate hulga 125 inimese võrra. Kiires tempos kasvab keskkoolide lõpetajate arv, ja meie noorsoo tohutu tung kõrgema hariduse poole andis võimaluse valida need 700 inimest 1150 sooviavaldanust võistluse korras. Mõnel erialal oli võistlus eriti suur, nimelt pretendeeris ühele kohale kolm inimest. Vastuvõetute hulgas on 106 medaliga ja kiitusega lõpetanut. Sel viisil täienes meie ülikool meie noorsoo parimate ja kõige enam ettevalmistatud esindajatega, mis loob võimaluse õppetöö taseme edaspidiseks tõstmiseks ja üliõpilastele esitatavate nõudmiste suurendamiseks.

Ülikoolis on loodud uued erialad. On organiseeritud majandusteaduskond finantsi ja kaubamajanduse erialaga. Ajaloo-keeleteaduskonnas on loodud raamatukogunduse osakond, kuhu on vastu võetud 125 inimest. On laiendatud vastuvõttu mõningaile erialadele. Nii suurendati kehakultuuriteaduskonnas vastuvõttu 50 inimeseni.

Ka ülikooli õppejõudude koosseis on tugevnenud. Seoses uute erialade loomisega suureneb õppejõudude üldine arv uuel õppeaastal 350 inimeseni (möödunud aastal 300). Paljudesse kateedritesse tulid uued jõud (analüütilise keemia, vene keele, geograafia, kaubamajanduse jt. kateedrid). Möödunud õppeaasta jooksul kaitses rida õppejõude kandidaadidissertatsiooni. Mõnesse kateedrisse pöörduvad tagasi õppejõud, kes lõpetasid üheaastase aspirantuuri Moskvas või Leningradis (poliitökonoomia ja tsiviiliõiguse kateeder).

Ülikooli juures edukalt aspirantuuri lõpetanud noored sulasid õppejõudude kollektiivi. Kokkuvõttes kasvas teaduste kandidaatide ja dotsentide arv õppejõudude hulgas 96 inimeseni (veel kaks aastat tagasi neid oli umbes 60). Rõõmustavaks sündmuseks meie teaduslikus elus on ka see fakt, et kolm meie ülikooli professorit — K. Orviku, A. Vaga ja P. Ariste — valiti selle aasta kevadel ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikmeks.

Aastast aastasse tõuseb vennasvabariikide õpetlastega tihedas kontaktis toimuva teadusliku töö tase. 1954. a. juulis toimus ülikoolis üleliiduline teaduslik spektroskoopia-alane füüsikute nõupidamine, millest võttis osa 700 õpetlast teistest vabariikidest. Praegu valmistatakse ette üleliidulist nõupidamist füsioloogia alal, mis toimub samuti Tartus. Pärast pikka vaheaega hakkasid uuesti ilmuma ülikooli toimetised. Ikka ulatuslikumalt tõmmatakse teaduslikku töösse kaasa ka üliõpilaskond: VIII üliõpilaste teaduslikul konverentsil 1954. a. kuulati ära 143 teaduslikku ettekannet (neist 24 olid vennasvabariikide üliõpilaste ettekanded). 1954. a. kevadel anti preemiad 59 üliõpilaste teaduslikule tööle. Ülikool sai õiguse võtta kaitsmisele doktoridissertatsioone meditsiiniliste, farmatseutiliste, bioloogiliste ja filoloogiliste teaduste alal (viimases eesti filoloogia alal). Ülikoolis on loodud teaduskondade õpetatud nõukogud, kellel on õigus võtta kaitsmisele kandidaadidissertatsioone.

On tugevnenud ka ülikooli materiaalne baas. NSVL Ministrite Nõukogu otsusega on ülikoolile üle antud Sangaste loss. Ülikool ehitab oma staadioni. Kolme kuuga ehitati kehakultuuriteaduskonna hoonele kolmas korrus. Hiljuti lõpetati uue 400 kohaga ühiselamu projekteerimine, mille ehitamine algab järgmisel aastal.

Sel kombel, tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele, luuakse ülikoolile kõik võimalused töö edasiseks tõusuks. Seda aktiivsemalt peab kogu meie kollektiiv töötama suurte puuduste kõrvaldamisel, mis veel meie töös esinevad. Selle aasta peamiseks ülesandeks ongi kogu meie õppe- ja kasvatustöö ideelise ja teoreetilise taseme tunduv tõstmine. Kõik kateedrid peavad põhjalikult töötama loengute teaduslikkuse edasise süvendamise kallal, nende ideelise suuna ja pedagoogilise meisterlikkuse kallal. On vajalik laiendada kõigiti üliõpilaste iseseisvat tööd, küllastades kogu õppeprotsessi sügava teadusliku loomingu õhkkonnaga. Kogu õppejõudude kollektiiv ja ühiskondlikud organisatsioonid peavad meeles pidama, et meie ülesanne on mitte ainult anda üliõpilastele tõeliselt teaduslikke teadmisi, vaid ka kasvatada neist tõeliselt nõukogulikke inimesi, inimesi suure kultuuriga ja kõrge moraalse tasemega.

Meie õppejõud ei tohi unustada, et nende vastutavate ülesannetega suudavad nad toime tulla vaid sel juhul kui nad enda kallal intensiivselt töötades pidevalt tõstavad oma poliitilist ning tööalast kvalifikatsiooni ja süstemaatiliselt teevad teaduslikku tööd. Ja ülikooli teadusliku töö taseme edasine tõstmine ja ka üliõpilaskonna kaasatõmbamine sellesse protsessi ongi kogu õppetöö tõusu üks peamisi tingimusi.

Ülikooli kollektiiv algab uut õppeaastat täis jõudu ja tahtmist teha kõik eelseisvate suurte ülesannete lahendamiseks.

AVAAKTUSELT ÜLIKOOLI AULAS

31. augustil kogunes ülikooli aulasse eluröömus noortepere, et tähistada uue õppeaasta algust piduliku aktusega.

Aktuse avas TRÜ õppeprorektor sm. Sildmäe, andes sõna rektor prof. Klementile. Tervitanud noori algava õppeaasta puhul, andis prof. Klement ülevaate ülikooli edusammudest ja tähtsamaist sündmustest möödunud õppeaasta jooksul ning õppeasutuse arenguperspektiividest algaval õppeaastal, avaldades ühtlasi lootust, et uued üliõpilased joonduksid vanade järgi ning alustaksid intensiivset tööd juba õppeaasta esimesest päevast alates.

Õppejõudude kollektiivi poolt tervitas noori prof. Orviku ja üliõpilaskonna nimel ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane sm. D. Pirson.

Kõigi noorte nimel tervitas ülikooli professorkonda, õppejõude ja üliõpilasi arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane M. Keiss.

Aktuse lõpul anti üliõpilaspiletid kätte parimatele sisseastujatele.

Ö. Kask

Üliõpilased, õppejõud, teenistujad ja töölised! Saavutagem algaval õppeaastal uusi edusamme õpinguis ja töös!

SÕNA ON UUTEL ÜLIÕPILASTEL

Asun omandama vastutusrikast elukutset

Lõpetasin kevadel Tartu III Keskkooli kuldmedaliga. Küpsustunnistust käes hoides tundsin uhkuse ja rõõmuga, et nüüd on ka minu ees lahti avar ja töörohke tee, mis on avatud kõigile noortele meie kodumaal — tee teaduse rikkuste poole.

Juba keskkoolipõlves omandasin veendumuse, et minust peab saama arst. Saada inimeseks, kelle kätes on rahva elu ja tervis, kelle teadmiste ja tahte eest taganevad surm ja haigused — see tundus mulle alati kõige südamelähedasemana ja õnnestavamana kõigist neist paljudest võimalustest, mis on antud meie noortele elukutse valikul.

Ma astusingi Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonda ning mind kütkestas kohe see eluröömus ja töökas elu, mis keeb vanas õppeasutuses. Tahan kogu hingest olla meie kuulsa ülikooli vääriline, töötada kogu jõuga ja omandada võimalikult rohkem teadmisi. Samuti tahan osa võtta neist üritustest, mida meie õppeasutuses pakutakse üliõpilastele väljaspool õppetööd.

Olen kindel, et mind ootab raske, kuid huvitav elu. Ma olen õnnelik, et võin kuuluda suurde töökasse üliõpilasperre ja õppida Tartu Riikliku Ülikooli sõbralikus kollektiivis.

Mare Keiss,
arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane

Tahan saada tubliks pedagoogiks

1. september 1954. a. See päev jääb unustamatult meelde mulle ja paljudele teistelegi noortele, kelle ees avanevad esmakordselt Tartu Riikliku Ülikooli uksed. Nõukogude noorsugu ruttab kasutama avaraid õppimisvõimalusi.

Juba siis, kui lõpetasin Viljandis 7.-kl. kooli, tärkas minus huvi õpetaja vastutusrikka, kuid samal ajal loomingulise ja huvitava elukutse vastu. Asusin õppima Viljandi Pedagoogilisse Kooli. Järgnesid pingerikkad õppeaastad. Kooli pedagoogiline kollektiiv andis oma parima kogu meie õppeaja kestel, et meist saaksid tublid nõukogude õpetajad. Suure vastutustundega suhtusime pedagoogilise praktika sooritamisse. Igast praktikatunnist omandasime uusi väärtuslikke kogemusi. Pingelise õppetöö kõrval oli meil palju võimalusi vaba aja sisukaks veetmiseks. Kasutasin raamatukogu, tegelesin võrkpallispordi ja kunstilise isetegevusega. Omandasin kogemusi ka ametiühingulises töös, töötades ühe aasta kooli ametiühinguorganisatsiooni esimehena. Ühiselt võitlesime kõrge õppeedukuse eest komsomoligrupis.

Kiiresti möödusid aastad ja, sooritanud kahenädalase pedagoogilise lõpupraktika hindele «väga hea», seisime riigieksamite ees.

Erilise hoolega töötasime iga eksami eel ja viimase eksami möödumisel vaatasime tagasi täieliku rahuldustundega. Lõpetasin kooli kiitusega. Järgnes kohtadele määramine. Selgus, et olen määratud selle 5% hulka meie lennust, kellele on võimaldatud siirduda edasi õppima.

Juba praktikatundide ajal kaldus mu poolehoid vene keelele. Oli nii tore juhtida väikesi püüdlikke teadmisteomandajaid, kes huviga omandasid iga uue venekeelse sõna. Vene keel — see on NSV Liidu rahvaste vendluskeel. Kui palju uut on võimalik ammutada venekeelseist teoseist. Lugeda teoseid algupärandis on kahtlemata väärtuslik. Jõudsin otsusele — astun Tartu Riikliku Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna vene keele osakonda. Minu otsust toetasid ka õpetajad, meie lähimad nõuandjad.

Saates mind ülikooli, meenutas mu ema oma noorust. Ta pidi katkestama õpingud gümnaasiumis, sest ta ei suutnud tasuda õppemaksu. Isa oli tal surnud, ema aga vaene tööline, kellel oli laps toita — alatised majanduslikud raskused, ei mingit abi kuskilt loota.

Minu õppimisvõimaluste eest on hoolitsenud nõukogude võim ja kommunistlik partei. Tänuks selle eest püüan õppida hästi, et väärida seda usaldust, mis mulle osutati mind edasi õppima suunates.

T. Kõlu,
ajaloo-keeleteaduskonna
I kursuse üliõpilane

TERVITUS ÜLIKOOLILE

Sügisõhtu vara tuleb Toomel,
vara süütab tuled biblioteek.
Akendel on sügisvihmast jooned,
tulevalgel loike läigib teel...

Istume siin raamatute rüigis:
vaimustusest õhkuma lööb hing!
Teoseid igast kirjanduse liigist
ahnelt neelab meie sõprusring.

Ma ei tea, mis teid või radu kulges
keegi enne siiasõitu meist.
Ühte aga öelda võin vist julgelt:
me ei käinud muretuse teid.

Oma tööd ja unistused tõime,
oma tahte noorusliku hoo.
Pikiks aastaiks ühtse pere lõime,
nüüd me koduks Tartu ülikool.

Liikudes ses vanas, ranges majas
tead, et nende sambakaarte all
voogas elu juba möödund aastasajal:
siin kord kiikus eesti mõtte häll.

Pirogov, Burdenko, Faehlmann, Kreutzwald
ja veel palju teisi tarku, erksaid päid,
kõigi nende sammud siin on kõland,
kunagi ka Koidula siin käis.

Ajalugu kohustab meid paljuks,
pole vaid arhiivi-lehekülg,
nõuab, et kord ülikoolist väljuks
meiegi kui tubli inimpõlv.

Sügisene Tartu — elav oled!
Õppiv noorus kihab sinu teil,
tuleb üle sügisehteis Toome, —
rõõmsalt oma perre võtad meid!

Mai-Liis Alamaa,
ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane

Täideti õppejõudude kohti konkursi korras

Tartu Riiklikus Ülikoolis kuulutati 1953/54 õppeaasta kevadsemestril vakantseks hulk õppejõudude kohti, mille täitmine toimus 21. juunil Õpetatud Nõukogu koosolekul. Kahjuks ei saadud kõiki väljakuulutatud kohti täita sobivate kandidaatide vähese arvu tõttu.

Konkursi korras valiti teoreetilise mehaanika kateedri juhataja-professoriks G. Rägo, sama kateedri dotsendi kohale Ü. Lepik ja vanem-õpetajaks O. Priniits. Analüütilise keemia kateedri dotsendi kohale sai H. Ottas, sama kateedri assistentideks K. Kasemaa, E. Neufeld ja A. Konsin. Matemaatilise analüüsi kateedri juhataja-professoriks valiti prof. H. Jaakson. Füüsika kateedri vanem-õpetaja kohale sai A. Haava. Teoreetilise füüsika kateedri dotsendi kohta hakkab täitma P. Kard. Anorgaanilise keemia kateedri dotsendi kohale valiti S. Nikolajeva ning mineraloogia ja paleontoloogia kateedri vanem-õpetajaks E. Mustjõgi.

Õigusteaduskonna vakantsetele kohtadele valiti järgmised isikud: riigiõiguse ja halduse kateedri juhataja-dotsendi ja nõukogude tööõiguse ja nõukogude finantsõiguse ala dotsendi kohtadele J. Mäll, nõukogude riigiõiguse ala dotsendi kohale I. Sildmäe, rahvusvahelise õiguse ja kodanlike riikide riigiõiguse ala dotsendi kohale A. Uustal, nõukogude haldusõiguse ja nõukogude ülesehituse ala dotsendi kohale K. Püss, riigi ja õiguse teooria ja poliitiliste õpetuste ajaloo ala dotsendi kohale R. Auling, riigi ja õiguse ajaloo ning rahvusvaheliste suhete dotsendi kohale J. Jegorov ja tsiviiliõiguse ala dotsendi kohale E. Laasik.

Arstiteaduskonna osas valiti teaduskonna kirurgia kateedri juhataja-dotsendi kohale A. Rulli, üldkirurgia kateedri juhataja-dotsendi kohale A. Seppo, hospitaal-sisehaiguste kateedri juhataja-dotsendi kohale J. Savisaar, sama kateedri vanem-õpetajaks A. Vapra ja assistendiks R. Kaskmets. Hügieeni kateedri vanem-õpetajaks valiti H. Kanter, patoloogilise anatoomia kateedri dotsendi kohale U. Podar, nakkushaiguste ja mikrobioloogia kateedri dotsendi kohale E. Tallmeister. Psühhiaatria ja kohtuarsiteaduse kateedri dotsendi kohale valiti J. Saarma, anatoomia kateedri dotsendi kohale G. Rooks, stomatoloogia kateedri dotsendi kohta hakkab täitma V. Rüütli. Pediaatria kateedri väljakuulutatud kohtadest saadi täita ainult vanem-õpetaja koht, kuhu valiti L. Keres.

Kehakultuuriteaduskonna vakantseid kohti täideti järgmiselt: kehakultuuri ajaloo ja teooria kateedri juhatajaks-vanemõpetajaks valiti J. Laidvere ja kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhatajaks-vanemõpetajaks B. Matvei.

Ajaloo-keeleteaduskonna lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri juhatajaks-dotsendiks valiti V. Alttoa, kateedri vanem-õpetajateks A. Trummal, H. Freiman ning L. Gross. Vene kirjanduse kateedri dotsendi kohale sai J. Lotman ja eesti keele kateedri dotsendi kohale K. Aben.

Kohtade täitmine konkursi alusel loob kõrgematele koolidele võimaluse komplekteerida oma kaadrid parimate ja kõrge kvalifikatsiooniga õppejõududega ning tiivustab õppejõude mõtlema tõsiselt oma kvalifikatsiooni tõstmisele ja teaduslike tööde tegemisele.

I. Maaroos,
TRÜ teaduslik sekretär

Pearaamatukogu ootab noori lugejaid

TRÜ üheks tähtsamaks õppebaasiks on Toomemäel asuv pearaamatukogu oma üle 1 800 000 raamatuga.

Pearaamatukogu rikkalikke ja hinnalisi fonde täiendatakse pidevalt uue nõukogude kirjandusega. Marksismi-leninismi klassikute teoseid ja teisi õppetööks vajalikke raamatuid muretsetakse mitmes eksemplaris.

Pearaamatukogu teenindab esmajoones üliõpilasi, õppejõude ja aspirante, kuid ta raamatufondid on kättesaadavad ka kõigile teistele teaduslikul alal töötajaile.

Selleks, et saada õiguse raamatukogu kasutamiseks, tuleb end registreerida lugejaks raamatukogu abonemendis (kl. 14—20-ni).

Üliõpilastele laenutatakse koju korraga kuni 5 köidet kuuks ajaks. Tähtaja möödumisel tuleb raamat tagastada või tähtaega pikendada. Ilukirjanduslikke teoseid laenutatakse mittefiloloogidele 2 nädalaks.

Raamatuid on võimalik kasutada ka lugemissaalis. Üldises lugemissaalis leiduvad kõik tähtsamad marksismi-leninismi klassikute teosed, teatmeteosed (Suur Nõukogude Entsüklopeedia, sõnastikud, bibliograafilised väljaanded jt.), igast TRÜ-s kasutatavast õpikust vähemalt 1 eksemplar ja kirjanduse eksameiks ettenähtud kohustuslikud ilukirjanduslikud teosed.

Kuna I kursuse üliõpilastele võib algul mõningaid raskusi tekitada orienteerumine raamatukogu ja kataloogide kasutamise korras, siis korraldatakse I kursuse üliõpilastele rühmakonsultatsioone raamatukogu kasutamise korraga ja kataloogidega tutvumiseks. Vanematele kursustele korraldatakse konsultatsioone bibliograafiliste väljaannetega tutvumiseks.

Kuna õpikuid igale üliõpilasele ei jatku, siis laenutatakse neid üliõpilasrühmadele vastavate kateedrite juhtnööridel või vahendusel. Et õpikute laenutamine toimuks häireteta, palub raamatukogu kateedreid hiljemalt kuni 6. septembrini abonemendi töötajatega kontakti astuda. Alates 7. septembrist lastakse need õpikud, mille kohta puudub kateedrite korraldus, individuaalsele laenutusele.

Raamatukogu abonement on avatud tööpäevadel kella 14—20-ni, välja arvatud laupäev, millal ta on avatud kella 12—17-ni. Pühapäeviti on abonement suletud. Lugemissaalid on avatud tööpäevadel kella 8—22-ni, laupäeviti kella 8—17-ni ja pühapäeviti kella 12—20-ni.

TRÜ pearaamatukogu ütleb kõigile endistele ja uutele lugejatele tere tulemast!

E. Kudu,
TRÜ pearaamatukogu bibliograaf

Professor JAAN SARV

23. augustil 1954. a. suri Tartus pikaajalise raske haiguse tagajärjel oma 76. eluaastal füüsika-matemaatika teaduste doktor professor Jaan Sarv. Tema isikuga kaotas Nõukogude Eesti matemaatikute pere ühe oma silmapaistvama esindaja.

Töötades pidevalt 32 aastat professorina Tartu Riiklikus Ülikoolis, omandas J. Sarv arvukas ülikooli kollektiivis suure populaarsuse. J. Sarve elulugu — see on julge tõeotsija, iseseisva mõtlemisega ja kindla otsustusvõimega äärmiselt ausa progressiivse inimese elulugu.

Teadusele pärandas J. Sarv rea huvitavaid originaalseid töid, millest eriti paistavad silma tema uurimused geomeetria ja aritmeetika aluste alal. Ka selline abstraktne teadusala nagu matemaatika peab olema tihedalt seotud praktikaga — see oli J. Sarve vankumatu põhimõte. Lääne-Euroopas laialt levinud idealistlik lähenemisviis aksioomide süsteemile sai tema poolt terava kriitika osaliseks. Oma loengutes otsis J. Sarv väsimatult uusi juurdepääsuteid rasketele matemaatilistele probleemidele, kasvatades oma arvukas kuulajateperes tõsist huvi uue, progressiivse vastu.

J. Sarve teened teaduse edasiarendamisel ja kvalifitseeritud kaadrite kasvatamisel on leidnud tunnustust nii ülikooli juhtkonna kui ka Nõukogude valitsuse poolt.

Mälestus Jaan Sarvest kui humaansest, alati abivalmis seltsimehest ja noortesse kaadritesse südamlikult suhtuvast juhendajast jääb helgelt püsima pikkadeks aegadeks.

Esimene praktikum uues õppebaasis

Hiljuti anti Tartu Riiklikule Ülikoolile üle Sangaste loss. Ruumikas loss kohandatakse pärast remonti puhkekoduks ja bioloogia-alaseks õppebaasiks.

26. augustil k. a. toimus uues õppebaasis esimene praktikum. Farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilased tutvusid pargis ja lähedal asuvas metsas ravimtaimede ressurssidega. Paremini kui kuskil mujal oli siin võimalik tutvuda kõigi meil esinevate sõnajalaliikidega. Ravimtaimena kasutatakse ainult maarjasõnajalga. Teised pealiskaudsel vaatlemisel maarjasõnajalale väga sarnased liigid ravimiks ei kõlba. Seetõttu on sõnajalaliikide tundmine farmaatsiaosakonna üliõpilastele väga oluline. Häid tähelepanekuid tehti ka teiste ravimtaimede esinemise kohta looduses. Praktikumilt toodi kaasa väärtuslikke herbaariumieksemplare ja eksponaate ravimtaimede muuseumi jaoks.

Dots. J. Tammeorg

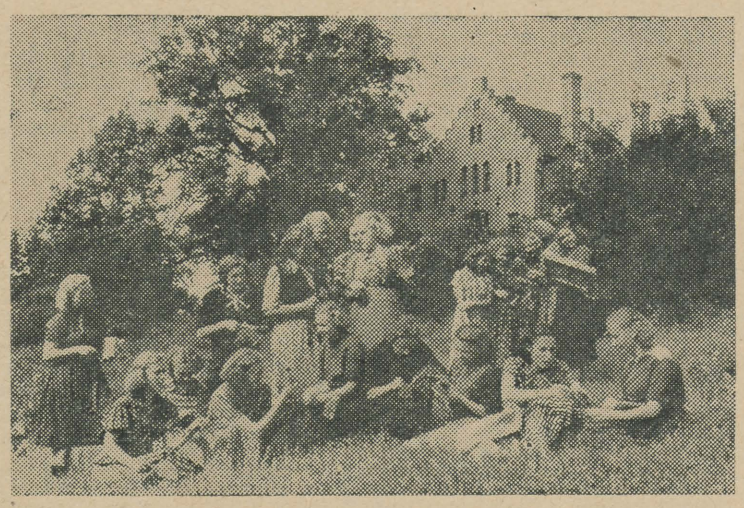

Pildil: Farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilased Sangaste lossi pargis farmakognoosia menetluspraktikumil tutvumas haruldaste ravimtaimedega. J. Tammeoru foto

Zooloogide praktikumilt Leningradis

Zooloogia kateeder korraldas möödunud suvel esmakordselt ühe osa III ja IV kursuse bioloogide-zooloogide menetluspraktikumist Leningradis. Praktikum toimus Teaduste Akadeemia Zooloogia Instituudis, zooloogiaaias, Teaduste Akadeemia ja Mäeinstituudi geoloogiamuuseumide paleontoloogia ja stratigraafilise geoloogia osakondades.

NSVL Teaduste Akadeemia Zooloogia Instituudi muuseum oma rikkalike ja hästi korrastatud kogudega oli peamiseks baasiks toimuvale praktikumile. Töötati niihästi muuseumi süstemaatilises ja ökoloogilises kui ka rakendus-likus osakonnas. Erilist huvi pakkusid ökoloogilis-bioloogilised grupid. Siin võis tutvuda Nõukogude Liidus esinevate loomadega nende looduslikus miljöös, alates arktilise basseini rannikuga ja lõpetades kõrbede ja kõrgmägedega.

Zooloogiaaias jälgiti eriti loomade liigutusi ja nende käitumist toitumisel. Mäeinstituudi stratigraafilis-paleontoloogilise osakonna juhataja andis kujuka ja elava ülevaate mereloomade paleoökoloogiast. Siin olid eriti õpetlikud pildid geoloogiliste perioodide elavast loodusest. Teaduste Akadeemia geoloogiamuuseumis, mis oli remondi tõttu suletud, oli meil võimalus töötada muuseumi juhataja vastutuleku tõttu. Siin anti meile eriteadlaste poolt hästi läbimõeldud ülevaade orgaanilise elu arenemisest maakeral, alates algonkiumist ja lõpetades kvartern-aarperioodiga. Ettekannet illustreerisid süstemaatiliselt korrastatud preparaadid, diagrammid, kaardid ja kunstipäraselt valmistatud õlimaalid.

Praktikum andis üliõpilastele väärtuslikke kogemusi nende edaspidiseks tööks.

Prof. J. Piiper

MÕNINGAIST EDUSAMMUDEST JA PUUDUSTEST ASPIRANTIDE TÖÖS

1954. a. sügisel on aspirantuuri lõpptähtaeg 14 aspirandil, mistõttu lähemal ajal tuleb esitamisele terve hulk uusi kandidaadiväitekirju. Enamikul aspirantidest on tööd lõpliku viimistlemise järgus või juba esitatud kaitsmiseks.

Dissertatsioonitööde tähtaja on ennetanud mitmed arstiteaduskonna aspirandid. Patoloogilise anatoomia aspirant A. Võsamäe esitas oma väitekirja juba mais ja kaitses 29. juunil. Teaduskond on kaitsmiseks esitanud veel aspirantide M. Otsa ja R. Looga väitekirjad (kirurgia ja füsioloogia alal). Ka neljanda aspirandi J. Kuriku töö on juba lõpetatud.

Kõige rohkem lõpetab tänavu aspirante ajaloo-keeleteaduskonnas. Enne suvevaheaega esitasid kaitsmiseks oma väitekirjad J. Peegel (eesti keel), H. Rätsep (soome-ugri keeled) ja H. Kurm (pedagoogika). Ajaloo aspirandid K. Siilivask ja E. Plotnik viimistlevad oma töid. Marilasel L. Vassikoval on aga töö veel lõpetamata.

Matemaatika-loodusteaduskonna aspirandid R. Lias (teoreetline füüsika), L. Einasto (matemaatika), J. Ristkok (zooloogia) ja L. Aru (geneetika ja darvinism) esitavad küll enne aspirantuuri lõppu oma väitekirjad, kuid kaitsmine jääb neil veidi hiljemaks.

Teistest halvemas olukorras on filosoofia aspirant B. Naboka, kes kaotas aega eriala vahetamise ja hiljem juhendajate vahetamise tõttu ja on praegu ajapuuduses.

Kateedritel tuleb rohkem tähelepanu osutada aspirantidele ja jälgida, et kõik aspirandid esitaksid oma tööd tähtajaks.

D. Palgi,
TRÜ aspirantuuri juhendaja

Kehakultuur ja sport

Sport massidesse!

Laupäeval ja pühapäeval toimuvad ülikooli staadionil ülikooli esivõistlused kergejõustikus.

Teeme kõik selle ürituse heaks kordaminekuks! Kõik sportlased võistlema!

Sõjajärgsetel aastatel on Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuurlased saavutanud märkimisväärseid tulemusi. Ülikooli võistkonnad kergejõustikus, korvpallis, võrkpallis, ratsaspordis ja teistel aladel on saavutanud silmapaistvaid tulemusi üleliidulises ulatuses ning enamikel spordialadel kuuluvad TRÜ sportlased ENSV paremiku hulka. Ülikooli kollektiivist on võrsunud 29 NSVL meistersportlast, 340 sportlast on saavutanud I, 804 sportlast II ja 2038 sportlast III spordijärgu. VTK I astme märgi kandjaid on ette valmistatud 2359, VTK II 1512 kehakultuurlast.

Vaatamata neile saavutustele esineb TRÜ kehakultuuri- ja sporditöös veel puudusi. Eriti halb on olukord massilisuse alal. Et seda olukorda parandada ja kehakultuuri- ja sporditöösse kaasa tõmmata üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate laiu hulki, organiseeritakse 1954/55. õppeaastal Tartu Riiklikus Ülikoolis ülevaatus-konkurss kehalise kasvatuse alal ja teaduskondadevaheline spartakiaad.

Ülevaatus-konkurss korraldatakse TRÜ teaduskondade vahel ja see haarab õppe-sportlikku tööd (VTK ja järgusportlaste ettevalmistamine), massilist sporditööd (osavõtt massilistest võistlustest, teaduskondadesisesed üritused jne.), organisatsioonilist tööd ja teaduskondadevahelist spartakiaadi.

Spartakiaad, mis kuulub ülevaatus-konkursi raamidesse, haarab kõiki põhilisi spordialasid. Siia kuuluvad ülikooli esivõistlused kergejõustikus, suusatamises, ujumises, võimlemises, poksis, maadluses, sõudmises, võrkpallis, laske-, ratsa- ja tõstespordis jt. aladel. Nii ülevaatus-konkursi kui ka spartakiaadi läbiviimiseks on välja töötatud üksikasjalised juhendid, mis lähemal ajal ilmuvad trükis.

Algaval õppeaastal on olemas TRÜ üliõpilastel kõik võimalused kehakultuuri ja spordi harrastamiseks fakultatiivrühmades. Kui seni tegelesid süstemaatiliselt spordiga peamiselt järgusportlased, siis eeloleval õppeaastal rakendatakse tööle hulgaliselt fakultatiivrühmi kõigil põhilistel spordialadel, et haarata kehakultuurialasele tegevusele üliõpilaste valdavat enamust. Nendes treeningrühmades on kõigil üliõpilastel võimalus harrastada sobivat spordiala vilunud treenerite juhtimisel. Fakultatiivrühmadesse registreerimiseks pöörduda üliõpilastel kehalise kasvatuse kateedri poole (Mitšurini 37, tel. 104) või astuda kontakti kehakultuuriteaduskonna erialakateedritega.

Tähtsat kohta sportlike ürituste koordineerimisel omab TRÜ spordiklubi oma arvukate erialasektsioonidega. Kõigil sektsioonide presiidiumidel tuleb võimalikult kiiresti astuda kontakti TRÜ spordiklubiga, et jätkata tegevust, mis õppevaheajal oli vaibunud. Kõikide teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimeeste koosolek toimub teisipäeval, 7 septembril kell 18 V. Kingissepa tn. 19, kus arutatakse eelseisvate ürituste läbiviimise küsimusi ja kooskõlastatakse tööplaanid.

Esimese suurema üritusena toimuvad eeloleval laupäeval ja pühapäeval spartakiaadi raames ülikooli esivõistlused kergejõustikus. Võistlused algavad laupäeval kell 17 TRÜ staadionil ja jätkuvad pühapäeval kell 11 ja kell 18. Kõigi TRÜ kehakultuurikollektiivide ülesandeks on kaasa aidata, et see esimene suurem üritus algaval õppeaastal kõigiti õnnestuks.

Seltsimehed üliõpilased, õppejõud, teenistujad ja töölised, tegelge pidevalt kehakultuuri ja spordiga, sellega tugevdate oma tervist ja tõstate töövõimet.

B. Matvei,
TRÜ kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja

Üritusi suvevaheajal

Tartu Riikliku Ülikooli rektoraat ja ühiskondlikud organisatsioonid osutasid käesoleval aastal suurt tähelepanu ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste suvepuhkuse veetmise küsimustele. Suvevaheajal toimusid mitmesugused üritused TRÜ ühiskondlike organisatsioonide poolt välja töötatud plaani alusel. Enam kui 30 üliõpilast, nende hulgas õppetöö eesrindlased S. Jõks, M. Kotli, T. Laufer, M. Tänava, N. Sokolova jt., veetsid oma puhkuse meie kodumaa parimates puhkekodudes ja sanatooriumides. Samuti oli üliõpilastel võimalus veeta puhkus Kääriku puhkelaagris, millist võimalust ka kasutati.

Tartusse jäänud üliõpilaste teenindamiseks loodi kevadel TRÜ suveklubi, mis leidis suve jooksul üliõpilaste poolt elavat külastamist. Nii olid suveklubi sagedasteks külalisteks aspirandid L. Võhandu ja V. Türk, üliõpilased L. Maamets, M. Muts, A. Kennik jt., ning samuti käesoleval aastal ülikooli sisseastujad. Suveklubis oli külastajatel võimalus mängida lauatennist, malet, kabet, kuulata raadiot või lugeda ajalehti ja ajakirju. Suveklubi poolt viidi läbi ka rida üritusi, milledest üldiselt osavõtt oli elav. Eriti hästi õnnestusid ekskursioonid Riiga ja Leningradi, samuti väljasõidud mööda Emajõge.

V. Krinal

SUUREPÄRASELT VEEDETUD PUHKUS

Kääriku õppebaasis, kus aastaaastalt treenivad, kosuvad ja koguvad jõudu võistlusteks kehakultuurlased, alustas tänavu ülikooli rektoraadi, partei- ja ametiühinguorganisatsiooni organiseerimisel esmakordselt tegevust puhkelaager ülikooli õppejõududele, teenistujatele ja üliõpilastele. Siin veetsid oma puhkuse koos perekondadega kaugõppeprorektor sm. Adojaan, pearaamatupidaja asetäitja sm. Odrats, professor Linkberg, vanem-õpetaja Tallmeister, üliõpilased sm-d Saarla ja Puusepp, vanem-preparaator sm. Mikkan jt.

Vaatamata vihmastele ilmadele sooritati juba esimestel puhkepäevadel ühiseid matku lähemasse ümbrusse: Tornijärvele, Harimäele, Pühajärvele ja mujale. Hiljem toimusid juba pikemad sõidud autol Otepääle ja Sangastesse. 8. augustil leidis aset kontsert RT «Vanemuise» solistide ja meeskvarteti «Helikaar» osavõtul. Kahel korral külastas laagrit ka rändkino.

Vaheldusrikkaks kujunes puhkeaeg sportlike ürituste poolest. Suur osa puhkajaist võttis osa igapäevasest hommikvõimlemisest, võrkpalli- ja kurnimängust. Õppebaasis olevad paadid olid pidevalt puhkajatega järvel. Harrastati ka lauatennist, malet, kabet. Mitteujujail ja vähe ujuda oskajail oli võimalus saada õpetust ujumises kehakultuuriteaduskonna õppejõudude sm-te Kureniidu ja Laidre juhendamisel.

Igavaks ei läinud juba pikenevad õhtudki. Siis kuulati raadiot, loeti laagrisse saabunud ajalehti ja ajakirju.

Kuidas jäid puhkajad veedetud puhkusega rahule? Kääriku õppebaasile puhkajate poolt kingitud avalduste raamatu sissekannetest loeme: «Veetsime siin 20 unustamatut päeva. Siin oli kõik hea: nii see, kuidas meid paigutati eraldi tubadesse, kui ka puhkus ise — imetoredad jalutuskäigud metsa, paadisõidud, suplused järves, millest alati oleme unistanud. Suurepärane oli ka puhkajate kollektiiv ning see, kuidas meie eest hoolitseti. Nii tahaksime puhata igal aastal.» Ja teisal küll lühike, kuid väljendusrikas märge: «Lahkun Käärikult ilusate mälestustega ja hästi puhanuna.»

Puhkajad avaldasid ühises kirjas TRÜ rektorile, parteiorganisatsiooni sekretärile ja ametiühingukomiteele südamlikku tänu suurepärase puhkusevõimaluse organiseerimise eest. Kõigi nende siiraimaks sooviks on, et selline puhkelaager rajataks tuleval aastal veel palju laiemale alusele ja et sellist puhkusevõimalust võiksid edaspidi kasutada oma tööjõu ja tervise taastamiseks veel palju suuremad TRÜ töötajate hulgad.

Ü. Pärn

Tellige kõik veel täna endale ajaleht
„TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL"
algavaks õppeaastaks
Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduse levitajad

Toimetaja R. AULING

MB 11173 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2259

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБКАТЕЛЬ Raamatupalat
ШТЕМПЕЛЬ
„ „ 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (232) Reedel, 10. septembril 1954. a. VII aastakäik

See, kes sammub esirinnas

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus pööravad suurt tähelepanu noorte kasvatamisele ja nendele hariduse andmisele. Iga aastaga kasvab õpilaste arv eri- ja kõrgemates õppeasutustes, nende õppe- ja elamistingimustele osutatakse üha suuremat tähelepanu ja kulutatakse suuremaid summasid. Käesoleval õppeaastal astus Tartu Riiklikku Ülikooli 125 üliõpilast rohkem kui mullu. Meie noored tahavad õppida, tahavad saada oma eriala headeks spetsialistideks ja täisväärtuslikeks nõukogude ühiskonna liikmeteks. Ja neil on selleks olemas kõik eeldused.

Kuid see ei tähenda, et igapäevases töös ja tegevuses ei kerki noorte ette raskusi, see ei tähenda, et kõik läheb nagu «lepase reega». Omandada kõrgem haridus — see on raske ja vastutusrikas ülesanne, mis nõuab igalt noorelt palju jõudu ja energiat ning, mis peaasi, oma aja õiget jaotamist tööle ja puhkusele. Leidub noori, kes ei suuda õppida edukalt, kellel tekivad raskused — halvad hinded, akadeemilised võlgnevused, ebaõnnestunud eksamid. Sageli peituvad ebaõnnestumise eod selles, et pole täidetud õigel ajal igapäevaseid õppeülesandeid. Viga võib peituda ka selles, et noorele, kellel on tekkinud raskused mingis õppeaines, pole osutatud seltsimehelikku abi kaaslaste poolt. Raskused kasvavad päevadega ja lõpuks muutuvadki ületamatuiks.

Leidub sellistki kallakut: noor on õppetöö eesrindlane, ta oskab õppida, ta õpib ainult neljadele ja viitele, aga sealjuures on täiesti välja lülitunud ühiskondlike ülesannete täitmisest. Ometi nõuab elu meilt aktiivset osavõttu ühiskondlikest organisatsioonidest, ühistest üritustest. Ülikool nagu iga teinegi nõukogude kool on õppeasutus, kus noor omandab erihariduse kõrval harjumuse ja vilumuse võtta aktiivselt osa ühiskondlike ülesannete täitmisest. Meie ühiskond ei vaja kitsaid kabinetiteadlasi, oma erialaga piiratud inimesi.

See, kes sammub üliõpilaskollektiivi esirinnas, on kommunistlik noor. Kommunistlik noorsooühing, partei lähim abiline, on koondanud oma ridadesse üliõpilaskonna paremiku. Komsomoliorganisatsioon on tihedais sidemeis üliõpilaskonna laiade hulkadega, teab kõige paremini üliõpilaste vajadusi ja tekkinud puudusi. Komsomoliorganisatsioon on suur jõud, mis on võimeline lahendama kõiki kitsaskohti, organiseerima plaanipärast tööd, edukalt võitlema puuduste ja häiretega õppetöös. See on kommunistlik noorsooühing, kelle ülesandeks on tugevdada võitlust terve eluvilsi eest, võidelda puuduste vastu mitte ainult ülikooli seinte vahel, vaid ka väljaspool, et meie üliõpilased oleksid oma käitumises kõikjal eeskujuks. Need ongi komsomoli olulisemad ülesanded meie ülikoolis.

On selge, et nendes õpperühmades, kus komsomoligrupp on tugev ja aktiivne, kus arutatakse sageli õppetöö küsimusi, võetakse tarvitusele konkreetseid vahendeid õppedistsipliini ja -taseme tõstmiseks, et nendes õpperühmades on kõrgem õppeedukus, puuduvad distsipliinirikkumised ja «ootamatused» eksamisessioonil. Selliste õpperühmadena võime esile tõsta ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia V ja II, bioloogide IV jt. kursusi.

Mida varem märgatakse puudusi ja vigu, seda kergem on neid kõrvaldada. Mida varem asuvad tegevusse komsomoligrupid, seda enam suudavad nad teha. Sellepärast ongi tarvilik asuda otsekohe aktiivselt tööpostile. Seejuures saagu kommunistlike noorte erilise tähelepanu osaliseks just esimesed kursused. Esimestel kursustel puuduvad need õppe- ja ühiskondliku töö kogemused, mida on omandanud vanemate kursuste üliõpilased. On tarvilik anda noortele edasi oma kogemusi. See kergendab nende tööd. Siin tuleb kõne alla õppemetoodiliste nõupidamiste korraldamine, kus õppejõud, komsomoliaktivistid ja õppetöö eesrindlased selgitavad õppe- ja ühiskondliku töö küsimusi ülikoolis. Kuid oleks väär piirduda ainult selliste nõupidamistega. On tarvilik võimalikult põhjalikult tundma õppida noori üliõpilasi, nende muresid ja vajadusi. See on jällegi ülesanne, mille täitjaiks peavad olema need, kes sammuvad esirinnas — kommunistlikud noored.

Praegu toimuvad esimeste kursuste komsomoligruppide moodustamise koosolekud. Algavad vanemate kursuste komsomoligruppide aruande-valimiskoosolekud, algavad ettevalmistused osakondade koosolekuiks. Neil koosolekuil tehakse kokkuvõtted läinud semestri töötulemustest ja valitakse grupporg. Mida põhjalikum on grupi töö analüüs, seda selgem on pilt, kuidas ja millises suunas jätkata algaval semestril oma tööd, millele suunata peatähelepanu. Aruande-valimiskoosolekul tuleb analüüsida igakülgselt ja kõiki komsomolitöö probleeme, nimelt õppetöö, massilise poliitilise töö ja organisatsiooni sisemise distsipliini ning kommunistliku noore vastutustunde tõstmise küsimusi. Tuleb põhjalikult ja igakülgselt kaaluda, keda valida grupporgiks. Juhib ju grupporg kogu grupi tööd, ja sellest, kui aktiivne ja järjekindel ta on, sõltub suuresti ka terve grupi töö.

Need on päevaülesanded, mille edukale lahendamisele tuleb kommunistlikel noortel — meie üliõpilaskollektiivi avangardil — pühendada juba õppeaasta esimestest päevadest peale kogu oma jõud ja tähelepanu.

Rohkem tähelepanu esimestele kursustele

Tänavu Tartu Riiklikku Ülikooli õppima asunud uutest üliõpilastest on üle 400 kommunistlikud noored. Sooritatud sisseastumiseksamid ja esimesed päevad õppetööd kõnelevad teotahtelisest täiendusest meie üliõpilaskollektiivile ja komsomoliorganisatsioonile. Meie töö edusammud olenevad väga paljuski sellest, kuidas esimeste kursuste üliõpilased oskavad end rakendada õppe- ja ühiskondliku töö ülesannete täitmisele. Selle probleemi edukas lahendamine peab olema teaduskondade ja osakondade komsomoliorganisatsioonide esimeseks ülesandeks.

Kõigepealt on vaja abistada esimesi kursusi õppetöö õigel korraldamisel. Selleks on komsomoli teaduskonnabüroodel vaja organiseerida koos teaduskonna õppejõududega õppemetoodilisi konverentse või nõupidamisi iseseisva töö organiseerimise küsimustes, vanemate kursuste üliõpilaste esinemisi esimeste kursuste rühmakoosolekuil oma töökogemustest, tutvustada iseseisvaks tööks loodud võimalusi (TRÜ peraamatukogu, õpperuumid teaduskondade juures, marksismi-leninismi aluste kateedri lugemislaud jt.). On tarvis tunduvalt intensiivistada huvitavate ürituste korraldamist. Pidevalt on vaja olla kursis esimese kursuse üliõpilaste esimeste töötulemustega, et õigel ajal abistada ja likvideerida kitsaskohad. Nii on näiteks selgunud, et majandusteaduskonna I kursusel on väga tõsiseid raskusi vene keeles. Need on juba esimesed faktid, mis nõuavad abistamist, et kõrvaldada lünki ja kindlustada õppeedukus. Kõige rohkem aitab esimese kursuse üliõpilasi nende töö analüüs. Teaduskondade bürood peavad igati kindlustama marksismi-leninismi aluste esimese seminari töö tulemuste analüüsimist lahtistel komsomoligrupi või seminarirühmade koosolekuil.

Need oleksid esimesed ülesanded, mida komsomoliorganisatsioonidel tuleks täita kõige kiiremas korras esimeste kursuste osas. Kuid on vajalik ka uute üliõpilaste aktiivne kaasatõmbamine ühikondlikku töösse, meie üritustesse. Hinnatav on siin kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilaste initsiatiiv, kes tugeva kollektiivina esinesid teaduskonna kursuste vahelistel spordivõistlustel ja tulid esikohale. Polnud niisugust teaduskonda, kust I kursuse üliõpilased ei võtnud osa meie suurest üritusest, spartakiaadi avaüritusest. Seepärast on tarvis, et teaduskondade ja osakondade bürood tunduvalt tihendaksid sidet uute üliõpilastega, õpiksid tundma nende vajadusi. On täiesti lubamatu, et matemaatika-loodusteaduskonna (sekretär Astok) ja matemaatikaosakonna büroo (sekretär Saar) ei ole loonud mingisugust sidet matemaatikaosakonna I kursuse üliõpilastega, on jätnud nad täiesti omapead.

Noortele tuleb selgitada meie üliõpilaskollektiivi häid traditsioone, tutvustada neile ülikooli ajalugu, tema tänapäeva ja tulevikku, neid võimalusi, mis meil on teaduslikuks ja kehakultuuriliseks tööks ning kunstilise isetegevuse viljelemiseks. Samal ajal peavad vanemate kursuste üliõpilased olema noortele tõelisteks abilisteks. Täites need ülesanded suudavad teaduskondade komsomoliorganisatsioonid panna aluse esimeste kursuste üliõpilaste teotahtelise ja paljuks võimelise kollektiivi tõsisele töölerakendamisele.

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Kirjavahetuses hiina üliõpilastega

Mõned päevad tagasi sai ELKNÜ TRÜ komitee kirja Hiina Rahvavabariigi Uhhani ülikooli õigusteaduskonna II kursuse üliõpilaselt Zou Mõn-tszunilt, kes jutustab oma kirjas hiina üliõpilaste elust ja rahvavalitsuse suurest hoolitsusest noorsoo eest. Ta jutustab sellest, kuidas hiina üliõpilased viivad ellu Mao Tsedungi üleskutset hästi töötada, hästi õppida, tegelda kehakultuuriga.

Õigusteaduskonna komsomolibüroo otsustas organiseerida kirjavahetuse Uhhani ülikooli õigusteaduskonna üliõpilastega.

Õ. Kask

Moodustati komsomoligrupp

Möödunud esmaspäeval toimus keemiaosakonna I kursusel komsomoligrupi moodustamise koosolek. Osakonna komsomolibüroo sekretär H. Kuus tutvustas I kursuse kommunistlikke noori TR Ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö ja ülesannetega. Keemiaosakonna I kursuse komsomoligrupi organisaatoriks valiti õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlane hõbemedaliga sisseastuja Tiit Kaal.

J. Oru

Eesti kirjanduse ja rahvaluule ringis

Teisipäeval toimus eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi aruandevalimiskoosolek. Ülevaatega ringi tööst möödunud õppeaastal esines E. Veskisaar. Läbirääkimistest võtsid osa üle kümne inimese, kes tegid rea ettepanekuid ringi töö parandamiseks. Koosolek valis ringi uue juhatuse ja delegaadid ÜTÜ konverentsile.

A. Tamm

Isetegevusringid alustasid tööd

Isetegevus kui üks vaba aja kultuurselt veetmise vorm leidis möödunud õppeaastal meie üliõpilaste hulgas suurt poolehoidu. Nii töötasid eriti edukalt nais- ja meeskoor, rahvatantsuringid ja kehakultuuriteaduskonna näitering. Need suured ja elujõulised isetegevuskollektiivid alustasid tööd edukalt ka juba käesoleva semestri esimesest nädalast. Nende kollektiivide kõrval alustas tööd solistide ring, mille ülesandeks on anda vastavat kooli ja edasi arendada meie isetegevuslasi-vokaalsoliste. Ringi tööd hakkab juhendama sm. Jõks.

Meie isetegevusringide töö tulemuste kontrolliks näeb TRÜ üliõpilasklubi tööplaan ette rea konserte ja isetegevusõhtuid.

Kuna meie isetegevusringide eduka tegevuse eelduseks on laiade üliõpilashulkade aktiivne osavõtt isetegevuslikust tööst, on oluline, et iga üliõpilane lülituks teda huvitava ringi töösse. Rühmade kultuuriorganisaatorite ülesandeks on sellele igati kaasa aidata ja kindlustada aktiivne isetegevustöö.

K. Türk

Tunnustus meie ülikooli teaduslikule tööle

5.—9. juulini 1954. a. toimus Tartu Riiklikus Ülikoolis IX üleliiduline spektroskoopia-alane nõupidamine. Selle nõupidamise tööst võttis osa umbes 700 spektroskoopia ala õpetlast ja teaduslikku töötajat mitmesugustest Nõukogude Liidu ülikoolidest, teadusliku uurimise instituutidest ja tehaste laboratooriumidest. Nõupidamisest osavõtjate hulgas olid sellised suured õpetlased nagu S. E. Frisch, S. L. Mandelstam, E. V. Spolski, V. K. Prokofjev, I. V. Obreimov, M. A. Jeljaševitš jt.

Nõupidamisel kuulati ära 186 ettekannet, mis olid pühendatud teoreetilistele küsimustele spektroskoopias, spektraalanalüüsi metoodikale ja uute spektraalaparaatide konstruktsiooni ja iseärasuste vaatlemisele.

Tartu füüsikute kollektiivi poolt peeti kolm ettekannet. Ülikooli rektor prof. F. D. Klement pühendas oma ettekande küsimusele tahkete fosfooride kiirguse spektraalsetest omadustest. Kaks teist ettekannet, mis peeti ENSV Teaduste Akadeemia Füüsika- ja Astronoomiainstituudi luminestsentsilaboratooriumi kaastööliste T. B. Lušt̆iki ja A. F. Malõševa poolt, sisaldasid teatmeid elektronide energeetiliste nivoode olemusest tahketes kehades ja seatina ning kadmiumi halogeensoolade tahkete lahuste neeldumisspektritest.

Plenaaristungid ja sektsioonide istungid möödusid väga elavalt, osavõtjate suure aktiivsuse õhkkonnas. Ettekannete arutlused kujunesid ulatuslikuks loomingulisteks diskussiooniks.

Nõupidamine tegi kokkuvõtteid teaduse edusammudest spektroskoopia alal, andis võimaluse tutvuda uurimuste uusimate tulemustega sellel alal ja uute uurimismeetoditega, korraldas eri vabariikide õpetlaste teadusliku suhtlemise võimaluse ja stimuleeris spektroskoopia-alaste uurimuste edasist arengut ka meie vabariigis.

Üleliiduliselt tähtsa nõupidamise läbiviimine Tartu Riiklikus Ülikoolis näitab kontakti kasvu teiste liiduvabariikide teadlastega ja on ühtlasi tunnustuseks meie ülikooli teaduslikule tööle. Tunnustuseks meie ülikoolile on ka spektroskoopia-alase nõupidamise orgkomitee poolt saadetud kiri TRÜ rektorile.

A. Malõševa

* * *

Õheksas üleliiduline spektroskoopia-alane nõupidamine väljendab kogu Tartu ülikooli kollektiivile ja isiklikult Teile oma siirast tänu võimaluse eest viia nõupidamine läbi vanas ülikoolilinnas Tartus, sooja külalislahkuse ja väsimatu hoole eest, mis aitas palju kaasa meie töö eduks ja tegi meie viibimise Tartus nii meeldivaks.

Tartu ülikool, üks Nõukogude Liidu vanimaid ülikoole, on alati olnud tihedalt seotud kogu vene teadusega. Tema kuulsad kasvandikud — Lenz, Jacobi, Struve ja paljud teised on meie kodumaise füüsika- ja astronoomiateaduse uhkuseks. Ja praegu olime me õnnelikud, nähes Tartu Riikliku Ülikooli suurepäraseid auditooriume, õppe- ja teaduslikke laboratooriume, kus kasvavad nõukogude noorte õpetlaste uued kaadrid ja kus laialt areneb teaduslik töö. Meile on eriti meeldiv märkida Tartu ülikooli, Eesti NSV Teaduste Akadeemia ja eesti töösttuste töötajate aktiivset ning viljakat osavõttu nõupidamisest.

Me loodame, et meie viibimine Tartus tugevdas veelgi teaduslikke sidemeid kõigi Nõukogude Liidu vennalike vabariikide õpetlaste vahel ja aitas kaasa mitte ainult spektroskoopia, vaid ka kõigi temaga seotud ja kokkupuutuvate teaduse- ning tehnikaalade õitsengule meie suure Nõukogude kodumaa hüvanguks.

IX spektroskoopia-alase nõupidamise orgkomitee
NSVL TA korrespondeeriv liige
prof. S. E. Frisch,
prof. S. L. Mandelstam,
füüs.-mat. tead. kand.
S. A. Uhholin

ALUSTAME KOHE TEADUSLIKKU TÖÖD

Kogu möödunud nädala toimusid enamikus ÜTÜ ringides ja osakonnanõukogudes aruande-valimiskoosolekud. ÜTÜ III konverents toimub septembrikuu lõpul.

Ettevalmistused aruande-valimiskoosolekuteks algasid juba möödunud semestri lõpul. Kinnitati teadusliku töö temaatika eelolevaks semestriks, koostati aruanded. Selletõttu võidigi käesoleval semestril varakult ja täie energiaga tööle rakenduda. Möödunud aasta edusammud — õnnestunud VIII teaduslik konverents ja suurearvuline võistlustööde esitamine — kohustavad meid täie tõsidusega asuma eelolevaid semestri ülesannete kallale. Meie töös ei tohi olla tagasiminekut. On tarvis juba varakult mõelda võistlus- ja konverentsitöödele. Õppigem ratsionaalselt kasutama oma aega! Alustame käesoleval aastal intensiivset tööd juba semestri algusest peale. Ärgem raisakem minutitki kasutult!

Dots. J. Tammeorg,
ÜTÜ nõukogu esimees

OMANDADA MARKSISTLIKKU TEOORIAT

Tähtsat kohta I ja II kursusel õpitavate distsipliinide seas omab marksismi-leninismi aluste tundmaõppimine, ilma milleta pole mõeldav ühegi elukutse edukas omandamine. Õppetöö protsess marksismi-leninismi alustes koosneb mitmest õppetöö vormist — loengud, seminarid, konsultatsioonid, iseseisev töö. Aine edukas omandamine sõltub eelkõige just üliõpilase süstemaatilisest iseseisvast tööst algallikatega esimestest õppetöö päevadest alates. Selleks vajalike tingimuste loomiseks töötab marksismi-leninismi õppekabineti lugemislaud, mis asub Ülikooli tn. 16 II korrusel (sissekäik TRÜ peahoone poolt otsast) ning on avatud semestri kestel igal tööpäeval kuni kella 21-ni. Lugemislauas on kohapeal kasutamiseks olemas kõik programmis ette nähtud kohustusliku ja täiendava kirjanduse hulka kuuluvad teosed, programmid, seminarikavad. Kabineti juures on üliõpilastel ka konsultatsiooni saamise võimalus kateedri õppejõududelt kindlaksmääratud aegadel. Kuna I kursusel on algamas esimesed seminarid, siis on oluline, et iga üliõpilane, kes seda veel teinud pole, asuks viivitamatult järjekindlale iseseisvale tööle marksismi-leninismi klassikute teoste juures.

A. Blumfeldt,
marksismi-leninismi õppekabineti juhataja

PARTEI ELU

Poliitkasvatusliku töö taseme tõusu eest

Algav õppeaasta nõuab, et kogu meie ülikooli õppe- ja kasvatustöö teeks uuel õppeaastal jällegi sammu edasi. See tähendab, et ka kõik meie massilise poliitilise töö üritused peavad uuel õppeaastal toimuma paremini ja organiseeritumalt kui möödunud aastal. Sellise ülesande täitmine nõuab aga kõigi ülikooli organite ja organisatsioonide pingutusi ja koostööd.

Nagu varem, nii hakkavad ka eeloleval aastal toimuma kaks korda kuus poliitvestlused. On vaja, et nende vestluste temaatika oleks aktuaalne. Selleks tuleb nii vestluste organiseerijatel kui ka nendest osavõtjatel avaldada mõtteid temaatika kohta, et seda ühiselt parandada. Nagu igal aastal, nii korraldatakse ka sellel õppeaastal riiklike tähtpäevade ja teiste tähtsamate sündmuste tähistamisi üleülikooliliselt. Eelmine õppeaasta näitas, et osavõtt sellistest üleülikoolilistest üritustest on, eriti üliõpilaste osas, mõnikord loid, ürituste organiseerimisest aga jäid pahatihti eemale komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid.

Hoopiski suuremat tähelepanu tuleb uuel õppeaastal osutada loengulise propaganda korraldamisele. Ülikoolil on oma lektorite grupp, neil on ette valmistatud rida loenguid, kuid ometi viidi näiteks ühiselamutes läbi ainult üksikud vestlused ja teaduskondades üksikud loengud, mis on täiesti ebarahuldav. Ometi aga huvitavad arstiteaduskonna üliõpilasi küsimused seoses ajaloo või õigusteadusega ja vastupidi, sest üliõpilastest ei tohi kujuneda ühekülgselt arenenud inimesed, kellel teistest erialadest peale oma pole vähematki aimu.

Rektoraadil ja parteibürool tuleb edaspidi tõsta loengulise töö taset sel teel, et paluda ülikooli esinema partei Keskkomitee, Ministrite Nõukogu või ministeeriumide töötajaid. See kujuneks ühtlasi ka nende perspektiivide ja võimaluste tutvustamiseks, mis ootavad noori ühe või teise teaduskonna lõpetamisel.

Mis puutub õppejõudude hulgas tehtavasse poliitkasvatusliku töösse, siis on siin tähtsamaks vormiks filosoofilised seminarid. Nagu näitavad mõnede teaduskondade kogemused (õigusteaduskond), kujunevad filosoofilised seminarid huvitavaks ja annavad väga palju igale õppejõule ühes või teises küsimuses. Eriti tähtis on filosoofiliste seminaride juures see asjaolu, et nad õpetavad õppejõude küsimuste uurimisel tegema sügavaid filosoofilisi üldistusi. Ka siin peab hoolikalt suhtuma temaatika valikusse, samuti on vaja, et filosoofilisest seminarist osavõtjad juba varem tutvuksid ettekande teesidega jne. Sellist olukorda, nagu oli arstiteaduskonnas, kus vanemate õppejõudude osavõtt filosoofilistest seminaridest kujunes väheseks, tuleb lugeda täiesti ebanormaalseks. Asjata mõeldakse siin, et suurte teadmistega spetsialistidel pole vaja selliste küsimustega tegelda.

Poliitkasvatusliku töö taseme edasisel tõstmisel ei tohi aga ka unustada, et mitmesuguste poliitkasvatusliku töö vormide küllus ei tähenda alati töö taseme tõusu. On vaja et need mitmesugused vormid omaksid ka vastavat sisu. Seepärast tuleb kogu meie kollektiivil suhtuda nendesse küsimustesse täie tõsidusega ja teha omalt poolt kõik selleks, et süvendada meie ülikoolis tehtavat poliitkasvatusliku tööd.

J. Kalits,
TRÜ parteibüroo sekretär

Uus teaduskond...

Tänavu alustas ülikoolis tööd uus teaduskond — majandusteaduskond, mille esimesele kursusele mind vastu võeti.

Juba esimestest päevadest peale haaras meid, esimese kursuse üliõpilasi, pingerikas töö. Toimuvad üldainete ja eriala loengud, hakatakse läbi viima seminare. Võime kindlasti loota, et uus teaduskond juba lähemate aastate jooksul tugevneb ja välja kujuneb. Selleks tahame ka meie, üliõpilased, kõigiti kaasa aidata.

Hea on õppida meil, Nõukogudemaal, kus kõikjal on teed lahti oma huviala omandamiseks!

E. Kaitsa,
majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane

...ja uus eriharu

TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia baasil alustas tänavu esmakordselt ülikooli ajaloos tööd žurnalistika eriharu, kus valmistatakse ette meie vabariigile kõrgema eriharidusega ajakirjanikke.

Teiste teoreetiliste distsipliinide, ulatusliku vene, välismaade ja eesti kirjanduse kursuse kõrval on žurnalistikaosakonna programmis vene žurnalistika ajalugu, kriitika ja žurnalistika ajalugu, toimuvad erikursused ja eriseminarid ajalehetöös kasutatavate kirjanduslike žanride teoreetilise ja praktilise omandamise eesmärgil.

Osakonnas õpib 10 inimest, kellest mitmed, nagu üliõpilased H. Lehiste, A. Luur, V. Lindström jt. on õppetöö eesrindlased ning ühiskondliku töö aktivistid.

Programmis ettenähtud erikursused ning seminarid toimuvad plaanipäraselt, andes kuulajaile teadmisi tulevaseks praktiliseks tööks toimetustes. Kogu teoreetiline kursus on tihedalt seotud praktikaga.

Kõik noored, kes õpivad uuel erialal, tahavad hästi õppida, et ajalehetöötajatena edukalt võidelda kõige uue eest nõukogude elus.

A. Kirjamägi,
žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilane

Seinalehtede toimetused tööle!

1. septembril algas õppetöö ja ülikooli auditooriumid täitusid taas üliõpilastega. Esmakordselt asusid vanas ülikoolis loenguid kuulama 700 uut üliõpilast. Õppetöö kõrval on uuesti hoogustumas nii kehakultuuri- kui ka isetegevuslik töö. Töötavad ühiskondlikud organisatsioonid, ÜTÜ ringid valmistuvad aruande-valimiskoosolekuteks, arutatakse eesolevaid ülesandeid.

Nõukogulik üliõpilaselu on täies hoos. Seda ei saa öelda aga näitliku agitatsiooni, eeskätt seinalehtede kohta. Kui liikuda peahoone koridorides, siis võib näha, et ajaloo-keeleteaduskonna õpperühmade teataja alus seisab tühjana. Ta on olnud sellises olukorras juba pikemat aega, samuti nagu naabruses asuv «Jurist» ja oma kohalt vaikselt kõrvale toimetatud vene filoloogia osakonna häälekandja. Ajaloo-keeleteaduskonna häälekandja, mis pidi täitma välklehe ülesandeid, tühjenes pikkamisi juba enne eksamisessiooni. Samasugune olukord püsib ka keemiahoones asuvate seinalehtede juures.

Möödunud aastal olid parimad seinalehed bioloogia- ja geoloogia-osakonnal. Need olid sisukad, ilmusid korrapäraselt ja pakkusid üht-teist huvitavat osakondade tööst, nende elust. Halvasti töötasid «Keemiku» ja arstiteaduskonna seinalehtede toimetused.

Seinalehe ülesandeks on olla kollektiivne organisaator ja agitaator. Seinaleht peab peegeldama ülikooli elu selle mitmekesiduses. Siin tuuakse esile saavutusi, märgitakse ära puudusi, võetakse terava kriitika alla väärnähtused. Seinaleht peab olema võitlev, organiseeriv häälekandja, puuduste julge kritiseerija.

Komsomoliorganisatsioonide ajakirjandussektorite ülesandeks on asuda võitleval positsioonil, võidelda selle eest, et seinalehed kujuneksid tugevateks kasvatuslike ülesannetega organiteks. Selleks on vaja kohe komplekteerida seinalehtede toimetused, kus see on veel tegemata, ja rakendada need tööle. Töö hea organiseerimise juures ei tekita 2—3 seinalehenumbri väljaandmine kuus mingisuguseid erilisi raskusi ja leht täidab oma ülesandeid operatiivselt.

Halvas olukorras on ka ülikooli fotoleht. Lehel puudub toimetus, materjal, mida pakutakse kino-fotokabineti poolt fotolehes, on juhuslik. Leht ise ilmub samuti juhuslikult, siis kui sm. Levitski saab selleks aega või «heaks arvab». Kui kõne all oli toimetuse moodustamine, fotokorrespondentide võrgu loomine jne., siis langes see komsomolikomitee vähese aktiivsuse ja ametiühingukomitee esimehe sm. Sorroki sõnade «küll sm. Levitski kõik pildid ise ära teeb» tõttu unustusehõlma.

Praegu seisab fotoleht peahoone koridoris. Siin võivad temaga tutvuda nii ülikooli kollektiivi liikmed kui ka võõrad. Leht jääb aga kõigile mõistatuseks: missugusest pioneerilaagrist on jutt, missugusest puhkepaigast — ei tea. Mingisuguseid selgitavaid pildiallkirju ei leidu.

Samuti tuleb kõne alla võtta üleülikoolilise satiirilise seinalehe väljaandmine komsomoliorganisatsiooni poolt. Kahtlemata aitaks see likvideerida paljusid meie ülikooli elus siiski veel esinevaid puudusi ja väärnähtusi.

Praegu tuleb rakendada seinalehtede toimetused tööle, et kõige lähemal ajal ilmuksid esimesed numbrid, mis peegeldaksid igakülgselt ülikooli tööd vastalanud õppeaastal.

J. Toomla

Kehakultuur ja sport

TEADUSKONDADEVAHELISELT SPARTAKIAADILT

Juhib matemaatika-loodusteaduskond

Teaduskondadevahelise spartakiaadi esimese üritusena toimusid 4. ja 5. septembril Tartu Riikliku Ülikooli 1954. a. esivõistlused kergejõustikus.

Vaatamata sellele, et õppetöö algusest oli möödunud ainult mõni päev, oli võistlejaid rohkearvuliselt — ligi kakssada kergejõustiklast.

Sportlikus konkurentsis selgusid TRÜ 1954. a. meistrid kergejõustikus. Edukalt esines Linda Kepp (KKT), kes tuli ülikooli meistriks 100 m jooksus ajaga 12,7 sek., 80 m tõkkejooksus ajaga 12,0 sek. ja kaugushüppes tulemusega 5.10 m. Naiste kõrgushüppe võitis tulemusega 1.45 H. Haljasmaa (KKT). Meistritiitli 400 m jooksus omandas M. Sepp ajaloo-keeleteaduskonnast ajaga 65,1 sek. Odaviske võitis T. Tarik (KKT) 31,82 m ja kettahelte ning kuulitõuke Lea Maremäe (arstiteadusk. aspirant) tulemustega vastavalt 40,70 ja 13,79 m.

Meeste 100 m jooksu ja 110 m tõkkejooksu võitis U. Kiiroja (KKT) aegadega 11,1 ja 16,3 sek. Teivashüppes ja kõrgushüppes oli parim KKT õppejõud M. Kutman. Tema tulemused olid vastavalt 3.90 m ja 1.70 sm. Ülikooli meistriks kuulitõukes ja vasaraheites tuli E. Simson (KKT), tulemused 14,17 m ja 43,80 m, kettaheites E. Vasar (arstiteadusk. õppejõud) 42,04 m, odaviskes H. Tiik (arstiteadusk.) 53.64 m, 400 m jooksus S. Sovetnikov (ajal.-keeleteadusk.) ajaga 54,7 sek., 3000 m. jooksus M. Pukk (KKT õppejõud) ajaga 8.56,4, 5 km käimises H. Migur (KKT) ajaga 25.30,2, 800 m jooksus J. Anderson (KKT) — 2.08,8 sek. Kaugus- ja kolmikhüppe võitis J. Jürgenstein (KKT) tagajärgedega 6.44 ja 13,46 m.

4×100 m teatejooksu meestele võitis KKT I kursuse I võistkond ajaga 48,9 sek. ja naistele KKT I kursuse II võistkond ajaga 54,6 sek. 4×400 m teatejooksus meestele oli parim matemaatika-loodusteaduskonna võistkond ajaga 3.54,2 sek.

Eriti ühtse kollektiivina esines võistlustel matemaatika-loodusteaduskond, kes tuli ka esivõistluste võitjaks 826 punktiga. Teise koha saavutas ajaloo-keeleteaduskond 497,5 punktiga. Alla oma võimete esines suurearvuline arstiteaduskonna kollektiiv, jäädes kolmandale kohale.

Millegagi pole aga vabandatav õigus- ja majandusteaduskonna eemalejäämine võistlustest (õigusteaduskonnast võttis võistlustest osa ainult üks üliõpilane). Halb esinemine kergejõustiku esivõistlustel näitab, et arsti-, õigus- ja majandusteaduskonna juhtkond ning ühiskondlikud organisatsioonid ei tunne huvi kehakultuuri- ja sporditöö arendamise vastu.

Peaaegu täisarvulise kollektiiviga esines võistlustel kehakultuuriteaduskond. Kehakultuuriteaduskond teaduskondadevahelisest spartakiaadist osa ei võtnud, kuid samaaegselt spartakiaadiga toimusid teaduskonna kursuste vahelised esivõistlused kergejõustikus. Pinevas võistluses saavutas esikoha I kursus 627 punktiga, edestades 39 punktiga teise kursuse.

TRÜ 1954. a. esivõistlusi võib lugeda kõigiti kordaläinuks, kuna juba tuntud meistrite kõrval võttis võistlustest osa terve rida noori andekaid kergejõustiklasi, kes oma sporditeed on alustanud alles Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivis (V. Laiverik, V. Juurikas, L. Sauer, S. Sovetnikov, H. Migur, E. Simson, V. Kõva jt.).

Ka uute sisseastujate ridades on palju häid kergejõustiklasi (U. Kiiroja, L. Kepp, R. Zupping, E. Proos, E. Sõlg, I. Kivi, M. Sepp, T. Tarik, L. Rannap, V. Salupuu jt.), kes on väärikaks täienduseks senisele TRÜ kergejõustiklaste paremikule.

B. Matvei

TEADAANNE

Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassas toimub 1954/55. õ/a. sügissemestril laenude väljaandmine neljapäeviti kella 16—17.30-ni.

Liikmemaksude ja tagasimakstavate laenude vastuvõtmine toimub igal esmaspäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja reedel kella 17—19-ni.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Тот, кто идёт впереди.

Б. Хийре — Больше внимания первым курсам.

А. Малышева — Признание научной работе нашего университета.

А. Блюмфельд — Овладевать марксистской теорией.

И. Калитс — За высокий уровень политико-воспитательной работы.

Я. Тоомла — Редакции стенгазет — за работу!

Э. Кайтса, А. Кирьямяги — Новый факультет и новая специальность.

Э. Лаугасте — О летней работе фольклористов.

Б. Матвей — О межфакультетской спартакиаде. Информации.

Toimetaja R. AULING

Rahvaluulet kogumas

1954. aasta suveperioodil töötasid eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõud ja aspirandid ning rahvaluule eriala üliõpilased rahvaluulelise ainese kogumisel intensiivsemalt ja ulatuslikumalt kui kunagi varem. Frontaalse kogumistöö kõrval töötasid uurijaa eriküsimuste alal, nagu rahvalaulude esitamise laadid, Kalevipoja muistendid, tööstustööliste folkloor ja folkloor nõukogude tänapäeva temaatikal. Läbi töötati peaaegu kogu Hiiumaa, Muhumaa, maa-ala Mustveest Jõhvini, Pühajärve ümbrus ja Kihnu saar. Töötasid kaks õppejõudu, kaks aspiranti, üks laborant ja 14 üliõpilast. Suurimaks ettevõtteks oli aga rahvaluuleliste nähtuste filmimine Kihnu saarel 3.—25. augustini.

Teadusliku filmi valmistamine rahvaluuleküsimuste alal vastavas maakohas oli meil esmakordne ja nõudis pikemaajalist eeltööd. Eesmärgiks oli filmis jäädvustada teaduslikult huvitavamaid momente laulutraditsiooni, tantsude ja kombestiku alalt. Kõiki neid võimaldas näidata selline suur temaatiline kompleks, nagu seda on pulmad. Seepärast jäädigi teema valikul peatuma pulmakombestikule. Lisaks pakub pulmadega seotud kompleks rohkesti ainet igandlike nähtuste kujul, millele küll praegu on antud teine sisu, aga mis kombealaste nähtustena aitavad valgustada inimese teadvuse arengut. Sellisena on valitud ülesandel hea õnnestumise puhul mitte ainult kohalik, vaid hoopis ulatuslikum tähtsus — uurimismaterjali saavad kasutada ka vennasvabariikide uurijad.

Sugukondliku korra ajastusse ulatuvaist kombeist võib mainida näiteks pruudi kollektiivset abistamist veimede valmistamisel (nn. noorikumäja), animistliku maailmasuhtumisega on seotud pruudi peitmine, pruudi katmine ujuga enne linutamist jne. Ka linutamine ise kui toiming, mille täitmise momendist peale loeti abiellumisakti teostunuks, näitab, et kiriklikel kommetel on rahva teadvuses kuni hilise ajani olnud peaaegu ainult formaalne osa, neid on täidetud suurelt osalt sunni pärast. Kõigi nende kommetega on seotud laul, millel on igal pool oma esitusviis (Kihnus näiteks omapärane rattas laulmine, mis mutatis mutandis on tuntud veel ingerlastel), suurepärased tantsud jne. See kõik pakkus määratu palju väärtuslikku originaalmaterjali, mida ei saa asendada ükski kirjeldus. Kui juurde lisada, et kihnlane käib ka tänapäeval haruldaselt ilusas rahvariides, siis on liialdamata öeldud, et kogu töö teostamine jättis töötajaisse unustamatu mälestuse.

Alles Nõukogude Eesti ülikoolis võisime asuda nii ulatusliku ja tulevastele põlvedele tähtsa ülesande teostamisele. See andis meile haruldaselt väärtuslike materjalide kõrval mitte vähem väärtuslikke kogemusi ülesannete planeerimise ja rahvahulkade ülesandele aktiviseerimise ja organiseerimise alal. Meie töö nõudis väga rohkesti inimesi. Koguni üle saja kohaliku inimese andis end meelsasti meie käsutusse pärast seda, kui neile oli selgeks saanud meie eesmärk ja töö mõte. Kihnu rahvas abistas meid heatahtlikult.

Meie ülesanne on nüüd asuda selle materjali läbitöötamisele.

Vastutulelikku abi osutasid meile parteiorganisatsioon ja kolhoosi juhatus, kes määrasid meile otseseks abistajaks kohaliku kultuuriala töötaja sm. S. Saare. Tartu Riikliku Ülikooli töötajaist tuleb eriti esile tõsta vanem-õpetajat V. Pino, samuti U. Kolki. Üliõpilastest töötasid hästi O. Niinemägi, I. Sarv, E. Veskisaar ja H. Kään.

Järgmisele samalaadilisele üritusele võime vastu minna julgemini, varustatuna kogemustega, arendades sel kombel edasi nõukogude rahvaluuleteadust.

E. Laugaste,
TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri dotsent

Pulmatants — kolme paari valss. *Pulmarong.*

Joh. Miku fotod

MB 11185 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2333

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (233) Reedel, 1. oktoobril 1954. a. VII aastakäik

Poliitkasvatusliku töö edasise tõusu eest

On alanud uus vastutus- ja pingerikas periood meie ülikooli elus — uus õppeaasta. Õppe- ja teadusliku töö ülesannete täitmise kõrval on meie ülikooli kollektiivil täita suur ülesanne ka ideelis-poliitilise kasvatustöö alal.

Töötajate ideelis-poliitilises kasvatustöös on tähtis koht täna uut õppeaastat alustaval parteilise haridustöö võrgul. Seepärast tuleb aegsasti rakendada kõik jõud selle õppetöö edukaks läbiviimiseks kõigis selle töö vormides. Tähtsat kohta omavad siin õppejõududele korraldatavad filosoofilised seminarid. Need toimusid ka eelmistel aastatel, seejuures mõnes teaduskonnas küllaltki edukalt. Nii töötas hästi filosoofiline seminar õigusteaduskonnas, kus võeti läbi plaanis ette nähtud teemad ja seminarid kulgesid õppejõudude rohkearvulise osavõtu ja aktiivse, loova diskussiooni tähe all. Selline filosoofiline seminar täidab hästi temale pandud suuri ülesandeid õppejõudude ideelis-poliitilise ja teaduslik-teoreetilise taseme tõstmisel. Filosoofiline seminar nõuab õppejõududelt marksistliku filosoofia põhiprobleemide süvendatud läbitöötamist ning nende loovat rakendamist oma eriala küsimuste lahendamisel. Seepärast on eriti vajalik jälgida ka käesoleval aastal, arvesse võttes möödunud aasta kogemusi, et küsimuste arutamine seminarides haaraks teema kõige aktuaalsemaid probleeme ning lahendaks vastava teadusala kõige probleemiderikkamaid teoreetilisi ja filosoofilisi küsimusi, et nende lahtimõtestamine marksistliku filosoofia seisukohalt toimuks vastava kollektiivi poolt loova diskussiooni vormis.

Möödunud aastal võis rahule jääda ka ajaloo-keeleteaduskonna sm. N. Moosbergi grupi tööga ja matemaatika-loodusteaduskonna seminarirühmadega. See aga ei tähenda, et nendes puudusi ei esinenud. Suuremaks puuduseks, eriti matemaatika-loodusteaduskonnas, oli asjaolu, et töötas ainult kaks rühma, kusjuures rühmades oli väga erinevate erialade inimesi. Käesoleval aastal on teaduskonnas seda arvestatud ja vastavalt erialadele moodustatud neli seminarirühma.

Halb oli möödunud aastal olukord arstiteaduskonnas, kus seminaride läbiviimisse suhtuti formaalselt. Osavõtjaid oli 96, sageli toimus töö koos ühes rühmas, kuigi rühmi oli ette nähtud rohkem. Osavõtt sellestki tööst oli väike, eriti aga vanemate õppejõudude osas, kes suhtusid seminaridesse ükskõikselt.

Käesoleval aastal peab filosoofiliste seminaride töö paranema. Tänu sellele, et rühmad on väiksemad ja moodustatud kitsamate spetsiaalalade järgi, on võimalus paremini koostada ka vastavat temaatikat ja viia seminarid läbi kõrgel teaduslik-teoreetilisel tasemel.

Tööd alustavad ka üks kõrgemat tüüpi partei ajaloo ring, üks partei ajaloo õpiring (ilma algallikateta), üks poliitkool ja üks poliitökonoomia ring. Nagu sellest nähtub, alustab tänavu tööd väiksem arv ringe kui möödunud aastal. Selle põhjuseks on asjaolu, et töötajate õppima suunamisel arvestatakse rangelt vabatahtlikkuse printsiipi. Möödunud aastal tehti selles osas vigu, ei arvestatud alati töötajate soove õppevormi valimisel. See tingis mitmete kuulajate väljalangemise õppeaasta jooksul.

Kõik õpperingid jätkavad tänavu kevadel poolelijäänud tööd. On tarvis hoolitseda selle eest, et lektorid ja propagandistid kindlustaksid ringides õppedistsipliini ja valmistaksid põhjalikult ette esitatava materjali. Kuulajad peavad aga hästi omandama läbivõetu. Ainult pideva süstemaatilise tööga saavutame edu õppetöös.

Peale ringide ja poliitkoolide korraldatakse poliitvestlusi majandusosakonna ja botaanikaaia töötajatele. Vestlused peavad toimuma aktuaalsetel teemadel, nad peavad olema elulähedased ja konkreetsed. Küsimuste ring ja ainekäsitlus peab olema kõiki huvitav ja haarav.

Nagu poliitvestlused töötajatele nii peavad ka poliitinformatsioonid üliõpilastele toimuma kõiki osavõtjaid aktiviseerivalt konkreetsel aktuaalsel temaatikal. Ainult elulisele konkreetsele materjalile põhinev propagandatöö täidab oma ülesande.

Iseõppijate jaoks, kes valmistavad ette kandidaadi eksamit filosoofias, hakkavad toimuma vastavad loengud kord nädalas.

Algav õppetöö parteilise haridustöö võrgus paneb vastutusrikkad ülesanded meie ülikooli ühiskondlikele organisatsioonidele, dekanaatidele ja teistele organitele õppetöö organiseerimise ja tegeliku töö üle teostatava kontrolli alal. Eriti on see vajalik ka iseseisvalt õppijate töö juhendamisel ja kontrollimisel. Tuleb saada lahti iseseisva õppimise sildi varju peitmisest ja muuta ka see töö pidevaks, sisukaks. Meie kõigi ülesandeks on aidata kaasa poliitilise kasvatustöö edasisele tõstmisele.

Kõik aktiivsele ametiühingulisele tööle

Iga õppeaasta algul toimuvad kõikides kõrgemates koolides ametiühinguorganisatsioonide aruande-valimiskoosolekud. Ka ülikooli ametiühinguorganisatsioon teeb selleks ettevalmistusi. Nii on rühmaorganisaatorite valimised läbi viidud haldusaparaadi organisatsioonis, kus juba oktoobri esimesel poolel toimub ametiühingu büroo aruande-valimiskoosolek.

Teaduskondade ametiühingu rühmaorganisaatorite ja ka büroode valimised viiakse läbi oktoobrikuu jooksul, kusjuures pööratakse erilist tähelepanu sellele, et valimised toimuksid organiseeritult, et kõik üliõpilased, teenistujad ja õppejõud oleksid värvatud ametiühingu liikmeks, et rühmaorganisaatoriteks, büroodesse ja komiteesse valitaks parimad meie kollektiivist, kes on suutelised organiseerima ja juhtima kogu ametiühingulist tööd.

Aruande-valimiskoosolekuteks on vaja hoolikalt ette valmistuda, et neist võtaksid osa kõik liikmed ja arendataks kriitikat ning enesekriitikat. On tarvis silmas pidada, et ametiühingu rühm või büroo on ainult siis hästi töötanud, kui ta on võidelnud õppeedukuse igakülgse tõstmise eest, kui ta on võtnud tarvitusele konkreetsed abinõud õppedistsipliini tõstmise ning massilise kultuuritöö arendamise alal. Tuleb arvestada ka seda, et ametiühinguline töö ei saa toimuda väljaspool grupi üldist tegevust, vaid peab haarama kõiki grupi liikmeid.

Et paremini toimuks ametiühinguline töö, on vaja luua tihe side grupivanemate, komsorgide ja ametiühinguorganisaatorite vahel, et kogu töö toimuks täies kooskõlas ja vastastikuse abistamise tähe all.

R. Sorrok,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

ELKNÜ TRÜ III konverentsi eel

Hästiorganiseeritult läbi viia aruande-valimiskoosolekud

Meie komsomoliorganisatsiooni töös algab vastutusrikas periood — on ettevalmistamisel gruppide ja osakondade komsomoliorganisatsioonide aruande-valimiskoosolekud. Tänavune aruande-valimisperiood erineb eelmistest selle poolest, et ta on seotud rea struktuuriliste muudatuste läbiviimisega. Selleks, et lähendada valitud organid (komitee, bürood) gruppidele, muuta nende töö juhtimine ja suunamine diferentseeritumaks ja operatiivsemaks ning kaotada praktikas end praegu mitteõigustavad vahelülid, tuleb likvideerida teaduskondade komsomoliorganisatsioonid ajaloo-keele-, matemaatika-loodus- ja arstiteaduskonnas. Nende organisatsioonide kaotamine allutab osakondade organisatsioonid otseselt komiteele. Samuti tuleb likvideerida õigusteaduskonnas ja arstiteaduskonnas kursuste algorganisatsioonid kui ülearused lülid teaduskonna büroo gruppide vahel, mis viivad nn. filtersüsteemi kujunemisele. Õppejõudude, aspirantide ja teenistujate algorganisatsioonide likvideerimine ning nende baasil komsomoligruppide loomine vastava osakonna algorganisatsiooni juurde lähendab neid üliõpilasorganisatsioonile ja aitab tunduvalt kaasa kasvatustöö tõhustamisele osakondades. Selle ümberkorralduse tagajärjel kujuneb meie õppeasutuses 15 osakonna algorganisatsiooni endise 28 teaduskonna, osakonna ja kursuse algorganisatsiooni asemel.

Kuid see ei tähenda ainult arvulist vähendamist, vaid komsomoliorganisatsiooni kaudu ka reaalse organisatsioonilise baasi loomist terves reas töölõikudes (sport, massiline kultuuritöö jt.) hoopis laiemate üliõpilashulkade kaasatõmbamiseks.

Vastavalt ÜLKNÜ Keskkomitee juhenditele on ka TRÜ komsomoligruppide õigusi tunduvalt laiendatud — nad võivad vastu võtta uusi liikmeid, arutada personaalküsimusi jne. Gruppide õiguste laiendamine nõuab nende töö sisulist parandamist, mitmekülgsustamist ja grupi juhtimise tugevdamist. Seepärast tuleb komsomoligruppides, kus on üle 10 liikme, valida 3-liikmeline büroo, väiksemates gruppides aga grupporg ja tema asetäitja.

Nende organisatsiooniliste ümberkujunduste läbiviimine nõuab komsomoliaktiivilt ja igalt kommunistlikult noorelt aktiivset osavõttu kõigist ettevalmistustöödest, nõuab kogu komsomolitöö põhjalikku analüüsimist, eriti aga sidemete tihendamist noortega, kes ei kuulu komsomoliorganisatsiooni. Ta nõuab komsomoligruppide ja kogu aktiivi tähelepanelikku suhtumist kommunistlike noorte ja noorte ettepanekutesse, raskuspunkti asetamist eelseisvate ülesannete lahendamiseks vajalike abinõude kavandamisele ning nende elluviimisele. Eriti põhjalikku analüüsi vajavad õppeedukuse ja õppedistsipliini küsimused ning komsomoliorganisatsiooni osa selles. Üheks peamiseks põhjuseks, miks 73 arstiteaduskonna I kursuse üliõpilast said kevadisel eksamisessioonil rahuldavaid või puudulikke hindeid, oli komsomoliorganisatsiooni nõrk töö.

Kuid ei saa lahutada sügavate teadmiste omandamist ja nõukogulik töössesuhtumise kasvatamist komsomoliorganisatsiooni osast võitluses üliõpilaste terve eluviisi eest. Ainult viimase alahindamine reas komsomoliorganisatsioonides ja kursustel (õigusteadusk. III k., arstiteadusk. III k.) võib seletada rea kommunistlike noorte ja noorte madalat õppeedukust või personaalküsimuste arutamise vajadusi halva käitumise pärast. Hoopis halvem on, et III kursuse vene filoloogide komsomoligrupp pole seni arutanud nõukogude noortele täiesti võõrast töössesuhtumist ja ebasündsat käitumist kommunistlike noorte Ovsjannikovi ja Plantovski poolt. Ei saa leppida ka sellega, et matemaatikaosakonna üliõpilased sallivad ning isegi vaikselt pealt vaatavad kapitalismi igandi — joomise propageerimist V kursuse üliõpilase S. Ulmi poolt. Need on ainult üksikud faktid, mis aga väga selgesti viitavad meie töös esinevatele puudustele gruppides ja osakondades, aga samuti ka töö juhtimisele komitee poolt.

Aruande-valimisperioodil toimuvad koosolekud peavad kujunema suunaandjaiks meie edasisele tööle. Vastuvõetavais otsustes tuleb kavandada üliõpilaste huvidele ja vajadustele vastavad üritused, näidata ära abinõud kasvatustöö parandamiseks, kogu kollektiivi kaasatõmbamiseks planeeritu elluviimisele ning parimate nõukogulike traditsioonide süvendamiseks kõigis töölõikudes.

Aruande-valimiskoosolekuil tuleb igal kommunistlikul noorel töö kriitilise analüüsi alusel otsustada, kellele meie ridadest usaldada vastutusrikkad ülesanded komsomolitöö juhtimisel grupis, osakonnas, ülikoolis. Sellepärast on praegu iga kommunistliku noore ülesandeks aktiivselt osa võtta aruande-valimisperioodi ettevalmistamisest ja läbiviimisest.

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

ARUANDEPERIOOD LÄHENEB

Vastavalt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu sekretariaadi määrusele viiakse käesoleva aasta oktoobrikuus kõigis ametiühingute spordiühingute kehakultuurikollektiivides, antud puhul teaduskondade kehakultuurikollektiivides, läbi aruande-valimiskoosolekud.

Koosolekul esitab kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees konkreetse aruande kollektiivi tööst.

Kehakultuurikollektiivi edukas töö oleneb suurel määral valitavast nõukogust. On vajalik, et kehakultuurikollektiivi nõukogusse valitaks aktiivsed, kehakultuuri- ja sporditööd armastavad eesrindlikud üliõpilased.

Ülikooli spordiklubi juhatuse poolt kinnitatud teaduskondade kehakultuurikollektiivide aruande-valimiskoosolekute tähtajad on järgmised: kehakultuuriteaduskonnas 7. oktoobril, matemaatika-loodusteaduskonnas 12. oktoobril, arstiteaduskonnas 14. oktoobril, ajaloo-keeleteaduskonnas 19. ja õigusmajandusteaduskonnas 21. oktoobril.

Aruande-valimiskoosolekute läbiviimine peab tagama teaduskondade kehakultuurikollektiivides organisatsioonilise töö otsustava parandamise, kõigi liikmete aktiivse osavõtu sektsioonide tööst ja uute üliõpilaste kaasatõmbamise kehakultuurikollektiividesse.

H. Huimerind,
TRÜ spordiklubi juhataja

Kasutage aastase aspirantuuri ja doktorantuuri võimalusi

1954. a. jooksul on TRÜ-s endiste aastatega võrreldes järsult tõusnud õppejõudude arv, kes omavad kandidaadi teaduslikku kraadi. Ümarguselt võttes oli 1952. a. lõpul kandidaadikraadiga 50 õppejõudu, 1953. a. lõpul 60, aga käesoleval sügisel juba enam kui 80 õppejõudu, peale selle veel kohakaasluse alusel töötajad. Kui paar aastat tagasi oli teadusliku kraadi ja kutsega õppejõude meie õppeasutuses $^1/_3$, siis peagi tõuseb see näitaja $^1/_2$-le. Kuid see pole veel kaugeltki rahuldav. Kõigepealt peab kasvama doktorite arv, teiseks on tarvis, et õppejõud kiiremini täidaksid oma kvalifikatsiooni tõstmise plaani ja saavutaksid kandidaadikraadi. Peab ütlema, et palju viivitusi ja viperusi on tinginud asjaolu, et õppejõud ei ole seejuures silmas pidanud kõiki ametlikke nõudeid ning pole ära kasutanud kõiki võimalusi.

Kvalifikatsiooni tõstmise üheks suureks abistajaks on üheaastane aspirantuur ja doktorantuur. Neid pole meil veel kasutatud küllaldaselt, ehkki käesoleval aastal olid selleks eriti avarad võimalused.

Et pääseda aastasesse aspirantuuri, peab soovija olema õiendanud kõik kandidaadiminimumi eksamid (filosoofia, võõrkeel ja 2 eriainet vastavalt kinnitatud nomenklatuurile). Teiseks on nõutav, et oleks olemas kateedris läbi arutatud ja kinnitatud dissertatsiooni detailne plaan ning kas katsematerjalid (eksperimentaalse töö puhul) või juba valmis peatükk väitekirjast. Kolmandaks on tarvis isikul enesel leida autoriteetne juhendaja ja saada sellelt arvamus oma dissertatsiooni tehtud osa kohta ja nõusolek juhendamiseks. Samuti peab nõusoleku andma see teaduslik asutus, kus teadusliku kraadi taotleja kavatseb oma töö lõpule viia. Kui need küsimused on lahendatud, siis muu osa, nagu dokumentide korrastamine ja oma ülikooli Õpetatud Nõukogu soovituse saamine, ei võta enam palju aega.

Õppejõud, kes soovivad 1955. aasta sügisel astuda aastasesse aspirantuuri, peavad kõik ettevalmistused selleks lõpetama 1955/56. õppeaasta alguseks.

Aastases aspirantuuris olijail säilib palk, nii et ka majanduslikult on see õppejõule igati soodus.

Doktorikraadide juurdetulemine on TRÜ-s kahjuks üsna visa. Kõige muu kõrval peaksid õppejõud rohkem ära kasutama 2-aastasesse doktorantuuri astumise võimalusi. Doktorantuuri astuda soovijal peab olema koostatud väitekirja detailne plaan, peab olema valmis üks osa väitekirjast ja välja valitud teaduslik asutus, kuhu doktorantuuri siirduda. Vanusepiiriks doktorantuuri astujail on 45 aastat.

D. Palgi

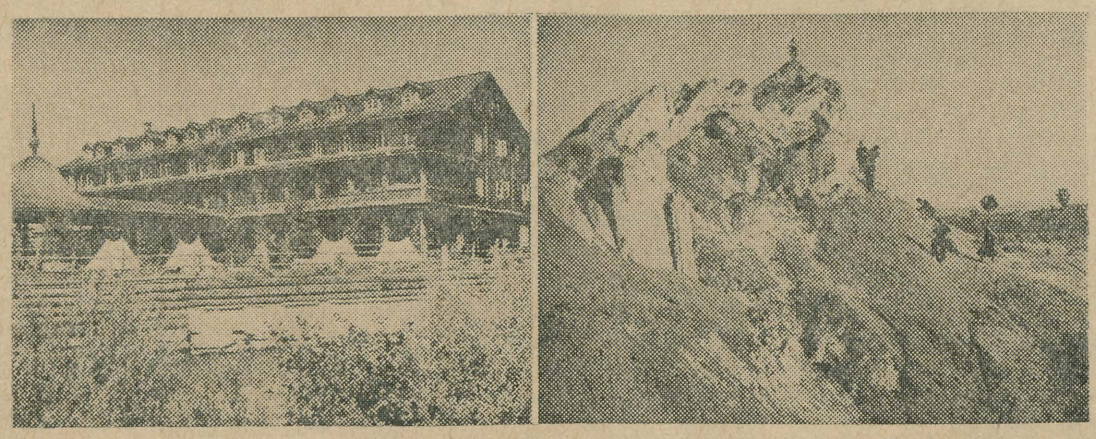

Hiljuti saabusid Taga-Karpaatia oblastist geobotaanika õppepraktikalt tagasi geograafiaosakonna III kursuse mittestatsionaarsed üliõpilased.
Piltidel: Taga-Karpaatia oblastis asuv Jassinja turismibaas ja lähistel asuvad soolalademed.
K. Kongo fotod

PARTEI ELU

Teaduskondade parteiorganisatsioonide uutest ülesannetest

Neil päevil toimunud TRÜ parteiorganisatsiooni teaduskondade sekretäride nõupidamisel seati teaduskondade partei-algorganisatsioonide ette terve rida vastutusrikkaid ülesandeid seases õppe-kasvatustöö, teadusliku ja poliitmassilise töö organiseerimisega käesoleval õppeaastal.

Kõigepealt tuleb teaduskondade partei-algorganisatsioonidel aktiivselt osa võtta õppe-kasvatustöö ümberkorraldamise protsessist ja uute õppeplaanide väljatöötamisest, mis on suunatud sellele, et ette valmistada senisest laiema profiiliga spetsialiste ning ühtlasi tugevdada nende pedagoogilist ettevalmistust, kuna suurem osa ülikooli lõpetajaid siirdub pedagoogilisele tööle. Ka kasvatuse moment õppeprotsessis peab olema senisest enam rõhutatud.

Suurt tähelepanu peavad teaduskondade partei-algorganisatsioonid pöörama nii õppejõudude kui ka üliõpilaste teadusliku töö paremale organiseerimisele, millisest tööst parteiorganisatsioonid on seni kahjuks jäänud peaaegu kõrvale. Tuleb järjekindlalt, tihedas koostöös dekanaadiga, konfrollida teadusliku töö plaanide mitte ainult formaalset, vaid ka sisulist täitmist, vajaduse korral läbi arutada ja kõrvaldada mahajäämuse põhjused. Eelkõige on vaja kindlustada, et õigeaegselt valmiksid artiklid «Ülikooli toimetiste» jaoks, et mitte pidurdada nende tähtajalist ilmumist. Samuti tuleb parteiorganisatsioonidel abi osutada ÜTÜ-le selle töö ümberorganiseerimisel ja konverentsi ettevalmistamisel ning läbiviimisel. Lähima ülesandena tuleb teaduskondade büroodel ja algorganisatsioonide koosolekutel läbi arutada šeflustöö tulemused kolhoosides, teha kokkuvõtted nii nende töösaavutuste kui ka selles töös esinenud puudustest ja väärnähtuste kohta. Nimelt on õppeedukuse näitajate kõrval šeflustöö määravaks teguriks teaduskondade kolonnide paremusjärjestuse kindlaksmääramisel Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäeva pidulikul demonstratsioonil. Arvesse võetakse ka teaduskonna osavõtt kehakultuuri spartakiaadist.

Parteiorganisatsioonid peavad ka senisest suuremat tähelepanu pöörama kehakultuuritöö organiseerimisele teaduskondades.

Agitatsiooni- ja propagandatöö alal nõuab sisulist ümberkorraldamist teaduskondade piirides poliitinformaatorite töö, kuna poliitinformatsioonid endisel kujul tihti kannavad formaalset ilmet ega rahulda üliõpilaskonna vajadusi selle kõige painduvama ja elulisema agitatsiooni- ja propaganda vormi järgi.

M. Lõhmus

Iga üliõpilane peab õppima teadust edasi viima

Üliõpilaste teaduslik töö on meie ülikoolis aasta-aastalt teinud edusamme. Meil eksisteerivad nüüd kõikide kateedrite juures üliõpilaste teaduslikud ringid, mis hõlmavad umbes 60% kogu üliõpilaskonnast. Intensiivse töö tulemusena valmis möödunud õppeaastal umbes 400 üliõpilaste iseseisvat teaduslikku uurimust, millest 59 esitati võistlustöödena. Edukalt viidi läbi üliõpilaste VIII teaduslik konverents, millest võtsid osa ka ligi 40 esindajat vennasvabariikide kõrgematest õppeasutustest.

Need edusammud kohustavad meid tõsiselt kaaluma kõiki meie töös veel esinevaid kitsaskohti, et saavutada käesoleval õppeaastal veelgi paremaid tulemusi. Eelkõige tuleb ÜTÜ nõukogul, osakonnanõukogudel, ringidel ja kateedritel üliõpilaste hulgas läbi viia laialdane selgitustöö ringis töötamise vajadusest. Iga üliõpilane peab jõudma veendumusele, et tänapäeval peab iga kõrgema õppeasutuse lõpetaja olema võimeline oma uurimustega teadust edasi viima, et see oskus on õpitav ja et seda saab kõige paremini teha teadusliku tööga ringis. Selline veendumus peab tekkima juba esimestest ülikoolis viibimise päevadest. Ei ole õige viivitada teaduslikku ringi astumisega. Meie senised kogemused on näidanud, et kõige paremaid tulemusi nii teaduslikus kui ka õppetöös saavutavad just need üliõpilased, kes tegutsevad ringis esimesest kursusest alates.

Edasi on vaja käesoleval aastal veelgi enam tähelepanu pöörata ringide sisulisele tööle. Tõsiselt tuleb kaaluda suurte ringide küsimust. Möödunud õppeaastal eksisteerisid mitmete kateedrite juures (näiteks ajalookateedrid, füüsikakateeder jt.) suured, üle 70-liikmelised ringid. Niisugused suured ringid on juba omaette teaduslikuks seltsiks, mille oskuslik töölerakendamine ringi juhendaval õppejõul üksi käib üle jõu. Selle tulemusena esines ka veel ringiliikmeid, kes ringi kuulusid moe parast, tegemata nimetamisväärset teaduslikku tööd. Sel põhjusel otsustaski näiteks füüsikakateeder senise füüsikaringi asemel luua 3 ringi, millest üks tegeleb luminestsentsi, teine atmosfäärielektri ja kolmas laboratoorsete tööde küsimustega. Kavatsusel on ka ajalooringi jagamine NSVL ajaloo ja üldajaloo ringiks. Seda küsimust tuleks kaaluda ka teistel kateedritel, kus töötavad suured ringid. Kõik need võtted peavad tagama üliõpilaste parema ja konkreetsema juhendamise õppejõudude poolt, kusjuures sellega tegelevad kõik kateedri õppejõud, et vältida üksikute ülekoormamist. Ainult sellega tagame kõigi ringiliikmete aktiivse töö.

Käesoleval õppeaastal tuleb lähti saada ka traditsioonilisest hoovõtmisest sügissemestri algul, mille tulemusena teadusliku uurimistöö pearaskuspunkt paratamatult langeb kevadsemestrile. Kuid just sügissemester peab kujunema peamiseks tööperioodiks, kevadsemester aga töötulemuste vormistamiseks ja viimistlemiseks. Senisest rohkem on vaja mõelda teaduslike tööde avaldamisele, milleks ülikooli toimetiste näol on nüüd avanenud suurepärased võimalused. Juba sügissemestril peab tõsiselt tegelema konverentsi küsimustega ja võistlustöödega. Käesoleval õppeaastal on esmakordselt kavas avaldada konverentsi teesid trükituna. See nõuab tõsist ettevalmistamist ning konverentsi ettekannete valmimist hiljemalt 1. märtsiks. Kõik see on aga siiski reaalne, kui võtta arvesse teiste ülikoolide kogemusi. Pealegi on käesoleval aastal selleks küllaldaselt eeldusi, sest ringide temaatilised plaanid kinnitati juba kevadsemestril.

Dots. **J. Tammeorg,**
ÜTÜ nõukogu esimees

Filoloogide ekspeditsioon vepslaste juurde

Ajaloo-keeleteaduskonna soome-ugri osakonna III, IV ja V kursuse üliõpilased viibisid juulikuu esimesel poolel vepsa keele uurimise ekspeditsioonil Leningradi oblastis Vinnitsa rajoonis.

Vepsa keel kuulub teatavasti soome-ugri keelte läänemeresoome rühma. Oma päritolult on vepslased muistsete vesside järeltulijad. Vessid on läänemeresoome rahvaste vanimaid suguharusid, kes elutsesid Nõukogude Liidu Euroopa-osa põhjaosas Valgejärve ääres ja piki Šeksna, Mologa ning Tvertsa jõge. Vesse mainitakse vene 12.—14. sajandi kroonikates.

Vepsa keel on tänapäeval täiesti elav keel. Teda kõneleb käesoleval ajal umbes 30—35 tuhat inimest. Vepsa keelel puudub aga oma kirjakeel ja teda pole kunagi korraldatud normeeritud grammatika raamidesse.

Meie ekspeditsioon valis oma uurimisalaks keskvepsa murde, peatudes peamiselt looduslikult ilusas Vinnitsa rajooni keskuses Vinglas. Kohalike organite poolt olid meile loodud head töötamisvõimalused. Iga ekspeditsioonist osavõtja ülesandeks oli koguda teatava teemaga seoses olevat sõnavara või lahendada mingi grammatiline probleem ja koguda vepsa keele näiteid tekstide kujul.

Nii näiteks uuris M. Norvik eituskategooriate esinemist kesk-vepsa murdes, A. Hein kogus põllumajandusalast sõnavara, H. Laane ehitusalast sõnavara, L. Kastein naiskäsitööga seotud sõnavara jne., allakirjutanu ülesandeks oli uurida kosjade ja pulmadega seoses olevat kombestikku ning koguda vastavat sõnavara. Teemale lisas huvitavust ka see, et vepsa alade kohta puudub vastav etnograafiline materjal. Huvitavaid etnograafilisi andmeid ja sõnavara teadis jutustada 78-aastane Aleksandra Kuzmišna Skilidorova Jaroslavitšist (Vilhalast), kes ise oli olnud kaasitajaks enam kui kahekümne viies pulmas, Mihhail Nikititš Almazov Sarjärvest jt. Kogutud materjal lubab öelda, et vepslased on säilitanud oma kultuurilised eripärasused, kuid sõltuvalt vahetutest territoriaalsetest kokkupuudetest ja pidevatest ajaloolistest suhetest vene rahvaga on samaaegselt tugevad ka vene mõjud.

Ekspeditsioon on stimuleerivaks teguriks kogu edaspidisele tööle, sest vahetult praktikas omandatud teadmised ja oskused on hoopis meeldejäävamad ja sügavamad ainult loengutel ja raamatute kaudu omandatutest.

G. Liiv

TRÜ laste isetegevusringides algas töö

Juba septembri esimestest päevadest alates käib hoogne töö TRÜ laste isetegevusringides L. Laari juhendamisel.

Uue tegevusaasta algust tähistavad noored isetegevuslased pühapäeval, 3. okt. kell 16.00 aulas kontserdiõhtuga, kus esitatakse 30 väga mitmesugust numbrit. Nii tantsivad Liina Laar, Leelo Kudu ja Maie Suurpere ukraina hopakki, Kaarin Uibo esitab viiulisoolona Glinka «Polka» ja Mozarti «Hällilaulu», Tiiu Poolakene akrobaatilise madrusetantsu ja Maie Poolakene laulusoolona E. Arro «Heinal». Noorterühm esitab «Tühjajututantsu» ja mudilasterühm «Elevandi hällilaulu» ning «Nukutantsu». Kogu isetegevusrühma ettekandes tuuakse lavale pantomiim «Ameerika pargis». Kaaluvam osa esitatavast on õpitud suvel Vellavere pioneerilaagris ja seega ongi pühapäeval toimuv lastepidu kokkuvõtteks laagris tehtud isetegevuslikust tööst.

Edaspidi on kavas lasteringide tööd veelgi laiendada. Alates 10. oktoobrist võetakse vastu uusi liikmeid nii mudilaste, nooremate kui ka suuremate laste töörühmadesse.

Esimesest peoõhtust aga paluvad lapsed-isetegevuslased osa võtma kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid. Pääsmed on eelmüügil ametiühingukomitees.

L. Karu

LOENGUD KUNSTIAJALOOST

TRÜ üldise ajaloo kateedri korraldusel alustati käesoleval semestril loengutesarja üldisest kunstiajaloost.

Kogu kursus, mida loeb prof. Vaga, on planeeritud ühele semestrile. Loengute kuulajaiks on arvukalt üliõpilasi I kuni V kursuseni, eriti ajaloo-keeleteaduskonnast. Lisaks loengumaterjalile esitatakse rikkalikult huvitavat näitlikku materjali.

A. Kirjamägi

TEADAANNE

Esmaspäeval, 4. oktoobril k. a. kell 17 toimub farmaatsia auditooriumis poliitinformaatoritele instruktsioon teemal «NLKP Keskkomitee põllumajandusalaste otsuste ellurakendamisest».

Lektoriks on TRÜ poliitökonoomia kateedri vanem-õpetaja sm. O. Kaasik.

Edukas tegevus kirjandusringis

Nõukogude üliõpilastele on kujunenud iseenesestmõistetavaks vajaduseks eduka õppimise kõrval aktiivselt osa võtta ühiskondlike organisatsioonide tegevusest. Väga suurt tähtsust omab tulevaste, kõrgeltkvalifitseeritud teadlaste ettevalmistamisel üliõpilaste aktiivne osavõtt ringide tegevusest.

Heidaksime seoses algava õppeaastaga pilgu TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna osakonna parima ringi — eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi (esimees E. Veskisaar) tegevusele möödunud õppeaastal.

Et ring töötas paremini kui eelmistel aastatel on eelkõige tingitud koosolekute ja konverentside huvitavast ja aktuaalsest temaatikast, ettekantud tööde taseme tõusust ja sõnavõturohketest aruteludest. Eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi üheks silmapaistvamaks saavutuseks oli diskussiooni korraldamine keskkoolidele määratud õpiku «Eesti kirjanduse ajalugu» kohta. Neljast arutelukoosolekust võttis osa 500 inimest, nende hulgas ka Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi ning kirjandusmuuseumi töötajaid, kooliõpetajaid ja kirjanikke. Vaidlus- ja sõnavõturohketel koosolekutel (ühel koosolekul oli 46 sõnavõttu) valitses loominguline õhkkond ja tehti palju kriitilisi märkusi niihästi teoste lahtimõtestamise, hinnangute kui ka ebaõigete faktide kohta. Positiivse nähtusena tuleb alla kriipsutada, et vanemate kursuste üliõpilaste H. Peebu, S. Saksa jt. kõrval esinesid sisukate ja läbimõeldud sõnavõttudega I kursuse üliõpilased Kään, Neithal ja Nikker. Diskussioonil tehtud kriitikat lubas õpiku toimetaja sm. Sõgel arvesse võtta järgmise trüki redigeerimisel.

Möödunud aasta 26. detsembril möödus 150. a. Fr. R. Kreutzwaldi sünnist. Lauluisa juubeli pühitsemisest võttis aktiivselt osa ka kirjandusring. Juba septembris korraldati 2 ekskursiooni Võrru, et tutvuda suure kirjaniku elu ja loominguga seotud kohtadega.

Selle tähtpäeva puhul ilmus mitmetes ajalehtedes ringi liikmetelt artikleid Kreutzwaldi kohta, 5 korda esines loenguga Kreutzwaldi loomingust linna ja rajooni töötajate ees üliõpilane E. Pillau.

Üheks kesksemaks ürituseks kujunes Kreutzwaldile pühendatud konverents, mis viidi läbi koos ajaloo-, psühholoogia- ja eesti keele ringiga. Silmapaistvamateks ettekanneteks osutusid konverentsil I. Sarve töö «Kreutzwaldi fraseoloogia» ja E. Veskisaare ettekanne «Kalevipoja sängid», kus toodi esile uusi seisukohti ja hinnanguid.

Kevadsemestril toimunud ÜTÜ VIII konverentsil esitatud töödest tuleb esile tõsta J. Toomla väärtuslikku uurimust «E. Vilde kirjanduslikud vaated», mis on esimeseks tööks, kus käsitletakse seda teemat.

Möödunud õppeaastal ilmus 4 numbrit ringi häälekandjat — laualehte «Loov Mõte». Almanahhis avaldati ringi liikmete uurimusi, artikleid ja arvustusi ning ülikooli noorte autorite E. Niidu, M.-L. Alamaa, V. Kruudi jt. omaloomingut.

Uute autorite väljaselgitamiseks organiseeris ring üleülikoolilise kirjandusvõistluse, kuhu saabus 52 tööd. Enamiku töödest moodustasid luuletused, milledest mõned olid küllaltki kõrgel tasemel. Tunduvalt madalamal tasemel olid saabunud jutustused. Võistluse käigus selgus rida seltsimehi, näit. I. Trikket, L. Ruud, E. Maasik, R. Reiljan ja I. Süvalepp, kelledel on eeldusi loominguliseks tegevuseks.

Ajakirjanduses avaldati üle poolesaja kirjandusliku artikli, retsensiooni, luuletuse ja jutustuse, neist ainuüksi J. Toomla kirjutas 10 artiklit ja olukirjeldust. Tuleb märkida ka, et ringi liikmed A. Järv, R. Koppel, E. Teder jt. esinesid kirjanduslike küsimuste kohta ajakirjade «Looming» ja «Stalinlik Noorus» veergudel.

Uudse üritusena alustati suvevaheajal materjalide kogumist kirjanike A. H. Tammsaare, E. Särgava, A. Jakobsoni jt. elu ja loomingu kohta. Sellist kogumistööd tuleks tulevikus läbi viia veelgi suuremas ulatuses ja seda peaks materiaalsest küljest toetama ka ülikool. Peaks olema ju võimalik kirjanike kohta materjale koguda ekspeditsiooni korras.

Ringi tegevuse hindamisel ei saa kahe silma vahele jätta sellist suurt töölõiku, nagu seda on populaarteaduslik ja šeflustöö. Ringi juhatus peab senisest enam tähelepanu pühendama populaarteadusliku töö süstemaatilisele teostamisele, kuna möödunud aastal esineti loengute ja referaatidega enamasti juhuslikult, nõudmise saabumisel. Järjekindlalt esines loengutega ainult üliõpilane Pillau. Juhuslikkusest tingituna kujunes olukord, et mõningate valminud tööde järele ei olnud nõudmist, teiselt poolt ei saanud ring aga mõningaid ootamatuid soove referaatide osas rahuldada. Niisuguse olukorra likvideerimiseks ei piisa üksi ringi juhatuse heast tööst. Populaarteadusliku töö koordineeritud teostamiseks on tarvilik ÜTÜ osakonnanõukogu abi ringi juhatusele.

Märkimist väärivad ringi tegevuses saavutused šeflustöö alal. Nii töötas šeflusalune Tartu Ehitustehnikumi kirjandusring aktiivse abistamise tulemusena möödunud aastal edukalt. Esile tõstmist väärib ka meie kirjandusringi liikmete abi Gogoli-nimelise Keskraamatukogu kollektiivile seoses Trifonovi teose «Üliõpilased» arutelu korraldamise ja läbiviimisega.

Möödunud kevadel määrati ELKNÜ Tartu Linnakomitee vahendusel 5 ringi liiget Tartu käitistesse šeflustöö korras kirjandusringide tööd juhtima. Kuna nende seltsimeeste suunamine toimus vahetult kevadise eksamisessiooni eel, siis ei suutnud nad märkimisväärset abi osutada. Sügisel tuleb siin uue hooga tööd alustada. Nii suurt tööpõldu ei tohi ringi juhatus lasta sööti kasvada, kuna just Tartu käitistega ei ole ring seni piisavalt tihedaid sidemeid loonud.

Ringi töö edasisel aktiviseerimisel on tähtis iga ringi liikme aktiivsuse tõstmine. Ringi arvuliselt suures liikmeskonnas (90) on terve rida üliõpilasi, kes ei käi regulaarselt koosolekuil (Luht, Telliskivi, Lubi, Kõpp jt.). Peale selliste seltsimeeste on veel rida n. ö. «surnud hingi», kes on viibinud ainult vastuvõtmiskoosolekul (Kiik, Ventsel, Hindrikson jt.). Sellise olukorra lõpetamiseks võetakse tulevikus ringi liikmeks vastu ainult neid üliõpilasi, kes on oma tegevusega näidanud, et nad tõesti soovivad aktiivselt tegutseda ringis.

Üliõpilaste teaduslike ringide töö parandamise seisukohalt on suur tähtsus kogemuste vahetamisel vennasvabariikide üliõpilastega. Läti üliõpilaste eeskujul süstematiseeritakse meil tänavu tõlkeküsimustega tegelevate üliõpilaste tööd. Käesoleval õppeaastal tuleb tingimata luua regulaarne side Läti Riikliku Ülikooliga ning jätkata katkenud kirjavahetust Petroskoi ülikooliga. Soovitav oleks luua ka uusi sidemeid vennasvabariikide kõrgemate õppeasutustega, näit. Moskva Gorki-nimelise Kirjandusinstituudiga.

Loodame, et hiljuti valitud kirjandusringi uus juhatus (esimees H. Kään) ei jää peatuma seniste saavutuste edul, vaid jätkab veelgi aktiivsemalt ja viljakamalt tegevust ka alanud õppeaastal.

E. Pillesaar
E. Teder

Toimetaja R. AULING

MB 16769 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2536

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (234) Reedel, 8. oktoobril 1954. a. VII aastakäik

Õppigem armastama raamatut

Ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus võis raamatukoguhoidja teile mõni aeg tagasi näidata raamatut, millest oli välja rebitud kaks lehte — arvatavasti materjaliga, mis lugejale osutus eriti tähtsaks. Nagu rebenenud haav haigutas käristatud koht raamatusinvaliidis, mille raamatukoguhoidja kurvalt pead vangutades tagasi riiulile asetas.

«Kõige eest, mis minus on head, olen tänu võlgu raamatule,» ütles nõukogude kirjanduse looja Maksim Gorki. Niiviisi võis ütelda ainult inimene, kes on sügavalt teadlik kirjanduse väärtusest, kes armastab raamatut. Kuidas võis siis nõukogude üliõpilane niiviisi haavata oma parimat ja ustavamat sõpra, kuidas võis ta mitte armastada raamatut, millele ta võlgneb nii palju tänu teadmiste eest?

Seesugune käitumine võis olla põhjustatud sellest, et ei kodu, kool ega ka ülikool pole suutnud noores inimeses kasvatada armastust raamatu vastu.

Meie raamatud on targad ja head. Nad õpetavad meile ainuõiget maailmavaadet — kõikevõitvat marksismi-leninismi teooriat, nendest ammutame teadmisi kõigis teaduseharudes. Nemad annavad meile kauni ja tundeid mõjutava sõna vahendusel unustamatuid elamusi kangelasliku võitluse paatosest, inimkannatuste sügavaimast tragöödiast, õpetavad meid armastama kõike seda, mis on aus, hea ja puhas, ning vihkama alatut, halba ning ebapuhast. Mitte asjata ei olnud tuhandete võitlejate seljakottides Suure Isamaasõja päevil Ostrovski «Kuidas karastus teras», mis osutus mitte vähem vajalikuks kui puutumatu tagavara kuivikuid või laskemoona...

Aga kui vähe me mõtleme sellele, missugust vaeva ja hoolt on näinud kümned inimesed autorist korrektorini, paberitöölisest köitjani, et anda meie lugejale sisukas ning kauni välimusega teos! Kui vähe me mõtleme sellele, mis maksis raamat kodanliku korra ajal ja kui kättesaadav on ta praegu!

Huvi ja armastuse kasvatamine raamatu vastu on ülikoolis tõsine ülesanne, millele peaksid mõtlema niihästi ühiskondlikud organisatsioonid kui ka õppejõud ning üliõpilased, sest see on meie noorsoo kommunistliku kasvatustöö lahutamatuid probleeme.

Vähe on meil tehtud elavat raamatupropagandat, läbi viidud kirjandusteoste ühiseid arutlusi, vaidluskoosolekuid jne. Eriti ajaloo-keeleteaduskonna üksikutes rühmades möödunud õppeaastal korraldatud arutelud näitasid, et üliõpilased tunnevad niisuguste ürituste vastu suurt huvi. Kuid teistes teaduskondades on taolist algatust ilmutatud hoopiski vähem. See on väga halb. Ükski tulevane spetsialist ei tohi olla vaid erialaste teadmistega inimene. Ilukirjanduse tundmine ja arusaamine sellest on lahutamatult seotud mõistega intelligentsest inimesest. Kirjanduse propaganda aga peab juhtima inimest hea raamatu juurde. Paljusid meie inimesi tuleb alles õpetada lugema, et nad hakkaksid armastama raamatut.

Raamatupropaganda võtteid on palju, tegelikkuses oleme neid vähe ära kasutanud. Loomulikult kuulub siia ka teadusliku kirjanduse tutvustamine. Paremini peaksid selles osas töötama kateedrid ja vastavad teaduslikud ringid. Hoopiski vähe on raamatupropaganda alal meil ära tehtud ühiselamutes. Kui vaadelda plaane, milles on ette nähtud üritused ühiselamutes, siis näeme, et kirjanduse tutvustamisele, vastavate arutluskoosolekute korraldamisele jne. on ette nähtud väga vähe ruumi. See on halb ja kõneleb millegipärast sissejuurdunud vaatest, nagu peaksid kirjandusega tegelema vaid inimesed, kes õpivad kirjandust. On tingimata vaja, et ka ülikooli pearaamatukogu viiks ellu üritusi, mis haaraksid lugejate kõige laiemaid hulki, tuleks n. ö. sagedamini Toomemäelt alla rahva sekka.

Ees on Nõukogude Kirjanike Liidu II kongress. Seoses sellega on meie rahva hulgas ärganud erakordne huvi kirjandusküsimuste vastu. Toimuvad diskussioonid, kus võtavad sõna töölised, kolhoosnikud, õpetajad, kirjandusteadlased ja kirjanikud ise. On tarvis seda huvi tõusu laialdaselt ära kasutada üliõpilashulkade aktiviseerimiseks kirjandusküsimuste alal. ÜTÜ eesti kirjanduse ring peaks mõtlema võimalusele, kuidas vastavaid üritusi laiendada väljapoole oma ringi kitsaid piire.

Õppejõudude ülesandeks on omapoolselt juhtida tähelepanu eriti vastavale uuemale erialasele kirjandusele, õhutada eranditult iga üliõpilast soetama endale isiklikku raamatukogu. Väga paljudel eesrindlikel üliõpilastel on see olemas ning nad täiendavad seda pidevalt erialaste ning ilukirjanduslike teostega. Pole vaja märkida, kuivõrd suur tähtsus on isiklikul raamatukogul üliõpilases iseseisva töö kogemuste juurutamisel, tema erialase ja üldhariduslikku taseme tõstmisel. Nooremate kursuste üliõpilastele on vaja tingimata korraldada konsultatsioone sellest, k u i d a s lugeda.

Pole sugugi haruldased need faktid, kui ühiselamutubades avastatakse nn. kollast kirjandust. Kui oleks õpitud armastama head raamatut, siis taolist kirjandust enam ei loetaks. Seegi nähtus tõendab seda, kui vähe meil tegeldakse hea nõukogude kirjanduse tuvustamisega.

Oleme raamatule palju tänu võlgu. Ärgem siis unustagem seda, aitame kasvatada eranditult igas üliõpilases austust ning armastust raamatu kui sõbra ja seltsimehe vastu, kes iialgi ei väsi õpetamast ning juhatamast teed ellu ja teadusse.

Miks õigusteaduskonnas lonkab sporditöö

Peatselt toimuvad teaduskondades spordiorganisatsioonide juhatuste valimised. See on tähtis moment sporditöös. Just spordikollektiivi juhatusest sõltub suurel määral see, kuidas kulgeb sporditöö aasta jooksul. Sportlike ürituste organiseerimine, nendeks ettevalmistuste tegemine, sporditöö agitatsioon ja sportlaste koondamine kollektiivi — need on küsimused, millega peavad tegelema spordikollektiivi juhatus ja komsomoliorganisatsioonide vastutavad sekretärid.

Enne uute juhatuste valimist tuleb põhjalikult analüüsida olukorda ja selgitada, millised puudused esinesid eelmisel aastal töös ning mida teha, et olukorda parandada.

Eriti tõsiselt on kohustatud selle üle mõtlema õigusteaduskonna spordikollektiiv, sest õigusteaduskonnas jättis möödunud aastal sporditöö palju soovida. Ja mitte ainult seda, seal oli märgata ilmset langust, allakäiku kuni nullini, ürituste läbikukkumiseni ja surmavaikuseni. Ometi oli aga kord aeg, millal õigusteaduskond oli tugevaks konkurendiks näiteks ajaloo-keeleteaduskonnale. Meenutagem seda, et 1951. a. korraldatud jooksukrossist võttis õigusteaduskond 100%-liselt osa ja saavutas esikoha ning rektori eriauhinna.

Möödunud aastast võib tuua rea fakte, kus õigusteaduskond võttis spordiüritustest osa nõrgalt või ei võtnud üldse. Ilmekaks näiteks on kas või see, et teaduskondadevahelistele kergejõustikuvõistlustele ei suutnud õigusteaduskond saata ühtki võistlejat. Umbes sama olukord oli käesoleval õppeaastal. 4. ja 5. septembril toimunud teaduskondadevahelistel spordivõistlustel esines õigusteaduskond ühe (!) võistlejaga.

Praegu pole aga tähtis negatiivsete faktide loetelu, vaid oluline on välja selgitada, mis võis põhjustada sellise olukorra tekkimise. Kas on viga selles, et teaduskonnas puuduvad sportlased? Kahtlemata ei, sest teaduskonnas on noori, kes on huvitatud spordist.

Möödunud aastal oli ülikooli spordiklubi liikmeks 57 õigusteaduskonna üliõpilast, nendest 36 kommunistlikku noort. Tähendab — töö organisatsioonilise küljega pole kõik korras. Spordikollektiivi juhatuse töö on muutunud formaalseks ja kampaanialikuks. Ei pööratud küllaldast tähelepanu sektsioonide tegevusele. Kui oli vaja sportlasi võistlustele saata, võeti nende nimekiri ja riputati see teadete tahvlile koos korraldusega ilmuda kohustuslikult võistlustele. Aga üliõpilased ei tundnud end selleks sugugi kohustatud olevat ja seetõttu ei ilmunudki võitlustele. Tagajärjeks oli võistluste järjekordne nurjumine. Ka pärast ei vesteldud noortega, ei küsitud, miks nad ei tulnud võistlustele. See omakorda soodustas distsipliini lagunemist ja kohusetunde hävimist kollektiivis. Pole siis ka ime, et viimaste teaduskondadevaheliste võistluste eel, kui pöörduti sportlase Ilmar Tamme poole ettepanekuga, et ta võtaks neist osa, vastas ta, et ei tunne mingit soovi selleks. Kui seletati, et tema on ju kommunistlik noor ja on kohustatud osa võtma spordivõistlustest, vastas I. Tamm, et see ei puutu siia. See on tõend sellest, et noorel puudub igasugune vastutustunne ja sportlik autunne.

Ilmselt on spordikollektiivi juhatus unustanud ühe tähtsa lõigu sporditöös: sportlaste moraalsete omaduste ja distsipliinitunde kasvatamise. Sellise olukorra tekkimises oli esmajoones süüdi spordikollektiivi esimees Oja. Selle asemel et tegelda sporditööga, hakkas ta ise distsipliini rikkuma ja lõpuks ta eksmatrikuleeriti.

Kuid Oja ei ole ainus, kes on vastutav ebanormaalse olukorra tekkimises. Kui Oja lahkus ülikoolist, ei valitud üldse uut esimeest. Aeti niisama läbi. Aga «niisama» tähendas seda, et sporditöö vaibus täielikult. Ei toimunud isegi seda formaalset tööd, mis oli varem.

On ilmne, et oleks tulnud kiiresti valida uus energiline ja kohusetundlik spordikollektiivi esimees. Kuid sellele ei pööratud tähelepanu. Küsimust ei tõstnud üles ei õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni sporditöö sektori juhataja, komsomoli teaduskonnabüroo, ülikoolikomitee ega ka ülikooli spordiklubi. Nii lasti tähelepanu tulipunktist mööda suur puudus, mille õigeaegne likvideerimine poleks lasknud asjal areneda nii kaugele.

Veel üks silmapaistev viga, mille tegi spordikollektiivi juhatus eelmisel aastal. Õppeaasta algul vestlesid õppejõud esimeste kursuste üliõpilastega sporditöö võimalustest. Leidus noori, kes avaldasid soovi võtta osa sektsioonidest. Kuid spordikollektiiv ei organiseerinud isegi nende üliõpilaste registreerimist sektsioonidesse. Tähendab — unustati esimesed kursused. Aga kust siis toimub kollektiivi juurdekasv, kui mitte esimestelt kursustelt! Kuid vähe veel sellest — ei jäetud kõrvale mitte ainult esimesed kursused, jäid kõrvale isegi vanemate kursuste üliõpilased.

Need on faktid ja küsimused, millele tuleb mõelda õigusteaduskonna spordikollektiivil. Tuleb mõelda sellele, mida teha, et õigusteaduskond võiks oma spordialaste saavutustega jälle olla esimeste hulgas. Selleks on olemas eeldused. Mida siis teha? Esmajoones valida kollektiivi juhatusse noored, kes suhtuksid tõsiselt oma ülesannetesse ja seaksid eesmärgiks kõrvaldada puudused töös. Edasi tuleb vestelda esimeste kursuste noortega ja koondada kõik spordihuvilised sektsioonidesse. Tuleb kontrollida, kuidas võtavad üliõpilased osa sektsioonide tööst. Tuleb kasutada ka kehakultuuriteaduskonna õppejõudude ja vanemate sportlaste abi.

On kindel, et kui tõsiselt suhtuda oma ülesannetesse, siis on tööl tulemusi.

E. Maasik

Aruande-valimiskoosolekud komsomoligruppides

Ajaloo-keeleteaduskonna loogika-psühholoogia osakonna IV kursuse komsomoligrupis toimus aruande-valimiskoosolek. Aruandega esines grupporg H. Veermäe. Järgnesid sõnavõtud, milles kommunistlikud noored L. Kose, K. Prikk jt. kritiseerisid grupi tööd. Selgus, et grupporg viis aruandeperioodil läbi vähe üritusi. Ka ei suhtunud kõik kommunistlikud noored tõsiselt endale võetud kohustuste täitmisse.

Uueks grupporgiks valiti I. Veersalu.

A. Aru

* * *

Ettevalmistamatult toimus aruande-valimiskoosolek eesti filoloogide III kursuse komsomoligrupis. Aruanne komsomoligrupi töö kohta ja töös esinenud puuduste arutelu jäid üsna kesisteks. Grupi töö tunnistati rahuldavaks. Märgiti kursuse edu kunstilise isetegevuse alal ja sporditöös.

P. Laht

Ühiskondlikul tööl

Nagu igal aastal nii ka tänavu suundusid mitmed üliõpilasbrigaadid ühiskondliku töö korras abiks pearaamatukogu kollektiivile, et aidata korrastada raamatufonde algavaks õppeaastaks. Mõne nädalaga tehti üliõpilaste poolt ära suur töö, mille tagajärjel saab pearaamatukogu lugejaid kiiremini teenindada ka selle kirjanduse osas, mis seni tööjõu puudusel oli korrastamata. Üliõpilased teostasid nõukogude kirjanduse fondi tehnilise vormistamise, korrastasid ajaleheartiklite kartoteegi, koostasid ja järjestasid reservfondi sedelkataloogi jne.

Korraliku ja hoolsa tööga paistsid silma matemaatika-loodusteaduskonnast üliõpilased T. Kala, A. Tamm, S. Baron jt., arstiteaduskonnast E. Kook, E. Piiskop, R. Maasing jt. samuti paljud ajaloo-keeleteaduskonna ja õigusteaduskonna üliõpilased.

H. Teder,
TRÜ pearaamatukogu bibliograaf

Esimesi muljeid ühiskonnateaduste seminarilt

Kommunistlik partei õpetab, et on olemas üks teadus, mille omandamine peab olema kohustuslik kõigis teadusharudes. See on marksistlik-leninlik teadus ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest. On vajalik, et noored õpiksid loovalt marksismi-leninismi aluseid, et neist kasvaksid mitte kitsasse spetsialiteeti sulgunud inimesed, vaid aktiivsed ühiskonnategelased.

Õppetöö ühiskonnateadustes toimub ülikoolis loengute ja seminaride näol. Just seminarides ning seminaride ettevalmistamise perioodil omandavad üliõpilased marksismi-leninismi alused. Töötades iseseisvalt läbi marksismi-leninismi klassikute teoseid omandatakse neist see, milleta pole võimalik ükskõik millise teadusharu tundmine.

Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonna üliõpilastel toimus käesoleval õppeaastal esimene seminar marksismi-leninismi alustes teemal «K. Marxi ja F. Engelsi «Kommunistliku partei manifest» », teosest, mis on olnud aastakümneid kogu maailma töölisliikumise võitlusprogrammiks ja suunanäitajaks.

Üliõpilased olid korralikult kuulanud seminarile eelnenud loenguid ja töötanud iseseisvalt läbi kohustusliku kirjanduse, seetõttu kujunes seminar kõigiti huvitavaks ja sisukaks. Sõnavõttude osas valitses esimeses seminaris siiski teatud tagasihoidlikkus.

Esimesena võttis sõna üliõpilane Ü. Veltmann, kes valgustas põhjalikult ajaloolist olukorda enne «Kommunistliku partei manifesti» ilmumist. Veel võtsid sõna üliõpilased T. Kala, A. Arumäe, H. Hiiemäe, K. Kapp jt. Sõnavõttudest nähtus, et üliõpilased olid hästi omandanud K. Marxi ja F. Engelsi teoreetilised seisukohad, seega marksismi põhimised alustõed.

Tehes kokkuvõtteid arutletud küsimustest kõneles seminari juhataja sm. Lombak ideoloogilise võitluse tähtsusest. Arvukate näidete abil praegusest kodanlikust maailmast näitas sm. Lombak, kuivõrd tähtis on võidelda kodanlike igandite vastu, mis meie noorteski on veel mõningal määral juurdunud.

Järgmiseks seminariks tahavad I kursuse matemaatikud ette valmistuda veelgi paremini, et seminar võiks kulgeda sõnavõttude ja üldiste arutelude õhkkonnas. Üliõpilased teavad, et ühiskonnateaduste seminar on iseseisvas töös omandatud teadmiste kontrolliks ja vajalik Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini surematu õpetuse põhjalikumaks tundmaõppimiseks.

I. Kiir

Ilmus poliitilise ökonoomia õpik

Pärast kauaaegset ootamist on ilmunud ja müügile jõudnud NSV Liidu Teaduste Akadeemia Majandusinstituudi toimetusel poliitilise ökonoomia õpik.

Erinevate seisukohtade olemasolu ja materjalide laialivalguvus poliitilises majandusteaduses raskendas seniajani nii õppejõudude kui ka üliõpilaste õppe-teaduslikku tööd ökonoomika küsimustes. Ilmunud õpik, käsitledes oma 42-s peatükis tootmisviiside arengut eelkapitalistlikest formatsioonidest kuni tänapäevani, on tänu oma ühtsele käsitlusviisile ja vaatamata konspektiivsusele suureks abiks nende lünkade likvideerimisel. Eriti vajalik on õpik meie üliõpilaskonnale, kergendades oluliselt poliitilise ökonoomia õppimist. Eeskätt on õpik tähtis õigus-majandusteaduskonna üliõpilastele. Käesoleval ajal on aga TRÜ üliõpilaskonna varustamine õpikuga väga vähene, samuti pole küllalt otstarbekas nende vähestegi jaotus.

Loodetavasti suudab TRÜ juhtkond kiirendada üliõpilaskonna varustamist selle teosega, et juba lähemas tulevikus oleks enamikul üliõpilastest poliitilise ökonoomia õpik.

V. Ruus,
TRÜ majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane

MATEMAATIKARING UUEL ÕPPEAASTAL

Teisipäeval, 5. oktoobril toimus ÜTÜ matemaatikaringi aruande-valimiskoosolek. Ülevaatega ringi tööst möödunud õppeaastal esines ringi juhatuse esimees sm. Baron, kes tõstis esile ringi õnnestunud osavõtu ÜTÜ VIII teaduslikust konverentsist, märkides eriti ära I kursuse mehhaanikasektsiooni (juhataja vanem-õpetaja Ü. Kaasik) head tööd. Puudusena tõi sm. Baron esile II kursuse üliõpilaste passiivse osavõtu ringi tööst. Sageli koostatakse ka tööplaanid liiga ulatuslikud, mistõttu neid ei suudeta täita.

Aruandele järgnesid elavad sõnavõtud. Tehti ettepanekuid, kuidas parandada koostööd Tartu keskkoolide matemaatikahuviliste õpilastega. Ringi liikmed tõstsid üles ringi sektsioonide suurendamise küsimuse, eriti I kursuse osas.

Koosolek valis uue ringi juhatuse koosseisus Baron, Humal, Velsker ja Karrin.

R. Piik

PARTEI ELU

Meie kollektiivi tähtis ülesanne

Neil päevil toimus Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek, kus arutati kommunistliku moraali kasvatamise küsimusi. TRÜ parteiorganisatsiooni sekretär sm. J. Kalits oma ettekandes ja samuti sõnavõtjad näitasid ära rea olulisi puudusi kasvatustöö alal meie ülikoolis. Nõukogude inimese kõige iseloomustavamaks jooneks on kommunistlik suhtumine töösse. Sageli aga meie partei- ja komsomoliorganisatsioonid võtavad küll vastu rohkesti otsuseid, kuid teevad väga vähe nende tegelikuks ellurakendamiseks. Nii näiteks kõnelevad mitmedki kommunistlikud noored koosolekutel suuri sõnu õppedistsipliini tõstmisest, kuid igapäevases töös ei võitle selle eest. On selge, et sellise suhtumise juures asjasse me ei saavuta kunagi häid tulemusi.

Olulist tähtsust üliõpilaste keskel tehtavas kasvatustöös omab eeskuju. Seda rõhutati koosolekul korduvalt. Terava kriitika osaliseks said sm-d Taev, Käosaar, Jüris jt., kes oma sagedase ebakaine olekuga on viinud alla õppejõu autoriteeti. Alkoholismi kui ühiskondliku pahe vastast võitlust käsitlesid mitmed sõnavõtjad. Sm. Hiire oma sõnavõtus tõi esile, et meie üliõpilasperes esineb veel joomingute organiseerimist mitmesuguste tähtpäevade puhul. Samuti esineb meil veel juhtumeid, kus üksikud üliõpilased ja teenistujad joobnud olekus on hakanud huligaanitsema, nii et miilitsaorganid on sunnitud olnud neid korrale kutsuma (arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane Sarv, teenistuja Elbe jt.).

Nõrgalt on seni organiseeritud ka võitlust usundlike igandite vastu. Samal ajal aga on teatud osa üliõpilastest ja isegi õppejõududest religioossete eelarvamuste kammitsas, käivad kirikus, leeris jne.

Üheks tähtsamaks küsimuseks kasvatustöös on üliõpilaste ja õppejõudude vaba aja kultuurse veetmise organiseerimine. Sm. Moosberg oma sõnavõtus näitas, kuidas NSVL ajaloo kateeder on ekskursioonide organiseerimisega püüdnud sisustada üliõpilaste vaba aeg. Sm-d Gross, Erman jt. kritiseerisid teravalt ülikooli administratsiooni selle eest, et ei ole loodud üliõpilastele korralikke võimalusi kultuurseteks üritusteks ja sporditööks. Eriti halb on olukord ühiselamutes. Nii ei ole näiteks TRÜ suurimas ühiselamus (Tiigi tn.) üliõpilastel mitte mingisuguseid võimalusi vaba aja kultuurseks veetmiseks. See muidugi soodustab üliõpilaste seas selliste pahede, nagu joomine ja kaardimäng, levimist.

Koosolekul pöörati tõsist tähelepanu ka loengulise propaganda parandamisele üliõpilaste seas. Seejuures peeti vajalikuks, et loengulisest tööst võtaksid osa ka ülikooli õppejõud (seni on loenguline propaganda lasunud peamiselt üliõpilaste õlgadel).

Parteikoosoleku tõsiseks puuduseks oli konkreetse ja printsipiaalse kriitika vähesus. Juba sm. Kalits oma ettekandes ei toonud piisavalt konkreetseid näiteid, mis oleksid iseloomustanud kasvatustöö olukorda ülikoolis. Mitmed sõnavõtjad kaldusid põhiküsimusest kõrvale ja vaidlesid teisejärgulise tähtsusega asjade üle, kuna mõnedes sõnavõttudes andis tunda enesekriitika puudumine (sm. Võrse).

Koosolek võttis vastu konkreetse otsuse kommunistliku kasvatustöö parandamiseks ülikoolis. On vajalik, et edaspidises töös ülikooli partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon pööraksid erilist tähelepanu üliõpilaste vaba aja sisustamisele, otsustavalt võitleksid kodanliku ühiskonna igandite — religiooni ja alkoholismi vastu.

O. Kuuli

FÕLJETON

ISESÜTTIMINE

Ei tarvitse olla eriti laialdaste teadmistega inimene, et tunda niisugust loodusnähtust, mida kutsutakse isesüttimiseks. Iga kolhoosnik teab, et kui panna kokku märg hein, siis on mõne päeva pärast kuhjast suits või isegi lausa leegid väljas. Tööstuses valvab tuletõrje alati selle järele, et ei kogutaks hunnikusse märgi ja õliseid kaltse, puuvilla või muud taolist — võib tulla isesüttimine ja tulekahju. Nagu öeldud, on taolised nähtused tuttavad asjad ning seepärast pole neil pikemalt peatuda mingit mõtet.

Küll aga võiks teadust huvitada uus tähelepanek erilaadsest isesüttimise juhtumist, mis on kindlaks tehtud Tiigi tänava ühiselamus toas nr. 26. Asi on erakordselt huvitav selle poolest, et, esiteks, isesüttiv toormaterjal oli siin — elav üliõpilane. Teiseks võidi kindlaks teha, et ka alkoholiga immutamine võib esile kutsuda isesüttimise nagu teatud veeprotsent heintes, sest isesüttinud inimmaterjal oli pealaest jalatallani alkoholi täis. Millal põlemisprotsess algas, seda fakti ei õnnestunud kahjuks teadusele ja tulevastele põlvedele jäädvustada. Kella viie paigu hommikul aga tuli toast nr. 26 juba nii kibedat paksu musta suitsu, et koristaja ning komandant tungisid tuppa. Asja huvides anname ammendava pildi sellest, mis avanes sissetungijate ehmatusest pärani silmadele.

Ühes voodis lamas toast nr. 65 pärit majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Harri Hommik ja magas kõige sügavamat vägilaseund. Magaja rahulikud norsked segunesid madratsi lõbusa praksumisega. Niipalju kui suits võimaldas näha, võis kindlaks teha, et leegid nilpsasid magajal selga. Sellest hoolimata ilmutas põlev üliõpilane otse fakiirile omast kannatlikkust ja meelekindlust ning jätkas ebasoodsa olukorra kiuste juba kord alustatud magamistegevust. Ta ei ärganud õieti isegi mitte siis, kui ta tulepesast välja lohistati ning teisele voodile asetati. Koristaja ning toas elunevate üliõpilaste kaasabil, kes vahepeal olid ärganud, likvideeriti tulekahju lühikese aja jooksul. Jäi järele ainult kohutav kõrbelehk, mida asjast huvitatud veel praegugi toas nr. 26 konstateerida võivad.

Mõned küll räägivad, et tulekahju põhjustas hõõguv suitsuots, mis üliõpilasel olevat magama heites külje alla jäänud. Kuigi sellegi naiivsel oletusel oma alus ei puudu, jääme siiski väite juurde, et tegemist on erilise isesüttimise juhtumiga, sest ega siis suitsuots saa mingit tulekahju põhjustada, kui suitsetaja enesega kõik korras on. Olen ise vana suitsumees ja võin seda kindlasti öelda. Asjata on süüd ajada süütu suitsuotsa kaela, kui on olemas hoopis tõenäosem õnnetusealikas — maani purjus inimene...

Toimetuse töö lõpuks ei olnud veel selgunud, kas üliõpilane Hommik sai tulehaavu algul mainitud kehaosale ja kui palju. Meie arvates oleks väga tervitatav see tuleohver veel üle raputada hästi kibeda kriitikasoolaga, mida on kohustatud eelkõige tegema Tiigi tänava ühiselamu kollektiiv

K. Okassiil

Side teatriga tihedamaks

«VIIRASTUSTE» ETENDUSEL

1. oktoobril korraldasid TRÜ komsomolikomitee ja ametiühingu klubi esimeste kursuste üliõpilastele A. Jakobsoni draama «Viirastused» ühiskülastuse RT «Vanemuises». Ühiskülastus äratas üliõpilaste seas suurt huvi, mida tõendas ka täissaal.

Siiski esines mõningaid puudusi külastuse organiseerimise osas. Nii pandi vastavad kuulutused välja alles kolm päeva enne etendust ja juhtus nõnda, et osa rühmavanemad ei näinudki neid. Seetõttu pidid paljudes rühmades teatrietendust külastada soovivad üliõpilased pileteid ostma üksikult, kuigi oli võimalik seda teha kollektiivselt. Märkimata ei saa jätta ka mõningate osakondade vähest huvi A. Jakobsoni «Viirastuste» vastu. Nii näiteks külastas 50-st esimese kursuse eesti filoloogist etendut ainult üheksa.

Teatri ühiskülastamine alandatud piletihindadega on tervitatav üritus. Kõigi esimeste kursuste üliõpilaste ühiseks sooviks on, et see hiljuti toimunud ühiskülastus ei jääks viimaseks, vaid et varsti võidaks kollektiivselt näha ka selliseid etendusi, nagu «Rummu Jüri», «Suurim varas linnas», «Faust» jt.

R. Sikk

EDASISED KAVATSUSED

Arvestades üliõpilaste soove korraldab TRÜ ametiühingu klubi teatri ühiskülastusi. Külastused toimuvad regulaarselt kaks korda kuus, kusjuures enamikele etendustest järgneb arutelu, millest palutakse osa võtma nii näitlejad kui ka lavastaja, kusjuures üliõpilastel avaneb võimalus kuulda, milliseid eesmärke taotles teater lavastusega, ja ühiselt vahetada muljeid ning arvamusi nähtu kohta.

Pääsmed ühiskülastustele müüakse 15%-lise hinnaalandusega. Pääsmed jaotatakse teaduskondade teatrivolinikele, kes nad edasi annavad levitamiseks kursuste ja osakondade teatrivolinikele. Praegu tuleb teha etteheiteid arsti- ja ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingubüroole, mis pole organiseerinud teatrivolinike võrku teaduskondades.

L. Möller,
TRÜ ametiühingu klubi teatrisektori juhataja

Tehti kokkuvõtteid aastasest tööst

4. oktoobril toimus TRÜ kehakultuuriteaduskonna parteigrupi aruande-valimiskoosolek. Aruandega parteigrupi tööst esines parteigrupi sekretär sm. Gross.

Nii aruandest kui ka parteigrupi liikmete sõnavõttudest nähtus, et parteigrupp saavutas aruandeperioodil oma töös rea edusamme ideelis-poliitilise, teadusliku ja massilise kultuuritöö alal. Eriti suurt tähelepanu pöörati aruande-valimiskoosolekul parteigrupi töös esinenud puudustele ning arutati nende kõrvaldamise võimalusi. Nii ei olnud parteigrupi side teaduskonna komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooniga pidev, mistõttu reas küsimustes ei osutatud neile organisatsioonidele küllaldast abi (šeflustöö). Parteigrupp pööras vähe tähelepanu poliitinformatsioonide läbiviimisele teaduskonnas ning üleülikoolilisele massilisele sporditööle.

Koosolekul võeti vastu otsus parteigrupi töös esinenud puuduste kõrvaldamiseks. Kehakultuuriteaduskonna parteigrupi sekretäriks valiti sm. Gross, asetäitjaks sm. Valgmaa.

V. Mäe

Astuge vastastikuse abistamise kassa liikmeks!

TRÜ ametiühingukomitee juures töötav TRÜ Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassa on vabatahtlikul alusel ühinenud üliõpilaste-ametiühinguliikmete organisatsioon, mille eesmärgiks on liikmete vastastikune materiaalne abistamine. Vastastikuse abistamise kassa annab liikmetele lühi- ja pikaajalisi laene ja vajaduse korral mittetagasimakstavaid toetusi.

Kassa rahalised ressursid on pidevalt suurenenud, samuti on ta liikmete arvu poolest üheks suuremaks organisatsiooniks ülikoolis.

Abistamiskassa varad koosnevad ametiühinguorganisatsioonidelt saadavatest dotatsioonidest, sisseastumismaksudest, protsentidest hoiustelt ja muudest tuludest. Liikmemaksud, mis kassa liige maksab oma liikmeksoleku ajal, tagastatakse täies ulatuses tema ülikoolist lahkumisel.

Abistamiskassa tegevust juhib liikmete poolt valitud juhatus.

Suhteliselt rohkem kasutavad kassa poolt osutatavaid teeneid vanemate kursuste üliõpilased, näit. praktikale, ekskursioonidele, puhkekodudesse sõitmisel jne. Sageli ei oska aga üliõpilased ette näha esilekerkivaid materiaalseid raskusi ja jäävad eemale kassast, eriti noorematel kursustel. Liikmeksastumine tuleks siiski õigeaegselt vormistada, et vajaduse korral võiks otsekohe pöörduda kassa poole. Hästi on praegu see töö organiseeritud kehakultuuriteaduskonnas (kassa juhtivad töötajad H. Leisik ja V. Kõva) ja arstiteaduskonna farmaatsiaosakonnas (E. Luht, E. Sinka ja A. Antson).

Kassal on ka suur kasvatuslik tähtsus. Ta kasvatab üliõpilastes kollektiivsustunnet, valmisolekut kaaslastele abi osutamiseks. Kassaga suhtlemine arendab vastutus- ja kohusetunnet, töötamine kassa liinis annab rikkalikke kogemusi ühiskondlikus töös. Seepärast on iga ühiskondlikult mõtleva üliõpilase kohuseks olla vastastikuse abistamise kassa liige.

A. Lääne,
TRÜ Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassa juhatuse esimees

Aspirantide töökogemusi

Aspirantide tööaasta on lõppenud. Senised kolmanda aasta aspirandid ei kanna enam aspirantide nime, nende asemele asuvad uued. Kolme aasta jooksul omandasid aspirandid palju teadmisi tulevaseks teaduslikuks ja pedagoogiliseks tööks, kirjutati valmis esimene suurem teaduslik töö — väitekiri. Kõik see ei toimunud ilma raskusteta. Juhtus ka seda, et kõik ei läinud selliselt, nagu plaan aspirantuuri algul ette nägi.

Tahaksingi tuua esile mõningaid tähelepanekuid nende raskuste kohta, mis ilmnesid meie kolmeaastase töö jooksul. Võib-olla saavad neist mõningat kasu noored aspirandid, kes alles alustavad oma tööd.

Kõigepealt tuleks rääkida aspirandi individuaalsest tööplaanist, mille otstarbekohasusest ja sobivusest sõltub vägagi palju. Tööplaani peaks iga aspirant ise hoolikalt läbi mõtlema, sest iga eksimus ja viga selles võib hiljem põhjustada lünki ja viivitusi töö käigus. Plaani väljatöötamisel tuleb muidugi kasutada juhendaja abi, kellel on ses suhtes palju suuremad kogemused. Kõik tähtajad tööplaanis tuleb põhjalikult läbi kaaluda, selgitada, kas nende teostamine on reaalselt võimalik. Tuleb hoiduda oma võimete ülehindamisest, mille tagajärjel võib tekkida näiteks eksamiteplaani tähtaegadest mittekinnipidamist või suurt ajapuudust dissertatsiooni koostamisel.

Tööplaanides on tavaliselt märgitud ka põhiline läbitöötamisele tulev kirjandus. Kirjanduse loetelu koostamisel väldi tagu sinna juhusliku, vähemolulise sattumist. Mõned juhendajad armastavad oma aspirantide kirjanduseloetelusid üle koormata. Siin tuleb aspirandil endal valvel olla ja esitada juhendajale juba varakult oma arvamused.

Väitekirja teema valikuga peaks hakkama tegelema nii varakult kui võimalik. Teema valimisel tehakse sageli vigu. Tihti saab aspirant liiga laia teema. Töö käigus koguneb materjali liiga palju ja seda ei suudeta ettenähtud aja jooksul läbi töötada. Hiljem tuleb teema küll piiramisele, kuid aspirant on kaotanud palju talle nii kallist aega. Seepärast peab aspirant ise tutvuma põhjalikult teemaga, enne kui ta annab oma nõusoleku. Väär on see, kui aspirant võtab kaalumatult vastu esimese teema, mida juhendaja talle soovitab. Sel juhtumil võib teema osutuda ebasobivaks ja tuleb hiljem hoopiski kõrvale heita.

Paistab, et kõige ebaproduktiivsemaks osutub aspirantidele just esimene aasta. Algul ei suudeta veel küllaldaselt töösse lülituda. Võib-olla viibib ka kinnitamine ja nii kaovad esimesed kuud käest ning tehtud pole suurt midagi. Oleks kõige õigem, kui juba esimestest aspirantuurikuudest alates hakatakse töötama väitekirja juures, koguma materjali.

Mis puutub eksamite sooritamise tähtaegadesse, siis tuleks neist rangelt kinni pidada. Möödalastud eksamitähtaeg teeb tavaliselt küsitavaks plaani edaspidise täitmise ja aspirantuuri õigeaegse lõpetamise.

Väitekirja mustandi kirjutamisele peaks asuma võrdlemisi varakult. Osad, kust materjal on juba olemas, tuleksid ka kohe sõnastada. On hea, kui jätkub aega selliste valmiskirjutatud osade mõnekuuliseks laualaekas hoidmiseks. Pärast teatud vaheaega kirjutatut uuesti üle lugedes märkame palju kergemini vigu ja puudujääke.

Tavaliselt arutatakse väitekirja üksikuid osi kateedri koosolekuil. Selliste arutluste organiseerimisel tuleb aspirandil enesel üles näidata initsiatiivi. Ta peab olema energiline ja korraldama asja nii, et kõik kateedri liikmed saaksid ta tööd lugeda, siis on arutlusest palju rohkem kasu. Hoopis väär on töö varjamine, arutlustele mitteesitamine või arutluse käigus tehtud märkustest solvumine.

Ollakse tihti arvamusel, et kui väitekiri on paberile pandud, siis on töö tehtud ja võib puhata. Selline arvamus osutub tegelikkuses kohe vääraks. Ees seisab veel palju tööd. Kui seni sõltus kogu töö käik enamasti aspirandist endast, siis nüüd ta sõltub paljudest inimestest: masinakirjutajast, autoreferaadi tõlkijast, trükikojast, oponentidest. Kõik see võtab tohutult rohkem aega ja õiendamist, kui tavaliselt suudetakse ette näha. Seepärast tuleb juba tööplaani koostamisel jätta väitekirja ümberkirjutamiseks, autoreferaadi kirjutamiseks, tõlkimiseks ja trükkimiseks küllaldaselt aega.

Mõtteid ja arvamusi aspirantide töö organiseerimisest on kahtlemata väga palju. Käesolevad pisimärkmed toetuvad peamiselt isiklikele tähelepanekuile ja kogemustele. Oleks hea, kui aspirantide töö spetsiifikaga seotud küsimusi käsitletaks teistegi aspirantide, aga samuti ka juhendajate poolt meie ajalehe veergudel. Siis suudaksid uued aspirandid ületada mõnegi kitsaskoha kergemini kui meie.

H. Rätsep

LAUALEHE «LOOV MÕTE» TOIMETUSES

Hiljuti toimus TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi laualehe «Loov Mõte» toimetuse koosolek. «Loova Mõtte» 20. number otsustati välja anda käesoleva kuu lõpus. Koosolekul kavandati ka sisu laualehele nr. 21, mis ilmub detsembrikuus.

E. Pillesaar

Сегодня в номере

Передовая — Любите книгу!
Э. Маазик — Недостатки в спортивной работе юридического факультета.
И. Кийр — Первые семинары по общественным наукам.
О. Куули — Важная задача нашего коллектива.
А. Ляане — Вступайте в члены кассы взаимопомощи.
Х. Рятсеп — Об опыте работы аспирантов.
Фельетон — Самозажигание.
Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 16790 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2623

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (235) Reedel, 15. oktoobril 1954. a. VII aastakäik

Rohkem hoogu ametiühingu töösse

Meie ülikooli ametiühinguorganisatsioonis tehakse praegu ettevalmistusi teaduskondade büroode valimiseks ja novembris toimuvaks konverentsiks. Kõikjal ülikooli ametiühingurühmades toimuvad aruande-valimiskoosolekud, kus rühmaorganisaatorid esinevad aruannetega tööst möödunud õppeaastal. Nagu neist aruandeist selgub kohtame veel sageli käegalöövat suhtumist ametiühingutöösse. Nii ei tehta peaaegu mingit ametiühingulist tööd ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia III kursusel. Ametiühingurühmade töö kohta pole võimalik mingeid andmeid saada ka matemaatika-loodusteaduskonnas, kus teaduskonna organisatsioonilis-massilise sektori juhataja sm. Uissaar võib küsimusele selle kohta vastata vaid seda, et kunagi talvel kontrolliti, aga nüüd pole midagi teada; täpsemaid andmeid saavat büroo laekurilt! Tähendab, tegeldakse peamiselt liikmemaksudega.

Oluliseks põhjuseks ebarahuldavas töös on ka asjaolu, et meie ametiühingurühmade organisaatorid pole veel asunud tihedasse koostöösse komsomoligruppidega ja õpperühmade vanematega. Ometi on selliste kolmikute tegevus oluliseks eelduseks üliõpilaspere ühiskondliku aktiivsuse kasvatamisel.

Meil on häid näiteid rühmakolmikute tööst. Nii on oma õpperühmas organiseerinud rea sisukaid üritusi ajaloo-keeleteaduskonna praeguse V kursuse kolmikud, kelle algatusel arutati mitmeid õppetööga seotud küsimusi, vahetati mõtteid Anna Sakse romaani «Ülesmäge» ja nähtud filmide üle jne. Rahuldavalt on töötanud samuti sama teaduskonna eesti filoloogia IV kursuse rühmakolmik. Tööd on tehtud ka arstiteaduskonna mitmes õpperühmas. Ainult nii — käsikäes rühmavanema ja komsomolibüroo või grupporgiga aktiivselt osa võttes õpperühma õppe- ja ühiskondliku töö organiseerimisest, saab ametiühingu rühmaorganisaator täita temal lasuvaid ülesandeid.

Ametiühingu rühmaorganisaatoreil ei tule unustada, et kõrvuti võitlusega kõrge õppeedukuse, laitmatu õppedistsipliini ja mitmekülgse isetegevustöö eest on rühma kohuseks kasvatada oma liikmeis kõrget moraalitunnet, tervet suhtumist ellu ning otsustavalt välja astuda nende inetute faktide vastu, mis esinevad mõnikord veel meie üliõpilaste käitumises (alkoholi tarvitamine, kaardimäng jne.). On tarvilik, et ametiühingu rühmaorganisaatorid organiseeriksid kirjandusõhtuid, ekskursioone ning muid üritusi vaba aja kultuurseks veetmiseks. Samuti ei tule unustada võitlust usuliste igandite vastu, mis mineviku jäänustena kummitavad veel meie inimeste teadvuses. Need on töölõigud, millele peab ametiühinguorganisatsioon senisest suuremat tähelepanu pöörama.

Olukord, kus rühmaorganisaatorid piirduvad ainult liikmemaksude kogumisega, ei ole alati tingitud neist endist. Selles on sageli süüdi ka teaduskondade ametiühingubürood või ülikooli ametiühingukomitee, kes on rühmade tööd juhendanud ebarahuldavalt või suhtunud sellesse vähese nõudlikkusega. Nii puudub ametiühingukomitee liinis organisatsioonilise töö eest vastutajal sm. Abenil peaaegu igasugune side ametiühingurühmadega. Juhendamise puudulikkuse all kannatavad eriti esimeste kursuste üliõpilased, kes värskete ametiühinguliikmetena tunnevad organisatsiooni tööd veel halvasti.

Töö rühmades on ametiühingutöö oluline lõik. Selle kõrval avaldub ametiühingu tegevus aga veel paljudes teistes tegevussektoreis. Nagu on näidanud töö möödunud õppeaastal, on mõnigi neist töötanud rahuldavalt. Paranenud on massiline kultuuritöö ülikoolis. Hoolimata vastavate ruumide puudumisest on küllaltki pingsalt töötanud üliõpilasklubi, mis on läbi viinud rea isetegevusõhtuid. Märkimist väärib ka puhkpilliorkestri loomine ülikooli juurde. Ometi võiks massiline kultuuritöö veelgi viljakam olla, kui seda tehtaks kindlakäelisemalt ja plaanikindlalt. Nii imelik kui see ka ei ole, puudub ametiühingukomitee vastaval sektoril juhataja. Juba möödunud õppeaasta kestel selgus, et sektori juhataja sm. Kilk ei tule talle pandud tööga toime, ning komitee pidi leidma temale asendaja. Asendajat aga ei leitud ja komitee esimees sm. Sorrok on katsunud selle sektori tööd oma muude ülesannete kõrval juhtida. Sellise olukorra juures ei saa aga täiesti arusaadavalt olla juttu pidevast ja edukast tegevusest.

Hästi töötab laste teenindamise sektor (juhataja sm. Karu). Tänu hoolikale ja järjekindlale tööle on lasteringid sageli korraldanud lastehommikuid ja -pidusid ning valmistanud sellega ülikooli kollektiivile palju rõõmu.

Seni on korralikult töötanud ka elamuheaolu-komisjon (esimees sm. L. Gross). Komisjon on kontrollinud üliõpilaste elamistingimusi, korraldanud sotsialistlikke võistlusi üliõpilaste elamiskultuuri tõstmiseks jne. Kuid sellisel eriti vastutaval perioodil, nagu seda on sügisperiood, millal on suuri raskusi üliõpilaste majutamisega, pole elamuheaolu-komisjon seisnud alati oma ülesannete kõrgusel. Seda näitab see, et on tähele panemata jäetud paljud puudused Tiigi ja Ülikooli tänava ühiselamutes.

Faktiks, mis näitab ametiühingu passiivsust üliõpilaste teadusliku töö suhtes, on see, et hiljuti toimunud ülikooli ÜTÜ konverentsil märgiti, et ÜTÜ nõukogu liikmed said alles tööaasta lõpul teada, et ÜTÜ juurde on määratud ka ametiühingu esindaja.

Ametiühing on ülikooli ühiskondlikest organisatsioonidest kõige arvukam. Ametiühingukomitee ja teaduskondade ametiühingubürood peavad üles näitama rohkem nõudlikkust, rohkem järjekindlust ametiühingulise töö organiseerimisel ja juhtimisel. Ainult kõigi ülikooli ametiühingu juhtivate töötajate kui ka realiikmete ühine töö üliõpilastes kommunistliku töössesuhtumise kasvatamisel kindlustab, et meie täidame need ülesanded, mis meie ette on seadnud kommunistlik partei.

ESMAKORDNE ÜRITUS

11. oktoobril toimus ülikoolis ajakirja «Sovetskoje Gosudarstvo i Pravo» kaastööliste ja lugejate nõupidamine. Ülevaatega ajakirja senisest tööst ja perspektiividest esines ajakirja vastutav sekretär sm. Panova.

Järgnes elav arutelu, kus võtsid sõna teadlased-juristid prof. Kadari, dotsent Mäll, sm-d Laasik, Salumaa, Kelder, Rink jt. Sõnavõtjad tegid terve rea ettepanekuid ajakirja edasise töö parandamiseks ja autoritekollektiivi laiendamiseks. Rida õppejõude lubas hakata tegema ajakirjale kaastööd.

Mainitud üritus, kus üleliiduline ajakiri pidas vajalikuks läbi viia lugejate ja kaastöötajate nõupidamise, on esmakordne TRÜ-s. Nõupidamine aitab kahtlemata kaasa nii ajakirja edaspidise töö parandamiseks, kui ka meie õppejõudude-juristide teadusalase aktiivsuse tõusuks.

Üleliiduline põllumajandusnäitus ja selle tähtsus

Tuginedes juba olemasolevale sotsialistliku tootmise tasemele ning arvestades nõukogude ühiskonna seaduspäraselt kasvavaid nõudmisi, töötasid Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei ja Nõukogude valitsus välja grandioosse plaani maa edasiseks arendamiseks teel kommunismile. NLKP XIX kongressi, NSVL Ülemnõukogu V istungjärgu, NLKP KK septembripleenumi (1953. a.), veebruari-märtsipleenumi ning juunipleenumi (1954. a.) ning rida teisi partei ja valitsuse otsuseid on selle plaani elluviimise konkreetseks peegelduseks.

Selle juures omab suurt tähtsust alalise põllumajandusnäituse avamine sel aastal, mis on oma ulatuse poolest seninähtamatuks tribüüniks kõige laiemale eesrindlike kogemuste vahetamisele põllumajandusteaduses ja praktikas.

Üleliiduline põllumajandusnäitus kujutab endast ühte meie maa väljapaistvamatest sõjajärgsetest ehitustest. Sellesse eesrindliku praktika originaalsesse kooli on koondatud põllumajanduse parimate saavutuste kolossaalsed materjalid. Näitusele kogutud rikkalikud eksponaadid on nii arvukad, et nende enam-vähem üksikasjalik kirjeldus võtaks mitu soliidset köidet. Maksab vaid meenutada, et 207 ha suurusel väljakul on püstitatud üle 300 paviljoni ja igasuguse kõrvalhoone, mis haaravad üldmahuga umbes kaks miljonit kuupmeetrit. Näituse territoorium jaguneb viieks põhimiseks osaks. Üle neliandiku kogu territooriumist võtavad enda alla taimekasvatuse saavutuste väljapanekud ja peagu sama palju ruumi on eraldatud nõukogude loomakasvatuse demonstreerimiseks.

Näitus, millel pole võrdset kogu maailmas, peegeldab kõike parimat, mida on viimastel aastatel saavutanud eesrindlikud kolhoosid ja sovhoosid, teadusliku uurimise ja katseasutused, põllumajanduse novaatorid. Kuivõrd laialt on näitusel esitatud nõukogude põllumajanduse saavutused, räägivad järgmised arvud: arvukates paviljonides peegeldub 236 teadusliku uurimise asutuse, 298 selektsiooni- ja katsejaama ja 134 õppeasutuse töö.

Palju hinnalisi näpunäiteid annab näitus ka Tartu Riikliku Ülikooli arvukale ja oma tegevuses mitmekülgsele kollektiivile.

Inimene, kes on viibinud näitusel, veendub kujukalt selles, et tõepoolest pole sellist teaduse ja inimliku tegevuse haru, mida ei võiks otseselt või kaudselt kasutada põllumajanduse arendamisel. On võimatu osutada kõiki probleeme ja ülesandeid, suuri ja väikesi, mille kallal võivad ja peavad töötama ka meie ülikooli õpetlased. Märgime mõningaid neist.

Kogu põllumajandusliku tootmise aluseks on teraviljakasvatus. Mida rohkem on teravilja, seda enam on leiba, kuid mitte ainult leiba, vaid ka liha, võid ja teisi loomakasvatuse produkte. Siin on suur tähtsus uudismaade harimisel, ja seda ka mittemustmullavööndi rajoonides. Uudismaade uurimine ja harimine ei saa siiski toimuda mingi «üldise retsepti» järgi. Töö sel alal sõltub tervest reast antud koha nii kliimaatilise ja pinnaselise kui ka majandusliku iseloomuga spetsiifilistest tingimustest. Kõiges selles kuulub suur osa kõige erinevamate profiilidega õpetlastele. Ainult kompleksne uurimistöö mitte ainult bioloogide, vaid ka geoloogide, geograafide, keemikute, arstiteadlaste, majandusteadlaste jt. osavõtul võib anda kiireid ja konkreetseid resultaate.

Peale varem kasutamata maade uurimise, nende agrotehnika väljatöötamise jne. kerkivad esile suured ülesanded seoses taimede selektsiooniga, eesmärgiga saada kõige sobivamaid kultuure kohalike tingimuste jaoks. Taimede uute vormide saamise ülesanne, mille kallal töötavad geneetika ja darvinismi ning taimefüsioloogia kateeder, jääb endiselt üheks tähtsamaks ülesandeks, kus võivad leida rakenduse kõige erinevamad spetsialistid. Eriti suurt osa võib siin etendada botaanika ja taimesüstemaatika kateeder, sest metsiku floora uurimine tema lähtematerjalina kasutamise eesmärgil on üks põhimisi uute kõige sobivamate taimevormide saamise elemente.

Küllalt ei tööta veel ülikooli keemikud pinnase mineraalsoolade uurimise alal, mis on väga tähtis, arvestades seda asjaolu, et käesoleval juhul ei saa olla «ühtset standarti», sest pinnase tingimused on väga erinevad.

Sel aastal alustasid suurt tööd meie füüsikud, kes uurivad geneetika ja darvinismi kateedri objektidel valgustingimuste mõju. On veel palju näiliselt väikesi, kuid väga tähtsaid ülesandeid, mille lahendamisega võiksid füüsikud osutada põllumajandusele suuri teeneid.

On täiesti võimatu lühikeses artiklis esile tuua ka väikest osa sellest, mida võib ja peab tegema ülikooli õpetlaste kollektiiv, et aidata kaasa põllumajanduse järsule tõusule. Iga spetsialist võib isiklikult leida oma tööle rakenduse sellisel laial alal, nagu seda on põllumajandus. Alaline põllumajandusnäitus on selleks eluliste ülesannete ammutamatuks allikaks, millest iga spetsialist võib valida, lähtudes oma võimalustest ja kalduvustest.

Dotsent O. Mihhailov,
geneetika ja darvinismi kateedri juhataja

Ettevalmistatult vastu Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäevale

Et väärikalt tähistada Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäeva, on meie kollektiivi iga liikme esimeseks kohustuseks oma tööülesannete eeskujulik täitmine. Meie kollektiivi tööst kokkuvõtete tegijaiks kujunevad üritused, mis on pühendatud sellele tähtpäevale. Esimeste üritustena tuleks märkida 5. novembril toimuvat pidulikku koosolekut ja osavõttu ülelinnalisest demonstratsioonirongkäigust. Teaduskondade järjestuse demonstratsioonil määravad õppe-, šeflus- ja sporditöös saavutatud näitajad.

Teaduskondade ühiskondlikel organisatsioonidel tuleb koos dekanaatidega kindlustada oma kollektiivi rohkearvuline ning organiseeritud osavõtt kõigist üritustest. Ettevalmistustega suure pidupäeva väärikaks vastuvõtuks tuleb juba praegu alustada. Tuleb kindlustada demonstratsiooni kolonnide dekoreerimine. Teaduskondade ühiskondlikud organisatsioonid ja ülikooli majandusosakond peavad lahendama ka meie ruumides tööaavutusi ja eesseisvaid ülesandeid propageeriva näitliku agitatsiooni küsimuse. Praegu esineb selles osas veel suuri puudusi.

Üleülikoolilises ürituste plaanis on ette nähtud teaduskondade poolt seinalehtede erinumbrite, samuti fotolehe väljaandmine ja TRÜ pearaamatukogus vastavasisulise näituse organiseerimine. Massilise kultuuritöö osas toimub 7. novembril üliõpilasball ja 8. novembril lastehommik. Aastapäeva tähistamise raames viiakse läbi ka terve rida spordiüritusi.

Kõigi ürituste edukaks läbiviimiseks tuleb teaduskondade kollektiividel koos ürituste eest vastutavate seltsimeestega ette valmistuda plaanipäraselt ja organisatsiooniliselt kindlustatult, tõmmates selleks kaasa kõik kollektiivi liikmed.

B. Hiire,
Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäeva tähistamise komisjoni esimees

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu III konverentsilt

6. oktoobril toimus TRÜ ÜTÜ III aruande-valimiskonverents. ÜTÜ nõukogu esimees dotsent Tammeorg oma aruandes ja samuti konverentsi delegaadid oma sõnavõttudes analüüsisid põhjalikult ning igakülgselt ÜTÜ tegevust möödunud õppeaastal.

Aruandeperioodil suurenes teaduslike ringide ja nende liikmete arv, asutati ühiskonnateaduste osakond. Õppeaasta lõpuks töötas 57 ringi 1455 liikmega, kusjuures tunduvalt vähenes passiivsete liikmete arv. Et passiivsetest liikmetest täielikult lahti saada, selleks otsustas konverents, et edaspidi võivad ringi liikmeskonda kuuluda vaid need üliõpilased, kes tegelevad mingi tööga ringi liinis.

Hästi töötavate ringide kõrval leidus siiski ka selliseid, kus töö ei olnud intensiivne ja küllalt sisukas. Lubamatult nõrgalt töötasid näiteks hügieeni-, filosoofia- ja biokeemiaring. Vastutus langeb siin suurelt osalt kateedritele, kelle korralekutsumiseks rektoraat ja dekanaadid ei osutanud alati ÜTÜ nõukogule vajalikku abi. Igakord ei olnud ka ringide aruannete äraKuulamine nõukogu poolt hästi ette valmistatud, mistõttu nende töös ei avastatud esinevate vigade tõelisi põhjusi. Tõhusamat abi tuleks ÜTÜ nõukogul osutada osakonnanõukogude esimeestele. Möödunud aastal oli just vähese abi tõttu raskusi sm. Kahnil, kes oli üks nooremaid osakonnanõukogu esimehi, kuid tema poolt juhitav arstiteaduse osakond suurim ÜTÜ-s.

Kui 1953/54. õppeaastal teaduslike tööde temaatiline plaan valmis tähtajast mitu nädalat hiljem, siis käesolevaks aastaks koostati temaatika juba eelmise õppeaasta kevadsemestril, mida tuleb kahtlemata hinnata positiivse saavutusena. Kuid teisest küljest avastati mõnede ringide plaanis, mis koostati kevadel suure kiirustamisega, rohkesti vigu. Pärast nende parandamist kujunesid peaaegu uued temaatilised plaanid NSVL ajaloo, vene keele jt. ringides.

Teaduslike tööde plaanist täideti 85%, mis ei anna põhjust rahuloluks. Ainult õigusteaduse ja bioloogia-geograafia osakonnas valmisid kõik temaatikasse sissevõetud tööd. Kõige halvemini teostati töid ühiskonnateaduste osakonnas (29%). Ajaloo-keeleteaduse osakonnas pole ühtki ringi, kus plaan oleks täielikult realiseeritud. Võitlus teaduslike tööde plaani täitmise eest kujunegu ÜTÜ uue nõukogu põhiliseks ülesandeks.

TRÜ võttis osa ülelinnalisest üliõpilaste võistlustööde ülevaatusest. Paremate tööde esitajaile, nende hulgas 8 TRÜ üliõpilasele, omistati NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt aukirjad. Jääb soovida, et TRÜ esineks vähemalt samasuguse eduga ka tänavu korraldataval vabariiklikul ülevaatusel.

Möödunud õppeaasta jooksul toimusid lisaks ÜTÜ VIII teaduslikule konverentsile kolm erialast konverentsi. ÜTÜ VIII konverentsil kanti ette 119 tööd 160 autorilt, peale selle 24 külalisettekannet. 18 TRÜ üliõpilaste ettekannet esitati teistes ülikoolides.

Konverentsi ettevalmistamise ja läbiviimise käigus ilmnes rida puudusi, millest edaspidi tuleb püüda üle saada. Nii oli õigeaegselt valmis ja tutvumiseks välja pandud kõigest 70% konverentsitöödest. Ainult selletõttu sai esineda fakt, et kaks tööd osutusid nõrgaks (neist teine oli koguni plenaaristungi ettekanne!). Osavõtt mõnede sektsioonide tööst oli vähene.

Võrdlemisi vähe on TRÜ ÜTÜ suutnud ära teha populaarteadusliku töö osas. Loenguid valmis 51 ja neid kanti ette enam kui 100 korda, ajalehtedes on avaldatud artikleid populaarteaduslikel teemadel, võeti šefluse alla Tartu koole, kuid üldiselt kulges töö selles lõigus siiski plaanitult. Põhjus peitub ülesannete mõnevõrra läbimõtlematus jaotamises ÜTÜ nõukogu liikmete vahel. Nimelt oli populaarteadusliku töö eest vastutav kõige noorem ja kogenematum liige sm. Vaganay. Käesoleval aastal on populaarteadusliku töö üks põhilisi ülesandeid võitlus alkoholismi ja usuliste igandite vastu.

Konverentsil valitud uuel ÜTÜ nõukogul on vaja õppida senise nõukogu kogemustest ja vältida senises tööpraktikas esinenud vigu, et ÜTÜ tegevus käesoleval õppeaastal muutuks veelgi elavamaks, veelgi sisukamaks kui eelmistel aastatel.

M. Kalda

PARTEI ELU

Analüüsiti tehtud vigu

1. oktoobril toimus arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek. Algorganisatsiooni büroo sekretär sm. Reinaru oma ettekandes ning sõnavõtjad märkisid ära, et aruandeperioodi jooksul saavutas partei-algorganisatsioon märkimisväärseid tulemusi õppedistsipliini tugevdamise, õppeedukuse parandamise ning üliõpilaste ja õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmise osas. Vaatamata sellele on partei-algorganisatsiooni töös veel rida puudusi. Algorganisatsiooni büroo juhtis puudulikult komsomoliorganisatsiooni ja ametiühingubüroo tööd, mistõttu kommunistlikud noored sageli ei etenda eesrindlikku osa õppeprotsessis ja teaduslikus uurimistöös. Puudus vajalik side arstiteaduskonna dekanaadiga. Vähe tähelepanu pöörati teadusliku uurimistöö organiseerimisele ja juhtimisele, mistõttu mõnedes kateedrites puuduvad veel teadusliku uurimistöö perspektiivplaanid. Aspirantide töö juhendamine kannab sageli formaalset iseloomu ning kandidaadiväitekirjad hilinevad. Ei osutatud vajalikku tähelepanu ka laborantide osavõtule kateedri teaduslikust uurimistööst. Ebarahuldavalt juhiti filosoofilise seminari tööd.

Uuele valitud büroole tehti ülesandeks pöörata erilist tähelepanu üliõpilaste ja õppejõudude ideelis-poliitilise kasvatustöö parandamisele, pöörata erilist rõhku loengute kvaliteedile ning antireligioosse propaganda läbiviimisele õppeprotsessis. Tuleb luua vajalik kontakt arstiteaduskonna dekanaadiga ja parandada komsomoliorganisatsiooni ning ametiühinguorganisatsiooni töö juhtimist. Ühtlasi tuleb igatipidi aidata kaasa teadusliku uurimistöö süvendamisele.

R. Issakova
Z. Saar

HUVITAVAID EKSKURSIOONE

AJALOOLASED RINGSÕIDUL LÕUNA-EESTIS

Üliõpilaste vaba aja kultuurse ja sisuka veetmise üheks hinnatavaks vahendiks on ekskursioonide korraldamine. 3. oktoobril toimuski ekskursioon marsruudil Tartu—Rõngu —Jõgeveste — Tõrva — Helme — Taagepera —Karksi—Viljandi—Tartu.

Kõigepealt tutvusid üliõpilased Rõngu vasallilinnusega, feodaalse killustatuse perioodi omapärase mälestusmärgiga.

Suurt huvi pakkus vene väejuhi Barclay de Tolly hauamonument Jõgevestes. 1812. a. Isamaasõja kangelase tegude väärikas jäädvustamine kuulub kunstnik Demut-Malinovski silmapaistvate saavutuste hulka.

Pärast lühikest peatust Tõrva linnas, kus tähtsaimaks vaatlusobjektiks oli lähedane muinaslinnus, siirduti edasi Helme linnusele. Looduslikult hästi kaitstud linnuse kõrval äratas siin suurt huvi ka sellega liituv koobastik. Oma tüübilt ja ehitusajalt on Helme linnusele lähedane Karksi linnus. Selle arhitektuuri selgitamiseks aitavad palju kaasa siin alanud restaureerimistööd.

Ekskursiooni viimaseks peatuskohaks oli Viljandi linn. Siin tutvuti suure ja tugeva ordulinnusega, 1905. a. revolutsiooni ja Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja ohvrite mälestusmärkidega ning kohaliku koduloomuuseumiga.

Jääb soovida, et taolisi üritusi korraldataks edaspidi sagedamini. Seni on oluliseks takistuseks olnud asjaolu, et ülikooli transportosakond ei ole enamasti nende teostamiseks vähimalgi määral kaasabi osutanud.

Vanem-õpetaja K. Laigna

KÜLASTATI O. LUTSU JA TA TEOSTE KANGELASTE KODUPAIKU

Möödunud pühapäeval korraldas TRÜ kirjandusring ekskursiooni, mille peaeesmärgiks oli tutvuda meie armastatud rahvakirjaniku O. Lutsu sünni- ja kasvukohaga ja ühtlasi vaadata kohti, kus elasid ja tegutsesid meile nii tuttavad kangelased «Kevadest» ja teistest O. Lutsu teostest.

Kõigepealt külastati Saadjärve kaldal asuvat Kalevipoja kivi ja Äksis asuvat Kalevipoja sängi. Põhimiseks huvialaks oli aga Palamuse, kuhu viis noolsirge tee Kaarepere jaamast. Veidi enne alevit astuti sisse endisesse Ülesoo tallu, kuulsa Tootsi kodukohta.

Palamuse alevis, kus elas ka O. Luts, oli huvipakkuvam vana koolimaja. Külastati klassitube, kus nüüd on MTJ-i klubi, samuti köstri elutube ja õpilaste magamistuba. Koolimaja ees on aed, kus köster kunagi laskis koolipoisse enda heaks tööd teha. Samas koolimaja ees voolab järsu kaldaga jõgi, kus toimusid kõigile tuntud parveuputamine ning küla- ja mõisapoiste kaklused. Alevi külje all võib näha surnuaeda, kus Toots oli maadelnud «jeekimitega». Paar kilomeetrit Palamuselt asetseb O. Lutsu sünnikoht — Oasti ehk õige nimega Posti talu. Siin rõõmustas ekskursioonist osavõtjaid huvitav kohtumine kirjaniku koolivenna, kolhoosi tallimehe sm. A. Loogiga, kes elavalt jutustas oma mälestusi Lutsust, tema vanematest ja samuti paljude kirjanduslike kujude prototüüpidest.

M. Tiitsmaa,
ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane

Aruande-valimiskoosolek

Kehakultuuriteaduskonna III kursuse komsomoligrupis toimus aruande-valimiskoosolek õigeaegselt. Aruandega grupi tööst esines grupporg Jõesaar. Aruandeaja jooksul toimus 14 töökoosolekut ning viidi läbi rida kultuurilisi üritusi. Kommunistlike noorte korraldusel tehti pikem suusamatk Lõuna-Eestisse ning loodi šeflusvahekord Otepää rajooni Pühajärve kolhoosiga.

Puudusena grupi töös toodi esile mitteküllaldast võitlust hilinemiste vastu, mis on kursusel seni olnud sagedane.

Uude kursuse büroosse valis komsomoligrupp üliõpilased Koppeli, Kitsingu ja Glissi. **A. Kirjamägi**

Toimus filosoofiline seminar

Hiljuti toimunud õigusteaduskonna õppejõudude filosoofilise seminariga jätkus möödunud aastal alanud töö õppejõudude filosoofiliste teadmiste täiendamise alal.

Ettekandega teemal «Õigussuhe sotsialistlikus ühiskonnas» esines sm. Auling. Ettekandele järgnes elav diskussioon, kus võeti rohkesti sõna ja avaldati arvamusi käsitletava probleemi kohta. Sõna võtsid prof. Kadari, dotsent Mäll, dotsent Vihalemm, vanem-õpetaja Suvorova jt.

Kuna mainitud probleem oli sügavasisuline ja hulk vaidlusaluseid seisukohti jäid veel lahtiseks, jätkatakse arutelu kateedrites.

K. Laane

Oodatakse külalist

ELKNÜ TRÜ komiteel on perspektiivplaanis 30. oktoobril läbi viia rahvaste sõpruse õhtu, mis on pühendatud komsomoli aastapäevale. Seoses sellega saatis komsomolikomitee kirja Moskva Riiklikus Ülikoolis õppivale korea noormehele O Jen Günile ning palus teda nimetatud õhtust osa võtta.

Oma vastuses tänab O Jen Gün küllakutse eest ja teatab, et ta jutustab meeleldi Tartu üliõpilastele oma kodumaa noorsoo elust ja tegevusest. **P. Aru**

Metoodiline konverents

Hiljuti toimus matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse üliõpilastele metoodiline konverents uute töötingimuste, -võtete ja nõuete tutvustamiseks. Ettekandega esines professor Rägo, kes käsitles üldiselt õpingute organiseerimist ülikoolis ning andis põgusa ülevaate loengute konspekteerimisest ja konspektide kasutamisest.

Töö õigest planeerimisest ja iseseisvast tööst raamatuga kõneles dotsent Pärl. Eksamiteks ettevalmistumise kohta andis ülevaate bioloogiaosakonna õppejõud sm. Aul, kes tõstis eriti esile rühmiti õppimise paremusi. Järgnesid läbirääkimised, kus kuulajad esitasid referentidele hulgaliselt küsimusi.

I. Kiir

„AKTIVISTID"

Seltsimehelik suhtumine kaasüliõpilastesse, viisakas käitumine — need on teatavasti nõukogude üliõpilast iseloomustavad jooned. Alljärgnevalt tahaksin aga jutustada minu kohtumisest mõnede üliõpilastega, kes nähtavasti pole sellest veel aru saanud.

Sain 7. oktoobril õigusteaduskonna dekaanilt loa elama asumiseks ühiselamusse. Sammusingi Tiigi tn. 78 asuva ühiselamu poole. Muidugi olin pisut erutatud, sest ma ei teadnud ju, kuidas võetakse mind ühiselamus vastu. Ühiselamu komandandi abi sm. Sepp oli minu vastu väga lahke. Ei möödunud kümmet minutitki, kui mul oli juba olemas kõik vajalik inventar ühiselamus elamiseks. Jäi ainult üle minna tuppa nr. 44. See aga ei kujunenud sugugi nii kergeks. Toa elanikud — õigusteaduskonna III kursuse üliõpilased Gloria Mõttus, Aino Roosalu, Silvi Varres ja Laine Selg võtsid sm. Seppa ja mind vastu väga ebasõbraliku pilguga, millest sain aru, et olen soovimatu sissetungija. Sm. Sepa korraldusele ühe inimese juurdepaigutamise kohta — toas oli nimelt kaks üliõpilast ettenähtust vähem — vastati ägedate sõnavõttudega. Tekkinud vaidlusest jäi mulle mulje, et olime luba küsimata tunginud erakorterisse. Tundes end täielike peremeestena ei tunnustanud tütarlapsed dekaani ega komandandi korraldusi. Kui aga sm. Sepp toasolijate ägedatele protestiavaldustele vaatamata siiski hakkas voodeid paigast nihutama ning ruumi tegema, muutus olukord kriitiliseks. Nüüd juba sõna otseses mõttes sadas valimatuid sõnu, kõige rohkem muidugi sm. Sepa kui peasüüdlase pihta.

«Mis teie, koristaja, enesest õige mõtlete, et julgete meile, III kursuse üliõpilastele, korraldusi anda ja meie toas omavolitseda?! Meile, kes me oleme kommunistlikud noored ja aktivistid! Kui teil on vaja kedagi majutada, siis viige ta enda juurde koju!»

Lugu lõppes sellega, et lahkusin toast enne, kui sain sinna õieti asudagi. Võimalik, et need tütarlapsed on kommunistlike noortena tõesti aktiivsed, kuid võõrale jääb neist mulje kui teistsugustest «aktivistidest». Nimelt sellistest, kes arvestavad ainult isiklikku mugavust ja on küünte ning hammastega valmis välja astuma kõigi vastu, kes kuidagi püüavad piirata nende «õigusi». Nad uhkustavad sellega, et on kommunistlikud noored, kuid seejuures käituvad kui kõige mahajäänuma silmaringiga ja ei mingi moraalse palgeta inimesed. Missugust eeskuju võivad üliõpilased toast nr. 44 anda noorematele kursustele? Võib-olla vastab sellele küsimusele III kursuse komsomoliorganisatsioon.

A. Luht

Kuhu kaob stipendium?

Mõnedes Tiigi tn. ühiselamu tubades (74, 65, 52) on joomakultus visa kaduma. «Kastetakse» iga stipendiumi saamist, iga sünnipäeva, iga eksamit jne. Tühjade ja poolikute viinapudelite rivid nendes tubades pole mingiks harulduseks.

(Tõsielust.)

*

«Mitte ei saa aru, kuhu see stipendium kaob... Alles eile müüsin seitsmekümne rubla eest tühje pudeleid, täna aga mine jälle uue seljatäiega...»

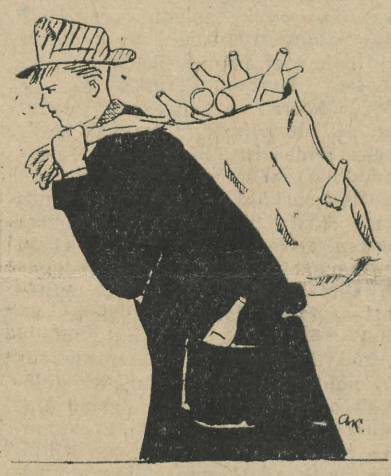

SPARTAKIAAD JÄTKUB

Jalgpallimatši võitis arstiteaduskond

Möödunud esmaspäeval algas ülikooli teaduskondadevahelise spartakiaadi jalgpalliturniir. Mängud viiakse läbi ühe-miinuse-süsteemis, kusjuures kaotuse saanud meeskond langeb edasisest võistlusest välja. Avamatšiks tulid väljakule matemaatika-loodusteaduskonna ja arsiteaduskonna meeskond. Tasavägises võistluses paistsid arstiteaduskonna jalgpallurid silma parema ja kindlama pallikäsitsuse poolest ning võitsid mängu 3:2.

J. Paalu

Hakkab ilmuma „Satiirileht"

Käesoleval õppeaastal hakkab ELKNÜ TRÜ komitee juures ilmuma satiirileht, kus avaldatakse signaale, följetone, karikatuure ja muud materjali igasuguste pahede ja väärnähtuste vastu. Satiirileht hakkab avaldama ka üliõpilaste satiirilise sisuga omaloomingut ühiskondlik-poliitilistelt jt. elualadelt.

Kritiseeriv materjal palutakse tuua toimetusse või panna TRÜ ajalehe kirjakasti märkusega ümbrikul «Satiirileht». Toimetuse kõnetunnid on igal neljapäeval k. 18—20-ni ELKNÜ TRÜ komitee ruumes.

Materjal võib olla esitatud kirjanduslikus töötluses või faktidena, mis toimetuse poolt ümber töötatakse.

Üliõpilased! Võitleme satiirirelvaga terve eluvaimu eest meie peres. **Satiirilehe toimetus**

Tähelepanuks seinalehtede toimetustele

28. oktoobrist kuni 3. novembrini toimub TRÜ seinalehtede ülevaatus. Seinalehed tuleb tuua hiljemalt 28. oktoobriks parteibüroo ruumidesse. Kõigi seinalehtede esitamine on kohustuslik.

ELKNÜ TRÜ komitee
TRÜ ametiühingukomitee

TEADAANNE

Täna, 15. oktoobril kell 17 toimub aulas loeng rahvusvahelisest olukorrast. Esineb EKP Keskkomitee lektor sm. Mand.

„PIIBLILOO" EKSAM

RAHVAJUTT

See oli sel ajal, kui Tartu ülikoolis peeti usuteadust kõige tähtsamaks teaduseks ja ükski üliõpilane ei saanud enne tohtriks, advokaadiks või mõneks muuks asjameheks, kui pidi olema ära teinud kohustusliku ristiusu eksami.

Keegi noormees, kes oli omal erialal kõik eksamid väga heade hinnete peale ära teinud, seisis väga suures mures ristiusu eksami pärast. Nimelt oli Tartu ülikooli kõige kuulsam usuteaduse professor — Teichmüller või kes ta nüüd oli — oma eksamineerimistehnikat niivõrd täiendanud, et ei küsitlenud enam eksamitegijat heebrea või saksa keeles (eesti ja vene keelt selles aines tol ajal Tartu ülikoolis veel tarvitusel ei olnud), vaid oli välja mõelnud tumm-märgid, millele üliõpilane pidi samuti vastama tumm-märkidega. Kõik noormehed olid selle täiustatud eksamitehnika juures läbi kukkunud, milline asjaolu tegi meiegi üliõpilase väga murelikuks.

Läheb see üliõpilane trahterisse, et seal muret vaigistada (nagu mõned üliõpilased seda praegugi veel teevad) ning kuidagi eksami vastu valmistuda. Võtab viina ja õlut mis võtab, aga pole sellel mingit maitset ega midagi, kuni astub noormehe juurde «elus edasijõudnud» lihunikusell, et aidata üliõpilasel tusatujust üle saada. Küsimuse peale räägibki üliõpilane oma mure ära ja lisab:

«Ega teiegi mind selles asjas aidata saal»

«Jätke see eksamitegemine minu hooleks,» ütleb lihunik. Ja üliõpilane lubabki.

Paneb see lihunikuameti pidaja endale visiitkuue selga, seob ristlipsu kaela ja läheb professor Teichmülleri — või kes ta nüüd nimepidi oli — poole üliõpilase asemel eksamit ära andma.

Professor heidab kateedrilt eksamitegijale pilgu ja näitab sellele ühte sõrme. Lihunik üliõpilase osas ei ole laisk mees, ei kuluta mõtlemisajaks sekunditki, vaid näitab kähku professorile vastuseks kahte sõrme. Professor näitab kolme sõrme, lihunik vastuseks rusikat. Siis tõstab professor käe üles ja näitab alla põrandale. Lihunik kah — tõstab käe üles, vibutub seda õhus tublisti kahele poole ja alles siis osutab käega põrandat jalgade all. Professori karm-ametlikule näole tekib lahkuse varjund. Ta võtab taskust välja õuna, ja mitte mingisuguse pabula, vaid niisuguse punapõselise roosa, et löö kohe hambad sisse ja hakka isuga sööma. Lihunik, kelle nägu on läinud eksamitegemisel süngeks, ei võta seda vastu, vaid lööb kah käe taskusse. Ta ei leia sealt aga paremat kui viletsa leivakooriku, võtab selle ja sirutab professori poole. Seejärel professor, kelle nägu läheb juba laiale naerule, annab käega märku, et eksamitegija võib minna.

Lähebki siis see lihunik teda kärsitult ootava üliõpilase poole.

«Kuidas eksam õnnestus?» küsib üliõpilane murelikult.

«Ah kuidas ta õnnestus,» vastab lihunik pahaselt. «Ära tundis, näitas kohe, et mul on teine silm kakluses välja löödud ja ainult üks silm alles. Näitasin talle, et sellevastu on sulle jälle kaks silma pähe jäänud. Sinu üks ja minu kaks silma teevad kokku kolm silma, näitas mulle professor, norides edasi minu silma kallal. Näitasin talle siis rusikat. Nüüd sai ka professor vihaseks, näitas, et tema tõstvat minu üles ja viskavat pikali maha. Ma talle siis näitasin, et mitte tema ei saa minutaolisele mehele tuult alla, vaid mina tõstan tema kui takukoonla üles, raputan tal õhus sisikonna korralikult segamini ja alles siis virutan ta pikali maha. Seejärel lõi professor kartma ja võttis taskust lepituseks õuna. Mina seda õuna küll vastu ei võtnud, aga vihapidaja mees ma ka ei ole — ulatasin talle vastu leivakooriku, et närigu veel tublisti leiba ja tulgu alles siis minutaolise mehega norima. Nahatäiest pääsemise üle oli professoril hea meel, aga teist korda ma talle enam niisugust norimist ei kingi,» lõpetas lihunik oma aruande eksami käigust.

Samal ajal rääkis professor vaimustatult kolleegidele:

«Viimaks ometi leidus meie ülikoolis hiilgavate teadmistega noormees, kellel ilma suulise selgituseta kõik ristiusu õpetused lihas ja veres on! Näitasin sellele noorele inimesele, et meil on üks jumal taevas. Tema kohe, et on jumalisa ja jumal-poeg, kokku kaks. Kui niiviisi võtta, jätkan mina arutlust, tuleb arvestada ka kolmandat — püha vaimu, ja näitan noormehele kolme sõrme. Tema kohe vastuseks: see kolm — isa, poeg ja püha vaim, ongi kokku üks. Nüüd läksin mina üle teise põhitõe juurde, näitan alguses üles ja siis alla, et alguses lõi jumal taeva ja siis maa. Noormees kohe täiendab: alguses lõi jumal küll taeva, siis taevalaotuse ja alles selle järel maa. Panin talle ette viimase küsimuse — pakun õuna. Noormees ilmutas siingi kiiret taipu. Ei, õuna ta vastu ei võta, sest õunasöömise läbi langesid Aadam ja Eeva paradiisiaias patutöötegemise sisse ja sellest ajast alates peab inimsugu raskes palehigis oma igapäevast leiba teenima ja leivakoorukest sööma.»

Niiviisi sai üliõpilane kakluses teisest silmast ilma jäänud lihuniku abil ka selle eksami hiilgavalt ära anda.

Kes see üliõpilane oli, seda rahvasuu enam ei mäleta.

Rahvasuust kirja pannud A. P.

Toimetaja R. AULING

MB 18333 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2675

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (236) Reedel, 22. oktoobril 1954. a. VII aastakäik

Tõsta kateedrite osatähtsust kasvatustöö teostamisel

Käesoleva aasta augustikuul arutati NLKP Keskkomitees ja NSVL Ministrite Nõukogus kõrgema ja keskeriharidusega spetsialistide ettevalmistamise, jaotamise ja kasutamise parandamise küsimust. Seoses sellega on NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt välja töötatud üksikasjaline käskkiri, mis toob rea väga tõsiseid ümberkorraldusi nõukogude kõrgema kooli töösse. Muude ülesannete kõrval kohustab käskkiri otsustavalt parandama õppe- ja kasvatustöö taset kõrgemas koolis.

Selle suure ülesandega tuleme meie toime vaid siis, kui k o g u õppejõudude kollektiiv koos ühiskondlike organisatsioonidega asub täie tõsidusega süstemaatilise ja igakülgse kasvatustöö teostamisele. Seejuures on määratu tähtis osa, nii nagu seda näeb ette kõrgema kooli põhikiri, täita kateedritel kui õppe-kasvatustöö o r g a n i s e e r i m i s e keskustel. Ja just selles osas on meil olukord ebarahuldav.

Tutvudes kateedrite tööplaanidega alanud õppesemestriks näeme, et nendes kas pühendatakse kasvatustöö küsimustele lubamatult vähe tähelepanu (üldkirurgia kateeder, vene keele kateeder) või siis kõneldakse kasvatusküsimustest väga üldsõnaliselt, üritusi, isikuid ja tähtpäevi konkretiseerimata (vene keele kui üldaine kateeder, orgaanilise keemia kateeder, lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateeder). Tööplaanide kõrval annavad ka paljude kateedrite aastaaruanded tunnistust üliõpilaskonnas tehtava kasvatustöö vähesusest ja juhuslikkusest. Jääb mulje, et kasvatustöö vorme kas ei tunta või siis ei omistata kasvatustööle 'küllaldast tähtsust, et teda tööplaani sisse võtta ja temast kas või kateedri tööaruandeski rääkida.

Parem kui plaanides ja aruannetes ei ole aga olukord ka tegelikkuses. Meil on veel niisuguseid õppejõude, kes ei tegele isegi kõige elementaarsemate kasvatus- ja distsipliiniküsimustega. On neid, kes loevad oma loengu, huvitumata sellest, kui palju üliõpilasi teda on tulnud kuulama ja kuidas nad tunnis töötavad. Paremal juhul toob niisugune õppejõud andmed põhjuseta puudujate kohta dekanaati ja loeb sellega enese kui kasvataja ülesande täidetuks. Kuhu jääb siin aga kateeder? Ometi on esmajoones just kateeder kohustatud jälgima, millise kvaliteediga loenguid keegi õppejõud loeb, miks ühe õppejõu loengutel pole põhjuseta puudujaid, teisel on neid aga alati, jne. Kateeder on see lüli, kes kõigepealt peab reageerima esinevatele puudustele kateedri liikmete poolt tehtavas õppe-kasvatustöös, välja selgitades süüdlased ja neid korrale kutsudes. Nende kõige lihtsamate kasvatustöö vormide (distsipliini ja korra nõudmine jne.) teostamise kõrval peab kateeder hoolitsema ka selle eest, et iga kateedri liikme poolt loetav loeng ja läbiviidav seminar oleks kasvatusliku iseloomuga, et ta aitaks kasvatada üliõpilastes just m a t e r i a l i s t l i k k u maailmakäsitlust ja nõukogulikku ellusuhtumist. Praegu esineb meil aga kahjuks veel niisuguseid loenguid ja seminare, mis küll õpetavad fakte, kuid väga vähe pööravad tähelepanu üliõpilaste maailmavaate kujundamisele.

Üldise suure puudusena tuleb märkida ka seda, et kui kateedrite poolt viiakse läbi mõni kasvatusliku iseloomuga üritus, siis kannab see tavaliselt üldist iseloomu. See tähendab, et õppejõudude poolt tehakse veel vähe individuaalset kasvatustööd, mis oleks aga just eriti tähtis. Meil on peaaegu igal kursusel mõni niisugune üliõpilane, kes oma halva eeskujuga kallutab ka teisi üliõpilasi väärale teele ja kelle kasvatamise kaudu on võimalik avaldada suurt positiivset mõju k o g u kursusele.

Erilist tähelepanu tuleb kateedritel pöörata esimestel kursustel tehtavale kasvatustööle. See on nii mõnelgi määral erinev üldisest kasvatustööst vanematel kursustel. See on alusmüür, mille hoolikast või hoolimatust ladumisest oleneb kogu õppe- ja kasvatustöö edu vanematel kursustel.

Õppetöö ajal tehtava kasvatustöö kõrval peame senisest palju enam tähelepanu pühendama ka väärnähete kõrvaldamisele, mis esinevad üliõpilaste hulgas väljaspool õppetööd. Praegu ei ole meil aga vähe niisuguseid õppejõude, kes, kui neid koridoris just pikali ei tõugata, ei pööra mingisugust tähelepanu üliõpilaste käitumisele, arvates nähtavasti, et nüüd seda ei nõuta — pole vaja. Loomulikult on see täiesti väär. Kommunistlik moraal püstitab väga suured nõuded nõukogude inimeste igakülgse kasvatamise osas. Siinjuures on selgitava sõna kõrval muidugi esmane tähtsus õppejõu isiklikul eeskujul, mis nii töösesuhtumises kui ka muus osas peab olema eeskujulik.

Siinesitatu on vaid üksikud mõtted kasvatustöö küsimuste suurest hulgast. Et saavutada kasvatustöös murrangulist edu, on vaja koguda neid töökogemusi, mis kateedritel on seni kogunenud, neid üldistada ja parimaid neist levitada ning rakendada kõikides kateedrites. Ainult siis, kui k o g u kollektiiv asub täie tõsidusega kasvatustöö teostamisele kõikides tema vormides ja kui me teeme lõpu seni maad leidvale «tööjaotusele» — õppejõud õpetab, administratsioon kasvatab ja karistab — võime meie loota edule.

Kohtumine kirjanikuga

Ülikooli kirjandusringi ja Tartu Noorte Autorite Koondise ühisel koosolekul esines referaadiga U. Lahe loomingust ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane H. Kään, analüüsides põhjalikult kogu kirjaniku loomingut, alates tema varajaste katsetustega ajaleheveergudel kuni viimaste kõigile tuntud satiiriliste luuletuste ja proosateosteni.

Sõnavõttudes avaldati mitmesuguseid arvamusi ja soove üksikute teoste ja kogu U. Lahe loomingu kohta. Lõpuks esines U. Laht, kes koos auditooriumiga arutas läbi oma teoste head küljed ja vead, viidates omapoolselt mitmetelegi puudustele oma loomingus.

O. Kanol

Ühiselt kinofilmi vaatamas

Hiljuti külastasid TRÜ matemaatikaosakonna I kursuse üliõpilased ühiselt progressiivse india kinokunsti meistriteost «Hulkur» kinoteatris «Saluut». Ühiskülastus äratas üliõpilaste seas suurt huvi, mida tõendas kursuse peaaegu 100%-line osavõtt.

Eriti sügava mulje jätsid üliõpilastesse filmi peategelaste kujud — hulkur Radž silmapaistva india kinonäitleja, filmi lavastaja Radž Kapuri esituses ja Rita andeka näitlejatari Nargise kehastuses.

R. Siig

ELKNÜ TRÜ III konverentsi eel

Aruande-valimiskoosolekud komsomoligruppides

Töö sisukamaks

Komsomoliorganisatsiooni töö saab olla edukas vaid sel juhul, kui see seostatakse laiade noorsoohulkade huvidega ja, mis peaasi, kui osatakse läheneda tööle sisuliselt, kui töö objektina nähakse elavat inimest, kollektiivi liiget ja selle vajadusi. Seda põhimõtet pole rakendatud matemaatika-loodusteaduskonna keemiaosakonna komsomoliorganisatsiooni töös. Organisatsioonis toimus hiljuti aruande-valimiskoosolek, kus selgus, et organisatsioon pole aruandeperioodil vastu võtnud ainsatki uut liiget. Aruandja sm. Kuus ütles, et selle põhjuseks on vähene lahtiste komsomolikoosolekute hulk, kuid unustas seejuures, et komsomoli autoriteet sõltub ka paljudest teistest teguritest. Kui töö noortega seisneks ainult koosolekutes, mis sageli võivad kujuneda igavaiks, siis loomulikult ei saa sel tööl olla suuri tulemusi.

Vaatleme, kuidas on komsomoliorganisatsioon võidelnud õppeedukuse, kunstilise isetegevuse arendamise, kehakultuuritöö massilisuse ja teiste töölõikude eest. Selgub, et ka siin pole saavutatud eriti palju. On unustatud täiesti noorte vajadused puhkeaja kultuursel veetmisel. Aruandja ei maininud sõnagi sellest, kuidas on hoolitsetud üliõpilaste elutingimuste eest. Et sellel alal on palju teha, selgitab kasvõi järgmine fakt. Riida I kursuse üliõpilasi elab 5—6 km Tartust eemal asuvas Kvistentalis ja neil tuleb iga päev käia jala linna ja tagasi, hoolimata administratsiooni lubadustest autotranspordi suhtes.

Esimese kursuse üliõpilastele pole sõnakestki räägitud ka tööst aineringis, pole tutvustatud võimalusi tegelemiseks kunstilise isetegevuse, sporditööga jne.

Rida puudusi oli ka aineringide töös. Analüütilise ja orgaanilise keemia ring ei suutnud ÜTÜ teaduslikul konverentsil välja panna ainsatki teaduslikku tööd, ja seda sellepärast, et tööde teemad olid kateedrite poolt valitud kas ebaõnnestunult või nõudsid mitmeaastast tööd. Komsomolibüroo oleks pidanud varem tegelema selle küsimusega, mitte aga aruande-valimiskoosolekul kommunistlikelt noortelt seda «uudisena» kuulma.

Kõigest sellest on näha, et organisatsioonis töötasid ainult üksikud inimesed.

Uuel valitud bürool tuleb juba esimestest päevadest peale alata tööd tõsisemalt. Selleks ei puudu eeldused. Organisatsioonis on terve rida häid organisaatoreid, nagu üliõpilased Köstner, Johanson, Põld, Tuulmets jt., kes tuleb rakendada tööle.

E. Suur

* * *

Aruande-valimiskoosolekul kehakultuuriteaduskonna IV kursuse komsomoligrupis esines aruandega grupporg Uduvee.

Aruandes märgiti, et esimesel semestril toimusid grupi koosolekud regulaarsemalt, teisel semestril, seoses õppepraktikaga, aga harvemini. Vähe osutati grupis tähelepanu õppetöö organiseerimise küsimustele, mistõttu hügieeni eksamil paljud kommunistlikud noored said rahuldavaid hindeid. See aga omakorda tulenes puudulikust loengute konspekteerimisest ja halvast vene keele oskusest.

Kultuurilistest üritustest tuleb märkida kursuse poolt läbi viidud isetegevuskontserti Pühajärve 7-klassilises koolis.

Kursuse büroo liikmeteks valiti I. Andreller, T. Raudberg ja S. Ehlen.

A. Kirjamägi

Tugevdada sidet

Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna komsomoli-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekul esitas aruande möödunud aasta tööst osakonna sekretär sm Teras. Ta märkis, et selle aja kestel on suudetud tõsta õppeedukust, samuti paranes õppedistsipliin. Halb on olukord aga kunstilise isetegevuse, kehakultuuritöö ja ringide töö alal. Ülikooli olümpiaadidest on pidevalt osa võtnud ainult üks inimene (Rougiainen). Osakonnas leidub mõningaid häid sportlasi (Aunula, Peets, Krause), kuid sellest on vähe. Ringidest, eriti marksismi-leninismi aluste õpinguist osavõtjate arv on lubamatult väike. Halva töö põhjuseks tuleb kahtlemata lugeda kontakti puudumist büroo ja grupporgide vahel, mistõttu oli töö nõrk ka gruppides, eriti vanematel kursustel.

Nagu aruandele järgnenud sõnavõttudest selgus, puudus kontakt ka büroo liikmete eneste vahel.

Uude büroosse valiti sm-d Endrikson, Budašina, Kala, Kuusk, London, Joakimov ja Tuusov.

I. Süvalepp

Rohkem tähelepanu õppedistsipliinile

Hiljuti toimunud õigusteaduskonna III kursuse komsomoli-algorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekul märgiti põhimise puudusena, et esineb veel puudumisi loengutelt, samuti mitteküllaldast ettevalmistamist seminarideks, seda eriti kevadsemestril. Selle tulemusena jäid kevadsemestril ilma stipendiumita 9 üliõpilast, nendest kommunistlikke noori kolm (Selg, Lumet, Aak).

Büroo töös võib kiitvalt mainida sisukaid ühisüritusi, nagu Tartu käitistega tutvumine jt. Üliõpilased esinesid loengutega kolhoosides 11 korral.

Uude büroosse valiti üliõpilased Särev, Kütt ja Kabatskaja.

I. Vasari

OLUKORD, MIS TULEB LIKVIDEERIDA

12. oktoobril toimus ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogide III kursuse komsomoligrupi aruande-valimiskoosolek, millest võtsid osa esindajad vene keele kateedrist ja osakonna büroost.

Tähtsamaks küsimuseks koosolekul oli küsimus õppe- ja komsomolidistsipliinist.

Meie kursus, vaatamata sellele et enamus meist kuulub komsomoli ridadesse, on möödunud õppeaasta jooksul «saavutanud» halvima koha mitte üksi teaduskonnas, vaid kogu ülikoolis. 54 üliõpilasest lõpetas II kursuse ainult neljade ja viitega 23 üliõpilast. Suurel osal üliõpilastest esines mitterahuldavaid hindeid. Mitmel üliõpilasel esines isegi 2—3 mitterahuldavat (Ovsjannikov, Pankratov, Jerofejeva), kusjuures kõik mainitud üliõpilased on kommunistlikud noored. Osa üliõpilasi sooritas ka sügisel eksamid uuesti mitterahuldavale (Denissova, Sihhaseva jt.).

Millest oli tingitud niisugune massiline läbikukkumine kevadisel eksamisessioonil, millest on tingitud asjaolu, et kursus, kes suutis sooritada esimesel kursusel eksamid hästi, on sattunud halvimate nimekirja? Need küsimused olidki keskseks probleemiks meie esimesel komsomolikoosolekul käesoleval aastal. Vastuseks võib olla ainult üks asjaolu, millest tuleneb kõik ülejäänu: täieliku õppe- ja komsomolidistsipliini puudumine.

Toon näiteks kasvõi selle asjaolu, et komsomoligrupi aruande-valimiskoosolek, mis pidi toimuma 9. oktoobril, jäi ära, sest 44 kommunistlikust noorest oli kohal 24! Siinjuures ei saa mainimata jätta põhjusi, mis põhjustasid kommunistlike noorte puudumist. Nii näiteks eelistas kommunistlik noor Konovalova koosolekule tulemisele saunaskäimist. Pljaplina aga leidis just määratud aja kõige sobivama olevat ühiselamus kalu praadida jne. Niisugused olidki «põhjused», mille tõttu tuli komsomoligrupi aruande-valimiskoosolek edasi lükata.

Kursuse õppedistsipliin on samuti alla igasugust kriitikat. Õigemini — kriitikat on olnud palju, lubadusi ja tõotusi, samuti, kuid kõik see unustatakse peagi ja kõik läheb edasi vanaviisi. Mõned üliõpilased (Ovsjannikov, Plandovski, Pankratov jt.) on muutunud täielikeks vabakuulajateks, kes üsna harva viibivad loenguil. Sellest on räägitud, ent miski pole seni muutunud.

Tekib küsimus — kas siis dekanaat ei võta midagi ette niisuguste massiliste distsipliinirikkujate korralekutsumiseks, kas dekanaat üldse on teadlikki meie üliõpilaste massilistest puudumistest loenguilt? Kardan, et ei. Rühmavanemad kas üldse ei kanna puudutud tunde päevikusse või teevad seda osaliselt.

Ka ametiühinguvoliniku Plandovski töö on täiesti sassis. On tulnud isegi ette, et ta on kõrvaldanud üliõpilaste poolt makstud ametiühingumakse.

Need kõik on asjad, mis väärivad tõsist tähelepanu. Neist ei saa ega tohi niisama mööda minna. Olla üliõpilane, see on suur au ja ühtlasi ka suur kohustus. Ei tohi unustada, et üliõpilastes peitub kogu meie nõukogude teaduse tulevik. Kui paljud noored soovivad omada seda nime, seda näitab iga-aastane konkurss kõikides meie maa ülikoolides. Seepärast on meie esimeseks kohustuseks kõigiti au sees hoida nõukogude üliõpilaste nimetust. Inimestel, kes järjekindlalt rikuvad distsipliini, kes kisuvad alla mitte üksi meie kursuse ja teaduskonna, vaid ka kogu ülikooli au, e i o l e k o h t a m e i e k e s k e l. Ja milleks hoiavadki kohti kinni inimesed, kes ei ole mitme õppeaasta jooksul ilmutanud tahet õppida, austada oma kollektiivi ja kõrgel hoida kogu ülikooli au?

Koosolek arutas neid küsimusi täie tõsidusega ja, tunnistanud komsomoligrupi senise töö ebarahuldavaks, tegi konkreetseid ettepanekuid selle parandamiseks.

Meie kursuse enamik koosneb siiski tõelistest ja kohusetundlikest kommunistlikest noortest, kes suhtuvad täie tõsidusega õppetöösse. Kuid meie kõik, kaasa arvatud ka parimad, oleme siiski süüdi selles, et meie hulgas leiavad aset eespoolmainitud juhtumid. Oleme süüdi selles, et me pole küllaldase kommunistliku valvsusega vaadanud oma seltsimeeste puudustele. Loodame, et uus valitud grupibüroo, mille koosseisu kuuluvad eesrindlikud üliõpilased kommunistlikud noored Ananjeva, Majak ja Sokolova, teeb kõik selleks, et tõsta meie kursust uuesti heade nimekirja.

H. Holm,
ajaloo-keeleteaduskonna
III kursuse üliõpilane

Analüüsiti kehakultuurikollektiivi tööd

Hiljuti toimus matemaatika-loodusteaduskonna kehakultuurikollektiivi aruande-valimiskoosolek. Aruandja kehakultuurikollektiivi esimees H. Kalm ja sõnavõtjad märkisid, et aruandeperioodil saavutas kehakultuurikollektiiv märkimisväärseid tulemusi sportlikus võimlemises, raskejõustikus, ujumises ja kergejõustikus. Sporditöö parima organiseerimise poolest on pidevalt esirinnas püsinud geoloogiaosakond (spordiorganisaator A. Karavin). Juhatuse poolt on ära tehtud suur töö liikmemaksude võlgnevuse likvideerimisel ja liikmete ümberregistreerimisel. Kehakultuurikollektiivi töös on esinenud aga ka rida puudusi. Nii suhtus seinalehe toimetus eesotsas V. Kuutsega vastutustundetult oma ülesannetesse ja ei organiseerinud seinalehe väljaandmist õigeaegselt. Sageli esineb veel üliõpilaste põhjuseta puudumist treeningtundidest ja ebasportlikku võistlusest keeldumist. Puudus vajalik side teaduskonna komsomoli- ja ametiühiguorganitega. Kommunistlikud noored võtavad passiivselt osa kehakultuurikollektiivi tööst. Kehakultuurikollektiivi kuulub ainult 96 kommunistlikku noort.

Koosolek valis uue kehakultuurikollektiivi juhatuse, sektsioonide juhatajad ja delegaadid ÜSK V konverentsile. Uude juhatusse valiti aktiivsed kehakultuurlased J. Maldre, S. Linno, H. Tamm jt.

I. Kiir

PARTEI ELU

Kõrgemale kasvatustöö organiseerimise tase

Üliõpilaste kasvatustöö küsimustele väljaspool õppetööprotsessi pole seni õppejõudude kollektiivi kui ka partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni poolt osutatud küllaldaselt tähelepanu. Et tõhustada üliõpilaste kasvatustööd eriti ühiselamutes, kuulas TRÜ parteiorganisatsiooni büroo hiljuti ära ühiselamuid külastanud komisjoni aruande kasvatustöö olukorra kohta TRÜ ühiselamutes. Aruandes märgiti ära rida asjaolusid, mis pidurdavad poliitilise kasvatustöö teostamist ühiselamutes. Nii näiteks Tiigi tn. ühiselamus, kus elab üle 600 üliõpilase, pole ühtki vaba ruumi, mida võiks kasutada õppetoana ja ühiskondlik-poliitiliste ürituste läbiviimiseks. Palju parem pole olukord ka teistes ühiselamutes, kus kõik vähegi sobivad ruumid on kasutusel elamispinnana. Samuti takistavad üliõpilaste iseseisvat tööd sageli esinevad elektririkked, eriti Tiigi tn. ühiselamus, kus pahatihti terved korrused või isegi terve maja õhtuti on ilma elektrivalguseta. Kuni viimase ajani on üliõpilaste ühiselamud halvasti varustatud ajakirjandusega. Puuduvad lugemisvitriinid, ajalehed saabuvad ühiselamutesse TRÜ majandusosakonna kaudu suure hilinemisega.

Asjaoluga, et õppejõud (eriti poliitinformaatorid) ei tunne huvi oma üliõpilaste elu-olu vastu väljaspool õppetööd, ei külasta üldse või külastavad äärmiselt harva ühiselamuid, võib seletada nii mõnigi kord ühiselamuis esinevaid distsipliinirikkumisi ja ebakollektiivsuse avaldusi (Kastani tn. ühiselamus). Rida puudusi esineb ka ühiselamute nõukogude töös.

Arutanud igakülgselt läbi kasvatustöö parandamise võimalused ühiselamutes, leidis büroo, et üheks tähtsamaks kasvatustöö teostamise tingimuseks on vajalike ruumide vabastamine igas ühiselamus. Samuti tuleb kindlustada, et ühiselamud oleksid varustatud eesti- ja venekeelse ajakirjandusega, milleks tuleb välja panna vastavad lugemisvitriinid. Teaduskondade parteiorganisatsioonidel tuleb senisest paremini kontrollida ja abistada õppejõudude-poliitinformaatorite tööd ühiselamutes. Ülikooli komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid peavad võimalikult kiiresti ümber organiseerima ühiselamute nõukogud, et kindlustada nende autoriteeti kõigi ühiselamutes elavate üliõpilaste keskel.

Lõpuks juhtis büroo ülikooli majandusaparaadi tähelepanu ühiselamuis esinevate olustikuliste puuduste ja väärnähete kiireima kõrvaldamise vajadusele.

ANNA HAAVA JUUBELIPÄEVADEL

...Aula on tulvil. Siin on noori ja vanu, üliõpilasi ja hallipäiseid õpetajaid, siin on matemaatikuid ja muusikamehi. Nad on tulnud austama Anna Haavat.

Iga ajastu loob oma kirjandusliku stiili. Anna Haava on oma aja luuletaja. Kuid ta on ühtlasi ka suur luuletaja. Ning tema siira armastuslüürika parimad leheküljed, tema luuletused tungiva, mehise protestiga ülekohtu vastu ei ole ainult kirjanduslik minevik: me võtame täna kätte Anna Haava luuletused ja tunneme rõõmu nende praegugi kõlava mõtte, praeguselegi ajale oluliste sõnade üle.

Meil on viimasel ajal saanud harjumuseks rääkida peamiselt sellest, millest kirjanik kirjutab. Kuidas ta kirjutab, sellest kõneldakse veel aralt. On halb, kui mõne kirjaniku looming soodustabki sellist ühekülgset käsitlemist, olles tugev oma mõtte, ent nõrk oma vormi poolest. Anna Haava puhul me seda ei karda. Anna Haava luuletusi me armastame nende mõtte pärast, armastame aga ka haavaliku ütlemisviisi, Haava omapärase luuletajapalge pärast. Seepärast tundubki nii õige olevat see, et Debora Vaarandi oma «Sirbi ja Vasara» artiklis andis palju kohta Haava luulele enesele — head luulet on raske ümber jutustada.

...Niisiis, aula on tulvil. On Anna Haava sünnipäeva eelõhtu. Sajad inimesed on tulnud austama Anna Haavat, suurt rahvalaulikut. Tema luulest kõneleb aktusel ülikooli kirjanduskateedri dotsent J. Käosaar, deklamaatorid esitavad Haava südamlikku sõna, kaks koori esitavad laule Haava tekstidele. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi liige L. Roots loeb ette seadluse Anna Haavale Eesti NSV rahvakirjaniku aunimetuse andmisest. Ning ikka ja jälle kajab saalis aplaus. On hea, kui koos kätega rõõmustavad südamed. Seekord oli see nii — südamed rõõmustasid Anna Haava suure juubeli pärast, tänasid selle ilusa eest, millega luuletaja on rikastanud meie kirjandust.

15. oktoobril, Anna Haava sünnipäeval, külastas kirjanikku suur delegatsioon nõukogude ja kultuuriasutuste esindajaist, kelle hulgas J. Smuul. Tänades tervituste eest oli ka Kirjanike Liidu esimees kõneles Anna Haava oma suurest soovist — rahvaste vahel valitsegu sõprus ja rahu.

On suur asi jõuda oma elu kümnendasse aastakümnesse. On veelgi suurem asi võtta selles kõrges eas osa oma valitud luuletuste kogumiku väljaandmisest, kõnelda veendunult rahvaste sõprusest ja rahust, võtta osa elust. Anna Haava teeb seda. Me austame teda tema luule pärast. Me austame teda tema tööka elu pärast.

M. Matt

Komsomol juhtigu kehakultuuritööd

TRÜ teaduskondade komsomoliorganisatsioonid korraldasid eelmisel õppeaastal väga mitmesuguseid üritusi: organiseeriti loenguid, vestlusi, käidi kollektiivselt kinos ja teatris, anti välja seina- ja välklehti, tegeldi isetegevusega. Kõik need üritused olid allutatud ülesandele teostada üliõpilaste hulgas kommunistlikku kasvatust. Ometi tegid teaduskondade komsomoliorganisatsioonid eelmisel õppeaastal suure vea, jättes unarusse kommunistliku kasvatuse ühe tähtsama osa — kehakultuuritöö.

Teaduskondade komsomoliorganisatsioone ei huvitanud, kuidas töötavad kehakultuurikollektiivid, kui palju üliõpilasi võtab osa kehakultuuri- ja spordialastest üritustest. Vähe sellest, teaduskondade komsomoliorganisatsioonid ei tundnud huvi ka selle vastu, kuidas kaitstakse teaduskonna spordiau võistlustel. Ühegi teaduskonna algorganisatsiooni ega büroo koosoleku päevakorras ei ole olnud küsimust sellest, kuidas kindlustada teaduskonna edukat esinemist ülikooli spordiklubi poolt organiseeritud teaduskondadevahelistel võistlustel.

Meie ülikooli komsomoliorganisatsioonile on häbiks fakt, et arstiteaduskonna arvukast üliõpilaskonnast kuulub ülikooli spordiklubi liikmeskonda ainult 115 üliõpilast, nendest kommunistlikke noori 43. Ometi peaks tulevastele arstidele kõige paremini selge olema kehakultuuriga tegelemise tähtsus. Sama olukord valitseb ajaloo-keeleteaduskonnas, kus 397 kommunistlikust noorest kuuluvad ülikooli spordiklubisse 77. Teistest paremana võib esile tuua ainult matemaatika-loodusteaduskonda, kus ülikooli spordiklubi liikmeid on 218, nendest kommunistlikke noori 116.

Ükskõikne suhtumine kehakultuuri- ja sporditöösse näitab, et teaduskondade komsomoliorganisatsioonid ei võitle terve eluviisi eest, meie ülikooli poolt ettevalmistatavate kaadrite kvaliteedi eest.

Kõikide teaduskondade komsomoli-algorganisatsioonide büroodesse on valitud kehakultuuri- ja spordialase töö eest vastutavad liikmed. Kuid tuleb märkida, et need kommunistlikud noored ei seisnud möödunud õppeaastal oma ülesannete kõrgusel. Töötades eraldatuna kehakultuurikollektiivide nõukogudest, leidmata toetust algorganisatsioonide büroodelt ja grupporgidelt, ei suutnud nad kommunistlikke noori kaasa tõmmata kehakultuuri harrastamisele. Ilmekalt avaldus see möödunud talvel toimunud suusakrossi organiseerimisel. Täpselt samalaadne olukord kordus käesoleval sügisel, kus teaduskondade komsomoliorganisatsioonid jäid eemale teaduskondadevahelise spartakiaadi raames toimunud kergejõustikuvõistluste organiseerimisest.

On huvitav, miks meie teaduskondade komsomoliorganisatsioonid ei ole organiseerinud selliseid suurepäraseid sportlikke üritusi, nagu seda on suusamatkad, väljasõidud paatidega jne. Ometi on selleks meie ülikoolis olemas kõik võimalused.

Teaduskondade komsomoliorganisatsioonide nõrga kehakultuurialase töö põhjuseks võib lugeda ka juhtimise ja kontrolli puudumist TRÜ komsomolikomitee kehakultuuri- ja sporditöö sektori poolt (sm. E. Simson), kes ei ole oma ülesannete täitmisse suhtunud tõsiselt. Kuid vastutus halva töö pärast ei lange ainult sm. Simsonile, vaid ka ülikooli komiteele, kes suhtus liiga passiivselt sellesse küsimusse.

Käesoleval õppeaastal tuleb teaduskondade komsomoliorganisatsioonidel võtta kehakultuuritöö oma südameasjaks. Oleks soovitatav, et kõikide teaduskondade komsomoliorganisatsioonid võtaksid oma koosolekutel päevakorda küsimuse kehakultuuritöö parandamisest teaduskonnas. Koosolekul tuleks välja selgitada eelmistel aastatel tehtud vigade põhjused ning vastu võtta konkreetne otsus, mille ellurakendamisel tõmmataks kehakultuuri harrastamisele kaasa esmajoones kommunistlikud noored ise.

Kehakultuur ja sport peavad meie ülikoolis käesoleval õppeaastal muutuma tõeliselt masse haaravaks. See on suur ülesanne kogu meie kollektiivi, eriti aga selle eesrindlikuma osa — komsomoliorganisatsiooni ees.

J. Paalmäe
J. Unger

Paremini organiseerida raamatute kasutamist

Raamatu abi kasutab iga üliõpilane ja õppejõud iga päev ja tund. Kuidas on aga meil korraldatud raamatute juurde pääsemine? Teoreetiliselt on TRÜ pearaamatukogu üks rikkalikumaid Nõukogude Liidus. Praktiliselt ei pääseta aga paljude raamatute juurde. Kataloogides on peamiselt pärast 1945. a. ilmunud kirjandus. Asjata võib otsida maailmakirjanduse klassikuid algkeeles või kirjandusteoreetilisi teoseid. Ka soovisedelid ei leia tihti rahuldamist. Raamatukogu tutvustamisel võib küll läbi akna näha üldkatalooge. mis pealiskaudse arvestuse kohaselt sisaldavad umbes sada korda rohkem raamatuid, kui on praegu kasutamisel, samuti võib juhuslikult eemalt näha tõesti hiiglaslikke riiuleid täis raamatuid. Praktiliselt on aga suurem osa pearaamatukogu fonde kasutamiseks ligipääsmatud. Vanemate kursuste ajaloolased on siin leidnud lahenduse — nimelt tellivad nad raamatuid Moskvast Lenini-nimelisest raamatukogust, kust nende saamine olevat palju lihtsam.

Näib, et meie pearaamatukogu juhtkond ei saa küllaldaselt aru nendele esitatud ülesannetest. Õnneks on ajaloo-keeleteaduskonnal päris hea teaduskonna raamatukogu, kus peale erialase kirjanduse on ka korralikud lugemisruumid. Siin on puuduseks aga see, et kui möödunud aastal oli raamatukogu lahti kella 9—22-ni, siis tänavu on see aeg tunduvalt lühem — kuni 4. oktoobrini kella 9—15-ni ja alates 4. oktoobrist kella 14—20-ni. Nii seisavad vajalikud ruumid enamiku aega kasutamatult, üliõpilased on aga sunnitud õppima ühiselamute läbikäidavates ja rahvarikastes tubades n. ö. põlve peal.

Pearaamatukogul ja dekanaadil tuleks need küsimused kiiresti lahendada, et nii üliõpilaskond kui ka õppejõud saaksid paremini kasutada meie raamatukogusid.

M. Neithal

Tugevneb side teooria ja praktika vahel

TRÜ pedagoogikakateedri liikmed on ammu veendunud, et pedagoogika on neid teadusi, kus tihe side praktikaga on eriti tähtis. Paremate õpetajate kogemuste tundmaõppimisele ja üldistamisele on kateedri liikmed oma õppetöös ja teaduslikus uurimistöös omistanud suurt tähtsust.

Loova koostöö tihendamiseks Tartu koolidega ja naaberkateedritega organiseeriti käesoleval sügisel pedagoogikakateedri juurde aktiiv, mille koosseisu paluti Tartu Õpetajate Instituudi pedagoogikakateedri ja TRÜ loogika-psühholoogiakateedri liikmeid ning umbes 30 Tartu haridustegelast ja õpetajat, kes on osutanud huvi pedagoogika-alase uurimistöö vastu. Aktiivi esimesel koosolekul 4. oktoobril arutati, millised praktilise koolitöö küsimused vajaksid esimeses järjekorras teaduslikku läbitöötamist ja millisel määral seda oleks suuteline tegema pedagoogikakateeder. Järgnevalt analüüsiti kateedri liikme H. Kurmi valminud väitekirja teemal «Nõukogude Eesti üldhariduslik kooli areng». Sõna võtsid ja tegid kriitilisi märkusi töö kohta dots. E. Koemets, asp. H. Liimets, asp. I. Põldvere, õpetajad L. Rootamm, A. Toomepärg jt. Üldiselt peeti tööd kordaläinuks. Aktiivi järgnevatel koosolekutel on kavatsus analüüsida mõningaid venekeelseid pedagoogilisi teoseid («Классный руководитель») ja kuulata ülevaadet mõne kooli kogemustest õpilaskollektiivi organiseerimise alal.

Et tihendada sidemeid ka väljaspool Tartut asuvate koolidega, külastasid kateedri liikmed koos TÕI õppejõududega 19. ja 20. septembril Valga I 7-kl. kooli, kus on tehtud head tööd õpilaskollektiivi organiseerimise alal. Valga linna õpetajate koosolekul esinesid sel puhul dots. A. Elango ja dots. E. Koemets. Lähemal ajal kutsutakse üks Valga 7-kl. kooli õpetajaid kateedri aktiivi koosolekule oma kogemustest kõnelema.

Suurema üritusena viidi kateedri algatusel 8.—10. oktoobrini läbi TRÜ pedagoogikakateedri, loogika-psühholoogiakateedri ja TÕI pedagoogikakateedri ühine väljasõidusessioon Viljandis. Sessioonist võtsid osa 10 õppejõudu Tartust, peale selle Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi esindaja sm. J. Sõerd ja ajalehe «Nõukogude Õpetaja» toimetuse esindaja sm. A. Ilves.

Sessiooni peamiseks ülesandeks oli panna alus pedagoogilisele uurimistööle õpilaskollektiivi kujundamise kohta segakooli tingimustes Viljandi koolides. Teatavasti mindi Viljandis kaks aastat varem kui muudes linnades üle poeg- ja tütarlaste ühisõpetamisele. Sellepärast on Viljandi õpetajatel sel alal juba mõnesuguseid kogemusi, mis pakuvad huvi teiste linnade õpetajatele. Kateeder on võtnud oma teadusliku töö plaani nende kogemuste tundmaõppimise ja üldistamise. Mõlemas eestikeelses keskkoolis toimusid sel puhul kateedri liikmete ja kohalike õpetajate ühised koosolekud, kus määrati kindlaks teemad, millistel kohalikud õpetajad hakkavad korraldama vaatlusi ja koguma materjali. Õpetajad suhtusid üritusse suure huviga. Mõnel klassijuhatajal oligi juba kogutud huvitavaid tähelepanekuid, mida koosolekul esitati.

Huvitavaks kujunes Tartu seltsimeeste kohtumine Viljandi Pedagoogilise Kooli õpetajate ja õpilastega. Prof. K. Ramul esines ettekandega teemal «Õpetaja psühholoogia» ja vanemõpetaja H. Kurm teemal «Nõukogude õpetajate ettevalmistamine ja edasiõppimine ENSV-s». Järgnevalt esitati vastastikku hulgaliselt küsimusi. Viljandlasi huvitas, millises olukorras on polütehnilise hariduse teostamine meie koolides, miks mindi üle segakoolile, millega oleks soovitatav noorel õpetajal teotseda peale oma kutsetöö, kuidas rakendada I. P. Pavlovi õpetust õppe- ja kasvatustöös jne. Tartu kateedrite liikmeid huvitas omakorda, kuidas on korraldatud pedagoogiline praktika Viljandi Pedagoogilises Koolis, kuidas töötab nende kooli komsomoliorganisatsioon, millised ringid on koolis olemas jne.

Viljandi rajooni haridusosakond organiseeris sessiooni puhul linna ja rajooni õpetajate üldkoosoleku, kus esinesid dots. E. Koemets teemal «Akadeemik Pavlovi õpetus pidurdusprotsessidest», dots. A. Elango teemal «Klassijuhataja töö koolis» ja asp. H. Liimets teemal «Õpetajate ja lastevanemate koostöö».

Peale selle esineti veel vene õppekeelega keskkooli pedagoogilise nõukogu koosolekul (ped. tead. kandidaadid M. Aleksandrova ja N. Reinvald), Paide rajooni ja Viljandi linna eelkoolikasvatajate koosolekul (dots. A. Elango), I keskkooli lastevanemate koosolekul (dots. E. Koemets), viidi läbi TRÜ lõpetanud õpetajate kohtumine kateedrite liikmetega ja vestlus TÕI lõpetanud õpetajatega.

Huvitavaks kujunes kateedrite liikmete nõupidamine EKP Viljandi rajoonikomitee agitatsiooni- ja propagandaosakonnas, kus arutati pedagoogilise propaganda elustamise võimalusi Viljandi ajalehe «Tee Kommunismile» veergudel ja EPTTL Ühingu Viljandi Osakonna loengulise tegevuse kaudu.

Tartu kateedrid lubasid sel aastal osutada Viljandi seltsimeestele mitmekülgset abi.

Kuigi kolm päeva kestnud sessioon oli tugevasti koormatud mitmesuguste üritustega, tutvusid kateedrite liikmed ka õppetööga Viljandi Pedagoogilises Koolis ja II keskkoolis.

Sessioon aitas palju kaasa pedagoogilise teooria rinde töötajate lähendamisele praktikutele ja on loota, et nende edaspidigi jätkuv koostöö kujuneb viljakaks kummalegi poolele.

A. Elango

Homme kohtub TRÜ — EPA

Viimastel aastatel on kergejõustik Tartu kõrgemates koolides, TRÜ-s ja EPA-s, omandanud suure populaarsuse. Mõlema õppeasutuse kergejõustikuvõistkonda kuulub arvukalt Eesti NSV koondvõistkonna liikmeid vabariigi meistreid ja rekordiomanikke. Eriline huvi valitseb mõlemas kõrgemas õppeasutuses igal kevadel ja sügisel toimuva TRÜ—EPA vahelise kergejõustiku matškohtumise vastu.

Kahel viimasel korral on olnud edukas EPA võistkond, võites matškohtumise mõnepunktilise eduga.

Võistlus toimub kõigil põhimistel kergejõustikualadel, kusjuures kumbki õppeasutus paneb igal alal välja kolm võistlejat.

Võistlused algavad laupäeval kell 16 ja pühapäeval kell 12.

Metoodiline konverents

TRÜ pearaamatukogu korraldab kolmapäeval, 27. oktoobril kell 18 raamatukogu ruumes metoodilise konverentsi teemal «Kuidas konspekteerida raamatuid». Päevakorras on ettekanded küsimustest: kuidas konspekteerida teaduslikku teost (dots. A. Elango), kuidas konspekteerida ilukirjanduslikku teost (asp. A. Nagelmaa), lugemise kultuurist (pearaamatukogu direktor A. Hiir). Lõpuks läbirääkimised.

TEADAANNE

ÜTÜ nõukogu valveajad on iga päev, välja arvatud laupäev ja pühapäev, kl. 18—19. ÜTÜ nõukogu asub peahoones, kolmandal korrusel, tuba nr. 81.

VASTUSEKS KRIITIKALE

Vastuseks ülikoolilehes nr. 27 avaldatud kriitikale majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilase H. Hommiku kohta teatab õigusteaduskonna dekaani kt. sm. K. Püss, et kriitika on täiesti õigustatud. Üliõpilane H. Hommik on üliõpilasele ebasobiva käitumise pärast esitatud karistamiseks rektori käskkirjas.

Toimetaja R. AULING

MB 18346 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2722

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat

Olgu tervitatud TRÜ III komsomolikonverentsi delegaadid!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29(237) Reedel, 29. oktoobril 1954. a. VII aastakäik

Samm edasi

Homme avatakse ülikooli III komsomolikonverents. Ülikooli komsomoliorganisatsioon läheb sellele vastu veelgi tugevamana ja võimelisena lahendama üliõpilaste kommunistliku kasvatuse tõsiseid küsimusi. TRÜ rohkem kui poolteisetuhandeline kommunistlike noorte kollektiiv on parteiorganisatsiooni ja rektoraadi ustav abiline õppe- ja kasvatustöös.

Iga päev asetavad partei ja valitsus nõukogude kõrgema kooli ette üha uusi vastutavaid ülesandeid. Nende ülesannete täitmiseks luuakse meie sotsialistlikus riigis kõik tingimused. Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse pidevat hoolitsust tunnevad kogu aeg ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased.

Käesoleval õppeaastal tulid ülikooli 700 uut üliõpilast — see on suurim vastuvõtt ülikoolis. On avatud majandusteaduskond, uued erialad ajaloo-keeleteaduskonnas. Kodumaa ootab meie ülikoolilt noorte kommunismiehitajate-spetsialistide täisväärtuslikku kaadrit. Selliste spetsialistide ettevalmistamisel on tähtis koht komsomoliorganisatsioonil.

Aruandeperioodil võttis TRÜ komsomoliorganisatsioon aktiivselt osa kõigist tähtsatest ühiskondlik-poliitilistest üritustest. Üle 300 kommunistliku noore töötas NSVL Ülemnõukogu valimiste päevil valimisjaoskondades. Kõigis komsomoligruppides arutati NLKP KK septembri-, veebruari-märtsi ja juunipleenumi ajaloolisi otsuseid samuti ÜLKNÜ XII kongressi materiale.

Juhindudes ÜLKNÜ KK IX pleenumi otsustest on komsomoliorganisatsioon esinenud aktiivse võitlejana üliõpilaste õppetöö parandamise eest, teadmiste kvaliteedi tõstmise eest. Suurepäraseks näiteks sellest on geograafiaosakonna komsomoliorganisatsioon, kes väga teravalt tõstis üles õppeprogrammide ning materjali omandamise kvaliteedi küsimuse tulevase geograafi-spetsialisti poolt. Osakonna komsomoliorganisatsiooni otsused kiideti heaks rektoraadi poolt ja viiakse praegu ellu.

Tähelepandavalt paranes töö ülikooli kõige noorema põlvkonnaga — esimeste kursuste üliõpilastega. Käesoleval õppeaastal korraldatakse neile loenguid TRÜ ajaloost, metoodilisi konverentse, ekskursioone.

Komsomoliorganisatsioon võtab aktiivselt osa Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööst. Selle eredaks näitajaks on see, et parimatest ÜTÜ teaduslikul konverentsil, samuti üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatusel esinejatest olid enamik kommunistlikud noored.

Laienenud on ka meie komsomoliorganisatsiooni sidemed põllumajanduse ja tööstuse töötajatega. ELKNÜ TRÜ komitee lektoritegrupi ülesandel on sel aastal loetud maal umbes 200 loengut partei ja valitsuse otsustest NSVL põllumajanduse edasise tõusu kohta. Kõik ülikooli komsomoliorganisatsioonid võtsid šefluse alla Tartu linna tööstuslike ettevõtete komsomoliorganisatsioone.

Aruandeperioodil saavutas komsomoliorganisatsioon olulist edu massilise kultuuritöö alal. Vaatamata raskustele ruumidega paranes kunstilise isetegevuse ringide töö, ülelikooliliste ja osakondade õhtute sisu. Esiletõstmist väärib vene kirjanduse ringi initsiatiiv, kus organiseeriti diskussiooniõhtuid nõukogude kirjanduse tähtsaimate küsimuste kohta, samuti eesti kirjanduse ring, kes organiseeris möödunud õppeaastal kirjandusvõistluse.

Viimasel ajal on massilise sporditöö olukord ülikoolis ebarahuldav. Teaduskondadevaheline spartakiaad, mis organiseeriti ÜSK-i ja ELKNÜ TRÜ komitee initsiatiivil, peab aitama meil seda olukorda parandada.

TRÜ komsomoliorganisatsioonis esineb suurte saavutuste kõrval ka tõsiseid puudusi. Mõned komsomoliorganisatsioonid (arstiteaduskonna II ja III kursus, ajaloo-keeleteaduskonna III kursus, õigusteaduskonna II kursus) võitlevad halvasti kõrge õppeedukuse eest. Meil on veel sagedased nõukogude üliõpilasele ebaväärika käitumise juhud (Russakov, Ovsjannikov jt.). Selliste faktidega peab komsomoliorganisatsioon pidama kõige otsustavamat võitlust.

Nõrk on ühingusisene komsomolitöö. Meil on veel selliseid kommunistlikke noori, nagu Veldre (mat.-loodusteadusk.), kes suhtuvad vastutustundetult komsomoli ülesannete täitmisse, ei pea kalliks kommunistlike noorte usaldust.

Ülikooli komsomoliorganisatsioon kasvab mitterahuldavalt. See komsomoliorganisatsiooni töö näitaja peab tõsiselt mõtlema panema komsomoliaktiivi.

Ainult teravaima kriitika ja enesekriitika baasil saab ületada neid puudusi. Komsomoliorganisatsioon peab kogu jõuga arendama puuduste tõsist, asjalikku kriitikat. Neil päevil ilmus ELKNÜ TRÜ komitee satiirilehe «Poks» esimene number. See algatus peab samuti aitama meid meie töös.

Kriitika ja enesekriitika TRÜ III komsomolikonverentsi keskpunkti — see peab saama konverentsi peamiseks loosungiks, mis aitab meil parandada vigu komsomoliorganisatsiooni töös.

Teadmiseks ELKNÜ TRÜ III konverentsi delegaatidele

Tartu Riikliku Ülikooli III komsomolikonverents avatakse laupäeval, 30. oktoobril 1954. a. kell 18 TRÜ aulas.

Konverentsi delegaatide ja külaliste registreerimine toimub 30. oktoobril kell 17 TRÜ peahoones.

ELKNÜ TRÜ komitee

Tööjuubilar pearaamatukogus

26. oktoobril 1954. a. tähistas oma 60-ndat sünnipäeva ja 33-ndat tööjuubelit TRÜ pearaamatukogu töötaja sm. Linda Lao. Asunud raamatukogusse tööle 1921. a., on juubilar täitnud mitmesuguseid ülesandeid, kusjuures ta töö on alati seisnud kõrgel teaduslikul tasemel. Sm. Lao on eestikeelsete raamatute osakonna organiseerija ja eestikeelsete raamatute kataloogide koostaja. Praegu töötab sm. Lao bibliograaf-redaktorina.

Oma ennastsalgava, eeskujuliku ja täpse töö eest on juubilari autasustatud medaliga «Hoolsa töö eest Suure Isamaasõja päevil 1941—45» ja ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

TRÜ pearaamatukogu kollektiiv hindab sm. L. Laod kui kohusetruud, alati abivalmis ja vastutulelikku töötajat ja soovib juubilarile palju tervist, jõudu ja edu edaspidiseks tööks!

TRÜ pearaamatukogu kollektiiv

Kriitika ja enesekriitika TRÜ III komsomolikonverentsi tulipunkti! Ainult igakülgse kriitikaga suudame avastada ja kõrvaldada takistused meie komsomoliorganisatsiooni töös!

NOOR KAARDIVÄGI

TERVITUS KOMMUNISTLIKU NOORSOOÜHINGU 36. AASTAPÄEVAKS

Näen kodusõja karme võitlusaegu
— noid surematuid päevi ajaloos ...
Kortšaginiga kõrvu lähen praegu
ma stepis lahingute rünnuhoos.

Me kappame — on rinnal karabiinid —
kesk kuulide ja lõhkemiste kaost.
Suits Lõunastepis püsib lahingliinil,
ent juba särav päike tõuseb aost ...

Siis sädelema jäävad võidutuled.
On kõikjal Pavel, tema kirg ja ind!
Ta nimel noorus läheb rünnakule
ning soodest kerkib Komsomoli linn!

Stepp muutub nagu muinasjutu imel,
kui enda kõrval tunned seltsimeest ...
Sa elad selle a i n s a elu nimel
ja see on võitlus Inimese eest!

... Mu silmad Zoja surematust näevad:
ma võitluskutset kuulen võllapuult ...
Näen lahingtandri karmi talvepäeva
— Matrossov võidab surma laskesuul ...

Ja tundub, nagu rindu lööksid lasud
käest värvund lumme langeks automaat ...
Matrossov! Sinu surma võidutasuks
jäi rahukevad, vaba Kodumaa!

Läks Leedus vapra surma Melnikaite,
— ei iial hukku kangelase hing!
Komnoorte vaprust Leningradi kaitsel
ei murdnud nälg, ei külm, ei terasring!

... Koos Koševoiga Krasnodonis astun,
on stepis leegid, linnas surm ja õud ...
Noor Kaardivägi tõusis surma vastu,
sest sellest tugevam on võidu jõud!

Meid nende kirg ja nende puhtus kannab,
meis nende tuli leegitseb ja köeb.
Me võidualtarile tahaks panna
ka oma südamed kui tulisöed!

Me meenutame üllaid võitlusaegu,
hall pilet võitu kiirgab meie käes!
Me lahinglipu alla jääme praegu,
jah, õnn on olla Noores Kaardiväes!

V. KRUUT

ARVE JA FAKTE

ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni kuulus 1944. a. 3 kommunistlikku noort. 1953. a. oli algorganisatsioonis juba 1195 ja 1954. a. 1541 kommunistlikku noort.

Komsomoligruppe oli 1953. aastal 89. Käesolevaks õppeaastaks on see arv tõusnud 139-le.

*

1953. a. õppisid ainult parimatele hinnetele 132 kommunistlikku noort. Praegu õpib ainult väga headele 156 kommunistlikku noort.

*

ELKNÜ TRÜ komitee lektoritegrupp on üheks suuremaks vabariigis. Ainult viimase poole aasta jooksul on ülikooli lektorite poolt loetud üle 200 loengu.

*

TRÜ ÜTÜ tööst võttis 1953. aastal 51 ringis osa 1427 üliõpilast, neist kommunistlikke noori 620. Käesoleval aastal töötab ülikoolis 57 teaduslikku ringi, milliste tööst võtab osa 1455 üliõpilast, neist kommunistlikke noori 743.

*

ÜTÜ VIII teaduslikul konverentsil esinesid vennasvabariikide kõrgemate õppeasutuste üliõpilased 24 teadusliku ettekandega.

Meie üliõpilased on vennasvabariikide kõrgemates õppeasutustes ettekannetega esinenud 40 korral.

*

Meie ülikoolist suunati 11 parimat aktivisti üleliidulisele põllumajandusnäitusele.

*

Kommunistlikud noored Lea Maremäe ja Aino Huimerind kaitsesid NSV Liidu spordiau rahvusvahelistel võistlustel.

*

TRÜ spordiklubi liikmeskonda kuulus 1952/53. õppeaastal 700 üliõpilast, neist 300 kommunistlikku noort. 1953/54. a. koondus spordiklubisse üle 800 üliõpilase, kusjuures kommunistlike noorte arv kasvas umbes kolme ja poole sajani.

Mõtteid konverentsi eel

Mind valiti osakonnakoosolekul delegaadiks ülikooli komsomolikonverentsile.

On suur ülesanne võtta osa konverentsi tööst. Tehakse ju konverentsil kokkuvõtteid kõigest sellest, mida kommunistlikud noored on teinud aasta jooksul. Ühtlasi kerkib küsimus, millises suunas peab arenema meie töö järgmisel õppeaastal. Millele suunata peamine tähelepanu ja koondada komsomoliorganisatsiooni tegevus — see selgub konverentsil.

Peale selle esinetakse konverentsil paljude huvitavate sõnavõttudega. Kui tähelepanelikult kuulata, saab kindlasti palju huvitavat materjali selle kohta, kuidas elavad ja töötavad teised komsomoligrupid ja osakonnad. Võib-olla mujal on rakendatud uusi töömeetodeid, võetud ette uusi üritusi. Pärast konverentsi jutustame oma gruppides sellest ja võtame ka ise midagi ette. Seesugune kogemuste vahetamine aitab palju kaasa komsomolitöö sisukamaks muutmisele.

Kuid komsomolikonverentsil on veel üks tähtis ülesanne: valida juhtiv organ — komsomoli ülikoolikomitee. Meie, konverentsi delegaatide kõigi ühiseks ülesandeks on valida komiteesse just kõige aktiivsemad ja kõige printsipiaalsemad noored. Tuleb enne põhjalikult kaaluda, keda esitada kandidaadiks, sest komitee tööst sõltub suurel määral kogu komsomolitöö edukus.

Selliste mõtete ja lootustega lähen vastu ülikooli komsomolikonverentsile.

A. Kennik,
ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna üliõpilane

ÜTÜ ringid kirjanduse populariseerimisele

Mitmed ÜTÜ ringid tegid möödunud õppeaastal märkimisväärset tööd uusima õppe- ja teadusliku kirjanduse tutvustamisel üliõpilaste laiadele hulkadele. Nii näiteks organiseeris ajalooring teadetetahvli, kus pidevalt toodi andmeid raamatukogusse saabunud ajaloo-alasest uudiskirjandusest. Füüsikaring organiseeris koguni uudiskirjanduse vitriini, mis ilmunud raamatud tõi kõikidele üliõpilastele n. ö. silma alla. Mitmed ringid (õigusteaduskonnas, keemia- ja farmaatsiaosakonnas jm.) korraldasid ühiseid ekskursioone pearaamatukogusse, kus tutvuti raamatukogu töökorraga. Peaaegu kõikides ringides juurdus lühiinformatsioonide töövorm, milles anti ülevaade uusimas perioodikas ilmunud teaduslikest artiklitest. Farmaatsiaring tegi algatuse ka üliõpilaste isiklike raamatukogude õppe- ja teadusliku kirjandusega täiendamiseks, organiseerides ilmuva kirjanduse ühise eeltellimise. Kõikide kursuste poolt kasutatavasse õpperuumi pandi välja ilmuva uudiskirjanduse kaust, milles toodi pidevalt teateid lähemal ajal ilmuvatest raamatutest. Nooremate kursustele selgitati ilmuvate raamatute kasulikkust. Hiljuti jõudsid müügile Hammermann-Sassi raamat ravimtaimede leviku kohta NSVL-s ja Kalašnikovi retseptuuri juhis, mida vastavalt tellimisele varuti ringi jaoks. Nimetatud õppematerjale ostsid ringi liikmed üle 40 eksemplari. Senovi farmatseutilise keemia õpikut varuti üle 80 eksemplari.

Käesoleval õppeaastal jätkavad ringid oma tööd kirjanduse tutvustamisel. Tuleb pidada vajalikuks, et kõik ringid lülituksid aktiivselt sellesse töösse. Teadusliku lühiinformatsiooni senised kogemused õigustavad nende kasutamist kõikidel ringikoosolekutel. Pearaamatukogu bibliograafiliste kataloogidega tutvumine on ka sel aastal aktuaalne ja seda tuleks teha nii, et kaasa saaksid haaratud võimalikult ka kõik nooremate kursuste üliõpilased. Üliõpilaste isiklik raamatukogu aga aitab tõsta lugupidamist raamatute vastu üldse. Kas eesti kirjanduse ja vene kirjanduse ring ei kaaluks annotatsioonidega uudis-kirjanduse vitriinide rajamist peahoonesse, mis tõstaks ka teiste teaduskondade üliõpilaste huvi ilukirjanduse vastu?

Dots. J. Tammeorg

AKTIIVNE TÖÖ RINGIS

Töö paremaks läbiviimiseks otsustati ÜTÜ senine ajalooring jaotada kaheks: NSV Liidu ajaloo ja üldajaloo ringiks.

Kohe pärast aruande-valimiskoosolekut asusid ringide äsjavalitud juhatused aktiivselt tegevusse. NSV Liidu ajaloo kateeder koos ringide juhatustega organiseeris 3. oktoobril ekskursiooni Lõuna-Eesti ajalooliste mälestusmärkidega tutvumiseks.

Põhiliseks töövormiks ringis ekskursioonide ja teiste ürituste kõrval on töökoosolekud. NSV Liidu ajaloo ringis toimus käesoleval semestril esimene töökoosolek 8. oktoobril. Koosoleku päevakorras oli lühiinformatsioon seoses I. Repini surma-aastapäevaga üliõpilaselt L. Visnapilt ja referaat teemal «Tartu ülikool XIX sajandi I poolel» üliõpilaselt E. Liinilt. Sisuliselt õnnestus koosolek hästi. Lühiinformatsiooni illustreerimiseks kasutati valguspilte ja diagramme. Näitliku materjali kasutamist tuleb eriti tervitada, sest see aitas ettekandeid muuta sisukamaks ja elavamaks. Eriti huvitavaks oleks pidanud ettekanne kujunema I kursuse üliõpilastele, sest enamik neist ei ole tuttavad TRÜ juubelinäituse materjalidega, kuid kahjuks oli nende osavõtt töökoosolekust väga väikesearvuline. Eriti tuleb esile tõsta õppejõudude rohkearvulist osavõttu töökoosolekust ja nende sisukaid sõnavõtte, mis aitasid lahendada esiletõstetud küsimusi.

Õ. Alt

MIKS ON SEE NII?

On hommik. Ühiselamus algab kiire askeldamine. On loomulik, et üliõpilased lähevad loengutele korralikult pestuna. Just seda ei saa aga teha Ülikooli tn. 18-a elanikud, eriti aga need, kes elavad teisel ja kolmandal korrusel. Põhjus on selles, et enamasti puudub siin selline lihtne ja odav puhastusvahend, nagu seda on vesi. Kujutage endale ette, et olete üleni seebiga sisse määritud ja siis äkki lõpeb vesi. Te ootate viis minutit, ootate kümme minutit. Teie selja taha on tekkinud kärsitu järjekord, kuid kraan keeldub kategooriliselt tilkagi vett andmast. Ebameeldiv, eks?

Möödunud aastal esines veepuudust ainult hommikuti. Elanikke on meie majas palju, mõtlesime, et vett lihtsalt ei jätku, kuid küllap suvel võetakse selles asjas midagi ette. Kahjuks seda aga ei tehtud. Vastupidi — veepuudus on veelgi suurenenud. Käesoleval semestril ei saa vett alati ka päeval ja õhtul. Meie pärimistele vastati, et veetarvitus on liiga suur. See on kindlasti õige. Imelik on aga see, et vesi lõpeb sageli ka nendel tundidel, millal vajadus vee järele peaks olema väike, näiteks keskpäeval. Öö kohta ei tea me täpseid andmeid anda, kuid 8. oktoobri hommikul kell 7.30, kui majarahvas suures enamikus veel magas ja koristajad alles alustasid oma tööd, polnud vett ka alumisel korrusel. Peab ütlema, et see on suureks ebameeldivuseks ka koristajatele, kelle tööd see otseselt takistab.

Tahaksime tähelepanu juhtida ka ühele väga leidlikule vee ärajuhtimise meetodile. Teise korruse suures pesuruumis juhtub sageli, et kui keegi püüab avada vee väljavoolu ummistanud avaust, siis hakkab vesi voolama sealt välja, aga mitte torustikku, vaid pesuruumi põrandale, kus ta keset pesuruumi asuva avause kaudu lõpuks ikka torustikku jõuab.

Ootame teid külla, seltsimehed ülikooli ametiühingukomitee elamuheaolu-komisjonist!

R. Soorand

ELKNÜ TRÜ komitee juures asuva lektoritegrupi loengute temaatika

Alljärgnevalt avaldame loengute temaatika, millised loengud on saadaval ELKNÜ TRÜ komitees.

1. Vastandlikkuse kaotamine linna ja maa vahel.
2. Abielu ja armastus nõukogude ühiskonnas.
3. Nõukogude kirjandus — kõige eesrindlikum kirjandus maailmas. (Eesti ja vene keeles.)
4. Mida andis nõukogude võim eesti noorsoole.
5. Kommunistlikust moraalist.
6. Tervishoid igapäevases elus.
7. Tartu Riikliku Ülikooli ajalugu. (Vene keeles.)

(Järgneb)

Kehakultuur ja sport

TRÜ—EPA matškohtumine kergejõustikus

23. ja 24. oktoobril toimus Tartu spordihuviliste poolt kaua oodatud võistlus — TRÜ ja EPA matškohtumine kergejõustikus. Et mõlemate kõrgemate õppeasutuste peres õpib rida silmapaistvamaid vabariigi kergejõustiklasi, kulges võistlus väga pingeliselt. Ei suutnud seda segada ei hilissügisene vihmane ilm ega pehmed hüppe- ja heitepaigad ning jooksurajad. Real aladel selgus võitja alles viimastel katsetel või meetritel.

Naiste 100 m jooksu võitis L. Kepp (TRÜ) tagajärjega 12,9 sek. Tublid olid tulemused meeste 400 m jooksus. Esikoha saavutas siin U. Teedemaa (EPA) — 51,3 sek. L. Pettai (EPA) ja A. Urb (TRÜ) olid aegadega vastavalt 51,9 sek. ja 52,0 sek. teine ja kolmas. Tublilt esinesid TRÜ kaugushüppajad. J. Jürgenstein, P. Kaseoja ja E. Proos tõid ülikoolile kolmikvõidu meeste osas. L. Kepp, L. Remmelgas ja V. Laiverik olid vastavalt teisel, kolmandal ja neljandal kohal.

Meeste 110 m tõkkejooksus kindlustasid kaksikvõidu TRÜ-le U. Kiiroja ja E. Proos. TRÜ aspirant L. Maremäe võitis kolm ala — kuulitõuke (13,09), kettaheite (40,36) ja odaviske (40,39).

Kolmikhüppes saavutas esikoha T. Sõlg (TRÜ) tagajärjega 13 m 14 sm. Tubli tulemusega võitis meeste vasaraheite R. Zupping (TRÜ) 47,71 m.

Esimesel võistluspäeval võitis EPA kaks teatejooksu, meeste 800+400+200+100 m ja naiste 400+300+200+100 m. Teisel päeval oli olukord vastupidine. Nii meeste kui ka naiste 4×100 m teatejooksu võitis TRÜ.

Kokkuvõttes võitis juhendi alusel, mille järgi arvestus toimub koos aspirantidega ja on kehtiv üleliidulises ulatuses, matškohtumise TRÜ võistkond 281 punktiga EPA 274 vastu. Teises arvestuses, kus mõlemad õppeasutused võistlesid ilma aspirantideta, võitis kohtumise EPA 282 punktiga, kuna TRÜ-l oli punkte 273.

Suurt segadust punktide arvestamisel ja võitja selgitamisel tekitas EPA ettepanek, mis nõuab arvestust kahes liinis, s. o. üliõpilased eraldi ja koos aspirantidega. TRÜ—EPA matškohtumine on traditsiooniline võistlus, järelikult peaks see toimuma alati ühe ja sama juhendi alusel. Ometi nõudis EPA senise juhendi muutmist, mis on seda võõrastavam, et TRÜ võistkonna koosseisus oli ainult üks (!) aspirant. Tulevikus peaks sellised küsimused printsipiaalselt lahendatama, et ei tekiks ilmaaegu lahkhelisid kahe õppeasutuse sportlaspere vahel.

M. Pukk

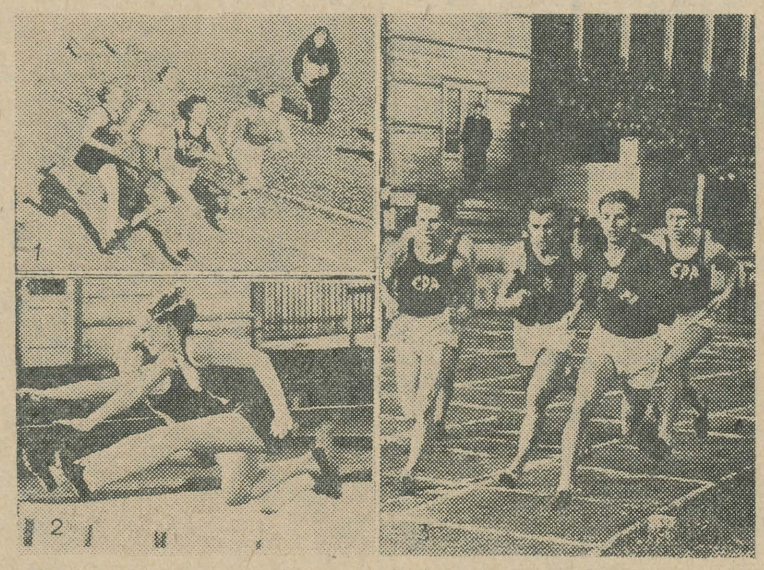

Piltidel: 1) 4×100 m teatejooks naistele. Siserajal võitja TRÜ naiskond. 2) A. Munk (TRÜ) ja A. Korjus (EPA) 80 m tõkkejooksul 3) 800 m jooks meestele.

H. Roosipuu ja A. Kivistiku fotod

Ratsaspordi esivõistlustelt

TRÜ ratsasportlased lõpetasid tänavuse välishooaja 24. oktoobril toimunud ratsaspordi esivõistlustega, mis viidi esmakordselt läbi TRÜ uuel hipodroomil. Ilus ilm ja ladus võistluskorraldus aitasid kaasa tehniliselt heade tagajärgede saavutamiseks. Võistlusi jälgis kaugelt üle tuhande ratsaspordihuvilise.

Raskema klassi takistussõidus toimus pinev võistlus kahe võistleja — Ü. Lepa (arstiteadusk.) hobusel «Sultan» ja R. Hanneste (kehakultuuriosak.) hobusel «Pärl» vahel. Mõlemad võistlejad läbisid takistussõidu ilma karistuspunktideta. Esikoha selgitamiseks toimusid ümberhüpped, kus võitjaks tuli R. Hanneste. Kolmandale kohale jäi A. Pinding (õigusteadusk.) hobusel «Amazonka» 4 karistuspunktiga.

Ka keskmise klassi võistlejate paremusjärjestus selgus alles pärast ümberhüppeid. Esimeseks tuli S. Meier hobusel «Bajaderka», teiseks A. Gross hobusel «Madona» ja kolmandaks M. Kirsipuu hobusel «Sale» (kõik kehakultuuriosakonnast), kusjuures esimesed kaks võistlejat sõitsid takistussõidu läbi ilma karistuspunktideta.

Kergema klassi takistussõidu võitis S. Linno hobusel «Rumba», teiseks jäi H. Robi hobusel «Menuett» ja kolmandaks H. Ihlberg (kõik mat.-loodusteaduskonnast).

Võistluste viimase alana toimus teaduskondadevaheline kombineeritud teatevõistlus, kuhu kuulusid 300 m jooks, 450 m jalgrattasõit ning herdelvõidusõit 800 m. Võitjaks tuli õigusteaduskonna võistkond, jättes teiseks matemaatika-loodusteaduskonna ning kolmandaks kaasa võistelnud ÜSK noorte spordikooli võistkonna.

Võõrastavana tundus asjaolu, et nii ajaloo-keele kui ka arstiteaduskonna võistkonnad ei võtnud võistlustest osa.

Seoses TRÜ esivõistlustega viidi läbi ka TRÜ spordiklubi noorte spordikooli esivõistlused — järgukatsed kergema klassi takistussõidus. 12—13-a. poisid, TRÜ ratsasportlaste järelkasv, näitasid head sõiduoskust ning tublit võistlusvalmu, kusjuures seitsmest osavõtjast täitsid kuus III järgu normi.

R. Hanneste

Selgusid jalgpalliturniiri võitjad

Möödunud nädalal lõppes teaduskondadevaheline jalgpalliturniir. Finaali pääsesid õigusteaduskond võiduga 4:1 ajaloo-keeleteaduskonna üle ja arstiteaduskond, kes võitis kordamismängus matemaatika-loodusteaduskonna 1:0. Tasavägises finaalmängus tõi parem koostöö võidu 1:0 ja esikoha turniiril arstiteaduskonnale. Väljaspool võistlust kaotasid arstid kehakultuurlastele 0:1.

Hea mänguga paistsid turniiril silma arstiteaduskonnast sm-d Talvet ja Lill, kehakultuuriosakonnast sm-d Tiido ja Lööper, matemaatika-loodusteaduskonnast sm. Kajak, õigusteaduskonnast sm. Lumet ning ajaloo-keeleteaduskonnast sm. Junter.

Turniir näitas, et meil on olemas mitmeid heade eeldustega jalgpallureid, kellest saaks organiseerida TRÜ esindusvõistkonda. Viimase puudumine on seni olnud valusaks kohaks ülikooli sporditöös.

Andestamatu on fakt, et toimuvate mängude kohta ei pandud välja ainsatki teadet (peakohtunik sm. K. Tiido), mistõttu võistlusi jälgisid vaid üksikud üliõpilased.

J. Paalma

Sisukas töökoosolek

Enam kui seitsekümmend keelehuvilist kogunesid 19. oktoobril toimunud ÜTÜ eesti keele ringi töökoosolekule. Eesti filoloogia II kursuse üliõpilane A. Vist andis ülevaate liivi keele uurimise ajaloost. Seejärel esines sõnavõtuga sama kursuse üliõpilane Mäger. Ta jutustas oma tähelepanekutest ja muljetest Liivis, kus ta viibis möödunud suvel liivi keele uurimisel.

Koosoleku lõpul jutustas aspirant Karelson ekspeditsioonist isurite juurde käesoleval sügisel. Nagu selgus sõnavõtust, tuleb seniseid andmeid isurite elukohtade üle tundvalt korrigeerida, kuna paljudes seni märgitud kohtades isureid enam ei ela.

Sõnavõttudele täienduseks oli korraldatud näitus teostest, mis sisaldavad uurimusi liivi keele ajaloost. Samuti illustreeris sõnavõtte rida fotosid möödunudsuvisest ekspeditsioonist liivlaste juurde.

Osavõtjad jäid sisuka ja huvitava koosolekuga rahule.

I. Lindma

TEADAANNE

3. novembril kell 19 toimub auditooriumis nr. 5 TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi ja TRÜ ametiühinguklubi teatrisektori korraldusel A. Jakobsoni näidendi «Viirastused» arutelu. Ettekannetega esinevad kirjandusringi ja psühhiaatria ringi liikmed. Teatri esindajana võtab arutelust osa RT «Vanemuise» lavastaja Epp Kaidu.

Palutakse kõigi asjahuviliste osavõttu.

Üks paljudest nõukogude üliõpilastest

«Kord, kui haigestus meie kooli nooremate klasside õpetaja, tuli minul, 7. klassi õpilasel, tema asemel mõni päev väikestele tunde anda,» jutustab Ilse, näol mõtlik naeratus. «Tundub, nagu polekski mul sellest ajast peale olnud suuremat soovi, kui saada ka ise õpetajaks.»

Ja pole mõtetki vaielda Ilsele selles suhtes vastu. Tema otsus saada tulevikus pedagoogiks on kindel ja kahtlemata ka parim.

Kuid üks asi on midagi soovida, hoopis teine asi aga nende soovide täitmine. Vaevalt oleks Ilse Veersalul, ühel kunagise Kaisma valla Laari talu kolmest lapsest, maksnud üldse unistadagi enamast kui algkooliharidusest. Talu vajas hädasti töökäsi. Tööd rühmavate vanemate ainukeseks lootuseks olid nende sirguvad lapsed, kelles nad nägid oma elutöö jätkajaid ja vanaduspäevade tuge. Juba maast-madalast harjutati lapsi raske talutööga, sest lauas ei tohtinud olla ühtki liigset suud söömas. Millist juttu sai siin veel olla koolihariduse andmisest või ülikoolist!

Kuid ometi saabus järsk pööre ka Veersalude elus — siis kui töörahvas ise kehtestas nõukogude võimu ja haridustee muutus kättesaadavaks kõigile noortele. Ei olnud vaja enam pahandada noorema tütre Ilsega, et see raiskab kallist töö- ja uneaega raamatute kallal nosimisega. Ilse saadeti kooli edasi õppima. Muutus täiesti reaalseks unistus saada kord õpetajaks.

Töörohketele ja rõõmurikastele keskkooliaastatele järgneb 1. september aastal 1951. See päev on suurte ja ilusate tähtedega kirjutatud Ilse Veersalu elulehekülgedele. Rõõmsa erutusega sammub ka Ilse — nüüd ajaloo-keeleteaduskonna loogika-psühholoogia osakonna I kursuse üliõpilane — koos teiste ruttavate noormeeste ja neidudega üles ülikooli peahoone laiast trepist. Südagi põksub ärevusest ja kurgus kipitab naljakalt — nagu esimese klassi õpilasel. Möödub esimene loeng, möödub teine ja kolmas... On alanud suur ja tööküllane õppeaeg.

Päevadest saavad nädalad, nädalatest kuud, mis tunduvad nii sarnased üksteisega, täis õpinguid ja pingelist tööd. Kuid ometi on iga päev teisest erinev. Iga päev toob juurde midagi uut ja rikastab sind uute teadmistega elu ammendamatust varasalvest.

Sellele, kes vaatab kõrvalt, torkab kõige rohkem silma see inimene, kes oskab kõlavalt ja rühikalt esineda koosolekutel ja rääkida pikka juttu ei millestki. Ja sageli jääb talle märkamatuks inimene, kes vaikselt, aga ennastsalgavalt, tagasihoidlikult, aga seda visamalt laob kivi kivi peale meie tulevikuhoone püstitamiseks.

Üks sellistest tagasihoidlikest ja märkamatutest töötajatest on ka Ilse Veersalu — praegune IV kursuse üliõpilane, kommunistlik noor. Teda jätkub alati kõikjale ja iga ülesande täitmiseks. Kunagi ei ole kursusekaaslased teda kuulnud virisemas, et ei taha teha seda või ei viitsi teha teist. Juba alates esimesest eksamisessioonist on Ilse õpinguraamatus ainult väga head hinded ja pidevalt saab ta kõrgendatud stipendiumi.

Üliõpilaste seas kuuleme pahatihti alusetut arvamist, nagu segaks ühiskondlik töö järjekindlat õppimist. Oma isikliku eeskujuga lükkab Ilse siingi ümber kõik sellised väited. Õpingute kõrval jätkub tal alati aega ka teiste ülesannete jaoks. Juba aastaid tegeleb Ilse üliõpilaste teaduslikus ringis iseseisva teadusliku tööga ja on üks ringi aktiivsemaid ja töökamaid liikmeid. Tema psühholoogia-alane teaduslik töö tunnistati I auhinna vääriliseks ning Ilse võeti vastu ÜTÜ liikmeks.

Aktiivse kommunistliku noorena oli Ilse ligi 3 aastat järjest teaduskonna büroos organisatsioonilise sektori juhataja. Vaatamata töö suurele hulgale ja laialdasele haardele tuli Ilse alati sellega hästi toime. Kuigi töö seisnes peamiselt tuhandete pisiküsimuste lahendamises, jätkus tal ometi püsivust nende tarvis. Ja me teame, et just pisimategi ülesannete lahendamises peitub edu pant. Hiljuti valisid IV kursuse loogikud Ilse kui parima endi hulgast komsomoligrupi organisaatoriks. Grupporgina seisab Ilsel ees suur ja raske ülesanne — elustada loogikute grupi tööd, mis on juba aastaid olnud talveunes. «Kuigi nüüd on töö hulk vähenenud mahult, on ta seda suurem ja vastutusrikkam sisuliselt,» väidab Ilse ise sel puhul. «Kuid hakkama peab sellega saama ja meie grupp peab kujunema üheks eesrindlikumaks ülikoolis.» Ja pole mingit alust kahelda selles, sest sellise tugeva tahtejõu ja hea tööoskusega, nagu need on omased Ilsele, saadakse üle kõigist raskustest.

Kuid eeltooduga üksi pole veel kaugeltki ammendatud Ilse tööroh-kete päevade sisu. Pole sugugi juhuslik näiteks see, et Ilse on suur teatri- ja muusikasõber, aga peamiseks abimeheks on Ilsele raamat. Koos raamatutega on Ilse kasvanud, neist on ta ammutanud teadmisi ja elutarkust ning ilma nendeta ei oskaks ta endale kujutadagi tõelist elu.

Alati abivalmis, kaaslaste vastu sõbralik — sellisena tunnevad Ilset kõik, kes on temaga kokku puutunud. «Ei oska tahtagi endale paremat sõpra või toakaaslast,» hindavad teda kursusekaaslased ja seltsimehed. «Kui pöördud Ilse poole mõne arusaamatu küsimusega õppetööst või vajad abi mõne muu ülesande lahendamiseks, ei juhtu seda kunagi, et ta keelduks seltsimeest abistamast.»

Oma positiivse eeskujuga õppimises ja kommunistliku noore innustava tulega on ta nii mõnegi varasema käegalööja tõmmanud kaasa aktiivsesse õppe- ja ühiskondlikku töösse.

Jah, Ilse on noor, kes väärib täiel määral kommunistliku noore ja eesrindlase nime.

S. VISSAK,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane

Toimetaja R. AULING

MB 18360 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2782

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat

Olgu tervitatud Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30(238) Reedel, 5. novembril 1954. a. VII aastakäik

Elagu Üleliiduline Leninlik Kommunistlik Noorsooühing — noorte kommunismiehitajate eesmine väesalk, nõukogude noorsoo organiseerija, kommunistliku partei aktiivne abiline ja reserv!

NLKP KESKKOMITEE HÜÜDLAUSEIST SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI 37. AASTAPÄEVAKS

Suur Oktoober

«Prometheuslik vaim, mis inimkonna hüveks.
on tule taevast toond, et võita vaimuööd,
Oktoobris kehastund on võimsaks riigiks-tüveks,
mis kaitseb kõigi vaba loomingulist tööd,
kus iga haru, oksa — rahvast suurt ja väikest —
seob sama õigus maitsta vabaduse päikest,»

kirjutab kujukalt poeet Jaan Kärner oma luuletuses «Suur Oktoober». 37 aastat on möödunud sellest oktoobrist, millal Venemaa töötav rahvas raputas endalt orjaahelad ja löi uue riigi, vaba rahva riigi, mille toetusel ja organiseerimisel asus ta üles ehitama uut ühiskonda, sotsialistlikku ühiskonda. Kuulsusrikka kommunistliku partei juhtimisel sammuvad Nõukogude Liidu suured ja väikesed rahvad käsikäes, võideldes vabaduse, õnne ja õitsengu nimel, ehitades uut ühiskonda — kommunismi.

Võideldes koos vene töölisklassiga haaras ka eesti töötav rahvas võimu ning asus ehitama uut elu. Kuid välismaise imperialismi abiga suutis eesti kodanlus purustada töörahva valitsuse ning kehtestada kodanliku diktatuuri. Alles 1940. a. suvepäevad tõid pikaajalise visa võitluse tulemusena taas võimule töötava rahva. Nõukogude kord kehtestati uuesti. Meie maad haaras uus ülesehitustöö paatos, mille aga katkestas fašistliku Saksamaa kallaletung Nõukogude Liidule. Õlg õla kõrval võitlesid vene ja eesti, kasahhi ja ukraina, kõigi liidu rahvaste pojad kättevõidetud vabaduse eest. Ennastsalgavat ühist võitlust kodumaa vabastamise eest kroonis võit.

Monoliitsemana kui kunagi varem väljus sõjast suure Oktoobri tulest tõusnud *«võimsaks riigiks-tüveks»* kujunenud *«prometheuslik vaim»*. Suures taastamis- ja ülesehitustöös on ta jäänud tunglaks kõigile vabadustarmastavatele rahvastele.

Nõukogudemaa suur ülesehitustöö on selle võimsa rahuürituse teenistuses, mis on haaranud kogu maailma rahuarmastavaid inimesi. Kommunismiehitamine meie vabal maal on saanud teoks. Kõik see kohustab meid veelgi paremini töötama.

Alles nõukogude korra ajal on töötava rahva poegadel ja tütardel õigus haridusele, õigus tööle oma huviala kõrgeltkvalifitseeritud spetsialistidena. Selliseid spetsialiste vajab kodumaa kõigil meie elualadel. Ilma spetsialistideta ja tõeliselt ustavate nõukogude inimesteta pole mõeldav kommunismi ülesehitamine.

Tartus õpib praegu kuus ja pool tuhat üliõpilast, kelle ees seisab suur ülesanne — jatkata uue põlvkonna hulgas revolutsiooni teostajate suurt üritust, ehitada üles kommunismihoone.

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste elus toimus suur sündmus — ülikooli III komsomolikonverents. Leninliku komsomoli kasvandike arv meie ülikoolis on kasvanud aastast aastasse. Kui 1944. aastal kuulus ELKNÜ TRÜ algorganisatsiooni 3 kommunistlikku noort, siis ulatub nende noorte arv praegu juba 1541-ni. See on suur jõud, kes on tõotanud võidelda partei ja valitsuse poolt püstitatud suurte ülesannete teostamise eest.

Meie ülikoolis on tõusnud õppekasvatusliku töö tase, teaduslikust tööst võtab osa igal aastal ikka suurem arv üliõpilasi, andes huvitavaid teaduslikke uurimusi. Niisugusteks õppe- ja teadusliku töö eesrindlasteks on üliõpilased H. Peep, A. Raukas, U. Tarve, L. Kose, H. Kallak ja paljud teised, kes täidavad hästi ka oma ühiskondlikke kohustusi.

Meie õppejõud on andnud väärtuslikke teaduslikke töid, mis on leidnud rakendamist praktikas ja on saanud laialdase tunnustuse. Õppejõud E. Siirde, L. Keres, J. Laidvere, J. Lotman, R. Tani, J. Reinet jt. võitlevad aktiivselt õppe-kasvatusliku ja teadusliku töö taseme tõstmise eest.

Meie ülikool on saanud palju uut õppejõudude kaadrit, pidevalt kasvab teaduslike kraadidega õppejõudude arv. Käesoleval aastal lõpetavad aspirantuuri J. Peegel, H. Rätsep jt. aspirandid, kes on juba asunud tööle õppejõududena.

Saavutused meie töös ei tohi aga anda pinda rahulolekule. Ei tohi unustada seda, et me töötame ja võitleme käsikäes paljude vennasrahvastega Suure Oktoobri lipu all, et meie ülesanne on kindlustada ja tugevdada oma kodumaad, tunda vaimustust, põleda uue kommunistliku ühiskonna ülesehitamise nimel. Suur Oktoober kohustab!

OKTOOBRIPIDUSTUSED ÜLIKOOLIS

Tartu Riiklikus Ülikoolis algavad Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäeva üritused 6. novembril kell 18 piduliku aktusega aulas, mille kavas on päevakohane kõne, sm. Lombaku sõnavõtt oma mälestustest Oktoobrirevolutsioonist ja kunstiline osa. Ülesrivistumine ülelinnaliseks demonstratsiooniks toimub 7. novembril kell 11 ülikooli juures. Ohtul kogunevad õppejõud ja teenistujad ühisele koosviibimisele.

8. novembril algusega kell 14 korraldatakse aulas ülikooli lasteperele lastehommik, kus lapsed-isetegevuslased esinevad kontserdiga.

Auditooriumis nr. 1 on 7. ja 8. novembril kella 12—18 võimalus mängida lauatennist, malet, kabet jt. mänge.

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Täna, 5. novembril toimub ülikooli aulas arstiteaduskonna Õpetatud Nõukogu koosolek, kus tuleb kaitsmisele kaks kandidaadi-dissertatsiooni. Meditsiiniliste teaduste kandidaadi teaduslikku kraadi taotlevad aspirant Maret Ots, kes kaitseb väitekirja «Eksperimentaalne uurimus pseudartrooside ja luudefektide ravi kohta luuüdiõõne naelastuse ning vaba luu autotransplantatsiooni abil», ja aspirant Robert Looga, kelle väitekirja teemaks on «Südamesageduse reflektoorsed muutused punnestusel».

Samal ajal toimub TRÜ Õpetatud Nõukogu saalis ajaloo-keeleteaduskonna ja õigusteaduskonna Õpetatud Nõukogu koosolek. Väitekirja teemal «Eesti vanade rahvalaulude keele morfoloogia» kaitseb aspirant Juhan Peegel, taotledes filoloogiateaduste kandidaadi teaduslikku kraadi. Aspirant Helga Kurmi, kes taotleb pedagoogikateaduste kandidaadi teaduslikku kraadi, väitekirja teemaks on «Nõukogude Eesti üldhariduslikku kooli areng».

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni III konverents

30. ja 31. oktoobril toimus aulas Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsiooni III konverents.

Aruandega esines komsomolikomitee sekretär sm. Hiire, kes märkis, et TRÜ komsomoliorganisatsioon on juhindunud oma töös aruandeperioodil ÜLKNÜ XII kongressi ja ÜLKNÜ KK IX pleenumi otsustest, mis kohustavad meie komsomoliorganisatsiooni üha enam abistama parteiorganisatsiooni ja rektoraati nende töös üliõpilaste kasvatamisel, kvalifitseeritud ja kultuursete, sotsialistlikule kodumaale andunud spetsialistide ettevalmistamisel.

Kõigepealt peatus aruandja õppe- ja teadusliku töö küsimustel ja mainis, et enamik üliõpilasi on aru saanud pideva iseseisva töö vajadustest, omandavad süstemaatilise tööga tõhusaid teadmisi ja võtavad osa ühiskondlikust tööst. Paremik neist kuulub ÜLKNÜ ridadesse, nagu üliõpilased Raik, Kristoffel, Vaik, Tolli, Kallak, Ananjeva, Unt, Väino, Viru. jt.

Meie üliõpilased ei tohi kujuneda spetsialistideks ainult kitsal erialal, vaid nad peavad omandama sügavaid teadmisi filosoofias ja poliitilises ökonoomias. Rida komsomoligruppe, nagu füüsika V kursus, eesti filoloogia V kursus, õigusteaduskonna V kursus jt. on mõistnud õigesti seda ülesannet ja kindlustavad kogu õpperühma tõsise suhtumise ühiskonnateaduste omandamisse. Kuid on esinenud juhtumeid, et terve rühm või enamik rühmast ei ole korralikult valmistunud seminariks (õigusteaduskonna II kursus). Rida büroode liikmeid ja grupporge, nagu Liivar (õigusteadusk.), Noormägi (geoloogiaosak.), said sessioonil rahuldavaid või puudulikke hindeid. See näitab, et sekretäri asetäitja massilise poliitilise töö alal sm. Loit ja õppetöö sektori juhataja sm. Pahplum ei tunginud gruppide töö sisusse ega otsinud sidet ühiskonnateaduste õppejõududega.

Võrreldes 1952/53. õppeaasta kevadise sessiooniga on kõik eksamid väga headele sooritanud kommunistlike noorte arv kasvanud 22 inimese võrra, ulatudes 156-ni 325-st, kes õpivad ainult väga headele. Samal ajal on suurenenud aga ka võlgnevuste arv.

Eriti vajalik on tõsise tähelepanu pööramine esimeste kursuste üliõpilastele, kes vajavad metoodilisi nõuandeid. Käesoleval aastal on reas teaduskondades abistatud noori selles osas, kuid mitte arstiteaduskonnas (büroo sekretär sm. Kullamaa).

Võitluses õppeedukuse eest ei tule unustada ka distsipliini. Parim õppedistsipliini poolest oli matemaatika-loodusteaduskond, kus praktiseeriti gruppides välkkoosolekuid, tutvuti üliõpilaste elamis- ja õppimistingimustega jne.

Reas gruppides pole aga kujunenud hukkamõistvat ühiskondlikku arvamust distsiplinirikkujate suhtes ja väärnähtustele ei reageerita grupis enne, kui üliõpilasi juba rektori käskkirjas karistatakse. Nii näiteks karistati möödunud aastal 40 üliõpilast, 15 eksmatrikuleeriti.

Puuduste põhjusi tuleb otsida selles, et osa komsomoliaktiivist õpib ise halvasti ja ei võitle väärnähtuste vastu.

Edukalt viidi läbi ÜTÜ VIII konverents, kus kuulati ära 143 teaduslikku ettekannet, neist 24 vennasvabariikide üliõpilastelt. Kuid ei saa öelda, et ÜTÜ töö oleks täiesti rahuldav. Temaatilisest plaanist täideti vaid 85%, ei kindlustatud kõikide ÜTÜ liikmete osavõttu töö organiseerimisest jne.

Mõningaid edusamme on tehtud üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel, enamik üliõpilasi võtab osa ühiskondlik-poliitilisest elust. Aga selleski osas on veel tõsiseid puudusi. Endiselt vähe tehakse gruppides ideoloogilist kasvatustööd, lubatakse esineda sellistel kodanlikel iganditel, nagu joomine, kodanliku natsionalismi avaldused jne.

Loengulise propaganda teostamiseks töötab ELKNÜ TRÜ komitee juures lektoritegrupp, kuhu kuulub 51 lektorit. Temaatikas on 62 loengut. Siin aga jätab mõnevõrra soovida loengute kvaliteet ja vastavus üliõpilaselu nõuetele.

Komsomolikomitee tegeleb vähe ajalehe «TRÜ» muutmisega meie üliõpilaselu kajastajaks. Võrreldes eelmise aastaga on paranenud küll ajalehe töö komsomoliosakonna osas, kuid side gruppidega on ikka veel nõrk.

Seinalehtede töö oli üldiselt rahuldav. Leppida ei saa aga selle faktiga, et toimetuses töötasid tihti vaid üksikud seltsimehed, kelle õlgadele kuhjus kogu töö.

Tänavu hakkas esmakordselt ilmuma TRÜ satiirileht.

Massiline kultuuritöö on teinud samuti edusamme, võib nimetada rida edukalt tegutsevaid kollektiive, nagu meeskoor, ansamblid, kvartetid. Töö haarab aga veel vähe üliõpilasi, vähe kasutatakse omaloomingut, eriti satiiri. Tunduvalt raskendab tööd klubiruumide puudumine. Rohkem huvi peaks üliõpilaste vastu tundma ka ELKNÜ Tartu linnakomitee, kes peaks hoolitsema selle eest, et linna noorsoole organiseeritaks tõeliselt sisukaid üritusi.

Meie ülikooli sportlased on aruandeaastal saavutanud häid tulemusi. Nii saavutati NSV Liidu kõrgemate koolide spartakiaadil kergejõustikus I koht jne. NSV Liidu koondvõistkonda kuuluvad kommunistlikud noored H. Huimerind, L. Maremäe jt., kes kaitsevad meie spordiau rahvusvahelistel võistlustel.

Spordi massilisus jätab aga soovida. TRÜ spordiklubi liikmeteks on 1500 kommunistlikust noorest ainult 367, kokku on spordiklubis 825 üliõpilast. Talvisest suusakrossist võttis osa üle 600 üliõpilase.

Sellustöö piirdus koolide osas peamiselt aineringide abistamisega. Tarvis oleks pidevalt abistada ka kolhooside komsomoliorganisatsioone.

Aruandeperioodil võttis ülikooli komsomoliorganisatsioon vastu 41 liiget.

ELKNÜ Tartu linnakomitee abi pole eriti suurenenud.

Delegaatide sõnavõttudest

TRÜ III komsomolikonverentsil esinesid tervitussõnavõttudega Rumeenia Rahvavabariigi üliõpilane T. Caraciuc ja Korea Rahvademokraatliku Vabariigi üliõpilane O En Gün, kes õpivad Moskva Riiklikus Ülikoolis.

O En Gün tervitas III komsomolikonverentsist osavõtjaid Moskva Riiklikus Ülikoolis õppivate korea üliõpilaste ja aspirantide ning kogu korea noorsoo poolt. Kui osavõtja korea rahva vabadusvõitlusest ameerika imperialistide vastu, jutustas ta imperialistide koletuslikest tegudest Koreas. Ta rääkis korea rahva ülesehitustööst ja nõukogude rahva abist Korea rahvamajanduse taastamisel. Külaline andis meie ülikoolile kingitusena üle korea raamatuid.

T. Caraciuc andis konverentsile üle rumeenia noorsoo palava tervituse ning jutustas vaba rumeenia rahva tööst sotsialismi ülesehitamisel, uusehitustest Bukarestis ning rumeenia noorsoo võitlusest rahu eest. Ühtlasi andis ta üle albumi, rumeenia noorsooühingu märke ja ajakirju TRÜ komsomoliorganisatsioonile. Konverentsi nimel esines vastutervitusega ELKNÜ TRÜ komitee sekretär B. Hiire.

Järgnesid sõnavõtud, milles analüüsiti komsomolitööd aruandeperioodil.

Sm. Kala ajaloo-osakonna II kursuselt tõi esile puudusi osakonna töös ning rääkis vajadusest muuta uus valitud büroo kollektiivse juhtimise organiks. Kõneleja kritiseeris osakonna- ja teaduskonnabürood (sekretär H. Peep), kes kuni aruande-valimiskoosolekuni ei olnud teadlikud puudustest ajaloo-osakonna töös.

Sm. Orav bioloogiaosakonna V kursuselt rääkis kriitikasse ja enesekriitikasse suhtumisest ja seltsimeheliku kriitika vajadusest. Ülikooli ajalehel tuleb organiseerida aktiiv satiirilise materjali kogumiseks ja avaldamiseks.

Sm. Kuuli rääkis puudustest ajaloo- ja eesti filoloogia osakonna aruande-valimiskoosolekutel. Esimesel peaaegu puudusid sõnavõtud, teisel oli aga puudujaid üle 40. Komsomolitöö eesmärgiks on sihikindel võitlus selliste puuduste kordumise vastu. Halvasti valmistatakse meil veel ette tulevasi pedagooge. Seda näitab fakt, et paljud meie üliõpilastest tunnevad vastumeelsust minna tööle õpetajana. Noored õpetajad ei oma küllaldaselt praktilisi teadmisi tööks. Pedagoogide paremaks ettevalmistamiseks tuleb üliõpilastes kasvatada armastust õpetajakutse vastu pedagoogilise kirjanduse lugemise kaudu ning korraldada üliõpilaste kohtumisi vanemate pedagoogidega. Töölesuunamisel tuleb hakata arvestama üliõpilaste soove ja õppeedukust.

Sm. Raik geograafiaosakonnast rääkis sellest, millist tähtsust omab komsomoliorganisatsiooni iseloomustus ülikooli lõpetamise puhul. Iseloomustuse andmiseks tuleb aga üliõpilasi algusest peale tundma õppida. Tihti on suunamiskomisjoni töö bürokraatlik. Sageli pole noortele räägitud ülesannetest, mis neid ootavad töökohal. Sellest aga tuli rida vigu ja arusaamatusi.

Sm. Karise geograafiaosakonnast märkis, et komsomolitöö on veel kampaanialik, õppepraktikal ja suvevaheajal ei tehta peaaegu midagi. Kõneleja tõstis üles vajaduse tutvuda põhjalikumalt üliõpilaste elamistingimustega ning suunata ja kontrollida esimeste kursuste tööd.

Sm. Unger kehakultuuriosakonnast kõneles massilise kultuuritöö kogemustest. Kuigi osakonnas pole erilisi talente, saavutati siin edu hea organiseerimistööga. Tublimate isetegevuslastena tõi kõneleja esile sm-i Roodast, Nõmmikut ja Turska.

Sm. Luts füüsikaosakonnast peatus ülikooli klubi tööl. Klubi peaks tähelepanelikumalt juhtima ideoloogilist tööd isetegevuslaste hulgas. Kontrollimist vajab ka estraadiorkestri repertuaar. Samuti ei tuleks edaspidi ootama jääda olümpiaadi juhendit, vaid tööd tuleb alustada varem.

(Järg 2. lk.)

Meie eesrindlasi

Paremate saavutuste poole

Meenutades oma minevikku leiab TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanem-õpetaja Raimond Tani vähe rõõmustavat. Kesiselt oli seal tõeliselt helgeid päevi, raskusi aga veeretas elu tema teele igal sammul.

Raimond Tani noorusaastad möödusid töölisperekonnas. Pole vist vaja mainida, et midagi idülllilist need pakkuda ei suutnud, eriti kui veel lisada, et perekonnas oli üks toitja, aga sööjaid oli neli korda rohkem. Ja siis, kui elu hakkas muutuma kaunimaks, kui eesti rahvas sai ise enda peremeheks, lõhestas selle sõda. Nagu tuhanded teised, asus ka Raimond Tani relvaga käes võitlema noore Nõukogude Eesti ja kogu inimkonna vabaduse eest. Tagala, õppused, lahingud, haigla — need on üksikud etapid ta sõjaaegsest elust. Raimond Tani võitlustee ei katkenud aga ka siis, kui kogu maailma õilsate inimeste ühiste jõupingutuste tulemusena oli fašism purustatud. Endisest Eesti Laskurkorpuse reavõitlejast sai visa ja nõudlik võitleja teadusepõllul. Raske oli jälle õpinguid alustada, kuid raskusi ta ei kartnud. 1949. aastal lõpetabki ta ülikooli ning töötab 1951 a. alates anorgaanilise keemia kateedri vanem-õpetajana.

Öeldakse, et raskustes kasvavad tugevad ja terved iseloomud. Heaks näiteks selle kohta on Raimond Tani elutee. Olles raskustest alati peajao kõrgemal, on ta kujunenud tasakaalukaks, väga püüdlikuks ja nii õppejõudude kui ka üliõpilaste poolt armastatud õppejõuks. Äärmiselt nõudlikuna enese vastu ei jäta ta kunagi täitmata enesele võetud kohustusi. Neid aga ei ole tal vähe olnud. Pideva teadusliku ja õppetöö kõrval on ta kogu aeg olnud seotud laiahaardelise ühiskondliku tööga nii ülikoolis kui ka väljaspool seda. Teda tuntakse kui üht parimat Tartu Linna TSN saadikut.

R. Tanile on omane pidev ja järjekindel püüdlus paremate saavutuste poole oma töös, lakkamatu hool oma kvalifikatsiooni tõstmise eest. Suur ja mitmekesine töö — nii võib iseloomustada selle tagasihoidliku kommunismiehitaja tööpäeva. Sellisena võeti ta ka 1954. a. märtsis kuulsusrikka NLKP ridadesse.

E. Mallene

Aktiivsed õppe- ja ühiskondlikus töös

Tulge õige mõnikord külla loogika-psühholoogiaosakonna IV kursuse õpperühma. Näiteks siis, kui seal on ühiskonnateaduste seminar. Küllap siis näetegi, et ükskõik milline üliõpilane ka sõna ei võta — kas Laine Kose või Kalju Prikk, Valve Mürk või Irja Liidemann — kõik nad räägivad asjalikult.

Kuid ülalöeldu muidugi ei tähenda veel, et pärast ettekannet ei teki mingit diskussiooni, mõttevahetust. Ei, hoopis vastupidi, siis see alles algab.

Sõnavõtuga esineb Kalju Prikk. Siis aga tõuseb Valdek Ilves ja ütleb, et tema sai antud probleemist teisiti aru. Ja ta põhjendab oma seisukohta. Siis algabki elav diskussioon, nii et isegi Ellen Pertels hakkab lakke vahtimise asemel oma kolleege silmitsema ja lõppeks tuleb välja omagi seisukohaga.

Jaa — see on juba midagi väärt, seesugune diskussioon.

Kuid parem oleks siiski, kui te tuleksite mitte seminari ega loengu ajal, vaid selle vaheajal, sest siis võtavad needki sõna ja diskuteerivad, kes mitte iga seminari ajal ei avalda oma mõtteid. Näiteks Kalju Lepik või Arnold Tellmann või Maimu Erik. Seminari vaheajal selgub, et neistki igal on oma seisukoht, igaüks kaitseb oma.

Varem võtsid üliõpilased Arnold Tellmann ja Kalju Lepik ühiskonnateaduste seminarides omal soovil väga harva sõna ja juhtus, et kui Arnoldit küsiti, siis ta tõusis üles ja vaikis. Mitte jonnakusest, ei, vaid — pea oli tühi... Aga kas polnud see Arnold ise, kes eelmise poliitilise ökonoomia seminari ajal omaalgatuse korras jutustas tarmukalt kollektiviseerimisest ja selle vajadusest.

Kui te juhtute dekanaati ja küsite, kuidas loogika-psühholoogiaosakonna IV kursusel õppeedukusega lood on, siis vastab prodekaan sm. Pärl, et õppeedukuse poolest on rühmal kõik korras, ka distsipliini suhtes pole eriti kaevata ja tema isiklikult on õpperühmaga väga rahul. Ja siis ütleb ta veel, et ärgu loogikuile seda tema arvamust edasi antagu: teate ju — kiitus teeb laisaks.

Kuid ega see õppeedukus tee loogikute õpperühma veel tüüpiliseks heaks rühmaks. See on alles asja üks külg. Teine pool seisab selles, et siin ollakse aktiivsed ka ühiskondlikus töös. Võta, keda tahad — igal on oma ühiskondlik ülesanne, üks on vastutavamal töö-postil, teine vähemal. Laine Kose on ÜTÜ osakonnanõukogus, hoolitseb, et teaduslik töö kulgeks teaduskonnas normaalselt. Kalju Prikk on komsomoli osakonnabüroo sekretär, juhib komsomolitööd...

Aktiivsus õppe- ja ühiskondlikus töös ongi see, mis teeb rühmast rühma ja inimesest inimese. Seda näete, kui tulete loogika-psühholoogiaosakonna IV kursuse juurde.

J. Toom

Ainult parimaile hindeile

Malet armastavad paljud meie noored. Kuid et saada heaks maletajaks, ei piisa üksnes armastusest malemängu vastu, vaid on vaja töötada, uurida male saladusi.

Uno Tarve on tegelnud malega juba alates 13. eluaastast.

Tarve esimeseks suuremaks saavutuseks malespordis oli II koht ENSV koolinoorte meistrivõistlustel 1948. aastal (ta õppis siis Tartu I Keskkoolis). Esimestele võistlustele järgnesid teised, esimestele saavutustele uued. 1949. aastal täitis Tarve I järgu normid ja alates 1950. a. hakkas ta osa võtma ENSV meistrivõistlustest. Iseseisvale tööle ja uurimistele lisandusid praktilised võistluskogemused. 1953. a. saavutas Uno Tarve ENSV meistrivõistlustel 6. koha (võistlustest võtsid osa ka Keres ja Toluš) ja 1954. a. suvel Pärnus toimunud vabariigi paremate maletajate turniiril täitis ta meistrikandidaadi normi, tulles üldjärjestuses paremuselt neljandaks maletajaks ENSV-s.

Õpingud ja malemäng ei ole Tarvel teineteisele takistuseks. Tarve on eesrindlane ka õppetöös. Lõpetanud 1953. a. hõbemedaliga keskkooli, astus ta TRÜ arstiteaduskonda ja õpib nüüd siin ainult viitele. Ülikoolitöö kõrval pühendab Tarve suure osa vabast ajast malele. Male annab vastutasuks panuse õppetööle, arendades veelgi maletaja mõtlemis- ja töövõimet.

Ringide töö huvitavamaks

Iga aastaga suureneb üliõpilaste arv, kes võtavad osa teaduslikust tööst ÜTÜ ringides. Töö parema organiseerimise ning juhendamise parandamise tulemusena tõuseb ka üliõpilaste tööde teaduslik väärtus. Parimaks näiteks sellest on fakt, et 7 meie üliõpilaste teaduslikku tööd tunnistati NSV Liidu Kultuuriministeeriumi aukirja väärilisteks, kusjuures möödunud aasta bioloogiaosakonna lõpetaja A. Järvekülje töö «Jõevähk Eesti NSV-s» sai rahalise preemia. Iga aastaga tõuseb konverentsidel ettekantavate tööde kvaliteet. Need näitajad kohustavad meid aga senisest veelgi pingsamini töötama, et õigustada seda hoolitsust ja abi, mida osutatakse ringidele.

Kuna uue põhimääruse alusel võib teaduslike ringide liikmeteks lugeda ainult neid üliõpilasi, kes otseselt tegelevad teadusliku tööga, siis langeb ringide juhatustele kohustus leida võimalusi kõigi oma ringi liikmete töölerakendamiseks. Ei tuleks minna seda kergemat teed, et senised passiivsed liikmed lihtsalt kustutada nimekirjast, vaid tuleb neid katsuda uuesti kaasa tõmmata ringi tööle. Muidugi ei ole võimalik, et kõik ringi liikmed teeksid ise otseselt teaduslikku tööd, kuid tuleb asuda just uurimiskollektiivide loomisele. Samuti on soovitatav ka oponentidele anda töö-ülesanded juba koos töö kirjutajaga, et ka nemad töötaksid läbi vastava kirjanduse ning viibiksid katsete teostamise juures. Samuti tuleb jätkata lühiinformatsioonide esitamist ringides. Nagu näitavad kogemused (riigi- ja haldusõiguse ring jt.), saab sel viisil rakendada tööle kõiki ringi liikmeid ning üliõpilased on pidevalt kursis oma teadusala uuemate saavutustega.

Suureks puuduseks ÜTÜ ringide töös möödunud aastal oli populaarteaduslike loengute vähene arv (51 loengut). Selle vea parandamisel seisavad ees suured ülesanded nii ÜTÜ nõukogude vastavatel sektoritel kui ka ringide juhatustel. Et muuta loenguid elavamaks, tuleb hakata neid võimalikult rohkem illustreerima vastavate katsetega või siis filmidega. Senisest enam tuleb valgustada meie tegevust ka ajakirjanduses. Siin oleks heaks näiteks ajaloo-keeleteaduskonna kirjandusringi praktika, kus möödunud aastal leiti küllalt võimalusi ka üliõpilaste teaduslike tööde avaldamiseks.

Arutades konverentsitööde küsimust otsustas ÜTÜ nõukogu loobuda senisest praktikast, mille järgi konverentsitööd valmistati kindla temaatika alusel. Nüüd võib konverentsil esineda iga tööga, mis valmib hiljemalt 1. märtsiks 1955. a. Sellega on osakonnanõukogudel võimalus valida valminud tööde hulgast konverentsil ettekandmiseks sobivad tööd ning teiselt poolt toob see sisse ka teatava võistlusmomendi, sest konverentsil tulevad ettekandmisele vaid parimad tööd.

V. Krinal,
ÜTÜ nõukogu esimees

Muljeid Moskva ülikoolist

Ajavahemikul 24.—31. oktoobrini võimaldas Tartu Riiklik Ülikool 11 üliõpilasel sõita Moskvasse üleliidulisele põllumajandusnäitusele. Ekskursioonist osavõtjad tutvusid näitusega ja ka Moskva vaatamisväärsustega. Käesolev artikkel püüab anda edasi mõningaid muljeid, mida ekskursandid said Moskva Lomonossovi-nimelisest Riiklikust Ülikoolist.

Lenini mägedel asub 33-korruseline teadusepalee, milles õpib, elab ja töötab üle 6000 üliõpilase ja õppejõu. Tagapool peahoone hiigelkorpust, mis päeval lõikab madalalt liikuvaid pilvi ja õhtul särab tuhandeis tuledes, asub vasakul füüsika- ja paremal keemiahoone.

Sisenenud kõrghoonesse, satume kohe riidehoidu ja alles üliriietest vabanenult võime minna ülikooli sisemusse. Paratamatult tekib mulje, et oled palees — ees kõrguvad marmorsambad ja laiad avarad vaipadega kaetud koridorid, mis otse hiilgavad puhtusest. Väga pidulik on aula, aga et sinna jõuda, tuleb läbida aula ees olev jalutussaal, mis teatud määral meenutab oma sammaste asetusega meie aulat. Iga samba kohal on maailma tuntuimate teadlaste portreed. Siin on kõrvuti Pasteuri ja Darvini, Lomonossovi ja Mitšurini jt. portreed.

Aulas on 1500 istekohta plüüšistmetega. Poolkõrge lava tagaseinas on suurepärane mosaiikpilt, mis nagu toetuks vastu laval asuvaid sambaid.

Keskmine auditoorium mahutab umbes 300 üliõpilast. Istekohad nii põrandal kui ka rõdul asetsevad tõusvalt, mis võimaldab kõigil hästi jälgida õppejõu ettekannet.

Üliõpilaste elamistingimused on sellised, et meie elamistingimused ei kannata nende kõrval välja ka kõige heatahtlikumat võrdlust. Alates III kursusest on igal üliõpilasel omaette tuba. Toas on kušett, kirjutuslaud, raamatukapp, raadio, toolid. Kahe toa peale on üks pesuruum. Aspirantide toad on veelgi avaramad. Kahe toa peale on telefoni väljakutse kell eri signaalidega mõlemale toale. Ülikoolihoones on sööklad, poed, kioskid, haigla, saun, oma kino jt. vajalikud asutused.

Arvestades suurepäraseid elamis- ja õppimistingmusi jääb mulje, et Lenini mägedel õppivate noorte elu läheneb juba kommunismile.

K. Prikk,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni III konverents

(Algus 1. lk.)

Sporditööst ülikoolis kõneles sm. Pukk. Ta märkis, et sportlaste järelkasv ülikoolis on väike. Eeskujuks on sporditöös praegu matemaatika-loodusteaduskond. Meil tuleks suuremat tähelepanu pöörata treenimisvõimaluste korraldamisele ja 1956. a. olümpiamängudeks esindajate ettevalmistamisele. Kehakultuuritöö parandamiseks tuleb saavutada, et iga kommunistlik noor omandaks VTK II astme märgi ja mingi spordijärgu.

Parteiorganisatsiooni sidemest komsomoliorganisatsiooniga kõneles ülikooli parteibüroo sekretär sm. Kalits, kes märkis, et mõnede teaduskondade parteiorganisatsioonide sekretärid ei võta osa konverentsi tööst, mis näitab vajaliku sideme puudumist. Kõneleja peatus ka poliitinformatsioonide küsimusel. Et muuta need sisukamaks ja huvitavamaks, tuleb edaspidi arvesse võtta üliõpilaste soove ja ettepanekuid. Kõneleja juhtis tähelepanu vajadusele säilitada side ülikooli lõpetanutega, et omandada nendelt kogemusi uute kaadrite ettevalmistamiseks.

Teaduslikust tööst ülikoolis rääkis sm. Krinal. Möödunud aastal tehti ülikoolis üle 380 teoreetilise ja 100 eksperimentaalse teadusliku töö. Kuid praegu ei tehta teaduslikes ringides küllaldaselt kasvatustööd. Puuduseks on ka see, et populaarteaduslikke ettekandeid on korraldatud vähe, samuti on nõrgalt arenenud šeflustöö. Vabariiklikus ajakirjanduses antakse vähe ruumi ülikooli teadusliku töö valgustamisele. Ülikoolil tuleks tugevdada koostööd EPA-ga ning läbi viia vabariiklik üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatus.

Sm. Liimi sõnavõtt oli pühendatud ÜTÜ ühiskonnateaduste ringide tööle, millest osavõtt on veel vähene.

Õppeprorektor sm. Sildmäe rääkis rektoraadi sidemetest üliõpilastega ning õppe-kasvatuslikust ja teaduslikust tööst ülikoolis. Kõneleja mainis, et lähemal ajal toimub meie ülikoolis üleliiduline teaduslik sessioon füsioloogia alal.

Meil esineb veel suuri puudusi õppetöös. Nii oli kevadisel eksamisessioonil arstiteaduskonna raviosakonnas 25 võlglast, nendest 16 kommunistlikku noort. Arstiteaduskonna üliõpilane Ivanova on kahe aasta jooksul sooritanud kuues aines eksameid kaks kuni kolm korda. Sellistele nähtustele tuleb teha lõpp ning viia õppe-kasvatuslik töö ülikoolis niisama kõrgele tasemele, kui on teaduslik töö.

Sm. Talijärv ELKNÜ Keskkomiteest märkis, et senine komsomolikomitee ei näinud oma töös elavaid inimesi, seisis kaugel kommunistlikest noortest. Ülikoolis tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata võitlusele terve eluviisi eest ja siduda see õppedistsipliini eest peetava võitlusega.

Sm. Šišov tõi komsomoli ridade vähese juurdekasvu põhjusena esile gruppide töö vähese huvitavuse. Kõneleja märkis ka, et ELKNÜ Keskkomitee osutas ülikooli komsomoliorganisatsioonile vähe praktilist abi.

Konverents tunnistas komsomolikomitee töö rahuldavaks. Vastuvõetud otsuses kohustuti kõrvaldama esiletoodud puudused.

* * *

ELKNÜ TRÜ III konverentsile järgnenud komsomolikomitee esimesel istungil valiti sekretäriks B. Hiire ja sekretäri asetäitjateks L. Šišov (organisatsioonilise töö alal) ja T. Reinvald (massilise poliitilise töö alal).

Sektorite juhatajateks valiti: A. Nagelmaa — õppetöö sektor, A. Liim — teadusliku töö sektor, L. Riisenberg — loengulise propaganda sektor, V. Kenk — ajakirjandussektor, V. Lindström — massilise kultuuritöö sektor, H. Unger — kehakultuurisektor, H. Uibo — šeflussektor, R. Sepp — olustikusektor, E.-M. Haaviste, Z. Jurova, A. Loog ja M. Toomre — organisatsioonilise töö sektor.

Isetegevuslased omandavad uut repertuaari

Järjekordselt on oktoobripühad ukse ees, järjekordselt tehakse kõikjal pingelisi ettevalmistusi selle suure pidupäeva väärikaks pühitsemiseks.

Millega tähistavad saabuvaid oktoobripühi TRÜ isetegevuslased?

Üha uute saavutuste teed on viimastel aastatel käinud TRÜ ja EPA ühine isetegevuskollektiiv — Tartu üliõpilasmeeskoor. Ka käesoleval aastal on koori tegevuses märgata edasiminekut. Koor on täienenud rea uute lauljatega ja õpib semestrikontserdiks uusi laule, nagu G. Ernesaksa «Üksinda, Jaanike, armastan sind», E. Aarne «Ööbik», E. Aava «Öösse ära kadus» ning viimistleb varemõpitud repertuaari. Ühtlase ansamblilisuse saavutamiseks hakkasid koori liikmed hiljuti saama ka hääleseadet. Samuti on edukalt töötanud teine kollektiiv — TRÜ naiskoor.

Suurt koorikollektiivide kõrval on järjest enam aktiviseerunud ka ansamblite tegevus. Edukamateks käesoleval õppeaastal on olnud E. Mäe juhatusel tegutsevad ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse naisansambel ja TRÜ meestopeltkvartett. Esimesel on saanud esinemisküpseks A. Rubinsteini «Mäe harju katab» ja Dunajevski «Hällilaul», teine on täiendanud oma repertuaari G. Podelski uute lauludega «Kodumaa kutsub» ja «Kolhoosi kanalas».

Lähemal ajal on kavas luua ka uus üleülikooliline naisansambel.

Edukalt on töötanud ülikooli rahvatantsijad, kusjuures lisaks nais- ja segarühmale alustas hiljuti tegevust ka vene rahvatantsude rühm. Ulatusliku repertuaari on ette valmistanud ülikooli puhkpilliorkester.

Peale nende suuremate, pidevalt tegutsevate kollektiivide valmistavad uut repertuaari ette ka deklamaatorid, vokaal- ja instrumentaalsolistid.

Ülikooli isetegevuslased võtavad uute saavutustega vastu meie kodumaa pidupäeva.

E. Meri

Toimetaja R. AULING

MB 18372 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2827

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (239) Reedel, 12. novembril 1954. a. VII aastakäik

Noored võitluses parema tuleviku eest

«Noorsugu, ühine! Edasi kindla rahu eest, demokraatia ja rahvusliku sõltumatuse eest, noorsoo parema tuleviku eest!» — need sõnad kajavad iga noore kõrvus ja tungivad südamesse. See on üleskutse võitluseks rahu ja rahvaste õnne eest. 9 aastat tagasi, 1945. a. 10. novembril I ülemaailmsel noorsookongressil Londonis loodud Ülemaailmne Demokraatlik Noorsoo Föderatsioon võttis oma lipukirjaks need kõiki noori innustavad sõnad. Seda päeva, 10. novembrit, on hakatud tähistama ülemaailmse noorsoopäevana.

Nädal aega hiljem, 17. novembril, tähistab kogu maailma progressiivne noorsugu ja üliõpilaskond rahvusvahelist üliõpilastepäeva — rahu ja kultuuri demokratiseerimise eest võitlemise päeva.

Rahvusvahelise üliõpilastepäeva tähistamine on otseselt seotud antifašistliku võitlusega. 1939. aasta oktoobris puhkesid Tšehhoslovakkias massilised üliõpilaste väljaastumised fašistliku okupatsiooni vastu. 17. novembril tapeti metsikult 9 Tšehhoslovakkia üliõpilasliidu komitee liiget. 1942. a. pühitseti esmakordselt rahvusvahelist üliõpilastepäeva ja I rahvusvahelisel üliõpilaste kongressil Prahas tunnistati 17. november rahvusvaheliseks üliõpilastepäevaks.

Need kaks suurt organisatsiooni, Ülemaailmne Demokraatlik Noorsoo Föderatsioon ja Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit, koondavad enda ümber miljoneid noori kõigist maailma maadest. See suur ja võimas jõud rahujõudude tohutus armees etendab äärmiselt tähtsat osa võitluses rahu eest, õnneliku tuleviku nimel.

Jälgides ÜDNF ja RÜL tegevust näeme, et see elavneb järjest. Sellest annavad tunnistust üürituste arvu pidev kasv ja massiline osavõtt nendest. Käesoleval aastalgi viidi märtsis läbi ülemaailmne noorsoonädal, 21. veebruaril tähistati solidaarsuse päeva noorsooga, kes võitleb koloniaalse rõhumise vastu, 21. aprillil solidaarsuse päeva vabariikliku Hispaania noortega, kes võitlevad ennastsalgavalt oma kodumaa vabastamise eest fašistlikust režiimist.

Erakordselt suurt tähtsust omab Nõukogudemaa noorte kuulumine neisse organisatsioonidesse. Meie noored sammuvad maailma demokraatlike jõudude avangardis. Nende poole on pööratud kõigi progressiivselt mõtlevate noorte pilgud kogu maailmas. Nõukogude noorte ennastsalgavat tööd kommunismi ülesehitamisel, nende vapruse ja tulise patriotismi võtavad eeskujuks kõikide maade noored oma võitluses koloniaalrežiimist vabanemise, kapitaliahelate purustamise eest.

Huviga jälgivad kõikide pilgud nõukogude ja hiina noorte vankumatut sõprust, seda, kuidas selles sõpruses leiab kehastumist kõik see uus, mis on omane uuele vabale võrdõiguslikkusele rajatud ühiskonnale. Me näeme ka oma vabariigi, Eesti NSV tehastes töötamas Hiina Rahvavabariigi noori üliõpilasi-praktikante, kes õpivad siin, omandavad kogemusi ja teadmisi, et siis neid edukalt rakendada suure 600-miljonilise hiina rahva majanduse sotsialistliku ülesehitustöö ja industrialiseerimise teostamisele.

Alles hiljuti olid meie ülikoolis kauged külalised. Kaugest idast, sealt, kus alles hiljuti möllas sõjategevus ja vapper korea noorsugu kaitses oma kodumaad, tuli teiste hulgas Nõukogudemaa pealinna Moskvasse õppima ka O En Gün. Koos Moskvas õppiva rahvademokraatliku Rumeenia üliõpilase Traian Caraciuciga külastas O En Gün meie ülikooli komsomolikomitee kutsel Nõukogudemaa ühte vanemat õppeasutust — Tartu Riiklikku Ülikooli.

Südamlikud kohtumised, unustamatud muljed ja tutvused olid selle külaskäigu tulemuseks. Rahvaste sõpruse suur ja õilis tunne leidis siin ereda väljenduse.

Maailma noored tunnevad, et neid on palju, nad ei ole üksi, nad võitlevad koos kõigi rahvastega inimkonna parema tuleviku ja õnne eest. Nende suur ühtsustunne ja võitlusmeel on vankumatud.

Oktoobridemonstratsioonil

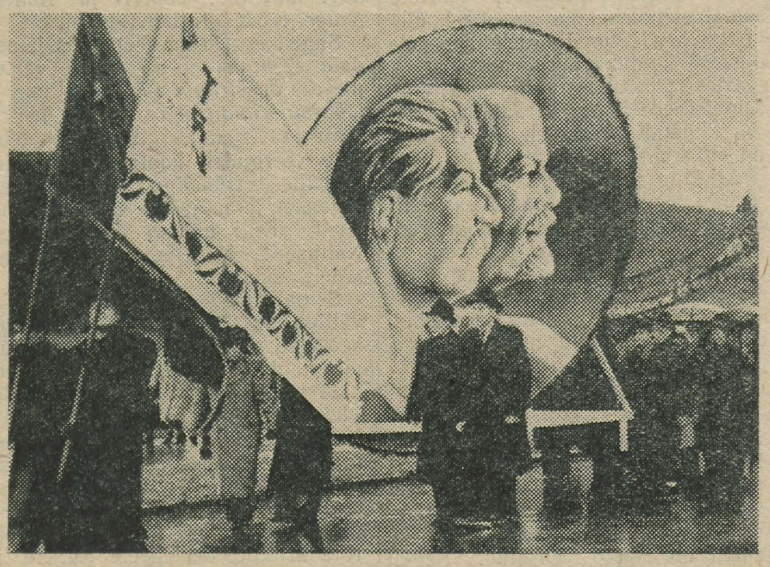

7. november. Suure Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäev. Linn on piduehtes, kõikjal lehvivad punalipud, majad on ehitud loosungite, piltide ja vanikutega . . .

Töötajate ja õppiva noorsoo kolonnid kogunevad rahva jõudude demonstratsioonile. Tribüüni eest sammuvad läbi meie linna parimad tehasekollektiivid, eesotsas Tartu Kammivabriku tubli perega . . .

Ka meie ülikooli üliõpilased, õppejõud ja teenistujad võtsid osa sellest pidulikust sündmusest. Üle hulga aja sammus meie kollektiivi ees oma puhkpilliorkester. Marssisid arstiteaduskond, matemaatika-loodusteaduskond. Ajaloo-keeleteaduskonna kollektiivi ees kanti marksismi-leninismi kõikevõitvate ideede sümbolina suurt embleemi, millel oli kujutatud marksismi klassikute suurteoseid.

Võimas hurraa meie kodumaa ja rahva auks kaikus kaugele üle linna. See oli suur pidupäev. Sellel päeval tähistas meie rahvas koos maailma proletariaadiga suure ajaloolise tähtsusega sündmuse 37-ndat aastapäeva.

Rahvusvaheliseks üliõpilastepäevaks

Rahvaste õnne, päikselist homset hoiame, sõbrad, käes!

«Kõigi rahvaste lapsed —
rahuunistus püha on meil.
Ajal karmil ja raskel
käime õnne eest võitluse teil.
Kõigil mandritel, saartel,
merel, maailmakaartel
igaüks noortest
käsi meil andku,
— võitleme, sõbrad, koos!»

Pole maailmas üllamat püüdu kui rahu, sõprus ja vendlus rahvaste vahel, mille nimel kogunesid üliõpilased rahvaste sõpruse õhtule. Aula on pidulikus ehtes. Sadu noori on juba kogunenud, kuid neid tuleb üha juurde. Siin on noori väga mitmest rahvusest ja väga mitmetest meie kodumaa osadest. Eestlane, venelane, ukrainlane, valgevenelane ja paljud teised rahvused ühendavad oma hääled ühisesse vankumatusse nõudesse: rahu kogu maailmas!

Meil on täna eriti kalleid külalisi. Esmakordselt kõlavad meie vana aula seinte vahel korea ja rumeenia keeles julged üleskutsed võitlusele rahu eest, õnneliku tuleviku eest, vankumatu sõpruse eest.

. . . Tribüünile astub noormees Rumeenia Rahvavabariigist — Moskva Riikliku Ülikooli üliõpilane T. Caraciuc. Kui saalis on vaibunud üldine meeleavaldustepuhang, jutustab T. Caraciuc muljetest, mis talle on jätnud külaskäik Eesti NSV-sse, Tartu Riiklikku Ülikooli. Suure südamlikkusega kirjeldab ta kohtumisõhtuid Tartu töötajatega tehastes, õpilastega koolides. T. Caraciuc rääkis ka kogu maailma noorte kohtumisest Bukarestis, sellest, kuidas tuhanded noored kapitalismimaadelt tulid elu ga riskides Bukaresti, et jutustada siin oma rahva kannatustest ja hädadest, näljast ja viletsusest, ägamisest Ameerika imperialismi raudse kanna all. Neil päevadel tõusis ühine sõpruslaul kõigi noorte südameist ja kajas Bukarestist üle kogu maailma:

«Murdmatu meel sõpruse teel
aatomipommidest võimsam on veel!»

Noormees Koreast, osavõtja korea rahva vabadusvõitlusest Ameerika imperialistide vastu, jutustas koosolijatele imperialistide kuritegudest Koreas. Sügavale hinge tungis noore Korea patrioodi O En Güni jutustus korea rahva kannatustest sajandeid kestnud võõramaise rõhumise all, rahva põlisest püüdest vabaduse poole, mis sünnitas nii paljusid kangelasi, kes ei kõhelnud anda oma elu võitluses vabaduse eest, tulevaste põlvede õnne eest. Kõigile nõukogude noortele on kallis mälestus reamees Aleksander Matrossovi kangelasteost. Selle Venemaa poja kuulsus ulatub aga kaugele väljapoole oma kodumaa piire, sütitades miljonite noorte südameid, innustades neid väsimatult võitlema oma kodumaa vabaduse eest. Kümneid Matrossovi-taolisi kangelasi tõusis Korea võitlejate ridadest, et kaitsta oma rinnaga kodumaad vaenlase hävitava tule eest. Nende surematut mälestust kandsid korea võitlejad läbi veriste lahinguväljade, läbi varemete ja tuha vastu võidule. Kunagi ei luba korea rahvas korduda neil rasketel kannatustel ja piinadel. Nõukogude riigi abiga ehitab nüüd korea rahvas endale uut tulevikku, helget ja rõõmsat elu.

Moskva Riikliku Ülikooli üliõpilane tänab Tartu üliõpilasi lahke vastuvõtu eest. Ta lubab kodumaal jutustada oma muljetest Tartus ja Tartu üliõpilaspere sõprusest. Lõpetades oma sõnavõttu kutsub O En Gün eesti üliõpilasi üles võitlusele rahu ja rahvaste sõpruse eest.

Saalis puhkeb aplaus, mis kajab kui noorte südamete võimas tuksumine.

. . . Jaamas puhistab rong. Veel mõned minutid on jäänud ärasõiduni. Külalisi on saatma tulnud meie üliõpilased. Kõlavad ühised laulud, vahetatakse viimaseid käepigistusi, viimaseid tervitussõnu. Kõlab vile, rong hakkab liikuma, viies meie sõpru Moskvasse — rahu pealinna, kus nad jutustavad Moskva noortele Tartu üliõpilaspere vennalikust sõprusest ja kindlast veendumusest, et «rahvaste õnne, päikselist homset hoiame, sõbrad, käes!»

S. Vissak

Hüvasti, sõbrad!

동무들이여 감사합니다!
따뜻한 에서의 동무들과의 생활은
너무도 많았습니다
동무들이 나에게 준 인상은
영원히 나의 심장에 남아 있으리라
동무들이여 건강하여라
보다 더 큰 승리를 올려라
수만리 떨어진 먼 곳에서
나는 항상 그대들을 기억하리라!

옥영준

Hüvasti, sõbrad!
Meie kohtumine oli lühike,
kuid ta säilib igavesti
mu südames.

Jääge terveks,
soovin teile uut edu.
Ida kaugustes
meenutan ma alati teid!

O En Gün

Multumesc studentilor Universitatii din Tartu pentru ospitalitate si la despartire urez tuturor spor la munca!

T. Caraciuc

Tänan Tartu ülikooli üliõpilasi külalislahkuse eest ja hüvasti jättes soovin kõigile palju edu töös.

Traian Caraciuc

Kirjavahetus Brno ülikooliga

Selle aasta kevadel otsustas ÜTÜ vene kirjanduse ring alustada kirjavahetust Tšehhoslovakkia ja Bulgaaria üliõpilastega.

Oma esimeses kirjas andsime me neile üldise ülevaate oma tööstiilist ja -vormidest, tegime ettepaneku vahetada mitte ainult kogemusi ja meetodeid, vaid tutvustada ka üliõpilaselu eredamaid sündmusi.

Neil päevil saabus kauaoodatud vastus Brno linna ülikoolist. Kirjutavad keeleteaduskonna vene ja tšehhi keele osakonna III kursuse üliõpilased. Meid rõõmustas väga see asjaolu, et grupikoosolekutel ja seminarides tutvuvad meie tšehhi sõbrad selliste vene ja nõukogude kirjanduse teostega, nagu Turgenevi «Küti kirjad» ja Gorki «Põhjas», Serafimovitši «Raudne vool» ja Fadejevi «Kaotus». Tutvustanud meid struktuuriga ÜTÜ-s, mis alustas tööd möödunud aastal, kirjutavad nad: «Me tahaksime teilt rohkem kogemusi, see aitaks meid, eriti praegu . . . Meie üliõpilased teevad teile ettepaneku, et vahetaksime ka kirjanduslikke materjale.»

Järjekordsel ringikoosolekul koostasime neile vastuse. Me vastasime tervele reale küsimustele, näit. kas avaldame oma töid trükis, kas tegeleme tšehhi kirjandusega jne. ja lubasime teha kõik, mis sõltub meist, et abistada neid nõukogude kirjanduse õpikute jm. saamisel.

Oleme rõõmsad, et alustasime kirjavahetust selliste kaugete, kuid meile lähedaste Tšehhoslovakkia üliõpilastega. See kirjavahetus aitab süvendada sidemeid Tšehhoslovakkia ja Nõukogude Liidu rahvaste vahel, aitab tugevdada rahu kogu maailmas.

J. Sokolova

MEIL JA MUJAL

Nõukogudemaal on õigus haridusele kindlustatud igale noorele. Tartus ületab üliõpilaste arv kaugelt 6000. Kogu vabariigis on üliõpilasi üle 10 000. Moskvas õpib rohkem üliõpilasi kui Lääne-Euroopas kokku. Käesoleva aasta sügisel võeti meie maa kõrgematesse õppeasutustesse vastu 450 000 uut üliõpilast. Need arvud tunnistavad hariduse tohutust kasvust Nõukogude Liidus. Sama toimub ka rahvademokraatia maades.

Pidevalt paranevad meil ka üliõpilaste elu-olustikulised ja õppetingimused. Alles hiljuti võisime lugeda ühe üliõpilase kirjutust, milles ta ütleb, et Moskva uues ülikoolihoones kohtame juba elu, mis on väga lähedane kommunismile, ühiselamud on varustatud kõigi mugavustega.

Päev-päevalt rikastub Nõukogudemaal ja rahvademokraatia maades õppebaas. Üliõpilaste kätte antakse uued laboratooriumid, uued õppevahendid. On loodud kõik võimalused selleks, et üliõpilastest võiksid kasvada tublid spetsialistid.

Meie üliõpilased on loonud sõprussidemeid teiste maade, eriti rahvademokraatia maade üliõpilastega. Nii on näiteks Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased kirjavahetuses Hiina Rahvavabariigi ja rahvademokraatia maade üliõpilastega.

Seevastu peab kapitalismimaade üliõpilasnoorsugu alles organiseeritud võitlust oma vabaduse ja demokraatia eest.

Nende maade ülikoolides näeme vähe töölisnoori. Suuremale osale nendest on ülikooliuksed suletud. Paljud peavad tegema rasket tööd, et võida jätkata õpinguid ülikoolis. Üliõpilasi koormavad suured õppemaksud, kuid neid tõstetakse veelgi alatasa, et mitte lasta ülikooli töörahva esindajaid. Prantsuse üliõpilased ja õppejõud streikisid. Nad nõudsid, et suurendataks kulutusi rahvaharidusele. Oma õiguste eest võideldes streikisid ka Mehhiko üliõpilased rohkem kui 20 päeva ja saavutasid oma nõudmiste rahuldamise. Teravalt astusid imperialistliku valitsuse vastu välja Teherani üliõpilased jne.

Üliõpilased võitlevad rahvusliku kultuuri eest. Seda näeme eredalt Liibanoni üliõpilaste ennastsalgavast võitlusest, mis toimus rahvusliku kultuuri ja sõltumatuse eest. Käesoleva aasta 27. märtsil toimus meeleavaldus Türgi-Pakistani pakti vastu. Üliõpilasi tulistas politsei. Üks üliõpilane sai surma, 25 haavata. See sündmus kutsus esile pahameele mitte üksnes kogu Liibanonis, vaid ka Süürias, Iraanis jm.

Ka meie üliõpilased toetavad seda võitlust. Nõukogude üliõpilaspere on arvukaim Rahvusvahelises Üliõpilaste Liidus. Demokraatlikult mõtlevad üliõpilased on seadnud endile eeskujuks nõukogude üliõpilased, nende tubli töö loova teaduse rindel, võitluses rahu eest.

PARTEI ELU

Otsustavalt parandada parteilist juhtimist ajaloo-keeleteaduskonnas

Ajaloo-keeleteaduskonna parteialgorganisatsiooni üldkoosolek, mis toimus terava kriitika ja enesekriitika vaimus, paljastas rea tõsiseid puudusi teaduskonna kõigi osakondade õppe- ja kasvatustöös, samuti ka massilise kultuuritöö alal. Oma sõnavõttudes tõid kommunistid esile fakte õppedistsipliini rikkumise kohta õpperühmades (põhjuseta puudumised ja hilinemised vene keele ja kirjanduse osak., ajaloo-osak. III kursusel jm.). Komsomoliorganisatsioon on osutunud üksi liiga nõrgaks loodrite (Ovsjannikov, Golovitser, Pankratov jt.) korralekutsumiseks. Ka eesti keele ja kirjanduse osakonnas pole lugu õppedistsipliiniga kaugeltki korras. Siin esineb juhtumeid, kus püütakse «kambamehelikult» varjata põhjuseta puudumisi. On esinenud ka üksikute kommunistide poolt õppedistsipliini rikkumisi (Sišov, Solodova), mis muidugi ei mõju eeskujuandvalt. Nagu näitas vene keele kateedri koosolek, kus arutati 15 õppedistsipliini rikkunud üliõpilase küsimust, ei suutnud ka kõik õppejõud üliõpilastele küllaldaselt selgeks teha loengute külastamise hädavajalikkust.

Peapõhjuseks, miks õppedistsipliin ja edasijõudmine teaduskonnas mõningais õppeaineis (eesti keel, vene keel) on madal, tuleb pidada koostöö puudumist kateedrite ning partei- ja komsomoliorganisatsiooni vahel, eriti aga asjaolu, et parteiorganisatsioon on vähe tähelepanu pööranud õppedistsipliini kindlustamisele. Teisest küljest pole parteiorganisatsioon selgitanud ka põhjusi, miks üksikute õppejõudude loenguid külastatakse halvasti, samuti pole küllaldaselt juhitud kateedrite tööd õppetöö kvaliteedi kontrollimise alal.

Koosolekul vastuvõetud otsuse kohaselt tuleb 20. novembrini kõigis õpperühmades õppejõudude osavõtul läbi viia tootmisnõupidamised, kus arutamisele tulevad õppedistsipliini ja käitumiskultuuri puutuvad küsimused.

Seni on tootmisnõupidamised suuremas osas õpperühmades veel läbi viimata, mis annab tunnistust vastuvõetud otsuse täitmise kontrolli puudumisest. Teaduskonna parteibürool tuleb oma tööd selles osas kiiresti ja otsustavalt parandada.

Tuleb parandada ka ametiühingulise töö juhtimist. Selle töö praegust olukorda illustreerib kujukalt fakt, et teaduskonna ametiühingu aruande-valimiskoosolek tuli esimest korda ära jätta, sest ei saadud kokku kvoorumit. Kui koosolek uuesti kokku kutsuti selgus, et ajaloo-osakonna komsomoli- ja ametiühinguaktiiv ei suutnud ka teistkordselt kindlustada enamiku üliõpilaste ilmumist ametiühingu koosolekule. Eesti kirjanduse ringi juhatus, mis koosneb enamuses kommunistlikest noortest, suhtus aga ametiühingu aruande-valimiskoosoleku läbiviimisse täiesti formaalselt, pidades ametiühingu koosolekut tarbetuks ja viies samal ajal läbi teatrietenduse «Viirastused» arutelu.

Ka massilise kultuuritöö osas tuleb parteibürool senisest enam abi osutada komsomoliorganisatsioonile ja ametiühingule, kuna seni pole kunstilised kollektiivid teaduskonnas jalgu alla saanud. Juhatajate puudumisel on lagunenud isegi möödunud aastal tegutsenud kollektiivid. Kogu kunstiline isetegevus baseerub praegu ainult üksikute solistide tegevusel, mistõttu üliõpilaste puhkeõhtud kannatavad ka programmi piiratuse ja isegi selle täieliku puudumise all. Rohkem tähelepanu väärib samuti kunstilise omaloomingu kasutamine puhkeõhtute sisustamisel.

Parteibürool tuleb võtta tarvitusele otsustavad abinõud ka teaduskonna ALMAVÜ organisatsiooni tegevuse elustamiseks, mis praegu viibib varjusurmas.

M. Lõhmus

ELKNÜ TRÜ komitee juures asuva lektoritegrupi loengute temaatika

(Algus lehes nr. 29(237))

8. Kodanliku ideoloogia reaktsiooniline olemus. (Vene keeles.)
9. Marksism-leninism religioonist. (Vene keeles.)
10. Tüüpilisuse probleem kunstis. (Vene keeles.)
11. Kaasaegne tšehhi kirjandus. (Vene keeles.)
12. Tahte ja iseloomu kasvatamine.
13. Nõukogude noore kuju nõukogude kirjanduses. (Eesti ja vene keeles.)
14. Rahukaitseliikumine — suurim ja võimsaim liikumine tänapäeval.
15. Moskva Riikliku Ülikooli kõrghoone Lenini mägedel — eesrindliku nõukogude teaduse ja tehnika uus saavutus.
16. USA riigikorra fašiseerimine pärast Teist maailmasõda.
17. NLKP septembripleenumi otsustest.
18. Tööõiguslike suhete lõppemine.
19. Elu võimalustest teistel taevakehadel.
20. Päikeseenergiast. (Järgneb)

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Täna, 12. novembril toimub TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna ja õigusteaduskonna Õpetatud Nõukogu koosolek aspirantide Aarne Vinkeli ja Huno Rätsepa väitekirjade kaitsmiseks. Mõlemad aspirandid taotlevad fioloogiateaduste kandidaadi teaduslikku kraadi.

KINNITATI UUS TEADUSALA PROREKTOR

TRÜ uueks teadusala prorektoriks on nimetatud analüütilise keemia kateedri juhataja dotsent Aleksander Moskvin, kes on asunud oma kohuste täitmisele.

FÕLJETON

ANTS ON ÄRIMEES

Kes on lugenud Vilde jutustust «Laadalelled», see mäletab kindlasti kangeid hobuseparisnikke, kellele hobustevahetamine oli muutunud luusse ja lihasse kasvanud kireks.

Umbes taolise tee on jalge alla võtnud ka Ants Urb, kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilane. Muidugi, aeg millest räägib Vilde, on ammugi minevikus. Urb ei parista mitte hobustega, vaid — bensiinitraavlitega.

Ants alustas oma hangeldajakarjääri sellega, et sai kokku niisuguse summa, mille eest ostis mootorratta. Tortsutas sellega uhkelt mõni aeg ringi, siis asendus mootorratas kõhiva ja nuuskava autoga, mille jirmat me sündsusetunnet arvestades ei maini. Igatahes peame aga kiitvalt mainima Antsu hiilgavat ärimeheannet: mitte igaühele pole jõukohane «teha» mootorrattast autot. Muidugi ei käinud see asi üle öö — tuli kombineerida, tuli asju ajada, tuli sättida — see kõik võtab ju aega. Seepärast tuleb aru saada, miks Ants seda operatsiooni sooritades õppetöölt ootamatult nii palju päevi puudus.

Kursusekaaslased ei imestanudki väga, kui Antsu nohisev «välismaalane» oli ühel hommikul moondunud pesuehtsaks kodumaiseks «Moskvitšiks». Kuidas ja mil viisil täpselt — seda teab vist ainult Ants ise. Ise kommenteeris ta seda vahetust kui äriliselt kasulikku operatsiooni, sest tema taskusse olevat kukkunud isegi mõned tuhandekesed «puhast»...

Mõni aeg tagasi, kui linnas viinamarju müüdi, puudus Ants jälle loengutelt. Kurjad keeled teadsid rääkida, et teda olevat nähtud kandmas terveid kastitäisi viinamarju, mis tõendab, et Ants ei põlga ka väiksemaid ärilisi «otsi». Aga ainult lähedased sõbrad teadsid, et see pisem operatsioon oli vaid eelmänguks suuremale...

Asi oli nii, et enne oktoobripühi kadus Ants nagu vits vette. Asjata ootas ülikooli meeskond teda 6. nov. linnas korraldatud teatejooksu starti. Antsu ei olnud. Temale kui andekale jooksjale oli asetatud üsna suuri lootusi, kuid ta tuli asendada varumehega ning ülikoolil tuli vastu võtta kaotus.

Selgus, et Ants oli ära sõitnud järjekordsele kommersanditeekonnale Moskvasse, et endale «Moskvitši» asemel hankida uut «Pobedat» või mõnda muud «ekstravagantset» limusiini...

Põnevusega ootasid sõbrad päeva, millal moodne parseldaja ajab oma uue masinaga uhkelt treppi, taskus võib-olla veel mõned tuhanded «puhast». Ants ei petnud seegi kord nende lootusi, saabudes tõesti mõni päev tagasi uue välismaise masinaga ja — oh seda imet — see oligi kaugelt toredam kõigist eelmistest.

Meie aga küsime, millal dekanaat Antsu küsimuse otsustab — kumb ta siis on: parisnik või üliõpilane? Seda oleks vaja kiiresti teha, sest muidu hakkab Ants oma «limusiini» vahetama autobussi või sammuva ekskavaatori vastu ning puudub seetõttu loenguilt terve semestri...

K. OKASSIIL

Teatejooks läbi linna

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 37. aastapäeva tähistamiseks toimus kergejõustikuhooaja viimase võistlussündmusena traditsiooniline läbi-linna-teatejooks, millest võtsid osa linna spordiühingute ja koolide võistkonnad.

Tublilt esines meie ülikooli teatejooksunaiskond koosseisus Pill, Laiverik, Kitsing, Kepp ja Munk, kes pingsas võistluses EPA naiskonnaga saavutas esikoha.

Hoopis halvemini esines võistlustel meie meeskond. Juba esimeses vahetuses saavutas EPA võistleja Saliste Tiigi (TRÜ) ees paarikümnemeetrilise edumaa. Järgmistes vahetustes suurendas EPA võistkond edumaad veelgi ja lõpetas jooksu esimesena ajaga 10.59,2.

J. Unger

TEADAANNE

Täna, 12. novembril algusega kell 18 toimub TRÜ aulas Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu konverents.

Delegaatide registreerimise algus üks tund enne konverentsi avamist.

TRÜ ametiühingu komitee

Võidelgem üldsõnalisuse ja ebakonkreetsuse vastu

ÜLEÜLIKOOLILISELT SEINALEHTEDE ÜLEVAATUSELT

Hiljuti lõppes Tartu Riikliku Ülikoolis järjekordne seinalehtede ülevaatus. Ülevaatusele toodi 16 seinalehte, nendest 11 olid osakondade ja ringide ning 5 ühiselamute häälekandjad. Kõige rohkem seinalehti oli ülevaatusele toodud matemaatika-loodusteaduskonnast. Selle teaduskonna seinalehed jätsid nii oma välise kui ka sisulise külje poolest kõige parema mulje. Seevastu aga polnud arstiteaduskond esitanud ühtki seinalehte. Sellise suure teaduskonna eemalejäämine seinalehtede ülevaatusest on häbiasi.

Üldiselt tuleb märkida, et käesoleval ülevaatusel esitatud seinalehtede sisuline tase on mõnevõrra tõusnud, võrreldes kevadel toimunud ülevaatusega. Leidub rohkem kriitikat, on kasvanud konkreetsete, sisukate, osakonna või ühiselamu elu käsitlevate artiklite arv. See näitab, et meie ülikooli seinalehed on üldiselt õigel teel — nad hakkavad ikka enam kajastama ülikooli elu, tõstavad üles teravaid küsimusi ja võitlevad puuduste likvideerimise eest.

Ülevaatusel paistab terve rida seinalehti silma oma sisukuse ja korrektse kujunduse poolest. Parimateks osutusid matemaatika-loodusteaduskonna geograafiaosakonna häälekandja «Geograafi Hääl», sama teaduskonna bioloogiaosakonna «Bioloog» ja geoloogiaringi seinaleht «Vasar». Märgiti ära ka ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna häälekandja «Nõukogude Filoloog» sisulist külge.

«Nõukogude Filoloogi» silmapaistvamaks saavutuseks on tema sisuline mitmekesisus. Siin esineb mitmesuguseid žanre, nagu följetone, karikatuure, lühemaid artikleid, mis käsitlevad sündmusi osakonnas. See on ka ainuke seinaleht, millele on kaastööd teinud õppejõud. Žürii märkis aga samas, et «Nõukogude Filoloogi» välimus on otse vastupidine sisule.

Ühiselamute seinalehtedest on parim Aia t. ühiselamu häälekandja «Ühine Kodu». Siin on käsitletud elu-olustikulisi küsimusi, leht on konkreetne. Ülevaatusel esitatud numbris leidus väga vaimukalt kirjutatud artikkel puuduste kohta ühiselamus ehitustöö alal. On loomulik, et maja elanikud ise ei saa siin olukorda parandada. Seinalehe toimetuse ülesandeks on aga saata artiklist ärakiri vastavasse osakonda ja nõuda vastust kriitikale.

Kõige nõrgemaks osutus Ülikooli t. ühiselamu seinaleht «Üksmeel». Ei olnud isegi märgitud, kelle häälekandja see on ning kes seda toimetab. Arvatavasti said toimetajad isegi aru oma töövilja armetust olukorrast ja neil hakkas häbi.

Seoses ülevaatusega kerkis üles rida probleeme.

Üheks suuremaks puuduseks on ikkagi paljude seinalehtede ja artiklite üldsõnalisus, ebakonkreetsus. Unustatakse, et näitliku agitatsiooni selline vorm nagu seinaleht saavutab mõju just oma konkreetse sisu ja elulisusega. Üheks tüüpilisemaks on siin Näituse t. ühiselamu seinaleht «Meie Kodu». Juhtkirjana on seinalehes toodud artikkel alkoholi kahjulikkusest. See on ju aktuaalne probleem, aga milleks refereerivad arstiteaduskonna üliõpilased seinalehes oma loenguid, pealegi veel nii abstraktselt ja ebakonkreetselt? Kui ühiselamus esineb joomist, siis peaks seinaleht organiseerima võitluse selle vastu. Ebakonkreetsed on ka «Kehakultuuri», «Koonduvate Ridade» jt. seinalehtede juhtkirjad. Juhtkirjad peavad olema konkreetsed ja illustreeritud või malikult oma osakonna või ühiselamu elust võetud faktidega.

On tarvis rohkem võitlevat joont, kriitikat, väärnähtuste ja puuduste vastu tuleb võidelda teravamalt. Seda leidub aga meil ikkagi vähe. Tehakse sageli kära pisiasjade juures, kuid unustatakse olulised puudused. Seinalehes tuleb esile tõsta õppe-, teadusliku ja ühiskondliku töö eesrindlasi, selle kõrval aga teravalt kritiseerida loodreid ja lohakaid üliõpilasi.

Rohkem žanrilist mitmekesisust, rohkem karikatuure, följetone, luuletusi, portreesid eesrindlaste ja kollektiivide kohta, kuid samas ka rohkem ökonoomsust!

Seinalehed peavad oma töö kogu semestri peale ette planeerima. Perspektiivplaan väldib igasugused juhuslikkused ja ootamatused, kui toimetus kindlustab koostatud plaani õigeaegse elluviimise. Kogemused on näidanud, et vahetevahel on otstarbekas anda välja ka temaatilisi numbreid, näiteks õppetöö küsimustes, teadusliku töö kohta osakonnas jne.

Seinaleht peab olema huvitav ja võimalikult mitmekesine, ainult siis täidab ta oma ülesanded üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel.

J. Toomla

* * *

TRÜ seinalehtede ülevaatus jättis ka kunstilise kujunduse osas üldiselt parema mulje kui eelmine. Võrdlemisi hästi olid vormistatud «Geograafi Hääl» (geograafiaosak.), «Vasar» (geograafiaring). Nende kõrval on ka terve rida lohakalt, kiiruga «visatud» seinalehti. Kunstilise kujunduse poolest jätavad soovida kõik ühiselamute häälekandjad. Ka muidu sisukas Aia t. ühiselamu seinaleht «Ühine Kodu» oleks võinud olla korralikumalt vormistatud.

Eriti halb on kunstilise kujunduse poolest «Советский Филолог», kus näeme osaliselt ärarebitud ornamente, mitmesuguseid plekke, pilte, mis pole küll väga halvad, kuid nagu kogu seinaleht — määrdunud, ilma igasuguse ääreta. Osa ornamente on artiklite vahele tehtud värviliste pliiatsitega, kuid lohakalt ning maitsetult. Artiklite pealkirjade osas on aga vaja erilist taibukust, et välja lugeda seda, mida autor on tahtnud öelda.

Samasugused puudused esinesid samal seinalehel ka kevadisel ülevaatusel. Hoolimata kriitikast pole olukord kahjuks paranenud.

Üldse paistab, et peaks soovitama seinalehtede puhul kasutada ettevaatlikumalt pliiatseid, kuna siin on suur oht määrdumisele.

Artiklite pealkirjade osas esineb veel lohakalt kirjutatud või raskestiloetavaid näiteid («Sõna ja Teoga» — ajaloo-osakond jt.).

Karikatuuride osas võiks eeskujuks seada tehnilisest küljest «Sõna ja Teoga», teistes seinalehtedes üldiselt võiksid need olla aga paremad.

I. Sarv

* * *

Keelelisest küljest jätavad ülevaatusel esitatud seinalehed küllaltki palju soovida. Seinalehe keel peab olema täpne ja ilmekas, kuid sealjuures ka ökonoomne, ilma sõnalise liiglihata, sest seinalehe ruum on ikkagi piiratud. Sageli võib aga esitatud lehtedes leida pikki ja kohmakaid lauseid, mis peale selle, et nad väsitavad lugejat ning hajutavad ta tähelepanu, paistavad sageli silma ka ebaselguse ja grammatiliste vigadega. Pikkade ja keerukate lausekonstruktsioonide kõrval esineb äärmiselt kuivas ja protokollilises stiilis kirjutatud ülevaateid.

Lauseehituses esineb sageli ebaõige sõnade järjekord. Põhjendamatult paigutatakse määrus öeldise ette, kui ta peaks asuma ilmselt selle järel, segatakse ära täiendite järjekord põhisõna ees. Vigu esineb ka kõrvallausete ühendamisel pealausega ja siin eriti kirjavahemärkide osas, kus kiputakse mõnikord komad ära jätma. Ilmekaks näiteks on siin «Bioloogis» toodud luuletus, kus ignoreeritakse täielikult komasid.

Eriti valus küsimus on aga kokkuja lahkukirjutamine ja seda ka neil juhtumeil, kus on olemas äärmiselt selged ja ranged reeglid, nagu näiteks verbi osas. Seinalehtedes esineb rohkesti selliseid vigu, nagu: *oli ettenähtud, ingliskeel, looma-aias, vennas-kalmistu, Ždanovi nimeline, Ooperi- ja Balleti teater* (kõik «Juristist») jpt.

Sageli esineb ka veel päris jämedaid eksimusi ortograafia vastu, näiteks *dušširuum* («Kehakultuur»), *laboratooriumites* («Jurist») jt.

Masinakirjas kirjutatud seinalehtede veergudel kohtame ka veel hulgaliselt trükivigu, mis häirivad lugemist ja mõjuvad sageli koomiliselt. Eriti hädas on nendega Näituse t. ühiselamu häälekandja «Meie kodu».

Seinalehtede toimetustel tuleks vältida ka ökonoomitsemist õigekeelsuse arvel. Tihti on püütud pikemaid asutuste, organisatsioonide ja muid nimetusi lühendada, tehes seda aga täiesti omavoliliselt, kõikide kehtivate reeglite vastaselt ning moonutades seega sageli ka mõtet.

Üldiselt tuleks seinalehtede toimetustel rohkem tähelepanu pöörata artiklite keelelisele küljele ja nõuda neis keelelist korrektsust. Parema keele ja stiiliga paistavad ülevaatusel esitatud seinalehtedest silma ajaloo-keeleteaduskonna seinalehed «Tõde» ja «Sõna ja Teoga» ning Tiigi t. ühiselamu häälekandja «Meie Tee», eriti lohakas keel ja rida keelelisi vigu on aga Näituse tänava ühiselamu seinalehes «Meie Kodu», «Kehakultuuris», «Keemikus» ja «Koonduvates Ridades».

S. Saks

Toimetaja R. AULING

MB 18393 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2902

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Рааматупалат ... 195...

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (240) Reedel, 19. novembril 1954. a. VII aastakäik

Uutele saavutustele teaduslikus töös

NLKP XIX kongressi direktiivid ja sellele järgnenud partei ning valitsuse määrused näevad ette, et tuleb pidevalt parandada teaduslike uurimise instituutide ja kõrgemate õppeasutuste teaduslikku tööd, täielikumalt kasutada teaduslikke jõude rahvamajanduse arendamise ja eesrindlike kogemuste üldistamise tähtsamate küsimuste lahendamiseks, kindlustades teaduslike avastuste laialdase praktilise rakendamise.

Lähtudes nendest juhistest jätkavad nõukogude teadlased edukalt teaduse edasiarendamist ning teaduse saavutuste juurutamist praktikasse. Seda ülesannet täidab ka arvukas Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude-teadlaste pere.

TRÜ 365 õppejõust on valdav enamik haaratud teadusliku tööga, mille mitmekesine temaatika sisaldab aktuaalseid probleeme ja küsimusi. Viimaseil aastail on hakanud ilmuma teadusliku töö plaani täitmise viljana meie ülikooli õppejõududelt teaduslikke artikleid nii vabariiklikes kui ka üleliidulistes ajakirjades, koguteostes ja pikemaid töid ka eri väljaannetena, nagu prof. P. Ariste monograafia «Liivi keele tekkest ja arengust» jt. Tehtud töö tutvustamise laiemaks avaldusvormiks on seni olnud teaduslikud sessioonid ja konverentsid. Järjekordne ülikooli teaduslik sessioon avatakse laupäeval, 20. novembril. Sessioonil esitatakse kogusummas 109 ettekannet.

Igalt teaduslikult sessioonilt nõuame, et ettekanded tutvustaksid uusi teaduslikke saavutusi, mis omalt poolt kasvõi väikese, kuid ometi kindla ja püsima jääva sammu võrra meie teadust edasi viivad. Teiselt poolt peab sessioon kajastama neid suuri probleeme, mis meie kodumaal on juhtivalt päevakorral. Eeloleval sessioonil ongi näiteks põllumajanduse hiigelsaavutuste järgi joondunud bioloogiasektsiooni ettekanded. Sessiooni käigus selgub lähemalt, kuidas on Nõukogude Liidu ülesehitustöö peaprobleemid kajastunud ka kõigi teiste sektsioonide ettekandeis.

Ettekandele järgnev ühine arutlus ning mõtetevahetus on iga teadusliku sessiooni taseme parimaks näitajaks. Sektsioonide töö pärast ettekannet peab muutuma kogu osavõtva kollektiivi aktiivseks koostööks esitatud teema ümber. Siin peab selguma lähemalt töö väärtus, peab selguma perspektiiv puudutatud probleemi edaspidiseks arendamiseks. Õiglasel seltsimehelikul kriitikal on viljastav mõju kõigile osavõtjaile.

Niisiis peavad igale ettekandele järgnevad sõnavõtud olema elavad, tooma lisa ja tõstatama uusi küsimusi. Nii sektsioonide juhatajate kui ka iga sessioonist osavõtja ülesandeks on muuta istung loova diskussiooni avalduspaigaks.

Aasta tagasi arenes diskussioon elavaks eriti arstiteaduse sektsioonides. Ettekanded olid küll lühikesed, kuid nad olid sisukad. Neil viibis üle 500 kuulaja. Jääb soovida, et ka tänavused sektsioonide juhatajad prof. F. Lepp, prof. E. Käer-Kingisepp ja dots. A. Seppo suudavad sel alal saavutada häid tagajärgi ja et arstiteaduskonna järgi joonduvad kõik teisedki sektsioonid.

On vajalik, et sessioonidele ja konverentsidele ilmuks suurel arvul üliõpilasi ja osavõtjaid väljastpoolt ülikooli — EPA-st, kliinikuist, kohtu töötajate hulgast, tööstustest ja mujalt, milleks tuleb teha tõhusat ettevalmistustööd.

Üliõpilased on elavalt osa võtnud oma teaduslikest sessioonidest. Niisama elavasti võiksid nad osa võtta õppejõudude sessioonist. On ju ÜTÜ teaduslik töö lähedalt seotud kateedrite teadusliku tööga, mistõttu tuleb olla lähedases ühenduses ka sessioonidel.

Meie ülikoolis on kodunenud praktika mitte ürikida teaduslike sessioonide teese. Teesid aga tõstavad sõnavõttude arvu ja kvaliteeti. Seepärast tuleb hakata järjekindlalt hoolitsema, et tähtsamail teaduslikel kokkutulekuil oleksid olemas paljundatud teesid.

Ülikooli teadusliku sessiooni kui ülevaatesessiooni ettekanded on üldiselt nõrgalt keskendatud ühiste tüviküsimuste ümber. See on seni olnud üheks oluliseks puuduseks. Et seda viga parandada, on tarvis, et kateedrid ja dekanaadid juba aasta enne sessiooni toimumist mõtleksid sellele, kuidas keskendatult minna ühistele avalikkudele esinemistele.

Häid näiteid võib selles osas juba tuua arstiteaduskonnast ja matemaatika-loodusteaduskonnast. Arstiteaduskond hakkas esimesena võitlema töö organiseerimise eest suuremate probleemide ümber. Üheks suuremaks saavutuseks sel alal on 1955. a. kevadel TRÜ-s läbiviidav füsioloogide üleliidulise tähtsusega nõupidamine uniravi alal, kus juhtiv osa on meie õppeasutuse füsioloogiakateedril. Otsus on vastu võetud ka 1955. a. lõpul või 1956. a. algul TRÜ-s toimuvaks füüsikute üleliidulise tähtsusega nõupidamiseks luminestsentsi alal, mis on otseseks jätkuks 1954. a. juulis Tartus toimunud spektroskoopia-alasele nõupidamisele. Need on tublid saavutused, sest nad ei suurenda mitte ainult meie õppeasutuse kuulsust üleliidulises ulatuses, vaid muudavad ülikooli töö üldiselt elavamaks, suurendavad töö hoogu ja tõhustavad saavutusi.

Need saavutused tõstatavad küsimuse, kas meie soome-ugri keelte ja eesti keele kateeder samuti ei saaks korraldada juhtivalt teaduslikke kokkutulekuid vabariigi ulatuses või ka Nõukogude Liidu ulatuses? Esinesid ju prof. P. Ariste, G. Laugaste, dots. A. Kask ja P. Palmeos k. a. märtsis üleliidulisel nõupidamisel Moskvas, andes 16 ettekandest veerandi. Ka meie ajaloolased, õigusteadlased, bioloogid, geoloogid, matemaatikud, tuberkuloosi küsimuse uurijad jt. peavad hakkama mõtlema sellele, kuidas koos teiste teaduslike asutiste töötajatega organiseerida konverentse teatud küsimusteringi lahendamiseks.

See viib suuremate sammudega edasi meie ülikooli teaduslikku tööd üldse. Sellele peab kaasa aitama ka algav teaduslik sessioon. Meie õppejõud ei tohi piirduda aga ainult sessiooni puhul tehtud töö ja ettekannetega, vaid nad peavad hoolt kandma selle eest, et nende tööde tulemused rakendataks rahvamajanduses. Ükski teaduslik avastus ei oma väärtust seni kuni ta pole rakendatud tegelikkuses. Nõukogude teadusele ongi iseloomulik, et ta teenib rahvast, kes seda praktikas rakendab.

Andku algav teaduslik sessioon uut jõudu ning hoogu teaduse arendamisele meie ülikoolis!

TRÜ ametiühingu VI konverentsilt

Aruandjad märkisid...

12. novembril toimus ülikooli aulas Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu VI konverents.

Aruandega TRÜ ametiühingukomitee tegevusest esines komitee esimees sm. Sorrok. Märkides paljurahvuselise Nõukogude Liidu edusamme nii sise- kui ka välispoliitikas tõi aruandja esile ka tähelepanuväärseid saavutusi Tartu Riikliku Ülikooli töös. Nii suunas ülikool 1953/54. õppeaastal rahvamajandusse 340 kõrgema haridusega spetsialisti. Tunduvalt on suurenenud õppejõudude teaduslik tase: aasta jooksul 1 õppejõud kaitses doktorikraadi, 15 õppejõudu aga teaduse kandidaadi kraadi. Võrreldes eelmise aastaga on suurenenud üliõpilaste arv 400 üliõpilase võrra.

Peatudes õppe-teaduslikul tööl märkis aruandja, et koostöös TRÜ parteiorganisatsiooni ja rektoraadiga ning juhindudes NSV Liidu ametiühingute XI kongressi ja NSV Liidu kultuuriala töötajate ametiühingu kongressi otsustest on TRÜ ametiühinguorganisatsioon suunanud kasvatuslikku tööd mitmesuguste vormide abil ning saavutanud õppe-teaduslikus töös uusi edusamme. Sellele vaatamata esineb veel palju õppedistsipliini rikkumisi igas teaduskonnas. Nii on arstiteaduskonnas, võrreldes eelmise aastaga, suurenenud põhjuseta puudujate protsent. Erakordselt suur on üliõpilaste arv, kes soovivad eksameid ümber teha (ravi III kursuse vene osak.). Paljudel juhtudel on see tingitud õppejõudude formaalsest suhtumisest üliõpilaste õppetöösse ja ametiühingu tegevusse (ajaloo-keeleteaduskond). Häid tulemusi ametiühinguorganisatsiooni ja dekanaatide vaheliste suhete kindlustamise alal on saavutatud arstiteaduskonnas ja matemaatika-loodusteaduskonnas.

Tunduvalt on paranenud aspirantide töö, kuid puudusi esineb veel aspirantide värbamisel. Edaspidi tuleks aspirantuuri suunata neid üliõpilasi, kes on lõpetanud ülikooli juba varem ja saavutanud silmapaistvaid tulemusi ka praktilises töös.

Teaduse ja praktika loomingulise koostöö osas on tehtud märkimisväärne töö matemaatika-loodusteaduskonnas, kus 16 kateedrist on sõlminud loomingulise koostöö lepingud 7 kateedrit.

Peatudes poliitkasvatuslikul ja massilisel kultuuritööl tunnistas aruandja selle ebarahuldavaks. Suur süü selles on kultuurikomisjoni esimehel sm. Kilgil, kes täitis oma ülesandeid halvasti. Sellele vaatamata on TRÜ ametiühingukomitee siiski teinud teatava töö töötajate ideelis-poliitilise ja kultuurilise taseme tõstmise alal. Töötab üks poliitkool 3 poliitringi, 11 filosoofilist ringi ja 78 töötajat õpib Marksismi-Leninismi Õhtuülikoolis, kusjuures korrapäraselt on poliitringide juhtimine toimunud matemaatika-loodusteaduskonnas ja osaliselt ka arstiteaduskonnas. Parandada tuleb poliitinformatsioonide tööd, eriti temaatikat. Samuti tuleb mitmekesistada poliitkasvatusliku töö vorme üliõpilaste ühiselamutes, pühendades erilist tähelepanu just I kursuse üliõpilastele.

Vaatamata klubiruumide puudumisele on tõusuteed käinud kunstilise isetegevuse ringide töö. Hea hinnangu osaliseks said Tallinnas, Kiievis ja Lvovis esinenud Tartu üliõpilasmeeskoor. Samuti esines edukalt Riias, Vilniuses ja Kaunases TRÜ naiskoor. Nende suuremate kollektiivide kõrval tegutsevad edukalt ka väiksemad isetegevuskollektiivid. Halb on aga veel isetegevusringide töö organiseerimine teaduskondades. Rahuldavalt tegeldakse kunstilise isetegevusega vaid arstiteaduskonna kehakultuuriosakonnas. Äärmiselt halvasti on organiseeritud kunstiline isetegevus õigusteaduskonnas, aga samuti ka arstiteaduskonnas.

Suurt tähelepanu on ametiühingukomitee pühendanud ka töötajate puhkuse ja tervisliku seisundi eest hoolitsemisele. Aruandeperioodil on välja jagatud 76 tuusikut puhkekodusse, 11 turismituusikut ja 34 sanatoorset tuusikut. Nendest 25% on antud välja tasuta. Ligi 60 TRÜ töötajat puhkasid ülikooli spordibaasis Käärikul ning 118 ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste last puhkasid Vellavere ja Valkla pioneerilaagris. Siiani on aga avamata profülaktoorium ja lastesõim.

Nõrgalt on ametiühingukomitee ja teaduskondade bürood abistanud ALMAVÜ, Punase Risti ja spordiorganisatsioone. Raskusi on spordibaasidega, kuid esineb ka ebatervet suhtumist spordi töösse nii mõningate üliõpilaste kui ka õppejõudude seas.

Üheks raskemaks ja seni lahendamata küsimuseks on elamuheaolustikuliste tingimuste küsimus. Siin on osaliselt süüdi need üliõpilased, kes suhtuvad ebanõukogulikult ühiskondlikku omandisse, ei hoia puhtust, ei austa koristajate tööd ja raiskavad elektrivoolu (Tiigi t. ühiselamus toad 33, 34, 74, 84 jt., Ülikooli t. ühiselamus toad 11 ja 12).

Puudusi esineb ka haldusaparaadi töös. Kuigi haldusaparaat on käesoleval aastal saavutanud oma töös kapitaalmahutuste ja remontide alal mõningaid edusamme (administratiivhoone III korrus, võimla ja uue raamatukogu ehitustööd, staadion, uued auditooriumid botaanikaaias jt.) on siin siiski lubamatuid puudusi, eriti ehitustöö organiseerimise alal.

Hea on olnud laste teenindamise komisjoni tegevus (komisjoni esimees Karu).

Mis puutub ametiühingukomitee, tegevusesse üldse, siis siin on olnud põhimiseks puuduseks vähene kontroll otsuste täitmise üle. Puudulikult toimus ka küsimuste ettevalmistamine ametiühingukomitee ja presiidiumi istungiteks.

Revisjonikomisjoni aruandes märgiti puudusi liikmemaksude laekumises. Sel ajal kui matemaatika-loodusteaduskonnas laekuvad liikmemaksud korralikult, esineb teistes teaduskondades sel alal suuri puudusi.

...ja sõnavõtjad täiendasid

Aruandele järgnes rida sõnavõtte.

Sm. Käosaar oma sõnavõtus käsitles repertuaari küsimust, astudes välja ülikooli isetegevuslaste repertuaaris esinevate hallide ja ilmetute teoste vastu.

Sm. Aben tegi ettepanekuid vennasvabariikidest Tartu Riiklikku Ülikooli saabunud üliõpilaste mitmekesisemaks kasvatamiseks. Kuna ka vene osakondade lõpetajad enamikus asuvad tööle Eesti NSV-s, siis tuleb neid senisest enam tutvustada ka kohalike oludega — korraldada ekskursioone ja tutvustada neid eesti geograafia, ajaloo ja kultuuriga.

Rida majanduslikke küsimusi tõstis oma ettekandes esile sm. Käpa, mõistes hukka ebaõige suhtumise ühiskondlikusse varandusse, teenijate töösse ning kutsus ühiselt võitlema nende puuduste vastu.

Samu küsimusi käsitles ka sm. Lepik, kes märkis puudusi auditooriumide sisustamises ja õppetöö planeerimisel.

Sm. Elterman puudutas ruumide vähesuse küsimusi ja märkis, et siin on rida ülikoolist rippumatuid asjaolusid.

Raskustest kliiniliste kateedrite töös rääkis sm. Saar. Kliinilised baasid on puudulikud, ruumid ebasobivad. Selle all aga kannatab õppetöö. Lubamatu on olukord, et arstiteaduskonna üliõpilased käivad oma kitlitega ka kodus. Ühiselamutes puuduvad naiste hügieeni toad.

Sm. Vilt kõneles varustusküsimustest. Arstiteaduskond saab halvasti aparaate. Tihti tuleb see sellest, et summad on killustatud.

Isetegevuskollektiivide ja kehakultuuritööd käsitles sm. Rekker. Ülikooli isetegevus pole muutunud veel kasvatusrelvaks. Vähe esineb repertuaaris satiiri ja küllaldane pole olnud ka klubi juhtiv töö. Tihti esineb kampaaniakkust ja esinejateks on tavaliselt ikka ühed ja samad isetegevuslased. Vähe on tõmmatud isetegevuslikku töösse õppejõude. Halb on ka esinemisdistsipliin. Mis puutub kehakultuuritöösse, siis pole siin asutud olukorda parandama kollektiivselt. Tuleb mitmekesistada ja laiendada sportlikku tegevust.

Sm. Kalits rääkis kasvatusküsimusest. Vähe tegeldakse veel kommunistliku kasvatustööga nii üliõpilaste kui ka õppejõudude hulgas. Esineb puudusi poliitringide töös. Rohkem peavad tegelema kasvatusküsimustega ka õppejõud. Heaks eeskujuks on siinkohal õppejõud Kanni tegevus. Tuleks pidulikumalt tähistada samuti ülikooli lõpetamist ning parandada üliõpilaste suunamist. Parandada tuleb ka ülikooli värbamiskampaaniat ja kasutada selleks endisi TRÜ kasvandikke. Üldse on vaja tihendada sidet ülikooli lõpetanutega.

Kultuuriala töötajate vabariikliku komitee esindaja sm. Kurvet rääkis tuusikute jaotamisest ning märkis, et a/ü peab senisest rohkem tegelema ka šeflustööga, rohkem abistama MTJ-e ja kolhoose.

Konverents tunnistas ametiühingukomitee töö rahuldavaks ning valis uue komitee, revisjonikomisjoni ja klubi juhatuse. Vastuvõetud otsuses kohustuti kõrvaldama ametiühingu töös esinevad puudused.

* * *

Ametiühingukomitee esimesel istungil jaotati komitee liikmete vahel ametid järgmiselt: ametiühingukomitee esimees — R. Sorrok, massilise organisatsioonilise töö komisjoni esimees — A. Linkberg, massilise kultuuritöö komisjoni esimees — K. Indre, laste teenindamise komisjoni esimees — H. Ratasepp, õppe-teadusliku töö komisjoni esimees — S. Laanes, elamu-heaolu komisjoni esimees — G. Raadi ning töökaitse ja ohutustehnika komisjoni esimees — H. Rink.

E. Mallene

KÕIK TEADUSLIKULE SESSIOONILE!

TRÜ teaduslik sessioon avatakse laupäeval, 20. novembril algusega kell 18 avaplenaaristungiga aulas. Sessioon kestab 27. novembrini.

Töö sektsioonides algab pühapäeval, 21. novembril kell 10 ja jätkub õhtupoolikul kell 16. Töö-päevadel on istungite algus sektsioonides kell 18.

ÜLIÕPILASTE TEADMISTE LAIENDAMISEKS

Oktoobrikuu lõpupäevil külastas ÜTÜ pediaatriaringi kollektiiv koos juhendavate õppejõududega Ilmatsalu lastesõime, et tutvuda maa-lasteasutuse praktilise tööga ning anda metoodilist abi kohapeal.

Üliõpilastele jättis sügava mulje soe vastuvõtt ning sõime juhataja külalislahkus. Põhjalikult tutvuti sõime administratiivse tööga ning laste teenindamisega, mis üldiselt jättis hea mulje. Lõpuks andsid üliõpilased üle oma «külakosti» — metoodilisi ning meditsiinilisi näpunäiteid.

Ekskursioon täitis oma ülesande — andis noortele pediaatritele rohkesti näpunäiteid lastesõime ning -aia organiseerimiseks maaarstijaoskonna tingimustes.

Mõni päev hiljem teostati praktikumi korras õppereis Lustivere laste-tuberkuloosisanatooriumi. Muljed ekskursioonist olid rikkalikud. Sanatooriumi arsti dr. Truboki juhatusel saadi hea ülevaade asutuse tööst, laste päevarežiimist, meditsiinilisest teenindamisest jne. Saadud muljeid analüüsides ja kokkuvõtteid tehes jõuti üksmeelsele otsusele, et sellelaadsed ekskursioonid kas viimase kursuse praktikumi korras või ka ringide poolt korraldatuna laiendavad tunduvalt üliõpilaste silmaringi ja annavad näpunäiteid vastavate asutuste töö organiseerimiseks. Oleks vaja selliseid õppeülesannetega ekskursioone korraldada sagedamini, kusjuures siin peaks ka ülikooli haldusaparaat osutama suuremat vastutulelikkust ja abi, peamiselt transpordi võimaldamise osas.

H. Freiberg,
ÜTÜ pediaatriaringi vanem

PARTEI ELU

Tõsta organiseerimistöö taset

20.—27. novembrini toimub meie ülikoolis teaduslik sessioon. Arsteteaduse sektsiooni tööst võtavad Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna õppejõud osa 42 teadusliku ettekandega, millest valdav enamik on originaalsed tööd eksperimentaalse ja kliinilise meditsiini, farmaatsia ning kehakultuuri alalt.

Poliitkasvatuslik töö, mida aastate vältel viis läbi partei-algorganisatsioon, aitas tunduvalt kaasa teadusliku kollektiivi loomisele ja teadusliku töö taseme tõstmisele. Tekkis suurem huvi tähtsamate teoreetiliste ja ideoloogiliste küsimuste lahendamise vastu, tugevnes side praktilise meditsiiniga. Rida partei-algorganisatsiooni liikmeid (prof. O. Martinson, dots. A. Seppo, aspirant M. Kull) esineb algaval sessioonil teaduslike ettekannetega. Mitmed õppejõud võtsid aktiivselt osa sessiooni ettevalmistamisest.

Vaatamata saavutustele esineb aga partei-algorganisatsiooni töös teadusliku töö organiseerimise osas veel rida tõsiseid puudusi. Parteiorganisatsioon pole suutnud luua tihedat sidet arstiteaduskonna dekanaadiga. Säärane olukord viis selleni, et teadusliku sessiooni temaatikas kas puuduvad üldse või on puudulikult käsitletud Eesti NSV jaoks väga aktuaalsed probleemid hügieeni, tervishoiuorganisatsiooni, pediaatria jt. aladelt. Üheks suuremaks puuduseks on maaelanikkonna dispanseerimise läbiviimisega seosesoleva töö küsimuste puudumine sessiooni temaatikas, mis omakorda näitab NSVL valitsuse ja NLKP Keskkomitee tähtsamate määruste ja otsuste puudulikku ellurakendamist arstiteaduskonnas.

Seoses põllumajanduslike tööde mehhaniseerimisega muutub väga aktuaalseks põllumajandusliku traumatismi vältimine. Tööviljakuse tõstmine põllumajanduses nõuab, et me paneksime suuremat rõhku põllumajandusliku töö hügieenile, toitlustamishügieeni teaduslikule läbitöötamisele. Suured ehitustööd, mida kolhoosid praegu teostavad, nõuavad ka rea elamuhügieeni küsimuste teaduslikku lahendamist. Selliste aktuaalsete küsimuste läbitöötamisele tuleb kaasa tõmmata maa tervishoiuvõrgus töötavaid arste, mis omakorda aitaks kaasa teadusliku töö ühendamisele praktikaga.

Esinenud puuduste kõrvaldamiseks teadusliku töö temaatika osas ja teadusliku töö saavutuste kiiremaks rakendamiseks praktikas meditsiiniliste asutuste kaudu peab parteiorganisatsioon suurt tähelepanu pöörama tervishoiuasutuste töötajate osavõtule teadusliku sessiooni tööst. Parteiorganisatsioon on selles küsimuses astunud ühendusse tervishoiuvõrgu parteiorganisatsioonidega. On vajalik, et praktilised arstid võtaksid sessioonist osa mitte ainult passiivsete kuulajatena, vaid aktiivsete sõnavõtjatena. Nende kriitilised märkused omavad suurt tähtsust teadusliku töö planeerimisel ja läbiviimisel.

J. Saar,
arstiteaduskonna parteiorganisatsiooni sekretär

DELF ARSENI p. BRAKMAN

15. novembril lahkus surma läbi TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri noor ja andekas õppejõud kommunist seltsimees Delf Arseni p. Brakman.

D. A. Brakman sündis 1920. a. Tallinnas töölisperekonnas. Suure Isamaasõja algul töötas Brakman nõukogude tagalas töölisena ja alates 1942. a. võitles Nõukogude Armee ridades. Lahinguliste teenete eest on teda autasustatud NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt medalitega «Lahinguliste teenete eest» ja «Võidu eest Saksamaa üle Suures Isamaasõjas 1941—1945. a.»

Sõjajärgsel perioodil töötas ta vastutaval kohal täitevkomiteedes, ELKNÜ Keskkomitees ja ajalehe «Rahva Hääl» juures.

1952. a. alates töötas D. A. Brakman Eesti Põllumajanduse Akadeemias ja 1954. a. Tartu Riiklikus Ülikoolis, kus ta oma tööga võitis kogu kollektiivi lugupidamise.

Helge mälestus Delf Arseni p. Brakmanist jääb kauaks ajaks püsima ülikooli kollektiivi liikmete südameisse.

Võitlusse sõnarämpsu vastu

«Maru poiss muidu, aga selle koha pealt pea ei jaga...»

«Ja räägib ka niisuguse poosega nagu närtsind lilleke!»

«Oi see pole õige, nüüd ajab küll joba...»

See on katkend jutust, mille kõrv püüdis kinni loengu vaheaja saginas peahoone koridoris. Vestlesid omavahel kaks pealtnäha kõigiti korralikku tütarlast, arvatavasti juba vanematelt kursustelt.

Sellest kogemata kõrvu sattunud vestlusekatkest jäi kauaks kõrvu otse näriv ebakõla. Ei oleks küll oodanud, et ülikooli seinte vahel elavad niisugused sõnad, nagu «maru», «poose», «joba» jne. Aga kahjuks ma ei eksinud. Hakkasin asja vastu natuke huvi tundma ning selgus, et taolised sõnad ei ole üliõpilaste omavahelises jutuajamises sugugi mitte haruldased.

Victor Hugo ütleb oma «Hüljatutes»: «Mis on argoo? See on ühtaegu rahvas ja keelemurre: see on vargus kahel kujul — rahvalt ja keelest.»

Kas meie, nõukogude üliõpilased, peame tõesti varastama, et pakkuda labaseid ja moonutatud väljendeid isikupärasuse ja teravmeelsuse tõenditena? Või kas tõesti peame ennast niisuguseks eraldatud ühiskonnakihiks, kus peab olema käibel oma «keel» (ja pealegi halb ja labane «keel»)?

Vaevalt küll keegi jaataks, et meie üliõpilased teadlikult viljeleksid oma kõne ilustamist selliste poriste paberõitega. Pigem on sedalaadi «keelelooming» kaasa toodud alg- ja keskkoolist, osalt endiste «tudengite» ja «kraadede» leksikonist, mis visalt veel edasi hingitseb. Asi on selles, et nii-hästi üldhariduslikes koolides kui ka keskkoolis pole veel tõsiselt hakatud võitlema niisuguse sõnavara ja fraseoloogia vastu. Seda enam tuleks aga meil, ülikoolis, hakata tähelepanu pöörama üliõpilaste omavahelise kõne korrektsusele, hakata võitlema selle eest, et alati väljenduksime vestlustes seltsimeestega nii, nagu see on väärikas haritud ja kultuursele inimesele iseloomulik.

Meie arvates poleks sugugi ülearune, kui komsomoliorganisatsioonides arutataks küsimust üliõpilaste kõnekultuurist. Samuti ei tohiks ka õppejõud sellest probleemist ükskõikselt mööda minna. Elav sõna on esimesi, mis iseloomustab inimest. Keegi meist aga ei tahaks, et see iseloomustus atesteeriks meie üliõpilasi kui ebakultuurseid nimesi.

Meenutagem Maksim Gorki võitlust keele puhtuse eest, tema korduvaid sõnavõtte keele risustamise vastu. Oleks aeg seda võitlust jätkata ka elavas kõnes esineva sõnarämpsu vastu.

U. SOO

Rikastada teadust praktika kogemustega

Oma aruandekõnes NLKP XIX kongressil rõhutas sm. Malenkov vajadust tugevdada teaduse loovat koostööd tootmisega, silmas pidades, et see koostöö rikastab teadust praktika kogemustega, praktilistel töötajatel aga aitab kiiremini lahendada nende ees seisvaid ülesandeid.

Mitmed Tartu Riikliku Ülikooli kateedrid on rea aastate jooksul arendanud teaduse loovat koostööd mitmesuguste tootmisettevõtetega. Mõned neist on saavutanud hinnatavaid tulemusi ja omandanud väärtuslikke kogemusi (orgaanilise keemia kateeder, füüsikakateeder). Siinjuures ei saa aga jätta puudutamata tõsiasja, et viimasel aastal on ülikooli kateedrites hakanud maad võtma teatav loidus, teatav ükskõiksus uute loomingulise koostöö vahekordade loomise vastu. Seda näitab kõige ilmekamalt asjaolu, et vaid mõned üksikud kateedrid on 1954. a. sõlminud uusi või uuendanud vanu loomingulise koostöö lepinguid (orgaanilise ja anorgaanilise keemia, galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia, füüsika ja õigusteaduskonna kateedrid). Selles ükskõikses suhtumises kannavad osa vastutust kahtlemata ka dekanaadid, ametiühinguorganisaatorid ja partei-algorganisatsioonid.

Sisuliselt iseloomustab ülikooli kateedrite koostööd tootmisega ikka veel teatav ühekülgsus — praktika seab üles vähe probleeme, mis annaksid temaatikat kateedrite teaduslikule tööle. Siin lasub muidugi osa süüst tootmisettevõtetel enestel, kellel pole sageli õiget arusaamist loomingulise koostöö olemusest ja kes, selle asemel et pakkuda ülikoolile koostööd, näevad ülikoolis vaid neid huvitavate küsimuste tehnilist lahendajat (Tartu tööstuskombinaat, Tartu linna veevärgi-, kanalisatsiooni- ja gaasikontor jt.).

Kuid ei saa eitada, et paljud ülikooli kateedrid pole seni küllaldase teravusega esile tõstnud koostöö küsimust oma spetsiaalsusele vastavate ettevõtetega. Mitmed kateedrid kahtlevad veel praegu selles, et loominguline koostöö praktikaga võib ja peab andma neile temaatikat teaduslikuks uurimistööks. Iseloomustav on, et näiteks mitmed arstiteaduskonna kateedrid piirduvad oma aruannetes loomingulise koostöö kohta kliinikutega ainult kateedri liikmete poolt läbi viidud loengute, konsultatsioonide jne. arvu loeteluga.

Muidugi ei ole kõigil kateedritel ühtemoodi kerge leida oma spetsiaalsusele vastavaid loomingulise koostöö vorme. Kuid peab tunnistama, et sel alal pakub meie kodumaa kiiresti arenev rahvamajandus palju seni kasutamata võimalusi. Teaduse ja praktika loova koostöö küsimus on osa kateedrite teadusliku töö küsimustest. Seepärast ei saa lugeda lahendatuks kateedrite teadusliku töö küsimust, enne kui ei lahendata loomingulise koostöö küsimus. Võitlus kateedrite ja tootmisettevõtete vahelise loomingulise koostöö süvendamise eest on võitlus teadusliku töö paremustamise eest üldse!

Prof. G. Kangro

TRÜ-sse kvalifikatsiooni tõstma

Alma-Ata Riiklik Pedagoogiline Instituut Kasahstani NSV-s komandeeris oma õppejõu Tukeš-Abdusadõkovi neljaks kuuks TRÜ füüsikakateedri juurde, et siin läbi viia oma kandidaadidissertatsiooni eksperimentaalset osa luminestsentsi alal. Teaduslikuks juhendajaks on TRÜ rektor prof. F. Klement.

ELKNÜ TRÜ komitee juures asuva lektoritegrupi loengute temaatika

(Algus lehtedes nr. 29 ja 31)

21. Hiina rahva edusammud Hiina Rahvavabariigi ülesehitustöös. (Vene keeles.)

22. TRÜ ajaloost.

23. Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika võit Nõukogude Liidus.

24. Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu võitlustee.

25. Uus-maltusiaanlus Ameerika imperialismi teenistuses.

26. Maailma töötajate materiaalsest olukorrast.

27. Sõprusest ja seltsimehelikkusest.

28. Rahvusvaheline olukord.

29. Ameerika Ühendriikide agressioon Guatemalas.

30. Kaks kultuuri.

31. Religioon on oopium rahvale.

32. Hiina Rahvavabariik ja poliitilised põikpead.

33. Prantsuse rahvas võitluses rahu ja rahvusliku sõltumatuse eest.

Kehakultuur ja sport

Pildil: Murdmaajooksu-võistlused Tartu linna mäe- ja murdmaasuusatajatele. Esiplaanil esikohale tulnud ülikooli mees- ja naiskond.

H. Roosipuu fotod

Üliõpilased praktikal

9. nov. siirdusid ajaloo-keeleteaduskonna kõikide osakondade ja matemaatika-loodusteaduskonna matemaatikaosakonna V kursuse üliõpilased, kokku 115 üliõpilast, pedagoogilisele praktikale. Praktika kestab vastavalt erialale 3—4 nädalat. Praktika baasidena kasutatakse kõiki Tartu keskkoole. Nii näit. praktiseerivad matemaatikaosakonna üliõpilased V ja I keskkoolis, ajaloo-osakonna üliõpilased I, II ja III keskkoolis, eesti keele ja kirjanduse eriala üliõpilased I, II, III ja V keskkoolis jne. Väike rühm vene osakonna üliõpilasi, kellel eesti keele mittevaldamise tõttu oleks raske töötada eesti õppekeelega koolis, on praktikal IV (vene õppekeelega) keskkoolis.

Praktika algas sissejuhatavate loengutega tööst komsomoliorganisatsiooniga koolis ja praktikantide asendist kooli pedagoogilises kollektiivis. Suure huviga kuulasid praktikandid ELKNÜ Tartu linnakomitee esindaja sm. O. Kuuli ettekannet teemal «Õpetaja koostöö kooli komsomoliorganisatsiooniga». Seejärel tutvusid praktikandid direktorite, klassijuhatajate, vanem-pioneerijuhtide ja komsomoliorganisatsioonide sekretäride vestluste kaudu igaüks oma kooli töökorralduse ja õppe- ning kasvatustöö planeerimisega.

Esimene praktikanädal oli määratud peamiselt tundide kuulamiseks, järgnevatel nädalatel aga annavad praktikandid ise oma aine tunnid vähemalt ühes klassis. Peale selle abistab iga praktikant selles klassis, kus ta annab tunde, ka komsomoliorganisatsiooni, samuti täidab ta seal klassijuhataja ülesandeid.

Praktikat juhendavad metoodikud-grupijuhid ja pedagoogikakateedri esindajad. Rohkesti väärtuslikke näpunäiteid praktikantidele annavad õpetajad, kelle juurde praktikandid on kinnitatud.

Praktika pakub üliõpilastele häid võimalusi pedagoogika- ja metoodika loengutel õpitud teadmiste tegelikuks rakendamiseks ja õpetaja töösse koolis sisseelamiseks.

Praktika edukat kulgemist takistab teatud määral asjaolu, et üliõpilased ei saa tutvuda koolitööd käsitlevate metoodiliste materjalidega, õpikute ja eelmiste aastate pedagoogilise praktika materjalidega, kuna pedagoogilise kabineti jaoks määratud ruume kasutatakse praegu auditooriumitena.

A. Elango

* * *

Käesoleval semestril sooritavad farmaatsia IV ja V kursuse üliõpilased menetluspraktikat ravimvormide tehnoloogia alal. Menetluspraktika baasideks on Tartu ja Tallinna parimad apteegid. Üliõpilaste töö apteegis toimub galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia kateedri õppejõudude juhendamisel ja pideva kontrolli all.

Programmi kohaselt töötavad üliõpilased suurema osa menetluspraktika ajast assistentidena, omandades kogemusi ja vilumust ravimvormide valmistamises. Peale selle on V kursusel ette nähtud veel töötamine retseptarina, kontrolörina ja defektarina. Üliõpilased peavad põhjalikult tundma õppima apteegi ehitust ja kriitiliselt hindama nii ruumide kui ka aparatuuri otstarbekust. Erilist tähelepanu peavad aga üliõpilased pühendama apteegis rakendatavatele ravimvormide valmistamise tehnoloogilistele menetlustele. Apteegi-töötajate tootmiskoosolekutel saavad üliõpilased avaldada oma arvamusi avastatud puuduste kohta ja teha ettepanekuid nende kõrvaldamiseks.

Menetluspraktika võimaldab lähemalt tundma õppida iga üksiku üliõpilase võimeid ja suhtumist oma tööülesannetesse. Ühtlasi võimaldab töötamine menetluspraktika baasides üliõpilastel täpselt tutvuda oma tulevaste erialaste tööülesannetega ning tõstab nende huvi kutsetöö vastu.

L. Kirsch

Alustas tegevust male-kabering

Peale pikemat vaheaega alustas jälle tööd male-kabering. Avaüritusena toimus oktoobris male-välkturniir. Võitjaks tuli arstiteaduskonna üliõpilane U. Tarve 19 punktiga 21 võimalikust. Kabe-välkturniiril tuli ülekaalukalt võitjaks Klimovitski (ajaloo-keeleteadusk.).

Praegu toimub ringi korraldusel II kategooria maletajate turniir, mis on ühtlasi 1955. a. algavate ülikooli esivõistluste poolfinaaliks. Peale 7. vooru juhib Milve 5 punktiga 5 võimalikust. Ilsenil on 5 p. 6 võimalikust ja Pässil 4,5 p. 5 võimalikust.

Pühapäeval, 21. novembril algusega kell 16.30 algab traditsiooniline matš matemaatika-loodusteaduskonna ja ülikooli koondmeeskonna vahel 30 laual.

A. Kennik

Toimetaja R. AULING

MB 19608 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2972

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫ ЭКЗЕМПЛЯР
"..." 195...
Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (241)

Reede

26. november

1954. a.

VII aastakäik

Likvideerida olemasolevad lüngad õppe- ja kasvatustöös

Õppe- ja kasvatustöö probleemidega tegelevad rektoraat, dekanaadid, kateedrid ja ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid. Paljudes aruannetes kõneldakse edusammudest sel alal, näit. partei- ja komsomolikoosolekuil, ametiühingukomitee ja -büroode aruande-valiskoosolekuil jm. Käesoleva semestri algul organiseeriti metoodilisi konverentse nooremate üliõpilaste abistamiseks, kus anti näpunäiteid konspekteerimise, raamatu kasutamise, aja ratsionaalse jaotamise jm. küsimuste kohta. Üliõpilasi tutvustati ühiskondliku töö vormidega ülikoolis ning tehti ära märkimisväärne töö noorte liitmisel ülikooli kollektiiviga. Üldisest õnnestumisest hoolimata oli konverentside läbiviimisel palju puhuslikku, mis seisnes teiste üritustega kokkulangemises, paljude õpperühmade ja kursuste eemalejäämises üritustest.

Õppetöö organiseerimisel on oluline koht loengute plaanil, millega tuleb kindlustada aja ratsionaalset kasutamist. Ometi ei ole suudetud koostada dekanaatide ja õppeosakonna poolt plaane, mis rahuldaksid õppejõude ja üliõpilasi. Õppetöö algab eri teaduskondades eri aegadel, lõunavahe on aga sageli paljude kursuste loengute plaanis samal ajal, mistõttu see aeg läheb kaotsi, sest sööklate ülekoormatuse tõttu ei saa kasutada seda ka lõunastamiseks, raamatukogus töötamiseks aga ei piisa ühest tunnist. Täiesti vääralt on asutud vaba päeva eitamisele, kuigi sellel on õppejõudude ja vanemate kursuste üliõpilaste seisukohalt lähtudes suur tähtsus, sest sellega avaneb võimalus töötada arhiivides, muuseumides, laboratooriumides jm. Ikka esineb veel juhtumeid, kus üliõpilaste tööpäeva pikkus on 10—12 tundi (ajaloo-keeleteaduskonnas, arstiteaduskonnas).

Mitmed dekanaadid ei teosta vajalikult ranget võitlust üliõpilaste põhjuseta puudumiste ja hilinemiste vastu. Harva kontrollitakse rühmavanemate tegevust ning päevikute täitmist, mistõttu esineb juhtumeid, kus päevikuid pole õppejõule täitmiseks veel üldse esitatud (arstiteaduskond) või esitatakse mitmenädalase hilinemisega (ajaloo-keeleteaduskond). Kontrolli puudumine on viinud mõnes teaduskonnas rühmade kaupa puudumiseni (arstiteaduskond). Väga halvasti mõjuvad muidugi ka õppejõudude teatamata puudumised loenguilt, mis sageli jäävad dekanaadi poolt isegi fikseerimata (ajaloo-keeleteaduskond).

Korduvalt on meie lehe veergudel tähelepanu juhitud sellele, et õppe-kasvatustöö üheks põhisektoriks on kateeder. Kahjuks huvitavad kateedrid vähe sellest, missugune on nende eriainerühmade üliõpilaste õppetase, õppedistsipliin, ühiskondliku koormuse jaotus, käitumine väljaspool ülikooli jne. Ometi tunnevad just kateedri õppejõud koos poliitinformaatoritega kõige paremini oma eriharu üliõpilasi. Kateedrijuhatajad ei jälgi kasvatustööd rühmades, ei kontrolli poliitinformatsioonide teostamist ega võta kasvatusküsimusi kuigi sageli kateedrikoosolekute päevakorda. Tunnustavalt tuleb märkida ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele ja soome-ugri keelte kateedrit, kus nende küsimustega on tegeldud ning saavutatud hinnatavaid tulemusi.

Paljudes osakondades toimub menetluspraktika või peadagoogiline praktika väljaspool ülikooli. Ka selle teostamist tuleb jälgida kateedril, sest siin avalduvad kõige selgemini tulevase spetsialisti võimed, praktilised oskused ning suhtumine töösse ja ühiskondlikesse kohustustesse. Ei ole õige jätta praktika läbiviimist üksikute juhendajate eraasjaks, nagu see paraku sageli on esinenud. Mõningat edu sel alal on siiski märgata ajaloo-keeleteaduskonnas, kus mitmed kateedrijuhatajad on külastanud koole ja abistanud metoodikuid (prof. J. V. Veski, prof. P. Ariste, dots. H. Moosberg jt.).

Vähe tähelepanu osutatakse üliõpilaste loenguvälisele tööle ja tegevusele väljaspool ülikooli. Paljud andekad noored jäävad eemale ÜTÜ teaduslikest ringidest ja isetegevusest. Vähe on andmeid selle kohta, kuidas üliõpilased on täitnud oma kohustusi šeflusalustes kolhoosides, kuidas nad täidavad sotsialistliku ühiselu reegleid jne. Esineb üksikuid nõukogude üliõpilasele ebaväärika käitumise juhte avalikes kohtades, vastutustundetut suhtumist sotsialistlikusse omandisse, amoraalsust jm. nähtusi, millel ei tohi olla kohta meie ülikoolis. Kas on vajalikul tasemel võitlus selliste igandlike nähtuste vastu, nagu liigne alkoholi tarvitamine, ebakultuurne käitumine, üleolev suhtumine naisesse, usundlikud igandid jt.? Kindlasti veel mitte, mistõttu tuleb kannatlikult jätkata kasvatustööd nende üliõpilastega, kes on veel minevikust osakese toonud kaasa meie nõukogude ülikooli.

Nimetatud ja veel palju nimetamata puudujääke kõnelevad selget keelt sellest, et edusammude kõrval õppe- ja kasvatustöös on veel terve rida lünki, mille likvideerimisele tuleb asuda täie tõsidusega. Dekanaadid koos ühiskondlike organisatsioonidega peavad senisest palju suuremat tähelepanu pöörama olemasolevate puuduste likvideerimisele, sest õppe- ja kasvatustöö on üks peamisi lülisid ülikoolis.

TEMAATILINE POLIITINFORMATSIOON

TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna III kursusel on kõigi üliõpilaste huvi äratanud temaatilised poliitinformatsioonid. Järjekordselt toimunud poliitinformatsiooni teemaks oli «Üleliiduline põllumajandusnäitus Moskvas», millest kõneles näitust külastanud IV kursuse üliõpilane K. Prikk.

Samas jutustas sm. Prikk ka oma muljeist külaskäigult Lenini mägedel asuvasse Moskva Riiklikku Ülikooli, esitades ühtlasi rohkesti pildimaterjali.

K. Männik

Ekskursioon vennasvabariiki

13. ja 14. novembril külastasid arstiteaduskonna IV kursuse vene osakonna üliõpilased Riiat.

Riias tutvusime paljude linna vaatamisväärsustega, külastasime loomaaeda jne. Eriti palju huvitavat pakkusid meile aga Riia kliinikud, kus meid vastutulelikult tutvustati nende struktuuri ja tööga. Käisime ka ühe kliiniku juures asuvas meditsiinilise ajaloo muuseumis, kus väljapanekud tutvustasid meid arstiteaduse arenguga alates ürgajast kuni tänapäevani. Oleks soovitav, et seda muuseumi külastaksid kõik arstiteaduskonna üliõpilased, kes sooritavad ekskursiooni Riiga.

Külaskäik naaberrahva pealinna, kus meid kõikjal südamlikult vastu võeti, jättis meisse sügava mulje. Tahaksime loota, et selline ekskursioon ei jää viimaseks.

H. Fisch,
arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEELT JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGULT

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teatavad sügava kurbusega, et 22. novembril 1954 suri New Yorgis ootamatult väljapaistev riigitegelane — Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee liige, NSV Liidu välisministri asetäitja, NSV Liidu Ülemnõukogu saadik, akadeemik seltsimees Andrei Januarjevitš Võšinski.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE
NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGUS JA NLKP KESKKOMITEES

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee otsustasid:

1. Moodustada valitsusekomisjon A. J. Võšinski matuste organiseerimiseks järgnevas koosseisus: Sm-d M. G. Pervuhhin (esimees), A. A. Gromõko, K. P. Goršinin, A. S. Gorkin ja M. A. Jasnov.

2. Kirst A. J. Võšinski põrmuga tuua Moskvasse.

NSV Liidu Välisministeeriumilt

NSV Liidu Välisministeeriumi kolleegium ja töötajate kollektiiv on sügavas leinas NSV Liidu välisministri esimese asetäitja, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni akrediteeritud Nõukogude Liidu alalise esindaja seltsimees Andrei Januarjevitš Võšinski surma puhul ja avaldavad kaastunnet lahkunu perekonnale.

Arstlik otsus A. J. Võšinski surma kohta

NEW YORK, 23. 11. (TASS). Arstliku otsuse kohaselt tabas surm A. J. Võšinskit südamelihase ägeda halvatuse tagajärjel.

ÜRO Peaassamblee austas A. J. Võšinski mälestust

NEW YORK, 22. 11. (TASS). Täna katkestas Peaassamblee oma hommikuse plenaaristungi, et austada NSV Liidu delegatsiooni äsjasurnud juhi A. J. Võšinski mälestust. Peaassamblee juhataja van Kleffens katkestas Peaassamblee plenaaristungi leina täheks ning avaldas Nõukogude Liidu valitsusele, Nõukogude delegatsioonile ja nõukogude rahvale kaastunnet selle kaotuse puhul.

Valmistume eksameiks

Matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika-mehhaanikaosakonna I kursuse õpperühma tootmisnõupidamisel arutati õppeedukuse ja eksamite ettevalmistamisega seosesolevaid küsimusi. Rühmavanem A. Laumets märkis, et õppeedukus on rühmas keskpärane peale mõnede eesrindlaste (M. Liigand, T. Kala, S. Kaup, L. Lember jt.) Sõnavõtjate poolt tõsteti esile ühe õppetööd takistava tegurina asjaolu, et osa üliõpilasi on elama paigutatud Tartust 5—6 km kaugel asuvasse Kvissentali ühiselamusse.

Eksamite ettevalmistamist ning arvestuste ja eksamite korrast kõnelesid õpperühma hooldaja vanem-õpetaja M. Tamm ja vanem-õpetaja Ü. Lumiste.

H. Päev

ENSV rahvakohtute valimiste eel

Agitpunktid alustasid tööd

Ülikooli šefluse all olev Näituse t. nr. 22 asuv agitpunkt alustas tööd. Agitpunkti juhatajaks kinnitati TRÜ poliitökonoomia kateedri õppejõud sm. Köörna.

Agitpunkt avati külastajaile korralikult sisustatuna, iga päev viiakse sinna värskeid ajalehti ja ajakirjandust. Agitpunkti juurde on moodustatud ülikooli eesrindlikest õppejõududest, teenistujatest ja üliõpilastest ligi 200-liikmeline agitaatorite kollektiiv.

Esimese suurema üritusena valijatele toimub agitpunktis puhkepäeval loeng rahvusvahelisest olukorrast. Edaspidi on kavas korraldada valijatele vestlusi nende kodudes, kus tutvustatakse rahvakohtute valimiste määrustikku, rahvakohtute osa ja ülesandeid kommunistlikus ülesehitustöös jne. Kavas on korraldada ka kohtumisi rahvakohtunike ja rahvakohtukaasistujate kandidaatidega, esitada rahvakoosolekuil loenguid mitmesugustel teemadel ja anda isetegevuskontserte.

I. Saar

* * *

Ülikooli teine šeflusalune agitpunkt asub keemiahoones. Ka siin on alanud töö Eesti NSV rahvakohtute valimiste ettevalmistamiseks. 190-liikmelise agitaatorite kollektiivi moodustavad siin õigus- ja majandusteaduskonna, matemaatika-loodusteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna õppejõud, üliõpilased ja teenistujad.

Agitpunkti juhataja sm. Blumfeldi poolt on koostatud konkreetne tööplaan nii agitpunktis läbiviidavate ürituste kui ka agitaatorite töö kohta valijate kodudes. Sisse on seatud agitaatorite valve graafiku kohaselt. Agitaatorite töö otseseks juhtimiseks on määratud iga 10 agitaatori kohta grupivanem.

Agitpunkt on mugavalt sisustatud, seal võivad valijad veeta oma aega raadiokuulamise ja valimistesse puutuva kirjanduse lugemisega. Juba lähemail päevil siirduvad agitaatorid valijate kodudesse ja tutvustavad neid lähemalt agitpunktis läbiviidavate üritustega, alustades ühtlasi individuaalvestluste korras valimiseelset selgitustööd.

A. Leht

Parimad agitaatoriteks

Kehakultuuriosakonnas moodustati rahvakohtute valimiste ettevalmistamiseks kaks agitaatorite brigaadi. Mõlema brigaadi koosseisu valis osakonna kollektiiv oma parimad esindajad. Nii asuvad agitaatoritena tööle eesrindlikud õppejõud sm-d Uibo, Uustal, Viirmäe, Jürismaa, Kübarsepp jt.

Ka üliõpilaste osas suunasid kursused agitaatoriteks rea eesrindlikke noori, kes paistavad silma nii õpinguis kui ka spordis.

Brigadiirideks kinnitas osakonna parteiorganisatsioon teaduskonna õppejõud sm-d Tiido ja Kulderknupu, kes selleks tööks omavad rikkalikke kogemusi. Nii on sm. Tiido korduvalt töötanud agitbrigaadi brigadiirina ning olnud ka rahvakohtu kaasistuja vastutusrikkal tööpostil.

Osakonna kollektiiv on kindel, et valitud agitbrigaadid suudavad täita neile pandud ülesanded.

J. Unger

Matemaatika-loodusteaduskonnas moodustati 90-liikmeline agitaatorite kollektiiv. Brigadiirid komplekteeriti teaduskonna teenistujatest ja õppejõududest. Nii on füüsikaosakonna agitaatorite rühma brigadiirideks dotsent Prüller ja vanem-õpetaja Mürk, matemaatikaosakonnas vanem-õpetaja Lumiste, bioloogiaosakonnas aspirant Erm, geoloogiaosakonnas aspirant Kaljo jne.

Agitaatorite kollektiivis töötavad teaduskonna eesrindlikumad üliõpilased ja teenistujad. Kollektiiv suunati tööle ülikooli šeflusalusesse agitpunkti V. Kingissepa tn. 16.

O. Kukk

Teaduslik töö praktika teenistuses

Partei XIX kongressi direktiividest NSV Liidu arendamise viienda viie aasta plaani kohta aastaiks 1951—1955 ja NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsustes on suurt tähelepanu pööratud kartulikasvatusele. On nähtud ette suurendada kartuli kogusaaki 40—50%, luua kartuli- ning köögivilja- ja loomakasvatusbaasid uutes tööstusrajoonides, tõsta kartuli tootmist piirituse-, ja siirupitehaste tsoonides umbes 50%. Eriti tuleb pöörata tähelepanu kartulikasvatusele Balti liiduvabariikides.

Selleks et täita neid põllumajanduse ette seatud ülesandeid kartulikasvatuse alal, peab laiendama kartuli all olevat külvipinda ja suurendama pindühikult saadavat kartulisaaki. Üheks külvipinna laiendamise võimaluseks on kasutamata pinnaste tarvituselevõtmine. Meie vabariigis on sellisteks pinnasteks laialt levinud madalsood.

Hea agrotehnika juures on kartulisaagid turvasmuldadelt suuremad kui mineraalmaalt. ENSV Teaduste Akadeemia Maaparanduse ja Sookultuuri Instituudi andmeil oli 1946.—1950. aastail kartulisordi «Virulane» mugulatesaak turvasmullalt 439,5 ts ha-lt, mineraalmaal on «Virulase» keskmiseks mugulatesaagiks 293,6 ts ha-lt. Kuigi turvasmullal kasvanud kartul annab hea mugulatesaagi, jääb ta oma kvaliteedilt tunduvalt maha mineraalmaa kartulist. Turvasmullal kasvanud kartul sisaldab vähem kuivainet, tärklist ja C-vitamiini kui mineraalmaa kartul.

Meie põllumajanduse ülesandeks on mitte ainult suurte, vaid ka kvaliteetsete saakide saamine. Kartuli kvaliteedi tõstmise ja saagi suurendamise probleemi lahendamisele turvasmuldadel asuski TRÜ taimefüsioloogia kateeder. Allakirjutanu teaduslik töö moodustab ühe osa nimetatud probleemist. Oma töö eesmärgiks seadsin selgitada mikroväetiste, nagu vase, boori, mangaani ja koobalti mõju kartulitaime elutegevusele, mugula kvaliteedile ja saagile. 1952. a. rajasin ENSV Teaduste Akadeemia Maaparanduse ja Sookultuuri Instituudis sordiga «Virulane» vastavad põldkatsed. Kolm aastat väldanud katsete tulemusena võib öelda, et ENSV-s väheuuritud mikroväetised annavad turvasmuldadel suurt efekti.

Vase mõjul suurenes mugula tärklisesisaldus 43,6%, C-vitamiini sisaldus 15,7%, kuna mugulatesaak tõusis 6,8—17,1 ts-ni ha-lt. Lubjatud turvasmullal tõstis boorväetis mugula tärklisesisaldust 89,4%, ületades tärklisesisaldusolt isegi mineraalmaal kasvanud «Virulase» mugula. Samuti positiivset mõju avaldasid mangaan ja koobalt. Mangaan tõstis kartulitaime hingamise intensiivsust ja mugula C-vitamiini sisaldust 12,15%. Koobalt osutus kartulile turvasmullal efektiivseks väetiseks. Tema mõjul tõusis mugula tärklisesisaldus 43,9%, C-vitamiini sisaldus 11,2%, mugulatesaak 6—10 ts/ha. Erilist huvi pakub kompleksväetise, näit. Cu+B+Mn jt. mõju uurimine. Nimetatud küsimuse selgitamiseks rajatakse 1955. a. vegetatsioonikatsed nii põld- kui ka vegetatsioonikatsed.

L. Kask,
taimefüsioloogiakateedri assistent

Suuremat hoogu naiskomisjoni tööle

Alates 1948. a. töötab TRÜ parteibüroo juures üleülikooliline naiskomisjon, kelle ülesandeks on abistada parteiorganisatsiooni ülikooli laialdase naistepere aktiviseerimisel ja mobiliseerimisel kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse otsuste täitmiseks, ülikooli naistepere, ka koduperenaiste, kasvatamisel kollektiivi väärikateks liikmeteks. Selleks et paremini mobiliseerida naisi riiklikele ja üleülikoolilistele üritustele kaasa aitama, on loodud teaduskondade naiskomisjonid, kes töötavad üleülikoolilise naiskomisjoni (esimees A. Ruubel) juhtimisel. Naiskomisjoni töö on seni seisnud peamiselt partei ja ametiühinguorganisatsiooni abistamises mitmesuguste riiklike tähtpäevade tähistamise ja massiliste kultuuriliste ürituste läbiviimisel. Nii on ülikooli naiskomisjon aktiivselt osa võtnud valimiseelsest agitatsioonitööst, lülitades sellesse loenguid, eriti naisi huvitavatel teemadel. Naiskomisjoni ülesandeks on olnud ka agitpunktide ja valimisjaoskondade ruumide kaunistamine. Valimispäevadel on naiskomisjoni hooleks olnud lastetoa korraldamine ülikooli valimispunktis ja hoolitsemine valijate laste heaolu eest.

Üheks oluliseks töölõiguks naiskomisjoni töös on seni olnud kasvatustöö teostamine ülikooli perre kuuluvate õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste lastega. Kui see töö alles mõni aasta tagasi piirdus ainult lastehommikute organiseerimisega, siis on nüüd kasvatustöö lastega muutunud süstemaatiliseks ja mitmekülgseks.

Koos ülikooli ühiskondlike organisatsioonidega on ka naiskomisjon osa võtnud seflusaluste kolhooside abistamisest nii tegeliku tööga kui ka massilise kultuuritöö osas. On kogutud raamatuid üleandmiseks kolhooside raamatukogudele (mat.-loodusteadusk. ja õigusteadusk. naiskomisjonid).

Mainitud ülesannete täitmisel on ülikooli naiskomisjon teinud ära teatava töö naisaktiivi kasvatamisel ja tugevdamisel. Suuremat aktiivsust on seni osutanud matemaatika-loodusteaduskonna naiskomisjon (esimees L. Johanson), ajaloo-keeleteaduskonna naiskomisjon (esimees K. Kann) ja õigusteaduskonna naiskomisjon (esimees V. Kelder). Täiesti passiivseks kõigi ühiste ürituste vastu on jäänud kehakultuuriosakonna naiskomisjon (esimees E. Krass). Teenistujatest on naiskomisjoni tööle aktiivselt kaasa löönud sm-d Piir, Kirsimägi, Valk, Kangro jt., koduperenaistest sm-d Lang ja Brandt.

Ülikooli naiskomisjoni senine tegevus näitab aga ka, et saavutuste kõrval esineb tema töös veel terve rida tõsiseid puudusi, millele on otstarbekas tähelepanu juhtida, eriti seoses eesseisva uue naiskomisjoni valimisega. Nimelt kannab naiskomisjoni töö meil veel suurelt osalt kampaanialikku ilmet (välja arvatud lastesektsiooni tegevus) ega oma kindlat, teiste ühiskondlike organisatsioonidega kooskõlastatud plaani, mis annab tunnistust sellest, et ülikooli parteibüroo on vähe huvi tundnud naiskomisjoni tegevuse vastu, on peaaegu täiesti silmapaari vahele jätnud kommunistliku kasvatustöö naiste hulgas loengute ja vestluste kaudu, eriti koduperenaiste osas. Naiskomisjoni esimees sm. A. Ruubel väidab, et koduperenaised ei tule loengutele, jäävad passiivseks. See väide peab vaevalt paika. On väja organiseerida ainult häid ja huvitavaid loenguid ja vestlusi aktuaalsetel teemadel. Ülikooli naiskomisjon pole seni midagi nimetamisväärset ära teinud alkoholismisvastase võitluse organiseerimisel, teaduslik-ateistliku propaganda teostamisel naiste keskel ega ka tegelnud koolieelse laste koduse kasvatuse küsimusega, millisel alal kahjuks ka ülikooli pere naiste keskel esineb veel küllalt väärvaateid. Need puudused vajavad kiiret kõrvaldamist. Samuti pole ülikooli naiskomisjon oma mõjupiirkonda haaranud kaugeltki kõiki ülikooli naisi, näiteks võib tuua ühiskonnateaduste kateedrite ja sõjalise õpetuse kateedri naisperet, kus koduperenaisteks on isegi kõrgema haridusega naisi (sm. Soboleva), kes on täiesti kõrvale jäänud igasugusest ühiskondlikust tööst. On tingimata vajalik naiskomisjoni tegevusbaasi laiendada ka mainitud kateedrite naispere arvel, mis kindlasti aitab lisada hoogu ja intensiivsust naiskomisjoni edasisele tööle.

L. Mets

Lõpetada alahindav suhtumine kehakultuuritöösse

ÜLIKOOLI SPORDIKLUBI V KONVERENTSILT

«Täites partei XIX kongressi ja NLK Partei Keskkomitee ajaloolisi otsuseid ja määrusi, mis on suunatud nõukogude rahva tervise ja sportliku taseme tõstmisele,» märkis Ülikooli spordiklubi konverentsil aruandja sm. Tähnas, «on Tartu Riikliku Ülikooli spordiklubi aruandeperioodil üliõpilaste, teenistujate ja õppejõudude hulgas kehakultuuri- ja sporditöö alal saavutanud mõningat edu.»

Edasi tõid nii aruandja kui ka sõnavõtjad kriitika korras esile vägagi olulisi ja tõsiseid puudusi spordiklubi töös, millised on pidurdanud meie ülikoolis tehtavat kehakultuuri- ja spordialast tööd.

Kui aruandja märkis, et spordiklubisse kuulub 1 teeneline ja 12 meistersportlast ning 475 järgusportlast, milline arv on küllaltki kaalukas, siis tööst üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate massidega ei olnud aruandjal esile tuua midagi positiivset. Nii võtab kehakultuuri- ja sporditööst ligi 5000 üliõpilasest, õppejõust ja teenistujast osa ainult 900, milline arv ei ole kaugeltki normaalne. Teaduskondade dekaanid ja ühiskondlike organisatsioonide vastutavad töötajad on suhtunud lubamatu ükskõiksusega kehakultuurialasesse töösse.

ELKNÜ TRÜ komitee võttis 1950. a. vastu otsuse, et kõik füüsiliselt terved kommunistlikud noored, organiseerituna oma teaduskonna kehakultuurikollektiivi, võtaksid osa kehakultuurialasest tööst, kuid seni on see otsus jäänud paberile.

Kui analüüsida spordiklubi juhatuse liikmete tööd, siis ei ole ka siin märkida midagi rõõmustavat. Rida juhatuse liikmeid, nagu sm-d Erman, Sorokin jt., olid juhatuse tööst täiesti eemaldunud. Vastuvõetud otsuste ellurakendamise ja täitmise üle on puudunud igasugune kontroll.

Et viia kehakultuuri- ja sporditöö massidesse, on eelkõige vajalikud spordibaasid. Vaatamata sellele et ülikool omab rohkem kui ükski teine asutus Tartus spordibaase ei ole neid kaugeltki veel küllaldaselt. Terava kriitika osaliseks sai võimlate kasutamine ühiselamutena, millise olukorra oleks pidanud lahendama juba õppetöö alguseks. Sellise olukorra tekkimise eest kannavad vastutust kõik ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid ja administratsioon.

Möödunud talispordihooajal oli ülikooli uisu- ja suusasportlastel kasutada botaanikaaias maja, mille alumise korra ruumid kohandati riietuse ja suuskade hoiuruumiks. Kevadel need ruumid kohandati uuesti ümber auditooriumideks. Vaatamata sellele et TRÜ parteibüroo võttis vastu otsuse, et mainitud ruumid vabastataks hiljemalt 1. novembriks 1954. a. ja järjekordselt teostataks vajalikud ümberehitused talispordibaasiks, on see otsus täitmata.

Konverentsi delegaadid tõid esile rea puudusi kehakultuuri- ja sporditöös, milledest ereda joonena läbis rektoraadi, teaduskondade dekaanide ja ühiskondlike organisatsioonide vähene huvi kehakultuuri- ja sporditöö küsimuste vastu.

Konverentsil valiti spordiklubi juhatusse sm-d F. Kudu, B. Võrse, K. Olev, B. Matvei, M. Pukk, E. Peets, H. Huimerind, J. Maldre ja K. Haldma.

TRÜ spordiklubi konverents kutsus üles kõiki ülikooli ühiskondlikke organisatsioone, õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi tegema kõik selleks, et otsustavalt parandada ülikoolis tehtavat kehakultuuri- ja sporditööd meie partei ja valitsuse otsuste täitmisel.

H. Rind

Parima sõbra kaitseks

Ühele on erialaks kehakultuur teisele — kirurgia, kuid ilma raamatuta ei saa läbi ükski üliõpilane. Raamatud on ammendamatuks allikaks kõikvõimalike teadmiste omandamisel. TRÜ üliõpilastele on selliseks varasalveks pearaamatukogu oma 1 800 000-köitelise fondiga.

Kui pearaamatukogu fondide kasutajate arv on pidevalt kasvanud, siis suhtumises raamatusse kui oma õpetajasse ning heasse sõbrasse on märgata kevadest alates suurt tagasiminekut, nagu tunnistavad raamatukogu töötajate tähelepanekud. Ikka sagedamini leitakse poolikuid ajalehti ja ajakirju väljarebitud fotode mustendavate tühikutega (eriti haigutavat tühjust näeme lehekülgedel, kuhu toimetus on paigutanud kleidimoode). Esineb juhtumeid, kus raamatust kaob terve peatükk, mõne lehe väljarebimine ilmselt «spikerdamisel» kasutamiseks pole samuti haruldane nähtus. Ja seda teevad inimesed, kelledest peavad kasvama noored teadlased, intelligents! Sellega saavad hakkama tulevased pedagoogid, kes peavad süvendama õpilases armastust raamatu kui teadmiste allika vastu!

Olgu iga ausa üliõpilase-raamatusõbra kohuseks jälgida selliseid vastutustundetuid inimesi, avastada neid, et nende nimed koos nende teo näidisega võiks panna tahvlile, mida pearaamatukogu administratsioonil tuleks kindlasti organiseerida ühiskonna varasse hooletult suhtujate häbimärgistamiseks!

E. Pillau,
TRÜ pearaamatukogu nõukogu liige

EELOLEVAL NÄDALAL

30. novembril k. a. toimub Õpetatud Nõukogu saalis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek. Koosolek algab kell 18.

*

29. novembril algusega kell 19 toimub farmaatsia auditooriumis ÜTÜ nõukogu laiendatud koosolek, kus kuulatakse ära arstiteaduste osakonna nõukogu esimehe sm. Vaiki aruanne «Üliõpilaste osavõtt teaduslikust tööst».

*

Tuleval nädalal algavad ametiühingubüroodes ametiühingu rühmaorganisaatorite seminarid, kus tuleb käsitlemisele rühmaorganisaatorite töö rühmades.

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ringides

19. novembril toimus ÜTÜ geograafiaringi koosolek. Referaadi teemal «Mount-Everesti vallutamine» esitas geograafiaosakonna I kursuse üliõpilane T. Päss. Ettekandja andis ülevaate Mount-Everesti vallutamise katsetest enne 1953. a. ja selle maailma kõrgeima mäetipu vallutamise raskustest, mis tuli alpinistidel ületada, tõustes 8 km üle merepinna.

Järgnevas sõnavõtus märkis V kursuse üliõpilane sm. Kitsing, et referaat on õnnestunud, et töö on hästi süstematiseeritud ja püüdlikult esitatud.

Kuulajate seas oli rohkesti I kursuse üliõpilasi, kes said hea ettekujutuse teaduslikust ettekandest ja püüavad saadud teadmisi ära kasutada oma töös geograafiaringi liikmetena.

E. Kask

* * *

Hiljuti toimus ÜTÜ geomeetriaringis I kursuse töörühma töökoosolek.

Ettekandega teemal «Nullindat liiki hulktahuka mõiste» esines matemaatika-mehhaanikaosakonna I kursuse üliõpilane J. Einpaul, kes oma sõnavõtus ja jooniste demonstreerimisel andis ülevaate hulktahukate omadustest ja liikidest, selgitas kujundite sidesuse mõistet ja defineeris selle kaudu nullindat liiki hulktahukat.

Huvitav ja sisukas ettekanne kutsus esile elava mõttevahetuse, eriti kumera hulktahuka ja nullindat liiki hulktahuka mõistete erinevuse osas.

I. Kiir

* * *

ÜTÜ eesti keele ringi järjekordsel töökoosolekul esines ettekandega «Kes oli koolmetagune tšuud?» V kursuse üliõpilane P. Kokla.

Samal koosolekul tutvustati ringi liikmeid hiljuti Ungari Rahvademokraatlikust Vabariigist TRÜ soome-ugri keelte kateedrile saabunud kirjaga, mille on kirjutanud Lórand Eötvösi nimelise Budapesti ülikooli soome-ugri osakonna III kursuse üliõpilane Erik Vászolyi.

Oma kirjas kirjutab ungari tulevane keeleteadlane, et ta tahab TRÜ soome-ugri eriharu üliõpilastega luua tihedaid sõprussidemeid.

Meie soomeugrilaste ja samuti ka ÜTÜ eesti keele ringi juhatuse kohuseks on kiiresti vastata nimetatud kirjale, et kindlustada ja edasi arendada alles loomisel olevaid sidemeid vennalike Ungari soome-ugrilastega.

M. Norvik

ÜTÜ ringide töökogemusi

Kuidas me rakendame tööle nooremaid üliõpilasi

Tänavu võeti Tartu Riikliku Ülikooli esimestele kursustele vastu 700 uut üliõpilast. Nad tulid ülikooli selleks, et omandada püsivaid ja sügavaid teadmisi valitud erialal. Peamiseks töövormiks on muidugi regulaarne õppetöö, kuid ainult õppetöö ei anna üliõpilasele maksimumi neist teadmistest ja eriti neist praktilistest töökogemustest, mida iga üliõpilane ülikoolis võib omandada. Seda kõike saavad üliõpilased ÜTÜ ringide tööst osavõtmise kaudu. Nooremate kursuste üliõpilastele annab töö ringides veelgi rohkem. Nimelt avaneb neil võimalus tutvuda teadusliku tööga, oma tulevase erialaga. Hiljem, kitsama eriala valikul on sellest palju abi õige otsuse tegemiseks.

Sellest järeldub, et ringide juhatustel ja teaduslikel juhendajatel lasub vastutusrikas ülesanne esimeste kursuste üliõpilaste tööle rakendamisel. Ülesanne on seda raskem, et esimese kursuse üliõpilane puutub esmakordselt kokku teadusliku tööga.

Kahtlemata on mõnelgi meie õppeasutuse ÜTÜ teaduslikest ringidest saavutusi sel alal. Need võiksid olla veelgi suuremad, kui ringid omavahel vahetaksid töökogemusi. Vaatlemegi lähemalt, kuidas lahendas selle küsimuse ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring. Kirjandusringi soovis tänavu astuda 36 I kursuse üliõpilast. Sellise hulga noorte tööle suunamine oli küllaltki raskeks ülesandeks ringi juhatusele ja teaduslikule juhendajale (dotsent J. Käosaar).

Kuidas siis lahendati küsimus kirjandusringis? Mitmed aktiivsemad üliõpilased on rakendatud organisatsioonilisele tööle. Nii töötab K. Koger ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu sekretärina, M. Kuningas — ringi laualehe «Loov Mõte» toimetuses, S. Uus valiti ringi juhatusse.

Kuna organisatsioonilisele tööle saab rakendada ainult väheseid, langeb raskuspunkt tegelikule teaduslikule või populaarteaduslikule tööle. Sel alal ongi noorte üliõpilaste suunamisel tehtud peamine töö. Tõsisemaid teadusliku uurimistöö teemasid on antud ainult üks (M. Kahu «O. Luts följetonistina»), kuna see on I kursuse erialast ettevalmistust arvestades raske ülesanne. Populaarteaduslikul alal töötamiseks on avaldatud rohkesti soovi. Seni on konkreetne teema antud R. Sikule — «Võitlus alkoholismi vastu eesti kirjanike loomingus». Teistele antakse konkreetsed ülesanded lähemail päevil. Paremad lektorid suunatakse tööle ÜPTTLÜ liinis.

Üheks nooremaid üliõpilasi haaravaks töövormiks on teaduslikud lühiinformatsioonid ringi töökoosolekutel. Viimaseks ringi töökoosolekuks valmis tööplaanis ettenähtud informatsioon M. Mutlilt. Järgmisteks töökoosolekuteks on ette nähtud üliõpilaste H. Mölleri, J. Pihelo jt. lühiinformatsioonid. Esimese kursuse üliõpilasi on rakendatud ka mitmete väiksemate ülesannete täitmisele, nagu esinemine kirjanduslikul konverentsil Tartu Linna N. V. Gogoli nimelises Keskraamatukogus, ringi töö valgustamine ajakirjanduses jne.

Eespooltoodud töövormid suudavad haarata siiski ainult piiratud arvu üliõpilasi. Kuid kirjandusringi tööplaanis on selliseidki töövorme, mis võivad haarata suuremal arvul ringi tööst osavõtjaid. Üheks niisuguseks on materjalide kogumine eesti kirjanike ja kultuuritegelaste elu ja loomingu kohta. Töö seisab selles, et üliõpilastel tuleb välja selgitada ja üles kirjutada kirjanike elukohtades ning nende teoste tegevuse paikades säilinud mälestusi ja faktilist materjali. Sellelaadiline töö on mõeldud peamiselt õppevaheaegadeks, mil üliõpilased sõidavad laiali üle kogu vabariigi. Teiseks taoliseks töövormiks on ajakirjanduse artiklite bibliograafeerimine, mis on uudne töövorm ja mille elluviimine on alles teostamisel.

Mõningate saavutuste kõrval on eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatuse töös esimese kursuse üliõpilastega olulisi puudusi. Peamise puudusena tuleb märkida bibliograafiaosakonna üliõpilaste unustamist. Kui eesti filoloogia osakonna esimesel kursusel populariseeriti juba septembri esimestest päevadest alates ringi tööd, siis bibliograafiaosakonnas pole seda peaaegu üldse tehtud. Edaspidi tuleb sellele töölõigule suuremat tähelepanu osutada. Eesti filoloogia osakonnas on olukord küll tunduvalt parem, kuid siiski pole veel kõiki üliõpilasi suudetud tööle rakendada.

Vähe on ringi juhatust abistanud kõrgemalseisvad ÜTÜ organid, samuti komsomoliorganisatsioon, ja seda peamiselt populaarteadusliku töö organiseerimisel. Osalt sellega ongi seletatav, miks pole tööle rakendatud neid, kes soovisid töötada populaarteaduslikul alal. Minimaalset abi on osutanud ainult ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu.

Sellised on saavutused ja puudujäägid ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi töös esimese kursuse üliõpilastega. Kindlasti on kasulik, kui ka teised ringid tutvustaksid oma töökogemusi sel alal ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» veergudel.

S. Uus

Toimetaja R. AULING

MB 19630 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 3076

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat
" " 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34(242) Reedel, 3. detsembril 1954. a. VII aastakäik

Meie õigused ja kohustused

5. detsembril tähistab kogu nõukogude rahvas NSV Liidu Konstitutsiooni päeva. See päev omab suurt rahvusvahelist tähtsust. Rahvademokraatia maade töötajatele, kes praegu ehitavad üles sotsialismi, on NSV Liidu Konstitutsioon olnud eeskujuks vastavate rahvademokraatlike riikide konstitutsioonide väljatöötamisel. NSV Liidu Konstitutsioon on teetähiseks imperialistide poolt rõhutud rahvastele, ta näitab neile teed tulevikku. Need rahvad võitlevad selle eest, et NSV Liidu Konstitutsiooni üllad põhimõtted leiaksid teostamist ka nende maades. Nõukogude konstitutsioon näitab maailma rahvastele, et sotsialism ja demokraatia on võitmatud. Nõukogude konstitutsioon, mis lähtub kõigi rahvuste ja rasside üheõiguslikkusest, on süüdistusaktiks fašiseeruvate imperialistlike maade vastu, kus jatkataksе ja süvendatakse rahvaste rõhumise poliitikat.

Töörahva võidu tulemusena 21. juunil 1940. a. taaskehtestati Eestis 21. juulil nõukogude võim. NSV Liidu Konstitutsiooni alusel töötati välja ka Eesti NSV Konstitutsioon.

Nõukogude konstitutsioon andis õigusliku aluse eesti rahva võitlusele sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks. Likvideerinud ekspluataatorlikud klassid, teenib nõukogude konstitutsioon nüüd ka Eesti NSV-s kommunismi ülesehitamise ülesannet.

Nõukogude konstitutsioon väljendab põhimõtet, et töö on iga töövõimelise kodaniku kohuseks ja auasjaks, kusjuures töö tasustamise alal toimitakse meil põhimõtte järgi «igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema töö järgi». Samuti on iga kodanik kohustatud konstitutsioonist kinni pidama, seadusi täitma, töödistsipliini pidama, ausalt ühiskondlikesse kohustustesse suhtuma ja sotsialistliku ühiselu reegleid austama.

Nõukogude kõrgemad koolid, kelledele nõukogude riik eraldab suuri materiaalseid ressursse, on kohustatud kasvatama kõrgeltkvalifitseeritud nõukogude eriteadlasi, kes on võimelised edukalt toime tulema meie töötajate materiaalse ja kultuurilise taseme tõstmise ülesandega. Iga nõukogude kõrgema kooli õppejõu ja üliõpilase ülesanne konstitutsiooniliste õiguste ja kohustuste täitmise osas seisab eestkätt selles, et pidevalt tõsta õppe- ja teadusliku töö taset. Ühtlasi on iga nõukogude kõrgema kooli töötaja aukohuseks selgitada rahvahulkadele meie konstitutsiooni põhimõtteid, neid õigusi, mis ta meie kodanikele annab, neid kohustusi, mis meie kodanikel tuleb täita. Nõukogude õpetlane ja üliõpilane ei pea mitte ainult endale selgeks tegema seda põhilist erinevust, mis on kodanlike põhiseaduste ja nõukogude konstitutsiooni vahel, vaid neil tuleb seda ka töötajate laiadele hulkadele üksikasjalikult selgitada. See ülesanne on eesseisvate rahvakohtute valimiste eel eriti aktuaalne.

Nõukogude kohus omab tähtsa koha riigiorganite süsteemis. Nõukogude kohtute ülesandeks on õigusemõistmine, sotsialistliku seaduslikkuse kaitsmine. Nõukogude kohus, kaitstes alati töörahva huve, kaitseb meie kodanikke kallaletungide vastu neile konstitutsiooniga garanteeritud õigustele. Nõukogude kohtutel on suur kasvatuslik ülesanne. Nad peavad kindlustama seda, et kõigi kodanike poolt täidetakse täpselt konstitutsiooni ja selle alusel antud teisi õiguslikke akte. Selletõttu et nõukogude kohtule on antud nii vastutusrikkad ülesanded, on konstitutsioonis kindlaks määratud, et NSV Liidu ja liiduvabariikide ülemkohtud valitakse vastavate ülemnõukogude poolt, kuna aga rahvakohtud valitakse vastava kohtu piirkonna rahva poolt. Valimine rahva poolt kindlustab rahvakohtule väärikat kaadrit ja kohtu tihedat sidet rahvahulkadega, ta tõstab rahvakohtu autoriteeti. Rahvakohtute valimised annavad ühtlasi hea võimaluse selgitada rahvahulkadele nõukogude kohtute tööd, sotsialistliku seaduslikkuse kindlustamise suurt tähtsust ning tõmmata selleks rahvahulgad aktiivsele tööle.

Eesseisvad rahvakohtute valimised panevad austava ülesande mitte ainult kõigile TRÜ õigusteaduskonna õppejõududele ja üliõpilastele, vaid meie õppeasutuse kõigile õppejõududele ja üliõpilastele. Iga kõrgema haridusega inimene peab oskama orienteeruda kõige põhilisemates riigi ja õiguse, kõigis nõukogude kohtukorralduse küsimustes. Kaasistujatena ei tööta meil rahvakohtutes mitte ainult juristid, vaid töötajad kõigilt kutsealadelt. Kõik vastutavad töötajad, töötagu nad haiglas, vabrikus, koolis, nõukogude asutuses, kohaliku nõukogu täitevkomitees, peavad omama ülevaadet meie kohtute tööst. Kõik see paneb meie ülikooli koosseisule kohustuse aktiivselt osa võtta rahvakohtute valimiste ettevalmistamisest ja läbiviimisest. Sellega aitame kaasa NSV Liidu Konstitutsioonis fikseeritud nõukogude rahva suurte ülesannete teostamisele.

PROF. A. VALDES 70-AASTANE

1. detsembril pühitses TRÜ vanemaid õppejõude prof. A. Valdes oma 70. sünnipäeva. Sündinud 1. detsembril 1884 Järvakandis. Tartu ülikooli lõpetas sm. Valdes 1914. a., seejärel oli ta kolm aastat I maailmasõjas arstiks. Arsti kutse sai sm. Valdes 1916. a., doktoriväitekirja kaitses 1922. a. ja ülikooli professoriks patoloogilise anatoomia alal valiti ta 1930. a.

Prof. Valdese õpilastena on kõrgema hariduse saanud ligi 25 aasta jooksul palju arstiteadlasi, tema juhendamisel on kirjutatud ja kaitstud 6 doktoritööd, 7 kandidaaditööd. Prof. Valdese teaduslike tööde arv ulatub 60-ni.

Täpne, nõudlik ja põhjalik — sellisena on prof. Valdes võitnud ülikoolis üldise lugupidamise.

TÄNUVÄÄRNE ÜRITUS

26. novembril viisid ÜTÜ loogika-psühholoogia ja pedagoogikaringi liikmed läbi oma järjekordse töökoosoleku. Huvitava ettekandega teemal «I ja II signaalsüsteemi vahekorrast» esines TRÜ loogika-psühholoogiakateedri vanem-õpetaja N. Reinvald.

Ettekanne oli üliõpilastele huvitav veel seetõttu, et ta oli üles ehitatud peamiselt Moskva Riikliku Ülikooli psühholoogia eriala üliõpilaste teaduslike tööde analüüsile.

Ettekandele järgnes elav diskussioon.

Üritus on kahtlemata tänuväärne sellepoolest, et ta võimaldas Tartu üliõpilastel tutvuda meie kodumaa suurima ülikooli üliõpilaste poolt tehtava teadusliku töö probleemide ja temaatikaga.

Õ. Luht

ENSV rahvakohtute valimiste eel

Ülikooli kollektiivi kandidaadid rahvakohtusse

Pärast tööpäeva lõppu kogunes aulasse ülikooli kollektiiv, et üles seada rahvakohtuniku ja rahvakohtukaasistujate kandidaate eesseisvateks valimisteks. Sõnavõtuga rahvakohtute ülesandeist ja tähtsusest esines õigusteaduskonna õppejõud sm. V. Kelder.

«Kui nõukogude kohtu ülesandeks on kindlustada korda, mis on meelepärane ja kasulik töölisklassile ning kogu töötavale rahvale,» ütles sm. Kelder, «siis kodanlik kohus on vaid üheks vahendiks ekspluataatorlike klasside käes töörahva mahasurumisel.» Kõneleja tõi esile, et kohus ekspluataatorlikus ühiskonnas on selliseks mahasurumise vahendiks, mis aitab tumestada töötava rahva teadvust, sest kohtuprotsessi kaudu püüab kodanlus luua muljet, nagu poleks kohus töötava rahva mahasurumiseks, vaid kaitseb kõiki ühiskonnaklasse nn. «ühiskonnavaenulike elementide» tegevuse eest. «Kuna nõukogude kohus seisab valvel rahva huvide kaitseks, siis on ka arusaadav rahvamasside laialdane osavõtt nõukogude kohtutegevusest, mida ei ole ega saagi olla kodanlikus ühiskonnas,» lõpetas sm. Kelder.

Järgnevalt asuti püstitama kandidaate rahvakohtuniku ja rahvakohtukaasistujate kohtadele. Esimesena võttis sõna H. Siigur, kes tegi ettepaneku esitada eelolevatel valimistel rahvakohtuniku kandidaadiks Tartu linna II jsk. rahvakohtusse sm. Kaljo Oskari p. Kuusmaa. Ettepanekut toetas õigusteaduskonna õppejõud sm. E. Salumaa. Mõlemad kõnelejad iseloomustasid sm. Kuusmaad kui tublit töömeest ja head seltsimeest, kes on ülikooli kollektiivile tuntud juba õpingute päevilt TRÜ õigusteaduskonnas, hiljem aga oma tööga Tartu II jsk. rahvakohtunikuna võitnud kogu Tartu töötajaskonna lugupidamise.

TRÜ töötajate üldkoosolek otsustas üksmeelselt esitada sm. Kuusmaa kandidatuuri valimiseks rahvakohtunikuks.

Järgnevalt esitati TRÜ kollektiivi poolt 16 seltsimeest rahvakohtukaasistuja kandidaatideks. Nii esitati prof. Vaga, assistent Larini, vanem-laborant Prinki, üliõpilaste Smirnovi, Leomari jt. kandidatuurid. Kõiki neid iseloomustati kui paremaid töötajaid ja üliõpilasi, kes on oma tööga ja tähelepaneliku suhtumisega kaastöötajaisse võitnud kollektiivi usalduse ning kes kahtlemata samasuguse sihikindluse ja printsipiaalsusega asuvad täitma ka rahvakohtukaasistuja vastutusrikkaid ülesandeid.

H. Siig

Valijate kodudes

Pärast agitpunktis toimunud selgituskoosolekut siirdusid Näituse tn. 22 asuva agitpunkti agitaatorid valijate kodudesse. Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna õppejõud-agitaatorid sm-d Uibo, Jürismaa ja Kübarsepp on oma valijaid külastanud juba mitmel korral, tutvustades valijatele rahvakohtute valimismäärustikku, vesteldes nendega nõukogude kodaniku õigustest ja kohustustest. Agitaatorid on leidnud valijate kodudes sooja vastuvõtu. Hulgaliselt valijaid on külastanud agitpunkti mugavalt sisustatud ruume, kus nende küsimustele vastab valveagitaator.

A. Leht

Tõhustada valimiseelset selgitustööd

Läheneb Eesti NSV rahvakohtute valimiste päev. Selle ettevalmistamisse on kaasa haaratud ka suur osa TRÜ kollektiivist — eriti agitatsioonitööle elanikkonna seas. Nii töötab V. Kingissepa t. 16 asuvas agitpunktis nr. 20 agitaatoritena ligi 200 inimest. Nende ülesanne on selgitada neile usaldatud piirkonna elanike seas nõukogude valitsuse ja kommunistliku partei sise- ja välispoliitikat, abinõusid rahva materiaalse heaolu taseme tõstmiseks jne., ning selle tööga kindlustada valimiste edukas kordaminek. Agitaatoritele tööülesannete kätteandmisest on möödas juba nädal, kuid peab märkima, et agitbrigaadid lülituvad veel liiga aeglaselt aktiivsesse töösse valijate seas. Nii venis ajaloo-keeleteaduskonna parteiorganisatsiooni büroo süü tõttu mitu päeva agitaatorite ühe brigaadi töölerakendamine ning brigaadivanem sm. Pommer sai oma tööülesande kätte alles 28. novembril. Praegu seisab agitaatorite ees ülesanne tutvustada valijatele valimismäärustikku, korraldada nende kodudes vestlusi mitmesugustel teemadel. Kuna valijate nimekiri on valimispunktis üldiseks tutvumiseks juba välja pandud, siis tuleb ka nimekirjade kontrollimise osas tööd tõhustada.

Kuna juba lähematel päevadel algab agitatsioon ülesseatud rahvakohtunike ja kaasistujate kandidaatide eest, siis on selge, et nende ülesannete täitmisega tuleb kiirustada. Valijatele on planeeritud ka rida üritusi agitpunktis. Nii toimub laupäeval, 4. detsembril kell 19 keemiahoone ringauditooriumis loeng rahvusvahelisest olukorrast. Pühapäeval, 5. detsembril algusega kell 17 on kavas läbi viia valijate kohtumine NSV Liidu Ülemnõukogu saadiku sm. F. Klementiga.

Kõigi nende ülesannete edukas täitmine on võimalik vaid sel juhul, kui teaduskondade partei-, komsomoli- ning ametiühinguorganisatsioonid ka omalt poolt hakkavad süstemaatiliselt suunama, kontrollima ja abistama agitaatorite sisulist tööd valijate seas. Ka agitpunkt peab tugevdama oma tööd agitaatorite töö suunamisel.

A. Blumfeldt,
agitpunkti nr. 20 juhataja

TRÜ arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna üliõpilased S. Mitt, U. Privoi ja H. Rahumäe füüsikalise keemia praktikumil assistent Ü. Laanpere juhendamisel kontsentratsiooni elemendi elektromotoorset jõudu määramas. *H. Roosipuu foto*

Rohkem loomingulist aktiivsust

MÄRKMEID TEADUSLIKULT SESSIOONILT

Ülikooli teaduslik sessioon, mis toimus käesoleval aastal 20.—27. novembrini, näitas reas sektsioonides teadusliku töö rõõmustavat tõusu. Kuid nende kõrval oli ka sektsioone, kus osavõtjaid oli kesiselt ja ka sõnavõtud ei arenenud loovaks diskussiooniks teaduslike küsimuste üle.

Sessioonil peeti 106 ettekannet, kusjuures töö arenes kavakohaselt ja ainult tõsistel põhjustel (nagu haigus ja tähtsail asjaoludel Tartust lahkumine) jäi ära paar ettekannet. Osavõtjate arv tõusis üle 2000 ja nende hulgas oli näha palju töötajaid teistest Tartu, Tartu ümbruse ja Tallinna asutustest. Ainult üliõpilaste osavõtt oli mõnes sektsioonis vähene, mis üheltpoolt annab tunnistust puudulikust organiseerimisest, teiseltpoolt aga üliõpilaste huvipuudusest teadusliku töö vastu. Matemaatikute ettekannete puhul on näiteks avaldatud arvamust, et ettekanded olid esimese kursuse üliõpilaste jaoks rasked, sest üliõpilased polnud nende küsimustega tuttavad. Kuid on ju ka vanemate kursuste üliõpilasi ja esimeselgi kursusel on mõndagi õppida ka sel juhul, kui nad pole veel küsimust käsitlenud õppetöö liinis.

Eriti elavalt kulges sessioon arstiteaduskonna osas. Näituse tänava mahukas auditoorium täitus korduvalt viimse kohani, nii et koosoleku keskmine osavõtjate arv kliiniliste ettekannete osas oli 200 ümber ja kogusummas oli kuulajaid 1073, s. o. kaks korda rohkem kui 1953. a. Külalisi oli tulnud tervishoiuministeeriumist, ENSV TA-st ja EPA-st, rohkesti oli kuulajaid ka kliinikuist ja apteekidest. Praktika ja teaduse loov koostöö leidis siin ilmeka väljenduse ühises diskussioonis, mis annab tunnistust sellest, et arstiteaduskonna liikmed töötavad aktuaalsete küsimuste kallal ja nende uurimused on huvitavad ka praktikas rakendamise seisukohalt.

Hea tase ettekandeis ja vaidluste loov laad ilmnes ka mitmel teisel alal, eeskätt geoloogia-geograafia sektsioonis ja keele ning kirjanduse sektsioonis. Geoloogiateaduste osas andis huvitava ettekande sessiooni plenaaristungil prof. K. Orviku. Sektsiooni koosolekuist võttis osa 168 inimest, küsimusi esitati esinejaile 41 juhul, sõnavõttudega esineti 22 juhul. Osavõtjate hulgas oli rohkesti ka üliõpilasi ja külalisi teisteist asutustest. Prof. K. Orviku, A. Rõõmusoksa ja E. Varepi ettekanded puudutasid olulise tähtsusega küsimusi, milledel on nii teoreetiline kui ka rakenduslik väärtus ja milledes püüti anda hinnatavaid üldistusi. Suurt huvi äratas L. Tiigi ettekanne «Tallinna tekkimise ning arengu küsimusi».

Keele ja kirjanduse sektsioonis tõusis vaidlus eriti elavaks ja sisukaks kirjanduse osas. K. Taev ja E. Laugaste käsitlesid uudisküsimusi eesti kirjanduse ja rahvaluule alalt, mis kutsusid esile rohkesti lisamärkusi. K. Abeni ettekanne luule tõlkimise printsiipidest oleks veelgi elavamat vaidlust tekitanud, kui autor oleks vähem refereerinud teiste seisukohti ja toonud rohkem näiteid tänapäeva tõlkepraktikast. Prof. P. Ariste ja dots. A. Kase ettekannete puhul rõhutati nende trükisavaldamise tarvidust. Ainult P. Palmeose ettekanne oleks vajanud sügavamat küsimusse tungimist. Keele ja kirjanduse sektsiooni tööst võttis üldse osa 192 isikut.

Jääb soovida, et eriti need alad, kus osavõtt jäi tagasihoidlikuks ja ka diskussioon ei võtnud küllalt hoogu, nagu ühiskonnateaduste ja ajaloo, matemaatika-mehaanika, kehakultuuriteaduste ja keemia sektsioonis, järgmisel aastal koostaksid oma temaatika vastavalt üldistele huvidele ning tõuseksid sõnavõttudes viljastavate vaidluste tasemele. Samuti tuleb eriliselt hoolitseda selle eest, et meie sessioonide plenaaristungid muutuksid teadlaste meeldejäävaks kohtumiseks laia kuulajaskonnaga täissaali ees.

K. Sander

PARTEI ELU

Lahendada kitsaskohad parteitöös

Hiljutitoimunud parteikoosolekul esines ettekandega Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni ülesannetest EKP Tartu linnakomitee sekretär sm. J. Undusk. Ettekandes ja samuti ülikooli kommunistide sõnavõttudes juhiti tähelepanu tervele reale tõsistele puudustele ülikooli parteiorganisatsiooni töös, mille kõrvaldamine tähendaks suurt sammu edasi meie õppe-kasvatusliku, teadusliku ja massilise poliitilise töö arendamisel.

Ebarahuldav on olnud komsomolitöö juhtimine ja abistamine. Nii ei ole parteibüroo liikmed osa võtnud ülikooli komsomolikomitee istungitest, samuti ei ole parteibüroo arutanud oma koosolekutel ühtki komsomolitööd puudutavat küsimust. Ka teaduskondade organisatsioonide bürood on jäänud eemale komsomolitöö juhtimisest. See tähendab et üle poole üliõpilaskonnast moodustav komsomoliorganisatsioon ei ole täiel määral kasutamist leidnud partei abilise ja võitlusreservina. Seetõttu pole ka midagi imestada, kui 2277 eesti rahvusest üliõpilasest kuulub partei ridadesse ainult 13 üliõpilast.

Meie teaduskondade parteiorganisatsioonid pole hoolikalt tundma õppinud iga meie kollektiivi liiget, et vastavalt sellele suunata oma kasvatustööd. Vähese kasvatusliku tasemega on olnud ka meie ühiskonnateaduste kateedrite seminarid, kus tähelepanu on koondatud ainult õppeplaanis olevate küsimuste läbiarutamisele, samal ajal aga ei tunta huvi selle vastu, millised on grupis õppivate üliõpilaste õppimisvõimalused, kuidas töötab komsomoligrupp, millised rahvusvahelise ja siseelu küsimused on tekitanud üliõpilaste hulgas küsimusi jne. Miks näiteks ei võiks üliõpilane, vastates küsimusele demokraatliku tsentralismi printsiipidest rääkida oma komsomoligrupist. Vähest huvi üliõpilaste tõelise kasvatamise vastu tunnevad ka mitmed poliitinformaatorid.

Täiesti õigustatult tõstis parteikoosolek üles küsimuse, et kuidas võivad üliõpilastele teaduslikuks tööks vajalikke juhendeid anda sellised õppejõud, kes ise aastate viisi ei täida oma teadusliku töö plaane, ning nõudis, et parteibüroo pööraks rohkem tähelepanu teadusliku töö arendamisele ülikoolis. Nende noorte õppejõudude jaoks aga, kes ülikoolis õppimise kestel ei ole tegelnud pedagoogiliste teadustega, soovitas koosolek rektoraadil organiseerida vastavaid kursusi.

Üldkoosolek püstitas veel rea küsimusi šeflustöö, kaadrite kasvatamise, ülikoolis töötavate mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide ja teiste töölõikude kohta, mida parteibürool ja samuti teaduskondade parteiorganisatsioonidel tuleb lahendada oma praktilises töös juba lähemas tulevikus.

V. Mäe

Korrastame oma ühiselamud!

Külastades ühiselamuid võib märgata, et nii mees- kui ka naisüliõpilaste hulgas valitseb mitmesugune suhtumine oma ümbrusse, kus veedetakse suhteliselt suur osa oma ajast. Kui mõned toad on täiesti korras, siis teised, ja seda igas ühiselamus, on äärmiselt lohakad ja koristamata. Ning seda mitte seetõttu, et neid ei saaks korrastada sel põhjusel, et seal elab palju inimesi koos, vaid lihtsalt lohakusest. Siin ja seal vedeleb raamatuid, riietusesemeid, tekid on lohakalt vooditel, voodis lamatakse saabastega, riided seljas, põrandad on pühkimata jne. Ometi peaks iga üliõpilane teadma, et oma ümbruse korrastamine on kultuuriinimese esimene nõue.

Paljud üliõpilased, eriti tütarlapsed, kes väga suurt rõhku panevad välisele kultuurile, nagu näiteks isiklik riietus, elavad samal ajal lubamatult koristamata toas. Põhjendatakse seda sellega, et toad on ülemajutatud, teised ei hoolivat korrast jne. Selline arvamine ei pea paika, sest samal ajal on ometi suuri tube, mis sama suure elanike arvu juures on väga hästi korrastatud.

Üliõpilased! Korrastage oma ühiskodu, näidake, et nõukogude üliõpilastele on elamiskultuur sama endastmõistetav ja vajalik nagu igapäevane pesemine ja söömine, nagu igapäevane riietuminegi.

G. Raadi,
ametiühingukomitee korteriheaolukomisjoni esimees

* * *

Millest räägitakse Kastani t. ühiselamus . . .

Hiljuti anti EPA ja TRÜ ühine ühiselamu Kastani tänaval täielikult TRÜ üliõpilaste valdusse. Sellega loodeti lahendada ja lahendatigi nii mõnigi kitsaskoht üliõpilaste majutamises.

Loota, et sellega lahendati ühiselamus kõik kitsaskohad on muidugi ekslik. Ühiselamu kollektiiv kasvas 50 inimese võrra, kelle varustamiseks hädavajalikku mööblit saadi aga vähe. Nii on puudus toidukappidest, öökappidest ja raamaturiiulitest. Seoses elamispinna suurenemisega tuleks suurendada meie ühiselamus ka kütjate ja koristajate arvu.

Nurinat ühiselamu kollektiivis tekitab varustamine sooja veega. Varem oli võimalus saada teevett 2 korda päevas suurest katlast. Kuna katlal puudus kraan ja vett tuli võtta katlast lahtise nõuga, mis oli muidugi ebahügieeniline, suleti katel ja vett hakati keetma spetsiaalse aparaadiga. Olukorda see aga ei lahendanud, sest nüüd on võimalik sooja vett saada ainult kella neljani päeval.

Ühiselamus on organiseeritud sotsialistlik võistlus puhtamale toale ja üles seatud vastav graafik. Kontrolli teostab sanitaaraktiiv kaks korda kuus. Tänu sellele näitab tubade korrashoid pidevat paranemist.

S. Antla

. . . ja kuidas elatakse Näituse t. ühiselamus

Näituse t. ühiselamu kohta tuleb öelda, et siin on tunda ühiselamu nõukogu korraldavat kätt ja autoriteeti. Ühiselamu nõukogu on ära teinud nii mõndagi ühiselamu elamiskultuuri ja üliõpilaste distsipliini tõstmiseks.

Ühiselamu nõukogu otsus H. Lehiste, M. Salu jt. karistamise suhtes, seoses telefonivalvest puudumisega, on iseenesest küll väike asi, kuid küllaldane, et hinnata, millist osa ühiselamus täidab nõukogu.

Regulaarselt kaks korda kuus avaldatakse tubade-vahelise sotsialistliku võistluse tulemusi. Momendil jätab kord soovida veel toas nr. 30.

Ühiselamus on korraldatud vaba aja kultuurseks veetmiseks male välkturniir, praegu on käimas kogu ühiselamu ulatuses malevõistlus. Samuti on ühiselamus läbi viidud rida loenguid nii üliõpilaste kui ka õppejõudude poolt.

Kuid ka siin ei rakenda ühiselamu nõukogu veel oma autoriteeti küllaldaselt. Ühiselamus esineb veel palju puudusi, millede vastu on vaja pidevalt võidelda.

O. Lahe

ERNA ERNITS

29. novembril suri pika ja raske haiguse tagajärjel TRÜ pearaamatukogu vanem raamatukoguhoidja Erna Ernits.

Sündinud 29. septembril 1908. a., omandas Erna Ernits keskhariduse Tartus, mille järele astus Tartu ülikooli filosoofiateaduskonda.

1928. a. sügisel asus E. Ernits tööle Tartu ülikooli raamatukogusse.

Suure Isamaasõja päevil aitas Erna Ernits koos teiste raamatukogutöötajatega säilitada Tartu Riiklikule Ülikoolile üht tema väärtuslikumatest õppebaasidest — raamatukogu, mille eest teda autasustati.

Erna Ernits jääb elama oma kaastöötajate mälestuses äärmiselt kohusetruu ja hoolsa töötajana.

TRÜ pearaamatukogu kollektiiv

Organisatsioonilise töö ülesannetest teaduskonnas

Kuu aega tagasi valiti ajaloo-keeleteaduskonnas uus ametiühingubüroo. Kuid peab märkima, et teaduskonna ametiühinguorganisatsiooni töös pole veel märgata otsustavat murrangut. Nii pole veel tööle asunud büroo massilise kultuuritöö sektori juhataja aspirant E. Plotnik, kes vastutab poliitkasvatusliku töö teostamise eest. Sellega seletuvad ka mõningad puudujäägid agitaatorite töös.

Uus büroo on püüdnud luua tihedamat kontakti teaduskonna dekanaadi ja parteiorganisatsiooniga. Möödunud aasta kogemused näitasid küllaltki selgesti, et seesuguse kontakti puudumisel kaotab ametiühing kui ühiskondlik organisatsioon oma mõtte.

Teaduskonna kollektiivi, tema ühiskondlike organisatsioonide ette on kerkinud mitmed konkreetsed ülesanded. Me peame esmajoones olema leppimatud ja ranged igaühe vastu, kes ei pea kalliks oma õppeasutuse, oma teaduskonna ja rühma au. Kogu ajaloo-keeleteaduskond, eriti aga eesti filoloogia II kursus peab näiteks küsima üliõpilaselt Meeme Valtenbergilt aru tema hiljutise käitumise kohta, kui ta viibis ebakainesolekus avalikus kohas ja rikkus kaaskodanike rahu.

Teiseks tuleb meil kaasa aidata ametiühingu organisatsioonilise distsipliini tõstmisele, sest ainult sel juhul kui meil ei esine enam seltsimehi, kes kas ei täida oma ühiskondlikke ülesandeid või täidavad neid lohakalt, õigustab ametiühinguorganisatsioon täiel määral kommunismi kooli austavat, kuid ühtlasi kohustavat nimetust. Meil pole näiteks rida rühmaorganisaatoreid (ajaloo-osakonna III ja IV kursusel ja eesti filoloogia II kursusel) mitme kuu vältel kleepinud margikontse arvestuskaartidele. See aga tähendab, et nimetatud üliõpilasi võib tegelikult pidada võlglasteks.

Ametiühingurühmad ja -büroo peavad jätkama juba alustatud võitlust organisatsioonilise distsipliini eest, rakendades selleks ajakirjandust, ühiskondlikku laitust ja administratiivseid vahendeid.

Lõpuks peab ajaloo-keeleteaduskonna ametühinguorganisatsioon tervikuna lahti saama lohakusest liikmemaksude kogumise alal. Need ametiühingu rühmaorganisaatorid ja üksikud ametiühingu-liikmed, kes hooletult suhtuvad sellesse kohustusse peavad teadma, et nende süü läbi pole olnud võimalik anda rahalist toetust paljudele seltsimeestele, kes seda hädasti vajavad. Kuna sellised rühmaorganisaatorid kahjustavad kogu kollektiivi huve, peab kogu organisatsioon nõudma sellistelt seltsimeestelt suuremat hoolt oma kohustuse täitmisel.

A. Perlits,
ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingubüroo esimees

SPARTAKIAAD JÄTKUB

VÕISTELDI TÕSTMISES

25. ja 26. novembril toimusid teaduskondadevahelise spartakiaadi sarjas võistlused tõstespordis. Vastavates kaalukategooriates tulid parema kõlme tõste kogusummaga esikohtadele järgmised üliõpilased: kärbeskaalus M. Sabre (187,5 kg), sulgkaalus H. Lipsberg (210 kg), kergekaalus A. Jõemets (252,5 kg), kergekeskkaalus A. Lööper (237,5), keskkaalus H. Mäetalu (290 kg), poolraskekaalus E. Simson (352,5 kg) ja raskekaalus H. Kariler (270 kg).

Kuna kehakultuuriosakonna üliõpilased esinesid väljaspool võistkondlikku arvestust, tuli üldvõitjaks arstiteaduskond 1355 punktiga. Järgnes ajaloo-keeleteaduskond 1117,5 p., matemaatika-loodusteaduskond 685 p. ja õigus-majandusteaduskond 170 p.

J. Paalma

Õigus haridusele

Lühidalt on fikseeritud see õigus meie riigi põhiseaduses, õigus, mida kasutavad iga päev miljonid Nõukogudemaa kodanikud ja ilma milleta nad ei oskakski endale kujutada elu oma kodumaal. Selle õiguse kasutamist tagab meie partei ja valitsuse pidev hoolitsus rahva heaolu tõusu eest ja koolide võrgu laiendamise eest.

Hariduse omandamiseks on nõukogude võimu, töörahva oma võimu päevil loodud kõik võimalused. Meil on lahti kõik koolide uksed nii noortele kui ka täiskasvanuile. On kehtestatud üldine 7-klassiline koolikohustus. Juhindudes NLKP XIX kongressi direktiividest tehakse meie linnades ja suurematesrajoonikeskustes ettevalmistusi üleminekuks üldisele keskkoolikohustusele. Edukalt teostatakse ka meie koolide polütehniseerimist.

Kuigi meie vabariik on Liidus üks noorimaid, võime meiegi teatud uhkustundega anda ülevaate olukorrast vabariigi haridusepõllul. Praegu töötavad vabariigis riiklik ülikool, polütehniline instituut, põllumajanduse akadeemia, pedagoogiline instituut, õpetajate instituut, konservatoorium, riiklik koreograafiline kool, ligi 50 mitmesugust tehnikumi ja teisi erialaseid koole. Meie kõrgemates õppeasutustes õpib praegu üle 10 000 inimese. Käesoleval aastal võeti neisse vastu veel üle 2000 üliõpilase.

Näeme selgelt, millist tähelepanu ja hoolt osutavad kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus uue sotsialistliku intelligentsikaadri kasvatamisele, kes põlvneb töölisklassi ja töötava talurahva hulgast.

Pole tarvis minna kaugele, et leida näidet sellele hoolitsusele töötava rahva perest võrsunud noorte võimaluste eest meie uue sotsialistliku ühiskonnakorra tingimustes. Meie ülikoolis õpib tuhandeid noori, kelle haridustee oleks kodanliku võimu päevil lõppenud vaid algkooliga.

Meie ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna IV kursusel õpib bioloogiat Olav Renno. Kartmata kalduda liialdustesse võib öelda, et Renno on tubli töömees. Juba esimestest kursustest alates paistab ta silma kui üks parimaid õppijaid. Seda näitab ka asjaolu, et eksamiprotokollides Renno nime järel võib leida ikka vaid hinde «väga hea». Eduka õppimise eest tasub riik omakorda Rennole kõrgendatud stipendiumi andmisega.

Kuid ega siis Renno, nagu teistegi meie eesrindlike üliõpilaste osa ei piirdu ainult õppimisega! Hästi õppida on iga üliõpilase kohus. Ei, Renno teab, et saada heaks teadlaseks, oma ala tundvaks ja armastavaks töötajaks peab õppetöö kõrval tegelema juba varakult ka iseseisva teadusliku tööga.

Tema kui n. ö. teadusemehe töö algas varem kui võib-olla kellelgi meil teistest. Juba Viljandis, kui noormees õppis alles keskkooli viimases klassis oli tema hoolde usaldatud kooli bioloogia- ja keemiakabineti laborandi küllaltki vastutusrikas töö. Ja sellest ajast peale on ta bioloogiaga nagu kokku kasvanud. Peagi näeme teda Võrtsjärve kallastel ENSV Teaduste Akadeemia stipendiaadina uurimas sealset linnustikku. Kuid kommunistliku noore süda ei rahuldu sellega, mis on juba saavutatud. Töötada oma südamelähedasel alal on muidugi hea, kuid paraku teadmised. . . neid on veel vajaka.

Ja 1951. aastast alates õpibki Renno ülikoolis. Siingi tegutseb ta peale õpingute teadusliku tööga. Juba mitmed aastad on ta tegelnud TA Loodusuurijate Seltsis ornitoloogiasektsiooni sekretärina. Mitte asjatult pole Renno valitud ka ÜTÜ nõukogusse.

Praegu on Rennol käsil uurimistöö, millele ta on otsustanud pühenduda pikemaks ajaks. Koos oma sõbra Ahto Jõega uurib ta Lääne-Eesti madalsoode biotoopide haudelinde ja seadusepärasusi, miks üks lind on ühes, teine teises biotoobis.

Peagi on seljataga õpveaastad ülikoolis ja kes on juba siin pühendanud kõik jõud selleks, et igakülgselt tundma õppida oma eriala, võivad siis juba tegelikus töös vastata omapoolse panusega partei ja valitsuse hoolitsusele.

Jah, võib öelda, et Renno on üks nendest noortest, kelle eest meie riik on sõna tõsises mõttes hoolitsenud ja keda ta on kasvatanud. Vaevalt oleks noormees, kelle isa hukati fašistide poolt, võinud teistes tingimustes loota ülikoolile ja teaduslikule tööle; vaevalt oleks teistes tingimustes noormees, kellel peale andeka pea ja kahe tööka käe mingit muud toetust kusagilt loota pole, üldse jõudnudki niikaugele.

Nüüd on jäädavalt möödunud need ajad, millal Eestis «kõrgemat kultuuri ja teadust» esindasid raskete rahapungadega prassijad ja rikaste papakeste igavestest üliõpilastest võsukesed. Kodanlikus Eestis pasundati variseerlikult haritlaste üleproduktsioonist, vähendati õpilaste arvu koolides ja tõsteti õppemaksu. Kõrge õppemaksu ning vanemate aineliselt raske seisundi tõttu ei lõpetanud 50% koolis õppinud õpilastest isegi mitte algkooli.

Kui palju maksis lihtsale töölisele või popsile seljaküürutamist, muret ja pisaraid, et anda oma lastele sedagi viletsat haridusenatukest. Kui mitu korda keerutati näppude vahel kulunud rahatasku põhjast urgitsetud higi ja vaevaga teenitud viimast veeringut, enne kui otsustati anda see lastele koolirahaks. Las' parem näpistas kõht, kuid lastele oli vaja anda haridust, et neist kasvaksid inimesed, kes oleksid suutelised heitma rahva küürult selle raske ikke.

Kuid kodanlus juba oskas hoolitseda selle eest, et töölislastes maha suruda igasugust püüet vabadusele, mürgistada nende teadvust alandlikkusele ja teenistusvalmidusele kutsuva moraaliga.

Kuid kodanluse «vendluse ja iseseisvuse» propagandale vaatamata idanes neis aguli hallidest katusekambritest ja popsi saunahurtsikuist pärinevais lastes visalt soov pääseda sellest «vabaduse» orjariigist.

. . . Unustamatutel juunipäevadel kõlas nende noorte suust julgelt ja uhkelt:

«Väärselt hinnas meil on töö ja teadus,
keegi liigne meil ei olla või . . .»

ning näitas täie jõuga seda, mida nõukogude noorsugu ja kogu rahvas on saavutanud:

«kõigil õppimiseks ikka õigus,
õigus tööks ja puhkamiseks ka!»

S. Vissak

Toimetaja R. AULING

MB 19650 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 3135

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat
ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35(243) Reedel, 10. detsembril 1954. a. VII aastakäik

Sa oled nõukogude üliõpilane

Hiljuti avaldas üks meie noorsoolenti neljandal leheküljel tagasihoidliku olukirjelduse ühest türgi üliõpilasest-arstist. See oli lugu vaesest ja andekast noormehest, kes kõige kiuste püüdis omandada kõrgemat haridust, kes iga õpinguist vaba hetke töötas, et maksta viletsa peavarju, õpingute, õppe-raamatute, õppepraktika, eksamite eest. Ülejõukaivad pingutused aga murdsid noormehe tervise: ta haigestus tuberkuloosi ning suri...

See oli lugu teisest maailmast ja selle taustal kerkib tahtmatult võrdluspilt meie üliõpilasest. Stipendium, ühiselamud, tasuta õppepraktika ja raamatukogud, puhkekodud ning sanatooriumid.. . Pole siis midagi imestada, kui kapitalistliku välismaa üliõpilaste delegatsioonid on avaldanud oma siirast vaimustust nõukogude üliõpilaste töö- ja elutingimuste üle ning nördimusega jutustanud olukorrast oma kodumaal.

Sa oled harjunud selle hoolitsusega, mis sind igal sammul ümbritseb ning sageli ei oskagi sa mõelda, et see kõik võis olla ja oligi teisiti. Veelgi enam — sa oled harjunud n õ u d m a, et sinu haridusteelt oleksid kõrvaldatud kõik takistused: et ühiselamu oleks mugav, õpikud kättesaadavad, õppejoudude loengud kvaliteetsed. Ja seda on õigus nõuda.

Aga kas oled ka mõelnud, mida n õ u t a k s e sinult, nõukogude üliõpilaselt, selle igakülgse hoolitsuse eest? Kas oled mõelnud sellele, et uhke nimetus — n õ u k o g u d e üliõpilane — sind millekski ka k o h u s t a b?

On kahtlemata fakt, et valdav osa meie üliõpilaskonnast, eeskätt meie üliõpilaskonna avangardist, kommunistlikest noortest, on aru saanud mõiste «nõukogude üliõpilane» sisust. Igalt kursuselt, igast õpperühmast võime esile tuua noori, kes paistavad silma eeskujuliku õppeedukuse ja innuka ühiskondliku tööga, distsipliini ning käitumiskultuuriga. Need üliõpilased on teadlikud sellest, et ainult sel kombel võime riigile ja rahvale tasuda selle suure hoolitsuse eest ja väärida nõukogude üliõpilase kõrget nime.

Aga meil on kahjuks fakte, mis jutustavad sellest, et osa üliõpilasi varastab riigilt seda usaldust ja hoolitsust, arvates, et nad ei ole kohustatud midagi vastu andma. Need on noored, kes ei ole mõistnud, et nõukogude üliõpilase nimetus sisaldab endas suuri kohustusi, alates eeskujulikust õppeedukusest ja lõpetades pisiasjadega käitumiskultuuris.

Just käitumises esineb meie ülikoolis veel palju väärnähtusi — ebaseltsimehelikkust, viisakusetust, lohakust sõnades, riietuses, töökultuuris. Meie auga vanaks saanud ülikoolile on solvav see, kuivõrd lubamatult käituvad mõned üliõpilased väljaspool ülikooli seinu.

Üliõpilane Valtenberg, sa unustasid, et oled nõukogude üliõpilane, kui tulid toime korrarikkumisega väljaspool ülikooli. Asjata on sul otsida endaõigustusi ja vabandusi: miilitsatöötaja poolt koostatud akt sinu käitumise kohta on meie kõigi häbi, kes me austame nõukogude üliõpilase nime. Sa ei vastuta ainult dekanaadi, vaid meie kõikide ees.

Üliõpilane Budašina, kui sulle oleks meenunud, et sa oled nõukogude üliõpilane, sa ei oleks vist küll omavoliliselt, ilma vastavat sedelit vormistamata, võtnud pearaamatukogust kaasa raamatut. Kas sa tead, et sellist teguviisi võidakse nimetada väga raskelt — varguseks?

Noormehed ja neiud Tiigi, Kastani ja Ülikooli t. ühiselamutest — kas te peate tõepoolest ilusaks seda, et kogu vaba aja lamate voodis (sageli suits suus) ja ei lase ennast «häirida» isegi õppejõu sisenemisest? Kas tõepoolest peate normaalseks, et möödute koridoris või tänaval õppejõududest, käed taskus. Kas tõesti tervitamine, nii väike viisakus- ja lugupidamisavaldus vanemale seltsimehele, on nii raske?

Sa oleksid solvunud, kui keegi kõnetaks sind käsi taskus hoides või laual külitades või kirjutaks sulle kirja kortsunud ja määrdunud paberile. Aga miks sa arvad, et õppejõud või dekaan, kellega sa ise niiviisi käitud, ei tohi solvunud olla? Kas tõesti on kaunid need vägisõnad ja argooväljendid, mida sa või sinu seltsimehed kasutavad?

Sageli on halbadest harjumustest ja lohakusest oma käitumises raske vabaneda. Aga seda pead sa suutma, sest sa pead alati meenutama: ma olen n õ u k o g u d e üliõpilane, mul on vastutus oma riigi, oma rahva, oma ülikooli kollektiivi ees, mul on kohustus nende ohvrite nimel, millega kodanlike maade noored rajavad teed õnnele. Aga kui sa ei t a h a aru saada nõukogude üliõpilase kohustustest, siis varastad sa ühiskonna usaldust ja hoolitsust ning oled niisugusena võõrkehaks meie kollektiivis.

Meie ülikooli rektoraadi, õppejõudude ja ühiskondlike organisatsioonide ülesandeks on pidevalt võidelda üliõpilaste käitumiskultuuri parandamise eest. See ei ole kampaanialik ülesanne, vaid pidev igapäevane töö. Tuleb olla nõudlik igas pisiasjas, sest sageli kasvavad sellistest pisiasjadest ajapikku harjumused. Sellest tööst ei tohi kõrvale jääda ükski õppejõud, see peab hõlmama iga kursust, õpperühma, üliõpilast.

Iga meie üliõpilane peab saama nõukogude üliõpilase nime vääriliseks — selline on meie kasvatustöö eesmärk ja ülesanne. See peab saama ka sinu eesmärgiks, seltsimees.

Kuulutati välja üleülikooliline kirjandusvõistlus

Möödunud aasta eeskujul otsustasid ELKNÜ TRÜ komitee, ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus, ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ning vene kirjanduse ringi juhatus ja laualehe «Loov Mõte» toimetus välja kuulutada kirjandusliku omaloomingu võistluse.

Võistluse eesmärgiks on ülikooli noorte autorite omaloomingulise ja tõlketöö intensiivistamine, heade juuletuste, proosateoste ja tõlgete saamine, samuti uute andekate autorite väljaselgitamine.

Võistlusest võivad osa võtta kõik Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi liikmed, kusjuures võistlusest osavõtjad võivad esineda igas kirjandusžanris piiramata arvu varem avaldamata töödega.

Tööd peavad olema kirjutatud ülikoolielu temaatikal, tõlgete temaatika on piiramatu. Võistlusele saadetavad käsikirjad peavad olema kirjutatud lehe ühele küljele selge ja loetava käekirjaga või masinakirjas. Tõlgetele tuleb juurde lisada originaaltekst. Käsikirjale tuleb juurde lisada kinnine ümbrik märgusõnaga, milles on ära toodud andmed autori kohta (nimi, perekonnanimi, teaduskond, osakond ja kursus või töökoht).

Võistlustööde esitamise tähtaeg on 1. märts 1955. a.

Paremate tööde avaldamise eesõigus kuulub ajalehele «Tartu Riiklik Ülikool», satiirilehele «Poks», laualehele «Loov Mõte» ja vene kirjanduse ringi almanahhile.

ENSV rahvakohtute valimiste eel

Tutvugem rahvakaasistujate kandidaatidega

PROFESSOR A. VAGA

TRÜ töötajate kollektiivi üldkoosoleku poolt esitati rahvakohtu kaasistuja kandidaadiks taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja prof. A. Vaga.

Prof. A. Vaga on tuntud suure pedagoogilise vilumusega õppejõuna, kelle loengud on hästi läbimõeldud, loogilised, selged, lihtsad ja seejuures sisurohked ning arusaadavad. Kuid A. Vaga ülesanded meie rahva teenistuses ei piirdu ainult õppetegevusega Tartu Riiklikus Ülikoolis. ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikmena on temale osaks saanud austav ja vastutusrohke ülesanne — organiseerida, juhtida ja koordineerida kogu Eesti NSV floora ja vegetatsiooni uurimise alal tehtavat teaduslikku tööd.

Prof. A. Vaga isiklikust teaduslikust uurimistööst olgu mainitud «Eesti NSV floora», mis ilmub tema juhendamisel ning mille üksikute osade autor ta on.

Kõige selle suure töökoormuse kõrval on prof. A. Vagal aega ja võimalusi leidunud ka ühiskondlikuks tööks.

Tagasihoidlikuna, alati sõbralikuna, tähelepanelikuna ja abivalmina on prof. A. Vaga võitnud kaasõpejõudude, üliõpilaste ning nende paljude inimeste lugupidamise ja poolehoiu, kellel on temaga olnud kokkupuutumist.

Juba sellest lühikesest iseloomustusest lähtudes, milles on saadud anda iseloomulikumaid jooni A. Vaga isikust ja tema tööst, tuleb tema esitamist rahvakohtu kaasistuja vastutusrikkale kohale TRÜ kollektiivi poolt soojalt pooldada.

K. Eichwald,
taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri vanem teaduslik kaastööline

Hea pedagoog ja kasvataja

Pedagoogika ja metoodika kateedri liikmed tunnevad dots. A. Elangot, kes esitati rahvakohtu kaasistuja kandidaadiks, kui väsimatut töömeest, oma ülesannetesse erakordse hoole ja armastusega suhtuvat inimest. Teda tunnevad ka Tartu Riikliku Ülikooli ja Tartu Õpetajate Instituudi laiad hulgad, kellele ta aastate jooksul on andnud oma huvitavates loengutes põhialused pedagoogikateaduses, hädavajalikud juhtnöörid selle kohta, kuidas meie noortel õpetajatel tuleb astuda oma esimesi samme pedagoogilise töö avaral põllul.

Dots. A. Elangot tuntakse laialdaselt ka lastevanemate hulgas, kuna ta on esinenud paljudes Tartu koolides ja käitistes loengutega laste kasvatamisest perekonnas ning avaldanud trükis kirjutusi sellelt alalt.

Dots. A. Elango võtab aktiivselt osa ülikooli ühiskondlikust elust. Ta on olnud tegev ametiühingu juhtivates organites, ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuses jne. Käesoleval ajal on ta ülikooli õppe-metoodilise nõukogu aseesimeheks ja ajaloo-keeleteaduskonna metoodilise komisjoni tegelikuks juhiks. Väljaspool ülikooli töötab ta Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu Tartu osakonna juhatuse liikmena.

TRÜ õppejõud ja üliõpilased on veendunud, et dots. A. Elango suhtub oma ülesandeisse rahvakohtu kaasistujana sama kohusetundega nagu oma igapäevasesse töösse.

H. Kurm,
TRÜ pedagoogika ja metoodika kateedri vanemõpetaja

Agitatsioonitöö kogemusi

TRÜ agitaatorite kollektiivi hulgas töötavad ka eesti filoloogia I kursuse 10 agitaatorit-kommunistlikku noort. Enamus nendest täidab agitaatoriülesandeid esmakordselt ja seepärast on nende suunamine ning abistamine agitpunkti juhtivate seltsimeeste poolt vägagi vajalik.

Eesti filoloogide I kursuse agitaatorid sm-d Saareleht, Kittus, Volt, Mölder, Raidla jt. asusid kohe pärast esimest instrueerimiskoosolekut tutvuma neile määratud majade elanikega. Kuni käesoleva ajani on meie agitaatoritel juba kujunenud teatav side valijatega. On käidud valijate kodudes, tutvustatud valimismäärustikku ja agitpunkti üritusi. Lähemasse kontakti valijatega pole kahjuks meie agitaatorid veel astunud. Põhjuseks on siin kogemuste puudumine ja ebakindlus mõningate valijaid huvitavate küsimuste lahendamisel. Sellest aga aitab üle agitpunkti kollektiiv, kes korraldab agitaatorite töökoosolekuid. Viimasel sellisel üritusel käsitleti vägagi olulisi küsimusi, nagu kaubandusorganite tööd elanike varustamisel, vestluseks valmistumist, agitaatori isiklikku eeskuju jne.

A. Haljand

Õppetöö eesrindlased

Õigusteaduskond valmistab ette kaadreid meie riigiasutustele, kohtutele ja prokuratuurile. Lähenevad rahvakohtute valimised seavad meie teaduskonna ette terve rea ülesandeid. Üheks neist on esitada oma kollektiivi hulgast parimad rahvakohtu kaasistujate kandidaatideks. Nii esitatigi I kursuselt rahvakohtu kaasistuja kandidaadiks üliõpilane kommunistlik noor H. Sepp, kes töötab kursusel edukalt komsomoli grupporgina ja on pidevalt kaasa aidanud õppedistsipliini ja õppeedukuse tõstmisele. Komsomoligrupi initsiatiivil on läbi viidud terve rida huvitavaid üritusi. Sm. Sepp on olnud ka õppeedukuses oma kursusekaaslastele eeskujuks.

IV kursuselt seati rahvakohtu kaasistuja kandidaadiks üles üliõpilane I. Leomar. Sm. Leomari tunneb meie kollektiiv kui kohusetundlikku ja head seltsimeest. Käesoleval aastal valiti ta komsomolibüroosse, kus ta juhib teadusliku töö sektorit. Hästi töötab sm. Leomar ka ÜTÜ osakonnanõukogus, samuti on ta edukas õppetöös.

Hääletades valimispäeval nende poolt me teame, et anname oma hääled väärikatele seltsimeestele.

U. Hiob

Assistent I. Larin

TRÜ õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste koosolekul esitati Tartu linna I jsk. rahvakohtu kaasistuja kandidaadiks poliitilise ökonoomia kateedri assistent sm. I. Larin.

Sm. Larini kandidatuuri ülesseadmine ei olnud juhuslik. Juba TRÜ õigusteaduskonna üliõpilasena tunti teda kui distsiplineeritud ja head õppijat. Õppetöö kõrval leidis sm. Larin aega tegelda intensiivselt ühiskondliku tööga. Ta oli korduvalt valitud komsomoli-alg-organisatsiooni büroo koossesisu. Ülikooli lõpetas ta kiitusega. 1951. a. valiti sm. Larin Tartu linna 2. jsk. rahvakohtu kaasistujaks.

Alates käesoleva aasta sügisest töötab sm. Larin TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri assistendina. Oma senise tööga on ta võitnud kogu kateedri kollektiivi ja üliõpilaste lugupidamise, mis näitab, et ta on suuteline täitma noorte spetsialistide kasvatamise tähtsat ülesannet.

Sm. Larini senine tegevus ja töö on parimaks tõendiks, et tema kätte võib usaldada tähtsa ja vastutusrikka ülesande — võtta osa õigusemõistmisest.

L. Kaaramaa

Lahendamist vajav küsimus

Ülikooli õppejõududel on igal aastal valminud teaduslikke artikleid, monograafiaid ja õpikuid, mille avaldamiseks on püütud leida võimalusi. Tööde kirjastamiseks on koostatud vastavad plaanid, kuid nende trükis avaldamise võimalused pole kaugeltki olnud säärased, et nad oleksid ülikooli tarvidusi rahuldanud. Sellest siis on tulnudki kirjastusplaanide mittetäitmine.

Vaatamata üldise kirjastusplaani mittetäitmisele on viimaseil aastail ülikooli õppejõududelt mõndagi ilmunud. Nii on järjest ilmunud eestikeelseid artikleid «Loomingus», ajalehes «Sirp ja Vasar», «Nõukogude Koolis», «Kehakultuuris» ja mujal. Üleliidulistes keskajakirjades ei ilmunud kuni 1950. a. midagi. Nõukogude eriteaduslikud ajakirjad nagu poleks tundnudki Tartu Riiklikku Ülikooli. Juba 1950. a. ilmus aga keskajakirjades 3 artiklit, 1951. a. tõusis see arv 10-le ja siitpeale on igal aastal üleliidulistele ajakirjadele saadetud järjekindlalt artikleid, nii et eriti meie arstiteadlased on tuntud juba üleliiduliselt. Ajalehtede artikleid mitte arvestades on Tartu ülikooli õppejõududelt ilmunud trükis üldse 1950. a. 36 tööd, 1951. a. — 43, 1952. a. — 66 ja 1953. a. — 57 (nendest ka mitmed õpikud).

Hoopis teine lugu on ülikooli «Toimetistega».

Ülikooli «Toimetised» on ilmunud alates 1893. a., kusjuures on tekkinud ka mõned vaheajad. Nõukogude korra ajal ilmus toimetisi 1946.—1950. a. 34 numbrit, kuid vihik nr. 35 ilmus alles käesoleva aasta algul («Ajaloo-keeleteaduskonna töid»). Detsembris ilmub nr. 36 «Arstiteaduskonna töid» prof. F. Lepa vastutaval toimetusel. Juba juulikuus esitati kirjastusele vihik «Matemaatika-loodusteaduskonna töid» prof. A. Vaga toimetusel, kuid kirjastuse viivitamise tõttu pole seda veel praegu asutud ladumagi. Detsembris esitab ülikool juba järgmise vihiku «Ajaloo-keeleteaduskonna töid», mis sisaldab lühiuurimusi seoses Fr. R. Kreutzwaldiga (vast. toim. dots. E. Laugaste). Iga vihik on umbes 12 trükipoognat suur. Kahe viimati nimetatud vihiku ilmumine jääb 1955. aastasse. Nendele lisandub veel 2 vihikut — õigusteaduskonnast ja arstiteaduskonnast.

Juba 1954. aasta plaani kohaselt pidime avaldama trükis 50 trükipoognat, saame avaldada aga 25, seejuures oli vihik nr. 35 tegelikult peaaegu trükivalmis juba 1953. a. lõpus. Tekib küsimus, kas me saame 1955. a. trükis ilmutada 4 vihikut? Käsikirjade poolest saame õigusteaduskonna vihiku esitada 1. veebruari paiku ja arstiteaduskonna oma mõned nädalad hiljem.

Et igati kindlustada «Toimetiste» järjekindlat ilmumist, peavad autorid, teaduskonnad ja vastutavad toimetajad hoolitsema, et käsikirjad esitataks kirjastusele kokkulepitud tähtpäevaks. Vastasel korral võivad tööd kirjastuse graafikust välja langeda. Rektoraat peab kindlustama kulude katmise, sest «Toimetised» trükitakse ülikooli arvel.

Teaduslikke töid ilmub ENSV TA töötajailt ja meie kõrgemate koolide õppejõududelt (eeskätt TRÜ, EPA, TPI). Valides neist olulisemad koguneks neid ikkagi 300—400 trükipoognat aastas. Peale selle on tarvis trükkida lasta rida kõrgemate koolide õpikuid, nii originaalseid kui ka tõlkeid. Ka teaduste populariseerimine pole meil kuigi täiuslik. Aastatepikkune praktika on vastuvaidlematult näidanud, et Eesti Riiklik Kirjastus ei suuda mitmel kaaluval põhjusel neid tarvidusi rahuldavalt lahendada. On tarvis, et Eesti NSV-s kutsutaks ellu teadusliku kirjanduse kirjastus. See võiks olla ENSV TA juures, kohustusega teatud jaotuse alusel trükkida ka ülikooli ja teiste kõrgemate koolide teoseid. On muidugi ka teisi võimalusi. Seni kui pole ellu kutsutud teadusliku kirjanduse publitseerimise keskus, kiratseb eesti teadusliku kirjanduse ilmumine. See olukord tuleb lahendada, nagu see on lahendatud meie naabervabariikides, näit. Lätis, kus niisugused teadusliku kirjanduse avaldamise võimalused on ammu olemas.

D. Palgi

TUNNE ISEENNAST!

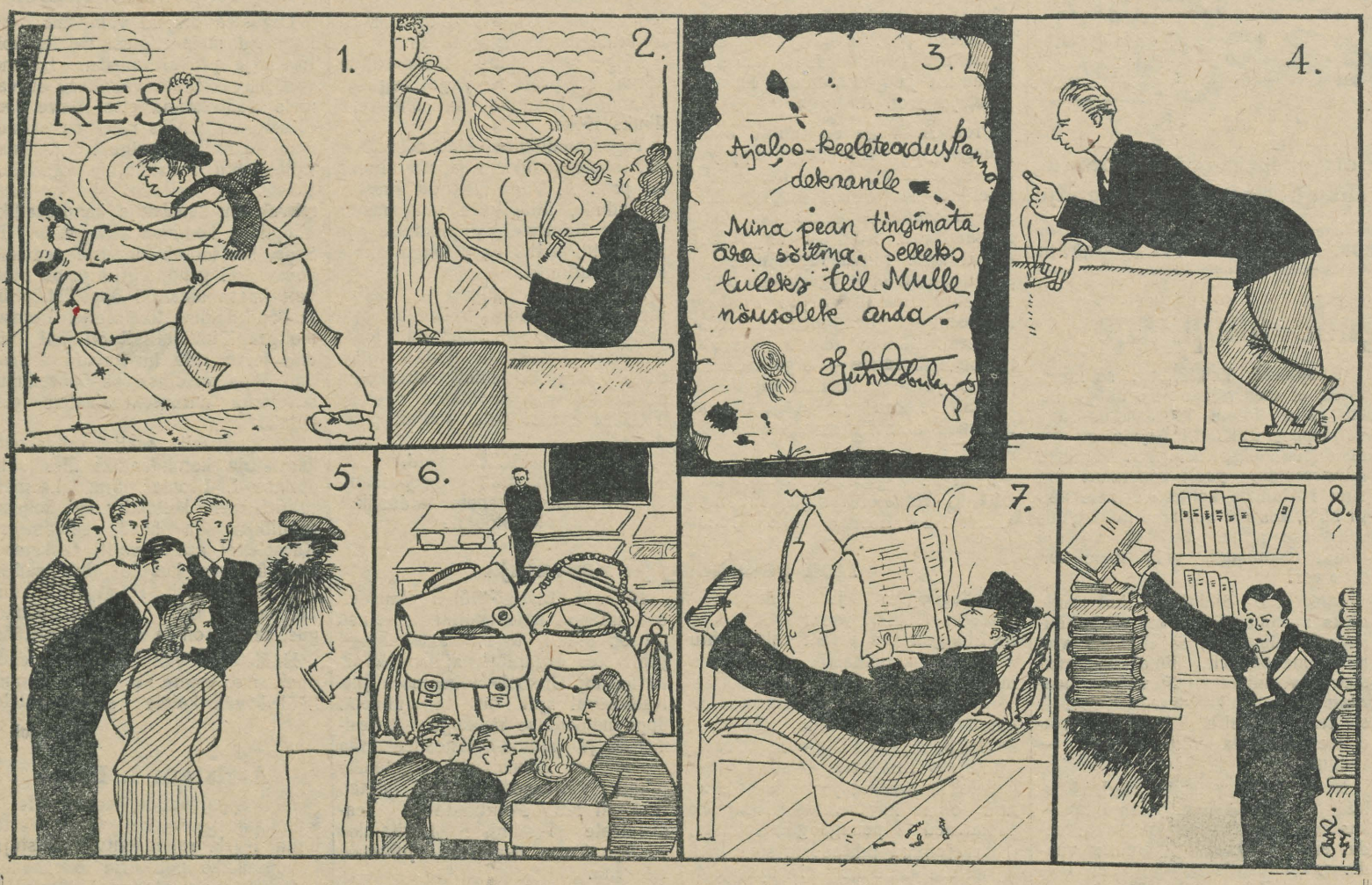

Hiljuti toimus ajaloo-keeleteaduskonna ühiskondlike organisatsioonide korraldusel õppejõudude koosolek, kus arutati üliõpilaste käitumiskultuuri küsimusi. Sõna võttis rida õppejõude, kes tõid esile üliõpilaste käitumises esinevaid väärnähtusi. Kuigi koosoleku organiseerimisel ilmnes teatud puudusi, võib üritust pidada täiesti vajalikuks. Igati tuleb toetada koosolekul püstitatud nõuet, et üliõpilaste käitumise küsimusi arutataks teaduskonna kõigis õpperühmades veel käesoleva semestri jooksul, tõmmates sellele tööle kaasa eeskätt rühmakolmikuid.

Ülal avaldame nõupidamise materjale toimetuse karikaturisti märkmikust. Seltsimehed üliõpilased, tunneme iseendid paljudes nendes karikatuurides... Olgu meil julgust ka järeldusi teha!

1. See on eesti filoloogia II kursuse üliõpilane Meeme Valtenberg, kes täiesti «kaine» peaga «palub» kella 2 ajal öösel suletud restoranist pudelit veini. Teatavasti lõpetasid miilitsaorganid niisuguses kategoorilises vormis «palumise».

2. Siin te näete vene filoloogia II kursuse üliõpilast Eleonore Kanelit loenguvaheaega veetmas. Jalatoena kasutab leidlik neiu peahoone koridori lõpus asetsevat kuju, istmena — aknalauda.

3. Tüüpiline näide dekanaadile esitatavaist avaldustest. Kommentaarid on liigsed.

4. Mugavaim kehahoiak dekaaniga vestlemiseks, mida kasutavad paljud üliõpilased. Kui suitsu käes ei ole, on võimalik peos hoida laualt võetud kirjapressi, tindipotti v. m. s.

5. Pika habemega mees on II kursuse vene filoloog Israel Olšanetski. Habe oli nii pikk, et isegi õppejõud ei tundnud noormeest ära. Habe oli nii pikk sellepärast, et ei olnud aega seda ära ajada.

6. Barrikaadide varjus. Tuttav nähtus paljudel loengutel ja seminaridel.

7. Puhkehetk ühiselamus ehk oma tuba, oma luba. Kaunis komme keelab püsti tõusta ka siis, kui siseneb õppejõud.

8. Siin te näete raamatunäppajat. Seda ametit peavad paljud, nagu kaebavad raamatukogutöötajad. Harrastavad seda kommet mõlemast soost üliõpilased, nagu selgub hiljutisest vahelejäämisest ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilase Liidia Budašinaga.

EELOLEVAL NÄDALAL

Järjekordne TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine üldkoosolek toimub 14. detsembril algusega kell 18 aulas.

Päevakorras on õppeprorektor sm. Sildmäe ettekanne õppe-kasvatusliku töö küsimustest.

*

Näituse t. nr. 22 asuvas ülikooli šefluse all olevas agitpunktis on tuleval nädalal ette nähtud rida üritusi. Homme, 11. detsembril toimub vestlus valijatele. Esitatakse kokkuvõtteid Moskva nõupidamisest. Pühapäeval, 12. detsembril viiakse läbi kohtumiskoosolek rahvakohtuniku kandidaadi sm. Kuusmaaga. Reedel, 17. detsembril on kavas juriidiline konsultatsioon ja kohtumine rahvakohtu kaasistujate kandidaatidega.

Kõigi koosviibimiste lõpul toimub isetegevuskontsert.

*

15. detsembril algusega kell 18 toimub Õpetatud Nõukogu saalis teise õppeaasta aspirantide ja nende teaduslike juhendajate ühine koosolek. Arutusele tulevad aspirantide tööplaani täitmise küsimused.

*

Laupäeval, 11. detsembril toimub V. Kingissepa t. võimlas sõpruskohtumine võrkpallis Leedu NSV ja TRÜ koondvõistkonna vahel. Algus kell 19.

Pühapäeval kohtuvad külalised Tartu linna koondvõistkondadega.

Huvitav loeng

Möödunud laupäeval toimus Näituse t. 22 asuvas agitpunktis NSVL Konstitutsiooni päevale pühendatud rahvakoosolek. Valijatele esines loenguga poliitilise ökonoomia kateedri õppekabineti juhataja sm. L. Kaaramaa. Huvitav loeng «Nõukogude kohus kodanike õiguste kaitsel», kus lektor kasutas hulgaliselt kohalikust elust võetud näiteid, leidis valijate poolt sooja vastuvõttu ning lektorile esitati terve rida küsimusi.

Loengule järgnes isetegevuslik kontsert Tartu Pioneeride Maja isetegevusringidelt.

A. Kala

AJALOOLANE, PEDAGOOG, MEISTERSPORTLANE

Kärarikkalt kuulutab metallgong uue õppetunni algust ja jalutusruumid tühjenevad kiiresti sumisevast õpilasperest. Tartu III keskkooli 11-b klassis tuleb ajalootund. Õpetajatoas valib noor pedagoog-praktikant kiirustades vajalikud kaardid, kontrollib veel kord üle konspektid... jah, muidugi on kõik korras, võib minna. Tänase tunni kuulajaskond on tunduvalt suurem kui tavaliselt, sest on eksamitund. Kuid Aime ei närveeri, ta tunneb juba oma tüdrukuid ja teab, et nendele võib kindel olla. Esimene praktikatund — siis oli küll tunne, nagu peaksid harjutamata laval esinema; sõnad kippusid segi minema ja kõige kindlamaks toeks oli ikka konspekt. Nüüd on aga juba viies tund, ja seekord vist ka viimane. Kuidagi eriliselt teravalt meenub Aimele, kui ta juba seisab õpilaste ees ja ütleb «istuge», et see tund on tal siin klassis viimane. Tuleval aastal on need toredad tüdrukud — Aili Über, Meeli Kirt ja teised — kõik lennanud laiali, paljud neist kindlasti jätkavad õpinguid samas, kus õppis ta ise ja kust nüüd nii kahju on lahkuda...

Aime tõrjub eemale segavad mõtted ja koondab tähelepanu tunnile. Väike blond tütarlaps esimeses pingis sosistab ärevalt: «Õpetaja, kas eksamitund?» Ei, parem mitte vastata, see viiks tüdrukud asjata paanikasse. Ja ta alustab küsitlemist.

Klass on tunniks hästi ette valmistunud, kindlasti sama hästi kui Aime isegi. Ja nii kõlabki üldine otsus pärast tundi õpetajatoas: «Väga hea tund!» Samasuguse hinde osaliseks olid saanud eranditult kõik Aime tunnid. Kindlus, rahulikkus ja oskus täpselt ja maksimaalselt kasutada aega — need omadused iseloomustavad Aimet pedagoogina.

Kuid need omadused on Aimele abiks ka hoopis mujal, nimelt korvpalliväljakul. NSV Liidu meistersportlane korvpallis Aime Kraus — raske on sellist tähtsat nime kujutleda ühenduses väikese naerusuise tütarlapsega, eriti kui kujutad häid korvpallimängijaid vähemalt ligemale rahemeetrilistena. Juba 10. klassist alates tegeleb Aime pidevalt käsipalliga — jah, enne ülikooli küll rohkem võrkpalliga, milles II keskkooli — Aime kooli — naiskond omandas 1949. ja 1950. a. ENSV koolinoorte meistri tiitli, ülikoolis aga korvpalliga. Kuidas ta jõudis meistersportlase nimetuseni? Selleks oli vaja pidevat treeningut, võistlusi ja jälle treeningut. Aime oli võistelnud alates 1951. a. pidevalt ENSV naiskonnas ja tänavu kevadel saavutatud III koha eest NSV Liidu esivõistlustel esitati ta meistersportlase nimetuse saamiseks. «Aga muidugi mitte mina üksi...» naeratab Aime. «Kui poleks olnud meie suurepärast kollektiivi ja head treenerit, poleks mina suutnud midagi saavutada. Korvpall on ju eelkõige kollektiivne mäng.»

Hea pedagoog, hea sportlane — sellisena me juba tunneme Aimet. Kuid Aime Kraus on ka eesrindlik, hea õppeedukusega üliõpilane, ajalooringi liige, ta on valitud teaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogusse ja ülikooli korvpallisektsiooni juhatusse. Kõigepealt on ta siiski aga ajaloolane. «Ei kujutanud oma elu ette ilma ajaloota, sinna juurde kuuluvate arhiivide ja raamatuteta,» vastab ta küsimusele, miks ta ei asunud õppima kehakultuuri. Jah, korvpall on Aimele väga südamelähedaseks saanud ja ta ei tahaks sellest loobuda ka siis, kui ta määratakse tööle kuhugi rajooni. Kuid ajalugu, mida ta juba ammu-ammu otsustas õppima hakata, on veelgi südamelähedasem. Kordagi ei ole ta kahetsenud, et valis selle ala. Ja Aime naerab nüüd vaid endisele hirmule tulevase pedagoogikutse ees ja leiab, et koolis on väga tore. Kasvatada noori, anda neile edasi teadmisi armastatud ala kohta, äratada neis huvi ja vaimustust selle vastu — kas see ülesanne pole ilus?

...Kesköö on Tartu kohale kudunud tumeda ja tumma vaiba, kuid Aime ei maga veel. Käsipõsakil laua ääres on ta süvenenud äsjaostetud raamatusse «Laul vete kohal». Aime on suur raamatusõber ja ilma nendeta ei oskakski ta elu kujutada. Ta raamaturiiulil leiduvad kõik nõukogude ja klassikalise kirjanduse uued väljaanded. Memm küll vahel pahandab, et kunagi ei saa õigel ajal magama. Kuid Aime ei saa ju teisiti, saagu memm aru! Ja ta saabki aru. Aime tahab ju kõike teada, kõikjal kaasa lüüa, ta on väsimatu, aga selline ju peabki olema eesrindlik üliõpilane, õige nõukogude noor.

I. Süvalepp

Rohkem majandusteaduslikku kirjandust

TRÜ pearaamatukogu külastades võib sealt leida kirjandust väikesest brošüürist kuni kapitaalsete teosteni. Asjata ei loeta seda raamatukogu üheks suurimaist mitte ainult meie vabariigis, vaid kogu NSV Liidus. Raamatukogu on suureks abiks üliõpilastele nii õpinguis kui ka eksamiteks valmistumisel. Seda ei saa aga erandina teistest teaduskondadest öelda majandusteaduskonna üliõpilaste kohta, kes ei leia siit isegi elementaarsemaid kaubandusökonoomika ja rahandusalaseid õppe- ja käsiraamatuid. Selle teaduskonna õppejõud peavad seetõttu loengute ettevalmistamiseks või teaduslikuks tööks vajaminevat kirjandust hankima Tallinnast.

Kuna majandusteaduskonnas töötab praegu neli kursust ja teaduskonda laiendatakse järgmisel aastal veelgi, siis peaks TRÜ raamatukogu looma kiiremas korras baasi juba ilmunud majandusteadusliku kirjanduse põhiteostest.

V. Ruus

Talispordist ülikoolis

Käesoleva aasta 12. oktoobril kuulas TRÜ parteiorganisatsioni büroo oma istungil ära kehalise kasvatuse kateedri ja ÜSK-i aruande kehakultuuribaaside valmisolekust talvehooajaks. Kuna ettevalmistustöö osutus puudulikuks, võttis büroo vastu otsuse olukorra parandamiseks.

Kuidas on ülalmainitud otsust täidetud? Esmakordselt on talvehooajaks välja töötatud kehalise kasvatuse ja spordi kateedri ning spordiklubi ühine massiürituste plaan. Plaanis on ette nähtud kursuste läbiviimine õppejõududele, üliõpilastele ja teenistujatele suusatamise ja uisutamise õpetamiseks, väljasõite ja turismimatku Tartu ümbrusse ning massilisi võistlusi kõigil tähtsamatel talispordialadel. Enamikus teaduskondades on koostatud nimekirjad võistkonda kandideerivate üliõpilaste kohta, kellele on organiseeritud treeninguvõimalused. Kahjuks pole aga neid võimalusi küllaldaselt kasutatud, eriti suusatajate mustamaatreeningu osas.

Ka tänavu on botaanikaaeda rajatud uisu- ja suusabaas, viimane küll viimast aastat, sest tulevaks talveks peab kapitaalehituste osakond aitama kaasa suusabaasi rajamiseks väljapoole botaanikaaeda. Uisuväljakule korrastatakse ka normaalmõõdetega hokiväljak.

Ühiskondliku töö korras on praegu rajamisel Tallinna tänava staadioni mäekallakul suusahüppe õppetrampliin.

Ülikooli suusatajate paremik valmistub hoolega eelolevaks võistlusperioodiks. Murdmaasuusatajatele viib treeninguid läbi O. Allikas, slalomistidele E. Abel. Vabariigi koondvõistkonda kuuluvad TRÜ suusatajad viibisid pikemat aega Otepääl treeninglaagris. Suuremat rõhku on tänavu pandud ÜSK-i spordikoolis õppivalle noortele suusatajatele. Arvestades viimaste innukat osavõttu treeningust võib siit loota väärikat suusatajate järelkasvu.

Nimetatud saavutustega talvehooajaks ettevalmistumisel ei saa aga rahule jääda. Liiga väike on veel I kursuse üliõpilaste osavõtt suusatreeningust. Me pole Tartus suutnud luua treeninguvõimalusi edasijõudnud suusahüppajaile, pole veel kindlustanud varustusega kõiki neid suusatajaid, kes sügisest saadik tegid mustamaatreeningut. Ei saa lugeda normaalseks asjaolu, et kehakultuuriteaduskonna suusaspordikateedri õppejõud sm-d P. Paris ja F. Parre piirduvad ainult erialatundide läbiviimisega kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele. On vajalik mobiliseerida kõik jõud, et eeloleval hooajal esineda väärikalt kõigil suurematel võistlustel.

S. Org

Toimetaja R. AULING

MB 19675 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 3229

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

...aamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (244) Reedel, 17. detsembril 1954. a. VII aastakäik

19. detsember 1954 on ENSV rahvakohtute valimiste päev.

KÕIK VALIMA!

Ülikooli šeflusalustes agitpunktides ollakse valmis valimisteks

19. detsembril toimuvad meie vabariigis rahvakohtute valimised. Ettevalmistunult võtab valimispäeva vastu Näituse t. 22 asuva agitpunkti agitkollektiiv. Valimistele eelnes tõhus massiline agitatsioonitöö, mille käigus selgitati valijaile rahvakohtute valimiste määrustikku, rahvakohtute osa kodanike õiguste kaitsel ja kommunistlikus ülesehitustöös, samuti mitmesuguseid valijaid huvitavaid sise- ja välispoliitika küsimusi. Agitatsioonitöös on seni eriti silma paistnud agitaatorid ajaloo-keeleteaduskonnast vanem-õpetaja Eringsoni juhtimisel ning arstiteaduskonnast sm-te Kaskemaa, Rooksi ja Loori juhtimisel. Agitaatorite töö üheks tulemuseks oli valijate nimekirjade kontrollimise lõpetamine põhiliselt 10. detsembriks.

Valimiste-eelsel perioodil on toimunud rida üritusi agitpunktis, millest eriti kordaläinuks osavõtjate rohkuse ja ürituse sisukuse poolest võib lugeda 12. detsembril toimunud kohtumiskoosolekut rahvakohtuniku kandidaadi sm. Kuuskmaaga ja rahvakaasistujate kandidaatidega.

15. detsembril oli agitaatorite nõupidamine, kus leidsid käsitlemist agitaatorite töö organiseerimise küsimused ja tööülesanded valimiste päeval. Võib loota, et agitaatorite kollektiiv tuleb valimiste päeval eeskujulikult toime oma ülesannetega.

Meie agitpunkti tegutsemispiirkonnas moodustavad valijate valdava enamiku ülikooli kollektiivi liikmed — õppejõud ja üliõpilased, kes on seni toimunud valimistel näidanud end teadlike ja eesrindlike nõukogude kodanikena, täites oma kodanikukohuse juba varastel hommikutundidel. Kutsume ka käesolevatel ENSV rahvakohtute valimistel kõiki valijaid üksmeelselt ilmuma valimiskastide juurde ja hääletama kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

A. Köörna

Valimiskampaania jooksul on agitpunkti nr. 20 agitaatorite kollektiiv teinud tõhusat selgitustööd elanikkonna hulgas. Enamik agitaatoreid tuli tööga edukalt toime. Eriti hästi töötasid agitaatorite grupid sm-te Prülleri ja Sepa juhtimisel. Need grupid lõpetasid esimestena valijate nimekirjade kontrolli.

Agitaatorid on valijate kodudes korraldanud hulgaliselt vestlusi sise- ja välispoliitilistel teemadel, nõukogude kohtute demokratismist, tutvustanud rahvakohtunike ja rahvakaasistujate kandidaate jne. Agitpunktis on valijatele korraldatud rida sisukaid üritusi.

Praegu käivad viimased ettevalmistused valimiste päevaks. Külastades valijaid teevad agitaatorid kindlaks valijate võimaliku lahkumise oma kodukohast valimiste päeval, selgitavad välja haigestunud valijad, kes ei suuda omal jõul tulla valimispunkti, et neile aegsasti saata valimiskast koju.

Agitpunktil on valimispäevaks organiseerimisel rida kontserte, kus esinevad isetegevuslased ja teatrisolistid.

Et kindlustada valimiste päeva igakülgne ettevalmistamine ja valimiste edukas läbiviimine, selleks on vaja, et iga agitaator täidaks oma ülesandeid suurima kohusetundega. Pole kahtlust, et agitaatorite kollektiiv täidab selle austava ülesande väärikalt.

A. Blumfeld

Valmistuge hästi eksameiks

R. ISSAKOVA,
TRÜ õppeosakonna ülem

Eksamisessioon teeb kokkuvõtteid semestri jooksul tehtud tööst, annab võimaluse kindlaks teha, kas õpetamise teaduslik-teoreetiline tase vastab esitatud nõudeile, kas see tase on tõusnud, missugused puudused ilmnesid üliõpilastel teoreetiliste teadmiste rakendamisel praktikas jne.

Jaanuarikuu esimestel päevadel algab eksamisessioon. Selleks et kindlustada selle sessiooni läbiviimist kõrgel teoreetilisel tasemel, tuleb teha aegsasti tõsist ettevalmistustööd. Erilist tähelepanu on vaja pöörata sellele, et ei korduks kevadise eksamisessiooni ettevalmistamisel tehtud vead.

Kevadise eksamisessiooni tulemused näitasid, et teaduskondade dekaanid, kateedrite juhatajad ja õppejõud osutasid õppeprotsessis vähe tähelepanu üliõpilaste edasijõudmisele ning nende ettevalmistamisele sessiooniks. Väga vähe pühendati tähelepanu esimeste kursuste üliõpilastele, mis kajastus nende teadmistes sessioonil. Läbivõetud distsipliinides osutasid paljud esimeste kursuste üliõpilased üsna nõrku teadmisi. Eriti palju oli ebaedukaid üliõpilasi arstiteaduskonna I ja II kursusel.

Üheks oluliseks erinevuseks kevadise sessiooniga võrreldes on nõudlikkuse tõstmine üliõpilaste teadmiste kontrollimisel. Me teame, et teadmiste eest pandud õigel hindel on suur kasvatuslik väärtus. Üliõpilane peab eksamil aru saama neist suurtest nõuetest, mida talle esitatakse kõrgemas koolis. Positiivsete hinnete, eriti väga heade ja heade saamiseks tuleb palju ja visalt töötada kogu õppeaasta vältel. Nõudmiste alandamine, liberaalitsemine hindamisel toob korvamatut kahju neile üliõpilastele, kes on semestri jooksul laiselnud ning vähe tegelnud õppimisega. Meil aga leidub veel selliseid «häid» õppejõude, kes kergekäeliselt jagavad maksimaalseid hindeid. See «leebus» tuli eriti selgesti esile mitterahuldavate hinnetega eksamite ümbertegemise taotlemisel. Teatavasti lubatakse erandjuhtudel ümber teha eksamit ainult ühes aines, meie õppejõud toetavad aga kõiki avaldusi üliõpilastelt, kes on saanud mitterahuldavaid hindeid. On olnud isegi niisuguseid kurioosumeid, et õppejõud toetab üliõpilase avaldust, kes soovib eksamit ümber teha läbikukkumisele järgneval päeval. Eelseisval sessioonil tuleb eksamite ümbertegemine viia miinimumini ning lubada seda ainult erandjuhtudel.

Eksamisessiooni ajal peab eksaminaator rahulikult selgitama, kuivõrd üliõpilane suudab iseseisvalt ja loovalt valgustada antud teaduse põhimisi seaduspärasusi. Sealjuures tuleb hoiduda pisiasjade ning detailide küsimisest. Eksameil ei tohi olla mingisugust närvilisust.

On tarvis taotleda, et kõik üliõpilased oleksid enne sessiooni algust ära teinud arvestused. Kateedreis tuleb üliõpilastele luua võimalused eksameiks valmistumiseks ruumide, kirjanduse ja programmide kättesaadavaks tegemise ning konsultatsioonide korraldamise näol. Tuleb ette valmistada ka eksamipiletid.

Ka õpperühmade aktiivi ees seisavad suured ülesanded. Aktiiv peab suhtuma leppimatult loodreisse ning neisse üliõpilastesse, kes ei tööta süstemaatiliselt, kes loodavad, et nad kuidagi sessioonil läbi saavad, samuti «viilijaisse», kes «haigestuvad» sessiooniks. (kevadisel sessioonil olid IV kursuse kolmekümnest ajaloolasest kolmteist haiged). Samal ajal tuleb osutada aga seltsimehelikku abi üliõpilastele, kes mõningail põhjusil on õpinguis maha jäänud.

Eksamisessiooniks ettevalmistumine peab huvitama teaduskonna kõiki ühiskondlikke organisatsioone, kõiki õppejõude. Meie ülikoolis on olemas kõik võimalused niisuguste tingimuste loomiseks, et eelseisev sessioon kulgeks organiseeritult ning kõrgel ideelis-teoreetilisel tasemel. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus osutavad suurt hoolt kõrgematele koolidele. Meie ülikooli üliõpilased peavad vastama sellele hoolitsusele kõrgete teadmistega eksamisessioonil.

ALGAS EKSAMISESSIOON

Õigusteaduskonna IV kursusel algas talvine eksamisessioon. Eksameile eelnes ettevalmistusperiood, millest võtsid osa partei- ja komsomoliorganisatsioon ning õppejõud.

Üliõpilased on sooritanud juba kolm eksamit: nõukogude tsiviilprotsessi, kriminalistika ja maaõiguse. Need eksamid näitasid, et valdavas osas on IV kursuse üliõpilased suhtunud ettevalmistusse tõsiselt. Õppejõud sm-d Salumaa, Püssa ja Kelder märgivad, et eksamid näitasid teaduse head omandamist üliõpilaste poolt. Paljud üliõpilased on saanud väga head hinded. Sm-te Allvee, Smirnovi, Taliste jt. vastused eksameil näitasid läbivõetud materjali sügavat ja süstemaatilist omandamist. Kolmandal eksamil said väga head hinded ka üliõpilased Teos, Ümarik, Ehava jt.

Ent kursusel on ka üliõpilasi, kes aasta jooksul on töötanud süsteemitult, valmistunud eksameiks halvasti, ilma tõsiduseta ja said nüüd mitterahuldavad hinded. Nii kukkusid sm-d Luigaleht ja Põder nõukogude tsiviilprotsessi eksamil läbi, K. Türk aga sai rahuldava. Torkab silma see, et nad kõik on kommunistlikud noored. See on tunnistuseks kommunistlike noorte madalast vastutustundest, komsomoligrupi ebapiisavast tööst. Kui eksamieelsel perioodil toimus grupis energiline tegevus, siis pärast lahtist koosolekut ei tehtud enam mingit tööd.

Komsomoligrupi selline suhtumine eksamiteks ettevalmistumisse on ebaõige. Ei saa kalliks pidamata jätta kursuse kollektiivi, ei saa teda jätta eksamite ajal saatuse hooleks. See viga tuleb parandada järgmiseks — dialektilise materialismi — eksamiks.

N. Zaugarov

Poliitinformatsioon grupis

Poliitinformatsioonid gruppides on huvitavad, kui küsimuste arutamisest võtavad elavalt osa kõik kohalolijad. Niisugused sisukad poliitvestlused on toimunud ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia II kursuse B-grupis.

Möödunud reedel toimunud kokkutulekul arutas grupp õppe- ja kasvatustöösse puutuvaid küsimusi. Üliõpilased M. Pütsepp jt. märkisid oma sõnavõttudes tõsiseid puudusi üliõpilaste käitumises nii ülikoolis kui ka ühiselamuis ja avalikes kohtades. Toodi esile arvukaid näiteid elementaarsete käitumisreeglite rikkumise kohta ja tehti rida asjalikke ettepanekuid seni esinenud väärnähtuste likvideerimiseks. Koosolekul arutati läbi ka ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» ilmunud kriitika M. Valtenbergi kohta, samuti ajalehe juhtkiri.

Samal informatsioonil arutati veel eksamisessiooniks valmistumisega seotud küsimusi.

M. Soosaar

TEADUSKONDADE ÕPETATUD NÕUKOGUDES

Täna, 17. detsembril algusega kell 16 toimub TRÜ aulas arstiteaduskonna Õpetatud Nõukogu koosolek, kus esimesena tuleb kaitsmisele Leningradi Keemia-Farmaatsia Instituudi töötaja Jevgenia Vaštšuki ja teisena Harkovi Farmaatsia Instituudi assistendi Irina Manko väitekiri.

Samal ajal toimub Õpetatud Nõukogu saalis ajaloo-keeleteaduskonna, õigusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna ühendatud Õpetatud Nõukogu koosolek. Väitekirja teemal «Eesti töörahva võitlus imperialistliku interventsiooni ja kodanliku diktatuuri vastu kodusõja aastail (1918—1920)» kaitseb TRÜ aspirant Karl Siilivask.

Teisena tuleb kaitsmisele TRÜ aspirandi Ellen Plotniku väitekiri «Kodanliku parlamentarismi kokkuvarisemine maailma majanduskriisi aastatel ja fašistliku diktatuuri kehtestamine Eestis (1929—1934)».

Õppigem suure hiina rahva keelt

Viimastel aastatel on kõikidel elualadel saavutatud ajaloolised võidud nihutanud suure hiina rahva maailma rahvaste seas esirinda. Erilist huvi tuntakse hiina rahva vastu aga Nõukogude Liidus ja rahvademokraatia maades. Nõukogude Liidu rahvaste ja hiina rahva vahel on sugenenud kõikidel aladel elav läbikäimine ja tihe side.

Inimeste omavahelise suhtlemise vahendiks on aga keel. Meie vennasvabariikides ongi innuga asutud suure hiina rahva keele õppimisele, et selle kaudu vahetult pääseda hiina kultuuri varasalvedele.

Paraku leidub meil veel küllalt väärarvamusi hiina keele keerukuse kohta, mis tegevat ta meie inimestele mitteõpitavaks.

Kuigi hiina keel kasutab meie silmadele äärmiselt keerukana näivat hieroglüüfkirja, pole selles ometi midagi juhuslikku, vaid kõik on rangelt seaduspärane.

Et võimaldada TRÜ üliõpilastele kõigist teaduskondadest omandada teoreetilisi ning praktilisi teadmisi hiina keelest, korraldatakse TRÜ-s käesoleval õppeaastal fakultatiivse ainena hiina keele loengud algajaile. Kõiki teaduskondi palutakse koostada neist loenguist osa võtta soovijate nimekirjad ning esitada need võimalikult peatselt ajaloo-keeleteaduskonna lääne-euroopa kirjanduse ring klassikalise filoloogia kateedri juhatajale sm. V. Alttoale.

Loengute algus, koht ja aeg teatatakse edaspidi vastava afišiga, mille ilmumist vitriini palutakse kõigil jälgida.

P. Nurmekand

ÜTÜ ringide töökogemusi

Kateedrid juhtigu üliõpilaste teaduslikku tööd

TRÜ ÜTÜ arstiteaduse osakonna raames töötab 23 teaduslikku ringi, mille tööst võtavad aktiivselt osa 280 üliõpilast.

Analüüsides teaduslike ringide tegevust teaduslike uurimistööde hulga ja kvaliteedi järgi, mille kõige ilmekamateks näitajateks on üliõpilaste teaduslike tööde arv, näeme ringe, kelle liikmed igal aastal esinevad teaduslikel konverentsidel ja esitavad auhinnatöid (patoloogilise anatoomia, patoloogilise füsioloogia, füsioloogia, neuroloogia jt. ringid). Nende kõrval aga eksisteerib ringe, kelle töö edukus jätab veel soovida.

Nõrga töö põhjused sõltuvad pahatihti nii üliõpilastest kui ka kateedrite juhtivast osast ringide töö suunamisel.

Aastaid töötasid ühendatud kirurgia ja ühendatud teraapia ringid mitme kateedri juhtimisel. Siis aga selgus, et osa kateedrite õppejõude jäid täiesti eemale üliõpilaste teadusliku töö juhendamisest, kusjuures kogu töö raskus lasus üksikutel õppejõududel (prof. Linkberg, dots. Seppo, dots. Kõrge). Et aga liikmete arv nendes ringides oli väga suur, sattusid õppejõud sellise hulga üliõpilaste juhendamisega raskustesse. Et lahendada olukorda, otsustas ÜTÜ nõukogu organiseerida iga sisehaiguse ja kirurgia kateedri juurde iseseisva teadusliku ringi.

On vajalik, et kõigi arstiteaduskonna kateedrite kollektiivid saaksid aru üliõpilaste teadusliku töö tähtsusest. Kahjuks näevad aga mõned õppejõud üliõpilaste teadusliku töö juhendamises endale vaid lisakoormust. Selline seisukoht on täiesti väär, sest need kateedrid, millede juures asuvad ringid on töötanud intensiivselt, kasvatavad ühtlasi endale tublit teaduslikku kaadrit.

Üliõpilaste poolt teostatava teadusliku töö produktiivsus sõltub suurel määral sellest, kuidas kateedrid valivad teadusliku töö problemaatikat ja temaatikat, arvestades nende aktuaalsust, teostatavust ja ühtlasi üliõpilaste huve. Paljud kateedrid on aga seni lähtunud temaatika valikul juhuslikkusest, mistõttu ei leidu nende teemade täitjaid. Nii näiteks pidi hospitaalkirurgia kateeder koostama k. a. sügisel üliõpilaste teaduslikuks tööks uue temaatika, sest kevadel koostatud temaatika ei leidnud täitjaid.

Üliõpilaste töö tuleb ringi kalendrilises tööplaanis planeerida ettekandmisele üksikute osade kaupa, valmimise järjekorras (ettekanne kirjandusest, metoodikast jne.), sest nagu kogemused on näidanud, võivad töö ettekandmisel kerkida üles uued probleemid, mille lahendamisele võivad rakenduda jälle uued ringiliikmed.

Tuleb meeles pidada, et ringid ei kujuta endist ainult kitsaste spetsialistide ettevalmistamise organisatsiooni vormi, vaid et ringi ülesanne on palju üldisemat laadi. Nimelt peab ring andma antud spetsialiteedi raamides üliõpilasele oskuse iseseisva teadusliku uurimistöö teostamiseks, mida ringi liige peale ülikooli lõpetamist saab rakendada edaspidises teaduslikus töös või praktilises tegevuses.

Arstiteaduskonna üliõpilaste teaduslike ringide töö kvaliteedi pideva parandamise huvides on vajalik, et kateedrid suurendaksid oma organiseerivat ja juhtivat osa üliõpilaste teaduslikus töös. Teiselt poolt on väga vajalik, et ka üliõpilased ise aru saaksid oma kvalifikatsiooni tõstmise vajadusest iseseisva teadusliku uurimistöö oskuse omandamise teel ning senisest suuremal määral ja aktiivsemalt organiseeruksid teaduslikesse ringidesse, rakendades maksimaalselt oma võimeid iseseisva teadusliku mõtlemise osas.

E. Raudam,
ÜTÜ arstiteaduse osakonna üldjuhendaja

R. Vaik,
ÜTÜ arstiteaduse osakonna nõukogu esimees

KIRI TOIMETUSELE

KÕRGEM SEISUS

Lugupeetav toimetus!

Meie kollektiivi häälekandja on viimasel ajal korduvalt sõna võtnud üliõpilaste käitumise küsimuses. Peame selle probleemi ülestõstmist väga vajalikuks ning eelnevad kirjutused andsid meilegi julgust pöörduda avaliku kirjaga ajalehe poole, et lahendada seda küsimust õigusteaduskonna II kursusel.

Asi on nii, et juba möödunud õppeaasta esimestel kuudel tekkisid meie kursusel teatud suletud rühmakesed. Juba siis hakkas eriti ebameeldivalt silma torkama üks rühm oma üleoleva käitumisega kaasüliõpilaste suhtes. Sellesse rühma kuuluvad tütarlapsed hakkasid millegipärast pidama end «siniverelisteks», ihu ja hinge poolest kõrgemal seisvateks olevusteks. Nende värvitud huulekestelt hakkas kaasüliõpilaste kohta pudenema selliseid epiteete, nagu neid vanasti kasutati sadamakõrtsides või purjus voorimeeste seltskonnas. Raske on neist süütumaidki kirja panna (paberi ja trükimusta kannatlikkusel on ka oma piir).

Meie kursuse tervelt ellusuhtuval enamikul oli raske seda taluda juba möödunud aastal, kuid lootsime, et ehk ajapikku see «aadliseisus» saab aru oma käitumise ebaväärikusest. Kuid me pettusime. Tänavu on see «kõrgemat seisust» kujutav rühmitus kujunenud kogu kursuse häbiplekiks. Kartmatult terroriseerivad Ingrid Otu, Helju Hinno ja nende ninamees Ruth Martens kõige inetumate ja saastasemate sõnadega kogu kursust. Iga halvustavat märkust nende neiukeste käitumise kohta kommenteeritakse niisuguse sõnadevalanguga, et ütlejal jääb mulje, nagu oleks ta kraevahele saanud pangetäie jälki roiskvett.

R. Martensi leebemat laadi väljendused kaasüliõpilaste kohta on «värdjas», «absoluutne kummipea», «lõust», «ebakorrapärane inimkeha» jne. Ise ta peab taolist kõneviisi vaieldamatuks teravmeelsuse ja kõrgelt arenenud vaimse intellekti tunnuseks. Tema ultravaimukusest pole, nagu öeldud, sobiv avalikult kõnelda, nagu näiteks sellest ropust loosungist, mis oli kinnitatud ühiselamu toa seinale. Solvavalt käitub see «sinivereline» ka teiste teaduskondade üliõpilastega, nagu see juhtus näit. 8. detsembril majandusteaduskonna II kursusega koos toimunud seminaril. Sellega häbistas ta kogu meie kursust.

Halb on see, et R. Martens levitab selle rumala tõve katkupisikuid. R. Martensi käitumisviis on külge hakanud isegi kommunistlikele noortele Mare Tõrvale ja Helvi Sitskale. Samasuguseid tendentse võib märgata ka mõningate noormeeste käitumises (Saarevet, Tammerik). Kogu kursusel on loodud õhkkond, et iga hoolikamalt oma õppeülesandeisse suhtuvat üliõpilast tituleeritakse avalikult «pugejaks».

Raske on meil otsida selle rumala tõve juuri. Igatahes on selle juured ja juurekesed sügaval, ulatuvad tagasi sinna aega, kui meil oli «kuldne» buršinoorus ja «kõrgemate seisuste» ülalt alla suhtumine. Aga mille poolest need «preilihakatused» on paremad kui kaasüliõpilased? Võib-olla selle poolest, et nad ennast paremini värvida oskavad, ekstravagantselt jalg üle põlve istuvad ja suitsu ahmivad. Muu poolest küll mitte. Selleski osas torkab silma Ruth Martensi ülimalt suursugune «eeskuju».

Ka õppejõudude petmises ja õppedistsipliini rikkumises võib see rühm üllatada oma «leidlikkusega». Sellest üks näide. Ühele hiljuti toimunud marksismi-leninismi seminarile (algas kell 11) tuli ainukesena sellest paremat tõugu inimeste rühmast Ingrid Otu, ja teatas, et ei üliõpilased Selg Sitska, Hinno ega Martens ei saa ilmuda — terve tuba olevat saanud vingumürgituse ... Tüdrukutel olevat hing lausa peene niidikesega kaelas, väänlevat kõik valudes oma vooditel. Kontrollides selgus, et midagi taolist pole üldse juhtunud. Tegemist oli pettusega, et vabandada oma «sissemagamist». Muide, Mare Tõru pole siiani osa võtnud ühestki tsiviilõiguse seminarist ja tema näokest on nähtud ainult 1 (loe ü h e l!) selle ala loengul (see oli kindlasti juhuslik eksitus, mida raske seletada).

Juba ammu on kursuse sooviks olnud seda küsimust avalikult arutada grupi või kursuse koosolekul. Kuid näib, et seda pole julgetud teha, kartes kaela saada eriti R. Martensi sõimuvalingut. Pöördusime siis käesolevaga toimetuse poole, et toetuda meie üliõpilaskonna avalikule arvamusele. Tahame, et meie kursuse kollektiivi lõhkumine lõpeks. Ütleme veel kord avalikult, et selle rühma «preilikeste» käitumine on meile vastik ja eriti Ruth Martensit on meil sellisena raske näha oma kollektiivis.

Palume, et toimetus selle kirja avaldaks. Palume, et seda tähelepanelikult loeksid komsomolikomitee, meie dekanaat ja õppejõud. Oleks väga hea, kui seda avalikku kirja saaksid lugeda ka nende tütarlaste, eriti R. Martensi vanemad.

Rühm õigusteaduskonna II kursuse üliõpilasi

Kehakultuur ja sport

Parandada teaduskondadevahelise ülevaatuskonkursi juhtimist

Teaduskondadevaheline ülevaatus-konkurss, mille kavva kuulub teaduskondadevaheline spartakiaad, õppe-sportlik töö, massiline sporditöö ja kehakultuuri- ja spordialane organiseerimistöö teaduskondades, algas meie ülikoolis käesoleva õppeaasta 1. septembril.

Kui vaadelda konkursi senist kulgemist, siis peab siin märkima rida pidurdavaid asjaolusid.

Ülevaatus-konkursi orgkomitee kui juhtiv organ on jäänud sellest tööst täiesti kõrvale (esimees sm. Sildmäe). Konkursi juhend, mis pidi trükitama brošüürina, on seni trükkimata ja teaduskondadele ja ühiskondlikele organisatsioonidele välja saatmata, olgugi et konkursi esimene etapp on peatselt lõppemas.

Teaduskondadevahelisel spartakiaadil, mis kuulub ülevaatuskonkursi kavva, on seni läbi viidud võistlused kergejõustikus, laskmises, tõstmises ja maadluses, kuna esimesel etapil ette nähtud spordialadest on veel läbi viimata võistlused võrkpallis ja ratsaspordis.

Teaduskondade paremusjärjestus on praegu järgmine:

1. Matemaatika-loodusteaduskond — 22 punkti (teaduskonna võistkonnad saavutasid esikoha kergejõustikus ja maadluses, kolmanda koha tõstmises ja laskmises).
2. Arstiteaduskond — 21 punkti (esikoht laskmises ja tõstmises, kolmas koht kergejõustikus ja teine koht maadluses).
3. Ajaloo-keeleteaduskond — 14 punkti (teine koht kergejõustikus ja tõstmises, neljas koht laskmises).
4. Õigus-majandusteaduskond — 7 punkti (teine koht laskmises ja neljas koht tõstmises)

Nagu ülalmärgitust nähtub, ei võtnud õigus-majandusteaduskonna võistlejad osa kergejõustiku- ja maadlusvõistlusest ning ajaloo-keeleteaduskond maadlusvõistlusest.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogud ja komsomolining ametiühinguorganisatsioonid peavad tarvitusele võtma kõik abinõud, et kindlustada teaduskonna võistkondade osavõtt eelseisvalst spartakiaadi üritustest. **H. Rind**

Maadlusvõistlustelt

TRÜ spartakiaadi raames viidi 12. detsembril TRÜ võimlas läbi teaduskondadevahelised klassikalise maadluse võistlused. Nimetatud võistlustest võtsid osa matemaatika-loodus- ja arstiteaduskonna võistlejad. Suurima punktide arvu (60) saavutas kehakultuuriosakonna võistkond, kellele järgnesid matemaatika-loodusteaduskond (44 p.) ja arstiteaduskond (10 p.). Kuna kehakultuuriosakond võistles väljaspool spartakiaadi raames toimuvat arvestust, siis tuli esikohale matemaatika-loodusteaduskond. Ülejäänud teaduskonnad ei olnud võistlustel üldse esindatud, mis näitab, et teistes teaduskondades ei tegelda maadlusspordiga.

Üksikutes kehakaaludes tulid TRÜ 1954. a. klassikalise maadluse meistriteks kärbeskaalus R. Vaher (mat.-loodust.), sulgkaalus H. Lipsberg (kehakultuuriosakond), kergekaalus H. Ussar (arstitead.) kergekeskkaalus J. Kinggi (kehakultuuriosak.), keskkaalus L. Unt (mat.-loodusteadusk.) ja poolraskekaalus E. Kulv (kehakultuuriosak.).

Võistlused näitasid, et maadlussport ei ole veel suutnud kaasa tõmmata üliõpilaste laiemaid hulki, mistõttu osa teaduskondi jäi võistlustest üldse eemale.

Oleks vajalik, et peale kehakultuuriosakonna ja matemaatika-loodusteaduskonna ka teiste teaduskondade kehakultuurikollektiivide juhatused suunaksid üliõpilasi treeningutundidesse, et sellega tõsta maadlusspordi taset TRÜ-s ja kindlustada oma teaduskondadele täisarvuline võistkond maadluses.

A. Tähnas

Ettekanne rahvusvahelistel teemadel

Hiljuti toimus ÜTÜ õigusteaduse osakonna rahvusvahelise avaliku õiguse ringi töökoosolek, kus III kursuse üliõpilane Uno Vettner kandis ette töö «Nõukogude Liidu ettepanekud kollektiivse julgeoleku kindlustamiseks Euroopas».

Ettekanne kutsus ringi liikmete hulgas esile elava diskussiooni. Tänapäeval, millal imperialistid tahavad Londoni ja Pariisi kokkulepetega taastada saksa militarismi, on julgeoleku küsimus muutunud maailma välispoliitika põhiküsimuseks. Seepärast toetavad ka kõik rahuarmastavad rahvad Nõukogude Liidu võitlust kollektiivse julgeoleku süsteemi loomise eest Euroopas.

M. Muts

Sisukas töökoosolek

Toimus ÜTÜ eesti keele ringi järjekordne töökoosolek. IV kursuse üliõpilane M. Norvik esines ülevaatega ühe meie sugulasrahva rühmituse — valdai karjalaste ehitusalasest sõnavarast. Ettekandja tutvustas keelehuvilisi ka sealsete hoonete ehitusega ja nende omapäraga. Keelelist ja etnograafilist materjali illustreeriti fotodega.

Seejärel jutustas aspirant L. Vassikova koosolijaile mari keelest, mari keeleteaduse saavutustest ja tulevikuperspektiividest. Praegu on mari keeleteadlaste tähtsaimaks ülesandeks ühtse kirjakeele loomine, mis on raskendatud kahe üksteisest tublisti erineva murde olemasolu tõttu.

Üritus oli kahtlemata väga huvitav. Kuna see käsitles meie sugulaskeeli, osutus ta eriti vajalikuks neile üliõpilastele, kes kavatsevad spetsialiseeruda soome-ugri keelte alal. **T. Murusalu**

Metoodikaringis

ÜTÜ metoodikaringi (juhendaja vanem-õpetaja Prinits) hiljuti toimunud töökoosolekul esines ettekandega «Keskkooliõpilaste matemaatikaringide tööst teiste kõrgemate õppeasutuste juures» üliõpilane Ruustal, kes andis ülevaate Moskva Lomonossovi-nimelise Ülikooli ja Riia Riikliku Ülikooli saavutustest selles osas.

Teisena arutati keskkooli matemaatikakursuse programmi küsimusi. Projekti esitamiseks võttis sõna I kursuse töörühma nimel L. Sihvart. Sõnavõtjad märkisid, et I kursuse töörühm on projekti koostamisel teinud tõhusat tööd, ja esitasid rea väärtuslikke parandusi. Lõpuks võttis koosolek vastu otsuse, et iga ringi liige koostab kaks ülesannet matemaatilisel olümpiaadil lahendamiseks.

I. Kiir

EELOLEVAL NÄDALAL

TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine üldkoosolek, mis pidi toimuma 14. detsembril k. a., toimub 21. detsembril algusega kell 18 aulas.

•

23. detsembril k. a. algusega kell 16 toimub TRÜ aulas matemaatika-loodusteaduskonna Opetatud Nõukogu koosolek. Kaitsmisele tulevad TRÜ aspirantide Linda Aru, Liia Einasto ja Ruth Liase kandidaadidissertatsioonid.

Väitekirjad on tutvumiseks välja pandud Tartu Riikliku Ülikooli pearaamatukogus.

•

TRÜ pearaamatukogus toimub kolmapäeval, 22. detsembril kell 18 lugejate konverents ateistlike küsimuste käsitlemisest eesti kirjanduses. Sissejuhatav sõnavõtt aspirant L. Siimiskerilt.

Osavõtt võimaldatud kõigile.

Teadmiseks kõigile

Vastavalt paljudele soovidele teatame veelkordselt TRÜ parteibüroo tööjaotuse ja vastuvõtu aja parteibüroos.

Parteibüroo sekretäri sm. J. Kalitsa vastuvõtuajad on iga päev kella 11—13, sekretäri asetäitja sm. N. Erman võtab vastu laupäeviti kella 16—18, sekretäri asetäitja sm. R. Issakova, vastutav massilise poliitilise töö eest, kolmapäeviti kella 17—19, büroo liige sm. B. Hiire, neljapäeviti kella 15—17, büroo liige sm. V. Reiman, vastutav õppekasvatusliku töö alal, laupäeviti kella 16—18, büroo liige sm. E. Laasik, vastutav teadusliku töö alal, reedeti kella 17—19, büroo liige sm. V. Mäe, vastutav parteiharidustöö alal, esmaspäeviti kella 17—19, büroo liige sm. K. Olev, vastutav kehakultuuritöö alal, kolmapäeviti kella 15—17.

* * *

Holukassad pakuvad holustajatele igasuguseid soodustusi. Nii on kõrgemate õppeasutuste professoritel ja õppejõududel ning teadusliku uurimise asutuste teaduslikel töötajatel õigus lasta holukassadesse holuarvele üle kanda oma töötasu ja teisi summasid. Säärased ülekanded toimuvad õppeasutuse või instituudi administratsiooni nimele adresseeritud kirjaliku avalduse põhjal. Avalduses võib ette näha nii ühekordset kui ka igakuist töötasu ülekandmist.

Kasutage nimetatud soodustusi!

K. Kirt,
Tartu Linna Tsentraal Töö-Holukassa nr. 6733 inspektor

Kokkuvõtteid pedagoogilisest praktikast

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

9. novembrist 6. detsembrini toimus ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastel pedagoogiline praktika. Praktika baasidena kasutati Tartu I, II, III ja V keskkooli.

Esimesel nädalal kuulasid praktikandid oma eriala tunde, mida andsid koolide vastava aine õpetajad, ja võtsid osa nendele järgnenud aruteludest. Kuulatud tunnid andsid meile vajalikke metoodilisi näpunäiteid tundide ülesehitamiseks ja läbiviimiseks.

Teisel nädalal andsid aineõpetajad oma tunnid üle praktikantidele. Igal praktikandil tuli anda 8—10 tundi oma erialal. Hästi oli organiseeritud töö eesti filoloogia ja loogika-psühholoogia osakonna üliõpilaste osas III ja V keskkoolis (metoodik G. Laugaste), kus juba praktikantide esimesi tunde kuulasid metoodik, aineõpetaja ja kaaspraktikandid. Tundidele järgnenud aruteludes räägiti üksikasjaliselt tunni positiivsetest ja negatiivsetest külgedest, mis aitas kõrvaldada esinenud vigu.

Esimestes tundides esines närveerimist, ei suudetud saavutada küllaldast kindlust tunni läbiviimisel, ei osatud rakendada praktikas teoreetilisi teadmisi metoodika alal. Nii näiteks ei suudetud koduülesannete kontrollimisel jälgida vastajat, mistõttu jäeti parandamata nii sisulisi kui ka keelelisi vigu. Keelelisi vigu (ülesse pro üles, õieti pro õigesti, järgi pro järele, suhtuma millele pro millesse jne.) esines ka peaaegu kõigi praktikantide keeletarvituses. Õpilaste laialivalguvaid vastuseid ei osatud suunata hästi ja selgesti formuleeritud küsimustega ja seetõttu ei saadud alati vastusest terviklikku pilti. Sellest tulenes üksikutel juhtudel ka ebaõige hindamine (E. Siidva, E. Veskisaar, V. Lehari jt.). Koduülesannete kontrollimiseks kulus mõnikord lubatust rohkem aega, mis takistas tunnikonspektis ette nähtud materjali käsitlemist normaalse tempoga (T. Mälksoo, H. Laanpere, A. Schmuul, R. Anvelt). Oli juhtumeid, kus õpetaja laskus kahekõnesse vastama kutsutud õpilasega, pööramata tähelepanu klassile (F. Vakk, V. Käo, H. Palm, V. Lehari jt.). Esimeste tundide vigade hulka tuleb lugeda ka seda, et uue aine esitamisel kalduti pidama loengut (H. Ploom, O. Paabo, E. Siidva).

Üliõpilaste metoodiline ettevalmistus osutus enam-vähem küllaldaseks. Mõnel määral teoreetiliseks jäi see siiski kirjanduse ja ajaloo osas.

Oma ülesannetesse suhtuti üldiselt kohusetundlikult, välja arvatud üksikud juhud. Nii näiteks sõitis praktikant E. Jakobson Tartust ära ega suutnud eksamitunniks külaldaselt ette valmistuda, mistõttu ta sai mitterahuldava hinde.

Praktikaaja jooksul vabaneti peaaegu täielikult esimestes tundides esinenud vigadest ja suur osa üliõpilastest andis oma eksamitunnid hindele väga hea.

Klassi- ja koolivälise töö osas võtsid praktikandid osa kooli õppenõukogu, lastevanemate ja komsomoli-algorganisatsiooni koosolekust, kultuurihommikutest, ringide tööst. Individuaalürituste täitmise osas oleksid üliõpilased võinud näidata üles rohkem initsiatiivi.

Ehkki praktikaaeg oli lühike, omandati siiski vajalikke praktilisi oskusi ja metoodilisi võtteid oma eriaine õpetamiseks tulevasel pedagoogilisel tööpõllul. **C. Toomsalu**

KEHAKULTUURIOSAKONNAS

Kehakultuuriosakonna IV kursusel toimus 10. novembrist kuni 7. detsembrini pedagoogiline praktika. Praktika baasiks oli Tartu Riiklik Ülikool. Üliõpilastel tuli anda praktika jooksul tunde TRÜ põhirühmadele ja kehakultuuriosakonna õppegruppidele. Praktikat juhendasid metoodikarühma parimad õppejõud (H. Valgma, R. Nõvandi, A. Rünk jt.). Praktikal tuli ilmsiks, et vähene on olnud töö üldettevalmistavate tundide metoodikas (peale võimlemise eriala) ning oskussõnavara alal. Seevastu erialased tunnid kehakultuuriosakonna õppegruppidega olid sisukad ja metoodiliselt hästi läbi viidud. Esimesel nädalal esines ebakindlust tundides. Pärast antud praktikatundi toimus tunni arutelu, kus võtsid sõna tundi oponeerinud üliõpilased, grupi põhiõppejõud ja erialakateedri metoodik. Need arutelud aitasid kiiresti lahti saada esinenud vigadest. Iga nädala lõpul tehti nädala töö kokkuvõte, kus metoodik analüüsis ja tõi esile põhilised vead.

Peale praktiliste tundide andmise tutvusid praktikandid TRÜ kehalise kasvatuse kateedrite tööga, kusjuures neil tuli koostada kateedri õppetöö põhilised dokumendid (õppetöö graafik, tunniplaan, koormuse jaotamise graafik jne.).

7. detsembril lõppes praktika, välja arvatud suusatamise ja kergejõustiku osas, kus praktika jätkub talvel Kääriku õppebaasis ja kevadel staadionidel. Aruanded näitasid, et praktika jooksul on tehtud tulemusrikast tööd. Võimlemise ja sportmängude eriala üliõpilased sooritasid arvestustunni kõik väga heale hindele, teistel erialadel esines heade ja väga heade kõrval ainult ujumise erialal üks rahuldav hinne. Paremini esinesid praktikal kommunistlikud noored A. Viru, E. Sügis, J. Sirge, U. Ugandi ja E. Rusi.

Alates 8. detsembrist läks kehakultuurlaste IV kursus organisatsioonilisele praktikale. Praktika baasideks on ette nähtud spordiühingute nõukogud ja kehakultuurining spordikomiteed Tartus.

I. Andreller

MB 22712 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 3382.

Toimetaja R. AULING

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
Raamatupalat
„ ..... 195 ..

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 37 (245) Reedel, 24. detsembril 1954. a. VII aastakäik

Ametiühingu rühmaorganisaator

Hiljuti toimunud ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogide osakonna õhtul kulges teadustajatepaari vahel umbes järgmine jutuajamine:

— Kuidas teil ka ametiühingutööga on?

— Hästi.

— See tähendab, kuidas?

— Grupp töötab suurepäraselt: kõik tasusid liikmemaksud ennetähtaegselt ja hääletamisest dekanaadis on osa võtnud enamik üliõpilasi.

Pole midagi öelda: õigesti tabatud satiir. Nii uskumatu, nii ebaõige kui see ka ei ole — tõele tuleb au anda — suuremas osas ametiühingugruppides piirdub ametiühingu grupiorganisaatori töö peamiselt liikmemaksude korjamisega. Seejuures ei ole siingi asjad kaugeltki korras. On aga selge, et ametiühingu rühmaorganisaatori tööpiirkond ei ole hoopiski nii kitsas, et see on palju laiahaardelisem ja sügavam.

Ametiühingu rühmaorganisaatori töö on see lüli, mis seob ametiühingu liikmeid ametiühingu juhtivate organitega. Tähendab — see on töö massidega. Peale isikulise arvestuse ja liikmemaksude korjamise peab ametiühingu rühmaorganisaator pidevalt koos komsomoliorganisatsiooniga läbi viima rühmakoosolekuid, organiseerima kursusel poliitinformatsioone, vestlusi, arutlusi, puhkeõhtuid, kino-, teatri- ja muuseumikülastusi, ekskursioone, abistama isetegevusringide tööd ja kindlustama oma grupi liikmete osavõttu nende tööst, abistama seinalehtede tööd. Ta peab kogu oma mitmepalgelise tööga tõstma grupi liikmete ideelis-poliitilist ja kultuurilist taset.

Ja sellest mitmepalgelisest ja laiahaardelisest tööst ongi enamik meie ametiühingu rühmaorganisaatoreid eemaldunud. Nad on läinud kergemat teed. On muidugi ekslik arvata, et positiivseid näiteid siin üldse ei ole. Reas gruppides (grupiorganisaatorid Firfarov, Kondio) on küllaltki positiivseid saavutusi. Ametiühingugrupi töö on siin huvitav, mitmepalgeline ja kasvatav. Kuid need on vaid üksikud faktid. Üldiselt on ametiühingu rühmaorganisaatorite töö siiski halb.

Põhjusi on siin palju ja mitmesuguseid, kuid põhimine on see, et ei ole veel leitud ühtset ja õiget praktilist ametiühingu rühmaorganisaatorite töö läbiviimise vormi. Iga rühmaorganisaator tegutseb omaette ja isemoodi, ning kui küsida, milles nende töö seisneb, ei oska nad ka ise sellele vastata. Sellepärast tuleb kiiremas korras tõsta see küsimus üles ja lahendada kuni lõpuni. Kui ametiühingu rühmaorganisaatori töö on põhimine lüli ametiühingu töös, lüli, mis seob massi ja juhtkonda, ja kui see momendi kõige tähtsam lüli töötab halvasti, siis takerdub sellesse ka kogu ametiühinguline töö, käesoleval juhul Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu töö.

Suureks puuduseks ametiühingu grupiorganisaatorite omavahelise eraldatuse kõrval on ka nende eraldatus teiste organisatsioonide tööst ja eelkõige komsomoliorganisatsiooni tööst. Sageli töötatakse eraldatult, s. t. töötavad eraldi kursuse komsorg ja ametiühingu grupiorganisaator. See viga on üleülikooliline ja levib puudusena nii ametiühingu- kui ka komsomoli- ja parteiorganisatsioonis. Selle puuduse likvideerimisega muutuks palju mitmekülgsemaks, ulatuslikumaks ja tagajärjekamaks kogu meie ideelis-poliitiline ja massilis-kultuuriline töö.

Vähe on siiani tegeldud ka esimeste kursuste üliõpilastega. See ei vabanda aga muidugi ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse bibliograafiaosakonna ametiühingu rühmaorganisaatori sm. Lepiku teguviisi, kes üldse on loobunud kursusekaaslaste poolt talle usaldatud ülesannete täitmisest. Lepiku teguviis on ebanõukogulik ja kuulub hukkamõistmisele, kuid see tõstab üles ka teise küsimuse: mida on tehtud, et muuta I kursuse ametiühingugruppide töö juba algusest peale huvitavaks ja kasvatavaks? Ebaõige suhtumine noortesse ametiühinguliikmetesse ja nende rühmaorganisaatoritesse on viinud selleni, et seal sünnivad ja arenevad needsamad «traditsioonid», mis on arenenud suuremas osas vanematel kursustel — tegevusetus, ühekülgsus, ebahuvitavus.

Teatavasti töötavad ametiühingu grupiorganisaatorite otsesel juhtimisel ka kursuse kultuurivolinik, ALMAVÜ, Punase Risti ja spordiorganisaator, ajakirjandusvolinik jt. On aga arusaadav, et kui töötavad ebarahuldavalt ametiühingu rühmaorganisaatorid, siis käivad sama teed ka nende alluvad. Ka nende töö on siis juhuslik ja eraldatud.

Eeltoodust järeldub, et ametiühingu grupiorganisaatorid, meie ametiühinguorganisatsiooni tähtsamad lülid, töötavad halvasti. Ja kuna sellest sõltub kogu TRÜ ametiühinguline töö, tuleb kitsaskohad selles küsimuses lahendada võimalikult kiiresti.

Rühmaorganisaatorid kõigil kursustel! Teil tuleb süvendada ja mitmekesistada oma tööd, te peate oma töö siduma teiste organisatsioonide, eelkõige komsomoliorganisatsiooni tegevusega. Organiseerige oma töökogemuste vahetamist teiste rühmaorganisaatoritega, viige vastavale tasemele endile alluvate volinike töö. Vanemate kursuste rühmaorganisaatorid! Pöörake rohkem tähelepanu esimeste kursuste ametiühingurühmade tööle!

Rohkem kasutada kollektiivi kasvatavat mõju

Matemaatika-loodusteaduskonna nagu teistegi meie ülikooli teaduskondade kesksemaks ülesandeks on kaadrite ettevalmistamine, kaadrite, kes on relvastatud teadusliku sotsialismi tundmisega ja on jäägitult andunud kommunistliku ühiskonna ülesehitamise üritusele.

Õigesti korraldatud õppeprotsess, s. o. loengute, seminaride ja laboratoorsete tööde läbiviimine kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel kindlustab, et üliõpilased saavad sügavaid ja püsivaid teadmisi, kuid samal ajal on see kõige efektiivsemaks vormiks üliõpilaste kasvatamisel nõukogude spetsialistideks.

Matemaatika-loodusteaduskonnas tehakse tõsist tööd võitluses lohakuse ja distsipliinitusega õppetöös, samuti üliõpilaste käitumiskultuuri tõstmisel. Nimetatud tööd alustasime sellest, et viisime sisse range arvestuse üliõpilaste õppetööst põhjuseta puudumiste kohta. Mitte ükski loengult puudumise fakt ei jäänud dekanaadi poolt tähele panemata. Üliõpilased, kes puuduvad mittekaaluvatel põhjustel loenguilt, peavad ilmuma hiljemalt kolme päeva jooksul pärast puudumist dekanaati ja selgitama loengult puudumise põhjusi. Niisugune individuaalne vestlus koos teiste vormidega, nagu õppedistsipliini arutamine tootmisnõupidamistel, komsomolikoosolekuil, kursusekollektiivis ühiskondliku arvamise loomine distsipliinirikkujate suhtes jne. on andnud silmapaistvaid tulemusi. Praegu on teaduskonnas rida kursusi, kus mittekaaluvatel põhjustel puudumist ei esine või see on viidud miinimumini (matemaatika IV, füüsika eesti osakonna I, keemia V, bioloogia II, geograafia I kursus jt.). Mitterahuldav on olukord distsipliiniga seni veel rea osakondade III kursusel (füüsika-, keemia-, matemaatika-, bioloogia- ja geograafiaosakonnas). See on võimalik seetõttu, et nende kursuste kollektiivid eesotsas rühmavanemate, grupiorganisaatorite ja ametiühinguorganisaatoritega ei pea küllaldast võitlust distsipliinirikkujatega.

Väga vähe teostavad kasvatustööd kateedrid. Sellest kõneleb selget keelt fakt, et kateedrikoosolekuil käsitletakse kasvatusküsimusi liiga põgusalt, ilma sügavama analüüsita ning konkreetseid otsuseid vastu võtmata. Peaaegu üldse ei praktiseerita mahajäänud ja distsiplineerimata üliõpilaste väljakutsumist kateedrikoosolekuile. Mitterahuldav on ka kontakt õppejõudude ja üliõpilaste vahel. Õppejõud leiavad harva aega üliõpilastega vestlusteks väljaspool loengut, osavõtuks komsomolikoosolekuist, üliõpilaste külastamiseks nende kodudes ja ühiselamus.

Milleni see võib viia? Füüsika-osakonna I kursuse (vene grupp) komsomolikoosolekul arutati selle kursuse kommunistliku noore V. Rogatševi käitumist. Ta süü seisnes selles, et ta ilmus hiljuti ühel kesköö grupi ebaväärikate kaaslastega ebakainese olekus Tartu jaama restorani, kus nad käitusid sobimatult, mistõttu nad toimetati miilitsajaoskonda. See võis juhtuda ainult seetõttu, et üliõpilane Rogatšev elab erakorteris, kus ta on langenud halva ümbruse mõju alla. Ei komsomoliorganisatsioon ega ka õppejõud pole leidnud võimalusi tutvuda üliõpilase kodusте tingimustega, mis oleks võinud ära hoida halva ümbruse mõju süvenemist.

Taolised juhtumid on tõsiseks hoiatuseks meie õppejõudude kollektiivile ja ühiskondlikele organisatsioonidele ja viitavad vajadusele üldiselt kasvatustöölt üle minna konkreetsele kasvatustööle.

On vajalik, et neile üliõpilastele, kes suhtuvad passiivselt oma ülesannetesse, antakse jõukohaseid ühiskondlikke kohustusi, sest sel teel on neid võimalik lülitada kollektiivi töösse. Paralleelselt ühiskondlike organisatsioonidega on siin vastutavad ülesanded ka üliõpilaste teaduslikel ringidel. Just mahajäänud üliõpilastele tuleb anda konkreetseid ülesandeid ringis, tuleb neid lülitada teaduslikku töösse. Neid tuleb kaasa tõmmata ka kunstilise isetegevuse ringidesse ja sportlikule tegevusele.

Selliste vahendite kompleks juhib mahajäänud üliõpilaste tähelepanu vajalikus suunas ja kollektiivi kasvatav mõju annab vajalikke tulemusi.

A. Perk,
matemaatika-loodusteaduskonna prodekaan

Seltsimehed komsomolikomiteest, vahest astute appi!

Millest on tingitud väärnähted?

Ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogide II kursust peetakse üheks halvemaks teaduskonnas. Et leida selle põhjust, oleks kahtlemata huvitav jälgida kursuse komsomoligrupi tööd.

Osutub, et selle kavatsuse teostamine on küllaltki raske, sest see töö peaaegu puudub.

Juba möödunud õppeaastal, kui grupporgina töötas V. Tuuling, tegutses komsomoligrupp loiult. Mitmedki kommunistlikud noored näitasid kursusekaaslastele halba eeskuju sagedase puudumise (Telliskivi) või nõrga õppeedukusega (Kala, Kaasik). Õppeaasta lõpuks lahkus 3 kommunistlikku noort nõrga õppeedukuse tõttu ülikoolist. Komsomoligrupp suhtus õppeedukuse ja -distsipliini küsimustesse formaalselt.

Käesoleval õppeaastal valiti grupporgiks M. Hansen. Olukord aga ei paranenud sugugi. Sügisel toimunud aruande-valimiskoosolekust kuni detsembri alguseni ei tehtud grupis üldse mingisugust tööd. Detsembri algul viidi läbi koosolek, kuid vastuvõetud tööplaanist pole veel ühtegi punkti ellu rakendatud.

Sellised on faktid. Millest on need tingitud?

Peamine põhjus peitub kahtlemata kommunistlikes noortes endis. Komsomolitöösse suhtutakse lubamatult ükskõikselt. Ei täideta elementaarseidki komsomolidistsipliini nõudeid (koosolekuist osavõtt jne.). Kuid ei grupporg ega grupp tee midagi distsipliinirikkujate korralekutsumiseks. Gruppi kuulub rida komsomoli (Nikker, Kruut, M. Jullis, Hämelane), ametiühingu (K. Jullis), ÜTÜ (Juhansoo, Noot, Kään) ja isetegevusringide (Pütsepp, Kivisalu) aktiviste. Aga ükski neist pole tundnud oma komsomoligrupi töö vastu niipalju huvi, et oleks midagi ette võtnud selle aktiviseerimiseks.

Kõige selle tulemusena pole komsomoligrupil kursusel mingit autoriteeti. Tugevale kasvubaasile vaatamata pole kommunistlike noorte read poolteise aasta jooksul täienenud ühegi uue noorega. Kursusel ei teatagi täpselt, kes on kommunistlikud noored, kes mitte.

Kursusel valitseb «omamehelik» suhtumine väärnähtustesse, pole suudetud luua seltsimeheliku kriitika ja enesekriitika õhkkonda, puudub kollektiivsusetunne. Kommunistlikud noored aga soodustavad sellise ebaterve õhkkonna püsimist. Hiljuti toimunud kursusekoosolekul, kus arutati kursuse üliõpilaste käitumise küsimusi, hakkas grupporg sm. Hansen õigustama koosoleku kokkukutsumist kõrgemailt instantsidelt tulnud korraldusega küsimuste printsipiaalse tõstatamise asemel.

Vaatamata tõsistele puuudustele grupi töös pole ei osakonna büroo (kuhu kuulub ka grupi liige Nikker) ega ülikooli komitee midagi ette võtnud olukorra parandamiseks. Sm. Hansen töötab esimest aastat grupporgina ja vajaks pidevat juhtimist kogenumate komsomolitöötajate poolt. Seda juhtimist aga ei ole. Eelkõige aga on vaja, et grupi kommunistlikud noored võtaksid komsomolitööd oma südameasjana, ainult siis suudab grupp kahtlemata lühikese ajaga likvideerida kõik puudused ja muuta grupi töö elavaks ja sisukaks.

O. Sirg

VASTUTUSTUNDETU SEKRETÄR

Matemaatika-mehhaanikaosakonna komsomoli-algorganisatsiooni üldkoosolekul arutati osakonna büroo tööd möödunud 2 kuu jooksul. Ametliku ettekandega büroo nimel keegi ei esinenud, sest büroo ei olnud midagi märkimisväärset (peale kahtlase väärtusega osakonnaõhtu) korda saatnud. Selle asemel luges ELKNÜ TRÜ komitee esindaja sm. Loog ette osakonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo sekretäri sm. Vichmani avalduse ametist lahkumise kohta. Sm. Vichman esitas lahkumise põhjusena organisatoorsete võimete puudumise komsomolitöö juhtimiseks. Kui temalt küsiti, mida ta on teinud esilekerkinud raskuste likvideerimiseks, siis selgus, et selleks polnud ta astunud mingeid samme.

Sm-d Loog, Jürimäe, Jartsev, parteiorganisatsiooni esindaja sm. Kaasik, büroo liige sm. Lõbus jt. iseloomustasid sm. Vichmani kui egoisti ja individualisti, kes arvestab ainult iseennast, mitte aga kollektiivi, suhtub põlglikult kaasüliõpilastesse, ei abista neid ja peab alandavaks ka ise pöörduda vanemate seltsimeeste poole.

Sm-d Soonets, Arend jt. märkisid, et büroo töös esinenud puudustes ei saa süüdistada ainuüksi sm. Vichmani, vaid selle eest kannavad vastutust ka teised büroo liikmed ja ELKNÜ TRÜ komitee, kes ei kontrollinud küllaldaselt osakonna komsomoli-algorganisatsiooni tööd.

Üldkoosolek võttis vastu otsuse vabastada sm. Vichman osakonna büroo sekretäri kohustest ja heita välja büroo koosseisust. Uueks büroo liikmeks valiti sm. Soonets.

I. Kiir

Oma ülesande täitnud üritus

Esmaspäeval, 20. dets. toimus ajaloo-keeleteaduskonna ja ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude ühine metoodiline konverents, kus esitati mitu huvitavat ettekannet.

Vanem-õpetaja Pravdini ja prof. Ramuli ettekanded olid pühendatud esimese kursuse üliõpilastega teostatava õppetöö näitlikustamise küsimustele.

Dots. Elango ettekanne kandis pealkirja «Kuidas harjutada üliõpilasi loenguid süstemaatiliselt konspekteerima». Referent märkis, et õppejõud peavad senisest enam andma praktilisi juhtnööre üliõpilastele konspektide kirjutamiseks. Otstarbekas on regulaarselt kontrollida üliõpilaste konspekte ja juhtida üliõpilaste tähelepanu neis esinevatele tüüpilistele vigadele.

Dots. Pärl oma ettekandes «Oskussõnade ja tsitaatide käsitlemine esimesel kursusel» juhtis tähelepanu väga olulisele asjaolule. Nimelt ei tunne paljud üliõpilased täpselt teaduslike terminite ja oskussõnade tähendust, mille tundmist siiski võiks eeldada keskkoolikursuse lõpetanult. Kõneleja tõi hulgaliselt huvitavaid näiteid selle kohta, kuidas üliõpilased hämmastavalt vigaselt defineerivad üldtuntud mõisteid. Niisiis tuleb igal õppejõul erilist tähelepanu pöörata uute terminite tähenduse selgitamisele.

Arvuka auditooriumi ees esitatud ettekanded leidsid kuulajate poolt elava vastuvõtu ja kutsusid välja asjaliku diskussiooni. Konverents rikastas kõiki osavõtjaid uute mõtetega ning täitis seega täiesti oma ülesande.

E. Prikk

OMANDATAKSE KOGEMUSI PEDAGOOGILISEL ALAL

Lünkade parandamiseks keskkoolide matemaatikaõpetajate ettevalmistamises ülikoolis moodustati vanem-õpetaja Prinitsi initsiatiivil matemaatikaringi juurde metoodikarühm. Rühma tööd juhib õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlane kommunistlik noor Soonets. Rühma, mille tööst võtavad osa 41 üliõpilast, peamiseks eesmärgiks on anda üliõpilastele esimesi praktilisi kogemusi pedagoogilisel alal.

Töö rühmas kulgeb elavalt. Grupi I kursuse üliõpilaste poolt eesotsas L. Sihvartiga koostati keskkooli matemaatikakursuse põhiküsimuste programm. Järgmisel semestril on kavas ülikooli I kursusel läbi viia kontrolltöö neid põhiküsimusi haaravate ülesannete ulatuses. Grupp üliõpilasi töötab ülesannete koostamise alal matemaatikaosakonna juures tegutsevale keskkooliõpilaste matemaatikaringile. Seoses sellega kuulati ära V kursuse üliõpilase E. Ruustali ettekanne «Keskkooliõpilaste matemaatikaringide tööst teiste kõrgemate õppeasutuste juures».

Järgmise semestri alguses valmib grupi IV kursuse üliõpilaste (U. Tiiolt, M. Sippol, A. Arak, V. Peterson) ühine töö «Matemaatika õpetamise arengust Eesti NSV-s», mis koostatakse eestikeelsete matemaatikaõpikute analüüsi tulemusena. Samuti on koostamisel III kursuse üliõpilaste E. Tossi ja S. Linno ettekanne «Matemaatika õpetamise ajaloost Venemaal».

Suurem rühm I kursuse üliõpilasi kavatseb hakata analüüsima keskkoolide õpilaste matemaatikavihikutes esinevaid vigu. Et tutvuda õppetöö organiseerimisega keskkoolis, on kavas läbi viia linna eesrindlikumate matemaatikaõpetajate tundide ühiskülastusi.

Järgmisel semestril korraldatakse matemaatika-alane olümpiaad vabariigi keskkoolides Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste ja Haridusministeeriumi ühisel organiseerimisel. Ka selle ürituse läbiviimisele tahab metoodikarühm kaasa aidata ülesannete koostamise osas.

Rühma tööst võtavad eriti aktiivselt osa I kursuse üliõpilased, moodustades üle poole rühma liikmeskonnast.

Ü. Veltmann,
matemaatika-mehhaanikaosakonna üliõpilane

PARTEI ELU

Kasvatustöö küsimused tähelepanu keskpunkti

Kuigi ülikoolis õppe-kasvatustöö tase on üldiselt tõusnud, esineb tõsiseid puudujääke õppe- ja kasvatustöö seostamisel, millest on tingitud arvukad töödistsipliini ja kultuurse käitumise reeglite rikkumise juhtumid üliõpilaste hulgas. Kasvatustöö puuduste analüüsile ja nende puuduste kõrvaldamise võimaluste väljaselgitamisele oli pühendatud neil päevil toimunud TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine koosolek, kus ettekandega esines õppeprorektor sm. I. Sildmäe.

Ettekandes toodi rohkearvuliselt kriitilisi näiteid selle kohta, et osa õppejõude alahindab kasvatustöö küsimusi (professorid Aunap, Martinson, Hiie, vanem-õpetajad Imelik, Tolokonnikova, Firssova, Pravdina, Niggol, Alttoa jt.). Neid õppejõude ei huvita näiteks see, kui palju üliõpilasi külastab nende loenguid, rääkimata sellest, kuidas nad antud õppeainet omandavad.

Esineb järjekindlusetust ka õppejõudude nõudmistes, näit. kontrolltööde suhtes, mistõttu osa arstiteaduskonna üliõpilasi eelistab kontrolltöid üldse mitte esitada (biokeemias ja mikrobioloogias). Puuduliku kontakti tunnuseks õppejõudude ja üliõpilaste vahel on asjaolu, et üliõpilased ei tea isegi mõne õppejõu nime, õppejõud omakorda aga ei tunne kursuse või rühma aktiivi.

Häid tulemusi kasvatustöö alal on saavutanud õigusteaduskonna I kursuse poliitinformaator sm. Laasik, kuid koosolekule, kus ta tutvustas oma töökogemusi, tuli kahjuks kokku vaevalt ⅛ kõigist poliitinformaatoritest.

Puuduste peapõhjusena kasvatustöö alal tõi sm. Sildmäe esile kateedrite ebarahuldavat suhtumist kasvatustöö organiseerimisse. Näiteks on matemaatika-loodusteaduskonna 16 kateedris viimase 3 aasta jooksul toimunud ligi 500 koosolekut, kasvatustöö küsimusi on arutatud aga ainult 13 korral, sellest 5 korral zooloogiakateedris (prof. Riikoja), mis on ka kasvatustöö alal parimaks kateedriks teaduskonnas. Kasvatustöö küsimuste edukat lahendamist aitaks soodustada hoolikam õpperühmade komplekteerimine õppeaasta algul, samuti koormuse õige planeerimine kateedrijuhatajate poolt, mis aitaks vältida üliõpilaste ülekoormatust.

Nii sm. Sildmäe kui ka rida sõnavõtjaid rõhutasid, et eduka kasvatustöö peamiseks pandiks on tihe vastastikune koostöö dekanaatide, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni vahel. Positiivse näitena toodi aga ainult ajaloo-keeleteaduskonna ametiühinguorganisatsiooni (büroo sekretär A. Perlits), kes on dekanaadile tõsist abi osutanud puuduste väljaselgitamisel ühiselamutes.

Sõnavõttudes peatusid õppejõud õige töökollektiivi loomise küsimustel, mis peab kujunema peamiseks kollektiivi üksikute liikmete kasvatamise abinõuks. Kollektiivi organiseerimist tuleb alata õppeaasta esimestest päevadest, kusjuures erilist tähtsust omab poliitinformaatori töö ja rühmakolmiku õige valik. Sm. Saar kriipsutas alla, et üliõpilaskollektiivi kasvatamise tähtsaks eelduseks on õppejõudude kollektiivi kasvatamine, millisel alal arstiteaduskonnas esineb veel suuri puudusi.

Sm. Laasik peatus poliitinformaatori töö kogemustel ja näitas, et edukat kasvatustööd saab teostada ainult täieliku vastastikuse usalduse õhkkonnas, siis, kui poliitinformaator tunneb hästi oma gruppi.

Sõnavõtjad märkisid, et rektoraat pole kuigi aktiivselt tegelnud õppejõudude, eriti noorte õppejõudude kasvatamise küsimustega, mistõttu nende töös esineb tihti puudusi. Pedagoogikakateeder ja metoodiline komisjon võivad osutada reaalset abi õppejõududele nende õppe-kasvatusliku töö parandamisel.

Vähe räägiti koosolekul aga ühiskonnateaduste kateedrite osast kasvatustöö parandamisel, samuti andis paljudes sõnavõttudes tunda ebakonkreetsus.

Ühest küllaltki tõsisest küsimusest

Üheks määravamaks faktoriks isetegevuslaste töös on repertuaar. Viimasel ajal on aga hakatud üha sagedamini rääkima, et Tartu Riikliku Ülikooli isetegevuslaste repertuaar ei ole küllalt kõrgel tasemel. Ja see on tõsi. Elu areneb kiiresti, nõudmised kvaliteetse repertuaari järele kasvavad järjest. Meie repertuaar on aga jäänud oma iseloomult juhuslikuks, žanrilt ühekülgseks, läbimõtlematuks ja seetõttu sageli ebahuvitavaks. Miks näiteks puudub meie isetegevuslaste repertuaaris hea ja vaimukas huumor? Miks ei leia väärikat kasutamist meie noorte autorite omalooming?

Isetegevuskollektiivide töö sisukust, nende repertuaari tugevust näitab repertuaari seotus kohaliku eluga, meie oludes — ülikooli mitmepalgelise tegevusega. Siiani me seda saavutanud ei ole. Palju annaksid siin juurde aktuaalsed, vaimukad vahepalad, samuti temaatilised õhtud.

Repertuaar peab olema kasvatav, kasvatades nii publikut kui ka esinejaid. Meie isetegevuslaste repertuaaris esineb aga veel ideelisi vääratusi ja kunstiliselt nõrku palasid. Järjest nõudlikumaks muutunud publik ei rahuldu enam hallide ja ilmetute ettekannetega.

Repertuaari valik on juhuslik, kuigi selles osas on küllalt avarad võimalused. On selge, et kui me hakkame senisest rohkem kasutama kasvõi ülikooli noorte autorite töid, saavutame ka seda, et hakatakse kirjutama rohkem ja paremini. See oleks aga suureks saavutuseks meie repertuaari mitmekesistamisel, selle muutmisel elulähedasemaks ja originaalsemaks. Vähe on kasutatud ka meie kogumata ja juba kogutud rahvaluule materjale. Positiivseks ürituseks on selles osas rahvakunstiõhtu korraldamine ja seda just tänu H. Mikkeli initsiatiivile. Seda traditsiooni on vaja jätkata. Üldse on vaja pidevalt uuendada oma repertuaari ja just uute, algupäraste, aktuaalsete paladega. Samuti on vaja leida uusi esinemisvorme.

Repertuaari valik on tõsine ja vastutusrikas osa isetegevuslaste töös, seetõttu on väär, et iga meie isetegevuskollektiiv muretseb repertuaari ise omaenda jõududega ja juhuslikult. Eriti suurte raskuste ette seab see meie nooremad kollektiivid, kellel selleks pole veel mingeid kogemusi.

TRÜ klubi, komsomoli- ja ametiühingukomitee peavad lahendama repertuaariküsimuses esinevad puudused ning astuma praktilisi samme uute isetegevuskollektiivide loomiseks, uute isetegevusžanride arendamiseks, isetegevusõhtute kavade mitmekesistamiseks.

E. Mallene

Tõsisemalt suhtuda aspirantide juhendamisse

Viimaste aastate jooksul on Tartu Riiklikus Ülikoolis tunduvalt paranenud noorte spetsialistide ettevalmistamine aspirantuuri kaudu. Enamik aspirantide kandidaadidissertatsioone on valminud õigeaegselt.

Saavutustega ei saa aga kaugeltki rahule jääda, sest paraku esineb veel niisuguseid aspirante ja juhendajaid, kes ei suhtu oma ülesannetesse täie tõsidusega.

On ilmne, et töö aspirantuuris nõuab nii aspirandilt endalt kui ka juhendajalt tõsist töössesuhtumist juba aspirantuuri esimestest päevadest alates. Seepärast organiseeris rektoraat koos parteibürooga (komisjoni esimees dots. Moskvin) käesoleva aasta sügisel kõikide aspirantide töö põhjaliku kontrolli, et sel viisil välja selgitada kõik puudused ja raskused, mis võimaldab võtta tarvitusele kiired ja ratsionaalsed abinõud nende kõrvaldamiseks.

Rida puudusi II kursuse aspirantide töös selgitati välja 15. detsembril toimunud nõupidamisel. Selgus, et on veel aspirante, kes pole õiendanud kandidaadimiinimumi esimesi eksameid (M. Lõhmus, juhendaja dots. Reiman), kus enamik aspirante valmistab ette juba viimast kandidaadimiinimumi eksamit või on õiendanud kõik eksamid. Aspirantidele on nimetatud küll kandidaadidissertatsioonide teemad, kuid real juhtudel vajavad need veel täpsustamist, tingituna mitmesugustest asjaoludest (aspirant Galkin, juhendaja prof. P. Ariste, aspirant Raal, juhendaja prof. Kadari jt.).

Hoopis tõsisemaid puudusi leidis komisjon mõningate III kursuse aspirantide töös. Nii näiteks töötab arstiteaduskonna pediaatria kateedri III kursuse aspirant R. Härma juba arvult neljanda(!) dissertatsiooniteema kallal (ametlikult on kinnitatud küll kaks teemat). Sealjuures on mõnede seltsimeeste poolt soovitatud ka see teema kõrvale jätta põhjusel, et see ei ole küllalt teaduslik, ning alustada mõne uue teemaga või pöörduda mõne endise teema juurde tagasi. Paratamatult kerkib küsimus: kes on selles lubamatus olukorras süüdi? Võib julgesti öelda, et mainitud olukorras on kõigepealt süüdi teaduslik juhendaja dots. Kaur, kuid samuti teised õpetatud Nõukogu liikmed, kes lasksid kinnitada sellise teema. Aspirandi süüdistamiseks teema valikul on vähe alust. Õigustatult kerkib teinegi küsimus: kuidas saab aspirandi teadusliku töö juhendajaks olla inimene, kes ise ei oma teaduslikku kraadi?

Teatavat vastutustundetut suhtumist esineb ka ajaloo-keeleteaduskonna aspirandi L. Tindi töös, kes mitte alati ei kasuta aega ratsionaalselt.

Üldise puudusena esineb asjaolu, et rida kateedreid juhendajate kõrval ei abista küllaldaselt aspirante. See on aga väga vajalik, eriti kui juhendaja asub eemal.

Avastatud puudustest järeldub, et rektoraat ja parteiorganisatsioon peavad tugevdama kontrolli aspirantide töö üle, nõudma aspirantidelt ja juhendajatelt rangelt tööplaani täitmist, võtma varakult tarvitusele kõik abinõud esinevate väärnähtuste kõrvaldamiseks, et sellega vältida tähtaegade mittekinnipidamist aspirantuuriaja lõppedes.

E. Laasik,
juriidiliste teaduste kandidaat

Hästiõnnestunud koolipraktika

Hiljuti toimunud ÜTÜ NSV Liidu ajaloo ringi ja üldajaloo ringi ühine koosolek oli pühendatud V kursuse ajaloolaste praktika tulemuste läbiarutamisele. Sissejuhatavas sõnavõtus rõhutas metoodik dotsent Loone nõukogude õpetaja, eriti aga ajalooõpetaja vastutusrikast osa nõukogude noorsoo kasvatamisel väärikaiks kommunismiehitajaiks.

Esimese tunni konspekti koostamisest kõneles üliõpilane Leemann, kes märkis, et õpetaja peab kõigepealt kindlaks määrama tunni eesmärgi ja läbiviimise võtted, unustamata sealjuures tunni õiget jaotamist ajaliselt. Sõnavõtja tõestas, et hoolikalt ja pisiasjadeni läbimõeldud konspekt tagab tunni igakülgse õnnestumise.

Üliõpilane Teder tõi esile frontaalse küsitlemise kui klassi aktiviseerimise ja kontrollimise vahendi. Kõneldes frontaalse küsitlemise mitmesugustest vormidest, puudutas sm. Teder paljusid huvitavaid probleeme ja lahendas need õigesti. Tunni näitlikustamisest kõneles üliõpilane Udrit, kes soovitas teiste vahendite kõrval ajalootunnis kasutada ära ka ajaloolisi maale, mis õpetaks õpilasi ühtlasi tundma vene kunsti ajalugu.

Organisatsioonilisest tööst koolis (töö pioneeridega, õpilaskomitee töö) rääkisid üliõpilased Ariste ja Raid. Märgiti, et pioneeritöö lonkab Tartu III keskkoolis, kus veel vähe arendatakse pioneeride endi initsiatiivi, ei anta välja seinalehte, koondused on ebahuvitavad, mistõttu neist ei võeta 100-%-liselt osa. Üliõpilane Ariste organiseeris koonduse teemal «Kommunistlik noor — pioneeri vanem vend», mis kujunes huvitavaks. Pioneerid käisid külas tehase «Võit» komsomoliorganisatsioonil ja andis välja koonduseteemalise seinalehe.

Üliõpilane Piirimäe juhtis tähelepanu klassijuhataja vastutusrikkale ülesandele — kujundada üksmeelne ja töökas klassikollektiiv eesotsas komsomoligrupiga. Klassijuhataja esimene ja peamine ülesanne on põhjalikult tutvuda iga õpilasega ning läheneda talle vastavalt tema iseloomule.

Üldiselt suhtusid kõik ajaloolased 3-nädalase koolipraktika vältel oma ülesannetesse tõsiselt, mistõttu praktika viidi läbi kõrgel ideelis-kasvatuslikul tasemel.

Koosolekul anti rida praktilisi näpunäiteid ja juhiseid just IV kursuse üliõpilastele, kes järgmisel aastal siirduvad koolipraktikale.

L. Tagel,
ÜTÜ NSVL ajaloo ringi sekretär

Mõningaid märkmeid uue muusikalise komöödia kohta

Meie teatrirepertuaar on rikastunud uue tähelepanuväärivа lavateosega muusikalise komöödia «Rummu Jüri» näol. Heliloojate E. Arro ja L. Normeti ning libreto autorite H. Lumeti ja A. Meringu ühistööd tuleb eriti hinnata seepärast, et nad olid esimesed, kes asusid tööle selle žanri alal.

«Rummu Jüri» populaarsuse teatripubliku hulgas põhjustab eelkõige äärmiselt rahvalik, viisirikas muusika ning tegevustiku haaravus. Muusikaline komöödia on veelkordseks tõendiks sellest, kui palju väärtuslikku peitub meie rahvapärandis.

Teiselt poolt tuleb rõhutada seda suurt tööd, mis teater on teinud «Rummu Jüri» lavaletoomisel. Tänu lavastaja ja autorite koostööle suudeti põhiliselt vältida kahte ohtlikku äärmust Jüri kuju andmisel (revolutsionäär või hobusevaras) ja muid vigu. Kuid ei saa öelda, et «Rummu Jüri» oleks ka nüüd, pärast lavaletulekut, lõplikult valminud.

Tahaksin lühidalt peatuda neil mõtetel, mis kerkisid esile TRÜ ametiühinguorganisatsiooni ja ÜTÜ eesti kirjanduse ning rahvaluule ringi poolt korraldatud «Rummu Jüri» arutluskoosolekul. Eelkõige rõhutati muusikalise komöödia rahvalikkust, eriti muusika osas. Kohati on kasutatud ja avardatud otseseid rahvaviise. Rahva kuju on antud rahvamuusikale lähedaste intonatsioonidega. Rahvakoorid ja -stseenid kõlavad kohati otse ooperlikult.

Mis puutub Rummu Jüri muusikalisse karakteristikasse, siis jääb see nõrgaks. Autoritel ongi kavas anda tugevamalt Jüri ekspositsioon ning seda just muusikalises osas.

Suurima ebakõlana tõsteti üles mõisniku ja praosti ühendamine Apla praost Manfred Hahni kujus. Mõis ja pastoraat on alati olnud kaks eri õhkkonda, vaatamata sellele et teine neist teenib esimese huve. Sellest ongi tingitud asjaolu, et E. Luhats ei suutnud anda eredat karakterit. Laval kerkisid esile rohkem mõisniku jooned, praosti osa jäi selgusetuks ning kunstlikult liidetuks. Ka Hahni poeg Kurt on tüüpiline mõisnikupoeg nii oma loomult kui ka käitumiselt. Seepärast soovitati Hahni kujutada ainult mõisnikuna, mis ei tooks ka libretosse suuri muudatusi.

Edasi tuleks märkida mõningaid puudujääke Jüri kujus. Kuigi teatril on põhiliselt õnnestunud hoiduda tegemast Jürist revolutsionääri, näeme siiski, et ta on teadlik tsarismivastane võitleja sel ajal, kui eesti talurahvale olid veel omased illusioonid tsaari heast tahtest, mis kaitseb neid mõisnike omavoli vastu. Jüri võis küll käia Peterburis ning üht-teist kuulda sealsetest ideedest, kuid väljendama peaks ta neid omamoodi, talupoeglikumalt.

Kõige lünklikumaks osutus I vaatus, kus, hoolimatā lavastaja püüetest, pole suudetud luua sujuvat tegevust, «traagelniidid» sündmuste vahel on veel näha. Ebakõlana tunduvad siin ülearu tugevalt antud dramaatilised jooned. Lõpulaul «Härrad ärgu arvaku» kõlab liiga vägevalt ja lõpetavalt.

Vaidlusi tekitas IV vaatuse esimese pildi, nn. aiapildi küsimus. Avaldati seisukohti, et aiapilt tuleks tuua tagasi ning lühendada tükki eidekese kuju väljajätmisega. Kuid peategelase Rummu Jüri arengule ei anna aiapilt midagi uut juurde. Kuigi seal on suurepäraseid kohti, näit. Adelheidi igatsusest õhkuv aaria ja praosti perekonna seesmise moraali paljastamine, jääb pilt ikkagi staatiliseks. Samal ajal eidekese aitamine on neid jooni, mis kuulub otseselt Rummu Jüri karakteristikasse.

Juba kontrolletendusele järgnenud arutluskoosolekul märgiti, et muusikalise komöödia kompositsioon kulgeb mitte tõusvas, vaid pidevalt langevas joones. Jüri tembud algavad kõige hullemast — noore mõisniku läbipeksmine I vaatuses. Hobuse väljapetmine teises vaatuses on juba väiksem vägitegu (kuigi kõige tugevamini ja hästi väljaarendatult antud). Sellest omakorda nõrgem on ümberriietumine naiseks III vaatuses, kirjade läkitamine, eidele koha andmine jm. Teoreetiliselt on see õige. Kuid nagu selgus, ei langenud pealtvaatajate huvi momendikski. Küll on aga sündmuste sellises järjekorras esitamisega loodud ühtne, tervikuline süžee. Jüri vangistamise stseen, samuti lõpplahendus on selle eest jälle tugevalt antud. Õnnestunult on ära kasutatud kottiajamise komme rahva suurima põlguse väljendamisena.

Tubli saavutusena tuleb märkida üksiktegelaste karakterite väljajoonistamist. Eriti meisterlikud olid Rein (Enn Raa) ja Adelheid (Linda Tanni). Eltsu kuju on paremini õnnestunud V. Ternil, võludes oma lihtsuse ja südamlikkusega, kuna A. Seep mõnes suhtes kordab oma eelmisi osi.

«Rummu Jüri» lavaletulekuga on astutud esimene ja üsna suur samm algupärase eesti muusikalise komöödia arendamisel.

M. Anderson

EELOLEVAL NÄDALAL

25. detsembril algusega kell 20 toimub TRÜ aulas üliõpilaskontsert. Esineb üliõpilaste isetegevuskollektiive kõigist teaduskondadest.

*

Üliõpilaste vana-aasta ball toimub aulas 31. detsembril algusega kell 22. Kavas on ettekandeid, näärivana külaskäik.

Teaduskonniti korraldatakse õppejõudude ja teenistujate ühised näärihõhtud detsembri lõpus ja jaanuari alguses.

*

2. jaanuaril 1955. a. algusega kell 14 korraldatakse ülikooli aulas õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste lastele nääripuu. Laste isetegevusringi poolt tuleb esitamisele näidend «Külmataat». Lõpuks näärivana ja kingituste jagamine.

*

27. detsembril toimub RT «Vanemuises» kehakultuuriosakonna näiteringi poolt lavastatud muusikalise komöödia «Pulmareis» kordusetendus.

Toimetaja R. AULING

MB 22735 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3388.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Head uut aastat, seltsimehed!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 38 (246) Reedel, 31. detsembril 1954. a. VII aastakäik

Meie saavutusi ja ülesandeid

F. KLEMENT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

Uut aastat võtavad kogu maailma töötajad vastu olukorras, mil on hoogustunud Nõukogude Liidu juhtimisel toimuv võitlus rahu eest. Meie kodumaa rahvad astuvad viienda viisaastaku viimasesse aastasse, et teha viisaastaku ülesannete ennetähtaegse täitmisega veel üks samm teel kommunismile, meie maa tööstusliku jõu edasise kindlustamise, põllumajanduse järsu tõusu, meie elu materiaalse ja kultuurilise taseme edasise tõusu suunas.

Tehes kokkuvõtteid oma tööst möödunud aastal võib meie ülikooli kollektiiv ära märkida rea saavutusi. Ülikool on arvuliselt kasvanud, statsionaarsete üliõpilaste arv on ületanud 2700 inimest, kaugõppeosakonnas ulatub see arv peaaegu 1000 inimeseni. Vastavalt on suurenenud ka ülikooli õppejõudude koosseis, mis ulatub 350 inimeseni (1953. a. oli 300 inimest).

Ülikoolis on loodud uued erialad: majandusteaduskond, raamatukogunduse osakond ajaloo-keeleteaduskonnas. Kaugõppeosakonnas on loomisel kehakultuuri eriala.

Ehkki aeglaselt, jätkus siiski ülikooli teadusliku töö paranemine. Tunduvalt on suurenenud lõpetatud ja trükitud teaduslike tööde arv. Ilmus uus väljaanne ülikooli toimetisi, ülikooli õppejõudude teaduslikud artiklid hakkavad üha sagedamini ilmuma üleliidulistes ajakirjades. Ülikoolis, eriti arstiteaduskonnas, on konstrueeritud rida uusi teaduslikke aparaate, mis on ära tanud huvi NSV Liidu Tervishoiuministeeriumis.

Teadusliku töö temaatika on ühe rohkem kontsentreerunud põhiliste suundade ümber, on vähenenud sel le temaatika laialipaisatus.

Rõõmustavaks sündmuseks meie ülikooli elus oli üha suurema hulga üliõpilaste kaasatõmbamine teadusliku töösse, üliõpilaste teadusliku ühingu töö aktiviseerimine. Ettekannete arv üliõpilaste teaduslikul konverentsil, samuti auhinnatud teaduslike tööde arv suurenes tunduvalt.

Ülikooli teadusliku tegevuse üldise paranemise tulemusena on muutunud paremaks ka töö aspirantide ettevalmistamisel. Juba mitu aastat täidab ülikool aspirantide vastuvõtmise plaani, dissertatsiooni kaitsenud aspirantide arv on märgatavalt suurenenud. 16-st aspirandist, kes lõpetasid 1954. a. sügisel, on 12 inimest juba kaitsenud dissertatsiooni, 2 inimest kaitsevad seda 1955. a. alguses.

1954. a. sai ülikool õiguse võtta kaitsmiseks vastu doktoridissertatsioone real erialadel (arstiteadus, farmaatsia, bioloogia, eesti filoloogia).

Üha enam tugevnevad ülikooli teaduslikud sidemed vennasvabariikide õpetlastega. Suureks sündmuseks Tartu teaduslikus elus 1954. a. oli juulis toimunud üleliiduline spektroskoopia-alane nõupidamine ülikooli juures. Sellest nõupidamisest võttis osa umbes 700 külalist kõigist NSV Liidu vabariikidest. Praegu käib uneravi-alase teadusliku nõupidamise ettevalmistamine.

Kui meil hilise ajani teiste vennasvabariikidega sõlmitud sidemete eesmärgiks oli kogemuste omandamine ja abi saamine meie ülikooli teadusliku töö tõusuks, siis viimasel ajal suureneb üha läkituste arv meie ülikoolile, milles palutakse meid osutada abi teistele kõrgematele õppeasutustele. Juba varem omas üldist tunnustust soome-ugri keelte kateeder. 1954. a. leidis tunnustust ka füüsikakateeder, kuhu on tööle komandeeritud oma dissertatsioonide koostamiseks õppejõude ja aspirante Kirgiisi ülikoolist, Läti ülikoolist ja Alma-Ata Pedinstituudist.

1954. a. laienes ka ülikooli materiaalne baas: mõningatele hoonetele ehitati ülemised korrused, linnalt sai ülikool Nõukogude väljakul asuva hoone uue ühiselamu jaoks, ülikoolile anti üle endine Sangaste loss.

Uuel, 1955. a. seisavad ülikooli ees suured ülesanded töötaseme tõstmises kõigil aladel. Tähtsaim ülesanne on kogu õppetöö ideelis-poliitilise taseme igakülgne tõstmine ja üliõpilastega tehtava kasvatustöö parandamine.

See kõik nõuab ülikooli õppejõudude kollektiivilt suurt tööd oma kvalifikatsiooni edasisel tõstmisel. Üks selle töö vorme on töö kandidaadi- ja doktoridissertatsioonide kallal. Viimaste osas jääb ülikool eriti tugevasti maha. Praegu on ainult veidi rohkem kui ühel kolmandikul õppejõududest teaduslik kraad ja kutse.

Me peame oluliselt vähendama igasuguse kantseleitöö mahtu, millega on koormatud tähelepandav osa kvalifitseeritud laborante, ja nii, et laborantide jõud kasutataks teadusliku töö laiendamiseks.

Me peame suurendama oma katsetöökodasid, et tugevdada eksperimentaalsete kateedrite varustamist uute aparaatidega.

Meil seisab ees veel palju tööd üliõpilaste elutingimuste parandamisel.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on andnud meie käsutusse tõhusad abinõud kõrgema hariduse taseme tõstmiseks. Meie kohus on neid võimalusi täielikult ära kasutada.

1955. aasta peab olema meile edasiliikumise aastaks meie ülikooli muutumise teel eesrindlikuks nõukogude ülikooliks.

Jätkata täie pingega agitatsioonitööd

Meie agitpunktide ja agitaatorite töös on alanud uus vastutusrikas ajajärk — ettevalmistamine Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude uue koosseisu valimiseks. On juba alanud kandidaatide ülesseadmine valimiste ringkonnakomisjonide ja linnakomisjoni koosseisu, kuhu esitatakse ka meie ülikooli paremaid inimesi. Teaduskondades toimunud koosolekutel seati üles kümneid eesrindlikke üliõpilasi, teenistujaid ja õppejõude kohalike nõukogude valimiste ringkonnakomisjonide koosseisu.

Ka ülikooli šeflusaluste agitpunktide juhtivat koosseisu on mõnevõrra uuendatud. Nii kinnitas parteibüroo V. Kingissepa t. agitpunkti juhataja asetäitjaks sm. Püssa, Näituse t. agitpunkti juhatajaks sm. Tiido ja asetäitjaks sm. Balujevi.

Kuna nii agitaatorid kui ka teised agitatsioonitööga seotud seltsimehed omavad hulgaliselt töökogemusi möödunud valimistest, siis võib loota, et agitatsioonitöö eelolevail valimistel võib kulgeda ilma takistusteta. Millest kõnelevad aga möödunud valimiste kogemused? Kõigepealt sellest, et edu saavutatakse ainult kohusetruu suhtumisega oma töösse. Kui võtta näiteks sellised Näituse t. agitpunkti juures töötanud agitaatorite brigadiirid, nagu sm-d Rooks (arstiteaduskond), Kuusik (ajaloo-keeleteaduskond), Tähepõld (arstiteaduskond), Tiido (kehakultuuriosakond) jt., siis paistis siin kohusetundlik ja hoolikas töö valimiste ettevalmistamisel silma nii massiliste ürituste organiseerimisel ja nende läbiviimisel kui ka valimiste päeval. Hoopis halvemini töötasid agitaatorid sm-te Kovali, Paškovi ja Miti brigaadides. Distsiplineerimatusest kõneleb aga fakt, et sm-d Võsamäe (arstiteaduskond) ja Kulderknupp (kehakultuuriosakond) ei teatanud agitpunkti juhatajale oma lahkumisest Tartust valimiste päevaks. On vaja, et arstiteaduskonna parteibüroo teeks nendest faktidest järeldused eelseisva agitatsioonitöö paremaks juhtimiseks.

Ka agitpunktidel on vaja organiseerida agitaatorite ja brigadiiride töökogemuste vahetamist. Agitkollektiivi komplekteerimisel tuleb eriti arvesse võtta seda, et brigaadide koosseise täiendataks agitaatoritega, kellel on rohkem võimalusi töötamiseks eksamisessioonil ja õppevaheajal.

V. Kingissepa t. agitpunktis on tingimata vajalik kogemuste vahetamise organiseerimine eesrindlike agitaatorite ja brigadiiridega, nagu sm-d Neetur, Turu, Schmidt, Reinberg ja Reidal ajaloo-keeleteaduskonnast, Kivimägi, Mändmets, Kirs ja Sulg matemaatika-loodusteaduskonnast, Sepp majandusteaduskonnast ja Kings õigusteaduskonnast.

Enamik parei-algorganisatsioone kinnitas brigaadide juurde, mis koosnes ainult üliõpilastest, brigadiiridena õppejõude. Selles osas töötas hästi vanem-õpetaja sm. Eringson (ajaloo-keeleteaduskond), kes peaaegu iga päev kontrollis ja abistas agitaatoreid nende töös, aitas kaasa agitpunkti juures toimuvate ürituste organiseerimisel ning võttis ise nendest alati osa.

Populariseerides eesrindlaste töökogemusi ning vältides ilmnenud puudusi võib olla kindel, et meie ülikooli kollektiiv eesseisvatel valimistel auga täidab temale usaldatud ülesanded.

ESITATI KANDIDAATE VALIMISKOMISJONIDESSE

Hiljuti toimunud Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude ja teenistujate nõupidamisel seati üles liikmekandidaate meie vabariigi kõrgeima riigivõimuorgani ENSV Ülemnõukogu valimiste Tartu linna valimiskomisjoni ja ringkonnakomisjonide koosseisu.

Esimesena esitati õppejõud sm. Püssi poolt õppeprorektor sm. Sildmäe kandidatuur Tartu linna TSN valimiste linnakomisjoni koosseisu. Järgnes kandidaatide esitamine Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste ringkonnakomisjonidesse. Sm. Laugaste poolt esitati Emajõe valimisringkonna nr. 30 ringkonnakomisjoni koosseisu sm. Pärl. Sm. Sorroki poolt seati üles Tähtvere valimisringkonna nr. 32 ringkonnakomisjoni koosseisu sm. Esingu kandidatuur. Veel seati üles dotsent Miti ja õppejõudude Gurjeva ning Masiku kandidatuurid.

Koosolijad toetasid üksmeelselt ülesseatud kandidaate ja otsustasid esitada nad kinnitamiseks vastavate valimiskomisjonide koosseisu.

* * *

Eile ja üleeile viidi ülikooli kõigis teaduskondades läbi ulatuslikud koosolekud, kus seati üles kandidaate kohalike nõukogude valimiste ringkonnakomisjonidesse. Kõikjal esitati kandidaatideks kollektiivi hulgas üldiselt tuntud eesrindlikke õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi.

Ajaloo-keeleteaduskonnas toimunud koosolekul esitati ringkonnakomisjonide liikmekandidaatideks õppejõud E. Laugaste, A. Metsa, aspirant I. Tint jt., keda kandidatuuri püstitanud seltsimehed iseloomustasid kui kõigiti kohuse- ja vastutustundlikke inimesi.

Matemaatika-loodusteaduskonna kollekiivi koosolekul esitati teiste hulgas ringkonnakomisjoni liikmekandidaadiks I kursuse üliõpilane M. Elango, keda nii kaasüliõpilaste kui ka õppejõudude hulgas tuntakse eesrindliku üliõpilase ja aktiivse ühiskondlikust tööst osavõtjana. Õigusteaduskonna kollektiivi poolt püstitati teiste seas õppejõud sm. Paglanti kandidatuur, kes eelmistel valimistel töötas kohusetruult valimiskomisjoni esimehena.

A. Pärn

TÕEND HOOLIKAST TÖÖST

Ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogide V kursus on alustanud arvestuste tegemist. Folkloristidel on sooritatud juba kolm — vene rahvaluule, antiikmütoloogia ning eesti rahvalaulu vorm ja esitusviis. Teisipäeva hommikul tegid nad rahvaluule teooria arvestuse.

Kirjanduse eriharus on sel sessioonil vaid kaks arvestust — kirjandusteooria ja eesti nõukogude lüürika. Kirjandusteooria arvestus on edukalt seljataha jäänud, eesti nõukogude lüürikas on arvestus 4. jaanuaril 1955.

Eesti keele eriharus on juba kõik arvestused sooritatud. Kokku oli neid kolm — rahvalaulu keel, sõnavara ja üldkeeleteadus.

Märkimist väärib üliõpilane I. Sarv, kes on peale oma eriala arvestuste — temal kui folkloristil on neid niikuinii rohkem kui teistel — sooritanud ka rahvalaulude keele ja üldkeeleteaduse arvestuse.

Siiani on kõik arvestused andnud tunnistust üliõpilaste pidevast, huvi ja innuga tehtud tööst. Me ei kahtle, et eesti filoloogia V kursus arvestused ka edukalt lõpetab, et alustada pingelist eksamisessiooni.

A. Pervik

SOORITATAKSE VIIMASEID ARVESTUSI

Arstiteaduskonna II kursuse vene rühmade üliõpilased on asunud täie pingega arvestuste sooritamisele ning eksamisessiooniks ettevalmistamisele. Loengud teisel kursusel on lõppenud, tehakse viimaseid arvestusi. Nii on suurem osa II kursuse üliõpilasi sooritanud edukalt füüsikalise ja kolloidkeemia arvestuse prof. Martinsoni juures. Aasta jooksul on tehtud tõsist tööd ka eesti keele õppimisel. Suurem osa üliõpilasi läheb arvestusele kindlate teadmistega, mõned on arvestuse juba edukalt sooritanud, nagu Dolgi, Pavlov, Opikova, Katala, Zintšenko, Klement jt. Pingsat tööd nõuab veel ettevalmistumine marksismi-leninismi aluste arvestuseks. Jaanuari esimesel poolel algavad eksamid on meile, tulevastele arstidele, järjekordseks tuleprooviks.

B. Mogilkin

Vastu eksameile

Füüsika ja geofüüsika IV kursus, kellel on juba kolm ja pool ülikooliaastat selja taga, astub eeloleva aastavahetuse järel oma pingerikkaimasse eksamisessiooni. Tuleb sooritada eksam nii tähtsas ja igale teaduse alal töötajale vajalikus aines, nagu on dialektiline materialism. Edasi järgnevad eksamid ulatusliku materjaliga erialastes distsipliinides — matemaatilise füüsika metoodikas, kvantstatistikas ja kvantide mehhaanikas.

Et edukalt minna eksamisessioonile, tuli semestri jooksul läbi töötada loengumaterjalid ja vastav kirjandus, samuti hoolikalt osa võtta ettenähtud seminaridest. Dialektilise materialismi seminarides paistsid oma hea ettevalmistusega eriti silma üliõpilased Kontor, Mägi, Elken, Avaste, Vukk jt.

Praegu on kursusel sooritatud enamik arvestusi. Poliitilises ökonoomias anti paljudele üliõpilastele arvestus jooksvalt aktiivsuse eest seminaritundides.

J. Lembra

ÜTÜ eesti keele ringis

23. detsembril toimus eesti keele ringi selle semestri viimane töökoosolek, mille päevakorras oli informatsioon keelelise tegevuse kohta Ungaris (M. Ollisaarelt) ja VIII klassi eesti keele grammatika õpiku arutlus.

Nimetatud õpiku kohta esinesid sõnavõttudega üliõpilased Lehari, Lindma, Pervik, Toomberg, Norvik ja Põllu.

Elavat diskussiooni tekitas sm. Lehari ettekanne sõnade liigitamisest uue süsteemi alusel.

Foneetika osas osutusid õpiku seisukohad kõige kindlamateks.

Jõuti kindlale järeldusele, et keskkooli keeleõpik peab olema vigadeta ja kajastama teaduslikult läbitöötatud seisukohti. Õpiku probleemi lahendamine aga üksi ei taga täielikku edu õpilaste keeleoskuse parandamisel, on vaja parandada ka programmi.

M. Pütsepp

Parandada sanitaarpostide tööd

Nõukogude Punasel Ristil on terve rida massilise sanitaartöö vorme, nende hulgas ka sanitaarpostid. Nõukogude Liidu ettevõtetes, asutustes, kõrgemates õppeasutustes, koolides, ühiselamutes, sovhoosides, kolhoosides, MTJ-ides jne. on sadu tuhandeid sanitaarposte, mis organiseeritakse Punase Risti Ühingu algorganisatsioonidena.

Sanitaarpostide ülesanded sõltuvad konkreetsest olukorrast, vastava ettevõtte iseloomust. Peamiselt teostavad nad sanitaarprofülaktilisi ja epideemiavastaseid üritusi ning esmaabi andmist.

Meie ülikoolis on mitu üliõpilaste ühiselamut, milles paberil eksisteerib üle 18 sanitaarposti. Kuid mitte ükski neist ei tööta, ja mitte oma süü tõttu — kahjuks pole neid sanitaarposte keegi juhendanud.

Et sanitaarpostid ülikooli ühiselamutes töötaksid tõeliselt, on hädavajalik, et ülikooli PRÜ algorganisatsioon ja ülikooli polikliiniku meditsiinitöötajad määraksid rangelt kindlaks sanitaarpostide hulga igas ühiselamus ja ülikoolis tervikuna ning kontrolliksid sanitaarpostide komplekteeritust (arvestusega viis inimest iga sanitaarposti koosseisus). Tuleb organiseerida sanitaarpostide ettevalmistamist. Kui sanitaarpostid on organiseeritud arstiteaduskonna üliõpilastest, siis piisab nende töö kohta käivast instruktaažist. Vastasel korral tuleb sanitaarpostide liikmetele läbi viia 20-tunnilise programmiga õppus. Möödapääsmatu on kindlustada iga sanitaarpost vajaliku varustusega, nagu esmaabikapp medikamentidega esmaabi andmiseks, vihikutega medikamentide väljamineku arvestamiseks, sanitaarpaunadega.

Vajalik on sanitaarpostide töö igapäevane juhendamine Punase Risti Ühingu algorganisatsiooni ja ülikooli polikliiniku meditsiinitöötajate poolt.

V. Rõbkin

★ Vanalt Aastalt Uuele ★

Käes on vana aasta viimane päev. Kui südaööl kajab Kremli kellade kaksteist mõõdetud lööki, annab lahkuv 1954. aasta oma võimu üle uuele — 1955. aastale. Vana Aasta annab aru kõigest sellest, mis on tema ajal juhtunud — nii head kui ka halba. Ta annab järglasele teadmiseks üle raportid meie kollektiivi edusammudest, ta annab Uuele Aastale edasi üksikute meie pere liikmete kirjad, ettekanded ja soovid, ta juhatab sellele kätte poolelijäänud tööd.

Meie toimetus püüab alljärgnevaga anda lühikese ülevaate sellest, mida Vana Aasta ulatab üle Uuele. Paljugi on pidanud siit välja jääma, sest raportite, kirjade ning soovide pakk Vana Aasta kaenlas on nii paks, et selle avaldamiseks ei piisa meie napist ruumist.

GRUPP PIKA KANDIDAADI-STAAŽIGA SELTSIMEHI

Jah, paks on Vana Aasta kaenlas see toimik, mis kannab pealkirja «Saavutused». Hulga paksem kui see, mille Vana Aasta sai täpselt aasta tagasi oma eelkäijalt.

Sirvigem seda pakki.

Siit leiate kõigepealt tõendeid selle kohta, et 1954. aastal elavnesid tunduvalt meie ülikooli sõbralikud teadusalased sidemed teiste vennasvabariikidega. Möödunud aastal toimus meie ülikoolis esimene üleliiduline konverents — spektroskoopia küsimustes. See ei jää viimaseks, see oli kindlasti vaid algus. Omakorda on meie teadlased aktiivselt osa võtnud konverentsidest väljaspool meie vabariigi piire.

Hästi on töötanud Üliõpilaste Teaduslik Ühing, kes samuti on laiendanud ning süvendanud suhteid vennasvabariikide kõrgemate õppeasutustega.

Elavnenud on teaduslik töö. Trükis ilmunud teaduslike tööde loetelu on lahkuval Vanal Aastal pikem kui tema eelkäijal. Nimekiri, kuhu on märgitud need õppejõud, kes töö kõrval on asunud taotlema teaduslikku kraadi, sisaldab tervelt 80 nime.

Ja nüüd võtab Vana Aasta välja meie eesrindlaste pika-pika nimekirja, et neid tublisid töömehi tutvustada Uuele Aastale. Selles nimekirjas on näit. prof. Riikoja nimi, siin märgitakse meie kollektiivi vanimat liiget prof. Veskit, kelle energiat ka mööduv Vana Aasta ei suutnud vähendada, siin leiame sm-te Laasiku, Smirnovi, Elango, Reineti, Püssa, Allika jt. nimed.

Oi, ja kui pikk on eesrindlike üliõpilaste nimekiri! Siin on filoloogе, arste, juriste, matemaatikuid. Vilksatavad üliõpilaste Peebu, Kahni, Viro, Hiobi, Laane, Lumiste, Malkovi jt. nimed sellest kilomeetripikkusest nimekirjast. Suurem osa neist on kommunistlikud noored, kes Vanale Aastale tema 365-päevase eluea jooksul on teinud palju rõõmu oma võitlusega õppe- ja kasvatustöö taseme tõstmise eest.

Üleantava materjali hulgas on ka järgmine kiri 1954. aastal aspirantuuri lõpetanuilt.

Lugupeetavale 1955. Aastale!

Sulle kirjutavad 1951. aastal aspirantuuri võetud seltsimehed ja tahavad Sulle ette kanda, et meie lend aspirante on kõige paremini kõigist varasematest vastuvõttudest toime tulnud oma ülesannetega. 75% meie koosseisust kaitses väitekirju 1954. aasta jooksul (küsi Vanalt Aastalt, kui Sa ei usu!) Olgu see meie sünnipäevakingiks Sulle!

Ole hea ja ütle edasi neile aspirantidele, kes Sinu valitsemise ajal peavad oma väitekirju kaitsma, et saaksid juba 100% täis.

VASTSED KANDIDAADID — EILSED ASPIRANDID

Sellega pole kaugeltki ammendatud selle mahuka kausta sisu. Sest sinugi aastane tööpäev, sinu saavutused, lugeja, — need on sellesama mahuka mapi kaante vahel.

Aga, aga . . . Ja see a g a . . . Esiteks, selle mapi vahel oleks nagu veel ruumi . . . Ja teiseks on Vanal Aastal kaenlas üleandmiseks Uuele veel teistlaadigi kirju ja pabereid, nagu näiteks see kiri, mis nüüd rändab Uue Aasta ootavasse kätte:

Oo Uus Aasta!

Too meile tagasi lootus, et me Sinu valitsemise ajal saaksime hakata lõpetama oma doktoritöid. Sest Sinu isad, isaisad ja isaisaisad on juba näinud nende valmimise tähtpäevi. Katsu see asi korraldada nii, et Sina ja Sinu lapsed näeksid juba valminud töid.

GRUPP PIKA KANDIDAADI-STAAŽIGA SELTSIMEHI

Järgmisest kirjast avaldame vaid katkendi, sest ruum ei lubaks ära tuua neid arvukaid «objektiivseid» põhjusi, mis kirjas leiduvad:

. . . ja nii see siis tuligi, et ka 1954. aastal ei saanud me midagi ära teha oma kandidaadiväitekirja lõpetamiseks . . .

SUUR GRUPP ILMA KRAADITA ÕPPEJÕUDE

Siis järgneb kiri, mille üleandmise puhul muutub Vana Aasta pisut kohmetuks ja püüab paberilehte kotti tagasi pista. Aga Uus Aasta (noor, kuid terane teine!) on selle reetliku liigutuse ära näinud. Tekib järgmine kahekõne:

Uus Aasta: Aga vana, mida sa sinna kotti tagasi topid?

Vana Aasta: Ah, niisama . . . see pole huvitav, on üks . . . korduv kiri.

Uus Aasta: Korduv kiri?

Vana Aasta: Jah . . . Teaduslike tööde aastaplaan jäi mul täitmata . . . Perekonnaviga vist: isal ja vanaisal juhtus sama lugu . . .

Piinlik on Vanal Aastal üle anda konspektist käristatud lehele kirjutatud teadet. Selle on kirjutanud Uuele Aastale Tiigi t. ühiselamu toa nr. 65 elanikud, majandusteaduskonna poisid:

Proosit, Uus Aasta!

Kuule, kui Sul meie poole peaks kah asja olema, siis pea meeles, et sissetulemisega ole ettevaatlik. Meil on seinaveeri pidi supipotte, panne, kaltse ja tühje viinapudeleid vaata, et kaela ei murra . . . Kui oled lõbus poiss, võiksid ikka vaatama tulla. Pakaa!

Siis jääb Vana-Aasta näppu üks väga täiskritseldatud paberileht. Vanamehe nägu läheb muigele (hea, et niisuguse paberi oma kaelast ära saab!) Ta võtab taskust täitesulepea ja kirjutab üleantava paberi nurgale: «Uuele Aastale. Ära selgitada ja täitmiseks võtta.»

Mis kiri see niisugune on?

See on kiri, mille sm. Kudu kehakultuuriosakonnast saatis 13. detsembril 1954. a. uue suusahüppemäe ehitamise asjus õppeprorektorile, mille õppeprorektor 15. detsembril oma resolutsiooniga saatis halduseprorektorile, mille halduseprorektor 18. detsembril saatis varustusosakonda sm. Blaubrikile, mille sm. Blaubrik 20. detsembril saatis insenerile, mille insener Tamm 21. detsembril saatis pearaamatupidajale, mille pearaamatupidaja veel samal päeval saatis oma resolutsiooniga — — sm. Kudule . . .

Siis annab Vana Aasta üle raamatuid. Selle juures ei maksa pikemalt peatuda, sest üleandmine toimub väga ruttu ja raske on aru saada, kas Vanal Aastal üldse on midagi peos või ei ole (ta annab üle nimelt «Toimetisi»).

Järgnevalt ulatab Vana Aasta oma järglase väljasirutatud kätte ülikooli arstipunkti aruande, millest lubatagu tuua paar katkendit:

1. Kehalisest kasvatusest vabastatute % ülikoolis — 20 (võrdluseks: EPA-s 2%).

2. Oleme agaralt võidelnud sesoonikatarridega (mis esinevad teatavasti eksamisessioonide ajal), vabastades õppetööst mõnel kursusel kuni 20% üliõpilastest.

3. Mõnele üliõpilasele (näit. üliõpilane Vaha õigusteaduskonnast) oleme kuu aja jooksul pannud 4—5 diagnoosi, et patsiendil oleks võimalik ennast õppetegevusest korralikult välja puhata.

«Nüüd võta, pojake, pliiats ja paber,» jätkab Vana Aasta, «ja märgi endale üles mõned soovid, mis mulle kõrva sosistati. Need on järgmised:

Katsu koputada õppeosakonna südametunnistusele, et see ei rahulduks ainult õppepraktika aruannetega, mis esitatakse paberil, vaid kontrolliks ise õppepraktikat ka sisuliselt.

Katsu avastada värvilise kriidi ladu (see on väga paljude õppejõudude soov).

Kui ilusa kevade künnisel hakatakse lõpetajaid töökohtadele määrama, siis võtku kõrge komisjon arvesse ka lõpetajate ühiskondlik-poliitilist tööd ülikoolis.

Edasi, pojake, katsu, et sinu valitsemise ajal organiseeritaks niisugune üritus, nagu ülikooli lõpetanute kokkutulek, kus võiks kuulda meie ülikooli endiste kasvandike nõuandvat ja kritiseerivat häält.»

Uus Aasta märgib need soovid kuulekalt üles. Loodame, et ta need ka täidab.

Raamatukogu töötajad palusid Vana Aastat üle anda järgmist lühikest teadet. Siin see ongi:

Kallis Uus Aasta!

Ole nii hea mees ja katsu üliõpilastelt ära harjutada üks halb komme, et nad ise raamatukogudest raamatuid võtavad. Ütle neile, et see teeb meile kole palju tüli ja jätab niisugustest üliõpilastest väga halva mulje.

Eriti tuleta seda meelde üliõpilastele I. Russelile, V. Issajevale, M. Maralevale, G. Golovitserile ja veel mõnele teiselegi.

Vana Aasta katsus neid küll kasvatada, aga vist oli tema vana jõud selleks liiga napp. Proovi nüüd sina uue jõuga, kallis Uus Aasta!

Nüüd ilmub Vana Aasta kaenla alt esile aruanne, mis on saabunud matemaatika-loodusteaduskonnalt. Avaldame sellestki ühe katkendi:

Teatame Vana Aasta järelpärimisele, et meie teaduskonna 16 kateedris on sinu, sinu isa ja vanaisa eluajal peetud kokku 500 kateedrikoosolekut. Kolmeteistkümnel (õnnetu arv!) koosolekul on arutatud ka . . . kasvatustöö küsimusi . . .

Uus Aasta võtab muidugi selle aruande vastu, aga ta lapselikult siledale laubale ilmub vaevaltmärgatav murekorts: Oi kui palju tööd ootab ees . . .

Õigusteaduskonna II kursuse nimel annab Vana Aasta oma järglasele sooviavalduse, mis kõlab nii:

Armas Uus Aasta!

Ootame Sinult abi, sest meie ihu ja hing on väga ära kurnatud. Vana Aasta vaevas meid nii ära oma seminaridega, et pea tahtis tarkusest lõhkeda. Iga nädal pani ta meie turjale 12—18 tundi seminare, muudkui valmista ette ja pärast istu ja aruta. Meie arvates on seda siiski ülekohtuselt palju.

Ole hea mees ja katsu see asi ära korraldada, muidu ei jää meist kevadeks enam midagi järele!

«Vaata, pojake, nüüd on mul sulle üks kaunis keeruline paber,» ütleb Vana Aasta, «mina arvasin koguni, et on tegemist vaimudega.»

Paber on pealtnäha lihtne. See on arstiteaduskonna õppejõu sm. Savisaare kuu-aruanne. Sinna on märgitud üle 10 tunni nädalas üliõpilaste kliinilist juhendamist.

«Siin näib ju kõik korras olevat,» söandab Uus Aasta ütelda.

«Mnjaa — näib jah . . . Aga mina katsusin seda asja jälgida ja tuli välja, et ma kunagi seda juhendamist ei näinud . . . Või oskab sm. Savisaar ennast kliinikus nähtamatuks muuta? Ole hea poiss ja katsu sina see mõistatus lahendada. Mulle, vanale inimesele, käib see juba ülejõu.»

Siis tuleb Vanale Aastale pihku väike sedel, mille on kirjutanud geoloogiaosakonna üliõpilane Raukas:

Uus Aasta, annan Sulle kas või viis rubla, kui leiad minu praktikumivihikust õige koha üles. Pakkusin seda summat ka õppejõud sm. Kanterile, aga tema võttis seda solvamisena. Loodan, et Sina saad sellest aru, et mu ettepanek on teravmeelne, mitte ebaväärikas, nagu Vana Aasta arvas.

«Nüüd, troonipärija, tutvu realistliku muinasjutuga «Tuhat lehekülge ja üks öö», mille kirjutasin mina ise oma 365. päevase elu jooksul,» jätkab Vana Aasta. «Võibolla oskad sina sellele kirjutada lõpplahenduse — mina seda ei saanud.»

Toome lühidalt selle loo sisu.

Marksismi-leninismi alustes tuleb I kursusel 6-tunnilise seminari jaoks konspekteerida kirjandust umbes 350 lehekülge, seega üle 110 lehekülje üheks 2-tunniliseks seminariks. Kui arvestada seda, et seminarid toimuvad ka teistes õppeainetes (keskmiselt tuleb 8 seminaritundi nädalas), siis tuleks üliõpilastel läbi lugeda ja konspekteerida umbes 450 lehekülge kirjandust, arvestamata igasugust muud lektüüri. Kui arvestada, et saja lehekülje lugemiseks kulub 10—15 tundi, siis leiate, lugupeetav lugeja, et see lugu vastab täielikult oma pealkirjale. Lahenduse, nagu öeldud, peab kirjutama Uus Aasta.

Väriseva käega otsib Vana Aasta nüüd esile arstiteaduskonna üliõpilaste ühise raporti, mis kõlab järgmiselt:

Kanname ette, et Vana Aasta valitsemise ajal oli meil kõige kõrgem puudumise protsent ülikoolis (20 — 25%). Iga kuu oli meie teaduskonnas keskmiselt 200 puudujat.

Kas tohime Sinult, Uus Aasta, loota seda, et sa meie viilimisevabadust ei piiraks?

Siis rändab Uue Aasta pihku hoopiski puhas paberileht, millel on ainult pealkiri «Doktorantuur». Tõepoolest, valge leht, ei ühtki nime. Täiesti valge leht nagu näärilumi õues või Vana Aasta pikk habe . . .

Siis kummardub Vana Aasta jälle Uue Aasta poole ja sosistab talle midagi kõrva. Mida nimelt, ei tea, sest kuuldav on ainult lause: «Ära sina, noormees, küll nii tee!» Millest oli jutt? Raske öelda. Võibolla sellest, et mõni üliõpilane teda kui vanemat inimest ei teretanud või kõneles temaga, käed taskus, või vastas vanainimesele ebaviisakalt — tõesti ei tea.

. . . Vanal Aastal on veel kaenlas ja südamel üht-teist, aga arvame, et säästame ka pisut lugejat, ükskõik kes sa ka ei oleks: õppejõud, teenistuja või üliõpilane. Kui kergesti ei võta Vana Aasta järsku välja kirjakest, mis tõendab, et ka sinul on võlgnevusi, et oled möödunud aastal jätnud tegemata mõndagi tähtsat või oled mõnikord oma tööd teinud külma südamega . . . Eks ole, on juhtunud?

Aga aega veel kesköönі on, seltsimehed, mõttes jõuate siis juurde lisada selle, mis Vana Aasta teie kohta ütlemata jättis: teie saavutused, võlgnevused ja soovid. Viimased võime kindlasti kokku võtta nii tuttavas, aga iga aasta algul ikka uues ja värskes lauses — HEAD UUT AASTAT, SELTSIMEHED!

Toimetaja R. AULING

Tellige kõik veel täna endale ajaleht

„TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL"

uueks, 1955. aastaks

Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduse levitajad

MB 22760 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3440

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR